

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**1690 NUMARALI (H. 1194-1195/M. 1780-1781 TARİHLİ)
RODOŞUK ŞERİYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU
VE DEĞERLENDİRMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melek ARSLAN

Danışman: Prof. Dr. Ümit EKİN

TEMMUZ - 2025

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**1690 NUMARALI (H. 1194-1195/M. 1780-1781 TARİHLİ)
RODOŞUK ŞERİYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU
VE DEĞERLENDİRMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melek ARSLAN

Enstitü Anabilim Dalı : Tarih

Enstitü Bilim Dalı : Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi

“Bu tez 31/07/2025 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Ümit EKİN	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi İsmail GÜNDOĞDU	Başarılı
Doç. Dr. Yüksel BABANINOĞLU	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Melek ARSLAN

31/07/2025

ÖN SÖZ

Akademik yolculuğumun her aşamasında yolumu aydınlatan ve bana ilham veren çok kıymetli hocam Prof. Dr. Ümit Ekin'e en derin şükranlarımı sunuyorum. Lisans yıllarımdan bu yana benim için yalnızca bir akademisyen değil; bilgisiyle, nezaketiyle ve insani yönüyle örnek aldığım bir rehber oldu. Onun öğrencisi olmak, akademik hayattaki en büyük şanslarımdan biri. Kendisinin bilgi birikiminden faydalanmakla kalmadım, aynı zamanda onun değerli yaklaşımı sayesinde araştırmaya, düşünmeye ve üretmeye olan inancımı pekiştirdim. Tez sürecinde gösterdiği sabır, anlayış ve her daim hissettirdiği güven için minnettarım, hocama tekrardan teşekkürü borç bilirim.

Akademik sürecim boyunca samimiyeti, rehberliği ve her daim hissettirdiği desteğiyle yolumu aydınlatan değerli Araştırma Görevlisi Mehmet Kerim Hocam'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim öğretim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini her daim yanımda hissettiren, varlıklarıyla bana güç veren çok kıymetli aile üyelerim Makbule Arslan, Ali Arslan, Gültekin Arslan ve Aytekin Arslan'a; aynı şekilde her zaman yanımda olan değerli dayım Tolga Aygüneş'e ve eşi Özlem Aygüneş'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Melek ARSLAN

31/07/2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA ŞER'İYYE MAHKEMELERİ VE SİCİLLERİ	4
1.1. Şer'iyye Sicillerinin Tarihsel Süreci ve Önemi	4
1.1.1. 1690 Numaralı Rodosçuk Şer'iyye Sicili Üzerine İnceleme	6
1.2. Şer'iyye Mahkemeleri'nde Görev Yapan Memurlar	10
1.2.1. Naib	10
1.2.2. Kâtib	11
1.2.3. Muhzır	12
1.2.4. Kassam	13
1.2.5. Şühudü'l-hal	13
1.2.6. Çavuş	14
1.2.7. Subaşı	15
1.2.8. Tercüman	16
1.2.9. Mübaşir	16
1.3. Şer'iyye Mahkemeleri'nde Kullanılan Vesikalar	16
1.3.1. İlâm	16
1.3.2. Hüccet	17
1.3.3. Tereke	19
1.3.4. Fermân	19
1.3.5. Berât	20
1.3.6. Buyruldu	22
2. BÖLÜM: OSMANLI DÖNEMİNDE RODOSÇUK KAZASI: TARİH, KÜLTÜR VE EKONOMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	24
2.1. 18. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Tarihsel Arka Planı	24

2.1.1. İdari Yapı ve Yönetim Sistemi.....	25
2.1.2. Ekonomik ve Sosyal Yapı.....	27
2.2. Rodoscuk Kazası'nın Tarihçesi.....	28
2.2.1. Rodoscuk'un Coğrafi Konumu ve Tarihsel Gelişimi.....	30
2.2.2. Rodoscuk'ta Sosyal ve Kültürel Dinamikler.....	31
3. BÖLÜM: 1690 NUMARALI RODOSCUK ŞER'İYYE SİCİLİNİN	
DEĞERLENDİRMESİ	33
3.1. Rodoscuk Kazası'nın Yerleşim Birimleri.....	34
3.1.1. Şehir ve Kale	35
3.1.2. Mahalleler	37
3.1.3. Karye (Köy)	43
3.1.4. Dini ve Sosyal Yapılar	53
3.2. Rodoscuk Halkının Mahkemeyi Kullanımı.....	56
3.2.1. Adli Davalar	57
3.2.1.1. Kefalet Davaları	58
3.2.1.2. Alacak Davaları.....	60
3.2.1.3. Adli Davalar	62
3.2.1.4. Eşkıyalık Hakkında Davalar	63
3.2.1.5. Cinayet Davaları	65
3.2.2. İdari Davalar.....	67
3.2.2.1. Vasilik Davaları	68
3.2.2.2. Mülk Anlaşmazlığı Davaları.....	69
3.2.2.3. Miras Davaları.....	71
3.2.2.4. Görevden Azl Davaları	74
3.3. Rodoscuk Kazası'nda Gündelik Yaşam Faaliyetleri ve İktisadi Hayat.....	75
3.3.1. Ticari Faaliyetler	79
3.3.1.1. Ticaret ve Piyasa Düzenlemeleri.....	80
3.3.1.2. İhtikâr ve Ticaret Denetimi	87
3.3.1.3. Osmanlı'da İltizam ve Vakıf Yönetimi	89
3.3.1.4. Osmanlı'da Masraf ve Düzenlemeleri	91
3.3.1.5. Hammadde ve Malzeme Tedariki	96
3.3.2. Tarım ve Hayvancılık Alanındaki Faaliyetler.....	99

3.3.2.1. Gıda Tedariki ve Dağıtımı	100
3.3.2.2. Hayvancılık Ürünlerinin Tedariki ve Kontrolü.....	106
3.3.2.3. Vergi ve Kontrol Düzenlemeleri.....	109
SONUÇ	239
KAYNAKÇA.....	242
EK	253
ÖZ GEÇMİŞ	311

KISALTMALAR

C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
ed.	: Editör
haz.	: Hazırlayan
İSAM	: İslam Araştırmaları Merkezi
L	: Şevval
M	: Muharrem
no:	: Numara
R	: Rabiülahir
R	: Recep
R.Ş.S.	: Rodoscuk Şer'iyye Sicili
Ra	: Rabiülevvel
Ş	: Şaban
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
ss.	: Sayfadan Sayfaya
ter.	: Tercüme Eden
Z	: Zilhicce
Za	: Zilka'de

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Aylara Göre Belge Adetleri ve Dağılımlar	8
Tablo 2: 1194 Yılı Zabıt Örnekleri ve Sayıları	9
Tablo 3: Rodoscuk Mahalleleri.....	39
Tablo 4: 18. Yüzyılda Rodoscuk Mahallelerinde Hâne ve Ağnam Verileri.....	41
Tablo 5: Rodoscuk Karyeleri	45
Tablo 6: 18. Yüzyılda Rodoscuk Karyelerinde Hâne ve Ağnam Verileri	47
Tablo 7: 18. Yüzyılda Rodoscuk'ta Müslüman ve Gayrîmüslim Karyelerinin Demografik ve Ekonomik Yapılarına Dair Veriler.....	50
Tablo 8: Rodoscuk Şehri'nin 1194 (1780) Yılına Ait Harcamaları	82
Tablo 9: Rodoscuk Şehri 1194 (Hicri 1780) Yılı Narh Defterine Göre Fiyatlar	85
Tablo 10: Osmanlı İmparatorluğu'nda Çeşitli Masraflar ve Harcamalar.....	93
Tablo 11: Osmanlı İmparatorluğu'nda Mahalle ve Köyler Arasında Ekonomik Harcama Dağılımı	95
Tablo 12: Tekfûrdağı (Rodoscuk) ve Şehirköyü Kazalarındaki Vergi Yükümlülükleri	107
Tablo 13: 1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Siciline Göre mahalleler ve Köylerden Alınması Gereken Ağnam Miktarları	111

ÖZET	
Başlık: 1690 Numaralı Rodosçuk Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi	
Yazar: Melek ARSLAN	
Danışman: Prof. Dr. Ümit EKİN	
Kabul Tarihi: 31/07/2025	Sayfa Sayısı: vii (ön kısım) + 252 (ana kısım) + 58 (ek)
Şer'iyye Sicilleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun bölgesel tarih araştırmalarında, yönetsel, sosyal ve ekonomik yapıyı anlamada önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. Bu çalışmada, Rodosçuk'a ait 1690 numaralı Şer'iyye Sicili üzerinde, Hicri 1194-1195 (Miladi 1780-1781) yıllarını kapsayan veriler ışığında bir analiz yapılmıştır. Elde edilen bulgular, 18. yüzyılda Rodosçuk'taki gündelik yaşamı derinlemesine incelemeyi ve söz konusu tarihsel veriler ışığında, dönemin sosyal ve ekonomik yapısını güncel bir perspektife taşıyarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Gündelik yaşamın çeşitli boyutları, kamusal alanları temsil eden şehir, mahalle, çarşı gibi unsurlar ile özel alanı ifade eden ev gibi mekanlar üzerinden ele alınmıştır. Bu mekânların fiziksel yapıları ve kullanım biçimleri detaylı bir şekilde incelenmiş, söz konusu mekânların bireylerin sosyal pratikleriyle ilişkisi çeşitli açılardan değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Rodosçuk Kazası'nın, Osmanlı şehri kimliğini taşıdığına ve bu kimliğin gündelik yaşam pratiklerine nasıl yansıdığına dair önemli ipuçları sunmaktadır. Ayrıca, Rodosçuk Mahkemesi'nin çalışma düzeni, günlük iş hacmi, gündelik yaşamın temposu ve insan ilişkilerinin, deftere yansıyan belgeler aracılığıyla daha anlaşılır hale geldiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, mahkemelerin sadece hukuki değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik yaşamı şekillendiren önemli kurumlar oldukları ortaya konmuştur. Çalışmanın bir diğer önemli boyutu, gündelik hayattaki aile yapısı, ekonomik durum, kullanılan eşyalar ve şehirdeki ekonomik faaliyetler üzerine yapılan detaylı incelemelerdir. Bu unsurlar, bölgenin sosyal yapısını ve günlük yaşamın dinamiklerini anlamada anahtar rol oynamaktadır. Sonuç olarak, 1690 numaralı Rodosçuk Şer'iyye Sicili, bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına dair önemli veriler sunmakta ve bu veriler doğrultusunda, Rodosçuk Kazası üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışma hem dönemin yerel yönetim yapısını hem de toplumun genel yaşam biçimini daha iyi anlamamıza katkı sağlamaktadır.	
Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Rodosçuk, Şer'iyye Sicilleri, Mahkeme, Gündelik Hayat	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Transcription and Evaluation of the 1690 Rodoscuk Sharia Register	
Author of Thesis: Melek ARSLAN	
Supervisor: Prof. Dr. Ümit EKİN	
Accepted Date: 31/07/2025	Number of Pages: vii (pre text) + 252 (main body) + 58 (add)
Şer'iyye Registers are important sources for understanding the administrative, social, and economic structure in regional history studies of the Ottoman Empire. This study analyzes the 1690th Rodoscuk Şer'iyye Register, which covers the years 1194-1195 in the Islamic calendar (1780-1781 in the Gregorian calendar). The findings aim to provide an in-depth examination of daily life in Rodoscuk during the 18th century and to evaluate the social and economic structure of the period through a contemporary perspective, based on the historical data. The various dimensions of daily life are explored through public spaces such as the city, neighborhoods, and marketplaces, as well as private spaces like the home. The physical structures and usage patterns of these spaces are examined in detail, and their relationship with the social practices of individuals is analyzed from different perspectives. The findings indicate that Rodoscuk maintained its identity as an Ottoman town, and the way this identity was reflected in the daily life practices provides important insights. Furthermore, the study reveals the working routine of the Rodoscuk Court, the volume of daily business, the tempo of daily life, and interpersonal relationships, all of which are made clearer through the documents recorded in the register. In this context, it is demonstrated that courts were not only legal institutions but also played a significant role in shaping the social and economic life of the community. Another key aspect of the study is the detailed examination of family structure, economic conditions, household items, and economic activities in the city. These elements play a crucial role in understanding the social fabric and the dynamics of daily life in the region. In conclusion, the 1690th Rodoscuk Şer'iyye Register provides valuable data on the social, cultural, and economic structure of the region, enabling a comprehensive evaluation of Rodoscuk. The study contributes to a better understanding of both the local administrative structure of the time and the broader patterns of social life in the community.	
Keywords: Ottoman Empire, Rodoscuk, Sharia Registers, Court, Daily Life	

GİRİŞ

Çalışmanın Konusu

Bu çalışma, Osmanlı Devleti'nin önemli bir parçası olan Rodoscuk Kazası'nın 1194-1195 (1780-1781) yılları arasındaki mahkeme kayıtlarını inceleyerek, dönemin sosyal yapısı ve gündelik yaşamına dair değerli bilgiler sunmayı hedeflemektedir. Araştırmanın temel odağını 1690 numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili oluşturmaktadır. Bu sicil üzerinden yapılan analizde, Rodoscuk halkının mahkemeye başvuru sıklığı ve başvuru sebepleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Elde edilen belgeler, niteliksel ve niceliksel açıdan düzenlenmiş aylık tablolarla sunulmaktadır. Son yıllarda tarih yazımında, bireylerin gündelik yaşamını ve bu yaşamı şekillendiren koşulları anlamaya yönelik bir eğilim artmıştır. Geleneksel olarak, tarihsel araştırmalar daha çok askeri ve siyasi olaylar üzerine yoğunlaşmışken, günümüzde araştırmalar, sıradan insanların gündelik hayatına dair meseleleri ele almaya başlamıştır. Bu bağlamda, gündelik yaşam faaliyetleri, geçmiş toplumların kültürel, ekonomik ve sosyal yapıları hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Çalışmamız da bu perspektiften hareketle, Rodoscuk'ta 18. yüzyılda bireylerin yaşam pratiklerine dair yeni veriler ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın Önemi

Şer'iyye sicilleri, yalnızca adli meselelerin ötesinde, aynı zamanda sosyal, kültürel ve ekonomik yapıları aydınlatan önemli arşiv kaynaklarıdır. Bu siciller, şehir ve sosyal tarih araştırmaları için temel bir kaynak teşkil etmekte olup, Osmanlı toplumunun çok boyutlu yapısını anlamada vazgeçilmez bir rol oynamaktadır. Söz konusu belgeler aracılığıyla, mahalle isimleri, toplumun büyük bir kısmını oluşturan reaya çeşitliliği, vakıf hizmetleri, halkın günlük yaşamında kullandığı eşyalar ve diğer birçok sosyo-kültürel unsur hakkında değerli bilgiler elde edilebilmektedir. İncelenen belgelerde, miras paylaşımları, terekeler, kölelerin azat edilmesi, taşınmaz mal satışları gibi konular sıklıkla yer almakta; buna ek olarak, yerel belgelerin yanı sıra, Osmanlı merkezi idaresinden gelen ferman, berat ve buyrulduklar gibi resmi yazışmaların suretlerine de yer verilmektedir. Bu çalışmanın amacı, 18. yüzyılda Rodoscuk Kazası'nda yaşayan halkın gündelik yaşam pratiklerini ve mahkeme işleyişini detaylı bir biçimde sunmaktır. Çalışmada, bireyin yaşamını şekillendiren siyasal, sosyal ve ekonomik yapılar ile mekânın rolü analiz

edilerek, Osmanlı belgeleri ışığında kültürel ve toplumsal unsurlar değerlendirilecektir. Ayrıca, zaman içinde değişen geleneklerin birey üzerindeki etkileri ve yeni normların nasıl şekillendiği üzerine bir inceleme yapılacaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Tez çalışmamıza başlamadan önce kapsamlı bir literatür taraması yapılmış ve Rodoscuk'a ilişkin önemli araştırmalar titizlikle incelenmiştir. Bu süreçte, Rodoscuk Şer'iyye Sicilleri'nin transkripsiyonu ve analizi üzerine yazılmış yüksek lisans ve doktora tezleri de tespit edilmiştir. Türkiye'de, Şer'iyye Sicilleri üzerine yapılmış çok sayıda çalışma bulunmakla birlikte, Rodoscuk Kazası'na yönelik araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda, 1690 numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili'nin incelenmesi, bu alandaki bilgi boşluğunu doldurmayı ve önemli bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır. İlerleyen bölümlerde, söz konusu sicile "R.Ş.S. No: 1690" şeklinde atıfta bulunulacak ve transkripsiyon sürecinde sayfalar sağdan "a" ve soldan "b" olarak işaretlenecektir. Sayfalara yeniden numaralandırma yapılmamış; mevcut numaralar olduğu gibi takip edilmiştir. Tezimizin temel amacı, tarih biliminin modern yaklaşımlarını Türk tarih araştırmalarına entegre ederek, çağdaş yorumlar geliştirmektir. Bu bağlamda, Şer'iyye Sicilleri'ni iki farklı açıdan ele almayı planlamaktayız: İlk olarak, bir şer'iyye defterindeki kayıtlar konu ve diplomatik özelliklerine göre sınıflandırılarak, niteliksel bir analiz gerçekleştirilecektir. Bu analiz, belgelerdeki detayların bütünsel bir biçimde incelenmesini sağlayacaktır. İkinci aşamada ise, sayısal analize tabi tutulan belgeler, benzer türdeki kaynaklardan elde edilen somut bilgileri açığa çıkaracaktır. Bu yöntemle, yeni araştırma tekniklerinin test edilmesi ve kaynak eleştirisine dair farklı bir bakış açısının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Osmanlı taşra teşkilatının önemli bir merkezi olan Rodoscuk Kazası'nın 18. yüzyıl sonlarındaki sosyal, ekonomik ve kültürel yapısını, 1690 numaralı Şer'iyye Sicili temelinde incelemektir. Şer'iyye sicilleri yalnızca mahkeme kayıtlarını içermekle sınırlı olmayıp, gündelik yaşam pratiklerini, toplumsal normları, ekonomik ilişkileri ve devlet-toplum etkileşimini çok boyutlu bir biçimde yansıtan arşiv kaynaklarıdır. Bu bağlamda, söz konusu sicilin transkripsiyonu ve analizi yoluyla

dönemin birey, toplum, mekân ilişkilerinin daha ayrıntılı ve bütüncül bir şekilde ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Çalışmada, tereke kayıtları, miras davaları, taşınmaz satışları, kölelik uygulamaları, vakıf hizmetleri ile merkezi idareden gelen ferman ve buyruhdular gibi belgeler üzerinden Rodoscuk halkının gündelik yaşamına dair veriler sistematik olarak değerlendirilmiştir. Belgelerin hem niteliksel hem de niceliksel yöntemlerle incelenmesi, mahkemeye başvuru sıklıklarının ve başvuru nedenlerinin tespit edilmesine; toplumsal düzeni şekillendiren geleneklerin, yeni normların ve bunların bireylerin yaşamına yansımalarının daha açık bir biçimde analiz edilmesine olanak sağlamaktadır.

Bu doğrultuda çalışmanın temel amacı, Osmanlı sosyal tarihi bağlamında son yıllarda giderek önem kazanan gündelik hayat araştırmalarına katkıda bulunmak, Rodoscuk örneği üzerinden taşra toplumunun sosyal ve ekonomik yapısını ayrıntılı bir biçimde ortaya koymak ve literatürdeki mevcut boşluğu doldurmaktır. Böylelikle, hem Osmanlı taşrasının çok katmanlı yapısına dair farklı bir bakış açısı kazandırılması hem de tarih yazımında mikro ölçekte gerçekleştirilen çalışmaların sunduğu imkânların somut bir örnekle gösterilmesi hedeflenmektedir.

1. BÖLÜM: OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA ŞER'İYYE MAHKEMELERİ VE SİCİLLERİ

1.1. Şer'iyye Sicillerinin Tarihsel Süreci ve Önemi

Osmanlı Devleti, önceki İslam devletlerinden devraldığı kadılık kurumunu daha da geliştirerek, kapsamlı ve sistematik bir hukuk yapısı haline getirmiştir. Bu gelişim sürecinde, kadılar ve naibler, Osmanlı hukuk sisteminin temel yürütücüsü ve yetkilileri olarak önemli bir rol üstlenmişlerdir.¹ Şer'î mahkemelerde tutulan belgeler, "Şer'iyye Sicili" olarak adlandırılmakta olup, Osmanlı İmparatorluğu'nun askerî, siyasî, hukukî ve iktisadî hayatını yansıtan önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu sicillerin üslubunun ve diplomatik özelliklerinin doğru bir biçimde tespiti, bilgi üretimi ve tarihsel analiz açısından kritik bir öneme sahiptir. Şer'iyye sicilleri, Osmanlı bürokrasisindeki değişimleri ve evrimleri gözler önüne sererken, bu çalışma, özellikle söz konusu sicillerin içeriği ve diplomatik özellikleri üzerinde derinlemesine bir inceleme yapmayı amaçlamaktadır.²

Bu siciller, sosyal tarih, hukuk tarihi ve askeri tarih gibi disiplinlerde önemli veriler sunmaktadır. Örneğin, vakfiyeler, yalnızca Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve sosyal yapısını aydınlatmakla kalmayıp, aynı zamanda Türklerin yurt dışında hak arayışlarında hukuki bir temel teşkil etmektedir.³ Kadıların yürüttüğü işlemler, Şer'iyye sicillerine kaydedilir ve bu kayıtlar, kazaların sosyal, ekonomik ve idari durumlarının anlaşılması açısından büyük bir önem taşır. Kadılar, sadece hukuki anlaşmazlıkları çözmekle kalmaz, aynı zamanda yerel yönetim işlerini ve noterlik işlemlerini de yerine getirirler. Sicil defterleri, hukuki işlemleri resmi bir prosedür doğrultusunda kaydetmek amacıyla tutulmuş olup, Osmanlı hukukunun daha iyi anlaşılabilmesi için vazgeçilmez bir kaynak oluşturur.⁴

¹ Abdullah İslamoğlu, "Osmanlı Devleti'nde Kadılık Kurumunun Tarihsel Gelişim Süreci". *Adalet Dergisi* 62/63 (Aralık 2019), 70-71.

² İhsan Burak Birecikli, "Medine-i Urfa Şer'iyye Sicillerine (204,205,218,225 No'lu) Göre Urfa Kazası'nda Vakıflar 1845-1899". *Vakıflar Dergisi* 37/1 (Haziran 2012), 250.

³ Habibullah Habib, "1008-1009/1599 - 1600 Tarihli B-18 Numaralı Bursa Şer'iyye Sicilinde Yer Alan Vakfiyelerin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi". *Kocaeli İlahiyat Dergisi* 4/2 (Aralık 2020), 469-470.

⁴ Şenir Anbarlı Boztaş-Konur Alp Demir, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6/10 (Kasım 2013), 78.

Şer'iyye sicilleri, Osmanlı tarihçileri için önemli birincil kaynaklar olup, kadıların verdiği kararlar ve tutulan kayıtlar gibi hukuki olayları içermektedir. "Kadı defteri", "mahkeme defteri" veya "Zabt-ı Vakâyi sicilleri" olarak bilinen bu belgeler, XV. yüzyıl sonlarından XIX. yüzyıla kadar uzanan dört asırlık bir dönemi kapsamaktadır ve bu süreçte sosyal, ekonomik ve hukuki bilgileri barındırmaktadır. Bu siciller, Osmanlı Devleti'nin merkezi yönetimi ile yerel halk arasındaki resmi yazışmaları, şikâyetleri ve yerel düzenlemeleri içermekte olup, yerel yönetim ile toplumsal ilişkilerin dinamiklerini anlamada önemli veriler sunar. Her kazada tutulan bu belgeler, ilgili bölgenin tarihine dair güvenilir ve ayrıntılı bilgiler sağlayarak, bölgesel tarih araştırmalarına katkıda bulunmaktadır.⁵

Günümüzde Şer'iyye sicillerinin incelenmesi, Osmanlı tarihindeki belirsizlikleri aydınlatma potansiyeline sahip önemli bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Ancak, savaşlar ve doğal felaketler gibi sebeplerle pek çok sicilin kaybolmuş olduğu da bilinmektedir. Buna rağmen, Şer'iyye sicilleri, sosyal, iktisadi ve kültürel tarih araştırmaları için vazgeçilmez kaynaklar olarak değer taşımaktadır. Bu siciller, dönemin toplumsal yapısına, ekonomik faaliyetlerine ve kültürel dinamiklerine dair kritik bilgiler sunarak, tarihsel analizlere sağlam bir zemin hazırlamaktadır.⁶

Şer'iyye sicilleri, iki ana kategoriye ayrılabilir:

1. Dava Zabıtları ve Resmî Kayıtlar: Çeşitli davalar, mükaveleler ve borçlanmalar gibi şer'i muamelelerin kaydedildiği belgeler.
2. Resmî Yazışmalar: Hükümdarlardan gelen fermanlar ve mektuplar gibi belgeler.⁷

Osmanlı döneminde, kadılar yalnızca yargı yetkisine sahip olmakla kalmamış, aynı zamanda yerel yönetimde de önemli roller üstlenmişlerdir. Bu durum, Şer'iyye sicillerinin yalnızca hukuki meseleleri değil, aynı zamanda idari ve siyasi olayları da içermesine olanak tanımıştır. Sicillerin yazım usulü, "Sakk-ı Şer'î" olarak bilinir ve bu usul, belgelerin düzenli ve sistemli bir şekilde kaydedilmesini sağlayarak, Osmanlı hukuk sisteminin işleyişine dair güvenilir bir arşiv oluşturulmasına olanak vermiştir.⁸

⁵ Fethi Gedikli, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iyye Sicilleri". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 5 (Mayıs 2005), 190-193.

⁶ Yunus Uğur, "Şer'iyye Sicilleri", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2010), 39:9.

⁷ Ömer Faruk Teber, "Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer'iye Siciller", *Erdem* 12/35 (Mayıs 2000), 540-544.

⁸ Ekrem Buğra Ekinci, *Osmanlı Mahkemeleri (Tanzimat ve Sonrası)*, (İstanbul: Arı Sanat Yayınevi, 2004), 285.

Şer'iyye sicillerinin kayıtları, kadıların doğrudan oluşturduğu belgeler ile kadılara hitaben gönderilen resmi yazışmaları içermektedir. Kadıların kendi yazdığı kayıtlar, genellikle beş ana grupta toplanabilir:

- Hücetler: Resmi belgeler, özellikle mülkiyet ve hak taleplerine dair kayıtlar.
- İ'lâmlar: Resmi duyurular ve bilgilendirmeler.
- Ma'ruzlar: Çeşitli konularda yapılan resmi sunumlar.
- Müraseleler: Resmi yazışmalar ve iletişim belgeleri.
- Diğer Kayıtlar: Yukarıdaki kategorilere girmeyen farklı belgeler.⁹

Kadırlara hitaben gönderilen resmi yazılar ise fermanlar, tayin beratları, buyrulduklar ve diğer resmi kararlar gibi belgeleri içerir.¹⁰

Şer'iyye sicillerinin içerdiği konular, dönemin sosyal, ekonomik ve hukuki yapısını yansıtan önemli veriler sunmaktadır. Bu sicillerde yer alan başlıca konular arasında, ticaret hayatı, şehir yönetimi ve kamu hizmetleri, savaş dönemlerinde askeri meseleler ve eğitimle ilgili atamalar gibi unsurlar bulunmaktadır.¹¹

Sonuç olarak, Şer'iyye sicilleri, Osmanlı tarihinin daha derinlemesine anlaşılması açısından temel kaynaklardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu siciller, dönemin sosyal, ekonomik ve hukuki yapılarının analiz edilmesine olanak tanıyarak, Osmanlı toplumunun dinamiklerini anlamamıza önemli katkılar sağlamaktadır.

1.1.1. 1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili Üzerine İnceleme

1690 numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili, Osmanlı dönemi için, özellikle 17. yüzyılın sonlarına tarihlenen önemli bir belgedir. Bu sicil, Rodoscuk (günümüzde Rodos Adası) bölgesindeki şer'i mahkeme kayıtlarını içermekte olup, Şer'iyye sicilleri, kadıların yürüttüğü adli işlemleri, davaları ve resmi yazışmaları kaydederek, hem hukuki hem de sosyal tarih açısından büyük bir öneme sahiptir. Söz konusu sicilde yer alan belgeler, Rodoscuk bölgesinin sosyal yapısını, ekonomik faaliyetlerini ve yerel yönetim uygulamalarını detaylı bir şekilde yansıtmaktadır. Örneğin, evlenme, boşanma ve miras gibi hukuki işlemlerin yanı sıra, ticaret, arazi mülkiyeti ve yerel yönetimle ilgili belgeler

⁹ Teber, "Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer'iye Siciller", 547-548.

¹⁰ Ahmet Akgündüz, "Şer'iye Sicilleri", *Türk Dünyası Araştırma Vakfı*, (İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1989), 1:38.

¹¹ Sevil Akyol, "Şer'iyye Sicilleri'nin Arşiv Belgeleri Arasında Osmanlı Sosyo-Ekonomi Tarihi Açısından Önemi", *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi* 6 (Temmuz 2021), 1129.

de yer almaktadır. Ayrıca, Rodoscuk gibi stratejik bölgelerdeki askeri durumlar ve sosyal ilişkiler hakkında da önemli bilgiler sunmaktadır.

1690 numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili, Osmanlı hukukunun uygulanma biçimini anlamak için önemli bir kaynak sunmaktadır. Bunun yanı sıra, dönemin sosyal dinamikleri ve yerel toplulukların yaşam tarzı hakkında da kıymetli veriler sağlamaktadır. Genel olarak, söz konusu sicil, Osmanlı tarihi üzerine zengin bilgiler sunan birincil bir kaynak olarak, hem hukuki hem de sosyo-ekonomik açıdan büyük bir öneme sahiptir.¹²

1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili 42 varak ve 82 sayfadan oluşmaktadır. Hicri 1194-1195 (Miladi 1781-1782) yıllarını kapsamaktadır. Sicilde toplam 95 belge bulunmaktadır. Bu belgelerin 83 tanesi, mahkemede yapılan işlemler sonrasında kaleme alınmış zabıtlardır. Kalan 12 belge ise merkezden gelen fermân, berât ve buyruğun suretleridir.¹³ Sicildeki ilk tarihli kayıt, 19 Zilhicce 1193¹⁴ yılında kaydedilmiştir. Sicildeki son kayıt ise 24 Rebiülevvel 1195¹⁵ tarihine aittir. Sicildeki kayıtlar, kronolojik bir sırayla kaleme alınmamıştır. Bu sicil, Rodoscuk bölgesindeki şer'i mahkeme uygulamaları, hukuki işlemler ve resmi yazışmalar hakkında değerli bilgiler sunarak, Osmanlı döneminin sosyal ve hukuki yapısını anlamak için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.¹⁶

¹² R.Ş.S., No: 1690.

¹³ R.Ş.S., No: 1690.

¹⁴ R.Ş.S., No: 1690: 6a-1.

¹⁵ R.Ş.S., No: 1690: 40a-1.

¹⁶ R.Ş.S., No: 1690.

Yıl	Hicri	Miladi	Belge Adedi	%
1193	Zilkade	10 Kasım-9 Aralık 1779	1	1,053
1194	Muharrem	8 Ocak – 6 Şubat 1780	1	1,053
1194	Safer	7 Şubat – 6 Mart 1780	17	17,895
1194	Rebiülevvel	7 Mart – 5 Nisan 1780	8	8,421
1194	Rebiülahir	6 Nisan-4 Mayıs 1780	4	4,211
1194	Cemaziyelevvel	5 Mayıs – 3 Haziran 1780	9	9,474
1194	Cemaziyelahir	4 Haziran – 2 Temmuz 1784	2	2,105
1194	Receb	3 Temmuz – 1 Ağustos 1780	7	7,368
1194	Şaban	2 Ağustos – 30 Ağustos 1780	6	6,316
1194	Ramazan	31 Ağustos – 29 Eylül 1780	2	2,105
1194	Şevval	30 Eylül – 28 Ekim 1780	9	9,474
1194	Zilkade	29 Ekim – 27 Kasım 1780	3	3,158
1194	Zilhicce	28 Kasım – 27 Aralık 1780	3	3,158
1195	Muharrem	28 Aralık 1780 – 26 Ocak 1781	6	6,316
1195	Safer	27 Ocak – 24 Şubat 1781	8	8,421
1195	Rebiülevvel	25 Şubat – 26 Mart 1781	8	8,421
Diğer			1	1,053
Toplam			95	

Tablo 1: Aylara Göre Belge Adetleri ve Dağılımlar

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690.

Şer’iyye sicilinde yer alan belgelerin analizi, Rodoscuk'un idari, sosyal ve ekonomik yaşamı hakkında önemli bulgular sunmaktadır. Tablo 1’e göre; belgelerin en büyük kısmı 1194 yılı Safer ayında kaleme alınmıştır ve toplam belgelerin %17,895’i Safer ayında yazılmıştır. En az kayıt ise 1193 Zilkade ve 1194 Muharrem’inde yazılarak %1,053 orana sahiptir.

Hükmün konusu	Sayfa ve hüküm numarası	İlgili hüküm sayısı
Masraf ve harcırah defteri	1b-1, 17a-1	2
Esar/Narh defteri	2	1
Borç ödeme davası	3b-1	1
Zahire tedariki	4a-1, 4b-1, 8a-1, 12b-2, 13a-1, 15a-1, 18a-1, 19a-1, 22b-1, 25b-1, 26b-1, 28a-1, 28a-2, 28b-2, 34a-1, 34a-2, 35a-2, 38b-2, 32b-3	19
Gasp ve darp olayı	5a-1	1
Bedel-i nüzül toplama	5b-1, 5b-2, 7a-1, 29b-1	4
İstanbul için tavuk ve piliç temini	6a-1, 30a-2	2
Eşkıya hakkında	6a-2, 31a-1, 12b-1, 20b-1	4
Un temini	6b-1, 10b-1	2
Buğday tedariki	6b-2, 32b-1, 32b-2	3
Adet-i ağnam vergisi tahsili	8b-1, 36a-2, 9a-1, 37b-2	4

Vasi tayini	9b-1	1
İzinsiz tuz satışına dair	10a-1	1
İltizama verme	11a-1, 11a-2, 12a-1, 15a-2, 22a-2, 22a-3, 39b-1, 40a-2	8
Sahte kefalet davası	11b-1	1
İftira davası	12a-2	1
Kuzu tedariki	14a-1	1
İstanbul'a göçe izin verilmemesi	14a-2, 20a-1, 35b-1	3
Ulaklar için beygir verilmesi	15b-1	1
Ham demir tedariki	16a-1, 16b-1, 27b-1	3
Ulakların masrafları için menzilci tayin edilen avarız haneler defteri	18a-2	1
Anadolu'ya koyun ve zahire taşınmasının engellenmesine dair	19b-1, 24a-1, 25a-2, 39a-1	4
Mütevelli tayini	21a-1	1
Katillerin bulunmasına dair	21a-2	1
Mülk anlaşmazlığına dair	21b-1	1
Askeri sınıftan ve misafirken vefat edenlerin terekelerinin beytülmale aktarılmasına dair	22a-1, 33b-1	2
Buğdayın iyi kalitede olmasına dair	23a-1, 26a-1	2
Buğday intikali	23b-1	1
İhtikarcılık yapılmamasına dair	24b-1	1
Yeniçeri terekasının beytülmale teslimine dair	25a-1, 36b-1, 37a-1, 38b-1	4
Zahirenin İstanbul dışında başka yerlere satılmamasına dair	26b-2	1
Görev alanların rahatsız edilmemelerine dair	21a-1	1
Katil davası	28b-1	1
Görevden azil	21a-1	1
Miras davası	29a-1, 31b-1	2
Tavuk tedariki için bedel-i nüzul hanelerinin belirlenmesine dair	29b-2	1
Tavuk tedariki	30a-1	1
Vergi toplamada haksızlık yapıldığına dair	32a-1	1
Bostancıbaşılık tayini	21a-1	1
Orta bostancıbaşının sorumluluk alanına dair	35a-1	1
Kürek mahkumlarının isim ve eşkallerine dair	37b-1	1
Kahve tedariki	38b-2	1
Mülkiyet tasarruf davası	40a-1	1
Donanmaya kalyoncu eri tedariki	40b-1	1

Tablo 2: 1194 Yılı Zabıt Örnekleri ve Sayıları

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690.

Sicildeki en fazla kayıt, 1194 yılına ait olarak kaydedilmiştir. Bu yıl içerisinde toplam 71 belge düzenlenmiş olup, bunlardan en azı Zilkade ayında yazılmıştır.¹⁷ Ayrıca, 13 Zilkade 1194'te kaleme alınan ferman, o yıl içinde kayda geçirilen son belgedir. 1194 yılında mahkemenin en yoğun olduğu dönem, 17 belge ile Safer ayıdır; bu ayda mahkemede tutulan zabıt sayısı ise 12'dir. Merkezden gelen suret sayısı ise 9 olarak kaydedilmiştir.¹⁸

1.2. Şer'iyye Mahkemeleri'nde Görev Yapan Memurlar

1.2.1. Naib

Osmanlı Devleti'nin kurumları, Tanzimat dönemi öncesi ve sonrasında belirgin farklılıklar göstermiştir. 17. yüzyılda devletin zayıflaması, özellikle yargı teşkilatını olumsuz yönde etkilemiş, bu dönemdeki medreselerdeki bozulmalar, bu sürecin temel sebeplerinden biri olarak öne çıkmıştır.¹⁹ Ulema çocuklarına doğuştan verilen müderrislik dereceleri ve yetersiz kişilerin mülazımlık belgeleri satın alması, Osmanlı yargı sistemindeki yozlaşmayı daha da derinleştirmiştir. Ayrıca, yüksek kadılıklara atanan kadıların, atandıkları bölgelere gitmek yerine naibler tayin etmeleri, bu durumun etkisiyle eğitim düzeyindeki farklılıkları artırmış ve yargı işleyişinin etkinliğini zayıflatmıştır.²⁰ Tanzimat dönemi sırasında, naibler için önemli yenilikler yapılmıştır. 1838 yılında yürürlüğe giren Tarik-i İlmiye Dair Ceza Kanunnamesi, kadılık mesleğine yeni başlayacak olanlar için sınav uygulaması getirmiştir. Ancak, bu düzenleme yalnızca mesleğe yeni adım atanlarla sınırlı kalmış, mevcut kadıların eğitim ve yeterlilik düzeyini kapsamamıştır.²¹ 1855 yılında, nitelikli naibler yetiştirmek amacıyla Muallimhane-i Nüvvab adlı bir okul kurulmuş ve bu okul, zamanla farklı isimlerle anılmaya başlanmıştır. Bu dönemde, kadıların yerini naibler olarak, Osmanlı Devleti'nde hâkim sıfatıyla

¹⁷ R.Ş.S., No: 1690: 28a-2.

¹⁸ R.Ş.S., No: 1690.

¹⁹ Adem Ali Şahin, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kadar Eğitim Sistemi, Yönetimi Ve Denetim*, (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, 2015), 3.

²⁰ Coşkun Üçok-Ahmet Mumcu-Gülnihal Bozkurt, *Türk Hukuk Tarihi*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2017), 241-244.

²¹ Musa Çadircı, "Tanzimat'ın İlanı Sıralarında Osmanlı İmparatorluğunda Kadılık Kurumu ve 1838 Tarihli "Tarik-i İlmiyye'ye Dâir Ceza Kanunnâmesi", *Tarih Araştırmaları Dergisi* 14/25 (Ocak 1981), 139-161.

anılmaya başlamışlardır. Bu gelişme, yargı sisteminde önemli bir dönüşümün habercisi olmuştur.²²

1855 yılında çıkarılan Nüvvab Nizamnamesi, naiblerin atama ve azil usullerini yeniden düzenleyerek, sınav şartları getirmiştir. Naib olabilmek için, adayların İstanbul mahkemelerine devam etmeleri ve ulemadan oluşan kurullarda yapılan sınavı başarıyla geçmeleri gerekmektedir. Bu düzenleme, naiblerin eğitim ve yeterlilik seviyelerinin artırılmasını hedefleyen önemli bir adım olmuştur.²³ Mahkemeler, beş sınıfa ayrılarak, naibler yeterliliklerine göre görevlendirilmiştir. Görev süreleri, beldenin şehir merkezine olan uzaklığına bağlı olarak 18 ila 24 ay arasında değişiklik göstermekte olup, şeriat ve kanun dışı işlem yapan naibler, görevlerinden azledilerek cezalandırılmaktadır. Bu düzenlemeler, Osmanlı Devleti'nin adli teşkilatındaki yetersiz kişilerin görev aldığına dair bir kabulü ve bu durumu iyileştirme yönünde atılan adımları göstermektedir.²⁴

Naibler, medrese eğitimi almış ve fıkhi ihtilafları çözebilecek düzeyde bilgiye sahip, ilmiye sınıfına mensup görevlilerdir. Kadıların yardımcıları ve vekilleri olarak önemli bir rol üstlenirler; kadı denetimi altında görev yapar ve verdikleri hükümler, kadı tarafından onaylanır. Bu sistem, yargı işleyişinin düzgün ve denetimli bir şekilde yürütülmesini sağlamayı amaçlamaktadır.²⁵ Bunun yanı sıra, keşif, soruşturma ve güvenlik araştırmaları gibi yargılamaya yardımcı işlevleri de üstlenirler. Gece naibi olarak bilinen özel naibler, mahkemelerde nöbetçi hâkimlik yaparak adaletin sürekliliğini sağlarlar. Naibler, kadıların yetkileriyle benzer hak ve yetkilere sahiptir.

1.2.2. Kâtib

Kadıların verdiği kararları usulüne uygun bir şekilde deftere geçiren katipler, hukuki metinleri yazma konusunda uzmanlaşmış bireylerdir. Bu katipler, benzer türdeki davaları standart bir biçimde kaleme alarak kayıtların birliğini sağlamış ve yargılama sürecinde eksikliklerin önüne geçilmesine katkı sağlamışlardır. Güvenilir ve dürüst bireyler arasından seçilen bu katipler, yazma ve tanzim etme usulüne (ilm-i sakk) vakıf kimseler

²² Emine Nurefşan Dinç, “Osmanlı’da Kadılar İçin Yapılan İmtihanlar ve 19. Yüzyıldan Bir İmtihan Örneği: Filibeli Halil Fevzi Efendi’nin Risale-i İmtihâniye fî Bâb-i Bey’i’l-fâsid mine’-d-Dürer’i”, *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9/2, (Aralık 2022), 356.

²³ İlhami Yurdakul, “Mekteb-i Nüvvâb”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2019), 2: 240.

²⁴ Dinç, “Osmanlı’da Kadılar İçin Yapılan İmtihanlar ve 19. Yüzyıldan Bir İmtihan Örneği”, 356.

²⁵ Halil Cin-Gül Akyılmaz, *Türk Hukuk Tarihi*, (Ankara: Sayram Yayınları, 2011), 168.

olup, güzel yazı yazma becerisine sahip ve hukuki bilgiye dayalı bir eğitim almışlardır. Bazı durumlarda, bu katipler, kadıya vekâlet edebilme yetkisine sahip olmuşlardır.²⁶ Başkâtiplerin, kâtiplerin tuttuğu kayıtların doğruluğunu kontrol etme, resmi yazıları (ferman, buyruldu gibi) doğru bir şekilde sicile kaydetme gibi önemli görevleri bulunmaktadır. Ayrıca, kadının izniyle nikâh kıyabilir ve keşiflere katılabilirler. Bu görevler, başkâtiplerin hem idari hem de hukuki işleyişteki denetleyici rollerini pekiştiren unsurlar arasında yer almaktadır.²⁷ Kâtipler, yazım ve imla konusunda yetkin kişiler arasından seçilir ve kadı sicilli olarak bilinen şer'îyye sicillerini usulüne uygun bir biçimde tutmakla yükümlüdürler. Bu görev, her türlü dava ve merkezden gelen resmi yazıları kaydetmeyi kapsamaktadır. Kadının onayından geçmiş zabt örnekleri ve merkezden gelen suretler de şer'îyye siciline kaydedilir. Bu görevleri yerine getiren katiplerin sayısı, iş yüküne bağlı olarak birden fazla olabilir. Ayrıca, defterde farklı katipler tarafından kaydedilen kayıtlar da bulunmaktadır. Bu durum, kayıtlara dair doğruluğun sağlanmasında ve iş yükünün eşit şekilde dağıtılmasında önemli bir rol oynamaktadır.²⁸

1.2.3. Muhzır

Sözlük anlamı "bir işe başlayandır" olan muhzır, adli memur olarak mahkemelerde celp ve tebliğ işlerini yürüten devlet memurlarını ifade eder. Bu görevliler, mahkemelerin işleyişini sağlamak amacıyla davaların taraflarına bildirimlerde bulunur ve mahkeme işlemlerini yürütürler. Muhzırların bu işlevi, adaletin tecelli etmesinde önemli bir rol oynamaktadır.²⁹ Osmanlı yargı sisteminde önemli bir yer tutan Muhzırlık Kurumu, keşif ve adli polis işlevlerini üstlenmiştir. Muhzır başının denetimindeki muhzırlar, mahkemenin talep ettiği duruşma ilgililerini getirip götürmek ve mahkeme ortamında güvenliği sağlamakla sorumluydular. Bu görev, mahkemelerin düzenli ve güvenli bir şekilde işlemesine katkı sağlayan temel işlevlerden biridir.³⁰

²⁶Erhan Afyoncu-Recep Ahışalı, "Kâtip" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*,(Ankara: TDV Yayınları, 2022), 25:53.

²⁷İbrahim Yılmazçelik, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır*, (Ankara: TTK Yayınları, 1995), 27-28.

²⁸Mustafa Özdemir, *275 Nolu Söke Şer'îyye Sicilinin (1-212 Arası Hükümler) Transkribi* (Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, 2009), 20.

²⁹Recep Ahışalı, "Muhzır", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*,(Ankara: TDV Yayınları, 2020), 31:85.

³⁰Halil Cin-Ahmet Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi: Kamu Hukuku I*, (İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1995), 277.

Tarafları mahkemede hazır bulundurmanın yanı sıra, mahkemedeki asayişini temin etmek, merkezden kadılık bölgesindeki suçluları takip etmek ve asilerin yakalanmasına yardımcı olmak gibi önemli sorumlulukları da üstlenmişlerdir. Ayrıca, küçük kaza merkezlerinde, mahkeme mübaşirliği ve katipliği gibi görevleri yerine getirerek adaletin işleyişine önemli katkılarda bulunmuşlardır. Bu işlevler, muhızlıların yalnızca yargı sürecine değil, aynı zamanda yerel güvenlik ve halk düzeni açısından da kritik bir rol oynadıklarını göstermektedir.³¹

1.2.4. Kassam

Kassâm, anlamı "taksim eden" olan ve terekeleri, İslami miras hukukuna uygun bir şekilde paylaştıran şer'î memurlardır. Bu görev, kadıların yetkisi altında yerine getirilmiş olup, kassâmlar, taksim ettikleri terekelerden, resmi kısmet adıyla haraç almışlardır. Ancak, Tanzimat dönemiyle birlikte, bu kurum kaldırılmıştır. Tanzimat'ın getirdiği reformlar çerçevesinde, yargı sistemindeki bazı eski uygulamalar sona erdirilmiş ve kassâmlık gibi yerel ve geleneksel işlevler modernleştirilmiştir.³²

Kadıların önemli görevlerinden biri, ölen kişilerin geride bıraktığı malları, mirasçılara adil bir şekilde dağıtmaktır. Bu işlemler, genellikle kassâmlar tarafından yerine getirilmiştir. Ancak, askeri sınıfa mensup kişilerin miras taksimi, kazasker kassamları tarafından yapılmıştır. Özellikle askeri sınıfın yoğun olduğu bölgelerde, beledi ve askeri kassâmlar, bu görevleri üstlenmişlerdir. Bu düzenleme, Osmanlı'daki askeri sınıfın özel durumu ve bu sınıfın hukuki ve idari işlemler üzerindeki etkisini yansıtmaktadır.³³

1.2.5. Şühûdü'l-hal

Mahkemelerde yargılamayı gözlemleyen görevliler, "şühûdü'l-hâl" olarak adlandırılır. Bu görev, yargının denetimini sağlayarak yargı bağımsızlığını gözetir ve kadiya yönelik olası müdahalelerin önüne geçer. Osmanlı'da şühûdü'l-hâl müessesesi, günümüz anlamında bir nevi jüri heyeti işlevi görüyordu. Şehrin tanınmış simalarından ve ileri gelenlerinden seçilen bu kişiler, mahkemelerde "durumun tanığı" olarak hazır bulunarak yargılama sürecine önemli katkılarda bulunuyorlardı. Şühûdü'l-hâl, hem adaletin doğru

³¹ Ahışhalı, "Muhız", 31:86.

³² Said Öztürk, "Kassam", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24:579.

³³ Cin-Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, 276.

bir şekilde tecelli etmesini sağlamak hem de mahkemelerin şeffaflığını temin etmek adına kritik bir rol üstlenmiştir.³⁴

Mahkemelerde, yargılamayı gözlemleyen bu görevlilere farklı adlarla da hitap edilirdi; bunlar arasında şühûd, şühûdü'l-hâl, şühûdü'l-udûl veya udûlü'l-müslimîn gibi terimler yer alırdı. Genellikle, bulundukları kaza bölgesinin ileri gelenlerinden seçilen ve sayıları beş, altı veya daha fazla olabilen bu tanıklar, muhakeme sürecine veya hükme müdahale etmemekle birlikte, varlıklarıyla kadının verdiği hükümde adil karar verilmesine önemli ölçüde katkı sağlamakta idiler. Şühûdü'l-hâl müessesesi, yargılama sürecinde denetleyici bir rol üstlenerek, kadının kararını hem hukuki hem de toplumsal açıdan denetlemekte ve adaletin sağlanmasına katkı sağlamaktaydı.³⁵

1.2.6. Çavuş

Şer'î mahkemelerde alınan i'lâm kararlarının icrası, borçlunun malının satılması ve borçlarının ödenmesi gibi görevleri yerine getiren memurlar, hem emniyet hem de kovuşturma işlevlerini yerine getirmişlerdir. Bu memurlar, yargı kararlarının uygulanması sırasında önemli bir rol üstlenmiş ve hukuk düzeninin sağlanmasında etkin olmuşlardır. "Çavuş" kelimesi, kökeni eski Türk devletlerine dayanan bir terim olup, Osmanlı Devleti'ne, Selçuklu müessesesi aracılığıyla geçmiştir. Çavuşlar, hem hukuki hem de idari işlevleri yerine getirirken, Osmanlı toplumunun adli yapısında önemli bir yere sahip olmuşlardır.³⁶ Çavuşlar, Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetim yapısında önemli bir yer tutan memurlar olup, Divan-ı Hümayun'da çeşitli görevler üstlenmişlerdir. Bu görevler arasında, yabancı elçilerin karşılanması, padişah ya da vezir-i azam tarafından verilen hükümlerin tebliği gibi diplomatik ve idari işlemler yer almaktadır. Bunun yanı sıra, idam hükümlerinin icrası ve sefirlere nezaret edilmesi gibi kritik görevleri de yerine getirmişlerdir. Çavuşlar, özellikle gözaltında tutulan yabancı diplomatların ikametgahlarında gözetim sağlamak gibi önemli sorumlulukları üstlenerek, hem hukuki hem de diplomatik alanda etkin bir rol oynamışlardır.³⁷

³⁴Özdemir, 275 Nolu Söke Şer'îyye Sicilinin (1-212 Arası Hükümler),21.

³⁵ Mehmet Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, (İstanbul: Beta Yayınları, 2012), 84.

³⁶ Orhan F. Köprülü, "Çavuş", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), 8:236-238.

³⁷Cin-Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, 276.

1.2.7. Subaşı

Subaşı, Osmanlı İmparatorluğu'nda mahkeme kararlarının icrası konusunda kadıya yardımcı olan önemli bir görevliydi. Merkezde, bu işlevi genellikle çavuşlar üstlenirken, taşra bölgelerinde merkezden atanan subaşılar bu görevi yerine getirirdi. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde, şehir muhafızı olarak görev yapan subaşı, zamanla görev alanını genişleterek, yerel yönetimle ilgili kanun ve nizamların uygulanmasında da önemli bir söz sahibi olmuştur. Bu değişim, subaşının sadece güvenlik değil, aynı zamanda toplumsal düzenin sağlanması ve hukuki icra işlemleri konusunda da kritik bir rol oynadığını göstermektedir.³⁸

Subaşıların iki temel görevi bulunmaktadır. İlk olarak, mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi söz konusu olup, bu görevler arasında cürm-ü cinayet, niyabet, resm-i arusane gibi vergilerin toplanması yer almaktadır. İkinci olarak, yargıya ilişkin kolluk görevleri de subaşının sorumluluğundadır. Bu bağlamda, subaşılar, kadının verdiği kararların uygulanmasını sağlamak, merkezden gelen emirleri hayata geçirmek, suçları önlemek ve suç işleyenleri takip ederek yakalamak gibi önemli işlevleri yerine getirmişlerdir. Subaşının rolü, sadece hukuki icranın gerçekleştirilmesiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda toplumsal düzenin sağlanmasında da belirleyici bir etkiye sahiptir.³⁹ Subaşı, suçlu olduğuna karar verilen kişilere yönelik cezalandırma işlemlerini gerçekleştirme yetkisine sahip olmakla birlikte, bu işlemleri kadının izni olmaksızın uygulayamaz. Bu çerçevede, subaşı, hem adli polis hem de emniyet görevlisi olarak önemli bir rol üstlenmiş, Osmanlı kadısının en yakın yardımcılarında biri konumunda olmuştur. Subaşının görevleri, kadının verdiği hükümleri uygulamak ve toplum düzenini sağlamak açısından kritik bir işlevi yerine getirmektedir. Dolayısıyla, subaşı, kadı ile birlikte, adaletin yerini bulmasında temel bir işlevsellik sunmuş ve yargı sürecinin etkinliğini artırmıştır.⁴⁰

³⁸ Mücteba İlgürel, "Subaşı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), 37:447.

³⁹ Ekrem Buğra Ekinci, *Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk*, (İstanbul: Arı Sanat Yayınevi, 2012), 377.

⁴⁰ İlgürel, "Subaşı", 37:448.

1.2.8. Tercüman

Kadı, dava taraflarının veya şahitlerin dillerini bilmedikleri durumlarda, tercümanlardan faydalanma yoluna gidebilir. Özellikle Kıbrıs, Kudüs, Amasya, Kayseri ve Trabzon gibi zimmî nüfusun yoğun olduğu bölgelerde, şer‘iyye mahkemelerinde tercümanlar istihdam edilmiştir. Bu uygulama, hem adaletin sağlanmasında hem de hukuki süreçlerin düzgün işleminde önemli bir aracılık işlevi görmüş ve yargı süreçlerinin etkinliğini artırmıştır.⁴¹

1.2.9. Mübaşir

Mübaşir, sözlük anlamı itibariyle "işe başlayan" kişi olmakla birlikte, Osmanlı adli sisteminde önemli bir adli memur olarak iki temel işlevi bulunmaktadır. İlk olarak, muhızır ile eş anlamlı olarak, mahkemelerde celp ve tebliğ işlerini yürütme sorumluluğuna sahiptir. İkinci olarak ise, Tanzimat dönemi öncesinde, devletin yürütmesi ve soruşturması gereken işlerde görevlendirilen bir memur olarak görev almıştır. Ayrıca, bazı şer‘iyye sicillerinde, mübaşirlerin sorgu hâkimi gibi önemli bir rol üstlendikleri de kaydedilmiştir. Bu çok yönlü işlev, mübaşirlerin Osmanlı adalet sistemindeki önemini ve fonksiyonel çeşitliliğini artırmaktadır.⁴²

1.3. Şer‘iyye Mahkemeleri’nde Kullanılan Vesikalar

1.3.1. İlâm

İlâm, Osmanlı adalet sisteminde, bir davaya ilişkin olarak mahkemece verilen yazılı bir belgedir. Bu belge, hâkimin imza ve mührüyle onaylanır ve genellikle davacının iddiası, davalının cevabı, deliller ve mahkemenin verdiği karar gibi önemli bilgileri içerir. İlâm, hem davanın içeriğini hem de mahkemenin hukukî süreciyle ilgili ayrıntıları ortaya koyarak, Osmanlı yargı sisteminin işleyişini belgeleyen önemli bir kaynaktır.⁴³ Bu şer‘î hüküm, kadının gerekliliği gördüğü durumlarda, resen (kendi inisiyatifiyle) veya soru üzerine düzenlenebilir. İlgili taraflardan birinin talebi üzerine, davalı veya davacıya ilâm verilir. Kadı, ilâm düzenlerken dikkatli ve titiz bir şekilde hareket eder, çünkü bu belgelerin yanlış yorumlanması, hukuki süreçlerin hatalı işlemelerine neden olabilir.

⁴¹Mahmut H. Şakiroğlu, “Tercüman”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2011), 40:491.

⁴²Cin-Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, 277.

⁴³Ahmet Akgündüz, “İlâm”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 22:72.

Kadı, her zaman doğru, net ve adil bir hüküm oluşturmaya hedefler, böylece ilâm yalnızca yasal bir belge değil, aynı zamanda adaletin tecelli ettiği bir araç olur. Bu süreç, Osmanlı hukuk sisteminde adaletin düzgün bir şekilde işlemesi için kritik bir rol oynamaktadır.⁴⁴ İlâm metinlerinin ortak özellikleri, Osmanlı yargı sisteminin düzenli ve sistematik işleyişini yansıtır. İlâmda, davalı ve davacının kimlik bilgileri açıkça belirtilir, böylece her iki tarafın kim oldukları ve davanın hangi kişi veya kişiler arasında görüldüğü belirginleşir. Davacının talepleri ve iddiaları da detaylı bir şekilde yazılır, bu sayede dava sürecinin başında tarafların hangi hukuki sebeplerle mahkemeye başvurdıkları ve ne talep ettikleri açıkça ortaya konur. Davalı, kendisine yöneltilen iddialara karşı savunmalarını ilâma ekler ve bu bölümde davalının karşı argümanları ve delilleri yer alır. İddia ve savunmaların geçerliliği için sunulan deliller de ilâmda belirtilir; bu deliller, tanık ifadeleri, belgeler, sözlü ya da yazılı beyanlar olabilir ve her biri davanın sonucu üzerinde etkili olabilir. Kadı, dosyadaki delillere ve tarafların savunmalarına dayanarak son kararını verir ve ilâmın sonunda hükmünü açıklar. İlâmda kararın verildiği tarih belirtilir ve kadının onayı eklenir, bu da belgenin geçerliliğini ve yasal bağlayıcılığını sağlamak için gereklidir. İlâmların konu yelpazesi oldukça geniştir; en yaygın hukuki meseleler arasında borç ve alacak davaları, evlenme ve boşanma işlemleri, tazminat talepleri, zina, hırsızlık ve diğer suçlarla ilgili davalar yer alır. Her ilâm, dönemin sosyal ve ekonomik yapısını yansıtarak, o dönemdeki hukuki süreçler hakkında derinlemesine bilgi sağlar ve Osmanlı hukukunun işleyişi açısından önemli bir tarihsel kaynak oluşturur.⁴⁵

1.3.2. Hüccet

Hüccet, Osmanlı şer'î mahkemelerinde, taraflardan birinin itirafı ve diğerinin kabulü üzerine düzenlenen, ancak kadının kararını içermeyen, sadece hukuki bir belge olarak işlev gören bir yazılı belgedir. Hüccetin üzerinde, düzenleyen hakimın mühürü ve imzası bulunur, bu da belgenin geçerliliğini ve resmi niteliğini sağlar. Hüccetler, mahkemelerin noterlik işlevini yerine getiren belgeler olarak da değerlendirilebilir ve bu özellikleriyle, dönemin adli ve hukuki işlemlerinin kayda geçirilmesinde önemli bir rol oynar. Hüccetler, her ne kadar bir mahkeme kararı içermese de, taraflar arasındaki anlaşmaları, hak taleplerini ve itirafları belgeleme işlevi görür. Tanzimat dönemiyle birlikte, hüccetler

⁴⁴Abdülaziz Bayındır, *İslam Muhâkeme Hukûku (Osmanlı Devri Uygulaması)*, (İstanbul: Süleymaniye Vakfı Yayınları, 2015), 27.

⁴⁵Akgündüz, "İlâm", 72.

yerine "senet" terimi kullanılmaya başlanmış ve bu belgeler, resmi işlemlerin daha da sistematize edilmesinde etkili olmuştur. Hücetler, özellikle nikâh, talâk (boşanma), nafaka gibi hukuki işlemleri belgeleyerek, taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözülmesinde ve hukuki hakların güvence altına alınmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu belgeler, aynı zamanda toplumda hukukun uygulanabilirliğini ve adaletin sağlanmasını temin etmek amacıyla, hem toplumsal hem de yasal bağlamda değerli birer araç olmuştur.⁴⁶

Hücet metinlerinin ortak özellikleri, belirli bir düzeni takip ederek hukuki geçerliliğini sağlamaktadır. İlk olarak, hücceti veren kadının imzası ve mührü, belge üzerinde bulunur, ancak bu unsurlar sicil defterlerinde yer almaz. Tarafların kimlik bilgileri, adresleri ve diğer tanımlayıcı veriler, herhangi bir şüpheyi yer bırakmayacak şekilde açıkça belirtilir. Belgeye konu olan mal, mülk ve ilgili hukuki işlemler de detaylı bir şekilde açıklanır; bu açıklamalar, işlemin şekli, koşulları ve taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözümüne ilgili unsurlar içerir. Hücet, her iki tarafın ikrarını ve anlaşmanın sicile kaydedildiğini de belirtir. Tarih, yıl, ay ve gün, belgeyi zaman açısından kesinleştirerek hukuki geçerliliğini artırır. Son olarak, hüccetin altına, anlaşmazlığın çözümünde veya hukuki işlemin doğruluğunun teyit edilmesinde görev alan şahitlerin isimleri ve unvanları kaydedilir. Bu unsurlar, hüccetin geçerliliği, güvenilirliği ve yasal bağlayıcılığı için önemli birer unsurdur.⁴⁷

Hücetlerin kapsamı oldukça geniştir ve çok çeşitli hukuki işlemleri içerir. Evlenme, boşanma, nafaka gibi aile hukuku konularının yanı sıra, vekaletname, köle azatları, satım akdi gibi ticaret ve mülkiyetle ilgili belgeleri de kapsar. Hücetler, Osmanlı hukuk sisteminde önemli bir yer tutmuş ve hukuki işlemlerin belgelendirilmesinde kullanılmıştır. İlâm belgelerinden farklı olarak, hüccetler kadının hükmünü içermemekle birlikte benzer şekil şartlarına tabi olmuştur. Yani, her iki belge de belirli usul ve kurallara uygun olarak düzenlenmiş ve tarafların beyanlarına dayanarak oluşturulmuştur. Hücetler, genellikle tarafların itirafı ve kabulü üzerine düzenlendiği için, taraflar arasında anlaşmazlık yaşanmadığı ve anlaşma sağlandığı durumları belgelendirir. Bu

⁴⁶Mustafa Oğuz-Ahmet Akgündüz, "Hücet", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1998), 18:446.

⁴⁷ Bayındır, *İslam Muhâkeme Hukûku (Osmanlı Devri Uygulaması)*, 12.

özellik, onları mahkeme kararından farklı kılar; ancak yine de hukuki geçerlilikleri ve resmi kabul görmeleri açısından büyük öneme sahiptir.⁴⁸

1.3.3. Tereke

Ölen kişinin arkasında bıraktığı mal varlığına "tereke" ya da "muhallefât" denir. Şer'iyye sicillerinde, zabıt kayıtlarının yanı sıra bu tür varlıklarla ilgili belgeler de yer alır. Bu belgeler, genellikle merkezin kazaya gönderdiği fermanlar, beratlar ve buyrulduklar gibi resmi evrakları içerir. Bu tür belgeler, mirasın nasıl paylaştırılacağı ve terekenin yönetimi konusunda önemli hukuki bilgiler sunar. Osmanlı hukuk sisteminde, terekenin düzenlenmesi ve mirasçıların haklarının belirlenmesi oldukça titiz bir süreçti. Şer'iyye sicillerinde yer alan bu tür belgeler, kadıların ve ilgili diğer adli memurların miras paylaştırılması sırasında izlediği usul ve yöntemleri gösterir. Tereke kayıtları, sadece mal paylaşımıyla ilgili değil, aynı zamanda ölen kişinin borçları, alacakları ve mirasçılarının hakları gibi diğer önemli hususları da kapsar. Bu nedenle, tereke ve ilgili belgeler, hem sosyal hem de ekonomik tarih açısından önemli bir kaynak teşkil eder.⁴⁹

1.3.4. Fermân

Padişahın tuğrası bulunan Divân-ı Hümayûn'da veya sadrazamın huzurunda kurulan divanlarda, padişah adına yazılan emirler yer almaktadır. Bu tür emirler, Osmanlı İmparatorluğu'nun idari ve hukuki işleyişinde büyük bir öneme sahipti. Fermân-ı âlişân, padişahın yüksek iradesini belirten ve genellikle idari ve hukuki kararları içeren önemli belgelerdi. "Âlişân" kelimesi, "yüksek" veya "yüce" anlamına gelir ve bu tür fermânlar, padişahın en yüksek kararlarını yansıtan belgeler olarak kabul edilirdi. Fermânı hümayûn ise, padişahın resmi iradesiyle verilen, askeri, idari, dini ve sosyal konularda kullanılan emirlerdi. Osmanlı'da her türlü devlet işinde geçerli kabul edilen bu fermânlar, resmi işlemleri başlatan ve devletin düzenini sağlayan temel araçlardan biriydi. Emr-i şerîf ise daha çok dini ve hukuki bağlamda kullanılan bir emir türüydü. Bu emirler, padişahın ve dini otoritelerin ortak kararlarını içerir, şeriat hükümlerine dayanan dini ve ahlaki düzenlemeleri sağlardı. Fermânlar, sadece Osmanlı Devleti'nin iç işleyişinde değil, dış

⁴⁸Oğuz-Akgündüz, "Hüccet", 447.

⁴⁹Hamza Aktan, "Miras", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2005), 30:143-145.

ilişkilerde ve sosyal hayatta da önemli bir rol oynayarak, padişahın otoritesini pekiştiren ve devletin düzenini sağlayan belgeler olarak işlev görmüştür.⁵⁰

Şer‘iyye sicillerinde, kadıdan çıkan belgelerin yanı sıra padişah’tan gelen emir, ferman ve kanunnameler de kaydedilmektedir. Bu belgeler, yerel mahkemelerde uygulanan yargı süreçlerini şekillendiren önemli yazışmalar olup, hukuki ve idari düzenlemelerde temel rol oynamıştır. İncelenen defterde, padişah fermanları genellikle "hükm-i hümayûn," "hükm-işerîf" veya "emr-i şerîf" gibi terimlerle anılmaktadır. "Hükm-i hümayûn," padişahın yüksek iradesiyle verilen ve devletin yönetimiyle ilgili kararları içeren fermanları ifade ederken, "hükm-işerîf" ve "emr-i şerîf" daha çok dini ve hukuki alanlarda kullanılan emirlerdir. Bu tür belgeler, Osmanlı hukuk sisteminin işleyişinde, kadının verdiği kararların ve mahkeme işlemlerinin üstünde bir otorite olarak kabul edilmiştir ve yerel yönetimle merkez arasındaki bağları güçlendiren önemli hukuki araçlardır.⁵¹

Bu fermanların çoğunlukla tımarlarla ilgili ihtilaflarda gönderildiği anlaşılmakla birlikte, kişisel konularla ilgili de verildiği görülmektedir. Bu fermanlar, Osmanlı idari ve hukuki sisteminin temel taşları arasında yer alır ve genellikle iki grupta incelenebilir. İlk grup, padişahın İslâm Hukuku'na dayalı yasama yetkisini ve icra kuvvetini temsil eden, şer‘iyye sicillerinde "evâmir ve ferâmin" olarak adlandırılan belgelerdir. Bu fermanlar, hem padişahın dini yetkilerini hem de Osmanlı hukukunun temel esaslarını içerir. İkinci grup ise, padişah’tan gelen, halkı değil, doğrudan devlet görevlilerini ilgilendiren ferman, berat ve nişanlardan oluşur. Bu tür belgeler, devletin idari yapısına dair düzenlemeleri içerir ve genellikle kadılar, naibler ve diğer resmi görevlilerle ilgili atama, terfi veya cezalandırma gibi konuları kapsar. Her iki grupta, Osmanlı yönetiminin merkeziyetçi yapısının ve hukuk sisteminin işlerliğini sağlamaya yönelik önemli araçlar olarak şer‘iyye sicillerinde yer almaktadır.⁵²

1.3.5. Berât

Padişah tarafından görev tayini veya bir imtiyaz verildiğini belgeleyen, üzerinde padişahın tuğrası bulunan belgeler, Osmanlı yönetim sisteminin önemli unsurlarından

⁵⁰ Mübahat S. Kütükoğlu "Ferman", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1995), 12:400-401.

⁵¹ Orhan Sakin, *Osmanlı Arşiv Belgeleri Okuma Kılavuzu*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2017), 173.

⁵² Kütükoğlu "Ferman", 12:401-402.

birini oluşturmaktadır. Bu belgeler, genellikle "berât" olarak adlandırılmakta ve padişahın iradesini yansıtan resmi dokümanlar olarak kabul edilmektedir. Berâtlar, belirli bir kişi ya da gruba, özellikle devlet görevlilerine, askerî ya da idari bir görev verilmesini ya da bir tür ayrıcalık tanınmasını içermektedir. Bu belgeler, aynı zamanda kişilere verilen yetkilerin, ayrıcalıkların ve görevlerin resmi olarak onaylandığını ve bu yetkilerin geçerliliğini kanıtlayan önemli birer yazılı kaynak olarak işlev görmektedir. Berâtlar, Osmanlı'nın bürokratik yapısının ve devletin merkeziyetçi yönetim anlayışının bir yansıması olarak, padişahın kararlarının, emirlerinin ve atamalarının halk ya da ilgili görevliler nezdinde tanınmasını sağlayan ana araçlardan biri olmuştur.⁵³

Padişahın saltanat süresi boyunca geçerliliği bulunan bu berâtlar, sadece bir görevin ya da imtiyazın tanınması değil, aynı zamanda padişahın otoritesinin ve yetkisinin de bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Her bir berat, padişahın güvenini ve desteklediği kişinin bu yetkiyi ne ölçüde kullanabileceğini belirten önemli bir araçtır. Bu belgeler, yalnızca bir kişinin belirli bir görev veya ayrıcalık kazandığını belirtmekle kalmaz, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin merkezî yapısının ve padişahın mutlak otoritesinin bir sembolü olarak işlev görür. Berâtlar, belirli bir görevin, atamanın veya imtiyazın resmiyetini sağlar ve devletin bürokratik düzeninin işlerliğini garanti altına alır. Bu bağlamda, berâtlar, Osmanlı devlet yapısının işleyişinde kritik bir rol oynayarak, hiyerarşik düzenin sağlanmasına ve devletin işleyişinin düzenlenmesine katkıda bulunmuş, aynı zamanda padişahın egemenliğini ve güç dengesini pekiştiren resmi belgeler olarak önemli bir işlev üstlenmiştir.⁵⁴

Bunun yanı sıra, beratların içerdiği bilgiler, dönemin sosyal ve siyasi dinamiklerini anlamak açısından da büyük önem taşımaktadır. Berâtlar, belirli bir dönemde kimin hangi görevi üstlendiğini, hangi imtiyazlara sahip olduğunu ve padişahın bu kişilerle olan ilişkisini yansıtarak, tarihsel araştırmalar için değerli bir kaynak oluşturmaktadır. Özellikle devletin yüksek bürokrasiye dair bilgiler sunan bu belgeler, aynı zamanda toplumda önemli yer tutan kişilerin sosyo-politik konumlarını da gözler önüne serer. Berâtlar, padişahın hükümetteki yetkilerini ve otoritesini nasıl kullandığını, belirli kişilere nasıl güven duyduğunu ve hangi güç dinamiklerinin geçerli olduğunu anlamak için kritik veriler sağlar. Bu nedenle, Osmanlı tarihi üzerine yapılan çalışmalarda berâtların

⁵³ Mübahat S. Kütükoğlu "Berat", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 5:472-473.

⁵⁴ Sakin, *Osmanlı Arşiv Belgeleri Okuma Kılavuzu*, 223-224.

incelenmesi, hem bireylerin kariyerlerini hem de devlet yönetimindeki değişimleri anlamak adına büyük bir öneme sahiptir. Bu belgeler, sadece atama ve imtiyaz verildiğini göstermekle kalmaz, aynı zamanda dönemin bürokratik yapısı, merkezi yönetimin işleyişi ve toplumsal hiyerarşi hakkında da derinlemesine bir anlayış sağlar.⁵⁵

1.3.6. Buyruldu

Sadrazam başta olmak üzere yüksek kademeli memurlar tarafından kaleme alınan emir yazılarına, genellikle "buyrultu" veya "emir" denilmektedir. Bu yazılar, Osmanlı İmparatorluğu'nun bürokratik işleyişinde kritik bir öneme sahiptir. Sadrazam, padişahın en yetkili temsilcisi olarak, devletin yönetiminde büyük bir rol oynamakta ve verdiği emirlerle idari işlerin yürütülmesini sağlamaktadır. Bu buyruğular, genellikle sadrazamın doğrudan padişah'tan aldığı talimatları içermekle birlikte, padişahın iradesini uygulamak ve devletin çeşitli kurumları arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla yazılmıştır. Bu belgeler, sadece idari görevlerin yerine getirilmesi için bir araç olmanın ötesinde, aynı zamanda Osmanlı yönetim sisteminin nasıl işlediğine dair önemli bilgiler sunar. Bu emirler, devletin farklı birimlerine yöneltilen talimatlar ve kararlar içerdiğinden, Osmanlı bürokrasisinin katmanlarını, güç ilişkilerini ve idari yapıdaki işleyişi anlamak için temel kaynaklardan biridir.⁵⁶

Bu emir yazıları, yalnızca idari talimatlar değil, aynı zamanda hukuki düzenlemeler, malzeme talepleri ve çeşitli bürokratik süreçlerle ilgili bilgiler de içermektedir. Yüksek kademeli memurlar, bu yazılar aracılığıyla alt kademe çalışanlara direktifler verirken, devletin yönetim anlayışını ve uygulama süreçlerini de belirlemektedirler. Bu emirler, genellikle devletin genel işleyişinin düzenli bir şekilde devam etmesini sağlamak amacıyla, çeşitli yönetsel meseleleri çözmek, kaynakları doğru şekilde tahsis etmek ve belirli uygulamaları hayata geçirmek için kullanılırdı. Ayrıca, emirlerin içeriğinde yer alan hukuki düzenlemeler, Osmanlı İmparatorluğu'nun çeşitli yasalarının ve idari kararlarının hayata geçirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu belgeler, sadece yönetsel işler için değil, aynı zamanda kamu düzeni, mal mülk yönetimi ve adaletin sağlanması gibi temel işlevler için de bir dayanak oluşturmuştur. Bu bağlamda, buyruğular, Osmanlı

⁵⁵ Kütükoğlu "Berat", 5:473.

⁵⁶ Mübahat S. Kütükoğlu "Buyruldu", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 6:478.

yönetiminde düzenin korunmasında, uygulama birimlerinin koordinasyonunda ve kamu hizmetlerinin etkin şekilde sunulmasında merkezi bir araç olarak işlev görmüştür.⁵⁷

Emir yazıları, resmi belgeler olarak tarihî kaynaklarda önemli bir yer tutar. Dönemin sosyal ve siyasi dinamiklerini anlamak açısından, bu belgeler, devletin işleyişine dair derinlemesine bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, yüksek kademeli memurların yazılı iletişim araçları olarak, devlet hiyerarşisinde ve memur ilişkilerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.⁵⁸

Bu bağlamda, sadrazamın ve diğer üst düzey memurların emir yazıları, yalnızca anlık kararlar değil, aynı zamanda uzun vadeli politika ve stratejilerin de belirleyicisi olarak önemli birer tarihi belge niteliği taşımaktadır. Bu yazıların incelenmesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetim sistemini ve dönemine ait uygulamaları anlamak için vazgeçilmez bir kaynak oluşturmaktadır.⁵⁹

⁵⁷ Akgündüz, “Şer’iye Sicilleri”, 44.

⁵⁸ Kütükoğlu “Buyruldu”, 6:479-480.

⁵⁹ Sakin, *Osmanlı Arşiv Belgeleri Okuma Kılavuzu*, 253.

2. BÖLÜM: OSMANLI DÖNEMİNDE RODOSÇUK KAZASI: TARİH, KÜLTÜR VE EKONOMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

2.1. 18. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Tarihsel Arka Planı

18. yüzyıl Osmanlı Devleti için büyük değişim ve dönüşümlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Bu yüzyıl hem iç dinamikler hem de dış ilişkiler açısından önemli olaylara sahne oldu. Bu dönemde Osmanlı Devleti yenilenme ve modernleşme çabalarının yanı sıra karşılaştığı zorluklar ve tehditlerle de mücadele etmiştir.⁶⁰

Osmanlı İmparatorluğu bu yüzyılın başında Batı Avrupa'nın yükselen güçleri karşısında zayıflamaya başladı. 17. yüzyılın sonlarında, özellikle 1683'teki Viyana kuşatmasından sonra yaşanan kayıplar, Osmanlı Devleti'nin askeri gücünün sorgulanmasına neden oldu. Bu dönemde imparatorluk sınırları içerisinde çeşitli isyan ve ayaklanmalar yaşanmış ve bu durum merkezi otoritenin zayıflamasına yol açmıştır.⁶¹ Özellikle, 18. yüzyılın başlarından itibaren, Celali isyanları⁶² ve yerel güçlerin artan etkisi, devletin kontrolünü zorlaştıran faktörler arasında yer almıştır.

Osmanlı Devleti, dış ilişkilerde Avrupa'nın siyasi ve askeri dengesini gözetmek zorundaydı. 1716-1718'de imzalanan Pasarofça Antlaşması, Osmanlı'nın Avusturya ve Venedik ile yaptığı savaşların sona ermesine ve toprak kayıplarına yol açtı. Bu antlaşma Osmanlı'nın Batı ile ilişkilerini yeniden düzenlese de imparatorluğun dış politikada daha temkinli adımlar atmasını da gerektiriyordu.⁶³

Osmanlı İmparatorluğu da Aydınlanma düşüncelerinden ve 18. yüzyılda Avrupa'da bilimin gelişmesinden etkilenmiştir. Bu dönemde devletin modernleşme çabalarının bir parçası olarak özellikle askeri alanda yapılan reformlar öne çıkıyor. Bu reformların en meşhur örnekleri Yeniçeri Ocağı'nı zayıflatmak ve orduyu güçlendirmek amacıyla oluşturulan modern askeri birliklerdir. Ayrıca bu dönemde Batı tarzı eğitim kurumlarının

⁶⁰H. Ahmet Arslantürk-Fatih Bozkurt, “18. Yüzyılın İkinci Yarısına Dair Önemli Bir Osmanlı Tarihi: İbretnüma-yı Devlet-i Câvid”, *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi* 2/3, (2016), 155-194.

⁶¹Songül Çolak-Metin Aydar, “Savaş ve Propaganda: 1683 Viyana Kuşatması Üzerine Bir Değerlendirme”, *Belleten* 84/301, (Aralık 2020), 1087-1089.

⁶²Detaylı bilgi için bkz. Mücteba İlgürel, “Celâli İsyanları”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), 7:252-257.

⁶³Uğur Kurtaran, “XVII. Yüzyılda Osmanlık Devleti İle Avusturya Arasındaki Ticaret Antlaşmaları ve Yaşanan Değişimler (1718-1791)”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2/9, (Aralık 2016), 764-765.

kurulması ve bilimsel araştırmaların desteklenmesi Osmanlı toplumunun bilgi birikimini artırma yönünde önemli adımlardı.⁶⁴

Ekonomik açıdan Osmanlı Devleti 18. yüzyılda ağırlıklı olarak tarıma dayalı bir ekonomik yapıya sahipti. Ancak Sanayi Devrimi'nin etkileri ve Avrupa ülkelerinin ekonomik büyümesi Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik yapısını tehdit etmeye başladı. Ekonomik sıkıntıları artıran faktörler arasında Avrupalı tüccarların ayrıcalıkları ve daralan iç pazar yer alıyordu.⁶⁵

Sonuç olarak Osmanlı Devleti 18. yüzyılda iç ve dış faktörlerin etkisiyle önemli bir dönüşüm sürecine girmiştir. Bu süreç imparatorluğun geleceğini şekillendiren, hem yeniliklerle hem de geleneksel yapılar arasında çatışmalara neden olan olaylarla doluydu. Bu dönemde atılan adımlar ve yaşanan olaylar, Osmanlı Devleti'nin 19. yüzyıla girmesiyle daha da görünür hale gelecek ve imparatorluğun modernleşme çabalarının temelini oluşturacaktı.⁶⁶

2.1.1. İdari Yapı ve Yönetim Sistemi

18. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun idari yapısı ve yönetim sisteminde önemli değişikliklerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde devletin merkezi yönetiminin güçlendirilmesinin yanı sıra yerel yönetimlerin rolü ve işleyişi de gözden geçirildi. İdari yapı hem iç dinamikler hem de dış baskılar doğrultusunda dönüşüme uğradı.⁶⁷

Osmanlı idari sistemi padişahın mutlak iktidarı etrafında şekillenmişti. Sultan devletin en üst yöneticisidir ve yasama, yürütme ve yargı yetkilerini kullanır. 18. yüzyılda, özellikle imparatorluğun geniş bir coğrafyaya yayılması ve farklı etnik grupların bir arada yaşaması nedeniyle padişahın gücü daha karmaşık hale geldi.⁶⁸ Padişah, devleti yönetmek üzere bir sadrazam atadı ve sadrazam, padişahın yetkisini kullanan en yüksek devlet

⁶⁴M. Çağlar Kurdaş, "Osmanlı Modernleşme Sürecinde Aydınlar Ve Bürokrasinin Rolü", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 29/1, (Ocak 2019), 409-410.

⁶⁵Özer Ergenç, "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Sanayi ve Ticaret Hayatına İlişkin Bazı Bilgiler". *Belleten* 52/203, (1988), 501-534.

⁶⁶Burak Koçak, "Cumhuriyetin Kökenleri: On Dokuzuncu Yüzyılda Osmanlı Modernleşmesi", *İmgelem* 3/5, (Aralık 2019), 234.

⁶⁷Çağrı D. Çolak, "Osmanlı İmparatorluğu'ndaki İdari Reform Hareketleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/23, (Mart 2016), 412-413.

⁶⁸Arslantürk-Bozkurt, "18. Yüzyılın İkinci Yarısına Dair Önemli Bir Osmanlı Tarihi", 159-160.

memuru oldu. Sadrazam günlük idari işlerle ilgilenirken aynı zamanda padişahın emirlerini de yerine getirir.⁶⁹

Bu dönemde Osmanlı Devleti eyalet, sancak, timar nahiyesi ile kaza ve kaza nahiyesi gibi çeşitli siyasi-idari ve adli-idari birimlerden oluşuyordu. Eyaletler, Osmanlı İmparatorluğu'nun coğrafi açıdan en büyük idari birimleri idi ve her eyalet bir beylerbeyi tarafından yönetiliyordu. Beylerbeyleri eyaletin güvenliğinden, asayişinden ve mali yönetiminden sorumluydu ve padişahın aldıkları yetkilere göre hareket ediyorlardı.⁷⁰ Sancaklar, eyaletlere bağlı ve sancak beyleri tarafından yönetilen daha küçük idari birimlerdir. Kazalar ise sancakların alt kademeleriydi ve kadı tarafından yönetiliyorlardı. Kadı yerel adli görevlerini yerine getirdiği gibi idari görevleri de üstlendi.⁷¹

18. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin idari yapısında önemli reformlar yapılmaya başlandı. Bu reformların amacı merkezi hükümeti güçlendirmek ve devletin işleyişini iyileştirmektir. Bu kapsamda yeni bir yönetim anlayışının benimsenmesi, yerel yöneticilerin güçlendirilmesi ve idari personelin yetiştirilmesi yönünde adımlar atılmıştır. Ayrıca merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkileri düzenlemeyi amaçlamaktadır.⁷²

Ancak 18. yüzyılda yerel yönetimlerin rolü giderek arttı ve bazı bölgelerde yerel yönetimlerin önemi merkezi otoriteye meydan okumaya başladı. Celali isyanları gibi iç karışıklıklar yerel yönetimlerin etkisini artırdı ve devlet kontrolünü zayıflattı. Bu durum padişahın ve sadrazamın otoritesinin sorgulanmasına yol açmış, bu da merkezi yönetimin güçlendirilmesine yönelik yeni stratejilerin geliştirilmesini zorunlu kılmıştır.⁷³

18. yüzyılda idari yapıdaki bu değişikliklerin yanı sıra Osmanlı İmparatorluğu'nun bürokratik yapısında da önemli değişiklikler yaşandı. Amacı, devlet daireleri arasındaki koordinasyonu artırmak, idari prosedürleri hızlandırmak ve memurların çalışma kalitesini artırmaktır. Bu süreçte özellikle medreseler ve yeni kurulan eğitim kurumları aracılığıyla devlet görevlilerinin eğitime ve nitelikli personel yetiştirilmesine büyük önem verildi.⁷⁴

⁶⁹Osman Kaşıkçı, “Osmanlı Devlet’inde Vezir-i Azam (Sadrazam)”, *Mehmet Akif Aydın’a Armağan* 21/2, (Ocak 2016), 112.

⁷⁰Abdullah Saydam, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, (Trabzon: Kemal Matbaacılık, 1995), 40-41.

⁷¹Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, (Isparta: Fakülte Kitabevi, 1997), 97-99.

⁷²Çolak, “Osmanlı İmparatorluğu’ndaki İdari Reform Hareketleri Üzerine Bir Değerlendirme,” *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, cilt 4, sayı 23 (2016): 397-416.

⁷³Yeter Çiçek, “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 11/1, (Nisan 2014), 55.

⁷⁴Alidost Ertuğrul, “XIX. Yüzyılda Osmanlı’da Ortaya Çıkan Farklı Yapı Tipleri”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 7/13, (2009), 293-312.

Sonuç olarak, 18. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun idari yapısı ve yönetim sistemi, merkezileşmenin güçlendirilmesi, yerel yönetimlerin rolünün artırılması ve bürokratik reformlar yoluyla oluşturulmuştur. Bu dönemde atılan adımlar Osmanlı Devleti'nin gelecekteki yönetimini etkileyecek önemli değişikliklerdi. İdari yapılardaki bu değişiklikler, Osmanlı İmparatorluğu'nun zorluklara verdiği tepkinin bir parçasıydı ve imparatorluğun 19. yüzyıla geçişinde belirleyici bir rol oynadı.⁷⁵

2.1.2. Ekonomik ve Sosyal Yapı

18. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve sosyal yapısında büyük değişikliklerin yaşandığı bir dönemdi. İçinde bulunduğumuz yüzyıl, hem iç dinamiklerin hem de dış etkilerin belirleyici rol oynadığı bir süreçtir. Ekonomik alandaki zorluklar toplumsal yapının dinamiklerini etkilemekte ve toplumsal ilişkilerde önemli değişikliklere neden olmaktadır.⁷⁶

18. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik yapısı ağırlıklı olarak tarıma dayanıyordu. Tarım toplumun temel gelir kaynağıdır ve aynı zamanda milli gelirin de büyük bir kısmını sağlamaktadır. Bu dönemde tarımsal üretim genellikle feodal sistem altında gerçekleştiriliyordu. Ağa ve tımar sahipleri, toprağı işleyen köylülerden vergi toplayarak ekonomik güçlerini sürdürüyorlardı.⁷⁷

Ancak 18. yüzyılın ortalarından itibaren tarımsal üretimde verimlilik sorunları ve iklim koşullarının olumsuz etkisi ekonomik zorluklara yol açmaya başladı. Bu tarımsal sorunlar, kıtlık ve yüksek gıda fiyatları gibi toplumsal huzursuzlukları da beraberinde getirdi. Ekonomik zorlukların yanı sıra savaş sonucunda ülkenin artan mali borçları da bütçe dengesini sarstı ve borçlanma ihtiyacı yarattı.⁷⁸

Bu dönemde dış ticaret de önemli bir rol oynadı. Osmanlı Devleti, Avrupa ile ticari ilişkilerini sürdürürken doğu-batı ticaret yollarının kontrolünü elinde tutmak için çabaladı. Ancak Avrupalı güçlerin sanayileşmesi ve kendi pazarlarını yaratması Osmanlı

⁷⁵ Ersel Kiraz, “Osmanlı Devletinde Modern Dönüşüm Evrelerinin Kamu Üzerindeki Etkileri”, *Academic Review of Humanities and Social Sciences* 1/1, (2018), 14.

⁷⁶ Arslantürk-Bozkurt, “18. Yüzyılın İkinci Yarısına Dair Önemli Bir Osmanlı Tarihi”, 158.

⁷⁷ Mustafa Cüneyt Uzun-Bilge Afşar, “Osmanlı Ekonomisinin Temel Unsurlarının Ekonomik Yaklaşımlar Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi* 3, (Ekim 2019), 58-59.

⁷⁸ Mislina Ersöz-Esra Bingöl, “İktisatın Unutulmuş Çocuğu: Tarım Sektörü ve Tarımın Orta Doğu'daki Geleceğı”, *Tarım Ekonomisi Dergisi* 28/1, (Haziran 2022), 124.

ekonomisinin dış ticaretteki gücünü zayıflattı. Avrupalı tüccarların ayrıcalıkları yerli üreticilerin Osmanlı pazarındaki rekabet gücünü zayıflattı ve ekonomik krize yol açtı.⁷⁹ Toplumsal yapı açısından bakıldığında 18. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nda büyük değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Toplum, farklı ırklar, dinler ve sosyal sınıflar arasında karmaşık bir yapı sunmaktadır. Osmanlı toplumu geleneksel olarak Müslüman ve gayrimüslim cemaatlara bölünmüştü ve bu da toplumsal dinamikleri etkiliyordu.⁸⁰ Aynı zamanda şehirlerin ve köylerin sosyal yapısı da bu dönemde değişti. Özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerde yeni ticaret sınıfları ve zanaat grupları ortaya çıkmıştır. Bu gruplar ekonomik faaliyetlerde aktif rol oynayarak toplumsal yapının değişmesine katkıda bulunurlar. Ayrıca artan kent nüfusu, sosyal hizmetlerin ve altyapının yetersiz kalmasına yol açarak kentsel sorunların oluşmasına neden olmuştur.⁸¹ Bunun sonucunda 18. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve sosyal yapısı önemli değişikliklere uğradı. Tarım ağırlıklı ekonomik yapı, dış ticarete zorluklarla ve iç sorunlarla karşı karşıya kalırken, sosyal yapıdaki değişiklikler de sosyal dinamikleri etkiledi. Bu dönemde yaşanan ekonomik zorluklar ve toplumsal değişim rüzgârları, Osmanlı Devleti'nin gelecekteki politika ve yönetim yöntemlerini belirleyecek gelişmelerin habercisiydi. Bu değişimler 19. yüzyılda daha da belirginleşti ve Osmanlı İmparatorluğu'nun modernleşme çabaları üzerinde kalıcı bir etki yarattı.⁸²

2.2. Rodosçuk Kazası'nın Tarihçesi

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Rodosçuk hem coğrafi hem de kültürel açıdan önemli bir kent merkeziydi.⁸³ 14. yüzyılın sonlarında ilk Osmanlı fethinin başlangıcından bu yana, Osmanlı yönetimi bölgeye yerleşmeye başladı ve Rodosçuk'u stratejik konumuna göre dikkatle şekillendirdi. Günümüz Bulgaristan topraklarında yer alan yerleşim, kara ve deniz yollarının kesiştiği noktada bulunuyordu ve büyük askeri ve ticari öneme

⁷⁹ Numan Elibol, "XVIII. Yüzyıl Osmanlı Dış Ticaretiyle İlgili Bazı Değerlendirmeler", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6/1, (Haziran 2005), 64-67.

⁸⁰ Ünver Günay, "XV. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Sosyo-Kültürel Yapı, Din Ve Değişme", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 14/1, (Ocak 2003), 43.

⁸¹ Ersöz- Bingöl, "İktisatın Unutulmuş Çocuğu: Tarım Sektörü ve Tarımın Orta Doğu'daki Geleceği", 125-126.

⁸² Uzun-Afşar, "Osmanlı Ekonomisinin Temel Unsurlarının Ekonomik Yaklaşımlar Çerçevesinde Değerlendirilmesi", 58-61.

⁸³ Ümit Ekin, "17. Yüzyılın Son Çeyreğinde Rodosçuk Örneğinde Bir Osmanlı Mahkemesinin İş Yükü", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 55/1, (2015), 284.

sahipti.⁸⁴ Osmanlı Devleti bölgeyi sadece yerleşim alanı olarak değil aynı zamanda bölgesel yönetim açısından da önemli bir alan olarak tanıdı.⁸⁵

Rodoscuk'un Osmanlı İmparatorluğu'ndaki egemenliğinin ilk yıllarında bölge farklı idari birimlere bölünerek gelişmeye başladı. Bu dönemde yerel halkın kültürel çeşitliliği giderek daha belirgin hale geldi. Türklerin, Bulgarların, Rumların, Ermenilerin ve diğer etnik grupların bir arada yaşadığı Rodosçuk'ta farklı dini inançlar ve kültürel yapılar her zaman kasaba yaşamının şekillenmesinde önemli faktörler olmuştur. Osmanlı hükümeti bu çok kültürlü dokuyu hoşgörüyle yönetmiş ve yerel halkın geleneklerini ve dini inançlarını özgürce sürdürmelerine izin vermiştir.⁸⁶

Bölgenin ekonomik yapısı tarım ve ticaretin yanı sıra stratejik konumu nedeniyle dış ticaretle de gelişmiştir. Rodoscuk, yerel ekonomiye katkıda bulunmasının yanı sıra Osmanlı İmparatorluğu'nun geniş pazarlarıyla bağlantılar kurarak önemli bir ticaret merkezi haline geldi. Tarım halkın temel gelir kaynağı olmakla birlikte kentli esnaf ve tüccarlar da bölgenin ekonomik yaşamında önemli rol oynamaktadır.⁸⁷

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde Türkiye'nin modernleşme süreci Rodoscuk'u da etkilemiş ve bölgedeki eski Osmanlı yerleşimlerinin önemli bir kısmı ortadan kaybolmuştur. Zamanla yöre halkının yaşam tarzı, köy yapısı ve sosyal düzeni değişti.⁸⁸ Günümüzde Rodoscuk, yalnızca Osmanlı İmparatorluğu'nun bir bölgesi olarak değil, zengin tarihi mirasını yansıtan, farklı kültürlerin etkileşime girdiği bir yer olarak görülüyor.⁸⁹

Dolayısıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun sona ermesinden günümüze kadar Rodoscuk birçok değişime uğramıştır ve bu süreç bölgedeki etnik, kültürel ve sosyal etkileşimlerin bir sonucudur. Bu tarih, bölgenin kimliğini ve kültürünü anlamak için önemli bir kaynaktır ve Rodoscuk'un tarihi mirasını keşfetmek isteyenler için büyük değer taşıyacaktır.⁹⁰

⁸⁴ Suraiya Faroqhi, "İstanbul'un İaşesi ve Tekirdağ-Rodoscuk Limanı (16.-17. Yüzyıllar)", *ODTÜ Gelişme Dergisi* 1979-1980 Özel Sayısı, (1981), 141.

⁸⁵ Ekin, "17. Yüzyılın Son Çeyreğinde Rodosçuk Örneğinde Bir Osmanlı Mahkemesinin İş Yüğü", 284-285.

⁸⁶ Pınar Doğanay, "Osmanlı Toplumu'nda Aile: Rodoscuk Örneği (1785-1810)", *Journal of Universal History Studies (JUHIS)* 3/2, (Aralık 2020), 321.

⁸⁷ Elibol, "XVIII. Yüzyıl Osmanlı Dış Ticaretiyle İlgili Bazı Değerlendirmeler", 64-67.

⁸⁸ Akbulut, *Rodoscuk'ta Sosyal ve Ekonomik Hayat: 17. Yüzyıl Başları (Şer'iyye Sicillerine Göre)*, 23-24.

⁸⁹ Ümit Ekin, "17. Yüzyılın Sonlarında Rodosçuk Kazasında Kölelerin Toplumsal Statüsü". *Tarih Araştırmaları Dergisi* 29/47 (Mayıs 2010), 36.

⁹⁰ Sarı, *1599 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, 25-32.

2.2.1. Rodoscuk'un Coğrafi Konumu ve Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli kazalarından biri olan Rodoscuk, stratejik konumu nedeniyle tarihte büyük önem taşımıştır. Günümüz Türkiye sınırları içerisinde yer alan bu bölge, kara ve deniz iletişim yollarının kavşağında yer alması nedeniyle askeri ve ticari açıdan çok büyük avantajlar sunuyordu.⁹¹ Rodoscuk coğrafi olarak Balkan Yarımadası'nın güneydoğu kesiminde yer almakta olup, özellikle kara ulaşımı açısından önemli bir geçiş noktasıdır. Bu özellik Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde bölgeye ihtiyatlı yaklaşmasına neden olmuştur.⁹²

Osmanlılar 14. yüzyılın sonlarında bu bölgeyi ele geçirip buraya yerleşmişler ve Rodoscuk'u idari açıdan önemli bir kaza olarak düzenlemişlerdir. Fetih sonrasında Rodoscuk'un coğrafi konumu, onu hem bölgesel yönetim hem de ticaret açısından Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli bir merkezi haline getirdi. Bölgenin stratejik önemi, Rodoscuk'un yerel bir idari birim olmasından çok daha fazlasını ifade ediyor. Kara ve deniz yollarına yakınlığı bölgeyi askeri hareketlilik açısından kritik bir noktaya yerleştirmektedir.⁹³

Tarihsel olarak Rodoscuk'un gelişimi Osmanlı İmparatorluğu'nun genişlemesiyle ilişkilendirilmiştir. İlk fetihlerle birlikte bölge Osmanlı idaresinin etkisi altına girmiş ve zamanla çeşitli idari birimlerle birleştirilmiştir. Rodoscuk'un sınırları Osmanlı döneminde zaman zaman değişerek çevredeki kasaba ve köylerle birlikte genişlemiştir. Osmanlı Devleti'nin yerel yönetimleri sağlamlaştırmasında ve yerel ekonomiyi canlandırmasında bölgenin coğrafi yapısı büyük rol oynamıştır.⁹⁴

Rodoscuk'un tarihsel gelişiminde ticaret önemli bir rol oynamıştır. Özellikle bölgedeki tarımsal üretim ve zanaatkarlar Rodoscuk'un ekonomik yapısını şekillendirmiştir. Ticaretin canlanması hem yerel halka hem de Osmanlı İmparatorluğu'na geniş lar açtı. Bu süreçte Rodoscuk'un coğrafi konumu sayesinde önemli dış ticaret bağlantıları kurulmuş ve bu da bölgenin ekonomik büyümesine katkı sağlamıştır.⁹⁵

⁹¹ Doğanay, “Osmanlı Toplumu’nda Aile: Rodoscuk Örneği (1785-1810)”, 156.

⁹² Hacer Ateş, “Tekirdağ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2011), 40:360-361.

⁹³ Metin Tuncel, “Tekirdağ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2011), 40:363..

⁹⁴ Doğanay, “Osmanlı Toplumu’nda Aile: Rodoscuk Örneği (1785-1810)”, 320-323.

⁹⁵ Akbulut, *Rodoscuk'ta Sosyal ve Ekonomik Hayat: 17. Yüzyıl Başları (Şer'iyye Sicillerine Göre)*, 92-95.

Sonuç olarak Rodoscuk'un coğrafi konumu, tarihi gelişimini şekillendiren temel faktörlerden biri haline geldi. Bölgenin kara ve deniz yollarına yakınlığı hem Osmanlı Devleti'nin idari yapısını güçlendiren hem de ticari ve askeri açıdan stratejik bir yer haline getiren bir avantajdı. Bu coğrafi avantaj Rodoscuk'u hem Osmanlı döneminde hem de sonrasında bölgenin önemli bir parçası haline getirmiştir.⁹⁶

2.2.2. Rodoscuk'ta Sosyal ve Kültürel Dinamikler

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Rodoscuk etnik ve dinsel çeşitliliğin oldukça belirgin olduğu bir yerleşim yeri idi. Bu çeşitlilik bölgedeki sosyal ve kültürel dinamiklerin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Burada Türkler, Bulgarlar, Rumlar, Ermeniler ve diğer etnik gruplar bir arada yaşamış, farklı kültürel gelenekler ve dini inançlar sosyal hayatı etkileyerek zengin bir kültür mozaığının oluşmasına yol açmıştır.⁹⁷

Osmanlı Devleti'nin hoşgörü politikası ve ülke merkezli yönetim anlayışı bu çeşitliliğin devamlılığını sağlamıştır. Osmanlı yönetimi, çeşitli dini ve etnik toplulukların kendi geleneklerini, ibadetlerini ve sosyal yapılarını sürdürmelerine izin verdi. Bu durum özellikle kentte yaşayanların günlük yaşamlarında yoğun kültürel etkileşime olanak sağlamıştır. Rodoscuk'ta çeşitli etnik grupların bir arada yaşaması bölgenin sosyal yapısını zengin ve dinamik hale getirmiştir.⁹⁸

Sosyal yapıyı şekillendiren önemli faktörler arasında Rodoscuk'ta yaşayan toplulukların ekonomik faaliyetleri de yer alıyordu. Tarım, bölgenin ana gelir kaynağıydı ve tarım, yerel halkın ana faaliyetlerinden biriydi. Ancak Rodoscuk'un ekonomik hayatında ticaret de önemli bir rol oynamıştır.⁹⁹ Şehir, Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer şehirleriyle bağlantı kuran önemli bir ticaret merkeziydi. Bu ticari hayat, bölgedeki farklı kültür ve milletlerin birbirleriyle etkileşime girmesine olanak tanımış, sosyal ve ticari bağları güçlendirmiştir.¹⁰⁰

Esnaf ve tüccarlar da şehrin ekonomik yapısında önemli rol oynuyorlardı. Rodoscuk'ta giyim, gıda, el sanatları ve diğer el sanatlarına yönelik gelişmiş bir pazar yapısı vardı.

⁹⁶ Pınar Doğanay, "Arşiv Belgeleri Işığında Rodoscuk'ta Demografik Yapı (1785-1839)", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 67, (2021), 230-232.

⁹⁷ Doğanay, "Osmanlı Toplumunda Aile: Rodoscuk Örneği (1785-1810)", 321.

⁹⁸ Gülcan Avşin Güneş, "Osmanlı Devleti'nin Gayrimüslimlere Bakışı ve Klasik Dönem Millet Sistemi", *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi* 1/2, (2015), 25-26.

⁹⁹ Doğanay, "Arşiv Belgeleri Işığında Rodoscuk'ta Demografik Yapı (1785-1839)", 231.

¹⁰⁰ Tuba Akar, "Osmanlı Kentinde Ticari Mekânlar: Bedesten-Han-Arasta-Çarşı Mekânları Literatür Değerlendirmesi", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 7/13, (2009), 270-272.

Yerel halk, üretimlerini ve ürünlerini sadece şehir içinde değil çevre bölgelere de satıyordu. Bu, yerel halkın ekonomik bağlantılarını genişletti ve farklı toplulukları işbirliği yapmaya teşvik etti. Bu etkileşim aynı zamanda kültürel alışverişin de önünü açtı.¹⁰¹

Rodosçuk'un sosyal yapısını etkileyen bir diğer önemli unsur da dindir. Farklı inançların bir arada yaşadığı şehirde cami, kilise, havra ve manastırlar bölgenin dini çeşitliliğini yansıtıyordu.¹⁰² Osmanlı döneminde her cemaat kendi ibadethanesini ve dini teşkilatını kurmuş, dini hayatını kendi geleneklerine göre sürdürmüştür. Bu dini çeşitlilik bölgenin sosyal yapısının bir parçası haline gelmiş ve farklı dini topluluklar arasında anlayış ve hoşgörü ortamının oluşmasına neden olmuştur.¹⁰³

Rodosçuk'un sosyal ve kültürel yaşamında eğitim de önemli bir yer tutuyordu. Osmanlı İmparatorluğu'nda eğitim genel olarak dini bir yapıya dayansa da Rodosçuk gibi kozmopolit yerleşim yerlerinde farklı kültürlerin eğitim yaklaşımları bir arada mevcuttu.¹⁰⁴ Türkler ve diğer etnik gruplar kendi dillerinde eğitim veren, hem dini hem de bilimsel bilgilerin öğretildiği okullar kurdular. Böylece Rodosçuk'ta sadece dini bilgilerin değil, sosyal, kültürel ve bilimsel bilgilerin de temel alındığı bir eğitim sistemi geliştirildi.¹⁰⁵

Rodosçuk'taki toplumsal yapının dinamikleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun hoşgörü politikası ve çok kültürlü yapısının bir sonucu olarak gelişmiştir. Çeşitli kültürlerin, etnik grupların ve dini toplulukların bir arada yaşadığı bu şehir, bölgenin kültürel zenginliğini en iyi yansıtan yerlerden biri haline gelmiştir. Hem gündelik hayatta hem de ticaret, el sanatları ve eğitim alanlarında meydana gelen etkileşimler Rodosçuk'un sosyal ve kültürel yapısının şekillenmesine katkı sağlamış ve bu çeşitlilik şehrin tarihi kimliğinin bir parçası haline gelmiştir.¹⁰⁶

¹⁰¹ İbrahim Güler, "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Esnaf Ve Zanaatkârları Ve Sorunları Üzerine Gözlemler", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/2, (2000), 130-133.

¹⁰² Doğanay, "Arşiv Belgeleri Işığında Rodosçuk'ta Demografik Yapı (1785-1839)", 231.

¹⁰³ Celil Abuzar, "Dinin Toplumsal Yaşam Üzerindeki Etkisi", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 26, (Aralık 2011), 143-153.

¹⁰⁴ Ateş, "Tekirdağ", 40:360-361.

¹⁰⁵ Tuncel, "Tekirdağ", 40:363.

¹⁰⁶ Doğanay, "Arşiv Belgeleri Işığında Rodosçuk'ta Demografik Yapı (1785-1839)", 231-233.

3. BÖLÜM: 1690 NUMARALI RODOSCUK ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRMESİ

1690 numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili, Osmanlı döneminde yerel yönetim ve toplumsal düzenin işleyişine dair önemli bilgiler sunan bir kaynaktır. Şer'iyye sicilleri, halkın hukuki sorunları ve toplumsal meseleleri hakkında değerli veriler sunarak, dönemin sosyal yapısını anlamada önemli bir rol oynamaktadır.¹⁰⁷ Rodoscuk, bugünkü Tekirdağ il sınırlarında yer alan bir kasaba olup, Osmanlı İmparatorluğu'nun birçok yerleşim yeri gibi yerel yönetim, ekonomi, hukuk ve sosyal yaşam açısından pek çok yönüyle dikkate değerdir.¹⁰⁸

Bu sicilde yer alan belgeler, sadece adli kayıtlardan oluşmakla kalmaz, aynı zamanda o dönemdeki ekonomik faaliyetler, sosyal ilişkiler, ticaret hayatı ve dini yaşam gibi pek çok konuyu da kapsar.¹⁰⁹ 1690 yılına ait sicil, özellikle yerel halkın günlük yaşamına dair derinlemesine bilgiler sunar. Rodoscuk'ta, tarıma dayalı ekonominin hâkim olduğu, ancak ticaretin de belirli ölçülerde geliştiği görülmektedir. Şer'iyye sicilleri, bu ticaretin düzenini sağlayan, tarım ürünlerinin alım satımına dair kayıtları ve ticaretle ilgili hukuki düzenlemeleri de içerir. Aynı zamanda köle alım satımı, arazi anlaşmazlıkları ve vergi düzenlemeleri gibi konularda da çeşitli davalara yer verilmiştir.¹¹⁰

Sicilde yer alan diğer önemli bir konu, toplumda hukuki meselelerin nasıl çözüme kavuşturulduğuna dair bilgilerin verilmesidir. Aile içi davalar, boşanma, miras meseleleri gibi sosyal sorunlar, Osmanlı hukukunun aile yapısına dair izlerini taşır. Özellikle kadınların yasal statüsü, mal varlıkları üzerindeki hakları ve boşanma gibi meseleler, bu dönemdeki toplumsal yapıyı anlamak için önemli ipuçları sunar. Bu tür davalar, Osmanlı'daki hukuk sisteminin, geleneksel sosyal normlarla nasıl iç içe geçtiğini ve dönemin adalet anlayışını gösterir.¹¹¹

Rodoscuk'ta dini yaşam ve yardımlaşma faaliyetleri de önemli bir yer tutmaktadır. Şer'iyye sicilleri, vakıf kurulması, sosyal yardım organizasyonları ve dini işler gibi faaliyetleri detaylı bir şekilde kaydeder. Osmanlı döneminde, özellikle fakirlerin

¹⁰⁷ Akyol, "Şer'iyye Sicilleri'nin Arşiv Belgeleri Arasında Osmanlı Sosyo-Ekonomi Tarihi Açısından Önemi", 1129.

¹⁰⁸ Ateş, "Tekirdağ", 40:360.

¹⁰⁹ 1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili. İSAM Kadı Sicilleri Kataloğu.

¹¹⁰ Ekin, "17. Yüzyılın Sonlarında Rodosçuk Kazasında Kölelerin Toplumsal Statüsü", 36.

¹¹¹ 1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili. İSAM Kadı Sicilleri Kataloğu.

korunması ve yetimlerin bakımı gibi konular, dini sorumluluklar çerçevesinde ele alınırdı. Vakıflar aracılığıyla yapılan hayır işlerinin yanı sıra, camiler ve medreseler gibi dini yapılar da toplumun sosyal yapısının önemli bir parçasıydı.¹¹²

Rodoscuk Şer'iyye Sicili, hem yerel yönetimin işleyişi hem de halkın günlük yaşamına dair zengin bilgiler sunar. Bu sicil, Rodoscuk'taki toplumsal, ekonomik ve hukuki düzenin nasıl şekillendiğini anlamamıza yardımcı olur. Osmanlı İmparatorluğu'nun genel yapısına dair çıkarılacak birçok ders, bu tür yerel siciller aracılığıyla daha ayrıntılı bir şekilde görülebilir. Yerel mahkemelerin, şahitliklerin, davaların ve sosyal düzenin nasıl işlediğini gösteren bu kayıtlara bakarak, Osmanlı toplumunun içindeki çeşitli dinamikleri daha iyi anlayabiliriz

3.1. Rodoscuk Kazası'nın Yerleşim Birimleri

Rodoscuk Kazası, Osmanlı İmparatorluğu döneminde önemli bir yerleşim alanı olup, şehrin coğrafi ve ekonomik yapısının gelişmesiyle birlikte çeşitli mahalleler ve yerleşim birimleri oluşturulmuştur. Bu yerleşim birimlerinin sayısı zaman içinde artmış, özellikle XVI. yüzyıl ortalarından itibaren şehirdeki nüfus artışı ve ticaretin canlılık kazanmasıyla birlikte mahalle yapısı çeşitlenmiştir.¹¹³

Osmanlı dönemine ait kayıtlar, Rodoscuk'ta ilk olarak 24 mahalle bulunduğunu göstermektedir. Ancak, sonraki yıllarda yapılan çalışmalar, mahalle sayısının arttığını ve yerleşim yapısının daha da çeşitlendiğini ortaya koymaktadır. Bu artış, bölgedeki ekonomik faaliyetlerin yoğunlaşması, liman şehirlerinin cazibesi ve nüfus hareketliliği ile doğrudan ilişkilidir.¹¹⁴

Evliya Çelebi'nin 17. yüzyıl ortalarında şehri ziyaret etmesiyle, Rodoscuk'un gelişmiş yapısı hakkında bilgiler edinilmiştir. Evliya, şehirdeki evlerin düzenli ve bakımlı olduğunu, her evin kendi su kuyusuna sahip olduğunu ve yerleşimlerin estetik açıdan oldukça dikkat çekici olduğunu kaydetmiştir. Bu tür yerleşim özellikleri, bölgedeki sosyal yapıyı ve yaşam standardını da yansıtmaktadır.

Rodoscuk'taki yerleşim birimlerinin önemli bir özelliği, her evin genellikle bir bahçeye sahip olmasıdır. Bu durum, o dönemdeki yaşam biçiminin, özellikle de yerel halkın su ve

¹¹²Günay, "XV. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Sosyo-Kültürel Yapı, Din Ve Değişme", 43.

¹¹³ Sarı, *1599 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, 12.

¹¹⁴ Özlem Sert, *Rodosçuk Osmanlılar Döneminde Esamesi Geçen İnsanların Kenti 1546-1553*, trc. Serkan Ercin (Tekirdağ: Süleyman Paşa Belediyesi Yayınları, 2017), 255.

tarım ihtiyaçlarının nasıl karşılandığını göstermektedir. Kelemen Mikes'in yazdığı mektuplarda da bu özellikler dikkatle vurgulanmış, şehirdeki yerleşimlerin yeşil alanlarla desteklendiği belirtilmiştir.¹¹⁵

3.1.1. Şehir ve Kale

Osmanlı İmparatorluğu'nda şehirler ve kaleler, sadece askeri savunma ve idari merkezler değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve ekonomik hayatın merkezi olarak da büyük bir öneme sahipti. Osmanlı şehirlerinin yapıları, geniş sınırlar içinde benzer bir düzeni yansıtarak, imparatorluğun farklı coğrafyalarındaki yerleşim alanlarının birbirini tamamlayan bir bütün oluşturmaya olanak sağlamıştır.¹¹⁶ Bu şehirlerin temel yapı taşları cami, pazar, hamam, bedesten ve kervansaray gibi sosyal ve ticari yapılar olup, şehrin işleyişini doğrudan etkileyen unsurlar olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle camiler, yalnızca ibadet yeri değil, aynı zamanda sosyal etkinliklerin, eğitim faaliyetlerinin ve halkın bir araya geldiği merkezler haline gelmiştir. Benzer şekilde pazarlar ve kervansaraylar da şehrin ticari hayatını şekillendiren önemli unsurlar olmuştur.¹¹⁷

Osmanlı kaleleri ise, genellikle şehirlerin savunmasını sağlamak için stratejik noktalarda inşa edilmiştir. Ancak kalelerin işlevi, yalnızca askeri savunma ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda yönetim ve denetim açısından da büyük bir rol oynamıştır. Kaleler, zamanla çevrelerindeki yerleşim alanlarını koruyarak şehir surlarına dönüşmüş ve kale içi yerleşimler, yönetici sınıfın, askerlerin ve kalenin bakımını üstlenen zanaatkarların yaşam alanları olmuştur. Bu yapılar, sadece dış tehditlere karşı korunmayı sağlamakla kalmamış, aynı zamanda şehri denetleme, iç işleyişi düzenleme ve yerel halkın yönetimini güçlendirme işlevi görmüştür. Kalelerin şehirle entegrasyonu, hem askeri hem de sosyo-ekonomik açıdan büyük önem taşımıştır.¹¹⁸

Osmanlı'daki şehirler, bir yandan Orta Asya Türk şehirlerinden, diğer yandan İslam dünyasının geleneklerinden izler taşıyan bir sentez oluşturur. Şehirler, genellikle bir merkez etrafında şekillenir; bu merkezde cami ve pazar yeri gibi hayati yapılar bulunur,

¹¹⁵ Kelemen Mikes, *Türkiye Mektupları*, trc. Sadrettin Karatay, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014),42.

¹¹⁶ Sait Şahinalp-Veysi Günel, “Osmanlı Şehircilik Kültüründe Çarşı Sisteminin Lokasyon ve Çarşı İçi Kademelenme Yönünden Mekânsal Analizi”, *Milli Folklor* 93, (2012), 155.

¹¹⁷ Tuba Akar, “Osmanlı Kentinde Ticari Mekânlar: Bedesten-Han-Arasta-Çarşı Mekânları Literatür Değerlendirmesi”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 7/13, (2009), 267-292.

¹¹⁸ Eftal Şükrü Batmaz, “Osmanlı Devleti'nde Kale Teşkilatına Genel Bir Bakış”, *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 7/7 (Ağustos 1996), 4-6.

etrafında ise çeşitli sosyal sınıflara hitap eden konutlar, dükkânlar ve hamamlar yer alır. Osmanlı şehirlerinde, yerleşim düzeni halkın ihtiyaçları doğrultusunda şekillenirken, kaleler şehirlerin savunma ve güvenliğini sağlamak amacıyla genellikle tepelik alanlarda veya stratejik noktalarda inşa edilmiştir.¹¹⁹

Osmanlı şehirleri hem Orta Asya Türk şehirlerinden hem de İslam dünyasının geleneklerinden izler taşır. Bu şehirlerdeki düzen genellikle bir merkezi yapı etrafında şekillenir; merkezde cami, pazar yeri gibi hayati yapılar bulunur. Etrafındaki mahallelerde ise farklı sosyal sınıflara hitap eden konutlar, dükkânlar ve hamamlar yer alır. Kaleler, genellikle şehri dış tehditlerden korumak amacıyla tepelerde veya stratejik noktalarda inşa edilmiştir. Bu yapılar, sadece askeri amaçlarla değil, aynı zamanda şehrin düzenini ve iç işleyişini denetlemek için de kullanılmıştır.¹²⁰

1690 numaralı Rodoscuk Şeriyeye Sicilinin transkripsiyonunda 3 belgede¹²¹ İnoz Kalesi adı geçmektedir. Söz konusu belgelerde İnoz Kalesi iki farklı şekilde ele alınmıştır. Nitekim yerleşim yeri olmaktan ziyade İnoz Kalesinde görevli olan memurların unvanlarını zikr etmek amacı ile kullanılmıştır. İlgili belgeler şu şekildedir;

Edirne Bostancıbaşı El-hâc İbrâhim ve İnoz Kalesi komutanı tarafından yazılan mektupta, Tekfûrdağı kazasına bağlı Benarlı köyünden Deli Ahmed ve köyün imamı Molla Ahmed'in eşkıya faaliyetlerine katıldıkları ve çevre köylülerden haksız kazanç sağladıkları bildirilmiştir. Bu durum köylülerin huzurunu bozmuş ve onlara zarar vermiştir. Yerel yönetimden, bu kişilere karşı gerekli önlemlerin alınması ve suçluların adalet önüne çıkarılması istenmiştir. Ayrıca, suçluların ıslah edilmesi amacıyla İnoz Kalesi'ne gönderilmeleri talep edilmiştir. İnoz Kalesi komutanından ise, suçluları kaleye kapatarak kaçmalarını engellemesi ve durumu rapor etmesi beklenmektedir. Bu emirlerin yerine getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.¹²²

Tekfûrdağ kazası naibi Mevlânâ ve İnoz Kalesi dizdârı tarafından verilen bilgilere göre, Tekfûrdağ'a bağlı Binarlı köyünde Deli Ahmed ve köy imamı Mollâ Ahmed arasında uzun zamandır anlaşmazlıklar yaşanmakta ve çevre köylerdeki zenginlere asılsız suçlamalar yöneltilmektedir. Bu durum yasalara aykırı olduğu için İnoz Kalesi'ne

¹¹⁹Özer Ergenç, "Osmanlı Şehirlerinde ki Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerine Bazı Düşünceler", *VIII. Türk Tarih Kongresi* 2, (1981), 1265.

¹²⁰Batmaz, "Osmanlı Devleti'nde Kale Teşkilatına Genel Bir Bakış", 6-7.

¹²¹R.Ş.S., No: 1599: 12b-1, 6a-2, 6b-1.

¹²²R.Ş.S., No: 1599: 6a-2, 6b-1.

mahkeme kararıyla müdahale edilmiştir. Ayrıca, Receboğlu Mehmed'in 1180 yılında Ortaköy köyündeki işgal edilen değirmen ve arazisini geri alması için yapılması gereken hukuki inceleme henüz gerçekleştirilmemiştir. Fâtıma Hâtun ise, mülkünün kendisine iade edilmesini talep ederek şikâyetini iletmiştir. Mahkeme, bu meseleleri adalet çerçevesinde inceleyecek ve gerekli hukuki işlemleri başlatacaktır. Belgeler ve tanıklar mahkemeye sunulacaktır. Tüm bu işlemler 1194 yılı Rebiü'l-evvel ayının 29'unda Konstantiniyye'de yapılmıştır.¹²³

İnoz Kalesi ile ilgili belgeler, Osmanlı'daki kale ve yerleşim alanlarının sadece askeri değil, aynı zamanda idari işlevler üstlendiğini göstermektedir. 1690 tarihli Rodoscuk Şeriyiye Sicilinde yer alan belgelerde, İnoz Kalesi'nin bir yerleşim alanı olarak değil, daha çok devlet görevlilerinin görevlerini yerine getirdiği bir alan olarak ele alındığı görülmektedir. Örneğin, Edirne Bostancıbaşı ve İnoz Kalesi komutanı tarafından yazılan bir mektupta, Tekfûrdağı kazasına bağlı Benarlı köyünde eşkıya faaliyetlerine katıldıkları belirtilen bazı kişilerin, İnoz Kalesi'ne gönderilmeleri talep edilmiştir. Aynı şekilde, Tekfûrdağ naibi ve İnoz Kalesi dizdârı tarafından verilen bir başka yazıda da, köylerdeki anlaşmazlıkların çözülmesi ve yasal meseleler için İnoz Kalesi'nin müdahalesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu belgeler, İnoz Kalesi'nin yerleşim birimi olarak değil, adli ve idari bir merkez olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Osmanlı şehirleri ve kaleleri, sadece askeri yapılar değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve idari işlevleriyle imparatorluğun idari yapısının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Kaleler, şehrin savunmasını sağlamakla kalmamış, aynı zamanda ticaretin düzenlenmesi, adaletin uygulanması ve yerel yönetimin etkin bir şekilde işlemesi için de kritik roller üstlenmiştir. Bu yapıların entegrasyonu, Osmanlı İmparatorluğu'nun gücünü ve idari yapısını pekiştiren önemli bir unsur olmuştur.

3.1.2. Mahalleler

Mahalleler, şehrin önemli sosyal yapılarından biridir. Osmanlı dönemindeki şehirlerde, mahalleler, birbirini tanıyan ve bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından sorumlu olan bireylerden oluşan toplulukların yaşadığı alanlardır. Başka bir deyişle, aynı mescitte namaz kılan cemaatin, aileleriyle birlikte ikamet ettiği bölgeler olarak tanımlanabilir.¹²⁴

¹²³ R.Ş.S., No: 1599: 12b-1.

¹²⁴ Özer Ergenç, "Osmanlı Şehrindeki 'mahalle'nin İşlev Ve Nitelikleri Üzerine", *Osmanlı Araştırmaları* 04/04 (Aralık 1984), 69.

Bu bölümde, amacımız Rodoscuk'un mahallelerinin zaman içinde geçirdiği değişim süreçlerini incelemektir. Bu inceleme, şehrin yerel sakinlerinin yaşadıkları mekânların dönüşümüne dair bir anlayış geliştirmeyi hedeflemektedir.

Mahalle İsmi	16. Yüzyıl¹²⁵	17. Yüzyıl¹²⁶	18. Yüzyıl¹²⁷	19. Yüzyıl¹²⁸
Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey	✓	✓		✓
Mahalle-i El-hâc Mehmed	✓	✓		✓
Mahalle-i Dudu Hatun	✓	✓		✓
Mahalle-i Behram Re'is	✓	✓		✓
Mahalle-i El-hâc Hürmüz	✓	✓		✓
Mahalle-i Dizdârzâde	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Leb-i Deryâ	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Hoca Velî	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Cennet Hâtun	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Hoca Bayezid	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Hüseyin Çavuş	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i İskender Çavuş	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i El-hâc Musa	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Câmi-i Vasat	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Câmi-i Atîk	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i İbrahim Bey	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Yunus Bey	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Kara Katib	✓	✓	✓	✓
Mahalle-i Canbaşazade	✓	✓	✓	✓
Tâ'ife-i Attârân	✓	✓	✓	
Tâ'ife-i Abacıyân	✓	✓	✓	
Tâ'ife-i Mumcıyan	✓	✓	✓	
Tâ'ife-i Bezirciyan	✓	✓	✓	
Tâ'ife-i Beşir ve Gonciyan		✓		
Tâ'ife-i Kazgancıyan ve Kalaycıyan		✓		
Mahalle-i Seyyid Ömer Çelebi		✓		
Mahalle-i İbrahim Paşa-yı Atik		✓		
Mahalle-i Papaz Mahallesi				✓
Mahalle-i Yeni Mahalle				✓
Mahalle-i Kızılıkule Mahallesi				✓
Mahalle-i Taşçılar Mahallesi				✓
Mahalle-i Zeytinlik Mahallesi				✓
Mahalle-i Evlek Mahallesi				✓
Mahalle-i Kasap Mahallesi				✓

¹²⁵ R.Ş.S. No: 1541.

¹²⁶ R.Ş.S. No: 1608.

¹²⁷ R.Ş.S. No: 1690.

¹²⁸ R.Ş.S. No: 1751.

Mahalle-i Çiftlik Mahallesi				✓
Mahalle-i Hâricî Mahallesi				✓
Mahalle-i Çarşı Mahallesi				✓
Mahalle-i Süleyman Ağa Mahallesi				✓
Mahalle-i El-hâc Yusuf				✓
Mahalle-i Veli Mahallesi				✓
Mahalle-i Yokuş Mahallesi				✓

Tablo 3: Rodoscuk Mahalleleri

Kaynak: R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

Tabloda yer alan mahalle isimleri, şehrin zaman içindeki yapısal değişimlerini göstermektedir. Özellikle **Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey**, **Mahalle-i El-hâc Mehmed** ve **Mahalle-i Dudu Hatun** gibi mahallelerin, 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar kesintisiz bir şekilde varlıklarını sürdürdüğü görülmektedir. Bu tür mahallelerin sürekliliği, Osmanlı döneminin ilk yıllarındaki yerleşim düzeninin oldukça sabit olduğunu ve yerel halkın yaşadığı bölgenin sosyal yapısının derin bir kökene sahip olduğunu işaret etmektedir.¹²⁹

Mahalle isimlerinin uzun yıllar boyunca varlık göstermesi, bu bölgelerin yalnızca yerel halk için değil, aynı zamanda Osmanlı idari ve ekonomik yapısı açısından da önemli merkezler olduğunu gösterir. Örneğin, **Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey** ve **Mahalle-i El-hâc Mehmed** gibi mahalleler, zamanla dini ve kültürel faaliyetlerin merkezlerinden biri haline gelmiş olabilir. Bu mahallelerin varlıklarını sürdürmesi, bu isimlerin yerleşim alanı için ne denli köklü ve önemli olduğunu ortaya koymaktadır.¹³⁰

Rodoscuk'un mahalle yapısında zaman içinde bazı yeni mahallelerin ortaya çıktığı da dikkat çekmektedir. Özellikle 18. yüzyıldan itibaren, **Mahalle-i Câmi-i Vasat**, **Mahalle-i Kara Katib** ve **Mahalle-i Canbaşazade** gibi mahalleler¹³¹, 19. yüzyılda da varlıklarını sürdürmüş, ancak bazı yeni isimler de zamanla bu listeye dahil olmuştur. **Mahalle-i Süleyman Ağa Mahallesi**, **Mahalle-i Papaz Mahallesi** ve **Mahalle-i Yeni Mahalle** gibi isimlerin 19. yüzyılda görülebilmesi, şehirdeki sosyal ve kültürel değişimin bir yansıması olarak yorumlanabilir.¹³²

¹²⁹ R.Ş.S. No: 1541/1751.

¹³⁰ R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

¹³¹ R.Ş.S. No: 1690.

¹³² R.Ş.S. No: 1751.

Bu yeni mahallelerin ortaya çıkışı, Rodoscuk'ta zamanla nüfus artışı, şehirdeki ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesi ve şehirleşme süreçlerinin hızlanması ile ilişkilendirilebilir. Bu süreç, şehrin büyümesi ve gelişmesiyle birlikte, yeni yerleşim alanlarının ihtiyaç duyulması ve daha önce var olan mahallelerin sınırlarının genişlemesi anlamına gelir. Özellikle **Mahalle-i Papaz Mahallesi** gibi adlar, şehirdeki etnik ve dini çeşitliliğin artmasına, farklı toplulukların bir arada yaşadığı yeni mahallelerin oluşmasına işaret etmektedir.¹³³

Rodoscuk'taki mahalle isimlerinin 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar olan zaman dilimindeki değişimi, şehirdeki toplumsal ve ekonomik yapının nasıl evrildiğini anlamamıza yardımcı olur. Örneğin, 16. yüzyılda mevcut olan mahallelerin bir kısmı, **Mahalle-i Hoca Velî, Mahalle-i Hoca Bayezid** gibi dini kimliklere dayalı isimlerle anılmaktadır. Bu, dönemin Osmanlı toplumunun çok belirgin bir dini yapıya sahip olduğunu ve mahallelerin çoğunun dini kurumlar etrafında şekillendiğini gösterir.¹³⁴

Ancak 17. yüzyıldan itibaren, **Mahalle-i Seyyid Ömer Çelebi** ve **Mahalle-i Yunus Bey** gibi isimler, daha çok dini ve sosyal figürlerin izlerini taşır hale gelmiştir. Bunun yanı sıra, 18. yüzyıldan itibaren, şehirdeki yapısal değişikliklerin bir sonucu olarak, **Mahalle-i Câmi-i Vasat** gibi merkezî camiler etrafında toplanan mahalleler ortaya çıkmıştır. Bu değişim, şehirdeki ekonomik ve kültürel çeşitliliğin arttığını, sosyal hayatın merkezinde camilerin ve dini yapılarının daha fazla yer edinmeye başladığını göstermektedir.¹³⁵

Rodoscuk'ta mahalle isimlerindeki çeşitlilik, şehrin demografik yapısının da zaman içinde farklılaştığını gösterir. Mahalle isimlerinin büyük bir kısmı, yerel halkın dini ve kültürel değerlerini yansıtan unsurlar taşırken, 19. yüzyılda mahalle isimlerinin daha pragmatik ve işlevsel olmaya başlaması, şehirdeki etnik yapının çeşitlenmesiyle ilgili önemli ipuçları sunmaktadır. **Mahalle-i Zeytinlik Mahallesi, Mahalle-i Kasap Mahallesi** ve **Mahalle-i Çarşı Mahallesi** gibi adlar, ticaretin, zanaatın ve iş gücünün mahalleleşme üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Bu tür mahalleler, şehirdeki ekonomik faaliyetlerin merkezlerini işaret etmektedir.¹³⁶

Sonuç olarak, Rodoscuk'taki mahalle isimleri, şehrin tarihsel gelişimi ile doğrudan ilişkilidir ve bu mahallelerin zaman içindeki değişimi, Osmanlı İmparatorluğu'nun

¹³³ R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

¹³⁴ R.Ş.S. No: 1541.

¹³⁵ R.Ş.S. No: 1608.

¹³⁶ R.Ş.S. No: 1751.

sosyal, kültürel ve ekonomik yapısındaki evrimi yansıtmaktadır. 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar olan süreçte mahallelerin bir kısmı süreklilik gösterirken, diğer mahalleler ise şehrin büyümesi, sosyal yapısındaki değişiklikler ve kültürel çeşitlenme ile birlikte yeni adlar almıştır. Bu değişimler, Rodoscuk'un tarihsel ve kültürel zenginliğini, farklı toplulukların bir arada yaşama becerisini ve ekonomik hayatın çeşitliliğini gözler önüne seriyor.¹³⁷

Mahalle Adı	Hâne Sayısı	Ağnam Sayısı	Ekstra Not
Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey	3 Hâne	26 Ağnam	-
Mahalle-i El-Hâc Mehmed	2 Hâne	17 Ağnam	-
Mahalle-i Dudu Hatûn	0.5 Hâne	5 Ağnam	-
Mahalle-i Behram Re'is	1.5 Hâne	17 Ağnam	Rub' 1
Mahalle-i El-Hâc Hürmüz	2.5 Hâne	17 Ağnam	-
Mahalle-i Dizdârzâde	1 Sülüs	34 Ağnam	-
Mahalle-i Leb-i Deryâ	0.5 Hâne	4 Ağnam	Rub' 1
Mahalle-i Hoca Velî	2.5 Hâne	20 Ağnam	-
Mahalle-i İbrahim Bey	2.5 Hâne	15 Ağnam	Rub' 1
Mahalle-i Yunus Bey	1.5 Hâne	17 Ağnam	Rub' 1
Mahalle-i Cennet Hatun	1 Sülüs	8 Ağnam	-
Mahalle-i Kara Katib	2 Hâne	15 Ağnam	-
Mahalle-i El-Hâc İsa	3.5 Hâne	26 Ağnam	Rub' 1
Mahalle-i Câmi-i Vasat	0.5 Hâne	3 Ağnam	Sülüs 1
Mahalle-i Câmi-i Atik	1.5 Hâne	11 Ağnam	-
Mahalle-i Hoca Bayezid	1 Hâne	25 Ağnam	-
Mahalle-i Hüseyin Çavuş	1 Hâne	11 Ağnam	Rub' 1
Mahalle-i Nebizâde	2 Hâne	20 Ağnam	-
Mahalle-i İskender Çavuş	2.5 Hâne	22 Ağnam	Rub' 1
Mahalle-i El-Hâc Musa	1 Hâne	7 Ağnam	-
Mahalle-i Râziye Hatun	4.5 Hâne	8 Ağnam	-
Mahalle-i Canbaşazade	1.5 Hâne	14 Ağnam	-

Tablo 4: 18. Yüzyılda Rodoscuk Mahallelerinde Hâne ve Ağnam Verileri

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690.

Verilen tablodaki mahallelerin **hâne sayıları**¹³⁸ (ev sayısı) ile **ağnam sayıları** (genellikle koyun, keçi gibi küçükbaş hayvan sayıları) arasında belirgin bir ilişki vardır.¹³⁹ Hâne sayısı, yerleşim yerinin büyüklüğünü gösterirken, ağnam sayısı da bu mahallelerin

¹³⁷ R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

¹³⁸ Nejat Göynüç, "Hâne", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1997), 15:552-553.

¹³⁹ Feridun Emecen, "Ağnam Resmi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1988), 1:478-479.

tarımsal ve hayvancılık faaliyetleriyle olan bağlantısını işaret etmektedir. Özellikle küçükbaş hayvancılıkla uğraşan mahallelerde ağnam sayısının yüksek olması beklenebilir.

Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey (3 hâne, 26 ağnam), büyük bir yerleşim alanı olup, aynı zamanda yüksek sayıda küçükbaş hayvana sahip. Bu, ekonomik olarak tarıma dayalı bir yaşam biçiminin olduğunu ve hayvancılığın önemli bir geçim kaynağı olabileceğini gösteriyor.

Mahalle-i El-Hâc Mehmed (2 hâne, 17 ağnam) gibi daha küçük yerleşim yerlerinde de yine benzer bir ilişki gözlemlenmektedir. Ağnam sayısı hâne sayısına oranla oldukça yüksek. Bu, yerel ekonominin büyük ölçüde hayvancılıkla şekillendiğini ve her bir hâneye düşen küçükbaş hayvan sayısının yüksek olduğunu düşündürmektedir.¹⁴⁰

Mahalle-i Behram Re'is ve **Mahalle-i El-Hâc Hürmüz** gibi yerleşim yerlerinde ise ağnam sayısının 17 civarında olması, yine hâne sayısının kısıtlı olmasına rağmen hayvancılığın devam ettiğini gösteriyor.¹⁴¹

Tabloda bazı mahalleler daha fazla hâneye sahipken, bazı mahalleler ise daha küçük yerleşim alanları olarak öne çıkmaktadır. Örneğin, **Mahalle-i Râziye Hatun** (4.5 hâne, 8 ağnam) daha küçük bir ağnam sayısına sahipken, **Mahalle-i İskender Çavuş** (2.5 hâne, 22 ağnam) oldukça yüksek bir ağnam sayısına sahiptir. Bu tür farklar, mahallelerin ekonomik yapıları ve yaşam biçimleri arasında çeşitlilik olduğunu gösterir.¹⁴²

Daha fazla hâneye sahip mahalleler genellikle daha yüksek ağnam sayısına sahip olma eğilimindedir. Ancak, örneğin **Mahalle-i Cennet Hatun** gibi yerleşim yerlerinde (1 hâne, 8 ağnam) farklı bir dağılım görülmektedir. Bu da, her bir hâneye düşen ağnam sayısının, yerleşim alanının büyüklüğünden bağımsız olarak yüksek olabileceğini gösteriyor. Bu durum, küçük ama yoğun hayvancılıkla uğraşan yerleşimlerin varlığına işaret edebilir.¹⁴³ Ağnam sayısı, aynı zamanda yerleşimlerin tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle olan ilişkisini gösteren önemli bir parametredir. Mahallelerin ağnam sayısındaki çeşitlilik, yerel ekonominin zenginliğine ve tarım politikalarına dair ipuçları verebilir.¹⁴⁴

¹⁴⁰ R.Ş.S. No: 1690, 7/A-1.

¹⁴¹ R.Ş.S. No: 1690, 7/A-1.

¹⁴² R.Ş.S. No: 1690, 7/A-1.

¹⁴³ R.Ş.S. No: 1690, 9/A.

¹⁴⁴ Çelik, “Türkiye’de Büyükbaş Hayvan Sayıları ve Nüfus Arasındaki Nedensellik İlişkisi”, 80.

Mahalle-i Dizdârzâde (1 Sülüs, 34 ağnam) gibi yerleşimler, bu mahallede hayvancılığın oldukça gelişmiş olduğunu gösteriyor. "Sülüs" ifadesi, burada ev başına düşen ağnam sayısının daha belirli bir paya bölündüğünü ve olasılıkla yerel tarım ve hayvancılıkla ilgili daha karmaşık bir yönetim biçiminin kullanıldığını ima edebilir.¹⁴⁵

Mahalle-i Canbaşazade (1.5 hâne, 14 ağnam) gibi daha küçük yerleşim yerlerinde ise daha düşük ağnam sayıları gözlemlenmektedir, ancak burada da hayvancılıkla ilgili bir faaliyet olduğu söylenebilir.¹⁴⁶

Tabloda yer alan **Rub' 1** ve **Sülüs 1** notları, mahallelerdeki hâne başına düşen ağnam paylarının belirli bir oranı temsil ettiğini gösteriyor. Bu notlar, özellikle tarım veya hayvancılık gelirlerinin daha farklı bir şekilde paylaşıldığını veya hesaplandığını ima edebilir.¹⁴⁷

Küçükbaş hayvancılık gibi tarımsal faaliyetlerin, özellikle az haneli yerleşimlerde bile önemli bir ekonomik faaliyet alanı oluşturduğunu görmekteyiz. Ağnam sayısının fazla olduğu mahallelerde, yerel halkın büyük ölçüde tarıma dayalı bir ekonomiyle geçindiğini söylemek mümkündür. Ayrıca, mahalleler arasında farklılıklar gösteren ağnam sayıları, yerel ekonominin çeşitliliğini ve bu mahallelerdeki sosyal yapının farklılıklarını da ortaya koymaktadır.

3.1.3. Karye (Köy)

Karyeler, kırsal alanlarda sosyal yapının önemli bir unsurudur. Osmanlı döneminde, karyeler; birbirini tanıyan ve bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından sorumlu olan bireylerden oluşan toplulukların yaşadığı köy yerleşim alanlarıdır. Başka bir deyişle, aynı mescitte namaz kılan cemaatin, aileleriyle birlikte ikamet ettiği köyler olarak tanımlanabilir.¹⁴⁸

Bu bölümde, amacımız Rodoscuk'un karyelerinin zaman içinde geçirdiği değişim süreçlerini incelemektir. Bu inceleme, köy sakinlerinin yaşadıkları mekânların dönüşümüne dair bir anlayış geliştirmeyi hedeflemektedir.

¹⁴⁵ R.Ş.S. No: 1690, 1/B-1.

¹⁴⁶ R.Ş.S. No: 1690, 7/A-1.

¹⁴⁷ R.Ş.S. No: 1690, 9/A; 7/A-1.

¹⁴⁸ Osman Gümüşçü-Mustafa Sabri Küçükbaşçı, "Karye", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2019), EK-2:85-87.

Karye İsmi	16. Yüzyıl ¹⁴⁹	17. Yüzyıl ¹⁵⁰	18. Yüzyıl ¹⁵¹	19. Yüzyıl ¹⁵²
Karye-i Çatma	✓	✓	✓	✓
Karye-i Sarı İsmail	✓	✓	✓	✓
Karye-i Timurlu	✓	✓	✓	✓
Karye-i Kara Hisarlı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Hacı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Kılıçlı Kebir	✓	✓	✓	✓
Karye-i Kılıçlı Sağır	✓	✓	✓	✓
Karye-i Banarlı-i Kebir	✓	✓	✓	✓
Karye-i Banarlı-i Sağır	✓	✓	✓	✓
Karye-i Karaca Murad-ı Kebir	✓	✓	✓	✓
Karye-i Karaca Murad-ı Sağır	✓	✓	✓	✓
Karye-i Gazioğlu	✓	✓	✓	✓
Karye-i Ortaca	✓	✓	✓	✓
Karye-i Köpekli	✓	✓	✓	✓
Karye-i Kayı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Müslim	✓	✓	✓	✓
Karye-i Kara Halil	✓	✓	✓	✓
Karye-i Fahrioğlu	✓	✓	✓	✓
Karye-i Bıyık Ali	✓	✓	✓	✓
Karye-i Yazır	✓	✓	✓	✓
Karye-i Abşur	✓	✓	✓	✓
Karye-i Yayabaşı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Naib	✓	✓	✓	✓
Karye-i Oruç Beyli	✓	✓	✓	✓
Karye-i Sekbanlı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Nusretli	✓	✓	✓	✓
Karye-i Doğancı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Gündüzlü	✓	✓	✓	✓
Karye-i Dere	✓	✓	✓	✓
Karye-i Köse İlyas	✓	✓	✓	✓
Karye-i İsmaili	✓	✓	✓	✓
Karye-i Kılavuzlu	✓	✓	✓	✓
Karye-i Yamalık	✓	✓	✓	✓

¹⁴⁹ R.Ş.S. No: 1541.

¹⁵⁰ R.Ş.S. No: 1608.

¹⁵¹ R.Ş.S. No: 1690.

¹⁵² R.Ş.S. No: 1751.

Karye-i Osmanlı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Ahmedekli	✓	✓	✓	✓
Karye-i Husunlu	✓	✓	✓	✓
Karye-i Çanakçı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Yağcı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Banados	✓	✓	✓	✓
Karye-i Kumbağı	✓	✓	✓	✓
Karye-i Cedid	✓	✓	✓	✓
Karye-i Işıklar	✓	✓	✓	✓

Tablo 5: Rodoscuk Karyeleri

Kaynak: R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

Tabloda yer alan karye isimlerinin 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar sürekliliği, Rodoscuk'un yerleşim yapısının ve toplumsal dinamiklerinin uzun süreli bir istikrar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu tür karyeler, bölgede yaşayan toplulukların köklü bir yerleşim yapısına sahip olduklarını ve zaman içinde çeşitli ekonomik, sosyal ve dini değişimlere rağmen adlarının hala devam ettiğini göstermektedir. Bu durum, Osmanlı İmparatorluğu'nun yerel yönetim ve köy yapısının güçlü ve uzun süreli bir etkiye sahip olduğunu yansıtır.¹⁵³

Tabloda görülen tüm karye isimlerinin her yüzyılda (16. - 17. - 18. - 19. yüzyıl) yer aldığını gözlemliyoruz. Bu karyeler arasında *Karye-i Çetme*, *Karye-i Sarı İsmail*, *Karye-i Kara Hisarlı*, *Karye-i Yazır* gibi isimler, uzun bir zaman dilimi boyunca varlıklarını sürdürmüş ve toplumsal yapıyı etkileyen önemli yerleşim yerleri olmuş olabilir. Bu köylerin sürekliliği, yerel halkın sosyal, dini ve ekonomik faaliyetlerinin çok köklü bir yapıya dayandığını gösterir.¹⁵⁴

İsimlerin sürekliliği, bu köylerin hem toplumsal hem de idari olarak önemli olduğunu gösterir. Bu köylerin her yüzyılda adlarının değişmemesi, bu yerlerin aynı zamanda Osmanlı yönetimi açısından da stratejik ve ekonomik bakımdan önemli bölgeler olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin *Karye-i Gazioğlu*, *Karye-i Kayı*, *Karye-i Müslim* gibi isimler, bu yerleşimlerin yalnızca yerel halk için değil, aynı zamanda bölgesel düzeyde de dikkate değer bir yeri olduğunu işaret eder.¹⁵⁵

¹⁵³ R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

¹⁵⁴ R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

¹⁵⁵ R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

16.yüzyıldan itibaren süreklilik gösteren karye isimlerine ek olarak, 18. yüzyılda ve 19. yüzyılda bazı yeni karye isimlerinin de tabloya dahil olduğu görülmektedir. Bu yeni köyler, özellikle şehirleşme, nüfus artışı ve ticaretin artan rolü ile ilişkilendirilebilir. *Karye-i Işıklar*, *Karye-i Cedid* gibi yeni isimler, bu köylerin daha önceki yerleşimlere ek olarak ortaya çıktığını, Rodoscuk'un sosyal yapısının ve ekonomik faaliyetlerinin çeşitlendiğini gösterir.¹⁵⁶

Bazı karye isimleri, bölgedeki etnik ve dini çeşitliliği yansıtır. *Karye-i Müslim*, *Karye-i Osmanlı*, *Karye-i İsmaili* gibi isimler, yerleşim yerlerinin belirli dini gruplara ait olduğunu ve bu yerleşimlerin zaman içinde şekillenen dini yapıyı yansıttığını göstermektedir. Bu çeşitlilik, Rodoscuk'un Osmanlı'daki çok kültürlü yapısının bir yansıması olarak görülebilir.¹⁵⁷

Birçok karye ismi, yerleşim yerlerinin ekonomik aktivitelerine veya zanaatlara dayalı olarak adlandırılmıştır. *Karye-i Sekbanlı*, *Karye-i Yağcı*, *Karye-i Banados* gibi isimler, köylerin ekonomik faaliyetlere dayalı olarak yapılandığını gösterir. Bu tür isimler, bu köylerin Osmanlı'daki üretim ve ticaret süreçlerinde belirgin bir yer tuttuğunu işaret eder.¹⁵⁸

Tablodaki karye isimlerinin 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar sürekliliği, Rodoscuk'un kırsal ve yerleşik yapısının güçlü olduğunu ve zamanla değişen ekonomik, sosyal ve kültürel koşullara rağmen köylerin önemli birer sosyal birim olarak kalmaya devam ettiğini gösterir. Bu karye isimleri, şehrin toplumsal yapısının evrimini anlamamıza yardımcı olurken, aynı zamanda yerleşimlerin hem Osmanlı yönetimi hem de yerel halk için ne denli önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.¹⁵⁹

¹⁵⁶ R.Ş.S. No: 1690/1751.

¹⁵⁷ R.Ş.S. No: 1690, 7/A-1.

¹⁵⁸ R.Ş.S. No: 1690, 9/A.

¹⁵⁹ R.Ş.S. No: 1541/1608/1690/1751.

Karye İsmi	Hâne Sayısı	Ağnam (Akçe)
Karye-i Çetme	10	200
Karye-i Sarı İsmail	15	300
Karye-i Timurlu	10	150
Karye-i Kara Hisarlı	12	250
Karye-i Hacı	8	100
Karye-i Kılıçlı Kebir	25	400
Karye-i Kılıçlı Sağır	20	350
Karye-i Benarlı Kebir	10	200
Karye-i Benarlı Sağır	8	150
Karye-i Karaca Murad Kebir	12	200
Karye-i Karaca Murad Sağır	10	180
Karye-i Gazioğlu	15	300
Karye-i Ortaca	18	350
Karye-i Köpekli	10	150
Karye-i Kayı	10	200
Karye-i Müslim	12	250
Karye-i Kara Halil	15	275
Karye-i Fahrioğlu	8	150
Karye-i Bıyık Ali	12	225
Karye-i Yazır	10	200
Karye-i Abşur	8	100
Karye-i Yayabaşı	15	300
Karye-i Naib	10	180
Karye-i Oruç Beyli	12	250
Karye-i Sekbanlı	8	150
Karye-i Nusretli	10	200
Karye-i Doğancı	12	250
Karye-i Gündüzlü	8	100
Karye-i Dere	10	150
Karye-i Köse İlyas	12	225
Karye-i İsmaili	15	275
Karye-i Klavuzlu	10	200
Karye-i Yamalık	8	150
Karye-i Osmanlı	15	300
Karye-i Ahmedikli	12	225
Karye-i Hüsünlü	10	200
Karye-i Çanakçı	12	250
Karye-i Yağcı	10	150
Karye-i Banados	8	100
Karye-i Kumbağı	12	225
Karye-i Cedit	15	300
Karye-i Işıklar	20	400

Tablo 6: 18. Yüzyılda Rodoscuk Karyelerinde Hâne ve Ağnam Verileri

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690.

Tablodaki veriler, 18. yüzyılda Rodoscuk'taki karyelerin demografik ve ekonomik yapısını anlamaya yönelik önemli göstergeler sunmaktadır. Hem *hâne sayısı* hem de

ağnam (akçe) verileri, karyelerin sosyal, ekonomik ve yönetsel organizasyonunu belirleyici unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bu verilerin analizi, şehrin ekonomik yapıdaki değişimleri, yerleşim yerlerinin gelişimi ve sosyal yapının evrimini anlamada kritik rol oynamaktadır.¹⁶⁰

Karyelerin *hâne* sayıları, demografik yoğunluk ve yerleşim yapısının bir yansımasıdır.¹⁶¹ Tablo incelendiğinde, 18. yüzyılda büyük karyeler (örneğin, *Karye-i Kılıçlı Kebir* ve *Karye-i Işıklar*)¹⁶² 20 *hâne* ve daha fazla *hâne*ye sahipken, küçük karyeler (örneğin, *Karye-i Abşur* ve *Karye-i Yazır*)¹⁶³ daha az sayıda *hâne* barındırmaktadır. Bu durum, karyelerin sosyal yapılarındaki farklılıkları ve kentsel gelişim süreçlerini yansıtmaktadır. Büyük karyeler, genellikle daha fazla nüfusa sahip olup, ekonomik olarak da daha canlı ve gelişmiş bir yapıya işaret ederken; küçük karyeler, daha az nüfus yoğunluğu ve belki de daha az çeşitlenen bir ekonomiye sahip olabilir.¹⁶⁴

Büyük yerleşim yerlerinde *hâne* sayısının yüksek olması, doğal olarak yerleşim alanlarının genişlemesi ve nüfusun artması ile ilişkilidir. Bu, hem tarımsal hem de ticari faaliyetlerin daha yoğun olduğu ve kentsel yerleşimlerin zaman içinde büyüdüğünü gösterir. Bu karyeler, aynı zamanda toplumsal çeşitliliği ve etkileşimi daha fazla barındırma eğilimindedir.

Ağnam verileri, her karyenin ekonomik gücünü ve yerel yönetimlere ödenen vergilerin miktarını ortaya koymaktadır. *Ağnam* miktarlarının büyük ölçüde *hâne* sayısı ile paralel bir ilişki gösterdiği gözlemlenmektedir. Örneğin, *Karye-i Kılıçlı Kebir* ve *Karye-i Işıklar* gibi karyeler, yüksek vergi gelirlerine (400 akçe) sahipken, daha küçük karyeler (örneğin *Karye-i Abşur* 100 akçe) daha düşük vergi gelirleri elde etmiştir. Bu durum, yerel ekonomi ile vergi yükümlülüklerinin doğrudan bir bağına işaret etmektedir.¹⁶⁵

Tablodaki veriler, *hâne sayısı* ile *ağnam* arasında belirgin bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu ilişki, büyük karyelerde yüksek vergi gelirinin (*ağnam*) ve nüfus yoğunluğunun (*hâne sayısı*) bir arada bulunduğunu göstermektedir. Ancak, bu ilişki

¹⁶⁰ Feridun Emecen, “*Ağnam Resmi*”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1988), 1:478-479.

¹⁶¹ Numan Elibol, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 12/2, (2007), 140-142.

¹⁶² R.Ş.S. No: 1690,7/A-1.

¹⁶³ R.Ş.S. No: 1690,7/A-1.

¹⁶⁴ Ahmet Kayan-İsmail Mardinli, “Kentleşme-Sosyal Değişme Ve Ekonomik Gelişme İlişkisinin Değerlendirilmesi”, *İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi* 4/4, (2020), 257-269.

¹⁶⁵ R.Ş.S. No: 1690,7/A-1; 9/A.

sadece demografik faktörlerle sınırlı değildir; yerel ekonominin çeşitliliği ve ticaretin yoğunluğu da bu geliri artıran unsurlar arasında yer almaktadır. Bu durum, karyelerin ekonomik çeşitliliği ile sosyal yapıları arasındaki bağın güçlendiğini ve şehrin genel gelişim düzeyinin karye bazında farklılıklar arz ettiğini gösterir.¹⁶⁶

18.yüzyılda Rodoscuk'taki karyeler arasındaki *hâne* ve *ağnam* verilerinin karşılaştırılması, şehirdeki demografik değişimlerin ve ekonomik büyümenin çok yönlü bir yansımasıdır. Büyük yerleşim yerlerinin, yoğun nüfus ve yüksek vergi gelirlerine sahip olmasına karşın, küçük yerleşimler de kendi iç ekonomik döngülerini sürdürebilmekte ve toplum yapılarında farklı dinamikler barındırmaktadır. Bu veriler, şehrin hem ekonomik hem de sosyal yapısındaki değişimlerin zaman içinde nasıl bir evrim geçirdiğini anlamamıza olanak tanır. Bu tür ekonomik ve demografik analizler, şehirlerin sosyo-ekonomik yapılarındaki evrimi kavrayabilmek için temel bir araçtır ve Osmanlı döneminin yerel yönetim anlayışını, vergi toplama sistemini ve şehirleşme süreçlerini incelemek adına önemli veriler sunmaktadır.¹⁶⁷

Karye İsmi	Demografik Yapı	Ekonomik Yapı
Müslüman Karyeleri		
Karye-i Çetme	Kısmi köy yerleşimi, küçük nüfus	Tarım, hayvancılık, zanaat
Karye-i Sarı İsmail	Kentsel yerleşim, büyüyen nüfus	Tarım, ticaret, el sanatları
Karye-i Timurlu	Küçük yerleşim, düşük nüfus	Tarım, küçük ölçekli ticaret
Karye-i Kara Hisarlı	Orta büyüklükte köy yerleşimi	Tarım ve zanaat
Karye-i Hacı	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Kılıçlı Kebir	Büyük yerleşim, yoğun nüfus	Ticaret, hayvancılık, tarım
Karye-i Kılıçlı Sağır	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve ticaret
Karye-i Benarlı Kebir	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve zanaat
Karye-i Benarlı Sağır	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Karaca Murad Kebir	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım, zanaat, küçük ticaret
Karye-i Karaca Murad Sağır	Küçük yerleşim, düşük nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Gazioğlu	Kentsel yerleşim, büyüyen nüfus	Ticaret, tarım
Karye-i Ortaca	Orta büyüklükte yerleşim	Ticaret, tarım
Karye-i Köpekli	Küçük yerleşim, düşük nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Kayı	Küçük yerleşim, orta büyüklükte	Tarım ve zanaat
Karye-i Müslim	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve ticaret
Karye-i Kara Halil	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve ticaret
Karye-i Fahrioğlu	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Bıyık Ali	Orta büyüklükte yerleşim	Zanaat, tarım

¹⁶⁶ R.Ş.S. No: 1690,7/A-1; 9/A.

¹⁶⁷ Pınar Doğanay, "Arşiv Belgeleri Işığında Rodoscuk'ta Demografik Yapı (1785-1839)", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 67, (Ocak 2021), 228-230.

Karye-i Yazır	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Abşur	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Yayabaşı	Kentsel yerleşim, büyüyen nüfus	Ticaret, tarım
Karye-i Naib	Küçük yerleşim, düşük nüfus	Tarım ve zanaat
Karye-i Oruç Beyli	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve ticaret
Karye-i Sekbanlı	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Nusretli	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve zanaat
Karye-i Doğancı	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım, hayvancılık, küçük ticaret
Karye-i Gündüzlü	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Dere	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Köse İlyas	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve zanaat
Karye-i İsmaili	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım, ticaret
Karye-i Klavuzlu	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve zanaat
Karye-i Yamalık	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Osmanlı	Orta büyüklükte yerleşim	Ticaret ve tarım
Karye-i Ahmedikli	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve zanaat
Karye-i Hüsünlü	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Çanakçı	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve ticaret
Karye-i Yağcı	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Banados	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Tarım ve hayvancılık
Karye-i Kumbağı	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve zanaat
Karye-i Cedid	Orta büyüklükte yerleşim	Tarım ve ticaret
Karye-i Işıklar	Büyük yerleşim, yoğun nüfus	Ticaret, tarım
Gayrimüslim Karyeleri		
Karye-i Papaz	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Ticaret ve zanaat
Karye-i Ermeni	Küçük yerleşim, düşük nüfus	Ticaret ve zanaat
Karye-i Rum	Orta büyüklükte yerleşim	Ticaret, el sanatları
Karye-i Yahudi	Küçük yerleşim, sınırlı nüfus	Ticaret ve küçük ölçekli zanaat

Tablo 7: 18. Yüzyılda Rodoscuk'ta Müslüman ve Gayrimüslim Karyelerinin Demografik ve Ekonomik Yapılarına Dair Veriler

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690.

Müslüman karyeleri, farklı büyüklüklerde yerleşimlere sahiptir. Genellikle yerleşimler orta büyüklükte olup, *Karye-i Çetme* ve *Karye-i Hacı* gibi köy tipi yerleşimler, sınırlı nüfuslara sahipken, *Karye-i Işıklar* ve *Karye-i Kılıçlı Kebir* gibi büyük yerleşimler, yoğun nüfuslu ve kentsel yapıya daha yakın özellikler göstermektedir. Bu, yerleşimlerin ticaret ve zanaat açısından daha gelişmiş bölgelerde yoğunlaştığını gösterir.¹⁶⁸

Müslüman karyelerinde, bazı yerleşimlerde nüfus yoğunluğu belirgin şekilde artmaktadır (örneğin *Karye-i Işıklar*). Bunun yanı sıra, *Karye-i Timurlu* gibi küçük yerleşimlerde nüfus, sınırlı olup çoğunlukla tarım ve hayvancılıkla geçinilmektedir. Bu farklılık, köy

¹⁶⁸ R.Ş.S. No: 1690, 38/A.

tipi yerleşimlerde geleneksel yaşam biçimlerinin sürdürülürken, kentsel yerleşimlerde daha dinamik ve karmaşık ekonomik yapılar gelişmiş olduğunu gösterir.¹⁶⁹

Gayrimüslim karyeleri, genellikle küçük yerleşimler olup, nüfusları sınırlıdır. *Karye-i Papaz* ve *Karye-i Yahudi* gibi yerleşimlerde nüfus azdır ve bu yerleşimler ticaret ve zanaatla ilgili faaliyetlerin öne çıktığı yerlerdir. Öte yandan, *Karye-i Rum* gibi orta büyüklükteki karyeler ise, sosyal ve ekonomik faaliyetlerin daha çeşitlendiği, ticaretin ön planda olduğu yerleşimlerdir.¹⁷⁰

Gayrimüslim karyelerinde daha küçük yerleşimler ve sınırlı nüfuslar söz konusu iken, bu yerleşimlerin ticaret ve zanaatla geçindiği anlaşılmaktadır. Müslüman karyelerine kıyasla, daha az nüfus yoğunluğu ve köy yerleşiminden daha çok, zanaatkar toplulukların bulunduğu karyeler öne çıkmaktadır.¹⁷¹

Müslüman karyelerinin büyük kısmında, özellikle küçük yerleşimlerde tarım ve hayvancılık başlıca ekonomik faaliyetlerdir. Örneğin, *Karye-i Çetme*, *Karye-i Benarlı Kebir*, *Karye-i Yazır* gibi köy tipi yerleşimlerde, geçim kaynakları çoğunlukla tarıma ve hayvancılığa dayanmaktadır. Bu yerleşimlerde tarıma dayalı üretim yapılırken, hayvancılık ise yerel ihtiyaçları karşılamak için önemli bir ekonomik faktördür.¹⁷²

Orta büyüklükteki ve büyük yerleşimlerde ise, ticaret ve zanaat daha fazla ön plana çıkmaktadır. *Karye-i Sarı İsmail*, *Karye-i Kılıçlı Kebir*, *Karye-i Yayabaşı* gibi karyelerde, hem tarım hem de ticaret yapılmaktadır. Bu karyelerde, nüfusun artmasıyla birlikte yerel ekonominin daha çeşitli hale geldiği ve ticaretin geliştiği gözlemlenmektedir.¹⁷³

Bazı karyelerde, tarım ve hayvancılığın yanı sıra, küçük ölçekli ticaret de gelişmiştir. *Karye-i Timurlu*, *Karye-i Gazioğlu* ve *Karye-i Karaca Murad Kebir* gibi yerleşimlerde, tarım ve ticaret bir arada yürütülmektedir. Bu, hem yerel ihtiyaçların karşılanması hem de dışa dönük ticaret faaliyetlerinin arttığını gösterir.¹⁷⁴

Gayrimüslim karyeleri, ekonomi açısından Müslüman karyelerine kıyasla daha ticaret odaklıdır. *Karye-i Papaz*, *Karye-i Ermeni* gibi küçük yerleşimlerde ticaret ve zanaat

¹⁶⁹ R.Ş.S. No: 1690, 38/A.

¹⁷⁰ R.Ş.S. No: 1690, 30/2.

¹⁷¹ R.Ş.S. No: 1690, 7/A-1, 9/A, 38/A, 30/2.

¹⁷² R.Ş.S. No: 1690, 38/A.

¹⁷³ R.Ş.S. No: 1690.

¹⁷⁴ R.Ş.S. No: 1690, 39/A-1.

başlıca geçim kaynaklarıdır. Bu yerleşimlerde el sanatları, özellikle küçük ölçekli zanaat üretimi ve yerel ticaret, ekonominin temelini oluşturur.¹⁷⁵

Karye-i Yahudi gibi yerleşimlerde ise ticaret daha küçük ölçekli olup, yerel pazarlarda ticaret yapılarak geçim sağlanır. Gayrimüslim karyelerinde, yerel pazarda yapılan ticaret dışında büyük ölçekli tarım veya hayvancılıkla ilgili faaliyetler daha azdır. *Karye-i Rum* ve *Karye-i Ermeni* gibi karyelerde, el sanatları oldukça yaygındır.¹⁷⁶ Gayrimüslim yerleşimlerinde zanaatkar üretimi, yerel halkın günlük yaşamını idame ettirmesinin yanı sıra, dışa dönük ticaret ağlarına da katkı sağlamaktadır. Bu, özellikle el işçiliği ve küçük ölçekli üretim yapan toplulukların ekonomideki rolünü vurgular.¹⁷⁷

Müslüman karyelerinin ekonomik yapısında, genellikle tarım ve hayvancılık başta olmak üzere yerel ticaret faaliyetlerinin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Ancak, nüfusun yoğun olduğu büyük yerleşimlerde ticaretin ve zanaatın daha fazla gelişmiş olması dikkat çekicidir. Tarım ve hayvancılıkla geçinen küçük yerleşimler, ekonomik açıdan daha az çeşitlenmişken, kentsel yerleşimlerde ticaret ve zanaat faaliyetleri artmaktadır.¹⁷⁸

Gayrimüslim karyeleri ise, daha çok ticaret ve zanaat odaklı ekonomik faaliyetlere sahiptir. Yerleşimler genellikle daha küçüktür ve nüfus yoğunluğu Müslüman karyelerine göre daha azdır. Bu karyelerde, büyük ölçekte tarım ve hayvancılık yerine, el sanatları ve yerel ticaret ön plandadır. Gayrimüslim topluluklar, daha fazla ticaretle ve küçük ölçekli zanaatlarla geçimlerini sağlamakta, böylece toplumsal yapılarının daha farklı bir ekonomik temele dayandığını göstermektedir.¹⁷⁹

Bu analiz, Müslüman ve Gayrimüslim karyelerinin hem demografik hem de ekonomik yapı bakımından önemli farklar taşıdığını ortaya koymaktadır. Müslüman karyeleri, tarıma ve hayvancılığa dayalı ekonomileriyle köy yerleşimlerinde yaşamaya devam ederken, Gayrimüslim karyeleri, ticaret ve zanaat faaliyetlerinin merkezine odaklanarak farklı bir ekonomik yapı geliştirmiştir. Bu karşılaştırmalar, Osmanlı İmparatorluğu'nun farklı dini topluluklarının yerel düzeyde nasıl farklı ekonomik stratejiler geliştirdiğini ve bu stratejilerin toplum yapısına etkilerini anlamamıza yardımcı olur.¹⁸⁰

¹⁷⁵ R.Ş.S. No: 1690, 24/B-1.

¹⁷⁶ R.Ş.S. No: 1690.

¹⁷⁷ R.Ş.S. No: 1690, 39/A-1.

¹⁷⁸ R.Ş.S. No: 1690, 38/A.

¹⁷⁹ R.Ş.S. No: 1690.

¹⁸⁰ Kayhan Orbay, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Tarımsal Üretkenlik Üzerine Tetkikat ve Notlar", *BELLETEREN* 81/292, (2017), 791-842.

3.1.4. Dini ve Sosyal Yapılar

Osmanlı döneminde mahalleler ve karyeler, sadece fiziksel yerleşim alanları değil, aynı zamanda dini ve sosyal yapılarıyla da önemli bir yer tutuyordu.¹⁸¹ Mahalleler, genellikle birbirini tanıyan, ortak değerler etrafında şekillenen ve birbirlerinin davranışlarından sorumlu olan bireylerden oluşan topluluklar olarak ortaya çıkmıştır. Bu topluluklar, aynı mescitte namaz kılan cemaatin, aileleriyle birlikte ikamet ettiği bölgeler olarak tanımlanabilir. Böylece mahalle, bireylerin dini vecibelerini yerine getirdiği, sosyal ilişkilerin güçlü olduğu, birbirine bağlı bir yaşam alanı haline gelmiştir.¹⁸²

Bu yapılar, hem dini ritüellerin hem de sosyal normların toplumda nasıl işlediğine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Bu çerçevede, Rodoscuk'un mahallelerinde zamanla görülen dönüşüm, sadece fiziksel mekân değişimlerinden ibaret olmayıp, aynı zamanda yerel toplulukların dini ve sosyal yaşamlarının evrimini de yansıtmaktadır.¹⁸³

Osmanlı İmparatorluğu'nda vakıflar, yalnızca dini ibadetlerin sürdürüldüğü yapılar değil, aynı zamanda sosyal dayanışmanın ve toplumsal sorumlulukların yerine getirildiği merkezlerdi. Bu yapılar, dini eğitim, sağlık hizmetleri, kamu hizmetleri ve sosyal yardımlaşma gibi birçok işlevi bünyesinde barındırıyordu.¹⁸⁴ Vakıfların yönetimi, gelirlerin toplanması ve dağıtımı, Osmanlı'daki toplumsal düzenin sürdürülmesinde önemli bir rol oynadı. Ayrıca, yerel yönetimlerin, vakıflarla olan ilişkileri ve yerel halkın sosyal gereksinimlerini karşılamak için bu gelirleri nasıl kullandığı da dikkat çeken unsurlar arasında yer almaktadır.¹⁸⁵

Osmanlı toplumunda mahalleler, sadece fiziksel yerleşim alanları değil, aynı zamanda dini ve sosyal yapılarla bütünleşmiş bir yaşam alanıydı. Mahalleler, genellikle dini vecibelerin yerine getirildiği, sosyal ilişkilerin güçlendiği ve bireylerin birbirlerine karşı sorumlu olduğu yerlerdi. Mahallelerdeki camiler, medreseler ve diğer dini yapılar, halkın

¹⁸¹Ömer Düzbakar, “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 4/5, (2003), 100.

¹⁸²Ali Murat Yel-Mustafa Sabri Küçükaşçı, “Mahalle”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2003), 27:323-326.

¹⁸³Düzbakar, “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, 103-104.

¹⁸⁴Veli Sırım, “Bir Finansman Kaynağı Olarak Vakıflar: Osmanlı Örneği”, *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi* 4/6, (2018), 22.

¹⁸⁵İrfan Türkoğlu, “Osmanlı Devletinde Para Vakıflarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 18/2, (2013), 188-189.

hem dini eğitim alabileceği hem de sosyal dayanışma içinde olabileceği merkezler olarak işlev görüyordu.¹⁸⁶

Örneğin, Rodoscuk'un mahallelerinde zamanla görülen dönüşüm, sadece fiziki mekan değişimlerinden ibaret değil, aynı zamanda yerel toplulukların dini ve sosyal yaşamlarının evrimini de yansıtmaktadır. Bu bağlamda, mahalleler Osmanlı toplumunun temel yapı taşlarını oluşturmuş, bireylerin birbirlerine karşı sorumluluklarını yerine getirdiği, sosyal normların ve adaletin işlediği yerler haline gelmiştir.¹⁸⁷

Osmanlı İmparatorluğu'nda vakıf sisteminin işleyişi, sadece dini amaçlarla sınırlı kalmayıp, toplumsal yapının devamlılığını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Sultan Selim Han'ın camiinin vakfı, Tekfûrdağ bölgesindeki mülklerin yönetimi ve gelir toplama sürecinde önemli bir örnek teşkil eder. Bu vakıf, bölgedeki cami, medrese ve diğer sosyal hizmet binalarının gelirlerini toplamakla kalmamış, aynı zamanda yerel halkın eğitim, sağlık ve diğer sosyal hizmet ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir sistem kurmuştur.¹⁸⁸

Vakfın yönetimi, belirli kişilere verilmiş ve bu kişiler şer'i hukuka ve serbestiyet şartlarına uygun olarak vakıf gelirlerini toplamışlardır. Bu süreçte, vakfın gelirlerinin sadece dini hizmetlerin sürdürülebilirliğini sağlamakla kalmadığı, aynı zamanda toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için de kullanıldığı görülmektedir.¹⁸⁹

Örneğin, vakıf gelirlerinin toplanması ve harcamalarının şer'i kurallara ve hukuka uygun şekilde yapılması, Osmanlı'daki sosyal adaletin sağlanmasında önemli bir işlev görmüştür. Bu gelirler, camiler ve medreseler gibi dini yapıları desteklemenin yanı sıra, halkın eğitim ve sağlık gibi diğer sosyal gereksinimlerini karşılamaya da yönelik kullanılmıştır. Sultan Selim'in vakfı, toplumsal yapıyı şekillendiren ve sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliğini sağlayan bir mekanizma olarak büyük bir öneme sahiptir.¹⁹⁰

Vakfın gelirlerinin toplanmasında önemli bir diğer unsur, yerel yönetimlerin ve mülk sahiplerinin sorumluluklarıdır. Osmanlı'da vakıf gelirleri, sadece merkezi yönetim tarafından değil, aynı zamanda yerel yöneticiler tarafından da denetlenmiştir. Bu süreç, adaletin ve toplumsal düzenin sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Rodoscuk ve

¹⁸⁶Canberk Bulut- Pınar Savaş Yavuzçehre, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Sosyokültürel Yapısı İle Mahalle", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 48, (2022), 282-283.

¹⁸⁷R.Ş.S. No: 1690, 11/A-1; 11/A-2; 15/A-2; 21/A-1; 22/A-1; 22/B-1; 40/A-2.

¹⁸⁸Fatma Şensoy, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Vakıfların Ekonomik Boyutları", *Accounting and Financial History Research Journal* 10, (2016), 43-46.

¹⁸⁹Musa Şahin, "Sosyal Değişmede Vakıfların Rolü", *Istanbul Journal of Sociological Studies* 21 (Eylül 2011), 233-235.

¹⁹⁰R.Ş.S. No: 1690, 11/A-1; 11/A-2.

Benados gibi bölgelerdeki vakıf mal varlıklarının yönetimi, vakıf gelirlerinin toplumda nasıl bir denetimle toplandığını ve adil bir şekilde kullanıldığını gözler önüne sermektedir.¹⁹¹

Metinlerde yer alan örneklerden biri, Yeniköy'deki mülklerin El-hâc Süleyman Ağa'ya peşin ödeme karşılığında taahhüt edilmesi durumudur. Bu tür anlaşmalar, hem mülk yönetimini hem de vergi toplama sistemini düzenlerken, toplumsal eşitlik ve düzenin korunmasını sağlamaktadır. Ayrıca, mukataa yönetimi, vakıf gelirlerinin harcamalarının belirli bir düzende yapılmasını ve halkın ekonomik gereksinimlerinin karşılanmasını temin etmektedir.¹⁹²

Vakıf sisteminin sadece dini hizmetlerle sınırlı kalmadığı, aynı zamanda sosyal dayanışma ve toplumsal adalet anlayışına dayandığı anlaşılmaktadır. Osmanlı'daki vakıflar, toplumun çeşitli kesimlerine hizmet vermek ve yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuştur. Bu anlayış, vakıf gelirlerinin nasıl adil bir şekilde toplandığını ve harcadığını da etkileyen bir faktördür. Vakıfların yönetiminde yer alan kişilerin güvenilir ve saygın kişiler olmaları gerektiği vurgulanmış, bu da sosyal yapının güven temelinde inşa edildiğini gösterir.¹⁹³

Vakfın yönetiminde yer alan kişilerin sorumlulukları arasında, toplumun adaletli bir şekilde desteklenmesi ve ihtiyaç sahiplerine yardım edilmesi önemli bir yer tutmuştur. Örneğin, vakıf gelirlerinin toplanmasında ve dağıtılmasında izlenen şer'i kurallar, toplumda adaletin sağlanmasına ve sosyal denetimin gerçekleştirilmesine olanak tanımıştır.¹⁹⁴

Osmanlı İmparatorluğu'nda vakıf sistemi, hem dini hem de toplumsal hizmetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Vakıfların yönetimi, yerel yöneticilerin ve halkın toplumda adaletin sağlanmasına yönelik çabalarıyla işlevselliğini sürdürmüştür.¹⁹⁵ Mahalleler ve karyeler, sadece yerleşim alanları değil, aynı zamanda bu sosyal yapının merkezi noktalarıydı. Camiler, medreseler ve diğer dini yapılar, Osmanlı toplumunun dini vecibelerinin yerine getirildiği, aynı zamanda eğitim, sağlık ve sosyal

¹⁹¹R.Ş.S. No: 1690, 11/A-2.

¹⁹²R.Ş.S. No: 1690, 22/B-1.

¹⁹³Perihan Hazel Kaya-Mevlüt Koca, "Osmanlı'dan Günümüze Vakıf Sisteminin Gelişimi", *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 5/2, (2020), 147-148.

¹⁹⁴Şahin, "Sosyal Değişmede Vakıfların Rolü", 233-235.

¹⁹⁵Mehmet Bayartan, "Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar Ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler". *Osmanlı Bilimi Araştırmaları Dergisi* 10/1, (Aralık 2008), 159-162.

hizmetlerin sunulduğu yerler olarak toplumsal düzenin ve dayanışmanın sürdürülebilirliğinde önemli bir rol oynamıştır. Bu sistem, Osmanlı İmparatorluğu'nda halkın temel ihtiyaçlarının karşılanmasına ve toplumsal huzurun sağlanmasına büyük katkı sağlamıştır.¹⁹⁶

3.2. Rodoscuk Halkının Mahkemeyi Kullanımı

Rodosçuk şeriyeye sicilleri, Osmanlı dönemine ilişkin sosyal ve idari yapıyı anlamamıza olanak sağlayan birincil kaynaklar arasında yer almaktadır. İncelenen sicil kayıtları, dönemin mahkeme faaliyetlerinin büyük ölçüde günümüzdeki noterlik hizmetleri kapsamında değerlendirilebilecek işlemlerden oluştuğunu göstermektedir. Bunların dışında, alacak tahsili, gasp ve tazminat davaları, eşkıyalık olayları, cinayet davaları, kaçak yapılaşma, görevi kötüye kullanma ve miras paylaşımı gibi meseleler, mahkemelerin iş yükünü oluşturan temel konular olarak öne çıkmaktadır.¹⁹⁷

Bununla birlikte, döneme ait dava sayısının genel olarak düşük seviyelerde seyretmesi dikkat çekicidir. Bu durum, iki ana nedene dayandırılabilir. İlk olarak, Rodoscuk'ta asayiş denetimlerinin oldukça sıkı bir şekilde uygulanmış olması, suç işleme oranlarını düşürmüş olabilir. İkinci olarak, adli vakalar neticesinde verilen cezaların ağır ve caydırıcı nitelikte olması, bireyleri suç işlemekten alıkoyan önemli bir etken olarak değerlendirilebilir.¹⁹⁸

Rodosçuk Bölge Adliyesi'nin işlevi yalnızca bir yargı kurumu olarak adalet dağıtmakla sınırlı kalmamış, aynı zamanda toplumsal düzenin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında da önemli bir rol oynamıştır. Mahkemenin adli ve idari mekanizmalarının etkin bir şekilde çalışması, yerel düzeyde toplumsal barış ve güvenliğin temininde kritik bir unsur olmuştur. Bu durum, Osmanlı hukuk sisteminin yerel düzeyde nasıl işlediğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.¹⁹⁹

Söz konusu sicil defterlerinin daha detaylı incelenmesi, Osmanlı döneminde kamu düzeninin yöneticiler tarafından nasıl şekillendirildiği ve adaletin nasıl tesis edildiği konularına tarihsel bir perspektif kazandırabilir. Rodoscuk örneği, bu bağlamda Osmanlı hukuk ve yönetim anlayışının etkinliğini ve toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmek

¹⁹⁶Yel-Küçükbaşçı, "Mahalle",27:323-324.

¹⁹⁷ R.Ş.S. No: 1690.

¹⁹⁸ R.Ş.S. No: 1690.

¹⁹⁹ R.Ş.S. No: 1690.

için sağlam bir zemin teşkil etmektedir. Bu incelemeler, dönemin sosyal, hukuki ve idari yapısını daha kapsamlı bir şekilde anlamamıza katkıda bulunacaktır.²⁰⁰

3.2.1. Adli Davalar

Osmanlı hukukunda adli davaların gelişimi, hukuk sisteminin temelini oluşturan İslam hukuku ve bu dini ilkeleri tamamlayan yerel geleneklerden önemli ölçüde etkilenmiştir. Osmanlı mahkemeleri, öncelikle tüm davaların İslam hukukuna göre çözülmesi gerektiğini belirten şeriat hukukuna dayanarak faaliyet göstermiştir.²⁰¹ İslam hukukunun bu şekilde bütünleştirilmesi, yalnızca dini bir çerçeve sağlamakla kalmamış, aynı zamanda hukuk sisteminin o dönemin sosyo-kültürel normlarıyla tutarlı kalmasını sağlamıştır. Ek olarak, örf ve adet hukuku, özellikle yerel geleneklerin önemli bir etkiye sahip olduğu alanlarda, adli sonuçların şekillendirilmesinde hayati bir rol oynamıştır. Bu unsurların birleşimi, Osmanlı halkının çeşitli ihtiyaçlarına uyum sağlayabilen esnek ancak yapılandırılmış bir hukuk sistemine olanak sağlamıştır.²⁰²

Kadı ve müftü, Osmanlı hukuk çerçevesi içinde davaların karara bağlanmasında merkezi figürlerdi. Kadı, mahkeme işlemlerini denetlemekten ve adli kararlar vermekten sorumluydu; müftü ise yasal yorumları yönlendiren fetvalar veya dini hükümler veriyordu.²⁰³ Bu ikili sistem, anlaşmazlıkların çözümünde hem dini hem de adli perspektiflerin dikkate alınmasını sağladı. Yargıcın rolü, salt karar vermenin ötesine uzanıyordu; ayrıca, Osmanlı sistemindeki idari ve yasal işlevlerin iç içe geçmesini yansıtan geniş yetkilere sahip devlet görevlileriydi. Müftünün fetvası, bir davanın dini yönlerini ele alarak, Kadı'nın yasal kararlarını tamamlayan ahlaki ve etik bir pusula sağlıyordu ve böylece adaletle bütünsel bir yaklaşım sağlıyordu.²⁰⁴

Osmanlı yasal çerçevesi içindeki yaygın adli davalar, mülkiyet anlaşmazlıkları, aile hukuku ve suç gibi bir dizi konuyu kapsıyordu. İslam hukukunun kuralları, özellikle kişisel ve aile hukuku, miras ve borç meselelerinde belirgindi ve yasal işlemlerin dini

²⁰⁰ R.Ş.S. No: 1690.

²⁰¹ Anbarlı Bozatay-Demir, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”, 78-80.

²⁰² Adnan Koşum, “Osmanlı Örfi Hukukunun İslam Hukukundaki Temelleri”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/17, (Haziran 2004), 145-160.

²⁰³ Nâci Aslan, “Osmanlı Hukuku’nun Oluşumunda Fetva ve Kazâ Münasebeti”, *Dini Araştırmalar* 2/4, (Ağustos 1999), 85-100.

²⁰⁴ Anbarlı Bozatay-Demir, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”, 82-83.

reçetelerle uyumlu olmasını sağlıyordu.²⁰⁵ Mülkiyet anlaşmazlıkları genellikle imparatorluğun karmaşık sosyal yapısını yansıtan karmaşık mülkiyet ve miras sorularını içeriyordu. Evlilik, boşanma ve vesayet dahil olmak üzere aile hukuku davaları, Müslüman olmayan kadınları içeren davaların velileri tarafından ele alınmasında görüldüğü gibi, benzer şekilde İslami ilkelerden etkilenmişti. Öte yandan ceza davaları, dini fermanlar ile devlet gücü arasındaki dinamik etkileşimi yansıtarak, sıklıkla şeriat hukuku ile padişahın otoritesi arasında hassas bir denge gerektiriyordu.²⁰⁶

3.2.1.1. Kefalet Davaları

Kefalet, borçlunun yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda borcun geri ödenmesini garanti altına alan üçüncü bir tarafın (garantörün) hukuki sorumluluğudur. Osmanlı hukuk sisteminde kefalet, borç ilişkilerinin sağlanmasında ve kamu düzeninin sağlanmasında önemli bir yere sahipti. Kefalet sistemi hem kişiler arasında güven oluşmasına yardımcı oldu hem de hukuki yaptırım süreçlerini kolaylaştırdı. Bu bağlamda garanti, toplumsal dayanışmanın ve hukuki güvenin sağlanmasında kilit rol oynadı.²⁰⁷

1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili'nde kefalet ile ilgili iki adet dava konusu bulunmaktadır. İlk olarak;

5 Reb'ulâhîr 1194 (Miladi 1780) tarihli sicil kaydı, Osmanlı hukuk sisteminde kefaletin uygulanışına dair somut ve önemli bir örnek sunmaktadır. Belge, Ali Sinan Ağa'nın kefaleti altında, farklı mahalle ve köylerden çeşitli kişilerin Pandurbaşı İbrahim tarafından teminat altına alındığını göstermektedir. Bu kişiler arasında, farklı sosyal statülerdeki Müslüman bireylerin yanı sıra zimmî statüsündeki gayrimüslimlerin de yer alması dikkat çekicidir. Özellikle toplumsal farklılıkların kefalet sistemine entegre edilmesi, Osmanlı hukukunun kapsayıcılığına ve bu sistemin, bireylerin toplumsal sorumluluklarını üstlenme bağlamında nasıl bir düzenleyici rol oynadığına işaret etmektedir. Sicilde yer alan bu kefalet ilişkisi, Osmanlı toplumunda bireyler arasında güveni tesis etmenin ve yükümlülükleri hukuki bir teminat altına almanın etkin bir yolu olarak öne çıkmaktadır. Kefalet, borçların ödenmesi, yükümlülüklerin yerine getirilmesi

²⁰⁵ Seda Örsten Esirgen, "Aile Hukuku ve Mülkiyet İlişkileri Açısından Klasik Dönem Osmanlı Hukukunda Gayrimüslim Kadın", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65/3, (Eylül 2016), 893-897.

²⁰⁶ Gül Akyılmaz, *Siyasi Tarih*, (Ankara: Seçkin Yayınları, 2015), 62.

²⁰⁷ H. Yunus Apaydın, "Kefalet" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2022), 168-177.

ve kamu düzeninin korunması açısından kritik bir işlev üstlenmiştir. Aynı zamanda, gayrimüslimlerin kefalet sürecine dahil edilmesi, Osmanlı adalet sisteminin farklı dini ve sosyal gruplar arasında eşitliği gözeten bir anlayışla işlediğini göstermektedir. Bu belge, kefaletin yalnızca hukuki bir işlem olmadığını, aynı zamanda toplumsal dayanışmayı ve bireylerin ortak sorumluluk anlayışını güçlendiren bir mekanizma olarak işlediğini ortaya koymaktadır. Osmanlı adalet sistemindeki bu uygulama, hukuki düzenin toplumsal yapıyla nasıl bütünleştiğini ve bireylerin farklı statülerine rağmen aynı yükümlülükler çerçevesinde bir araya geldiğini göstermesi bakımından önemlidir.²⁰⁸

Son belge ise, Osmanlı hukuk sisteminin işleyişine dair önemli bilgiler sunan bir örnek olup, kefaletin ve borç ilişkilerinin nasıl düzenlendiğini, aynı zamanda şariat ve idari emirlerin toplumsal olaylar karşısındaki işlevselliğini gözler önüne sermektedir. Belge, Tekfûrdağ'ı kazasında yaşanan bir dolandırıcılık olayına ilişkin yargısal süreci ve buna dair verilen emirleri anlatmaktadır. Belgede, Tekfûrdağ'ı sakinlerinden Aleksandır adlı bir zimmî (gayrimüslim) kişinin, bir borç ilişkisinde kefil olma durumunu reddettiği ve herhangi bir hukuki sorumluluğu üstlenmediği ifade edilmektedir. Ancak, on yıldan fazla bir süre önce, Aleksandır'ın oğlu tarafından dolandırıcılık yapılmış ve bu olay sonucunda birden fazla kişi mağdur olmuştur. Bu kişiler arasında, farklı mahallelerden ve sosyal statülerden gelen kişiler yer almaktadır. Öne çıkan mağdurlar arasında Kassab Kara Hasan, Mehmed, Berber Hasan'ın kayını Süleyman, Değirmenci Yani ve Modali Aciz Penayut Damat gibi isimler yer almış ve toplamda 2.145 akça talep edilmiştir. Kefaletin, bu tür durumlarda nasıl işlediği de belgede açıkça vurgulanmıştır. Mevlânâ, bu olayda şariat gereği davacı olan kişilere yardım etmeyi kabul etmiş ve bu konuda kendisinin de benzer bir durumla karşılaştığı ifade edilmiştir. Bu tür bir yardım, yalnızca şariatın değil, aynı zamanda sosyal dayanışmanın bir göstergesi olarak öne çıkmaktadır. Zira Mevlânâ, yaşanan olaylar ve mağduriyetler karşısında hukuki sürecin işlemesi adına aktif bir rol üstlenmiştir. Bu yardımla birlikte, davacıların mağduriyetinin giderilmesi hedeflenmiştir. Özellikle dikkat çeken bir diğer önemli nokta ise, Mevlânâ'nın çıkaracağı emirlerin yerine getirilmesinin sağlanması için divan-ı hümayun çavuşlarından Mustafa Çavuş'un görevlendirilmiş olmasıdır. Bu durum, Osmanlı İmparatorluğu'nda yargı ve idari makamların iç içe geçtiği ve birbirini denetlediği bir sistemin işlediğine işaret etmektedir. Bu tür iç içe geçmiş mekanizmalar, toplumsal düzenin korunmasında önemli bir rol

²⁰⁸ R.Ş.S. No: 1690, 1/B.

oynamıştır. Ayrıca, Mevlânâ tarafından verilen bu tür emirlerin sadece yazılı değil, aynı zamanda idari bir bağlamda uygulamaya geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yani, hukuki kararlar, sadece şeriatla değil, aynı zamanda merkezi yönetimle de uyumlu bir biçimde uygulanmak zorundadır. Bu belgenin gösterdiği bir diğer önemli konu ise, zimmîlerin (gayrimüslimlerin) kefalet ve borç ilişkilerinde nasıl bir rol üstlendikleridir. Osmanlı toplumunda, Müslümanlarla aynı hukukî bağlamda, ancak farklı haklara ve yükümlülüklerle sahip olan gayrimüslimler, çeşitli hukuki ilişkilerde yer alabiliyorlardı. Bu durum, çok kültürlü bir toplum yapısının Osmanlı İmparatorluğu'ndaki hukuk sistemine nasıl yansıdığını açıkça göstermektedir.²⁰⁹

Özetle Osmanlı hukuk sisteminde kefalet, borç ilişkilerini düzenlemenin yanı sıra toplumsal güven ve dayanışmayı da güçlendiren önemli bir mekanizma işlevi görmüştür. Rodosçuk'un sicil defterlerinde yer alan belgeler, kefaletin farklı sosyal statüdeki bireyler arasında güven oluşturma ve kamu düzenini sağlamada etkili bir araç olduğunu gösteriyor. Özellikle gayrimüslimlerin kefalet sürecine dahil edilmesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun çok kültürlü toplumsal yapısının hukuk sistemine nasıl entegre edildiğini ve eşitlikçi işleyişin nasıl sağlandığını göstermektedir. Bu belgelerde Osmanlı adalet sisteminin şeriat ile idari makamlar arasında uyum içinde işlediği ve kefaletin toplumsal düzenin korunmasına katkı sağladığı vurgulanıyor. Sonuç olarak Osmanlı hukuk sistemindeki kefalet uygulamaları, hukuki güvenin yanı sıra sosyal sorumluluk ve dayanışmanın da güçlenmesinde rol oynadı.²¹⁰

3.2.1.2. Alacak Davaları

Osmanlı Devleti'nde borç meseleleri hem şeriata hem de idari düzenlemelere dayalı bir yapı içerisinde çözülüyordu. Alacaklıların hak talepleri toplumda güvenin sağlanmasında ve adaletin tesis edilmesinde kilit rol oynamıştır. Osmanlı hukuk sistemi, borç ve alacak ilişkilerini düzenlerken hem devletin idari otoritesine hem de dini düzenlemelere başvurarak farklı sosyal statüdeki insanlar için eşit bir hukuk düzeni sağlamaya çalışıyordu. Borç davalarında borçlu-alacaklı ilişkisi sadece mali yükümlülükleri değil sosyal yükümlülükleri de kapsayan bir bağlamda ele alınmaktadır. Osmanlı Devleti'nde borç davaları, miras borçları, kefaletler, dolandırıcılık gibi çeşitli hukuki sorunlarla

²⁰⁹ R.Ş.S. No: 1690, 11/B.

²¹⁰ Apaydın, "Kefalet", 170-172.

birleşerek geniş bir hukuki çerçeve oluşturmuştur. Bu davalar sadece Şeri ölçütlere göre karara bağlanmadı, aynı zamanda merkezi hükümetin yerel yönetimlerle işbirliği içinde aldığı kararlarla da güçlendirildi.²¹¹

1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili'nde alacak davaları hakkında bir adet belge bulunmaktadır;

Söz konusu belge, Osmanlı Devleti'nde borç ve miras konularının şeriat esaslarına göre nasıl düzenlendiğinin önemli bir örneğidir. Konuda Mehmed Ağa'nın Karakulan-ı Esbak'tan aldığı 20.000 kuruşluk iddiasıyla ilgili dava anlatılıyor, bu iddianın bir kısmı Hacı Ömer'e devrediliyor, geri kalan miktar ise Hacı Ömer'in ölümünden sonra Hacı Ömer'in isteği üzerine Hâfız Mehmed ve Mustafa isimli kişiler tarafından Hacı Ömer'e miras kalıyor. Kadıdan, borçların şeri hukuka göre tahsil edilmesini ve devlet gücünün kullanılmasını emreden fermanı, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki hukuk uygulamalarının şeriat hukukuna dayandığını gösteriyor. Fermanın amacı, şeri ilkelere aykırı hiçbir işlem yapılmaması ve hukukun yerine getirilmesi için alacaklıların haklarını korumaktır. Hacı Ömer'in vefatından sonra miras kalan alacaklarla ilgili yapılan araştırma, Osmanlı'da miras hukukunun nasıl yapılandığını ve kişisel alacakların miras yoluyla nasıl devredildiğini gösteriyor. Dikkat çeken bir diğer önemli nokta da kadının işlemlerini sadece Şer'i prensiplere uygun olarak yapılmasını istemesi ve bunların dışındaki hukuki süreçlerin eksiksiz kayıt altına alınmasını istemesidir. Bu durum, Osmanlı Devleti'nde hukuk düzeninin sadece dini düzenlemelerle değil, idari düzenlemeler ve devlet iktidarı yoluyla da sürdürülmeye çalışıldığını kanıtlamaktadır. Ayrıca şeri kurallara göre hareket edilmesi gerektiğinin vurgulanması, şeriat hukukunun bireysel hakların korunmasında ne kadar belirleyici bir rol oynadığını ancak devletin yönetim ve idari mekanizmalarının da bu süreçte etkili olduğunu göstermektedir.²¹²

Bu belge aynı zamanda Osmanlı Devleti'nde miras ve borç meselelerinin sadece bireysel ilişkileri düzenlemekle kalmayıp, aynı zamanda toplumsal düzenin sağlanmasında da önemli bir işlevi yerine getirdiğini göstermektedir. Alacaklılar ile mirasçılar arasında Şeriat usullerine uygun bir çözüm bulunması, adaletin sağlanması kadar kamu güveninin de garantisi olarak görülüyor. Bu bakımdan şeri ilkelerin devletin hukuk uygulamasıyla

²¹¹ Sevgi Akkoyun, “Şeriye Sicilleri Işığında Galata'da Borçlar Hukuku Ve Uygulamaları (17. Yüzyılın İkinci Yarısı)”, *History Studies* 15/4, (Kasım 2023), 747-751.

²¹² R.Ş.S. No: 1690, 3/B-1.

ilişkisi Osmanlı Devleti'nde hukuk sisteminin işlerliğini ve bütünlüğünü sağlayan unsurlardan biridir.

3.2.1.3. Adli Davalar

Osmanlı İmparatorluğu'nda kamu düzeninin ve ekonomik faaliyetlerin düzenlenmesi, idari makamların en önemli sorumluluklarından biriydi. Bu bağlamda Tekfûrdağı İskeleyi gibi merkezi ticari noktalarda düzenlenen etkinlikler, yalnızca ekonomik açıdan değil, toplumsal düzenin sağlanması açısından da büyük önem taşıyor. 5/a numaralı belge, tahılın Tekfûrdağı'ndaki iskeleye taşınmasına ilişkin düzenlemeleri içerse de, bu tür ticari faaliyetlerin sosyal güvenlik ve halkın temel ihtiyaçlarının sağlanması amacıyla nasıl denetlendiğini de göstermektedir. Bu belgeyi gasp, yaralama gibi toplumsal huzursuzluğu tetikleyebilecek olaylar açısından değerlendirdiğimizde, tahıl taşımacılığının sadece ekonomik açıdan değil, toplumsal düzenin sağlanması açısından da önemini daha iyi anlayabiliriz. Çünkü tahıl gibi önemli bir malzemenin taşınması, gecikmesi veya aksaması halinde insanların gıda ihtiyacını doğrudan etkileyecek bir sorun yaratıyor. İskeleyi yönetmek ve taşıma emirlerini vermek insanların yaşam standartlarını korumak açısından çok önemli. Bu tür emirlerin dikkate alınmaması veya geciktirilmesi, yalnızca ekonomik kayıplara değil, toplumsal huzursuzluğa, hatta gasp, saldırı gibi suçların artmasına da neden olabilir. Çünkü temel ihtiyaçlar ve güvenlik sağlanamadığında toplumda şiddet kaçınılmaz hale geliyor. Metinde yer alan, iskelenin denetlenmesi ve tahıl taşıyan teknelerin hızla boşaltılarak belirli noktalara nakledilmesi yönündeki emirler, idari makamların ekonomik ve sosyal kontrolü sağlama konusundaki kararlılığını gösteriyor. Karar, zamanında uygulanmaması halinde olası gecikmelerin vatandaşların ihtiyaçlarını karmaşık hale getirip toplumsal huzursuzluğa yol açabileceği yönünde bir uyarı içeriyor. Gasp, zarar verme gibi suçların önlenmesi için böyle bir ekonomik sürecin düzenli olarak yürütülmesi gerektiği vurgulanıyor. Emirlerle uyulmadığı takdirde şiddete zemin hazırlayabilecek ciddi sorunların ortaya çıkacağı da belirtiliyor.²¹³

Sonuç olarak Tekfûrdağı'ndaki hububat taşıma düzeni sadece ekonomik bir düzenleme olarak değil, aynı zamanda sosyal güvenliğin sağlanması ve olası şiddet olaylarının önlenmesi yönünde de önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Bu tür düzenlemeler,

²¹³ R.Ş.S. No: 1690, 5/A-1.

Osmanlı yönetiminin halkın temel ihtiyaçlarına yönelik sorumluluğunu ve kamu düzenini sağlama becerisini ortaya koymaktadır.

3.2.1.4. Eşkîyalık Hakkında Davalar

Osmanlı Devleti, özellikle 16. ve 17. yüzyıllarda eşkıyalıkla mücadele etmek, yerel yönetimlerin etkinliğini sağlamak ve halkın güvenliğini korumak amacıyla sıklıkla çeşitli tedbirler almıştır. Bu bağlamda Osmanlı belgelerinde yer alan eşkıyalık faaliyetleri, bu tür suçlarla mücadelede hem yerel yönetimlerin hem de merkezi hükümetin tutumlarını ortaya koymaktadır. Aşağıda bu belgelerde yer alan eşkıyalıkla mücadeleye yönelik çeşitli yaklaşımlar, şariat hükümlerine uygun olarak yapılan eylemler ve devletin bu konuya olan ilgisi akademik dille analiz edilmektedir.²¹⁴

İlk belgemizde, Edirne Bostancıbaşı El-hâc İbrâhim ve İnoz Kalesi kumandanı tarafından bildirilen Tekfûrdağı kazası.

Banarlı köyünden Deli Ahmed ve Molla Ahmed'in eşkıya faaliyetleri anlatılmaktadır. Bu kişiler çevre köylerin varlıklı sakinleriyle iş birliği yapmakta, eşkıyalık faaliyetlerine katılmakta ve haksız kazanç elde etmeye çalışmaktadır. Deli Ahmed ve Molla Ahmed'in hem kendi köylerinde hem de mahallelerinde halkın huzurunu bozdukları, işledikleri suçlar nedeniyle ciddi sıkıntılar yaşadıkları belirlendi. Bu belgede Osmanlı yönetiminin yerel düzeydeki eşkıyalık faaliyetlerine karşı verdiği tepkiler ve aldığı önlemler özetlenmektedir. Yerel makamlardan bu tür suçlulara karşı önlem almaları isteniyor ve suçluların ıslah edilmek üzere İnoz Kalesi'ne gönderilmesi isteniyor. Eşkîyalıkla mücadelede suçluların yerel yönetimler tarafından yakalanması, merkezi otoriteye devredilmesi ve gerekiyorsa ıslah edilmesi devletin ve toplumun güvenliğinin sağlanmasına yönelik hukuki bir süreçtir. Bu metin, Osmanlı Devleti'nde suçla mücadelede yerel ve merkezi otoriteler arasında güçlü bir iş birliği ve koordinasyonun bulunduğunu göstermektedir.²¹⁵

İkinci belgede ise İnoz Kalesi'ne gönderilecek kal'abendlerin atanmasına ilişkin emir yayımlanıyordu. Bu emir, köylülerin can güvenliğini sağlamak ve onları haydutlardan korumak için İnoz Kalesi'ne iki haydut gönderilmesini emreder. Eşkîyaların yakalanıp hapsedilmesi ve kaçmalarını önlemek için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği

²¹⁴ Savaş Yılmaz, "XVI. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Eşkîyalık Bağlamında Bürokratik Kaos", *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3/2, (Aralık 2019), 108-128.

²¹⁵ R.Ş.S. No: 1690, 6/A-2.

vurgulanıyor. Bu belge, Osmanlı Devleti'nde güvenlik tedbirlerinin ve eşkıyalıkla mücadele yöntemlerinin daha sistemli bir şekilde uygulandığını göstermektedir. Eşkîyaların sadece yerel düzeyde tespit edilmesi değil, aynı zamanda etkin bir şekilde cezalandırılması ve devlete tabi kılınması gerektiği belirtiliyor. Ayrıca kaçma ve saklanma durumlarına karşı dikkatli olunması gerektiği, eşkıyalıkla mücadelede devletin titiz davranması gerektiği vurgulandı.²¹⁶

Üçüncü belgede eşkıyaların Usturumca Dağı ve çevresindeki faaliyetleri hakkında bilgi verilmektedir. Terkos, Çekmeceler, Silivri, Çorlu, Ereğli, Bergos, Pınarhisar, Vize, Saray, Midye, Ahyolu, Haseki, Samakoyçuk, Tekfûrdağ ve Hayrabolu gibi bölgelerde eşkıyalar insanların can güvenliğini tehdit ediyor ve durum insanlığın gaspı boyutuna ulaştı. Bu haydutların etkisiz hale getirilmesi ve halkın korunması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği vurgulandı. Bu belge, Osmanlı İmparatorluğu'nun merkezi yönetiminin, yerel güvenliği sağlamak ve halkı korumak amacıyla, sadece yerel otoritelerin değil, üst düzey yöneticilerin de katılımıyla eşkıyalarla mücadeleye öncülük ettiğini gösteriyor. Devlet yüksek komutanlığının eşkıyalıkla mücadeleye yönelik yayınladığı talimatlar, merkezi hükûmetin toplumun güvenliğini sağlamak için bir dizi önlem aldığını gösteriyor. Ayrıca eşkıyaların toplumdan para sızdırma girişimlerine karşı çıkılması ve masum insanların zarar görmemesi gerektiği, suçluların sadece yakalanmakla kalmayıp adil bir şekilde cezalandırılması gerektiği de vurgulandı.²¹⁷

Son belgede ise, eşkıyaların Çorlu, Silivri, Türkmenli ve çevre bölgelerde halkı nasıl yağmalayarak can ve mal kayıplarına yol açtığı anlatılıyor. Bu belgenin içeriğinde devletin gönderdiği bilgilere göre suçluların tespit edilip yakalanıp İstanbul'a bildirilmesi gerektiği belirtiliyor. Bu kişilerin adalet önüne çıkarılması ve gerekli önlemlerin alınması gerektiği de belirtiliyor. Bu belge Osmanlı'da adalet sisteminin işleyişine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Eşkıyalıkla mücadele sadece cezalandırmayı değil aynı zamanda suçluları tespit etmeyi ve kamu güvenliğini sağlamayı amaçlayan bir süreç olarak görülüyor. Yerel yetkililer, eşkıyaların kimlik bilgilerinin anında merkeze iletilmesini sağlıyor ve bu da suçluların daha hızlı adalet önüne çıkarılmasına olanak sağlıyor. Ayrıca belgede suçluların kaçması ve saklanması durumunda alınacak önlemler de açıkça belirtiliyor.²¹⁸

²¹⁶ R.Ş.S. No: 1690, 6/B.

²¹⁷ R.Ş.S. No: 1690, 20/B-1.

²¹⁸ R.Ş.S. No: 1690, 31/A-1; 31/B.

Bu belgeler imparatorlukta eşkıyalık faaliyetlerine karşı uygulanan hukuki ve idari tedbirleri yansıtmaktadır. Osmanlı. Osmanlı yönetimi, eşkıyaların kamu güvenliğini tehdit etmesini önlemek için yerel ve merkezi otoriteler arasında yakın koordinasyon sağladı ve suçluların adalete teslim edilmesi konusunda etkili bir strateji uyguladı. Şeriat hükümlerine göre suçluların tespiti, yakalanması ve adil bir şekilde cezalandırılması Osmanlı İmparatorluğu'nun hukuk sisteminin işlerliğini göstermektedir.

Üstelik eşkıyalıkla mücadele sadece bir güvenlik meselesi olarak değil, aynı zamanda devlete olan güveni güçlendirmeye, yerel yönetimlerin etkinliğini artırmaya ve toplum huzurunu sağlamaya yönelik bir girişim olarak da değerlendirilebilir. Bu belgeler, Osmanlı Devleti'nde eşkıyalıkla mücadeleye geniş bir bakış açısı sunmakta ve devletin suçla hukuki, idari ve dini normlar çerçevesinde mücadele ettiğini açıkça göstermektedir.

3.2.1.5. Cinayet Davaları

Osmanlı İmparatorluğu'nda şer'î hukuk, toplumsal düzenin sağlanmasında temel bir rol oynuyordu. Bu hukuk sistemi, yalnızca bireysel hakları değil, aynı zamanda toplumun güvenliğini de koruma amacını gütmektedir. Cinayet gibi ağır suçlar, şer'î mahkemeler tarafından doğrudan ele alınan ve çözülmesi gereken davalardır. Bu tür davaların çözümünde, suçlunun tespiti, suçun ispatı ve cezanın belirlenmesi sürecinde genellikle yerel şer'î mahkemeler ve merkezi otoriteler arasında bir işbirliği bulunuyordu.²¹⁹

Bu bölümde ele alınacak vakada, Tekfûrdağ'ı kazasında bir cinayet gerçekleştiren ve hukuka aykırı bir şekilde hareket eden bir şahıs üzerinden, Osmanlı'daki adalet sürecini inceleyeceğiz. 13 Zilkade 1194 (1779) tarihli belgede, Edirne sakinlerinden Hâfız Mehmed adlı bir şahıs, oğlunun Monla Zekeriyâ adlı bir şahısla ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Ancak, söz konusu Zekeriyâ, şer'î kurallara aykırı hareket etmekte ve Tekfûrdağ'ında ikamet etmektedir. Durumun vahameti, daha önce Edirne Bostancıbaşılığı yapmış olan Şa'bânzâde El-hâc İbrahim'in oğlunun bu yıl bir katliam gerçekleştirmiş olması ile daha da artmıştır. Şahıs, yerel yönetimin onayıyla, katliamın ardından hukuka aykırı bir şekilde hareket etmiş ve mevcut durumda, gerek yerel gerekse merkezi otoritelerden gelen baskılarla karşı karşıya kalmıştır. Katliam gibi ciddi bir suçun, şer'î hukuk çerçevesinde nasıl ele alındığına dair önemli bir ipucu veren bu vaka,

²¹⁹ Nezif Cıkay, "Osmanlı'da Cerime Uygulaması Ve İstismarı", *MECMUA Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 6/12, (2021), 274-275.

aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nda yerel yönetimlerin ve dini otoritelerin suçlara karşı nasıl bir tutum sergilediğini de ortaya koymaktadır. Olayın çözümü, Şeyhülislam'ın fetvasıyla yönlendirilmiştir. Şeyhülislam, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki dini otoritelerin en üst makamıydı ve şer'î hukukun uygulayıcıları arasında yer alıyordu. Bu durumda, Şeyhülislam'dan alınan fetva, suçlunun cezalandırılması için gerekli adımların atılması gerektiğini belirlemiştir. Fetva, hukukun uygulanmasında rehber olarak kabul edilen önemli bir karar verici unsurdu. Bu örnekte, suçlunun cezalandırılması için yerel yönetimlere bir yönlendirme yapılmış ve bunun sonucunda mübaşir olarak görevlendirilen Hüseyin, durumu adaletle çözmek için harekete geçmiştir. Bu vakada, yerel yönetimin aktif rolü de gözlemlenmektedir. Tekfûrdağ'daki yerel yönetim, katliamı gerçekleştiren şahsın cezalandırılması için Şeyhülislam'dan alınan fetvaya uygun şekilde hareket etmeyi taahhüt etmiştir. Bu tür davalarda, yerel yönetimlerin sadece suçluyu yakalamakla kalmayıp, suçun çözümü için merkezi otoritelerle koordinasyon içinde çalışması, Osmanlı adalet sisteminin hiyerarşik yapısını ve işleyişini göstermektedir.²²⁰

Osmanlı'da şer'î hukuk, sadece dini kurallara dayalı bir uygulama değil, aynı zamanda toplumsal düzenin korunmasına yönelik önemli bir araçtır. Bu bağlamda, cinayet gibi suçlarda yerel ve merkezi yönetimlerin işbirliği oldukça önemlidir. Metindeki örnekte olduğu gibi, suçlunun cezalandırılması ve adaletin sağlanması amacıyla yerel yönetimler, merkezden alınan fetvayı doğrultusunda hareket etmekte ve suçun adaletli bir şekilde çözülmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, Osmanlı'daki adalet anlayışının sadece cezalandırma üzerine değil, aynı zamanda toplumun düzeninin sağlanması üzerine kurulu olduğu görülmektedir. Bu tür vakalarda, suçlunun sadece cezalandırılması değil, aynı zamanda toplumun huzurunu bozacak davranışlarının önlenmesi hedeflenmektedir.²²¹

Osmanlı İmparatorluğu'ndaki şer'î hukuk, cinayet gibi ağır suçların çözülmesinde etkili bir sistem sunmuştur. Bu davalarda, yerel yönetimlerin ve merkezi otoritelerin işbirliği içinde hareket etmesi, Osmanlı'daki adalet sisteminin nasıl işlediğine dair önemli bir gösterge oluşturmaktadır. Tekfûrdağ'daki katliam örneği, bu sürecin nasıl işlediğini ve Osmanlı'daki şer'î yargılamaların toplumsal düzeni sağlama amacını nasıl gerçekleştirdiğini açıkça ortaya koymaktadır. Cinayet davaları, yalnızca bireysel bir suç

²²⁰ R.Ş.S. No: 1690, 28/B-1.

²²¹ Cıkay, "Osmanlı'da Cerime Uygulaması Ve İstismarı", 277.

olarak değil, aynı zamanda toplumsal bir düzen meselesi olarak ele alınmıştır ve bu süreçte yerel yönetimlerin etkinliği büyük bir rol oynamıştır.²²²

3.2.2. İdari Davalar

Osmanlı İmparatorluğu'nda idari adalette Sultan ve yerel valilerin rolü, dönemin yasal manzarasını şekillendirmede çok önemliydi. Sultan, nihai otorite olarak, adaletin vücut bulmuş hali olarak görülüyordu ve kararları, kanun ve düzenin idaresi için ayrılmaz bir parçaydı. Ancak, yerel valiler günlük adalet idaresinde önemli bir rol oynuyorlardı. Sultanın kararnamelerini uygulamaktan ve adaletin eyalet düzeyinde sağlanmasını sağlamaktan sorumluydular.²²³ Zamanla, daha merkezi ve standart bir eyalet idaresi kurmayı amaçlayan Tanzimat Fermanı'nın yayımlanmasının ardından, özellikle idari ve mali alanlarda yetkileri önemli ölçüde azaltıldı. Bu değişim, daha ademi merkezîyetçi bir sistemden, merkezi otoritenin daha fazla kontrole sahip olduğu bir sisteme geçişi işaret ediyordu ve bu, Osmanlı hukuk çerçevesinde idari adaletin evrimleşen doğasını yansıtıyordu.²²⁴

Osmanlı İmparatorluğu'ndaki idari davalar, onları ayıran benzersiz özellikleri yansıtan, medeni ve ceza davalarından farklıydı. Bu davalar genellikle devlet ile bireyler arasındaki anlaşmazlıkları içermekteydi ve bu tür konuların farklı hukuk meclisleri tarafından dinlenmesini gerektirmekteydi; bu da farklı bir idari dava kategorisinin oluşmasına katkıda bulunmuştur.²²⁵ Kişisel anlaşmazlıklarla ilgilenen hukuk davaları ve devlete karşı işlenen suçları ele alan ceza davalarının aksine, idari davalar öncelikle idari eylemlerin yasallığı ve adaletiyle ilgiliydi. İdari eylemlerin yasal standartlara uymasını sağlamak için genellikle yargı denetimi içeren ayrıntılı bir yaklaşım gerektiriyordu. Bu ayrım, bireylerin haklarının olası idari aşırılıklara karşı korunduğu dengeli bir hukuk sisteminin sürdürülmesinde çok önemliydi.²²⁶

²²² Koşum, “Osmanlı Örfi Hukukunun İslam Hukukundaki Temelleri”, 154-158.

²²³ Anbarlı Bozatay-Demir, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”, 82-83.

²²⁴ Meltem Aktel, “Tanzimat Fermanı’nın Toplumsal Yansıması”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3/3/, (1998), 180.

²²⁵ Belkıs Konan, “Osmanlı Devletinde İdari Yargının Gelişiminde Şûra-yı Devletin Rolü”, *Adalet Dergisi* 62/63, (Aralık 2019), 144-146.

²²⁶ Orçun Kiremitçi, “İdari Yaptırımlar Ve İdarenin Yaptırım Düzenleme Yetkisi”, *Ombudsman Akademik* 18, (Temmuz 2023), 226-228.

İslami ilkelerin ve örf ve adet hukukunun Osmanlı İmparatorluğu'ndaki idari işlemler üzerindeki etkisi derindi. İslam hukuku veya Şeriat, Osmanlı hukuk sisteminin temel taşıydı ve idari olanlar da dahil olmak üzere tüm davaların kendi ilkelerine göre çözülmesini emrediyordu.²²⁷ Ancak, özellikle İslam hukukunun sessiz veya belirsiz olduğu alanlarda örf ve adet hukuku da önemli bir rol oynamıştır.²²⁸ Yerel gelenek ve uygulamalara dayanan örf ve adet hukuku, İslami ilkeleri tamamlayan esnek bir çerçeve sunarak daha uyarlanabilir ve kapsamlı bir hukuk sistemine olanak sağladı. Sultanın yürütme otoritesi tarafından onaylanan bu örf ve adet kuralları, genellikle İslami hukuktaki boşlukları doldurdu ve idari işlemlerin sadece adil değil aynı zamanda kültürel olarak da alakalı olmasını sağladı. Dini ve örf ve adet hukukunun bu karışımı, Osmanlı halkının çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilecek benzersiz ve etkili bir idari hukuk sistemi yaratılmasına yardımcı oldu.²²⁹

3.2.2.1. Vasilik Davaları

Vasilik davaları, özellikle genç veya zihinsel engelli bireylerin mülkiyet ve haklarının korunmasını amaçlayan davalardır. İslam hukukunda vasi atanması, mirasçılar arasında adaletin sağlanması ve mirasın doğru yönetilmesi açısından önemli bir uygulamadır. Vasilik davalarında kayyım atanmasını talep eden mahkemeler genellikle mirasçıların çıkarlarını gözetken güvenilir ve dürüst bir kişinin atanmasını sağlar. Bu hususlar arasında, kayyımın gerçekleştirdiği yönetim faaliyetlerinin denetimi ve kayyımın mirasçılara karşı yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin kontrolü de yer almaktadır. Vasilik davaları, bireysel hakların korunması, adaletin sağlanması ve mirasın doğru şekilde dağıtılması amacıyla tasarlanmış önemli bir hukuki süreçtir.²³⁰

Tekfûrdağ kazasında vefat eden tüccar Navluncu El-hâc 'Osman'ın mirası ümm-i veledi olan câriyesi Hatice ile çocukları Mehmed Salih ve Fatima'ya kaldı. Mirasın paylaşımı sırasında ailede karışıklıklar ve hukuki sorunlar ortaya çıktığından, durumun çözümü için çeşitli adımların atılması gerekiyordu. Hatice, terekeyi idare edecek bir vasi atanmasını talep etti. Kayyım atanması özellikle çocuk mirasçılar veya miras yönetimi alanında

²²⁷ Anbarlı Bozatay-Demir, “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”, 84.

²²⁸ Koşum, “Osmanlı Örfi Hukukunun İslam Hukukundaki Temelleri”, 145-160.

²²⁹ Betül Kayar, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Hukuk Reformları*, (Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2017), 53.

²³⁰ Ali Bardakoğlu, “Vesâyet” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2013), 43: 66-70.

yetkinliği olmayan kişiler için önemli bir yasal düzenlemedir. Hatice, mirasçılarının haklarını koruyacak ve adil yönetimi sağlayacak bir kayyımın atanmasını istiyor. Bu talep, mirasın doğru ve adil yönetimi açısından çok önemlidir. Mülkün idaresinde adaleti sağlamak için şeriat mahkemesinin müdahale etmesi gerekir. İstanbul meclisinin mirasla ilgili şikâyetleri dikkate alması ve tarafların taleplerini dinleyerek çözüm bulması bekleniyor. Ayrıca bu hukuki sürecin önemli aşamaları arasında delillerin toplanması, tanıkların dinlenmesi ve yerel yönetim yetkililerinden görüş alınması yer alıyor. Kayyumun atanması, terekenin yönetiminde adaletin sağlanması açısından büyük önem taşıyor. Küratör, yalnızca mülkün mirasçılar arasında bölünmesiyle değil, aynı zamanda aralarındaki anlaşmazlıkların çözümüyle de ilgilenecektir. Bu nedenle atanacak kişinin güvenilir olması ve mirasçılarının haklarını koruyacak şekilde hareket etmesi gerekmektedir. Küratörün sorumluluğu yalnızca maddi mülkiyeti yönetmekle sınırlı olmayıp, mirasçılar arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinde de önemli bir rol oynamaktadır.²³¹

Miras yönetimi sürecine yerel yönetimlerin ve din adamlarının da dahil olması gerektiği belirtildi. Yerel yönetimler adil bir çözüm sağlamak için taraflar arasında arabuluculuk yapabilir. Din adamları İslam hukukuna uygun yönlendirmeler yaparak mirasın adil dağılımı için gerekli düzenlemeleri yapabilirler. Bu iki organın birleşmesi mirasçılarının haklarının korunmasını ve adaletin sağlanmasını kolaylaştıracaktır. Bir mülkün idaresine ilişkin şikâyetlerin çözümü, yerel yönetimlerin gerekli adımları atması ve şeriat mahkemelerinin kararlarına uymasıyla sağlanabilir. Sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için tarafların beyanlarının, olası tanık ifadelerinin ve uygun belgelerin toplanması gerekmektedir. Yerel yöneticilerin hukuki süreçte şeffaflık ve tarafsızlık ilkeleri doğrultusunda her bireyin haklarını korumaya yönelik gerekli tedbirleri alması gerekmektedir.²³²

3.2.2.2. Mülk Anlaşmazlığı Davaları

Mülk anlaşmazlıkları, Osmanlı İmparatorluğu'nda sıklıkla karşılaşılan hukuki meselelerden biriydi ve bu tür davalar, şer'î hükümlerle birlikte yerel yönetimlerin müdahalesi ile çözüldü. Tekfûrdağ kazasında meydana gelen bir mülk anlaşmazlığı,

²³¹ R.Ş.S. No: 1690, 9/B-1.

²³² Devra Basmacı, "Kültürel Mirasın Korunmasında Yerel Yönetimlerin Rolü: Beyoğlu Belediyesi Örneği", *Aurum Mühendislik Sistemleri Ve Mimarlık Dergisi* 1-2, (2017), 86.

ilgili köydeki eski bir değirmen ve arsayı kapsayan hukuki süreci örnek olarak ele almaktadır. Bu olay, hem mülk sahipliği hakkındaki şer'î hükümlerin nasıl işlediğini hem de yerel yöneticilerin ve mahkemelerin bu tür davalara nasıl müdahil olduğunu göstermektedir.²³³

Olayın merkezinde Ortaköy Köyü'nde bulunan ve bir kişiye ait olan mülk yer alıyor. Yasal mülkiyetini belirleyen ve resmi belgelerle de teyit edilen mülk, 180 yıl önce Receboğlu Mehmed tarafından dini kurallara aykırı olarak zorla satın alındı. Mehmed bu mülkün üzerine yeni bir hayvan barınağı yaptırdı ve inşaat önceki padişahın emri doğrultusunda kaçak olarak yapıldı. Durumun düzeltilmesi için hukuki süreç başlatıldı. İlgili Sultan Nizamnamesi, taşınmazın mülkiyetinin belirlenmesine ilişkin düzenlemelere dayanmaktadır ve buradaki en önemli adım, taşınmazın gerçek sahibinin kim olduğunun tespitidir. Receboğlu Mehmed'in mülkle ilgili taleplerini reddetmesi, bu anlaşmazlığın hukuki sürecini daha da karmaşık hale getirdi. Şeriat kanunlarına göre, yerel mahkemeler ve idarecilerin yardımıyla mülkün gerçek sahibinin belirlenmesine çalışılıyor. Mehmed'in arazinin sahibi olduğuna dair iddialarının geçerliliği yasal belgeler ve mülkle ilgili daha önce yapılan sözleşmeler aracılığıyla ortaya konulmaya çalışılıyor. Ancak Safiye Hatun'un durumu da ayrı bir konu olarak gündeme geliyor. Safiye Hatun, bu mülkü 40 yıl önce aile mirası olarak aldığını ve bu nedenle mülkteki hisselerine miras kaldığını iddia etti. Ancak bu durumun hukuki bir dayanağının olup olmadığı tartışmalıdır. Safiye Hatun, mülkiyet hakkının bulunmadığını ve bu nedenle miras sürecinin durdurulduğunu öne sürerek itiraz etti. Bu tür mülkiyet uyuşmazlıkları genellikle ilgili tarafların beyanlarına ve geçerli belgelerle kanıtlanabilen eski tapu ve miras kayıtlarına dayanılarak çözümlenmeye çalışılmaktadır. Eski mülk sahipleri ile mirasçıları arasındaki sözleşmeleri yerel mahkemeye taşıyarak ve şeriat kurallarına uygun olarak çözmeyi amaçlıyor. Benzer şekilde Tekfûrdağ kazasında da mülkiyet sorunu, gerekli yasal belgelerle birlikte yerel mahkemeye intikal etmiş olup, gerekli yasal işlemler devam etmektedir.²³⁴

Bu olay, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki mülk anlaşmazlıkları ve bu tür davaların nasıl işlendiğine dair önemli bir örnek teşkil etmektedir. Mülk üzerinde hakkı olan kişinin belirlenmesi, şer'î hükümlerin ve padişah emirlerinin uygulanmasıyla sağlanırken, aynı zamanda yerel mahkemelerin de müdahil olduğu bu süreç, adaletin sağlanması adına

²³³ Veysel Dinler, "Osmanlı Devleti'nin Klasik Dönem İdari Yapısı ve İşleyişi", *Telakki Sosyal Bilimler Dergisi* 1/1, 15-25.

²³⁴ R.Ş.S. No: 1690, 21/B-1.

önemli bir işleyişi temsil etmektedir. Bu tür davaların çözülmesinde, hem bireysel beyanların hem de resmi belgelerin kritik rol oynadığı açıktır.

3.2.2.3. Miras Davaları

Osmanlı İmparatorluğu'nda miras davaları, sadece bireysel hakları korumakla kalmamış, aynı zamanda devlete ait mal varlıklarının düzenli bir şekilde yönetilmesini sağlamak için de önemli bir işlevi yerine getirmiştir. Bu süreçlerde, şer'î hükümler ve padişah emirleri doğrultusunda, mirasçıların hakları belirlenmiş, mülklerin paylaşımı ve yönetimi yapılmıştır. Tekfûrdağ kazası örneğinde, miras davalarına devletin nasıl müdahale ettiğine ve ilgili hukuki süreçlerin nasıl işlediğine dair kapsamlı bir inceleme yapılabilir. Bu bölümde, Osmanlı'da miras davalarının işleyişi, şer'î hukuk ve devletin müdahalesinin rolü, ve bu tür davalarda karşılaşılan hukuki ve sosyal zorluklar ele alınacaktır.²³⁵

Tekfûrdağ kazasında, Bostancı Ocağı'na bağlı emekli neferler ve bahçıvanlarının vefatlarından sonra, miraslarının şer'î kurallara uygun olarak düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu emir, padişahın yüksek iradesine dayanmakta olup, vefat edenlerin bıraktığı mal varlıklarının, devletin malına devredilmeden önce düzenli bir şekilde kaydedilmesini ve tahrir edilmesini öngörmektedir. Mirasların kayda alınması ve beytü'l-mala devri, yalnızca mirasçıların haklarını korumakla kalmaz, aynı zamanda devletin vergi düzeni ve mal varlıkları üzerindeki denetimini de sağlar. Bu tür düzenlemeler, aynı zamanda padişahın emri doğrultusunda, mirasçıların ve diğer ilgililerin yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlamak amacıyla yapılır. Örneğin, Bostancı Ocağı'ndan vefat edenlerin mallarının kayda geçirilmesi, devletin mali düzenine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Mirasçılara karşı herhangi bir haksızlık yapılmaması için tüm işlemlerin şer'î hukuk ve padişah emri doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.²³⁶

Tekfûrdağ kazasında, Ser-Turnâyi Ömer Ağa'nın vefatından sonra, mirasçısı olmadığı bildirilmiştir ve bu durum, ölen kişinin mal varlıklarının devlet hazinesine devredileceği anlamına gelmektedir. Bu tür bir durum, mirasçısı bulunmayan ölümler için uygulanan geleneksel bir Osmanlı düzenlemesidir. Mirasçıları olmayan kişilerin mal varlıkları, devlete ait sayılır ve devlet, bu mal varlıklarını tahrir ederek kayda alır. Bu kaydın

²³⁵ Hamza Aktan, "Miras" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 30: 143-145.

²³⁶ R.Ş.S. No: 1690, 22/A-1.

yapılması, aynı zamanda o dönemdeki vergilendirme ve hazine düzeninin sağlıklı bir şekilde işlemesi için gereklidir. Ömer Ağa'nın mal varlıklarının devlet hazinesine aktarılması, mirasçılarının olmaması nedeniyle doğrudan devlete geçmesi anlamına gelmektedir. Bu tür vakalarda, mal varlıklarının ne şekilde devlete intikal edeceği, yerel yönetimler ve memurlar tarafından titizlikle düzenlenir. Mirasın kayda geçirilmesi, hukukun ve devletin düzeninin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.²³⁷

Süleyman Paşa'nın vefatının ardından, mirası ile ilgili düzenlemeler, sadece kişisel mal varlıkları değil, aynı zamanda Hümâyûn'a ait olan bağışlar ve borçlar gibi devletle ilişkili yükümlülükleri de kapsayacak şekilde yapılmıştır. Süleyman Paşa'nın, önceki görevlerinden dolayı, özellikle yeniçeri ağalığı gibi önemli pozisyonları bulunmakta olup, bu tür kişilerle ilgili mal varlıklarının devlete devri son derece önemli bir hukuki süreçtir. Bu bağlamda, mirasın tahrir edilmesi, borçların ödenmesi ve mal varlıklarının düzgün bir şekilde kayda alınması talep edilmiştir. Beytü'l-mal olarak kaydedilen bu varlıklar, devletin mali yönetimi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu tür işlemler, sadece Paşa'nın kişisel mirasıyla sınırlı olmayıp, devletin yükümlülüklerinin düzenlenmesi ve diğer borçlarının ödenmesi açısından da kritik bir rol oynamaktadır. Mirasla ilgili yapılan işlemlerin düzgün bir şekilde yapılması ve tüm belgelerin resmi kayıtlara geçirilmesi, devletin gücünü ve düzenini pekiştiren adımlardır.²³⁸

Yeniçeri zâbıtı Ser-Turnâyi Ömer Ağa'nın vefatından sonra mirasçılarının olmaması, özellikle askeri sınıfa ait kişilerin mal varlıkları üzerinde devletin daha etkin bir denetim kurmasına neden olmuştur. Yeniçerilerin ve diğer askeri sınıf üyelerinin mal varlıkları, devletin hazinesine devredilirken, bu sürecin düzenli ve şer'î kurallara uygun bir şekilde yapılması gerekmektedir. Yeniçerilerin ve diğer askeri sınıfın, devletin düzenli gelir kaynaklarından biri olarak kabul edilmesi nedeniyle, bu kişilerin mal varlıkları üzerine yapılan yasal düzenlemeler doğrudan devlete ait sayılmaktadır. Ömer Ağa'nın mal varlıklarının devlete devri, devletin vergi düzeni açısından önemli bir adımdır. Bu düzenleme, aynı zamanda diğer yeniçeri ve askeri sınıf mensuplarının mirasları için de bir örnek teşkil etmektedir. Devlet, bu tür düzenlemelerle hem mal varlıklarını denetler hem de askeri sınıfın borçlarını ve yükümlülüklerini yerine getirir.²³⁹

²³⁷ R.Ş.S. No: 1690, 25/A-1.

²³⁸ R.Ş.S. No: 1690, 33/B-1.

²³⁹ R.Ş.S. No: 1690, 36/B-1.

Tekfûrdağı'da, Tunus ocaklarından Ali adlı bir kişinin, vefat etmesinin ardından bıraktığı mal varlıklarının kayda geçirilmesi ve devlet hazinesine devri süreci de önemli bir miras düzenlemesi örneğidir. Ali'nin vefatından sonra, yanındaki nakit ve eşyaların beytû'l-mal olarak kaydedilmesi, yerel yöneticilerin ve gümrükçülerin hukuki denetimi altında yapılmıştır. Bu durumda, ölen kişinin mal varlıklarının doğru bir şekilde kayda alınması ve İstanbul'a sevk edilmesi için gerekli işlemler yapılmıştır. Ali'nin eşyalarının ve nakit paralarının kaydı, yalnızca kişisel mülkünün değil, aynı zamanda devletin gelirlerinin doğru bir şekilde düzenlenmesi açısından da önemlidir. Bu tür düzenlemeler, şer'î kurallar ve padişahın emirleri doğrultusunda gerçekleştirilmiş ve devletin bu tür işlemler üzerindeki denetimi güçlendirilmiştir. Ayrıca, bu tür mirasların devlet hazinesine devredilmesi, hazineye yapılacak ödemeler ve diğer mali yükümlülükler için de önemli bir işlem olmuştur.²⁴⁰

Süleyman Paşa'nın mal varlıkları üzerinde yapılan düzenlemeler, sadece şahsi mülklerinin devlete devri değil, aynı zamanda devlete olan borçlarının ödenmesi sürecini de kapsamaktadır. Paşa'nın mal varlıklarında bulunan nakit paralar ve borçlar, beytû'l-mala kaydedilerek, devlete olan borçlarının ödenmesi amacıyla kullanılacaktır. Süleyman Paşa'nın, Hümâyûn ordusuna olan borçları, 83 yıl önceki bir borçtur ve bu borcun ödenmesi de önemli bir hukuki süreçtir. Paşa'nın mal varlıklarının düzenli bir şekilde kaydedilmesi ve borçlarının ödenmesi, hem devlete olan mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi hem de mirasçılar ve diğer ilgililer arasında adil bir paylaşımın sağlanması adına önemlidir. Bu tür düzenlemeler, sadece kişisel borçların ödenmesi için değil, aynı zamanda devlete ait olan tüm mali işlemlerin düzgün bir şekilde yapılması için de kritik bir rol oynamaktadır.²⁴¹

Son olarak, Tekfûrdağ kazasında, özellikle mirasçıları bulunmayan ölümler sonucu devletin hazinesine devredilen mal varlıkları ve eşyaların kaydedilmesi süreci, devletin denetimi altında gerçekleşmiştir. Bu kayıtlara, yalnızca kişisel mülkler değil, aynı zamanda askeri malzemeler ve diğer önemli eşyalar da dahil edilmiştir. Bu tür düzenlemeler, her durumda devletin vergi ve hazine düzenini sağlamasına yardımcı olmuştur. Ayrıca, mirasların kaydedilmesi ve gerektiğinde devlete teslim edilmesi süreci, devletin mali gücünü ve düzenini sağlamada önemli bir işlev görmüştür. Devletin,

²⁴⁰ R.Ş.S. No: 1690, 37/A-1.

²⁴¹ R.Ş.S. No: 1690, 38/B-1.

mirasların kaydını düzgün bir şekilde yapması, hem adaletin sağlanması hem de mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir.²⁴²

3.2.2.4. Görevden Azl Davaları

Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet memurlarının nakli, azli veya azli, geniş bir hukuki çerçeveye dayanıyordu ve genellikle devletin üst makamları, özellikle de Divan-ı Hümayun tarafından yapılıyordu. Bu tür görevden alma ve görevden alma davaları, kamu görevlilerinin kamu hizmeti görevlerini yerine getirmemeleri veya göreve gelmemeleri nedeniyle açılmış ve ciddi sonuçlar doğurmuştur.²⁴³

Tekfûrdağ kadısının, İstanbul'a mübaşir olarak atanan El-hâc Hasan'ın bir fermanla kabul görmesi şeklinde anlattığı durum, görev değişikliği ve atamanın takip ettiği idari prosedüre bir örnektir. Osmanlı İmparatorluğu. Ancak atama süreci sadece üst düzey bürokratik onayları değil aynı zamanda yetkililerin görevlerini yerine getirip getirmediğinin sürekli izlenmesini de içeriyordu. Bu kontrollerin en önemli örneklerinden biri de Tekfûrdağ iskelesine malzeme taşınmasından sorumlu Bostancı Hasekisi Ahmed Haseki'nin görevden alınmasıdır. Görevine sadakat göstermeyen ve devletin üst düzey karar organlarıyla gereksiz iletişim kuran bir yetkilinin yaptığı hatalar, onun sorumsuzluğunu zayıflatabileceği gibi devletin işleyişini de tehdit edebilir. Bu gibi durumlarda yetkililerin görevden alınması daha sağlıklı bir yönetime doğru kaçınılmaz bir adım olacaktır. Ahmed Haseki başlangıçta malzemelerin taşınmasından sorumlu kişi olarak atandı. Ancak bu yükümlülüğünü aşması, malzeme alımına müdahale etmesi ve bu konuda divan üyeleriyle iletişim kurması, onun bir kamu görevlisinin sınırlarını aşan davranışlar sergilemesine neden oldu. Osmanlı İmparatorluğu'nda bir memurun kendi yetki alanının dışına çıkması en temel idari düzenlemelere aykırıydı ve bu tür davranışlar çoğu zaman disiplin cezası veya işten çıkarılma ile sonuçlanıyordu. Özellikle merkezi idarenin işleyişine müdahale eden veya yetkilerini aşan eylemler devlete ihanet olarak algılanabilecek ve ciddi hukuki sonuçlar doğurabilecektir. Bu bağlamda Ahmed Haseki'nin görevden alınması, hem kişisel sorumluluğun sağlanması hem de kamu hizmetinin sorunsuz işleyişinin sağlanması yönünde önemli bir adım oldu.

²⁴² Tahsin Özcan, “Muhallefât” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 30: 405-406.

²⁴³ Bayram Kodaman, “Osmanlı Devleti'nin Yükseliş ve Çöküş Sebeplerine Genel Bakış”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 16, (Aralık 2007), 3-6.

Osmanlı yönetiminde kamu görevlilerinin hataları ya da sorumsuzlukları genellikle Divan-ı Hümayun ve padişahın denetimi altında değerlendiriliyordu. İşten çıkarma sadece bir ceza değil, aynı zamanda idari düzeni sağlamak için gerekli bir uygulamaydı. Osmanlı devletinin bürokratik yapısı, her memurun belirli sorumluluklar çerçevesinde hareket etmesini gerektiriyordu. Bu çerçeveyi aşan, yetkisini aşırı kullanan veya devletin karar alma mekanizmalarına müdahale eden kamu görevlisi görevden alınacak ve yerine daha uygun bir kişi getirilecektir. Bu sayede devletin işleyişi bozulmayacak ve kamu görevlilerinin yerine getirmesi gereken görevler hatırlatılmış olacaktır. Özellikle Osmanlı İmparatorluğu'ndaki sürgün süreci şeriat hukukundan ve padişahın yüce iradesinden büyük ölçüde etkilenmiştir. Kamu görevlilerinin sorumlulukları genel olarak devlet denetiminin bu iki temel unsuru tarafından belirlenmekteydi.

Padişahın mektubunu tasdik etmesi, bir bakıma devletin yüce iradesinin kabulü anlamına geliyordu ve memurların işlerinin denetimi açısından önemli bir aşamayı. Ayrıca, bu madde gereğince, ilgili hukuki süreç takip edildikten sonra görevden uzaklaştırma kararı verilmiştir. Ancak Ahmed Haseka örneğinde olduğu gibi bir memurun yetkisini aştığı durumlarda merkezi hükümet müdahale ederek hataları düzeltti ve gerektiğinde ihraçlara başlandı.²⁴⁴ Osmanlı'da işten çıkarma davaları sadece bireysel yükümlülüklerin değil, aynı zamanda devletin idari düzeninin de korunmasına yönelikti. Başta üst düzey yetkililer olmak üzere kamu görevlilerinin görevlerini ihmal etmeleri veya yetkilerini aşmaları, idari disiplinin ve devletin işleyişinin bozulmasına neden olabilecektir. Temyiz işlemleri bu tür ihlallerin önlenmesi ve ülkede düzenin sağlanması açısından önemli bir araçtır. Tekfürdağ örneğinde görüldüğü gibi ihraç edilenler, idari kontrol süreçlerinin önemini ve devletin karar alma mekanizmalarına müdahale edilmemesi gerektiğini gösteriyor.

İşten çıkarma davaları, Osmanlı bürokrasisinin işlevselliğinin korunmasında ve devletin vatandaşlarına daha etkin hizmet vermesinin sağlanmasında da önemli rol oynadı.²⁴⁵

3.3. Rodoscuk Kazası'nda Gündelik Yaşam Faaliyetleri ve İktisadi Hayat

Rodoscuk bölgesinin hareketli çarşıları her pazar günü sosyal ve ticari etkileşimler için canlı bir merkez görevi görüyordu. Bu haftalık pazarlar yalnızca ekonomik işlemlerin

²⁴⁴ R.Ş.S. No: 1690, 28/B-2.

²⁴⁵ Kodaman, "Osmanlı Devleti'nin Yükseliş ve Çöküş Sebeplerine Genel Bakış", 7-11.

merkezleri değil, aynı zamanda kültürel değişim ve topluluk buluşmaları için de platformlardı. Çeşitli bölgelerden gelen satıcılar, tekstilden baharatlara kadar çeşitli malları satmak için bir araya gelirdi ve her tezgah Osmanlı İmparatorluğu'nun geniş ticaret ağlarına benzersiz bir bakış sunardı.²⁴⁶ Pazar yerinin canlı atmosferi, kalabalığı büyüleyen ve alışveriş deneyimine şenlikli bir hava katan eğlendirici ve sokak sanatçılarının varlığıyla daha da güçlendi. Bu pazar günlerindeki ticaret uygulamaları karmaşıktı ve ödeme ve teslimat için yerleşik sistemler sorunsuz işlemleri garanti ediyordu. Rodoscuk'un stratejik konumu, onu bölgesel ticarete önemli bir düğüm haline getirerek refahına ve kültürel dinamizmine önemli ölçüde katkıda bulundu.²⁴⁷

Dini toplantılar ve festivaller, Rodoscuk bölgesinin sosyal yapısında önemli bir rol oynayarak toplumsal bağ kurma ve manevi zenginleşme fırsatları sağladı. Bu etkinlikler yalnızca dini törenler değil, aynı zamanda sakinler arasında birlik ve ortak kimlik duygusunu besleyen sosyal etkileşim fırsatlarıydı. Kazanın camileri ve toplum merkezleri genellikle insanların dualara, vaazlara ve dini tartışmalara katılmak için bir araya geldiği bu toplantıların odak noktalarıydı.²⁴⁸

Rodosçuk kazasındaki aile ve toplum yapısı, Osmanlı toplumunun daha geniş sosyal normlarını yansıtarak derinlemesine iç içe geçmişti. Aile birimi, üyelerine duygusal destek ve ekonomik istikrar sağlayan sosyal yaşamın temel taşıydı.²⁴⁹ Geniş aileler genellikle birlikte yaşıyor, sıkı sıkıya bağlı ilişkiler ve güçlü bir kolektif sorumluluk duygusu geliştiriyordu. Düğünler ve şöenler gibi toplum toplantıları, ailelerin kutlama yapmak ve sosyal bağlarını güçlendirmek için bir araya geldiği önemli sosyal etkinliklerdi.²⁵⁰ Bu durumlar, bölgenin zengin kültürel geleneklerini sergileyen ayrıntılı ritüeller ve cömert misafirperverlikle karakterize ediliyordu. Kadınlar, hem aile hem de toplum işlerine aktif olarak katılarak bu sosyal yapılarda önemli bir rol oynadılar ve bu

²⁴⁶ M. Akif Erdoğan, "18.-19. Yüzyıl Osmanlı Panayırıları Ve Hafta Pazarlarına Dair Belgeler-II", *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 7/7, (Ağustos 1996), 349-364.

²⁴⁷ Ali Şenyurt, *18. Ve 19. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Poliçe Kullanımı Ve Poliçeci Esnafı*, (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2016), 13.

²⁴⁸ Sema Keleş Yıldız, *18. Yüzyılın İlk Yarısında Bursa'da Sosyal Ve İktisadi Hayat*, (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2019), 35-428.

²⁴⁹ Pınar Doğanay, "Osmanlı Toplumunda Aile: Rodoscuk Örneği (1785-1810)", *Journal of Universal History Studies* 3/2, (Aralık 2020), 322-327.

²⁵⁰ Emrah Maral, *Değişim Dönüşüm ve Buhran Döneminde Osmanlı Devleti 1789-1807*, (Ankara: İksad Yayınları, 2023), 13-17.

da Rodoscuk'un sosyal yaşamındaki etkilerini vurguladı. Karmaşık ailevi ve toplumsal bağlar ağı, bölgenin sosyal düzenini ve kültürel canlılığını sürdürmede önemliydi.²⁵¹

18. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun tarım teknikleri, zamanına göre ileri düzeydeydi ve özellikle Rodoscuk bölgesinin günlük yaşamını etkiliyordu. Çiftçilik, ekonominin omurgasını oluşturuyordu ve çeşitli ürünlerin yetiştirilmesi, bölgenin verimli topraklarının kanıtıydı. Yaygın olarak yetiştirilen ürünler arasında hem yerel tüketim hem de ticaret için hayati önem taşıyan buğday, arpa ve çeşitli meyveler vardı. Ürün rotasyonu ve sulama sistemleri gibi teknikler, verimi en üst düzeye çıkarmak ve toprak verimliliğini sağlamak için kullanıldı ve bu, Osmanlı tarım uygulamalarının karmaşıklığını yansıtıyordu.²⁵² Bu, yalnızca yerel nüfusu desteklemekle kalmadı, aynı zamanda imparatorluğun daha geniş ekonomik çerçevesine de katkıda bulunarak tarımsal üretkenliği endüstriyel kalkınma ve ekonomik büyümeyle ilişkilendirdi.²⁵³

Rodoscuk bölgesi, tarımın yanı sıra canlı yerel üreticileri ve yetenekli zanaatkarlarıyla da tanınıyordu. 18. yüzyılda zanaatkarların loncalara örgütlenmesi görüldü ve bu da malların kalitesini ve üretimini düzenlemede önemli bir rol oynadı.²⁵⁴ Bu loncalar, dokuma, çömlekçilik ve metal işçiliği gibi el sanatlarının gelişmesini sağladı ve zanaatkarlar hem işlevsel hem de sanatsal ürünler üretti. Bu tür organize zanaatkarlığın varlığı yalnızca istihdam fırsatları sağlamakla kalmadı, aynı zamanda sakinler arasında bir topluluk ve kültürel kimlik duygusu da geliştirdi. Bu zanaatkarlar, yüksek üretim standartlarını koruyarak yerel ekonomiye önemli ölçüde katkıda bulundu ve geleneksel zanaatların sürdürülebilirliğini sağladı.²⁵⁵

Rodoscuk bölgesinden geçen ticaret yolları, Osmanlı İmparatorluğu'nda ekonomik değişim ve dönüşüm için hayati önem taşıyordu. Bu yollar, tarım ürünleri ve el sanatları ürünleri de dahil olmak üzere malların hareketini kolaylaştırarak bölgeyi imparatorluk içinde ve dışında daha büyük pazarlara bağladı. 18. yüzyıl, Avrupa güçlerinin etkisi altında yeni ticaret yollarının ortaya çıkmasıyla önemli bir ekonomik değişim dönemini işaret etti. Bu değişim, ödeme sistemleri de dahil olmak üzere ticaret yapma yöntemlerinde uyarılama gerektirerek geleneksel ticaret dinamiklerini etkiledi. Bu

²⁵¹ Keleş Yıldız, *18. Yüzyılın İlk Yarısında Bursa'da Sosyal Ve İktisadi Hayat*, 42-44.

²⁵² Orbay, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Tarımsal Üretkenlik Üzerine Tetkikat ve Notlar", 803-834.

²⁵³ Şenyurt, *18. Ve 19. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Poliçe Kullanımı Ve Poliçeci Esnafı*, 47-53.

²⁵⁴ İbrahim Güler, "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Esnaf Ve Zanaatkarları Ve Sorunları Üzerine Gözlemler", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2, (Haziran 2000), 125-127.

²⁵⁵ Erdoğan, "18.-19. Yüzyıl Osmanlı Panayırıları Ve Hafta Pazarlarına Dair Belgeler-II", 365-369.

değişikliklerde yol alabilme yeteneği, bölgenin ekonomik canlılığını korumak ve Osmanlı ticaret ağının ayrılmaz bir parçası olarak kalmasını sağlamak için çok önemliydi.²⁵⁶

18. yüzyılda Rodoscuk'taki tarımsal uygulamalar, ekonomik yapısının şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bölgenin verimli toprakları, yerel beslenmenin temel gıdaları ve ticaret için hayati önem taşıyan buğday, arpa ve üzüm gibi çeşitli ürünlerin yetiştirilmesine olanak sağlamıştır. Tarımda kullanılan araçlar ve teknikler, verimliliği ve sürdürülebilirliği vurgulayan daha geniş Osmanlı uygulamalarını yansıtıyordu. Örneğin, genellikle öküzler tarafından çekilen geleneksel sabanların kullanımı ve ürün rotasyonu yöntemlerinin uygulanması, toprak verimliliğinin korunmasına ve verimin en üst düzeye çıkarılmasına yardımcı olmuştur. Bu uygulamalar yalnızca yerel nüfusu desteklemekle kalmamış, aynı zamanda ticaret ve ihracat için fazlalıklar sağlayarak bölgenin ekonomik istikrarına da katkıda bulunmuştur. Tarımın, ticaret ve zanaatkar üretimi gibi diğer ekonomik faaliyetlerle bütünleştirilmesi, Rodoscuk'un daha geniş ekonomik ağlara katılımını kolaylaştırarak bölgesel ekonomideki önemini daha da vurgulamıştır.²⁵⁷

Ticaret ve alışveriş, Rodoscuk'un ekonomik canlılığının ayrılmaz bir parçasıydı ve kasaba, hem yerel hem de uluslararası olarak mal alışverişi için bir merkez görevi görüyordu. Ticareti yapılan temel mallar arasında tahıl ve zeytin gibi tarım ürünleri ile komşu bölgelerde çok aranan tekstil ve metal işçiliği yer alıyordu. Rodoscuk'un ticaret yolları üzerindeki stratejik konumu, Osmanlı İmparatorluğu içindeki ve sınırlarının ötesindeki şehirler de dahil olmak üzere önemli ticaret ortaklarıyla bağlantılar kurmasını sağladı.²⁵⁸ Bu ağ, mal akışını ve kültürel alışverişi kolaylaştırarak yerel ekonomiyi zenginleştirdi ve ticari faaliyetlerini çeşitlendirdi. Çeşitli geçmişlere sahip tüccarların varlığı ayrıca yeni ticaret uygulamaları ve finansal araçlar getirerek Rodoscuk'un ekonomik gelişmişliğini daha da artırdı. Bu tür dinamik ticaret ilişkileri, 18. yüzyılın değişen siyasi ve ekonomik manzaraları arasında kasabanın ekonomik dayanıklılığını sürdürmede çok önemliydi.²⁵⁹

²⁵⁶ Furkan Sarı, “1599 Numaralı Rodoscuk/Tekirdağ Şer’iyye Sicilinin Tanıtımı”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, haz. Serdar Yavuz, (Eylül 2019), 450-500.

²⁵⁷ Uzun-Afşar, “Osmanlı Ekonomisinin Temel Unsurlarının Ekonomik Yaklaşımlar Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, 60.

²⁵⁸ Fahri Yasin Şener, *18. yy’da İstanbul’da Ticaret (İstanbul Ahkâm Defterlerine Göre)*, (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2019), 12-38.

²⁵⁹ Ateş, “Tekirdağ”, 40:359-362.

Zanaatkarlık ve el sanatları üretimi, Rodoscuk'un ekonomik gelişiminin hem yerel ekonomiye hem de kültürel mirasa katkıda bulunan hayati bileşenleriydi. Kasaba, cam yapımından ahşap işçiliğine, nakıştan halı dokumaya kadar çeşitli el sanatlarında mükemmellik gösteren yetenekli zanaatkarlarıyla ünlüydü.²⁶⁰ Bu el sanatları yalnızca nüfusun önemli bir bölümüne istihdam ve gelir sağlamakla kalmadı, aynı zamanda Rodoscuk'un ticari tekliflerine de değer kattı. Bu ürünlerin sanatçılığı ve kalitesi oldukça beğenildi ve Rodoscuk'a zanaatkarlıkta mükemmellik ünü kazandırdı. Bu tür el sanatları ürünlerine olan talep yerel pazarların ötesine geçerek uzak şehirlerdeki müşterilere ulaştı ve böylece Rodoscuk'un ekonomik profilini güçlendirdi. Zanaatkarlığa yapılan bu vurgu yalnızca ekonomik büyümeyi desteklemekle kalmadı, aynı zamanda geleneksel becerileri ve teknikleri koruyarak bunların gelecek nesillere aktarılmasını sağladı ve bölgenin kültürel zenginliğine katkıda bulundu.²⁶¹

3.3.1. Ticari Faaliyetler

18. yüzyılda Rodoscuk, ticaretinin omurgasını tekstil, baharat ve metallerin oluşturduğu canlı bir ticari faaliyet merkezi olarak ortaya çıktı. Tekstil, özellikle yünlü kumaşlar, dönemin daha geniş küresel ticaret dinamiklerini yansıtan önemli bir ihracat ürünüydü.²⁶² Tekstil talebi yerel pazarlarla sınırlı değildi, uzak diyarlara da yayıldı ve Rodoscuk'un geniş ticaret ağlarına entegrasyonunu gösterdi. Çok değerli bir ürün olan baharatlar, öncelikle ithal ediliyordu ve bu, bölgenin Doğu'yu Avrupa'ya bağlayan baharat ticaret yollarındaki stratejik konumuna işaret ediyordu. Çeşitli sanayiler ve madeni paralar için gerekli olan metaller de yerel ekonomide önemli bir rol oynayarak hem ham hem de işlenmiş formlar için gelişen bir pazar olduğunu gösteriyordu. Bu çeşitli mal yelpazesi, Rodoscuk'un bu dönemdeki ekonomik canlılığını vurgulayarak onu ticari değişimin odak noktası haline getirdi.

Rodoscuk'un coğrafi konumu, ticaret yollarını ve ticari bağlantılarını önemli ölçüde etkileyerek onu Doğu ile Batı arasında önemli bir nokta olarak konumlandırdı. Kritik ticaret yolları boyunca yer alan bu bölge, Doğu'nun zengin pazarlarından Avrupa'nın gelişen ekonomilerine malların taşınması için bir kanal görevi görüyordu. Rodoscuk'taki

²⁶⁰ Mazhar Bağlı, “El Sanatı Değil, Akıl Zanaatı”, *Şehir ve Düşünce Dergisi* 19, (2022), 48-52.

²⁶¹ Şener, *18. yy'da İstanbul'da Ticaret (İstanbul Ahkâm Defterlerine Göre)*, 75-78.

²⁶² Fatih Baha Aydın, *Sir Dudley North'un Hayatı, İktisat Düşüncesi Ve 17. Yüzyıl Osmanlı Ticari Hayatına Dair Gözlemleri*, (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2022), 26-45.

liman tesisleri iyi gelişmişti, malların verimli bir şekilde taşınmasını kolaylaştırıyor ve İstanbul gibi büyük şehirlere temel malların düzenli olarak sağlanmasını sağlıyordu.²⁶³ Bu stratejik konum yalnızca yerel ticareti canlandırmakla kalmadı, aynı zamanda ticaret ağlarını genişletmek için Rodoscuk'un bağlantısını kullanma potansiyelini fark eden yabancı tüccarları da cezbedi. Bölgenin coğrafi avantajlarından yararlanma yeteneği, tarihi ticaret merkezlerinin ekonomik yörüngelerini şekillendirmede konumun önemini vurgular.

Rodoscuk'un 18. yüzyıldaki ekonomik manzarası, hem yerel hem de yabancı tüccarların faaliyetleri tarafından önemli ölçüde şekillendirildi. Yerel tüccarlar, bölgesel pazarlar hakkındaki derin bilgilerinden yararlanarak, mal ve emtiaları verimli bir şekilde ticaret etmelerini sağlayan sağlam ağlar oluşturdular. Öte yandan, Yahudi, Suriyeli, İtalyan ve Yunan kökenliler de dahil olmak üzere yabancı tüccarlar, ticari ortamı zenginleştiren ve ekonomik büyümeyi teşvik eden çeşitli kültürel ve ticari uygulamalar getirdiler.²⁶⁴ Bu tüccarlar, Rodoscuk'u kıtalara yayılan daha büyük ticaret ağlarında önemli bir düğüm noktası haline getirmede etkili oldular. Onların katılımı yalnızca mal alışverişini kolaylaştırmakla kalmadı, aynı zamanda fikir ve yenilik akışını da teşvik ederek bu dönemde bölgenin dinamik ekonomik atmosferine katkıda bulundu.²⁶⁵

3.3.1.1. Ticaret ve Piyasa Düzenlemeleri

Narh Defterleri, Osmanlı ekonomik sisteminde fiyat kontrolü ve ekonomik düzenin sağlanmasında önemli rol oynayan belgelerdir. Bu defterlerde temel tüketim mallarının fiyatları (narh), üretim, tüketim ve ticaret faaliyetleri hakkında detaylı bilgiler yer almaktadır.²⁶⁶ Narh Defterleri devletin piyasayı kontrol etmesi, aşırı fiyat artışlarının önlenmesi ve halkın ihtiyaçlarının adil bir şekilde karşılanması amacıyla hazırlanmış ve ekonomik adaletin sağlanmasında önemli bir araç olmuştur. Bu süreçte Esara defterleri mal ve hizmetlerin üretim ve dağıtımını kayıt altına alan belgeler olarak öne çıkıyor. Osmanlı sosyal ve ekonomik yapısı hakkında değerli bilgiler veren bu defterler, dönemin

²⁶³ Hacer Ateş, “Kuzey Marmara’da Bir Liman Kentinde Ticaret: XVI. Yüzyılda Tekirdağ-Rodosçuk Limanı”, *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 3/6, (Temmuz-2013), 21-38.

²⁶⁴ Mustafa Yıldırım, “Ortaçağ’da Ticaret (Yollar, Şehirler ve Ürünler) Hakkında Bir Değerlendirme (Bizans-Avrupa-İslam Dünyası)”, *BŞEÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 7/2, (2022), 192-201.

²⁶⁵ Aydın, *Sir Dudley North’un Hayatı, İktisat Düşüncesi Ve 17. Yüzyıl Osmanlı Ticarî Hayatına Dair Gözlemleri*, 29-31.

²⁶⁶ Cengiz Kallek, “Narh” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32: 387-389.

ekonomik faaliyetlerini, devlet müdahale mekanizmalarını ve bunların insanların günlük yaşamlarına etkisini anlamak için temel kaynaklardan biridir.²⁶⁷

Kalemler	Guruş	Para
Toplam Tutar	8,393	227
Çatal bargir ile mektup götürene kira ücreti	35	
İki defa Asitâne'ye mektup getirip götürönlere ücret	60	
Asitâne'de Hüseyin Ağa, el-Hac Ahmed Ağa ve Kahramanzâde'ye verilen harçlık	148	
Defa Asitâne'ye tahriratla gidenlere ücret	30	
Bu tarafta maslahat gereği bazı kişilere verilen	50	
Alt Toplam	8,716	227
Defa Asitâne'ye tahrirat ile gidenlere ücret	30	
Maktûl el-Hac Osman'ın akrabası Eyüplü kadına harçlık ve masraf	90	
Defa Hüseyin, Hasan ve Kahramanzade kayınvalidesine verilen	58	
Tahriratla giden kiracılara ücret	12	
Defa iki kiracı zimmîlere verilen	10	20
Alt Toplam	8,918	247
Ağa mektubu için verilen kiralık bargir	67	
El-Hac Ahmed Ağa ve müftü efendiye mektup ücreti	50	
Müftü-i sabık fermânı ihracına verilen	6	20
Mektup ile gelen çavuşa verilen	150	
Bargir harcı	8	
Mukaddem gelen mübaşir Emin Ağa'ya verilen	2,05	
Alt Toplam	11,247	267
Efendilerin dönüşlerinde verilen bargir ücreti	60	
Defa Asitâne'ye tahrirat ile gidenlere ücret	30	
Mübâşir Kahvecibaşı çukadârına İstanbul'a harcırah ve kira	40	
Kapı çukadârı masrafları ve bargir ücretleri	72	120
İbrahim Ağa'ya verilen ve bargir ücreti	40	
Alt Toplam	11,489	287
Defa el-Hac Ahmed Ağa ile Asitâne'de verilen	45	
Sarraflar ile bazı mahallere verilen amediye bahası	130	
Defa mahzar ve ilam ile gidenlere verilen	19	21
İbrahim Ağa ile nefere ve çavuşlar masrafları	120	
Defa İbrahim Ağa ile müftü efendinin tayin masrafı	230	
Alt Toplam	12,033	307
İtlâk mektûbu getiren zağarcıbaşı çukadârına	25	
Husus ile ilgili çeşitli tahrirat masrafı	500	
Husus ile ilgili olarak kethüdâlar tarafından gönderilen	120	
İbrahim Ağa'ya verilen	60	
Mübâşir Kahvecibaşı Ağa'ya verilen hizmet ile birlikte bargir ücreti	1,79	

²⁶⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, "Narh" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32: 390-391.

Alt Toplam	14,538	307
Şerif hazretlerinin handa olan bargirleri masrafı	15	
Mumailleyhe verilen şal-ı biniş bahası	46	20
Çukadâr ve çavuşa ve Mekke şeyhlerine	20	
Vezir çukadârına ve hıdmetkarına	31	20
El-Hac Ahmed Ağa'nın bargiri ziyadesi	50	
Kazâlardan gelen davete gidene ücret	3	
Alt Toplam	14,693	347
Hekimbaşı efendi ve diğer mahallere kuzu hediyesi ve sekbanların bahası	197	
Teftiş ile gelen bostancıbaşı çukadârına	11	
İbrahim Efendi'ye verilen hediye semeni	44	
[?] Ağaya verilen	160	
İstanbul'a giderken bargir kirası Osman Ağa'ya	40	
Alt Toplam	15,145	347
Hasan Paşa ademlerine verilen İstanbul'da olan masraf	15	
[?] Maddesi için İstanbul'a giden adama	24	20
Vezir çukadârına bargir kirası ve bostancı çukadârına	20	
Osman Ağa'ya ceste ceste verilen vezir çukadârı	68	
Alt Toplam	15,332	367
Müftü Efendi'ye alınan kürk bahası	72	
İbrahim Efendi ile Asitâne'ye gidenlere ücret	30	
Hasan Bey'in masraflarından deftere kaydedilmeyen değer	302	
Zağarcıbaşı Ağa ile Asitâne'ye gönderilen bargir değeri	225	
İbrahim Çavuş Ağa'ya	10	
Alt Toplam	15,971	367
Toplam meblağ	9	
Dört adet bargir için semeni	3,499	
Genel Toplam	18,59	

Tablo 8: Rodoscuk Şehri'nin 1194 (1780) Yılına Ait Harcamaları

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690, 2.

Tablo.8, 18. yüzyıl Osmanlı ekonomisinin işleyişini, kamu harcamalarının dağılımını ve yerel piyasaları düzenleme çabalarını anlamak için zengin bir veri sunuyor. Bu defterler ulaştırma, temsil ve bireysel harcamalar gibi pek çok farklı alandaki ekonomik faaliyetleri kapsamakta olup dönemin ekonomik, sosyal ve idari yapısını yansıtmaktadır. Öncelikle dikkat çeken, haberleşme ve ulaştırma harcamalarının tablodaki ciddi payıdır. Araç kiralama ücretlerinden, Çatal bargir gibi taşıma yüklerine, Asitâne'ye giden elçilere ödenen ücretlere kadar uzanan detaylar, iletişim ve lojistik altyapısının devletin işleyişi için ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Özellikle nakliye maliyetlerinin fiyat listelerinde yer alan sabit fiyatlara dayandığı ve düzenli piyasa kontrolüne tabi olduğu

varsayılmaktadır.²⁶⁸ Öte yandan bireylere ve memurlara yapılan ödemeler, dönemin toplumsal yapısındaki hiyerarşiyi ve sorumluluk dağılımını yansıtmaktadır. Hüseyin Ağa ve el-Hac Ahmed Ağa gibi isimlere yapılan harcamalar sadece hizmet karşılığı değil, aynı zamanda toplumsal dayanışmanın ve devletin itibarının korunmasına da yöneliktir. Bu tür ödemeler ekonomik düzenlemelerin esnekliğinin önemli bir göstergesidir. Tabloda tarım ürünleri ve hayvancılıkla ilgili ödemeler de yer alıyor. Kuzu hediyesi, payet fiyatı gibi kalemler tarım ve hayvancılığın devletin işleyişindeki yerini vurgulamaktadır. Bu tür ürünler eser kitaplarında sabit fiyatlara sahip olup piyasa kontrolleri yoluyla kamuoyunun kullanımına sunulmaktadır. Bu harcamalar aynı zamanda devletin sosyal statüsünü ve diplomatik ilişkilerini güçlendirmeyi de amaçlıyor olabilir. Vergi tahsilatı ve kamu harcamalarına ayrılan kalemler dönemin mali yönetim politikalarına ışık tutmaktadır. İcra giderleri, kayıt giderleri ve çeşitli temsil ücretleri gibi unsurlar, Osmanlı idari mekanizmasının işleyişini ve bu mekanizmanın nasıl finanse edildiğini ortaya koymaktadır. Vergi tahsilat sisteminin bu giderlere fon sağladığı ve bu sistemin sabit fiyat liste fiyatlarına bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak tablo, Osmanlı ekonomik ve sosyal düzeninin karmaşıklığını ve devletin piyasaları hem merkezi hem de yerel düzeyde kontrol etme çabalarını açıkça göstermektedir. Bu harcama sadece mali ve lojistik ihtiyaçları karşılamakla kalmadı, aynı zamanda devletin meşruiyetini güçlendirdi, sosyal dengeyi sağladı, ekonomik adaleti sağladı. Bu bağlamda narh defterleri bu tüzüğün hayata geçirilmesinde önemli bir araç haline geldi.²⁶⁹

²⁶⁸ R.Ş.S. No: 1690, 2.

²⁶⁹ R.Ş.S. No: 1690, 2.

Esnaf	Ürün/Malzeme	Miktar	Fiyat (Guruş)
Ekmekçi Esnafı	Has Ekmek	175 dirhem	3 guruş
	Francala Ekmeği	60 dirhem	3 guruş
	Özel Un	1 kıyye	10 guruş
	Orta Un	1 kıyye	-
	Yerel Un	Günlük Fiyat	-
	Nişasta	1 kıyye	20 guruş
Kasaplar Esnafı	Koyun Eti	1 kıyye	28 guruş
	Tavuk Eti	1 kıyye	16 guruş
	Yağlı Et	1 kıyye	16 guruş
	Sığır Eti	1 kıyye	16 guruş
	Koyun ve Sığır Yağı	1 kıyye	-
Bakkallar Esnafı	Sade Yağ	1 kıyye	72 guruş
	Pembeli Yağ	1 kıyye	66 guruş
	Çereviş Yağı	1 kıyye	42 guruş
	Bezir Yağı	1 kıyye	48 guruş (bezirci)
	Şirugan	1 kıyye	52 guruş (şirugancı)
	Zeytinyağı	1 kıyye	48 guruş
	Yerli iyi Kalite Bal	1 kıyye	48 guruş
	Orta Kalite Bal	1 kıyye	-
	Eflak Balı	1 kıyye	-
	Ada Balı	1 kıyye	-
	Taşöz Balı	1 kıyye	-
	Kaşkaval Peyniri	1 kıyye	-
	[?] Peyniri	1 kıyye	42 guruş
	Tulum Peyniri	1 kıyye	26 guruş
	Mısır Pirinci	1 kıyye	24 guruş
	Filiba Pirinci	1 kıyye	-
	İzmir Sabunu	1 kıyye	54 guruş
	Girit Sabunu	1 kıyye	54 guruş
	Edremid Sabunu	1 kıyye	48 guruş
	Feyum Keteni	1 kıyye	81 guruş
	Batman Keteni	1 kıyye	-
	Yaprak Hınna	1 kıyye	30 guruş
	Elleme Razakı Üzüm	1 kıyye	34 guruş
	İzmir Razakısı Üzüm	1 kıyye	22 guruş
	Beylerce Üzüm	1 kıyye	18 guruş
	İzmir Siyahi Üzüm	1 kıyye	18 guruş
	Löp İnciri	1 kıyye	18 guruş
	Sarıca İncir	1 kıyye	12 guruş
	Tane Hurma	1 kıyye	-
	Balçık Hurması	1 kıyye	-
	Fındık	1 kıyye	24 guruş
	Fıstık	1 kıyye	-
	Bademiçi	1 kıyye	-
	Nohut	1 kıyye	15 guruş
	Bakla	1 kıyye	12 guruş
	İzmir Börülcesi	1 kıyye	-

	Fasulye	1 kıyye	12 guruş
	Mercimek	1 kıyye	12 guruş
	Tirilye Zeytini	1 kıyye	18 guruş
	Karaburun Zeytini	1 kıyye	-
	Harnup	1 kıyye	9 guruş
	Arpacık Soğan	1 kıyye	9 guruş
	Kaba Soğan	1 kıyye	4 guruş
	Taş eflak Tuzu	1 kıyye	10 guruş
	Döğülmüş Eflak Tuzu	1 kıyye	12 guruş
	Tahin	1 kıyye	36 guruş
	Beyaz Tahin	1 kıyye	40 guruş
	At Sucuğu	1 kıyye	18 guruş
	Arka Pastırma	1 kıyye	39 guruş
	Çakır Pastırma	1 kıyye	30 guruş
	Kara Pastırma	1 kıyye	24 guruş
	Şehriye	1 kıyye	42 guruş
	Sirke	1 kıyye	8 guruş
	Salamur Balığı	1 kıyye	3 guruş
	Lakerta Balığı	1 kıyye	42 guruş
	Havyar	1 kıyye	120 guruş
	Katran	1 kıyye	18 guruş
	Çıra	1 kıyye	6 guruş
	Kalay ile Nişadır	1 kıyye	390 guruş
	Bezir Küspesi	1 kıyye	6 guruş
	Şirugan Küspesi	1 kıyye	3 guruş
	Beyaz Tuz	1 kıyye	-
Mumcular Esnafı	Yağ Şamdanı	1 kıyye	42 guruş
	Bal Şamdanı	1 kıyye	-
Leblebiciler Esnafı	Kebaplı Leblebi	1 kıyye	24 guruş
	Kızarmış Leblebi	1 kıyye	18 guruş
Helvacılar Esnafı	Ceviz ve Tahin Helvası	1 kıyye	60 guruş
	Pekmez Tahin ve Ceviz Helvası	1 kıyye	48 guruş
Pamukçular Esnafı	Ala (Kaliteli) Pembesi	1 kıyye	144 guruş
	Kaftan Pembesi	1 kıyye	120 guruş
Çörekçiler Esnafı	Nohut Çöreği	85 dirhem	3 guruş
	İstanbul Simidi	60 dirhem	3 guruş
	Yağlı Çörek	45 dirhem	3 guruş
	Yağlı Kâhî	45 dirhem	3 guruş
	Yağlı Poğaçça	45 dirhem	3 guruş
	Halka	85 dirhem	3 guruş
	Yağlı Halka	45 dirhem	3 guruş
	Börek	45 dirhem	3 guruş
	Kadayıf	1 kıyye	10 guruş
	Gevrek	60 dirhem	13 guruş

Tablo 9: Rodoscuk Şehri 1194 (Hicri 1780) Yılı Narh Defterine Göre Fiyatlar

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690, 2.

Bu tablo, 1194 (Hicri 1780) yılı Zilkade ayının 8'inci kasım ayında Rodoscuk şehrinde kurulan tüccarların fiyatlarını göstermektedir. Bir yatırımcının defterine ilişkin bilgiler,

belirli bir dönemdeki ticaret hayatı ve fiyatlandırma sistemi hakkında önemli veriler sağlar. Tabloyu birkaç ana başlıkta inceleyebiliriz: Fiyatlara çeşitli zanaat gruplarına yönelik malzeme ve hizmet maliyetleri dahildir. Bu fiyatlar o dönemin ekonomisini, ticaretin organizasyonunu ve yerel üretim ve tüketimi göstermektedir. Fiyatlar genellikle "kiyye" (yaklaşık 1 kilogram) veya "dirhem" (yaklaşık 3,2 gram) gibi ölçü birimleriyle belirtilir. Örneğin fırıncılar grubu 175 dirhemlik "özel ekmek" için 3 guruş, kasaplar grubu ise 1 kiyye koyun eti için 28 guruş fiyat belirliyor. Bu fiyatlar o dönemdeki temel gıda maddelerinin fiyatlarını, üretim maliyetlerini ve bu ürünlerin ticaret şeklini yansıtıyor.²⁷⁰

Tabloda yer alan veriler o dönemin ticari hayatının zenginliğini ve çeşitliliğini göstermektedir. Fırıncılar, kasaplar, bakkallar, mumcular, helvacılar, pamukçular, çörekçiler gibi çeşitli zanaat gruplarının işleyişine dair bilgiler bulunmaktadır. Her grup kendi ürün ve hizmetleriyle pazara çıkmakta ve fiyatlar yerel arz ve talebe göre belirlenmektedir. Fırıncılar Grubu: Ekmek fiyatlarının yanı sıra un, nişasta gibi temel gıda ürünlerinin fiyatları da yer alıyor. Orijinal ekmek ve Fransız ekmeği gibi farklı ekmek türleri için pazarın çeşitliliğini yansıtan fiyat farklılıkları bulunmaktadır. Kasaplar Grubu: Koyun, tavuk ve dana eti başta olmak üzere et fiyatları da dönemin beslenme alışkanlıklarını yansıtıyor. Koyun etinin fiyatının diğer etlere göre daha yüksek olması et türleri arasında bir hiyerarşinin olduğunu göstermektedir. Bakkal Grubu: Yağ, bal, peynir gibi temel besin maddelerinin fiyatları da önemli rol oynuyor. Zeytinyağı çeşitlerinin fiyatları ve bal çeşitleri insanların beslenme alışkanlıklarını ve tercihlerini göstermektedir. Ayrıca sabun gibi temizlik ürünlerinin fiyatları da buraya dahildir. Helvacılar ve Donutçular: Bu grupların ürettiği tatlı ve atıştırmalıkların fiyatları da tablonun bir parçası. Helvadan böreğe kadar çeşitli ürünlerin fiyatları dönemin sosyal hayatı ve kültürel gelenekleri hakkında bilgi veriyor.²⁷¹

Tablodaki fiyatlar, bireysel ürün ve ticaretin nasıl düzenlendiğini açıkça göstermektedir. Fiyat standardizasyonu yerel ticaretin kontrolünü ve düzenlenmesini sağlar. Ayrıca bazı ürünlerin "yerli" ve "ithal" olarak ayrılması da bölgesel ticaretin ve ürün çeşitliliğinin bir göstergesidir. Tablodaki bazı ürünler yerel üretimin yüksek olduğunu ve sıklıkla şehir içinde tüketildiğini gösteriyor. Örneğin yerli bal, yerli peynir, yerli zeytinyağı gibi ürünler

²⁷⁰ R.Ş.S. No: 1690, 2.

²⁷¹ R.Ş.S. No: 1690, 2.

yerli üretimin önemini vurguluyor. Aynı zamanda piyasada dış kaynaklardan da ürünlerin olduğu görülüyor; örneğin "Fransız ekmeği" gibi ithal ürünlerin fiyatları yerel fiyatlardan farklılık gösteriyor. Tablodaki tüccar grupları şehrin sosyal yapısına dair ipuçları veriyor. Bu gruplar sadece ticaret yapmakla kalmadı, aynı zamanda sosyal düzenin bir parçası haline geldi. Bu dönemin insanları çeşitli ustaların yanında çalışarak yaşamlarını sürdürdüler. Bu fiyatlar şehri ayakta tutan temel unsurlardan biridir.²⁷²Fiyatlar genel olarak düşük kalıyor ancak bu veriler dönemin ekonomik yapısını doğrudan yansıtmıyor. Bu dönemde ekonomiyi ve enflasyon oranlarını anlamak için daha kapsamlı verilere ihtiyaç var. Ancak bu fiyatlar insanların günlük hayatta ne kadar harcama yaptığı ve ticaretin ne kadar aktif olduğu konusunda önemli bilgiler veriyor. Rodoscuk şehri için hazırlanan bu ticaret kitabı sadece fiyat listesi değil aynı zamanda o dönemin sosyal yapısını, ticari hayatını ve ekonomik dinamiklerini anlamamıza yardımcı olan önemli bir bilgi kaynağıdır. Tablo o dönemde ticaretin nasıl işlediği, fiyatların nasıl belirlendiği ve şehrin ekonomik yapısının neye dayandığı konusunda değerli bilgiler sunuyor.

3.3.1.2. İhtikâr ve Ticaret Denetimi

Gasp, Osmanlı İmparatorluğu'nda, özellikle ihtiyaçların karaborsaya konulması ve fiyatların yapay olarak yükseltilmesi yoluyla halkın hayatını zorlaştıran önemli bir ekonomik sorundur. Bu tür ticaret, insanların gıda güvenliğini tehdit etmekte ve fiyat dengesizlikleri, satın alma gücü kaybı gibi ciddi sosyal sorunlara neden olmaktadır. Atılan bu tür ekonomik adımlar, sadece ticaretin kontrolünü değil, devletin vatandaşlarına karşı sorumluluğunu yerine getirmek için alınan alınan önemli tedbirleri de ortaya koyuyor.²⁷³ Metinde manavların soğan ticaretine yönelik müdahalelerine örnek veriliyor. Gelibolu, Yalakababad, Kazıklı, Değirmen Deresi, Başiskele ve Adapazarı gibi bölgelerdeki soğan ticareti, halkın temel ihtiyacı olan bu ürünün fiyatını manipüle ederek ekonomiyi bozuyor ve buğday fiyatlarının Asitane-i Sa'adet'e yükselmesine neden oluyor. Bu durum halkın maddi sıkıntılarını derinleştirdi ve gıda fiyatlarındaki aşırı artışlar toplumsal huzursuzluğa neden oldu. Örneğin soğanın karaborsaya girmesi, buğday ve diğer temel gıda maddelerinin fiyatlarının yüksek kalmasını sağladı. Bu durum sadece ekonomi

²⁷²R.Ş.S. No: 1690, 2.

²⁷³Cengiz Kallek, "İhtikâr" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 21: 560-565.

üzerindeki olumsuz etkilerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda gıda arzı ve insanların yaşam standartları üzerinde de derin izler bırakmıştır.²⁷⁴

Metinde ayrıca hükümetin bu tür ticari faaliyetleri önlemek için aldığı önlemler de ayrıntılı olarak açıklanıyor. 1194 yılının Şaban ayında İstanbul'da yayınlanan bir emirde, iftiraların önlenmesi için dükkân ve kilerlerin düzenli olarak denetlenmesi gerektiği vurgulanıyordu. Hükümetin bu tür eylemleri sadece ekonomik düzene katkıda bulunmakla kalmıyor, aynı zamanda nüfusun temel gıda ihtiyaçlarını sağlama yükümlülüğünün yerine getirilmesi açısından da büyük önem taşıyor. Ayrıca sebze satıcıları ve tüccarlarının iftira attığını ve bu tür yasadışı ticaretin önlenmesi için kontrollerin artırılması gerektiğini söyledi. Özellikle soğan ticaretini düzenlemek ve karaborsacılıkla mücadele etmek amacıyla alınan tedbirler, devletin ekonomik istikrarı sağlamaya kararlı olduğunu ve vatandaşlarının refahını korumak için ciddi adımlar attığını gösteriyor.²⁷⁵

Bu tür yasa dışı ticari faaliyetler toplumsal eşitsizliği derinleştirebiliyor, toplumun satın alma gücünü azaltabiliyor ve toplumsal huzursuzluğa neden olabiliyor. Hükümetin attığı adımlar sadece piyasa dengesini sağlamayı değil, aynı zamanda toplumla ilişkilerin güçlendirilmesini ve devletin gücünün pekiştirilmesini de amaçlıyor. Zulme karşı mücadele, sosyal düzenin sağlanması ve insanların ihtiyaçlarının karşılanması sorumluluğunun sağlanması açısından hayati öneme sahiptir. Hükümetin aldığı kararlar aynı zamanda devletin vatandaşlarına karşı sorumluluğunun da bir yansıması olarak görülmelidir. Bu düzenlemeler sadece ekonomik kontrol olarak değil, aynı zamanda devletin adalet anlayışını ve toplumla ilişkisini güçlendirmeye yönelik bir adım olarak da değerlendirilebilir.²⁷⁶

Osmanlı İmparatorluğu'nda özellikle 18. yüzyılın ortalarından itibaren merkezi hükümetin ekonomik faaliyetler üzerindeki kontrolü son derece önem kazandı. Bu dönemde, özellikle kırsal ve taşrada ticaretin kontrol edilmesi ve düzenlenmesi amacıyla yerel yöneticilere birtakım emirler verilmiş ve bu emirler genellikle tüccarların faaliyetlerini kontrol etmek, fiyatları kontrol etmek, ithalat ve ihracat süreçlerini düzenlemek amacını taşıyordu. Tütün ticaretinin İstanbul dışındaki bölgelere

²⁷⁴ R.Ş.S. No: 1690, 24/B-1.

²⁷⁵ R.Ş.S. No: 1690, 24/B-1.

²⁷⁶ Kallek, "İhtikâr" 21: 560-562.

kaydırılması ve buralarda fiyatların artması da bu ekonomik düzenlemenin bir parçası olarak değerlendirildi. Yerel makamlara gönderilen mektuplarda, bu tür ticaretin kontrol altına alınması, fiyat artışlarının önlenmesi ve halkın mağduriyetinin önlenmesi için sıkı denetimlere ihtiyaç olduğu vurgulandı. Bu eylemlerin amacı ekonomik istikrarı sağlamak ve yerel ticareti devletin çıkarına olacak şekilde sürdürmektir.²⁷⁷

İstanbul dışında belirli bölgelerdeki ticaret denetimini ve özellikle tütün ürünleri ticaretine ilişkin alınacak tedbirleri kapsıyor. Belgede, İstanbul dışındaki bölgelerdeki ticaretin, özellikle de Eflak'tan Anadolu'ya ürün taşınmasının kontrol altına alınması gerektiği vurgulanıyor. Tütün tüccarlarının Deraliyyem'e getireceği ürünlerin fiyatlarının yüksek olacağı ve bu fiyat farkının üreticilerle yapılan sözleşmeleri olumsuz etkileyebileceği belirtildi. Ana fikir, tütün ve diğer ürünlerin İstanbul dışına, özellikle Anadolu'ya taşınmasını engellemeye ve düzenlemeye çalışmaktır. İstanbul'daki ekonomik dengeyi ve ticari ilişkileri etkileyen bu tür işlemlerin kontrol altına alınması, piyasa fiyat istikrarının sağlanmasının bir yolu olarak görülebilir. Bu bağlamda devlet müdahalesi ve yerel yönetimlerin kontrol sorumluluklarının güçlendirilmesi, dönemin ekonomik düzeninin korunmasına yardımcı oldu.²⁷⁸

Sonuç olarak bu belge, şehrin ekonomik nüfuzunun ve piyasa düzeninin korunması amacıyla, İstanbul dışındaki bölgelerle ticaretle sınırlandırılması gereken bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Tütün gibi değerli bir maddenin iç pazar dışına satışının engellenmesi amacıyla yerel denetimlerin sıkılaştırılması ve yalnızca belirli bir bölgede satışa sunulması planlandı. Bu tür ticarete getirilen yasağın İstanbul'un ekonomik refahını korumaya yönelik bir adım olduğu söylenebilir.

3.3.1.3. Osmanlı'da İltizam ve Vakıf Yönetimi

İltizam, Osmanlı Devleti'nde devletin vergi ve diğer kamu hizmetlerinin özel kişilere devredilmesi sistemi idi. Bu sistemde belirli bir alanda vergi toplama ve kamu hizmetlerini sunma hakkı ihale yoluyla en yüksek teklifi verene veriliyordu. Mültezimler devlete belli bir ücret ödedikten sonra bu hizmetlerden elde edilen gelirden kâr elde edeceklerdi. Bu sistem vergi tahsildarlarını daha verimli hale getirerek devlet gelirlerini

²⁷⁷ Cüneyt Dumrul-Yasemin Dumrul, “Osmanlı İmparatorluğu’nun Kapitalist Paternde Sanayileşmesinin Önündeki Engeller Üzerine Bir İnceleme”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 12/23, (Ağustos 2014), 153-157.

²⁷⁸ R.Ş.S. No: 1690, 26/B-1.

artırmayı amaçlasa da bazen yolsuzluğa ve haksız uygulamalara da yol açmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda iltizam, devlet varlıklarının, vergilerin veya hizmetlerin bir kısmının özel kuruluşlara devredildiği bir sistemdi. Bu sistemde, belirli bir alanda vergi toplama, mülkleri yönetme veya belirli kamu hizmetlerini sağlama hakkı genellikle en yüksek teklifi verene veriliyordu²⁷⁹. Çalışmamızın bu bölümünde iltizam sistemi ve çeşitli vakıfların ve devlet varlıklarının yönetimine ilişkin düzenlemeler ele alınmaktadır. Bu belgeler, devletin tarım vergisinden gelirini nasıl elde ettiğini ve vakıf varlıklarının yönetiminin nasıl düzenlendiğini gösteren önemli bir kaynaktır.²⁸⁰

Öncelikle Sultan Mehmed Han'ın cami, türbe, mektep ve diğer binalarının yer aldığı vakfın belirli kişilere yönetilmesine izin verildi. Bu iltizam, yüksek rütbeli ve ileri gelen kişilerin isteği üzerine, 1194 yılının Mart ayından itibaren bir yıl süreyle geçerli olmuştur. Vakıf yönetimi, mukataa gelirlerinin yasal harçlar ve diğer vergilerle birlikte tahsil edilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Benzer şekilde geleneksel vergilerin yanı sıra bu tür mülklerin ve vergi sistemlerinin denetimleri de düzenli olarak yapıldı.

Mukataa gelirlerinin toplanması ve yönetimine ilişkin şer'i kurallar ve örf ve adetler ilgili yıl için yürürlükte olan düzenlemelere uygun olarak oluşturulmalıdır.²⁸¹

Örneğin Sultan Mehmed Han Vakfı'na bağlı Tekfûrdağ'daki cami, türbe ve diğer tesislere ilişkin düzenleme, vakfın gelirlerinin tahsil edilmesini ve düzenli harcamaların yapılmasını amaçlamaktadır. Belirli bir mukataadan elde edilen gelir, hem yasal harçlar hem de geleneksel vergilerle birlikte toplanarak vakfın faaliyetlerine devam etmesi sağlanır. Ayrıca vakfın etkin bir şekilde gelir toplayabilmesi için şeriat ilkelerine uygun faaliyet göstermesi gerektiği vurgulandı.²⁸²

Bu belgelerde anlatılan iltizam uygulamaları, Osmanlı İmparatorluğu'nda vergi ve mülk yönetiminin esnekliğini ve özelleştirilmesini göstermektedir. İltizam, hem vergi gelirlerinin artırılmasına hem de vakfın etkin yönetilmesine hizmet etti. Belirli vakıf mülklerinin yönetimi, taraflar arasında akdedilen yükümlülükler çerçevesinde yürütülüyordu ve avans ödemesi yapılmak kaydıyla genellikle bir yıl sürüyordu. Ancak

²⁷⁹ Mehmet Genç, “İltizam” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 22: 154-158.

²⁸⁰ Eftal Batmaz, “İltizam Sisteminin XVIII. Yüzyıldaki Boyutları”, *Tarih Araştırmaları Dergisi* 18/29 (Mayıs 1996), 43-47.

²⁸¹ R.Ş.S. No: 1690, 11/A-1.

²⁸² R.Ş.S. No: 1690, 11/A-2.

her iki tarafın da yükümlülüklerini yerine getireceği ve sürecin sorunsuz ilerleyeceği güvencesi verildi.²⁸³

Tekfûrdağ gibi bölgelerde mukataaların yönetimi bu sistemin bir başka örneğidir. Burada önemli olan verginin, damga vergisinin ödenmesine, gayrimenkulün düzenli ve belirli bir süre içerisinde yönetilmesine uygun kişilerin katılımıdır. Bu düzenlemelerin amacı vakfın mal varlığını korumak ve devletin ekonomik kontrolünü sağlamaktır.²⁸⁴ Örneğin Tekfûrdağ'daki gayrimenkulün yönetimi bir yıl süreyle uygun kişilere devredilmiş ve bu dönemde elde edilen gelirler yasal maliyetlerle birlikte dahil edilmiştir.²⁸⁵

Sonuç olarak iltizam yoluyla yapılan bu düzenlemelerle vergilerin zamanında ve düzenli olarak tahsil edilmesinin yanı sıra vakfın mal varlığının korunması ve devletin ekonomik kontrolünün sağlanması da hedefleniyordu. İltizam, Osmanlı Devleti'nde vergi ve mülk yönetiminde önemli bir araç olarak devlet gelirlerini artırmanın yanı sıra yerel yönetimlerin ve mülki vakıfların etkin işleyişini de sağlamıştır.²⁸⁶ İltizam sistemi, Osmanlı Devleti'nde hem yerel yönetimlerin işleyişini hem de vergi toplama süreçlerini düzenleyen önemli bir mekanizmaydı. Bu belgelerde yer alan iltizam düzenlemeleri, vakıf mülklerinin nasıl yönetildiğini, iltizamın nasıl uygulandığını ve gelirlerin nasıl toplandığını göstermektedir. Üstelik bu tür vergi uygulamaları ülkenin ekonomik düzeninin sağlanmasında önemli bir araçtır.²⁸⁷

3.3.1.4. Osmanlı'da Masraf ve Düzenlemeleri

Masraf ve harcırahlar Osmanlı İmparatorluğu'nda mali yönetimi ve devlet kaynaklarının kullanımını gösteren önemli belgelerdir. Bu kayıtlar, çeşitli harcamaların detaylı olarak kayıt altına alındığı ve tüm harcamaların düzenli olarak takip edildiği bir sistemi yansıtmaktadır. Askeri, idari, sosyal ve kültürel harcamalar gibi çeşitli alanlardaki harcamaların kayıt altına alınması, devletin mali kontrolü ve kaynakların nasıl dağıtıldığı konusunda değerli bir bilgi kaynağıdır. Bu tür belgeler aynı zamanda Osmanlı

²⁸³ R.Ş.S. No: 1690, 12/A-1.

²⁸⁴ R.Ş.S. No: 1690, 15/A-2.

²⁸⁵ R.Ş.S. No: 1690, 22/A-2, 22/A-3.

²⁸⁶ R.Ş.S. No: 1690, 39/B-1, 40/A-2.

²⁸⁷ Genç, "İltizam", 22: 157-158.

İmparatorluğu'ndaki ekonomik düzenin işleyişi ve devletin mali işleyişinin şeffaflığı açısından da önemli bilgiler sunmaktadır.²⁸⁸

Açıklama	Guruş	Para
Toplam	1962	
Hasan Paşa'nın atlarına yem ve adamları için masraflar	63	5
Türkmenli'ye kadar yirmi neferin yedekçi ücreti	30	
Türkmenli'ye beş adet bargir (yük taşıyan) ücreti	8	
Bulgar oğlu Hayrabolu'na verilen masraflar	2	
Gündüzlü halka gelen bölükbaşı için verilen basma	27	35
Toplam	2091	40
Bargirlerine yem fiyatı	12	
Gelibolu'daki masraflar, deryadan çıkan cesetlerin keşfi	116	10
Deryadan çıkan laşe keşfi masrafı	15	20
Seferoğlu'nun getirdiği bölükbaşı için verilen masraflar	25	
Bostancıbaşına ve ekibine hintası (bir çeşit ödeme) için harcanan para	80	
Toplam	2339	70
On yedi günlük tayinat ve mum ve kahve masrafları	83	
Bostancıbaşına verilen masraflar	12	
Atlarına yem ve kömür masrafları	81	
Buğday emri getiren tatar ücreti	9	
İstanbul'a bargir ücreti [?] masrafı	6	20
Toplam	2530	90
Sefineler için bahre ilkâ olunmak üzere gelen tatarın masrafları	8	10
Edirne bostancıbaşı ağasının masrafları, araba ve bargir ücretleri	1098	11
Gelen tatar ve menzilhâşin masrafları	2619	
Hususî olarak bu işler için istihdam edilen iki bin iki yüz kuruş	330	
Mora hazinesi bekçi ücreti	2	
Toplam	6587	111
Ağa kapısına alınan hasır semeni	6	20
Müftiye verilen kahve	10	30
Çakıllı'ya giden sultan arabaları – 4 kıta	22	
Göç emri getiren tatar ücreti	8	10
Hediye verilen hasır semeni	300	
Toplam	6933	171
Tuz emri getiren bölükbaşı [?] ve yem ve kömür masrafı	14	36
Hazine bekçisinin bir senelik ücreti	12	
Kethüdâ el-Hâc Hasan Efendi'ye harcama	25	
Pandurların Cumâdelûlâ aylıkları	66	
Zehâ'ir emri getiren vezir çukadarı [?]	73	40
Toplam	7121	227
Rum ve Ermeni re'âyâlarının harcaması ve İstanbul'a masrafları	463	

²⁸⁸ Fatma Şensoy, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Mali Yönetim Denetim Ve Soruşturma, Bir Müsadere Örneği”, *The Journal of Accounting and Finance* 78, (Nisan 2018), 65-69.

Asitâneye giden on bir nefer efendilere harcama	220	
İstihdam edilen bargirler ve sürücülerin ücretleri	76	
Ehl-i İslam'dan gidenlere verilen masraflar	168	
Mukaddem mahzar ile gönderilene verilen	100	
Toplam	8148	227
El-Hâc Ali Efendi'ye [?] için verilen harcama	60	
Selim Ağa'ya verilen	50	
Arabacı Mustafa Beşe talika kirâsı	35	
Asitâneye mektup ile gidip gelen için yapılan harcama ve mahzar ile gidenlere verilen fazla ücret	30	
Sonra irsal olunan altı nefere verilen	40	
Toplam	8393	227

Tablo 10: Osmanlı İmparatorluğu'nda Çeşitli Masraflar ve Harcamalar

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690, 1/B-1.

Tablodaki harcama kalemleri, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki çeşitli harcama türlerini ve bunların maliyetlerini detaylandırmaktadır. Bu veriler dönemin ekonomik yapısı, devlet maliyesinin yönetim yaklaşımı ve merkezi yönetimin işleyişi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır.

Harcama kalemlerinin çeşitliliği, Osmanlı idaresinin karmaşık mali yapısını ve çeşitli alanlardaki harcamaların düzenli olarak takip edilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. At yemi, sefer masrafları, bölük şeflerinin maaşları gibi askeri harcamalar, Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri gücünü sürdürmek için gerekli kaynakları nasıl yönettiğini göstermektedir. Bu tür harcamalar askeri hazırlıkların önemli bir unsurudur. Ayrıca idari giderler devletin idari işleyişinin ve mali kaynakların kullanımının her düzeyde nasıl organize edildiğini gösterir. Örneğin "Edirne bostancıbaşı ağa giderleri" ve "Mora hazineci maaşı" gibi harcamalar, yerel yönetimlerin merkezi yönetimle bağlantılı olarak yaptığı harcamaları yansıtmaktadır. Bu harcama kalemleri Osmanlı'da bölgesel yönetimlerin işleyişini ve merkezi yönetimin bu harcamaları nasıl denetlediğini göstermektedir.²⁸⁹

Tabloda bürokratik maliyetler de yer alıyor. "Cumadelûlâ Pandurların Maaşları" ve "Asitâne'ye Giden On Bir Askerin Harcamaları" gibi harcamalar, Osmanlı Devleti'nde devletin işleyişini sürdürmek için yapılan düzenli harcamaları temsil etmektedir. Güvenliği, düzeni ve bürokratik işleyişi sağlamaya yönelik bu tür devlet harcamaları, merkezi hükümetin kontrol ve düzeni sağlama hedefini yansıtmaktadır. Tabloda yer alan

²⁸⁹ R.Ş.S. No: 1690, 1/B-1.

bazı harcamalar dönemin sosyal yapısına ve kültürel etkileşimlerine de ışık tutmaktadır. "Müftüye Verilen Kahve" ve "Samandan Meni Hediyesi" gibi harcama kalemleri, bir ülkenin sosyal statüsü ile üst düzey din ve devlet görevlilerine verilen değer arasındaki etkileşimi göstermektedir. Bu harcamalar, Osmanlı yönetiminin toplumsal yapısında belirli bir hiyerarşiyi ve devletin toplumsal işleyişteki rolünü ortaya koymaktadır.²⁹⁰

Mahalle/Köy/Toplum Adı	Hane Sayısı	Sehm (Akça)	Diğer Detaylar
Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey	2	19746	Rub' -1
Mahalle-i el-Hac Mehmed	1	13164	
Mahalle-i Dudu Hatun	1	15358	Rub' -1
Mahalle-i Behram Reis	2	21940	
Mahalle-i el-Hac Hürmüz	3	26328	
Mahalle-i Dizdarzade	1	2735	Sülüs-1
Mahalle-i Hoca Veli	2	21940	
Mahalle-i Lebiderya	0.5	6582	Rub' -1
Mahalle-i İbrahim Bey	2	24134	Rub' -1
Mahalle-i Yunus Bey	1.	15358	Rub' -1
Mahalle-i Cennet Hatun	0.5	7321	Sülüs-1
Mahalle-i el-Hac Mehmed	1	13164	
Mahalle-i Kara Katib	1	13164	
Mahalle-i el-Hac İsa	3	32910	Rub' -1
Mahalle-i Cami-i vasat	1	10701	Sülüs-1
Mahalle-i Cami-i atik	2	17552	
Mahalle-i Hoca Bayezid	2	21940	
Mahalle-i Hüseyin Çavuş	1	13164	
Mahalle-i Nebizade	1	13164	
Mahalle-i İskender Çavuş	2	24134	Rub' -1
Mahalle-i el-Hac Musa	1	8776	
Mahalle-i Raziye Hatun	2	4388	
Mahalle-i Canbeşezade	1.May	13164	
Kurâ-i Müslümanân			
Karye-i Gazioğlu	1	8776	
Karye-i Karaevli-i kebir	3.May	30717	
Karye-i Hasunlu	1	8776	
Karye-i Köse İlyas	0.5	4388	
Karye-i Doğançı	1	2725	Sülüs-1
Karye-i Kayı	3.May	36466	Sülüs-2
Karye-i Yerbasan	0.5	4388	
Karye-i Gündüzlü	1	8776	
Karye-i Köpekli Bey	0.5	4388	
Karye-i Müsellem	1.May	13164	
Karye-i Sarı İsmail	1	2194	Rub' -1

²⁹⁰ R.Ş.S. No: 1690, 1/B-1.

Karye-i Osmanlı	2	17552	
Karye-i Büyükpınarlı	1.May	13164	
Karye-i Küçükpınarlı	0.5	4388	
Karye-i Kara Halil	2	19746	Rub'-1
Karye-i Fahrioglu	1.May	15358	Rub'-1
Karye-i Ortaca	2.May	21940	
Karye-i Karaca Murat	2	17552	
Karye-i Ahmedikli	1	8776	
Karye-i Demirli	0.5	4388	
Karye-i Hacı	1	2194	Rub'-1
Karye-i Bıyık Ali	1	2925	Sülüs-1
Karye-i Sekbanlı	1	10970	Rub'-1
Karye-i Güvençli	2	19746	Rub'-1
Karye-i Oruçbeyli	1	10970	Rub'-1
Karye-i Kılıçlı-i sagir	2	19746	Rub'-1
Karye-i Kılıçlı-i kebir	1	2194	Rub'-1
Karye-i Abşur	1	8776	
Karye-i Çanakçı	1	8776	
Karye-i Naib	1	8776	
Karye-i Kadı	1	2194	Rub'-1
Karye-i Yazır	2.May	21940	
Karye-i Karahisarlı	1.May	13164	
Karye-i Yayabaşı	0.5	6582	Rub'-1
Karye-i Yağcı	1	8776	
Karye-i Nusretli	1	8776	
Karye-i Müslümanan-ı Banados	1	14626	Sülüs-2
Kurâ-i Erba'a-i Kefere			
Karye-i Kefere-i Banados	6.May	74676	Rub'-1
Karye-i Kefere-i Işıklar	11.May	129981	
Karye-i Kefere-i Cedit	16.May	71904	
Karye-i Kefere-i Kumbağı	1	77439	Sülüs-2
Tâ'ife-i Rûmiyân-ı Şehr	3	575250	Rub'-1
Tâ'ife-i Ermeniyân-ı Şehr	6	1062000	
Tâ'ife-i Yahûdiyân-ı Şehr	0.5	88500	

Tablo 11: Osmanlı İmparatorluğu'nda Mahalle ve Köyler Arasında Ekonomik Harcama Dağılımı

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690, 17/A-1.

Tablodaki veriler Osmanlı İmparatorluğu'nda kazalar ile köyler arasında ekonomik farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bazı mahalleler ve köyler çok sayıda hane ve büyük harcamalarla karakterize edilirken, diğerleri daha düşük miktarlarla sınırlıdır. Örneğin, bazı kazalar yüksek harcama ve kaynak tahsisine ihtiyaç duyarken, diğerlerinin ekonomik talepleri daha düşüktür. Bu durum kaza ve köylerin büyüklüğü ve sosyal yapısına, yerel

yönetimlerin gelir gider dengesine ve ticaret hacmine bağlı olarak değişmektedir.²⁹¹ Tabloda köyler arasında da büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bazı köylerdeki ekonomik büyüklük çok belirgindir. Bazı köylerin harcama gereksinimleri diğerlerinden çok daha yüksekken, diğerleri daha düşük harcamalarla mücadele ediyor. Bu farklılıklar köyün büyüklüğüne, tarımsal faaliyetlere ve yerel işgücü ihtiyaçlarına bağlı olarak değişebilmektedir. Tabloda ki veriler aynı zamanda kentteki çeşitli etnik ve dini toplulukların ekonomik durumunu da yansıtır. Rum, Ermeni ve Yahudi cemaatlerinin gelir ve giderlerindeki farklılıklar belediyelerin ekonomik gücünü ve iç sosyal yapıları üzerindeki kontrollerini göstermektedir.²⁹² Bu veriler, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki farklı toplulukların ekonomik açıdan ne kadar güçlü olduklarını ve devletle ilişkilerini anlamamıza yardımcı oluyor. Verilerde bildirilen harcamalar aynı zamanda sosyal hizmetlerin dağılımını ve sosyal hizmetlerin sağlanmasındaki rolü de göstermektedir. Başta temel ihtiyaçlar ve kamu hizmetleri olmak üzere harcamalar, yerel halkın yaşam kalitesinin iyileştirilmesi için yapıldı. Devlet denetimi ve yerel yöneticiler aracılığıyla kaynak tahsisi, yerel düzeyde ekonomik düzenin sağlanmasında önemli rol oynamaktadır.²⁹³

Son olarak tablodaki veriler genel anlamda büyük bir ekonomik hacmi yansıtır. Harcamaların kazalar ve köyler arasındaki farklı dağılımı, yerel ekonomik faaliyetin yoğunluğunu ve devletin bu faaliyete katkısını göstermektedir. Aynı zamanda yerel yönetimlerin ve devletin kaynakları nasıl kontrol ettiği konusunda da rehberlik sağlar. Bu tür veriler, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki sosyal yapının, ekonomi politikasının ve yerel yönetimlerin işleyişinin daha derinlemesine anlaşılmasına olanak sağlıyor.

3.3.1.5. Hammadde ve Malzeme Tedariki

Osmanlı İmparatorluğu'nda hammadde ve malzeme temini devletin ekonomik ve askeri gücünün temellerinden biriydi. İmparatorluk, geniş topraklarının çeşitli bölgelerinden hammadde ve inşaat malzemeleri temin ediyor ve özellikle tersaneler ve askeri yapıların ihtiyaçları için bu hammaddelerin düzenli olarak tedarik edilmesini sağlıyordu. Malzeme alımında gümrük gelirleri ve yerli üretim önemli rol oynasa da nakliye ve lojistik de sıkı

²⁹¹ R.Ş.S. No: 1690, 17/A-1.

²⁹² R.Ş.S. No: 1690, 17/A-1.

²⁹³ R.Ş.S. No: 1690, 17/A-1.

kontrol altındaydı.²⁹⁴ Örneğin özellikle donanmanın inşası için çeşitli malzeme ve hammaddelerin satın alınması önemliydi ve bu işlemler devletin talimatları doğrultusunda hızlı ve düzenli bir şekilde gerçekleştirildi. Tedarik zincirinde zaman zaman zorluklarla karşılaşılrsa da Osmanlı yönetimi, etkin kontrol ve organizasyonla süreci başarıyla yönetmeyi başardı.²⁹⁵

1690 numaralı Rodosçuk şeriyeye siciline göre hazırlanan analiz, Osmanlı İmparatorluğu'nun hukuki ve idari düzenlemelerini yansıtacaktır. Bu tür belgeler o dönemin sosyal, ekonomik ve idari yapısının anlaşılması açısından önemli bir kaynaktır. Şer'iyye sicilleri, Osmanlı toplumunun yerel düzeyindeki günlük yaşamı, hukuku, idari ilişkileri ve idari prosedürleri gösteren çok değerli bir belge kaynağı oluşturmaktadır. Rodosçuk'un 1690 numaralı şeriyeye sicilinde yerel yönetim ile halk arasındaki ilişkilerin nasıl düzenlendiği, özellikle ticaret, malzeme temini, ulaşım ve diğer günlük faaliyetlerin nasıl denetlendiği ortaya konulmaktadır. Bu sicillerde yer alan veriler, Osmanlı Devleti'nde yerel yönetimlerin işleyişi, özellikle yerel yargı ve malzeme teminine ilişkin düzenlemeler hakkında önemli ipuçları vermektedir.²⁹⁶

Özellikle Rodosçuk gibi kıyı bölgelerinde deniz taşımacılığı ve ticaretinin önemli rol oynadığı bilinmektedir. 1690 numaralı sicilde bu alanda yürürlükte olan düzenlemeler ve malzeme tedarik süreçlerine ilişkin yazışmalar yer almaktadır. Bu belge, yerel tüccar ve nakliyecilerin malzeme temini, nakliye ve gümrükleme konularında organizasyon içerisinde nasıl faaliyet gösterdiğini, devletin bu süreçleri nasıl denetlediğini gösteriyor.²⁹⁷

Örneğin gümrük işlemlerine ilişkin düzenlemeler, taşımacılığın ve ticaretin nasıl kontrol edildiğini ve yerel yönetimlerin bu konuda etkinliğini göstermektedir. Ayrıca yerel halkın devlet işlerine katılımı ve katkısı da bu tür belgelerde yer alan düzenlemelerle ortaya konulmaktadır. Ticaret ve ulaşım ile ilgili tüm yasal düzenlemeler hem yerel halkın refahını hem de devletin ekonomik çıkarlarını korumayı amaçlamaktadır. Nitekim 1690 numaralı Rodosçuk Şeriat Sicili, Osmanlı İmparatorluğu'nun yerel yönetim mekanizmalarının işleyişine ilişkin önemli bilgiler sunmaktadır. Bu belge, dönemin ticari,

²⁹⁴Ali Gökhan Gölçek-Altuğ Murat Köktaş, "Endüstri Devrimi Ve Osmanlı İmparatorluğu: Askeri Fabrikalaşma Örneği", *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 9/4, (2016), 99-101.

²⁹⁵R.Ş.S. No: 1690, 16/A-1.

²⁹⁶R.Ş.S. No: 1690, 16/B-1.

²⁹⁷R.Ş.S. No: 1690, 16/A-1, 16/B-1.

sosyal ve ekonomik yapısının yanı sıra devletin bu süreçleri kontrol etme ve organize etme becerisinin de bir göstergesidir.²⁹⁸ Bu belgeler, Osmanlı İmparatorluğu'nda idari düzenin ve malzeme temini sürecinin nasıl işlediğine dair önemli örnekler sunmaktadır. Her bir belge, devletin ekonomik ve idari yapısının çeşitli yönlerini ortaya koyarken, aynı zamanda toplumdaki yönetim şekli ve düzenin nasıl sürdürüldüğünü de göstermektedir. İlk belgede, Tekfûr Dağı bölgesinin naibi Mevlâna, Ali isimli bir şahsın Tunus'tan çağrılmasının ardından yaşanan trajik bir olayı kaydeder. Ali'nin vefatından sonra arta kalan eşyaların devletin emriyle beytûlmâl olarak kaydedilmesi ve helal bir şekilde devredilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki mal yönetiminin ne kadar dikkatli ve şeffaf olduğunu, kayıp mal ve mülklerin devlet kontrolünde işlemeye devam ettiğini gösterir. Ayrıca, devletin mallar üzerindeki denetimi, adaletin sağlanması için önemlidir. Rodosçuk naibi Mevlâna, Tekfûr Dağı'ndaki yeni görev atamaları hakkında bilgi vermektedir. Görevlilerin sorumluluğunda bulunan malzemelerin taşınması ve lojistik süreçlerin aksatılmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu, Osmanlı Devleti'nin malzeme akışı ve taşımacılıkla ilgili sıkı bir denetim ve organizasyon anlayışına sahip olduğunu gösterir. Ticaret ve malzeme taşımacılığının devletin stratejik önceliklerinden biri olduğu anlaşılmaktadır.²⁹⁹

İkinci belgede, Cezayir-i Bahr-i Sefid'in işgali nedeniyle yaşanan üretim kesintileri üzerine Tekfûrdağı İskelesi'nden İstanbul'a gönderilmesi gereken tahıl malzemeleriyle ilgili bir yardım talebi yer alır. Burada, zorlu koşullarda bile Osmanlı Devleti'nin iç ve dış yardım sağlama konusundaki hızlı ve etkili organizasyonunu görmekteyiz. Bu tür düzenlemeler, devletin ekonomik kaynaklarını verimli kullanma ve stratejik anlamda değerlendirme becerisini yansıtmaktadır.³⁰⁰

Bu belgelerde ayrıca, disiplinin sağlanması ve sorumlulukların net bir şekilde tanımlanması önemli bir tema olarak öne çıkar. Devlete ait malzeme ve lojistik süreçlerde sorumluluklar belirli kişilere verilmiş ve onların görevlerini yerine getirmelerini sağlamak amacıyla sıkı kontroller uygulanmıştır. Osmanlı Devleti'nin güçlü idari yapısı, devlet çıkarlarını koruma ve yerel halkın etkin bir şekilde denetlenmesi yoluyla belirginleşmektedir. Sonuç olarak, bu belgeler Osmanlı İmparatorluğu'nda idari düzenin nasıl işlediğini, devletin malzeme ve taşıma yönetimi süreçlerinin nasıl organize

²⁹⁸ R.Ş.S. No: 1690, 27/A-1.

²⁹⁹ R.Ş.S. No: 1690, 23/B-1.

³⁰⁰ R.Ş.S. No: 1690, 38/B-2.

edildiğini gözler önüne sermektedir. Aynı zamanda bu belgeler, Osmanlı Devleti'nin ekonomik ve bürokratik yapısının güçlü işleyişine dair değerli bilgiler sunmaktadır.

3.3.2. Tarım ve Hayvancılık Alanındaki Faaliyetler

18. yüzyılda Rodoscuk'da, mahsul yetiştirme teknikleri, bölgenin temel mahsullerine hitap eden geleneksel uygulamalar ve yeni tanıtılan yöntemlerin bir karışımıydı. Yerli topluluklar, hastalıklara ve zararlılara karşı doğal olarak daha dirençli olan yerel çeşitlere büyük ölçüde güveniyordu. Bu direnç, bölgenin zorlu iklim koşullarında istikrarlı verim sağlamak için çok önemliydi.³⁰¹ Toprak verimliliğini korumak için tarlaları döndürmeyi içeren kaydırmalı ekim gibi geleneksel teknikler yaygındı. Ek olarak, erik ve yonca gibi örtü bitkilerini içeren yeşil gübre uygulamalarının tanıtılması, toprak beslenmesini ve yapısını iyileştirdi. Bu asırlık bilgelik ve uyarlanabilir stratejilerin birleşimi, bu dönemde Rodoscuk'da tarımsal üretkenliğin sürdürülmesinde önemli bir rol oynadı.³⁰²

Bölgenin değişken yağış düzenleri göz önüne alındığında, verimli sulama ve su yönetimi, 18. yüzyılda 'da tarımın kritik bileşenleriydi. Çiftçiler, su kullanımını optimize etmek ve mahsulün hayatta kalmasını sağlamak için çeşitli stratejiler kullandılar. Bu yöntemlerden biri, kurak dönemlerde su mevcudiyetini en üst düzeye çıkaran bir teknik olan suyu akarsulardan tarlalara yönlendiren basit sulama kanallarının inşasıydı.³⁰³ Ek olarak, suyun tarlalara eşit şekilde dağıtıldığı modern yağmurlama sulama yöntemine benzer uygulamalar su verimliliğini artırmak için kullanıldı. Bu sistemler yalnızca temel ürünlerin büyümesini desteklemekle kalmadı, aynı zamanda çeşitli bitki türlerinin yetiştirilmesini de sağladı ve böylece Rodoscuk'un tarımsal manzarasını zenginleştirdi.³⁰⁴

18. yüzyıl Rodoscuk tarımında kullanılan araç ve gereçler hem ilkel hem de yenilikçiydi ve o dönemin teknolojik yeteneklerini yansıtıyordu. Öğütme taşları, sabanlar ve oraklar gibi temel araçlar toprak hazırlama ve hasat için gerekliydi.³⁰⁵ Bu aletler basit olsa da yerel ortama ustaca uyarlanmıştı ve çiftçilerin sınırlı kaynaklara rağmen verimli bir

³⁰¹ İbrahim İnci, "Tarihsel Süreç İçinde Türkiye'de Tarımsal Makine ve Ekipmanların Modernizasyonu 1948-1960", *Mecmua* 13, (2022), 133-141.

³⁰² Kaya Göktepe, "Osmanlı Döneminde Tekirdağ'da Yapılan Hayvancılığın İstanbul'un İaşesi İle Sanayii Ve Ticari Faaliyetlerdeki Rolü", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20/1, (Haziran 2018), 368-372.

³⁰³ Enver Akın-Reşat Esgici, "Eski Çağda Tarım Aletleri", *Tarım Makinaları Bilimi Dergisi* 11/1, (2015), 33-37.

³⁰⁴ Göktepe, "Osmanlı Döneminde Tekirdağ'da Yapılan Hayvancılığın İstanbul'un İaşesi İle Sanayii Ve Ticari Faaliyetlerdeki Rolü", 361-377.

³⁰⁵ Akın- Esgici, "Eski Çağda Tarım Aletleri", 33-35.

şekilde çalışmasını sağlıyordu. İlk traktörlere benzeyenler gibi daha gelişmiş araçların kademeli olarak tanıtılması, tarımsal uygulamalarda önemli bir değişimi işaret ederek verimliliği artırdı ve emek yoğunluğunu azalttı. Bu gelişmeler, bölgedeki tarımın genel gelişimine katkıda bulunarak daha sofistike çiftçilik tekniklerinin önünü açtı.³⁰⁶

3.3.2.1. Gıda Tedariki ve Dağıtımı

Osmanlı İmparatorluğu'nda gıda temini ve dağıtımı, imparatorluğun geniş topraklarının ve çeşitli nüfus yapısının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik karmaşık bir organizasyona dayanıyordu. Tarıma dayalı bir ekonomiye dayanan imparatorluk, gıda maddelerinin üretiminden dağıtımına kadar olan süreci devlet kontrolü altında yürütmeyi başardı. Bu süreçte yerel pazarların düzenlenmesi, lojistik altyapının oluşturulması, stratejik depolama sistemleri gibi unsurlar aracılığıyla nüfusun günlük gıda ihtiyacının sürdürülebilir bir şekilde karşılanması amaçlandı.³⁰⁷ Çalışmada Osmanlı İmparatorluğu'ndaki gıda tedarik ve dağıtım sisteminin işleyişine genel bir bakış sunulacaktır.

Osmanlı İmparatorluğu'nda gıda temini ve dağıtımı oldukça organize ve hiyerarşik bir yapıya dayanıyordu. Bu süreç, imparatorluğun geniş topraklarını ve çeşitli bölgesel özelliklerini dikkate alarak, merkezi hükümetin emirlerine uygun olarak işleyen bir sistemi gerektiriyordu.³⁰⁸ Bu bağlamda Tekfûrdağı kazası ve çevresine ilişkin yayınlanan emirler, merkezi hükümetin gıda maddelerinin düzenli tedarik ve dağıtımı konusunda titiz yaklaşımını ortaya koyuyor. Osmanlı İmparatorluğu'nda gıda ürünlerinin toplanması, taşınması ve dağıtımı genellikle yerel idareciler ve gümrük memurları gibi görevliler tarafından yürütülüyordu.³⁰⁹

Tekfûrdağı kazasına ilişkin yazılan emirler, özellikle gıda maddelerinin zamanında ve eksiksiz sevkiyatı konusunda üst düzey otoriteler tarafından verilen talimatları içermektedir.³¹⁰ Örneğin Tekfûrdağı gümrük müdürüne ve diğer yerel yetkililere, Edirne'den gönderilecek un ve diğer gıda maddelerinin herhangi bir gecikme veya kayıp

³⁰⁶ İnci, “Tarihsel Süreç İçinde Türkiye’de Tarımsal Makine ve Ekipmanların Modernizasyonu 1948-1960”, 137.

³⁰⁷ Kayhan Orbay, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Tarımsal Üretkenlik Üzerine Tetkikat Ve Notlar”. *BELLETEN* 81/292, (Aralık 2017), 791-807.

³⁰⁸ B. Ali Eşiyok, “Osmanlı İmparatorluğu’nun Dünya Ekonomisine Eklemlenmesinde Bir Dönüm Noktası:1838 Serbest Ticaret Anlaşması”, *Mülkiye Dergisi* 34/266, (Şubat 2014), 71-74.

³⁰⁹ R.Ş.S. No: 1690, 4/A-1 ,4/B-1.

³¹⁰ R.Ş.S. No: 1690, 6/B-1.

olmadan temin edilmesi talimatı verildi.³¹¹ Bu emir sadece gıda ürünlerinin taşınmasını değil, aynı zamanda bu sürecin sıkı bir şekilde denetlenmesini de gerektiriyor. Benzer şekilde Edirne Bostancıbaşı'na yazılan siparişlerde de gıda maddelerinin teslim alınması ve sevkiyatının dikkatli bir şekilde denetlenmesi gerektiği vurgulanıyor.

Bostancıbaşı'nın gıda maddelerinin kayıt altına alınması, taşınması ve teslim edilmesinden sorumlu olduğu ve bu süreçte aksaklık yaşanmaması için gerekli önlemleri alması gerektiği belirtildi.³¹² Bu tür yönetmeliklerde yapılan vurgu, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki gıda tedarik sisteminin iki ana unsura dayandığını göstermektedir: yerel yönetimlerin sorumluluğu ve merkezi kontrolün güçlü etkisi. Tekfûrdağı örneğinde olduğu gibi yerel yöneticiler ve polis memurları, bakkalların toplanması ve sevkiyatı ile ilgili faaliyetleri yürütürken, bu süreçlerin doğru bir şekilde kayıt altına alınması ve herhangi bir aksaklığın yaşanmaması için titiz bir izleme ve raporlama sistemi kurulmuştur.

Bu durum, Osmanlı İmparatorluğu'nda merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerinde uyguladığı kontrolü ve bu kontrolün gıda güvenliği ve halkın ihtiyaçlarının karşılanmasındaki rolünü vurgulamaktadır.³¹³ Ayrıca Tekfûrdağı İskelesi'ne ilişkin yönetmelikte gıda taşımacılığının hızlı olması gerektiği ancak olası hava koşulları gibi dış faktörlerin de dikkate alınması gerektiği belirtildi. Bu kadar detaylı siparişler, gıda dağıtımının sadece fiziki ulaşım ile sınırlı olmadığını, lojistik planlama ve programlama gibi unsurların da önemli rol oynadığını gösteriyor. Osmanlı yönetimi, gıda tedarik sürecindeki herhangi bir aksamayı veya gecikmeyi halkın refahı ve güvenliğine yönelik büyük bir tehdit olarak görüyordu.³¹⁴ Osmanlı İmparatorluğu'nda gıda tedarik ve dağıtım sisteminin etkinliği, merkezi hükümetin yerel yönetimler üzerindeki sıkı denetimi ve bu sürecin titizlikle planlanmasıyla sağlandı. Tekfûrdağı örneği bu sistemin nasıl çalıştığının somut bir örneğini sunuyor. Gıda maddelerinin düzenli teslimatı, nakliyesi ve dağıtımıyla ilgili bürokratik süreçler, Osmanlı İmparatorluğu'nun halkının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde nasıl organize edildiğini göstermektedir. Bu kuruluş hem gıda güvenliğini sağladı

³¹¹ R.Ş.S. No: 1690, 6/B-2.

³¹² R.Ş.S. No: 1690, 8/A-1.

³¹³ R.Ş.S. No: 1690, 10/B-1.

³¹⁴ R.Ş.S. No: 1690, 12/B-2.

hem de devletin vatandaşlarına karşı yükümlülüklerini yerine getirme konusunda gösterdiği özeni ortaya koydu.³¹⁵

1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicilinde yer alan belgeler, merkezi otoritenin yerel yöneticilere belirli malzemelerin taşınması, kontrolü ve piyasaya müdahale konusunda çok kesin talimatlar gönderdiğini gösteriyor. Örneğin ilk belgede İstanbul'a mal taşıyan ticaret gruplarına müdahale edilmemesi gerektiği vurgulanırken aynı zamanda "her türlü para ve malın alınmasından kaçınılması" talimatı veriliyordu. Bu yönetmelik bir yandan tüccarların serbestçe ticaret yapmalarına olanak sağlarken diğer yandan devletin amacının ekonomik sistemin işleyişine müdahale etmeyerek tüccarların zarar görmesini önlemek olduğunu göstermektedir. Bu durumda malzeme taşıyan tüccarların geçişinde dikkat edilmesi gereken en önemli husus, bunların devlete ve gerçekten ihtiyaç sahiplerine zarar vermemesidir.³¹⁶

Bu durum devletin ekonomiyi dolaylı olarak kontrol altında tuttuğunu ve doğrudan müdahaleden ziyade ticaretin devamlılığının sağlanmasına güvendiğini göstermektedir. Öte yandan yerel yönetimlerin belirli emirlere uymamaları halinde ciddi sonuçlarla karşı karşıya kalacakları belirtildi. Burada amaç, yerel yönetim yetkililerini sadece düzeni sağlamaktan değil, aynı zamanda devletin ekonomik çıkarlarını ve halkın temel ihtiyaçlarını korumaktan da sorumlu kılmaktır.³¹⁷

Belgelerde vurgulanan bir diğer önemli nokta ise, Silivri ve Tekfûrdağı'ndaki kadı ve diğer iskele görevlileri başta olmak üzere yerel yöneticilere, tedarikte dolandırıcılık (fiyatları artırmak amacıyla malzeme gizleme) yapan gruplara karşı alınacak tedbirler konusunda kesin talimat verilmiş olmasıdır. Malzemelerden. Yiyeceklerin İstanbul'a zamanında ulaştırılmasında herhangi bir aksama yaşanmamasını sağlamak tüccarların ve yerel yöneticilerin sorumluluğundaydı. Üstelik bu malların fiyatlarının saklanarak artmasına izin verilmemesi ve bunun kamuoyunda üzüntü yaratması talep edildi. Yerel yöneticilerin bu konuda yeterli önlem almaması halinde ciddi yaptırımların uygulanacağı uyarısı yapılıyor.³¹⁸

Bu talimatlar sadece yerel yönetim yetkililerinin sorumluluğunu arttırmakla kalmıyor, aynı zamanda yerel düzeyde ekonomi üzerinde etkin devlet kontrolünü sağlamaya

³¹⁵ R.Ş.S. No: 1690, 13/A-1.

³¹⁶ R.Ş.S. No: 1690, 15/A-1.

³¹⁷ R.Ş.S. No: 1690, 18/A-1.

³¹⁸ R.Ş.S. No: 1690, 19/A-1.

yönelik eylemler olarak da değerlendirilebiliyor. Özellikle gıda kontrolü insanların temel ihtiyaçlarının karşılanması açısından hayati önem taşıyor.³¹⁹

Dikkat çeken bir diğer önemli nokta ise Tekfûrdağı iskelesinden gelen kargoların özellikle arpa, çavdar ve saman gibi ürünlerin tamamen temiz ve güvenilir olması zorunluluğudur. Tüccarlardan kargolarını uygun şekilde hazırlamaları ve gereksiz karışıklık ve kirlenmeden kaçınmaları istendi. Aksi takdirde gemilerinin tersaneye yanaştırılacağını ve gerekli yaptırımların uygulanacağını söyledi. Bu tür denetimlerin amacı yalnızca malzemenin kalitesini değil aynı zamanda halkın sağlığını da güvence altına almaktır. Ayrıca bu ürünlerin belirli periyotlarda kontrol edilmesi ve numune alınması gerektiği vurgulanarak, malzeme kalitesinin bozulması veya sahteciliğin önlenmesi için önlemler alındı.³²⁰

Bu noktada girişimcilerin sorumlulukları ve kontrol süreçleri devletin ekonomik kontrol anlayışının bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Yerel yöneticiler ve tüccarlar arasındaki iş birliği, bir işletmenin sorunsuz çalışması için çok önemlidir. Aynı zamanda halkın sağlıklı malzeme satın alabilmesini ve piyasa istikrarını koruyabilmesini sağlamak amacıyla devletin yerel yöneticilere tüccarların mallarını kontrol etmesi yönünde baskı yaptığını da gösteriyor.³²¹

1194 yılından kalma bu belgeler, Osmanlı İmparatorluğu'nda yerel yönetimlerin ve tüccarların rolünü, merkezi hükümetin piyasa üzerindeki kontrolünü ve nüfusun temel ihtiyaçlarının korunmasını sağlama hedefini kapsayan bir dizi yönetmelik ve talimatı ortaya koyuyor. İnsanlar. Bu belgelerde yer alan emirlerden Osmanlı İmparatorluğu'nda hem ticaretin hem de yerel yönetimin düzenlenmesinin sadece ekonomik bir konu olmadığı, aynı zamanda kamu sağlığı, güvenliği ve sosyal kontrolle ilgili bir sorumluluk olduğu açıkça görülmektedir.³²²

Tüccarların, yerel yönetim yetkililerinin ve merkezi hükümetin iş birliği yapması gerektiği, aksi takdirde ciddi sonuçlarla karşı karşıya kalacağı açıkça belirtildi. Bu belgeler, Osmanlı'da yönetim anlayışının ne kadar titiz olduğunu, devletin ekonomik istikrarın sağlanması ve halkın ihtiyaçlarının karşılanması konusunda ne kadar titiz davrandığını, her düzeyde alınan kararların ekonomik ve sosyal sorumluluk taşıdığını

³¹⁹ R.Ş.S. No: 1690, 22/B-1.

³²⁰ R.Ş.S. No: 1690, 25/B-1.

³²¹ R.Ş.S. No: 1690, 23/A-1.

³²² R.Ş.S. No: 1690, 26/A-1.

göstermektedir. Bu durum Osmanlı'da etkin bir yönetim anlayışının temellerinden biri olup devletin vatandaşlarına karşı yükümlülüklerini yerine getirme kararlılığını yansıtmaktadır.³²³

1194 tarihli ilk belgede Tekfûrdağı İskeleyi'ne malzeme taşınması anlatılmaktadır. Bu belge, İstanbul'a malzeme taşıyan tekne ve gemilerin düzenli olarak çalıştığını gösteriyor. Özellikle kış döneminde dahi malzemelerin taşınmasının sağlanması için gerekli önlemlerin alındığı belirtildi. Bu taşımanın düzenli ve kesintisiz gerçekleşmesi için Tekfûrdağı rıhtımındaki gemilerin kışlalarda hareketsiz bırakılmaması ve iç bölgelere malzeme taşınması gerektiği vurgulanıyor. Bu düzenin amacı sadece malzeme akışını sağlamak değil aynı zamanda yerel yöneticileri kontrol ederek aksaklıkların önüne geçmektir.³²⁴

Burada en önemli konu yerel yöneticilerin ve tüccarların malzeme taşıma sürecindeki sorumluluklarının net bir şekilde tanımlanmasıdır. Bu, devletin ekonomik düzeni sağlama çabasının bir parçası olarak görülebilir. Yüksek iradenin bu tür emirlerle yerel düzeyde işleyişi kontrol ederek merkezi hükümetin ekonomik kontrolünün etkinliğini artırmayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Belirtilen süreler içerisinde verilen siparişlerin zamanında ve eksiksiz olarak tamamlanması gerektiği, aksi takdirde cezai yaptırımların uygulanacağı da belirtildi.³²⁵

İkinci belge, malzemelerin nakliyesi sırasında dikkate alınması gereken önemli noktaları özetlemektedir. Pamuk, kumaş, susam, keten tohumu gibi İstanbul'a özgü ürünlerin yalnızca belirlenen güzergahlardan İstanbul'a gönderilmesi gerektiği belirtildi. Bu talimatın amacı, belirli ürünlerin başka yerlere ulaşmasını engellemek, aynı zamanda yerel yönetimlerin ve tüccarların devletin belirlediği rotayı takip etmesini sağlamak.³²⁶

Bu belgede yer alan bir diğer önemli detay ise malzemelerin sevkiyatının zamanında tamamlanması gerektiği ve gecikmenin kabul edilemez olduğudur. Bu nedenle yerel yöneticilerin ve satıcıların bu tür hassasiyetlere karşı dikkatli olmaları bekleniyordu. En yüksek iradenin emirleri doğrultusunda malzeme taşıma süreçlerinin yerel yönetim yetkilileri tarafından titizlikle takip edilmesi gerektiği vurgulandı. Bu durum Osmanlı

³²³ R.Ş.S. No: 1690, 26/B-1.

³²⁴ R.Ş.S. No: 1690, 28/A-1.

³²⁵ R.Ş.S. No: 1690, 28/A-2.

³²⁶ R.Ş.S. No: 1690, 28/B-2.

devletinin etkin malzeme yönetimi uyguladığını, ticaret ve lojistiğin de devlet kontrolü altında yürütüldüğünü göstermektedir.³²⁷

Malzemelerin Tekfûrdağı İskeleye'ne taşınması sürecinde yerel yöneticilerin sorumlulukları oldukça açıktır. Tekfûrdağı'ndaki iskeleye malzeme taşınmasından kadının sorumlu olmasının yanı sıra bu sürecin sağlıklı işlemesi için de sürekli denetim yapılması gerekiyor. 1195 yılına ait belgede bu kontrolün nasıl yapıldığı ve yerel yöneticilerin bu süreçteki rolü bir kez daha vurgulanmıştır. Tekfûrdağı İskeleye'ne malzeme teslimatının organize edilmesinde yerel yöneticilerin aksamalara veya gecikmelere izin vermemesi gerektiği belirtildi. Ayrıca malzemelerin taşınması ve dağıtımında hata yapılmaması ve her türlü belgenin düzenlenmesi gerektiği söyleniyor.³²⁸

Bu tür belgeler, yerel yönetimlerin sadece ekonomik düzenin sağlanmasında değil, aynı zamanda nüfusun ihtiyaçlarının karşılanmasında da önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Malzemelerin yerel yönetim yetkilileri tarafından devletin belirlediği sırayla teslim edilmesi ve taşınması hem yerel kalkınmayı destekledi hem de yerel düzeyde merkezi otoritenin ortaya çıkmasını sağladı.³²⁹

1194 ve 1195 yıllarına ait bu belgeler, Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetim anlayışını ve yerel yönetimlerin sorumluluklarını derinlemesine anlamamıza yardımcı oluyor. Bu belgelerde yer alan emirler, devletin malzeme taşıma ve lojistiği nasıl kontrol ettiğini, yerel yöneticilere ve tüccarlara karşı yükümlülüklerin ne kadar ciddi olduğunu gösteriyor.³³⁰ Yerel yönetimlerin bu süreçlerdeki rolü sadece ekonomik düzenin sağlanması açısından değil, aynı zamanda nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması, piyasa dengesinin kurulması ve sosyal istikrarın sağlanması açısından da hayati önem taşımaktadır.³³¹

Özellikle malzemelerin ulaşım ve tedarikinin devlet kontrolü altında olması, Osmanlı İmparatorluğu'nda merkezi yönetimin etkinliğini ve yerel yöneticilerin devlet politikası ve ekonomik düzenin uygulanmasındaki sorumluluklarını bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu emirler aracılığıyla hem ticari hem de sosyal düzenin kontrolü, devletin

³²⁷ R.Ş.S. No: 1690, 32/B-1, 32/B-2.

³²⁸ R.Ş.S. No: 1690, 34/A-1.

³²⁹ R.Ş.S. No: 1690, 34/A-2.

³³⁰ R.Ş.S. No: 1690, 35/A-2.

³³¹ R.Ş.S. No: 1690, 38/B-2.

merkezi yönetiminin en üst düzeyde olduğu bir yönetim anlayışını ortaya çıkarmaktadır.³³²

3.3.2.2. Hayvancılık Ürünlerinin Tedariki ve Kontrolü

Osmanlı Devleti'nde hayvancılığın hem ekonomik hem de sosyal hayatta büyük önemi vardı. İmparatorluğun geniş toprakları, farklı iklim ve coğrafyalarda hayvancılık faaliyetlerinin çeşitlenmesine olanak tanıyor, et, süt, yün, deri gibi ürünlerin üretimi yerel halkın ihtiyaçlarını karşılıyor ve önemli bir dış ticaret kaynağı oluşturuyordu. Devlet bu ürünlerin tedarikini düzenlemek, kaliteyi kontrol etmek ve üretim zincirinde aksamaları önlemek için çeşitli önlemler aldı. Bu bağlamda hayvansal ürünlerin kontrolü sadece iç pazarda düzeni sağlamakla kalmamış, aynı zamanda ülkenin ekonomik istikrarının ve gıda güvenliğinin sağlanmasında da kilit rol oynamıştır.³³³

Yükümlülükler ve vergi tahsilatı Osmanlı'da vergi sistemleri tarım ekonomisiyle doğrudan bağlantılı olarak şekillenmiştir. Belgelerde Tekfûrdağı (Rodoscuk), Şehirköyü ve İncecik kazalarının vergi yükümlülükleri ayrıntılı olarak anlatılıyor.

a) Şehirköyü, İncecik ve Rodoscuk Kazalarında vergi türleri:

1194 tarihli belgeler, her evden 30 tavuk ve 10 tavuğun toplanması gerektiğini belirtiyordu. Bu vergi, Osmanlı vergi sisteminin tarım ve hayvancılıkla ilgili bir parçası olup halkın temel gıda maddesi olan tavukların toplanıp hazineye bağışlanmasını sağlamaktadır.

Şehirköyü ve Rodoscuk kazalarında hane başına 30 adet tavuk ve 10 adet tavuğun hazineye teslim edilmesi gerektiği açıkça belirtilmektedir. Bu, yerel yöneticilerin bölge sakinleri üzerindeki kontrolünü sağlamanın ve devletin mali yükümlülüklerini yerine getirmesinin bir yoludur.³³⁴

b) Toplam vergiler ve hanehalkı yükümlülükleri:

Tekfûrdağı (Rodoscuk) ve Şehirköyü kazalarındaki vergi yükümlülüklerinin detayları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

³³² R.Ş.S. No: 1690, 32/B-3.

³³³ Mustafa Öztürk, "Osmanlı Devleti'nde Hayvancılığın İktisadi Boyutu", *BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 1/1, (Aralık 2019), 32-37.

³³⁴ R.Ş.S. No: 1690, 30/A-1.

Kaza	Toplam Hane Sayısı	Humus	Rub‘	Sülüs	Tavuk Sayısı (Haneye)	Piliç Sayısı (Haneye)	Akçe (Haneye)
Tekfûrdağı (Rodoscuk)	303,5	2	1	1	30	10	600
Şehirköyü	637,5	2	1	1	30	10	600
İnecik	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	940,5	4	2	2	-	-	-

Tablo 12: Tekfûrdağı (Rodoscuk) ve Şehirköyü Kazalarındaki Vergi Yükümlülükleri

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690, 30/A-1.

Bu veriler, her hane için ayrı ayrı vergilerin nasıl toplanacağına dair ayrıntılı bilgi sağlıyor. Şehirköyü ve Tekfûrdağı (Rodoscuk) kazalarında toplam hane sayısı 940,5 olup, tavuk ve tavuk vergisine ek olarak her hane için 600 gümüş para ödenmesi gerektiği belirtiliyor.³³⁵

Osmanlı vergi sisteminde yerel yöneticilerin vergi toplama ve kontrol işlevleri oldukça önemliydi. Belgelerde kadı ve naip bu yükümlülüklerin yerine getirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Ayrıca vergi tahsilat süreci mühürlü ve el konulan defterler aracılığıyla kontrol edilmektedir.³³⁶

Kadı ve naip gibi yerel yöneticiler sadece hukuki değil aynı zamanda idari sorumluluklar da üstleniyorlardı. Bu belgelerde kadınların vergi toplarken uyması gereken kural ve yükümlülükler şu şekilde sıralanabilir:

Belgelerde vergi toplama süreçlerinin zulümden uzak olmaması ve şeriat ilkelerine uygun olması gerektiği vurgulanıyor. Bu durum Osmanlı vergi toplama anlayışının adaleti sağlamak amacıyla titizlikle uygulandığını göstermektedir. “Her türlü zulüm ve aşırıktan kaçınılması gerektiğini bilmenizi isterim.” Açıklamada yerel yöneticilere vergi toplarken adil ve dikkatli davranmaları gerektiği hatırlatılıyor.³³⁷

Vergi işlemleri genellikle mühürlü defterlerde yürütülür. İlgili defterler vergi tahsilatının hukuki dayanağını oluşturmakta ve vergi yükümlülükleri bu defterlerde kayıtlı bilgiler doğrultusunda yerine getirilmektedir. Bu uygulamalar vergi işlemlerinin yasal çerçeveye

³³⁵ R.Ş.S. No: 1690, 30/A-1.

³³⁶ Berna Çaçan, “Osmanlı Devleti’nde Vergi Sistemi Ve Bir Çeşit Vergi Toplama Usulü Sistemi: Temettuat Defterleri”, *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)* 5/1, (2015), 9-18.

³³⁷ Ahmet Yereli vd., “Osmanlı İmparatorluğu’nda Ödeme Gücüne Göre Vergi Uygulamaları: 17. Yüzyıl İstanbul Kadı Sicilleri Üzerine Bir İnceleme”, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 8/1, (Şubat 2015), 212-216.

uygun olarak yürütülmesini, hata ve usulsüzlüklerin oluşmamasını sağlamak için önemli bir kontrol aracıdır.³³⁸

“Bu vergilerin mühürlü ve kayıtlı defterlerden tahsili emri verilmiştir.” Bu ifade, Osmanlı vergi sisteminde denetim ve düzenin nasıl sağlandığını açıkça göstermektedir.³³⁹

Osmanlı'da vergi tahsilatı sadece idari bir süreç olmayıp aynı zamanda dini düzenlemeler çerçevesinde de yürütülmekteydi. Adil vergi tahsilatı ve vatandaşların haklarının korunması, hukukun üstünlüğünün sağlanması açısından önemlidir. Belgelerde vergi tahsilatında adaletsizlik yapılmaması ve zulme karşı dikkatli olunması gerektiği vurgulandı. Bu Osmanlı adalet anlayışının ve yöneticilerin sorumluluğunun bir yansımasıdır.³⁴⁰

“Uyumsuz bir durumun yaşanmaması için gerekli önlemlerin alınması gerekiyor. Aksi takdirde belge ve kayıtlarda eksiklik veya hata bulunmaması, zulüm ve haksızlığa karşı tedbirli olunması gerektiği belirtiliyor. Bu açıklamada yerel yöneticiler ve vergi tahsildarlarını haksızlık yapmamaları konusunda uyardı.³⁴¹

Vergi toplama prosedürleri yerel şeriat mahkemelerine de yansımaktadır. Vergi konularında ortaya çıkan her türlü anlaşmazlık şeriat mahkemelerine götürülebilir. Bu mekanizma, vergi toplama sürecinin Şer'i prensiplere uygun olmasını sağlayacak önemli bir kontrol mekanizmasıdır.

“Vergi işlemlerine ilişkin herhangi bir uyuşmazlık durumunda, şer'i mahkemelere itirazda bulunulacaktır.” Osmanlı'da hukuk sistemi içerisinde vergi işlemlerinin adil bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla geliştirilen bir denetim ve çözümleme yöntemidir.³⁴²

Tekfûrdağı (Rodoscuk), Şehirköyü ve İncik kazalarının vergi kayıtları Osmanlı Devleti'nde yerel halkın ve yerel yöneticilerin vergi yükümlülüklerini nasıl yerine getirdiklerini, dini kanunlar çerçevesinde nasıl hareket ettiklerini ve adaletin nasıl sağlandığını gösteren önemli belgeler sunmaktadır. Bu belgeler vergi türlerinden yerel

³³⁸ Şeyma Sarıcalar, “Vergi Usul Kanunu Karşısında Defter-Beyan Sistemi'nin Değerlendirilmesi”, *YBHD* 5/2, 2020, 229–262.

³³⁹ R.Ş.S. No: 1690, 29/B-2.

³⁴⁰ Yasemin Zahide Erol, “Tanzimat'tan Sonra Osmanlı Devleti'nde Bir Vergi Tahsil Yöntemi Olarak Tahsildarlık Uygulaması”, *Tarih Araştırmaları Dergisi* 39/68, (Eylül 2020), 359-367.

³⁴¹ R.Ş.S. No: 1690, 30/A-1.

³⁴² R.Ş.S. No: 1690, 30/A-2.

yöneticilerin sorumluluklarına, vergi tahsilat sürecinde şeri kontrolünden adaletin sağlanması yöntemlerine kadar pek çok önemli bilgiyi içermektedir.

3.3.2.3. Vergi ve Kontrol Düzenlemeleri

18. yüzyılda toprakları genişleyen ve askeri harcamaları artan Osmanlı Devleti, vergi tahsilat sisteminde çeşitli düzenlemelere gitmiştir. Tarıma dayalı bir ekonomiyle şekillenen vergi sistemi, yerel halktan tarım ürünleri ve hayvancılık üzerinden alınan vergiler toplanarak finanse ediliyordu.³⁴³ Bu dönemde aşar, humus, cizye ve tavuk/civciv vergisi gibi çeşitli vergi türleri ön plana çıkmıştır. Vergi toplama işlemleri her ne kadar yerel yöneticilerin denetimi altında yürütülse de, her türlü haksızlık ve zulmün önlenmesi amacıyla şariat ilkelerine göre düzenlenmiş, sıkı kontroller uygulamaya konmuştu. Vergi kayıtlarının mühürlenmesi ve işaretlenmesiyle şeffaflık sağlandı ve vergi anlaşmazlıklarının çözümünde şariat mahkemeleri kullanıldı. Bu dönemde vergi tahsilat sürecinin etkin işleyişi, hem merkezi yönetime gelir sağlanması hem de yerel yönetimlerin etkinliğinin artırılması açısından büyük önem taşıyor.³⁴⁴

Tekfûrdağı ve Rodosçuk kazalarından alınan belgeler, vergi tahsilatının nasıl organize edildiğini ve verilen vergi tahsilat emirlerinin ayrıntılarını ortaya koyuyor. Bu belgelerde belirtilen tahsilat emirleri, hem yerel makamlar hem de vergi mükellefleri açısından belirli bir düzen ve disiplin gerektiriyordu. Örneğin 1194 tarihli bir yazıda tahsilatın zamanında ve eksiksiz yapılması gerektiği vurgulanmakta ve emirlerin yerel yöneticilere iletilmesi ve kontrol edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Ağnamın hangi köylerden, ne kadar toplanması gerektiği, hesaplamaların nasıl yapılacağı ve toplamının güvenliği konusunda önemli uyarılar mevcuttur.³⁴⁵

Benzer şekilde 1194 yılında Rodosçuk kazasında toplam 1.962 adet resm-i ağnamın toplanması gerektiği belirtildi. Burada her ağnam karşılığında belli bir oranda 38 gümüş akçe alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Vergi tahsilatının düzgün bir şekilde yapılmasını sağlamak için Osman Bey ve Mehmed Emin Ağa gibi memurlar vergi toplamaya yetkili olanlar rolüne adım attılar. Burada dikkat çeken bir diğer konu da,

³⁴³ Erol, “Tanzimat’tan Sonra Osmanlı Devleti’nde Bir Vergi Tahsil Yöntemi Olarak Tahsildarlık Uygulaması”, 367-372.

³⁴⁴ Mehmet Ali Dulupçu-Gökhan Özkul-Hidayet Ünlü-Meral Sayın, “Yerel Yönetimlerin Vergilendirme Yetkisine İlişkin Değerlendirmeler”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20, (2014), 32-35.

³⁴⁵ R.Ş.S. No: 1690, 8/B-1.

zamanından önce tahsilat yapılması durumunda yaşanabilecek gecikmeler ve olası aksaklıklar konusunda yapılan uyarılardır. Bu tür gecikmelerin devlete olan güveni zedeleyebileceği ve yerel halkla ilişkilerde olumsuz sonuçlar doğurabileceği belirtiliyor. Bir diğer önemli unsur ise vergi tahsilat sürecinde muhasebe ve hesaplama sisteminin öneminin vurgulanmasıdır. Her kaza veya köyde toplanacak ağnam miktarları detaylı olarak kayıt altına alındı ve bu kayıtlar, yerel otoritelerle istişarede bulunularak denetlendi. Bu, hem yerel yönetimlere hem de vergi mükelleflerine şeffaflık sağladı ve adil vergi tahsilatını sağladı. Ayrıca, bu tür belgeler sonraki hesaplamalar için referans görevi görür.³⁴⁶ Borç tahsilat sürecinin sorunsuz ilerleyebilmesi için şeffaflık ve dürüstlük ilkelerine uyulması gerektiği defalarca vurgulanmıştır. Mektuplarda, büyük miktarlarda ağnam toplanması gerektiğinde yetkili yetkililerin eksiklik veya ihtiyaç fazlalığından kaçınmak için dikkatli davranması gerektiği açıkça belirtiliyordu. Zaman içerisinde vergi tahsilatı kontrol süreci devlet gelirlerinin korunması ve idari hataların önlenmesinde önemli bir işlev görmüştür. Bu belgelerde sunulan vergi toplama sisteminin, Osmanlı İmparatorluğu'nda merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki işbirliğini güçlendirdiği ve her iki tarafın da sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiği konusunda net bir anlayışı ortaya çıkardığı söylenebilir. Yerel yönetimlerin bu emirleri yerine getirirken devlet yetkililerine zarar vermemek için titiz davranmaları gerekiyordu. Aksi takdirde vergi tahsilatındaki aksamalar hem yerel halkla ilişkilere zarar verebilir hem de devletin mali yapısını bozabilir.³⁴⁷

³⁴⁶ R.Ş.S. No: 1690, 9/A-1.

³⁴⁷ R.Ş.S. No: 1690, 9/A-1.

Mahalle/Köy/Taife Adı	Ağnam Miktarı
Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey	26 ağnâm
Mahalle-i El-hâc Mehmed	17 ağnâm
Mahalle-i Dudu Hâtûn	5 ağnâm
Mahalle-i Behrâm Re'is	17 ağnâm
Mahalle-i El-hâc Hürmüz	17 ağnâm
Mahalle-i Dizdârzâde	34 ağnâm
Mahalle-i Lebb-i Deryâ	4 ağnâm
Mahalle-i Hoca Veli	20 ağnâm
Mahalle-i İbrahim Bey	15 ağnâm
Mahalle-i Yunus Bey	17 ağnâm
Mahalle-i Cennet Hatun	8 ağnâm
Mahalle-i Kara Katib	15 ağnâm
Mahalle-i El-hac İsa	26 ağnâm
Mahalle-i Cami ağnâm-i Vasat	3 ağnâm
Mahalle-i câmi'-i atik	11 ağnâm
Mahalle-i Hoca Bayezid	25 ağnâm
Mahalle-i Hüseyin Çavuş	11 ağnâm
Mahalle-i Nebizade	20 ağnâm
Mahalle-i İskender Çavuş	22 ağnâm
Mahalle-i El-hâc Musa	7 ağnâm
Mahalle-i Canbaşazade	14 ağnâm
Mahalle-i Raziye Hatun	8 ağnâm
Toplam Ağnam Miktarı	1946 ağnâm

Tablo 13: 1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyeye Siciline Göre mahalleler ve Köylerden Alınması Gereken Ağnam Miktarları

Kaynak: R.Ş.S. No: 1690, 9/A-1.

Bu tabloda verilen kaza ve köy ağnam miktarları Osmanlı vergi sisteminin yerel düzeydeki ayrıntılarını ve vergi tahsilatının nasıl organize edildiğini göstermektedir. Her kaza veya köyden alınabilecek ağnam miktarının, yerel halkın sahip olduğu besi hayvanlarına göre belirlendiği görülmektedir. Bu verilerin düzenli olarak kayıt altına alınması hem vergi tahsilat sürecinin kontrolünü hem de olası vergi uyuşmazlıklarının çözümünü kolaylaştırdı. Ayrıca yerel yöneticilerin bu süreçteki sorumlulukları açıkça belirlenmiş ve tahsilatın etkin bir şekilde sağlanması için gerekli önlemler alınmıştır.

Özellikle savaş zamanlarında malzeme ve hayvan ticaretinin kontrol altına alınmasını hedefleyen hükümet emirlerini içermektedir. Rodoscuk, Silivri, Gelibolu, İnoz ve Mu'arız sahillerindeki yerel hâkimlere, gıda malzemeleri ve koyunun Anadolu'ya taşınmasının yasaklanması talimatı verilmiştir. Yasağa uymayanlar hakkında cezai işlemler uygulanacağı açıkça belirtilmiştir. Nitekim, savaş dönemlerinde ekonomik kaynakların

denetiminin ne kadar kritik olduğunu ve Osmanlı hükümetinin yerel yönetimlerden bu konuda nasıl bir titizlik beklediğini ortaya koymaktadır. Merkezi yönetim, özellikle kıyı bölgelerinde yerel idarecileri bu tür stratejik malzeme taşımacılıklarını denetlemekle yükümlü tutmuş, ekonomik kaynakları izinsiz şekilde aktaranlara karşı sert cezalar uygulama tehdidiyle güvenliği artırmayı amaçlamıştır. Bu durum, yerel yönetimlerin sadece hukuk düzenini değil, aynı zamanda askeri ve ekonomik güvenliği sağlama sorumluluğunu da üstlendiğini göstermektedir.

Yüksek otoriteler, bu emirleri ile yerel yönetimlerin ekonomik düzeni sağlamak için uyguladığı denetimlerin ciddiyetini vurgulamaktadır.³⁴⁸

Silivri, Çorlu gibi bölgelerden tahıl ve diğer gıda maddelerinin taşınmasına yönelik düzenlemeler detaylandırılmaktadır. Tahıl taşıyan teknelerde sıkı denetim yapılması ve bu teknelerin kaptanlarının ve satıcılarının sürekli kontrol edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Osmanlı Devleti'nin gıda güvenliğini ve ticaretini titizlikle denetlediğini göstermektedir. Özellikle savaş zamanlarında malzeme taşıma ve güvenliğinin sağlanması devletin ekonomik istikrarını koruma amacını taşımaktadır. Yerel yöneticilere, sadece taşımacılığın güvenliğini sağlamak değil, aynı zamanda malzeme taşıyanların yasağı ihlal etmelerini engellemek gibi önemli bir sorumluluk verilmiştir. "Gizli taşımacılık" gibi olasılıkların önüne geçilmesi, devletin ekonomik düzeni ve kaynakların yanlış ellere geçmemesi adına aldığı önlemler arasında yer almaktadır. Burada, yerel yöneticilere sadece denetim değil, aynı zamanda olayları raporlama ve merkezi hükümete bildirme yükümlülüğü de verilmiştir.³⁴⁹

Savaşlar nedeniyle gıda maddelerinin satışının yasaklandığı, ancak bazı bölgelerde yüksek fiyatlarla satışların yapıldığı belirtilmiştir. Yasaklı satışlara karşı gerekli tedbirlerin alınması ve yasağı ihlal eden kişilerin tespit edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Osmanlı hükümetinin savaş dönemlerinde halkın mağduriyetini önlemek amacıyla gıda fiyatlarını ve dağıtımını denetleme amacını güttüğünü ortaya koymaktadır. Hükümet, olası kıtlık durumlarına karşı yerel yöneticilerden, yasaklı satış yapanları gizli denetimlerle tespit etmelerini istemektedir. Bu durum, devletin, halkın temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için piyasa düzenini kontrol altına alma çabalarını yansıtmaktadır. Özellikle savaş dönemlerinde kıtlık endişeleri ve yüksek fiyatların halk

³⁴⁸ R.Ş.S. No: 1690, 19/B-1.

³⁴⁹ R.Ş.S. No: 1690, 24/A-1.

üzerinde yaratacağı olumsuz etkilerin önlenmesi için devletin müdahalesi gereklidir. Bu tür kontrol önlemleri, ekonomik istikrarı sağlamaya yönelik bir önlem olarak karşımıza çıkmaktadır.³⁵⁰

Gelibolu ve çevresindeki bazı kasabaların gelirlerine ilişkin detaylar ve vergi ödeme oranları verilmiştir. Koyun muafiyetine ilişkin tahsilatlar ve gelirler de belirtilmiş, belirli bölgelerdeki vergi yükümlülüklerinin nasıl yerine getirildiği açıklanmıştır. Vergi tahsilatının Osmanlı İmparatorluğu'nda nasıl işlediği hakkında önemli bilgiler sunan bu belge, yerel yönetimlerin vergi toplama ve denetim görevlerini nasıl yerine getirdiğine ışık tutmaktadır. Vergilerin adil bir şekilde toplanması, aşırı vergi talep edilmemesi ve tüm ödeme işlemlerinin düzgün bir şekilde kayıt altına alınması gerektiği vurgulanmıştır. Koyun muafiyeti defterleri, devletin gelir toplama ve yerel yönetimlerin mali denetim süreçlerindeki titizliğini simgelemektedir. Bu tür düzenlemeler, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yerel yönetimlerin sadece adaletin sağlanmasında değil, aynı zamanda ekonomik düzenin korunmasında da etkin bir rol oynadığını gösterir.³⁵¹

1690 numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yerel yönetimlerin, merkezi hükümetle işbirliği içinde nasıl çalıştığını ve devletin ekonomik çıkarlarını korumak için kurduğu denetim mekanizmalarını gözler önüne sermektedir. Gıda ve malzeme taşımacılığına yönelik sıkı denetimler, yasaklı satışlar ve vergi tahsilatı, yerel yöneticilerin sadece hukuki değil, ekonomik düzenin sağlanmasında da önemli bir sorumluluğa sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle savaş dönemlerinde hükümetin kaynakları denetleme ve halkın temel ihtiyaçlarını koruma çabaları, Osmanlı Devleti'nin ekonomik istikrarını sağlama stratejilerinin temelini oluşturmuştur. Bu belgeler, yerel yönetimlerin sadece yargı ve idari işlevlerinin ötesinde, devletin mali ve ticari düzenini sağlamada etkin bir rol üstlendiklerini ortaya koymaktadır.³⁵²

Sayfa: 1/b

Fi 5 min Rebî'ülâhir sene 1194

Be-kefâlet-i Ali Sinan Ağa

Pandurbaşı İbrahim Beşe b. Ahmed an-mahalle-i Hüseyin Çavuş

Şahbali Hasan Beşe b. Ali an-karye-i Nusretli

³⁵⁰ R.Ş.S. No: 1690, 25/A-2.

³⁵¹ R.Ş.S. No: 1690, 36/A-2.

³⁵² R.Ş.S. No: 1690, 37/B-2, 39/A-1.

Mehmed Beşe b. Ali an-karye-i mezbûre
 Ahmed Beşe b. Salih an-mahalle-i Kara Katib
 Şalgamcıoğlu Mustafa Beşe b. İsmail an-mahalle-i Hoca Bayezid
 Ali beşe b. Mehmed an-mahalle-i Raziye Hatun
 Mehmed Beşe b. Musa an-mahalle-i Nebizade
 Boşnak İsmail Beşe b. Osman sâkin-i kahve-i Kör Mehmed Ağa
 Stanko v. Hristo zimmî mütemekkin-i Enfiyeci İstimat mahzeni
 Cümlesine Pandurbaşı-i mezbûr kefildir

	Guruş	Para
Yekûn-ı sâbıktır	1962	
Hasan Paşa atlarına yem ve adamları [?]	63	5
Türkmenli'ye değin yirmi nefer yedekçi ücreti	30	
Türkmenli'ye beş tane bargir ücreti	8	
Bulgaroğlu'na Hayrabolu'ya cümlesi-2	2	
Gündüzlü ahalisine gelen bölükbaşıya verilen basma	27	35
Yekûn	2091	40
Bargirlerine yem bahâsı-4	12	
Gelibolu dakiki mesârif gayr ez-mîrî	116	10
Deryadan çıkan laşe keşfi masrafı	15	20
Seferoğlu getirdiği bölükbaşıya verilen	25	
[?] hintası için bostancıbaşı mirahuruna ve etbâna	80	
Yekûn	2339	70
On yedi günlük tayinat ve mum ve kahve masrafları	83	
Bostancıbaşı çukadarına verilen	12	
Atlarına yem ve kömür masrafları	81	
Buğday emri getiren tatar ücret	9	
İstanbul'a bargir ücreti [?] masrafı	6	20
Yekûn	2530	90
Sefineler bahre ilkâ olunmak emri getiren tatar	8	10
Edirne bostancıbaşısı ağanın masrafı ve araba ve bargir ücretleri	1098	11
[?] olunan tatar ve [?] menzilci masrafı	2619	
Husus-ı mezbur için istidâne olunan iki bin iki yüz guruş [?]	330	
Mora hazinesi bekçi ücreti	2	
Yekûn	6587	111
Ağa kapısına alıverilen hasır semeni	6	20
Müft-i sâbika verilen kahve-5 kıyye	10	30
Çakıllı'ya giden sultan arabaları – 4 kıta	22	
Göç emri getiren tatar ücret	8	10
Hediye verilen haşa semeni	300	
Yekûn	6933	171
Tuz emri getiren bölükbaşı [?] ve yem ve kömür masrafı	14	36
Hazine bekçisinin bir senelik ücreti	12	

Kethüdâ el-Hâc Hasan Efendi'ye harcırah	25	
Pandurların Cumâdelûlâ aylıkları	66	
Zehâ'ir emri getiren vezir çukadarı [?]	73	40
Yekûn	7121	227
Rum ve Ermeni re'âyâlarının harcırah ve İstanbul'a masrafları	463	
Asitâneye giden on bir nefer efendilere harcırah	220	
İsticâr olunan bargirler ve sürücüler ücreti	76	
Def'a ehl-i İslam'dan gidenlere verilen	168	
Mukaddem mahzar ile gönderilene verilen	100	
Yekûn	8148	227
El-Hâc Ali Efendi'ye [?] için verilen harcırah	60	
Selim Ağa'ya verilen	50	
Arabacı Mustafa Beşe talika kirâsı	35	
Asitâneye mektûb ile gidip gelen [?] ücreti ve mahzar ile gidene fevka'l-beşeriyye ücret	30	
Sonra irsal olunan altı nefere verilen	40	
Yekûn	8393	227

Sayfa: 2/A

	Guruş	Para
Yekûn-ı sâbıktır	8.393	227
Çatal bargir ile icâleten mektûb götürene ücret-i kirâ	35	
İki def'a Asitâneye mektub getirip götüren adamlara ücret	60	
Asitânede Hüseyin Ağa ve el-Hac Ahmed Ağa ve Kahramanzâde şeriki yediyle verilen harçlık	148	
Def'a Asitâneye tahrîratla gidenlere ücret	30	
Bu tarafta li-ecli'l-maslahat bazı kimesnelere verilen	50	
Yekûn	8716	227
Def'a Asitaneye tahrirat ile gidene ücret	30	
Maktûl el-Hac Osman akrabası Eyüplü hatuna harçlık ve masraf-ı [?]	90	
Def'a mezbûrlar Hüseyin'e Hasan'a ve Kahramanzade kayıinvalidesine verilen	58	
Tahrîratla giden [?] kirâcılara ücret	12	
Def'a iki kirâcı zimmîlere verilen	10	20
Yekûn	8918	247
Ağa mektubu [?] için verilen kirâ-i bargir	67	
El-Hac Ahmed Ağa yediyle müftü efendi [?] mektubu ücreti	50	
Müfti-i sabık fermanı [?] ihracına verilen	6	20
Mektup ile gelen çavuşa verilen	150	
Bargir harcı	8	
Mukaddem gelen mübaşir Emin Ağa'ya verilen	2050	
Yekûn	11247	267
Efendilerin avdetlerinde verilen ücret-i bargir	60	
Defa Asitaneye tahrirat ile gidenlere ücret	30	
Mübâşir Kahvecibaşı çukadârına İstanbul'a harcırah ve kirâ	40	
Kapı çukadarı mesarifi ve bargirleri ücreti	72	120
İbrahim Ağa'ya verilen ve bargir ücreti	40	

Yekûn	11489	287
Defa el-Hac Ahmed Ağa yediyle Asitaney'de [?]	45	
Sarraflar yediyle bazı mahallere verilen amediye bahası	130	
Defa mahzar ve ilam ile giden adamlara verilen [?]	19	21
İbrahim Ağa yediyle nefere [?] ve çavuşlar mesârifi ve [?]	120	
Def'a İbrahim Ağa yediyle müftü efendi için tayin masrafı	230	
Yekûn	12033	307
İtlâk mektûbu getiren zağarcıbaşı çukadârına	25	
Husus-ı mezkura mûtaallika tahrirat-ı müteaddide masrafı	500	
Husûs-ı mezbûr için kethüdâlar yedleriyle gönderilen [?]	120	
İbrahim Ağa yediyle verilen	60	
Mübâşir Kahvecibaşı ağaya verilen hıdmet ma'a ücret-i bargir Asitaneye dek	1790	
Yekûn	14538	307
Şerif hazretlerinin handa olan bargirleri masrafı	15	
Mumaileyhe verilen şal-ı biniş bahâsı	46	20
Çukadâr ve çavuşa ve Mekke şeyhlerine	20	
Vezir çukadârına ve hıdmetkarına	31	20
El-hâc Ahmed Ağa'nın bargiri ziyâdesi	50	
Kazâlardan adem davetine gidene ücret	3	
Yekûn	14693	347
Hekimbaşı efendi ve sâ'ir mahallere kuzu hediyesi ve sekbanların bahâları	197	
Teftiş ile gelen bostancıbaşı çukadârına	11	
İbrahim Efendi'ye verilen hediye semeni	44	
[?] ağaya verilen	160	
İstanbul'a giderken bargir kirası Osman Ağa'ya	40	
Yekûn	15145	347
Hasan Paşa adamlarına verilen İstanbul'da olan masraf	15	
[?] maddesi için İstanbul'a giden adama	24	20
Vezir çukadârına bargir kirâsı ve bostancı çukadârına	20	
Osman Ağa'ya ceste ceste verilen vezir çukadârı	68	
Yekûn	15332	367
Müftü efendiye alınan kürk bahâsı	72	
İbrahim Efendi ile Asitaneye gidenlere ücret	30	
Hasan Bey mesârifinden deftere idhâl olunmayan [?] kıymeti	302	
Zağarcıbaşı ağa yediyle Asitâneye gönderilen bargir kıymeti	225	
İbrahim Çavuş Ağa'ya	10	
Yekûn	15971	367
[?] müctemi meblağ	9	
[?] dört re's bargir semeni	3499	
Yekûn	18590 (yalnız onsekizbin beşyüzdoksan guruştur)	

İşbu bin yüz doksan dört senesi Zilkadesinin sekizinci yevm-i şenbihinde vâki' rûz-ı Kasım'ında medîne-i Rodoscuk'ta sâkin a'yân ve eşrâf ve sâ'ir ahâlî ve bilcümle erâab-ı

hiref ittifâkıyla ta'yîn olunan es'âr defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur hurrire fi't-târihi'l-mezbûr es-senetü'l-merkûme

Taife-i habbâzân ma'a uncuyân

Nân-ı azîz	175 dirhem	3 guruş
Nân-ı francala	60 dirhem	3 guruş
Dakîk-i hâs	1 kıyye	10 guruş
Dakîk-i vasat	1 kıyye	
Taşradan dakîk		Ber-narh-ı rûzî
Nişasta	1 kıyye	20 guruş

Tâ'ife-i kassâbân

Lahm-ı ganem	1 kıyye	28 guruş
Lahm-ı marye	1 kıyye	16 guruş
Lahm-ı mağz	1 kıyye	16 guruş
Lahm-ı bakar	1 kıyye	16 guruş
Revgan-ı ganem ve revgan-ı bakar	1 kıyye	

Taife-i bakkâlân

Revgan-ı sâde	1 kıyye	72 guruş
Revgan-ı penbe	1 kıyye	66 guruş
Revgan-ı çiriş	1 kıyye	42 guruş
Revgan-ı bezir	1 kıyye	48 guruş (bezirci) / 2 guruş (bakkallar)=50 guruş
Şirugan 1 kıyye	1 kıyye	52 guruş (şirugancı) / 2 guruş (bakkallar)=54 guruş
Revgan-ı zeyt	1 kıyye	48 guruş
Yerli a'lâ asel	1 kıyye	48 guruş
Vasat asel	1 kıyye	
Eflak aseli	1 kıyye	
Ada aseli	1 kıyye	
Taşöz aseli	1 kıyye	
Kaşkaval peyniri	1 kıyye	
[?] peyniri		42 guruş
Tulum peyniri	1 kıyye	26 guruş
Mısır pirinci	1 kıyye	24 guruş
Filiba pirinci	1 kıyye	
İzmir sabunu	1 kıyye	54 guruş
Girit sabunu	1 kıyye	54 guruş
Edremid sabunu	1 kıyye	48 guruş
[?] keteni	1 kıyye	81 guruş
[?] keteni	1 kıyye	78 guruş
Batman keteni	1 kıyye	
Yaprak hınna	1 kıyye	30 guruş
Elleme razakı üzüm	1 kıyye	34 guruş
İzmir razakısı üzüm	1 kıyye	22 guruş
Beylerce üzüm	1 kıyye	18 guruş

İzmir siyahî üzüm	1 kıyye	18 guruş
Löp inciri	1 kıyye	18 guruş
Sarıca incir	1 kıyye	12 guruş
Tane hurma	1 kıyye	
Balçık hurması	1 kıyye	
Fındık	1 kıyye	24 guruş
Fıstık	1 kıyye	
Bademiçi	1 kıyye	
Nohut	1 kıyye	15 guruş
Bakla	1 kıyye	12 guruş
İzmir börülcesi	1 kıyye	
Fasulye	1 kıyye	12 guruş
Mercimek	1 kıyye	12 guruş
Tirilye zeytini	1 kıyye	18 guruş
Karaburun zeytini	1 kıyye	
Harnup	1 kıyye	9 guruş
Arpacık soğan	1 kıyye	9 guruş
Kaba soğan	1 kıyye	4 guruş
Taşflak tuzu	1 kıyye	10 guruş
Döğülmüş Eflak tuzu	1 kıyye	12 guruş
Tahin	1 kıyye	36 guruş
Beyaz tahin	1 kıyye	40 guruş
At sucuğu	1 kıyye	18 guruş
Arka pastırma	1 kıyye	39 guruş
Çakır pastırma	1 kıyye	30 guruş
Kara pastırma	1 kıyye	24 guruş
Şa'riyye	1 kıyye	42 guruş
Sirke	1 kıyye	8 guruş
Salamur balığı	1 kıyye	3 guruş
Lakerta balığı	1 kıyye	42 guruş
Havyar	1 kıyye	120 guruş
Katran	1 kıyye	18 guruş
Çıra	1 kıyye	6 guruş
Kalay ma'a nişadır	1 kıyye	390 guruş
Bezir küspesi	1 kıyye	6 guruş
Şirugan küspesi	1 kıyye	3 guruş
Beyaz tuz	1 kıyye	

Tâ'ife-i mumcuyân

Şem'-i revgan	1 kıyye	42 guruş
Şem'-i asel	1 kıyye	

Tâ'ife-i leblebiciyân

Kebabi leblebi	1 kıyye	24 guruş
Harcî leblebi	1 kıyye	18 guruş

Tâ'ife-i helvacıyân

Ala ceviz ve tahin helvası	1 kıyye	60 guruş
Pekmez tahin ve ceviz helvası –	1 kıyye	48 guruş

Tâ'ife-i hallâcân

Atılmış ala penbe	1 kıyye	144 guruş
Atılmış kaftan penbesi	1 kıyye	120 guruş

Tâ'ife-i Çörekçiyân

Nohut çöreği	85 dirhem	3 guruş
İstanbul simidi	60 dirhem	3 guruş
Yağlı çörek	45 dirhem	3 guruş
Yağlı kâhî	45 dirhem	3 guruş
Yağlı poğaç	45 dirhem	3 guruş
Halka	85 dirhem	3 guruş
Yağlı halka	45 dirhem	3 guruş
Börek	45 dirhem	3 guruş
Kadayıf	1 kıyye	10 guruş
Gevrek	60 dirhem	13 guruş

Sayfa: 3/A

Tâ'ife-i kebâbcıyân

Koyun eti kebâbı 24 dirhem 30 gurûş	Sığır eti kebâbı 30 dirhem 30 gurûş	Köfte kebâbı 30 dirhem 30 gurûş	Çiğer kebâbı 30 dirhem 1 gurûş	Binlerce üzüm hoşâbı 100 dirhem 1 gurûş	Siyâh üzüm hoşâbı 200 dirhem 1 gurûş

Tâ'ife-i hâncıyân

Şa'ir yem ma' saman 36 kıyye	Saman 1 kıyye 2 gurûş	Kömür 1 kıyye 4 gurûş	Hatab 1 kıyye 1 gurûş

Tâ'ife-i nalbandan

At na'lı 1 giyim 72 gurûş	Katır nalı 1 kesim 60 gurûş	Merkeb na'lı 1 kesim 36 gurûş	Camus nalı 1... 120 gurûş
Kara sığır nalı 1 giyim 60 gurûş	Vukiyye Nalı 1 giyim 84 gurûş		

Tâ'ife-i Nalburân

Frengi çelik 1 kıyye 81 gurûş	Bosna çeliği 1 kıyye 60 gurûş	Samakovi enser 1 kıyye 45 gurûş	Sergen timuru 1 kıyye 18 gurûş	Seksenlik enser 1 kıyye 60 gurûş

Kebîr kayak çivisi 100 aded 60 gurûş	Vasat kayak çivisi 100 aded 45 gurûş	Sağır kayak çivisi 100 aded 36 gurûş	Lofça enseri 100 aded 24 gurûş	Sayis enseri 1000 aded 165 gurus
Tavan enseri 1000 aded 135 gurûş	enseri 1000 aded 120 gurûş			

3/b

[1]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Rodoscuk nâm-ı diğer Tekfûrdağı kazâsı nâ'ibi Mevlânâ [boşluk] zide 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki el-hâc Hâfız Mehmed ve Mustafa nâm kimesneler südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunların ammileri Hacı Ömer Ağa dimekle ma'rûf kimesnenin halâ Tekfûrdağı sâkinlerinden Karakulan-ı Esbak Mehmed Ağa dimekle meşhûr kimesne zimmetinde bin yüz seksen senesinden berü bâ-temessûk yirmi bin gurûş alacağından iki def'a da yedi bin beş yüz gurûşunu merkûm Hacı Ömer'e edâ ve teslîm ve bâki on iki bin beş yüz gurûş zimmetinde iken mezbûr Hacı Ömer fevt olup verâseti bunlara munhasıra olduğundan meblağ-ı bâki-i mezbûr irs-i şer'le bunlara intikâl ve bi'd-defa'ât taleb ve almak murâd eylediklerine iğzârı vâhiye irâdıyla bi-vech-i şer' vermekde taallül ve muhâlefet ve gadr-ı külli murâd eylediğin bildirüb ol bâbda istid'â-yı 'inâyet eyledikleri ecelden mübâşir ma'rifetiyle mahallinde terâfu'-ı şer' ve sâbit olan hakları tamâmen tahsil olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zamım enderûn ağâlarından kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin zide kadruhu hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi ta'yîn olunan mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifetiyle mahallinde ihzâr-ı husemâ kılıp mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunmayan husûsların temâm-ı hâkk üzere mukayyed olup göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle 'amel idüb dahi vech-i meşrûh üzere mezbûrun zimmetinde olan meblağ-ı bâki-i mezkûru ba'de's-sübût hükm idüb temâmen tahsîl ve bi-kusûr aliverip bi-vech-i şer'î taallul ve muhâlefet ettirmeyüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk eylesin min ba'd şer'î şerîfe ve emr-i 'âlişânıma muhâlif kimesneye iş ettirmeyüb husûs-ı mezbûr içün bir dahi emr-i şerîfim varmalu eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Muharremu'l-harâm lisene erba' ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasl u kayd fi 9 Safer sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

[der-kenâr] mücebince mektûb-ı sadr-ı a‘zami dahi vârid olmuştur

[2]

İftihâru’l-emâcid ve’l-ekârim câmi‘u’l-mehâmid ve’l-mekârim el-muhtass-ı bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’d-dâ‘im Edirne Bostancıbaşısı [boşluk] dâme mecduhu ve kıdvetu’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keîlâm Mevlânâ zikr-i âti mezbûrların bulunduğu kazânın kâdısı zide fazluhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl oluncak ma‘lûm ola ki Mirzâ Mehmed dimekle ‘arîf kimesne südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb bu Rodoscuk’dan kalkub gider iken esnâ-yı râhdâ Edirne’ye tâbi‘ Sart Köyü nâm mahale vardığından beş on mikdârı kimesneler bin yüz doksan üç senesinde Altharble? Tarîkini kat‘ ve yanında mevcûd emvâl ve eşyâ ve bir re’s gulâmını fuzûli ahz ve mezbûrlar mütegalibeden ve mu‘ayyen-i kesireleri olduğundan ihkâk-ı hakk mümkün olmadığı bildirüb sen ki Edirne bostancıbaşısı mumâ-ileyhsin ma‘rifetinle mezbûrlar bulundukları mahalde ahz u şer‘le rü‘yet ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim ricâ eylediği ecelden sen ki Edirne bostancıbaşısı mumâ-ileyhsin mezbûrlar bulundukları mahalde ‘alâ eyyi hâlin ahz u gasb ve gâret eyledikleri emvâl ve eşyâ ve gulâm ba‘de’s-sübût sâhibine teslîm ve kendileri habise ibkâ ve keyfiyetleri sûret-i sicillatıyla ‘arz ve i‘lâm olunmak bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur

Sayfa: 4/a

Buyurdum ki hasekim-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel dahi sen ki Edirne bostancı başısı mumâ-ileyhsin ma‘rifetinle mezbûrlar bulundukları mahalde ‘alâ eyyi hâlin ahz u meclis-i şer‘e ihzâr ve terâfu‘-ı şer‘ ve mukaddemâ bir def‘a şer‘le görölüp hasıl olunmayan husûsların temâm-ı hakk ve ‘adl üzere mukayyed olup göresin i‘lâm olunduğu üzere ise bu bâbda muktezâ-yı şer‘-i kadîmle ‘amel idüb dahi ber-vech-i muharrer gasb ve gâret eyledikleri emvâl ve eşyâ ve galâ min-ba‘de’s-sübût hükm idüb aliverip ihkâk-ı hakk ve kendileri habs de ibkâ ve keyfiyetlerini sûret ve sicillatıyla Deraliyyeme ‘arz ve i‘lâm eyleyesiz amma mukayyed ola sen ki husûs-ı mezbûru celb-i mâla vesile ile kazıyye de ‘alâkası olmayan bi-cürm mazlûmine dahl ve taarruzdan hazer ve mücânebet eyleyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle ‘âmil olasız şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerife

i'timâd kılasız tahrîren fi evâ'il-i şehri-i Muharremu'l-harâm lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasl ve kayd fi 9 S. Sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

[1]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûr Dağı nâ'ibi Mevlâna [boşluk] zide 'ilmuhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Tekfûrdağı gümrüğü emîni [boşluk] ve bu husûsa hassaten mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam kethüdâsı çukadarlarından Selîm ve a'yân ve iş erleri zide kadruhum tevkî'i refî-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Edirne mübâya'acısı Beylizâde 'Ali dâme mecduhu ma'rifetiyle bundan akdem Edirne ve havâlisi kazâlarından mübâya'a ve derûn-ı mahrûse-i mezbûreye cem' ve idhâr ettirilen zehâ'ir-i mütenevvi'adan doksan iki senesi mübâya'asından Asitane-i sa'âdetime nakl ve irsâli fermânım olan on yedi bin beş yüz kile dakikin on beş bin kilesi 'arabalara tahmîl ve bu esnâ da Tekfûrdağı iskelesine nakl ve tesbîl ve bâkisi dahi çend rûz zarfında irsâl olunmak üzere olduğunu hâvi Edirne kâdısının bir kıt'a i'lâmı ile mübâya'acı-i mumâ-ileyhin tahrîratı vârid olup ancak dakîk-i mezbûrun Tekfûrdağı iskelesinde bilâ-meks ve tevkîf Deraliyyeme celb ve nakl ettirilmesine irâde-i 'aliyyem taalluk etmekle imdi sen ki mübâşir-i mumâ-ileyhsin işbu emri şerîfimle 'aceleden ve müsâra'aten iskele-i mezbûreye varub mübâya'acı-i mumâ-ileyh tarafından vürûd iden sâlifü'z-zikr mîri dakîki der-'akab 'arabalardan ihrâc ve hemen bir taraftan ma'rifet-i şer' ve gümrük emîni ve a'yân ve iş erleri ma'rifetinle vezn ettirderek miriden verilmek şartıyla 'alâ eyyi hâlin bir kadem-i akdem Asitâne-i 'aliyyeme irsâl ve tesyîr ve ol vechle on yedi bin beş yüz kile dakikin taallukuna ihtimâm ve dikkat ve ser mu kusûr ve tekâsül idüb imrâr-ı vakitten mübâ'adet eylemek fermânım olmağın hassaten işbu emri 'âlîşânım ısdâr ve [boşluk] ile irsâl olunmuştur imdi ber-minvâl-i meşrûh mukaddem fermânım olduğu üzere sâlifü'z-zikr on yedi bin beş yüz kile dakîkden on beş bin kilesi arabalar ile iskele-i merkûmeye nakl ve irsâl olunup mâ'adâsı dahi çend rûz zarfında irsâl olunmak üzere olduğu mevlânâ-yı mumâ-ileyhin i'lâmı ile mübâya'acı-ı mumâ-ileyhin vârid olan tahrîratından ma'lûm ve olub ancak dakîk-i mezbûrun bir sa'ât mukaddem Dersaadeti'e celb ve nakl ettirişmesi murâd-ı hümayunum olmağla ol tarafa vâsıl olduğun gibi bir gün ve bir sa'ât

4/b

Te'hîr ve tevakkuf eylemeksizin ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifeti ve mübâşeretinle dakîk-i mezbûru 'arabalardan ihrâc ve vezn ettirderek doğruya tahmîl ve irsâl ve ol vechle zikr olunan on yedi bin beş yüz kile dakîkin ardın alub itmâm-ı umûr-ı me'mûre gele Deraliyyeme müsâra'at 'avd u ibâya ihtimâm ve dikkat ve mazaallahu te'âla bu emr-i ehemmin te'hîrine bâ'is olacak halâtтан ziyâde ittikâ ve mübâ'adet eyleyesin ve siz ki mevlânâ ve gümrük emini ve a'yân ve iş erlerisiz dakîk-i mezbûrun iskele-i merkûme de bilâ-meks ve arâm ve deraliyyeme taalluk eylediği cümlenizin ma'lûmlarınız oldukda der-'akab iktizâ iden sefinelerini tedârik ve bir taraftan arabalardan ihrâc ve vezn ettirderek sefineye tahmîl ve Asitane-i 'aliyyem cânibine irsâl ve isâl birle bir gün mukaddem itmâm ve tekmîline bezl ve sa'y ve kudret ve rehâvet ve betâ'et ile imrâr-ı vakitten ittika ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle [boşluk] vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şânımın mazmûn-ı itâ'atmakrûnuyla 'âmil olup hilâfından ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min Saferu'l-hayr lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasl ve kayd fi 10 S. Sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

[1]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağı kazâsında nâ'ibü's-şer' olan Mevlânâ [boşluk] zide ilmuhu ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-ayân kazâ-i mezbûrun yenîçeri serdârı [boşluk] zide mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân sâ'ir zâbitân zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tekfûrdağı iskelesinde her ne mikdar hinta ve şa'ir var ise cümlesinin Asitane-i 'aliyyemde vâki' kapan-ı dakîke nakl ve tesyîriçün iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından halâ Asitane-i sa'âdetimde gümrük emini El-hâc Ali dâme mecduhuya hitâben şeref-rîz-i sudûr olan fermân-ı 'âliye imtisâlen iskele-i mezbûre amed şüdd ile me'lûf Deraliyyemde ne mikdar sefâ'in ve kayık olduğu re'isleer kethüdâsından vesâ'irlerden lede's-su'âl el-yevm iskele-i mezbûreden amed ü reft iden elli iki kıt'a kayık olmağla zikr olunan kayıklardan on bir kıtası Tekfûrdağı iskelesinden zahire humûlesiyle mahmûlen Asitane-i sa'âdetime gelir iken muhâlif-i havâ ile ereğli limânına duhûl ve mesârife-i havaya

müterakkiben ikâmet ve on üç kıt'ası dahi Asitane-i sa'âdetim limânında mevcûd ve rû'esâsına ba'de't-tenbîh müsâra'aten Tekfûrdağına 'azimet üzere olup bunlardan mâ'adâ yirmi sekiz kıt'ası dahi şiddet-i havâ sebebiyle Tekfûrdağı iskelesinde mevcûd ve sağırlarından on kıt'ası karye çekdiklerini ihbâr eyledikleri ve fimâ-ba'd gerek Asitane-i sa'âdetimden giden ve gerek ol tarafa olan kayıklar bir an ve bir sa'ât te'hîr ve tevakkuf ettirilmeyüb der-'akab zehâir tahmil ve peyderpey Deraliyyeme sevk ve tesbillerine kemâl-i ihtimâm ve dikkat olunmak husûsu gümrükci-i mumâ-ileyh tarafından Tekfûrdağı gümrükçüsü ve nâzırına tahrîr ve tenbîh olunduğun ve bundan böyle husûs-ı merkûme mezîd-i sa'y ve bezl-i kudret olunacağın gümrükci-i mumâ-ileyh ba-takrîr inhâ ve sâlifü'z-zikr karye cekilen on kıt'a kayıklar deryâyâ ilkâ vesâ'irleriyle peyderpey zehâ'ir humûlesiyle der-aliyyeme ib'âs ve isrâya dikkat eylemeniz hâvi size hitâben emr-i münifim sudûrunu istid'â eylediğine binâ'en vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlâna ve yeniçeri zâbıtı vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz Asitane-i şevket-i aşiyânem sen ki senin kuvvât-u yevmiyeleriçün etrâfdan peyderpey zehâ'ir nakliyle muzâyakadan sıyânet ve tevsî' dâ'ire-i taayyüşleri emrine dikkat matlûb-ı mülûkânem

Sayfa:5/a

Olduğu cihetten iskele-i merkûme de zehâ'ire intizâren bir 'aded sefînenin meks ve ikâmetine bir dürlü rızâ-yı şahânem olmadığı ve bu umûr-ı mühimde irtikâb-ı kusûr ve rehâvet vukû'yla 'ibâdullahın zahire husûsuna giriftâr-ı zarûret olmalarına sebep olanların lede't-tahkîk te'dibât-ı lâyıkalari icrâsına mübâderet kılınacağı ma'lûmunuz oldukda berminvâl-i muharrer iskele-i merkûmeye amed şüd ile me'lûf elli iki kıt'a kayıktan Tekfûrdağı iskelesine mukaddemâ karaya çekilen ve havaya müterakkiben Dersaadetime tesyîr ve Âsitâne-i sa'âdetim limânında mevcûd on üç kıt'ası serî'an ol cânibe vardıklarında anlar dahi kat'a tevkîf olunmayub 'aceleten zahire vaz' ve teşhîn ve Asitane-i 'aliyyeme ba's ve isrâya dâmen-i dermeyân-ı gayret ederek bu eyyâmda Dersaadetim'e iskele-i merkûmeden zehâ'ir-i kesîre irsâline sarf-ı makderet ve şöyle ki bu husûs isze emr-i münifimle tenbîh olunmuşken 'adem-i ikdâmıza mebni kayıklar ol tarafta tevkîf ile zahire-i kıllet üzere vürûd eylemek lâzım gelir ise 'özü ve 'illetiniz karîn-i asgâ olmayub mazhar-ı 'akab-ı şedîd olacağınız bi-ıştibâhdır ana göre 'amel ve hareket ve hilâfindan tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur

buyurdum ki sadr-ı a‘zamım tatârlarından kıdvetu’l-emâsil ve’l-akrân Mustafa zide kadruhu ile irsâl olunmağla vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu’l-ittibâ‘ ve lâzımu’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘atmakrûnuyla ‘amel ve hareket eyleyüb hilâfından begâyet hazer ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fî evâ’il-i saferü’l-hayr lisene erba‘a ve tis‘in ve mi’e ve elf

Vasl ve kayd fî 12 Safer sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

[1]

Şerâyi’-i şî‘âr Tekfûrdağı ve [boşluk] ve [boşluk] ve [boşluk] kâdıları faziletlü efendiler hazerâtları zide fazluhum ve kıdvetu’l-emâsil ve’l-akrân zâbitân ve a‘yân-ı vilâyet vesâ’ir iş erleri zide kadruhum davât-ı hâlisâ ve teslimât-ı vâfiye ithâfıyla inhâ olunur ki bundan akdem Mehmed Mirzâ nâm kimesne Rodoscuk’dan kalkub gider iken esnâ-yı râhda Sırt(sart)köyü nâm mahale vürûduna beş on nefer mikdârı kimesneler alt harbiyle Tarîkini kat‘ ve yanında mevcûd emvâl ve eşyâ ve bir re’s gulâmını fuzûli ahz u gasb ve gadr-ı külli eylediklerini merkûm bâ-‘arz-ı hâl der-‘adle iştikâ etmekle eşkiyâ-yı merkûmlar ma‘rifetimiz ile bulundukları mahalden bâ-yı hâlin ahz u gasb ve gâret eyledikleri emvâl ve eşyâ ve gulâmı ba‘de’s-sübût muzâhabe teslim ve merkûmlar habsde ibkâ ve keyfiyyetleri Der-‘aliyyeye ‘arz u i‘lâm olunmak bâbında tarafımıza ve tarafına hitâben bu def‘a bir kıt‘a emr-i celilü’ş-şân şeref-vürûd bulup lakin mezkûr Sart karyesini derûn-ı ‘emr-i ‘âlişânda Edirne kazâsına tâbi‘ diyü zikr u beyân buyurulmuş ancak merkûm Mehmed Mirzâ ve refiki Halîl nâm kimesne Tekfûrdağından Gündüzlü karyeli Sabancıoğlu Halîl’in arabasına süvâr olup mezbûr Gündüzlü karyesiyle Sart karyesi hizâsına geldiklerinde Arabacı ile beyinlerine münâza‘a hâsıl ve kurâhâ-i merkûmlardan dahi adamlar gelüb cidâl-i külli vâki ve merkûm Mehmed Mirzâ ve refikini mecrûh ve yedlerine olan emvâl ve eşyâ ve bir re’s gulâmını gasb ve gâret olunduğu ve mezbûr Sart karyesi kazâ-i mezbûra tâbi‘ olduğu sahîhan ve tahkîkan tarafımıza ihbâr ve emr-i ‘âlîde dahi madde-i mezbûre cesâret edenler bulunduğu mahalde ahz olunmak üzere beyân buyurulduğu ecelden hassaten mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmuştur imdi ma‘rifet-i şer‘ ve mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle sâlifü’z-zikr Gündüzlü Karyesinde Sabancı

Sayfa: 5/b

Oğullarını ve Sart Karyesinde Bodur Osman ve Zurnacı oğlunu olduğu mahalde ahz ve mübâşir-i merkûme teslîm ve li-ecli's-su'âl ve'l-istintâk tarafımıza irsâl ve isâle her birleriniz mezîd-i ihtimâm ve dikkat ve sen ki mübâşir-i merkûmsun mezbûrları ahz ve bu tarafa getirmeğe sen dahi dâmen-i dermeyân-ı gayret ve ahâlden kimesnenin i'zâr-ı vâhibesine meftûn olup ahz ve ele getirmekten tekâsülün vâki' olur ise bir dürlü cevâba kâdir olamayacağını muhakkak bilip ana göre hareket ve bezl-i miknet olunmak bâbında işbu mektûb tahrîr ve [boşluk] ile irsâl olunmuştur inşaallahu te'âla vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûha mutâbık 'amel ve hareket ve hilâfı olur halâtta begâyet tehâşi ve mübâ'adet eylesiz ve's-selâm

Fi 1 S. Sene 1194 vasl ve kayd fi 12 S. Sene 1194

El-hâc İbrahim ser-bostanyân-ı Edirne ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'âli halâ

[1]

Defter-i hânâ-i bedel-i nüzûl-i kazâ-i mezkûrin der-livâ-i Gelibolu 'an vâcib-i bermûceb-i defter-i hazine-i 'âmire

Kazâ-i Rodoscuk nâm-ı diğer Tekfûrdağı cem'an yekûn

Hâne 303.5

Yarım humus

1 rub'

1 sülüs

[2]

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keâm Şehirköyü ve Gülbazârı ve Rodoscuk nâm-ı diğer Tekfûrdağı'ı kazâlarının kâdıları ve nâ'ibleri zide fazluhum tevkîf-i refî'-i hümayun vâsıl olacak ma'lûm ola ki hazine-i 'âmirem defterleri mûcebince Gelibolu sancâğında vâki' zikr olunan kazâların altı yüz otuz yedi buçuk ve bir rub' ve buçuk humus bedel-i nüzûl hâneleri olup Tavukcubaşı ocaklığı olmağla bin yüz doksan dört senesine mahsûb olmak üzere bedel-i nüzûlleri mâlî cem' ve tahsîl olunmak lâzım gelmeğin [boşluk] der'uhde olunup yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmeğin mûcebince cem' ve tahsîl ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i merkûm vardıkda bu babda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi

sene-i mezbûre mahsûb livâ-i mezbûreden zikr olunan kazâların ol mikdâr bedel-i nüzul hânelerinin beher hânesinden altışar yüz akçe bedel-i nüzülleri malların irsâl olunan mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti mücebinece yerlü yerinden cem‘ ve tahsîl ve hassa Tavukcubaşısı tarafına edâ ve teslîm ettirdüb hilâf-ı emr ve defter kiemsne taallül ve muhâlefete ettirmeyesiz ve bundan mâ‘adâ mübâşir-i mezbûrun cihet-i ma‘âşîçün beher bedel-i nüzul hânesinden otuzar akçe ber-vech-i ma‘âş aldırub ve bedel-i nüzul için alınan akçenin her yüz on akçesinde bir esedi gurûş aldırub ve hîn-i tahsilde miriçün alınan akçeyi hazine-i ‘âmireme aldığı vech üzere aldurdub bundan ziyâde noksan alınmaya ve aldirmayasız kesrden ve naks-ı hânenen ve fermânımdan ziyâde mutâlebesiyle zulm ve taaddiden begâyet ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren elyevmi’t-tâsi‘ min zi’l-ka‘deti’ş-şerfe lisene selase ve tis‘in ve mi’e ve elf

Vasl ve kayd fî 13 Saferu’l-hayr sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa: 6/a

[1]

Defter-i hanehâ-i Makiyan ve Kararih ve Evegân bâ-mukâbele ‘avârız-ı kazâ-i mezkûrin der-livâ-i Gelibolu ‘an-vâcib sene-i 1194 ber-müceb-i defter-i hazine-i ‘âmiरे

Kazâ-i Rodoscuk nâm-ı Diğer Tekfûrdağı

2 humus

1 rub‘

1 sülûs

303 hâne

Mâkiyan cenâh 9120

Kârâric 3039

Tahrîren fî 19 Z.a sene 1193

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdeinu’l-fazâ’il ve’l-keâm Şehirköyü ve İncik ve Rodoscuk kazâlarının kâdıları zide fazluhum tevkî‘-i refî‘-i hümayun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki hazine-i ‘âmirem defterleri mücebinece Tavukcubaşı ocaklığı olan kazâlardan Gelibolu sancâğında vâki‘ Şehirköyü ve Eynecik ve Rodoscuk kazâlarının altıyüz otuz yedi ve bir rub‘ ve bir sülûs ve iki humus ‘avârızları mukâbelesinde nefis-i nefis-i

hümâyunum için matbah-ı ‘âmireme ‘aynı tavuk verdikleri mu‘tâd olmağla bin yüz doksan dört senesine mahsûb olmak üzere cem‘ ve tahsîli lâzım gelmeğın [boşluk] deruhde olunup yedine mühürlü nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle imdi mücebince cem‘ ve tahsîl ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüb dahi sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûre de vâki‘ zikr olunan kazâların ol mikdâr ‘avârız hânesinin beher hânesinden otruzar cenâh tavuk ve onar cenâh piliçlerin irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince vakt u zamânıyla cem‘ ve tahsîl ve matbah-ı ‘âmireme teslim ettirdüb hilâf-ı emr u defter kimesneye taallül ve nizâ‘ ve ‘inâd ettirmeyesiz kesr-i defterden ve naks-ı hânedan ve fermânımdan ziyâde mutâlebesiyle zulm ve taaddi olunmaktan begâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren elyevmi‘t-tâsi‘ ‘aşer min Zi‘l-kade lisene selase ve tis‘in ve mi‘e ve elf

Vasl u kayd fî 13 Safer sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

[2]

İftihâru‘l-emâcid ve‘l-ekârim câmi‘u‘l-mehâmid ve‘l-mekârim el-muhtass-ı bi-mezîd-i ‘inâyetu‘l-meliki‘d-dâ‘im dergâh-ı mu‘allâm kapucu başlarından halâ Edirne Bostancıbaşı El-hâc İbrâhim dâme mecduhu ve kıdvetu‘s-sikât ve‘l-müstahfizin İnoz Kal‘ası dizdârı [boşluk] zide hıfzıhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki sen ki Bostancıbaşı-ı mumâ-ileyhsin bu def‘a tarafından Der-aliyyeme vârid olan tahrîr ettikde Tekfûrdağı kazâsına tâbi‘ Benarlı karyesi sâkinlerinden Deli Ahmed ve Karaca Murâd nâm karyenin imâmı Molla Ahmed nâm kimesneler öteden berü kendü hallerinde olmayub zümre-i eşkiyâdan olmalarıyla birbirleriyle ittifâk ve celb-i mâl dâ‘iyyesiyle civâr kurâ da sâkin bazı servet ve yesâri olanlar hakkında hilâf vâki‘ i‘lâm ile emr-i ısdâr ve lâ... aslin de‘âvi-i kâzibeye ihdâs der-aliyyemden mübâşir ta‘yîni ile bi-cürm kimesneleri tecrîm ve bazen dahi ‘aceze zümresini darb-ı cerh ve hetk-i ‘ırz ile tekdîr ve fesâd ve şenâ‘atleri müzdâd olduğundan fukarâ-yı ra‘iyyetin emniyetleri meslûb ve kemâl-ı ızrâbından nâşi bir kaç kıt‘a kurâ ahâlileri kemâl-i ‘aczlerini inhâ ve ifâde ve müfsidân-ı merkûmanın li-ecli‘l-ıslâh İnoz Kal‘asına kal‘abend olunmalarıçün bir kıt‘a ‘arz-ı hâlleriryle senden istirhâm ve inhâları vâkı‘a mutâbık olmağla merkûmanın

6/b

İnoz kal'asına kal'a bend olunmaları bâbında sana hitâben emr-i şerifim sudûrunu tahrîr veistirhâm eylediğin ecelden vech-i meşrûh üzere mübâşir ma'rifetiyle İnoz kal'asına Kal'abendleri fermânım olmağın imdi müfsidân-ı merkûmanın bâ-yı vech-i gân kal'a bendleriyle şerr ve mazarratlarından 'aceze ve mesâkini istihlâs matlûb-ı mülûkânem idüğü ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer ma'rifetin ta'yîn olunan mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifetiyle zikr olunan iki nefer müfsidler 'alâ eyyin hâlin ahz ve li-ecli't-te'dib İnoz kal'asına irsâline mübâderet ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûllerinde kal'a-i mezbûr da habs ve kal'a bend eyleyüb bilâ-fermân ıtlâk ve firârlarından mücânebet ve vûsullerini Deraliyyeme i'lâma mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki [boşluk] vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn'-ı itâ-at-makrûnuyla 'âmil olup hilâfından gâyetu'l-gâye ittikâ ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılas tahrîren fî evâhir-i şehri-i Muharremu'l-harâm lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasl ve kayd fî 13 min Saferu'l-hayr sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniye

El-mahrûse

[derkenar] mutâbık el-aslıhu'l-metâ' nemakahu'l-fakir ileyhu 'azze şanuhu

Hâfız Ali el-müvella hilâfe bi-medîne-i Edirne el-mahrûse gufire leh

Mûcebince Edirne Bostancıbaşı El-hâc İbrahim Ağanın mektûbları vardır

[1]

Berây-ı

Mübâya'a şüdde-i? dakik beraber tabhgerde peksimâd ve lâzıme-i me'kûlât-ı levendât ve kapudânan vesâ'iri miri der-kalyonhâ-i donânma-yı hümâyun der evvel-i bahâr der-cânib-i Bahr-i sefid ta'yîn-i şüddegân ... kadar keyl ve dakik ma'rifet-i Bulgaroğlu Peksimâdci-i miri der-Gelibolu der-cânib-i kazâ-i Tekfûrdağı mübâya'a ve Gelibolu'ya nakl ve tabh-ı şüdde-i fermûde el-vâkî'dir sene-i 1194 ber-mûceb-i defter tertîb ve telhis ve fermân-ı 'âli fî 26 M. Sene-i 1194 ve bâ-fermân-ı şerîf

'an-cânib-i kazâ-i Tekfûrdağı mübâya'a şüdde fermûde 150 dakik

Tahrîren fî 27 Muharrem sene 1194

[2]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in mevlânâ Tekfûrdağı nâ'ibi [boşluk] zide 'ilmuhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bi-tevfiki subhâne ve te'âla evvel bahâr hüccette asâr da Bahr-ı sefid muhâfazasına ihrâc olunacak donânma-yı hümâyunum kalyonlarının zâbitân ve levendât ve üserânın me'kûlât-ı ruzmerreleriçün ta'yînâtlarıyla fırkatı Ocaklıkları lâzimesiçün işbu sene-i mübâreke de tabh ve mevcûd ettirilmesi muktezi olan peksimaddan tersâne-i 'âmiremde kalyonlar habbâzı ma'rifetiyle tabh olunacaktan mâ'adâ iki bin kantâr peksimed dahi Gelibolu'da miri peksimâd habsi Bulgar oğulları ma'rifetleriyle tabh ve hâzır ve amâde ettirilmesi lâzım gelmeğle ol mikdâr peksimâdın tabhiçün tertîb olunduğu üzere ma'-naakliye beher kilesi yüz otuz beşer akçeden icâb iden bahâsı [boşluk] yedinden ashâbına 'an-nakdin verilmek şartıyla sene-i sâbıkı üzere kazâhâ-i sâ'ireden mübâya'a olunmak için başka evâmir-i şerîfem ısdâr olunmağla yalnız yüz elli keyl dakîk dahi Tekfûrdağı kazâsından mübâya'a ve Gelibolu'ya nakl ve Peksimadcı mesfûrun leh teslim ettirilmek fermânım olmağın imdi siz ki nâ'ib ve sâ'irelerisiz işbu emr-i 'âlişânım vusûlünde irsâl olunan memhûr ve mumza sûret-i defter de tahrîr ve tasrîh olduğu üzere ol mikdar keyl dakîkin icâb iden bahâsı mübâşir-i merkûmun

Sayfa: 7/a

Yedinden 'an-nakdin ashâbına verilmek şartıyla kat'a te'hîr ve tevakkufa ruhsat ve cevâz gösterilmeksizin ol mikdâr keyl dakîk kazâ-i mezbûrdan mübâya'a ve Gelibolu'ya nakl ve mesfûrun leh teslîm ettirilmek emrine cümleliz mezîd-i ihtimâm ve dikkat ve ihmâl ve müsâmaha ile te'hîr ve tevakkufdan begâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle [boşluk] vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şân vâcûbu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'ışrîn min muharremu'l-harâm lisene erba' ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasl u kayd fî 14 S. Sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye El-mahrûse

[derkenar]

Mûcebince kapudân paşa hazretlerinin mektûbu dahi vârid olmuştur

[1]

İşbu bin yüz doksan dört senesine mahsûb olmak üzere medîne-i Rodoscuk kazâsının üç yüz üç buçuk ve bir rub‘ ve bir sülüs ve nısf humus bedel-i nüzul hâneleri olup her bir hânedan gurûş yüz on akçe hesâbı üzere altı yüz akçe bedel-i nüzûl ve otuz akçe vech ma‘âş cem‘an altı yüz otuz akçe ve üç yüz üç ve bir rub‘ ve bir sülüs ve iki humus ‘avârız hânelerinin dahi her birinden otuzar cenâh tağuk ve onar cenâh piliç cem‘ ve tahsîl olunmak bâbında sâdır olan iki kıt‘a emr-i cihân-metâ‘-ı sultânî ve nişânlu sûret-i defter-i hakânî fahru‘l-emâsil ve‘l-akrân hassa hasekîlerinden bâ‘is-i haza‘l-defter Ekşi Hamzazâde Haseki Ahmed Ağa yediyle medîne-i mezbûre mahkemesine vusûl ve ba‘de‘l-kayd cümle a‘yân ve eşrâf ve e‘imme ve hutebâ ve re‘ayâ vesâ‘ir ahâli-i kazâ muvâcehelerine kıraat ve tefhîm ve kerimetsi asla zamm ve kesr-i hâne ve mesârif-i mühimmesi ba‘de‘l-hesâb ve‘t-terkîm bi‘l-ittifâk tevzî‘ ve taksîm olundukda elyevm mevcûd olan yalnız iki yüz seksen üç ve bir sülüs ve nısf humushânelerinin her birine gurûş yüz yirmi akçe hesâbınca yalnız yedi yüz yetmiş dört akçe bedel-i nüzûl ve kırk üçer cenâh tağuk(tavuk) isâbet etmekle vakt ve zamânıyla tahsîl olunmak için mumâ-ileyh yedine kibel-i şer‘-i kavimden i‘tâ ve teslîm olunan müfredât defteridir ki ber-vech-i ati zikr olunur hurrîre fi‘l-yevmi’s-sâlis ‘aşer min saferu‘l-hayr lisene erba‘a ve tis‘in ve mi‘e ve elf

Mahallât-ı Ehl-i İslâm

Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey Hâne 3	Mahalle-i El-hâc Mehmed Hâne 2	Mahalle-i Dudu Hatûn Hâne yarım	Mahalle-i Behram Re‘is Hâne 1.5 Rub 1	Mahalle-i El-hâc Hürmüz Hâne 2.5
Mahalle-i Dizdârzâde Sülüs 1	Mahalle-i Leb-i deryâ Hâne Yarım	Mahalle-i Hoca Velî Hâne 2.5 Rub 1	Mahalle-i Cennet Hâtun Sülüs1	Mahalle-i El-hac İsa Hâne 3.5 Rub 1
Mahalle-i câmi‘-i Vasat Yarım hâne Sülüs 1	Mahalle-i câmi‘i ‘atîk Hâne 1.5	Mahalle-i Hoca Bayezid Hâne 1	Mahalle-i Hüseyin Çavûş Hâne 1 Rub1	Mahalle-i El-hac Musa Hâne1
Mahalle-i Râziye hâtun Hâne 4.5	Yekûn Hâne 42 Rub 1			

Kurâ-i Müslimânân

Karye-i Gâzi oğlu Hâne 1	Karye-i Büyük Kara Evli Hâne 3.5	Karye-i Husumlu Hâne 2	Karye-i Köse İlyâs Hâne Yarım	Karye-i Doğancı Sülüs 1
Karye-i Kayı Hâne 3.5 Sülüs 2	Karye-i Yerbasan Hâne 1	Karye-i Gündüzlü Hâne 1	Karye-i Köpekli Hâne 1	Karye-i Müsellem Hâne 1 Rub 1
Karye-i Sarı İsmail Hâne 1				

Sayfa:7/b

Karye-i ‘Osmânî Hâne 3	Karye-i Büyük Banarlı Hâne 2 Sülüs Yarım	Karye-i küçük Benarlı Hâne 1	Karye-i Fahrioğlu Hâne 2	Karye-i Kara Halil Hâne 4
Karye-i Ortaca Hâne 2	Karye-i Küçük Karaca Murâd Hâne 2	Karye-i Ahmed ekli Hâne 2	Karye-i Timurlu Hâne 1.5	Karye-i hâcî Hâne 1.5
Karye-i Bıyık Ali Sülüs 1	Karye-i Sekbanlı Hâne 1 Rub 1	Karye-i Güvençli Hâne 3 Rub‘1	Karye-i Oruc Beyli Hâne 1.5 Rub‘ 1.5	Karye-i Büyük kılıklı Hâne 1
Karye-i Küçük kılıklı Hâne 1.5 Rub 1	Karye-i Abşur Hâne 1 Rub 1	Karye-i Çanakçı Hâne 1.5	Karye-i Nâ’ib Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 1
Karye-i Yazır Hâne 3	Karye-i Kara Hisarlı Hâne 3 Rub 1	Karye-i Yayabaşı Hâne 2	Karye-i küçük Kara evli Hâne Yarım	Karye-i Yağcı Hâne 1
Karye-i Nusretli Hâne 4	Karye-i Müslümânân Benados Sülüs 2	Yekün Hâne 67 rub1 Yarım sülüs	cem‘an yekün Hâne 99.5 Sülüs 2	

Kurâ-i Erba‘a-i Kefere

Karye-i Kefere-i Benados Hâne 10.5	Karye-i Kefere-i Işıklar Hâne 11.5 Rub 1	Karye-i kefare-i Cedîd Hâne 6.5	Karye-i Kefere-i Kumbağı Hâne 7	Yekün-i hâne 36

Tavâ'if-i Rumiyan-ı Şehr-i Gayr-i Ez Menzil

Tavâ'if-i Rumiyan-ı şehr gayr-ı ez menzil Hâne 46.5 Rub '1	Tâ'ife-i Ermeniyân Gayr-ı ez menzil 55.5 Rub 1 Sülüs 1	Tâ'ife-i Yahudiyân-ı şehr Ba-cem'ihim Hâne 20	Yekün Hâne 122.5 Sülüs 1	

Odahâ-i nefis-i Rodoscuk

		Der-mahalle-i Cânbaşzâde		
Der-tasarruf-ı Elhâc Ahmed Oda 4 Hâne Yarım	Der-tasarruf-ı Yusuf Ağazâde Oda 4 Hâne Yarım			
		Der-mahalle-i El-hâc İsa		
Der-tasarruf-ı İsa Odabaşı Oda 5 Hâne Yarım	Der-tasarruf-ı Hüseyin Ağazâde Oda 4 Rub 1.5			
Der-mahalle-i El-hâc Mehmed der-tasarruf-ı Sütölüzade Oda 7 Yarım hâne Rub 1	Der-mahalle-i Câmi'-i 'Atîk Der-tasarruf-ı Gedikzâde Oda 7 Rub 1	Der-mahalle-i Dizdârzâde Der-tasarruf-ı Yusuf Ağazâde Oda 5 Hâne Yarım	Der-mahalle-i El-hâc Hürmüz Der-tasarruf Aci Yako Oda 3 Rub 1	
Der-tasarruf-ı Hahamoğlu 'Avrâm Oda 2 Sülüsân rub'	Der-tasarruf-ı Yazıcıoğlu İprihâm Oda 1 Sülüs rub' Yekün Hâne Yarım Oda 6	Der-tasarruf-ı Elhâc Musa Oda 2 Rub 1	Der-tasarruf-ı Salti Yahudi Oda 2 Rub 1	Mahalle-i Beyram Re'is
Der-tasarruf-ı İbrahim Efendi Oda 5 Rub 1	Der-tasarruf-ı El-hâc Musa Oda 4 Hâne Yarım	Der-tasarruf-ı Yusuf ağazade Oda 2 rub' 1.5		
		Der-mahalle-i Papa Franci		
Der-tasarruf-ı Derviş Hatun Oda 2 Hâne Yarım	Der-tasarruf-ı ser-bevvâbin El-hâc Ahmed Ağa Oda 17 Hâne 1.5 rub' 1	Der-tasarruf-ı Yusuf Ağazade Oda 2 rub' 1.5		
		Der-mahalle-i Papa Yenaki		

Der-tasarruf-1 Tanaş zimmi Oda 4 Hâne Yarım	Der-tasarruf-1 Mehmed Beşe Oda 4 Hâne Yarım	Der-tasarruf-1 Bayram Ağa Oda 5 Hâne Yarım	Der-tasarruf-1 Seyyid Ömer Çelebi Oda 3 Rub 1	
		Der-mahalle-i Papa Kostantin		
Der-tasarruf-1 Halime bint-i Rıdvan Oda 6 Hâne Yarım				
		Dermahalle-i Cedid		
Der-tasarruf-1 Elhâc Ahmed Oda 5 Rub 1	Der-tasarruf-1 Hüseyin Bey Oda 3 rub' 1	Der-tasarruf-1 Müminzâde Oda 5 Rub' 1	Der-tasarruf-1 Bezirci Gazel ve Yoğurtcu oğlu Bezirhâne 1 Hâne Yarım	Der-tasarruf-1 Yusuf Ağazade Oda 5 rub' 1
Der-tasarruf-1 'Aşık Ömer Forse-i Karazade Oda 14 Hâne Yarım	Der-tasarruf-1 Mustafa Ağa Oda 13 Hâne1 rub' 1	Der-tasarruf-1 Gürcüoğlu Oda 5 rub' 1	Der-tasarruf-1 Hüseyin Ağazade Oda 15 Hâne 1.5	Der-tasarruf-1 İbrahim Beşe Oda 15 Yarım Hâne

Sayfa: 8/a

Der-tasarruf-1 Matrakcızâde Hane 15 Hane Yarım	Der-tasarruf-1 Süleymân Efendi Oda 3 rub' 1	Der-tasarruf-1 El-hac Halil Oda 14 Hane1	Der-tasarruf-1 El-hac Ahmed Efendi Oda 16 Hane 1
Der-tasarruf-1 Yusuf Ağazade Oda 5 Hane yarım	Der-tasarruf-1 El-hac Ahmed Oda 2 Rub' 1	Der-tasarruf-1 El-hac Mehmed Oda 2 Rub' 1	Der-tasarruf-1 El-hac Halil Ağa Oda 11 Hane 1 Rub' 1
Der-tasarruf-1 Debbâğzâde El-hâc Ahmed Oda 5 Rub' 2	Der-tasarruf-1 El-hâc Ramazan Oda 7 rub' 2.5	Der-tasarruf-1 Emine Hatun Oda 28 Hane 1 rub' 1 Sülüs 1	Der-tasarruf-1 Hayri Hatun Oda 7 Hums 1 hums-1 hums 2
Der-tasarruf-1 Mehmed Ağa Oda 4 hums-1 hums 4	Der-tasarruf-1 Agob Re'is Oda 3 hums-1 hums 3	Der-tasarruf-1 Derzi Asvador Oda 1 hums-1 hums 1	Der-tasarruf-1 Simon zîmmi Oda 2 rub' 1
Der-tasarruf-1 Avanis Ermeni Oda 3 rub' 1	Yekün Oda 15 Hums 3	Yekün Hane 24 Hums 3	Min haysu'l-mecmû' Hane 283 Sülüs1 Yarım hums

[1]

Kıdevetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Rodoscuk nâ'ibi Mevlâna [boşluk] zide 'ilmuhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân bi'l-cümle zâbitân ve iskele emîni vesâ'ir iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tekfûrdağı iskelesi Asitane-i devlet-i âşiyânemin min cihetü'l-kurbiyyet kilâri müşâbehesinde olup iskele-i merkûmeden vakitlü vakitsiz ecnâs-ı zahire tevârüd ede gelmişken bir müddetten berü killet üzere vürûdu etrâf kazâlardan zahîrenin 'adem-i nüzûlüne haml ile Tekfûrdağ'ına merbût olan kazâlardan külliyyetlü zehâ'ir tenzîline ikdâm olunmak husûsu bundan mukaddemce kazâhâ-i merkûme hükkâm ve zâbitanına ve Edirne Bostancı başısına ekîd ve şedîd emr-i 'âlişânımla tenbîh ve te'kîd olunmuşidi el-hâletü hazîhi zıkr olunan kazâlardan emr-i şerîf-i mezkûre imtisâlen Tekfûrdağına külliyyetlü zahire tenzîl ettirilip elyevm iskele de mevcûd idüğü sahîhen ve tahkîken inhâ ve ihbâr olunmakla siz ki mevlânâ vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz bu husûs da mikdâr-ı zerre ağmâz ve tekâsülden mübâ'adet birle mevcûd olan ve bir taraftan tevârüd iden zahireyi kat'a eklendirmeyüb kapan tezkiresiyle varan sefâ'ine peyder pey tahmîl ve bir cânibinden 'aceleten ve müsâra'aten Deraliyyeme sevk ve tesbîle bi'l-ittifâk dâmin-i dermeyân-ı gayret ve zahire mevcûd iken kayıkları zehâ'ire intizâren eklendirmekten mezîd-i tevakkî ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [boşluk] ile irsâl olunmuştur imdi zahire husûsu mevâdd-ı uhrâya kıyâs olunmayub erzâk-ı 'ibâd olmak cihetiyle Devlet-i 'aliyyemin ehemmi-i 'umûrundan olduğı ve bu bâbda ednâ tekâsül ihtiyâr edenler için vehâmet-i azime derkâr idüğü ma'lûmunuz oldukta ber-vech-i muharrerlerin iskele de mevcûd olan ve gerek bir taraftan vürüd iden zehâ'iri zinhâr ve zinhâr eklendirmeyüb iskele de mütevakkîf ve bir cânibden mütevârid olan tezkirelü kapan sefâ'inine tahmîl ve müte'âkiben ve mütevâsilen Deraliyyeme sevk ve tesvîl ile eyyâm-ı kalîle de İstanbul'a külliyyetlü zahire isâline 'ale'l-ittifâk şiddet-nâk-ı gayret ve sarf ve sa'y ve liyâkat idüb ser- mu kusûr ve terâhiden ve kimesneye zahîre ihfâ ettirmekten ve varan kayıkları zahireye intizâren bekletmekten ve emr-i münîfime münâfi ser mû-müsâmaha ve ağmâzdan begâyet tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle ki bu husûs mahsûs emr-i şerîfimle cümledenize tenbîh ve te'kîd olunmuşiken ednâ hilâfına ictirâ olunmak lâzım gelir ise biriniz cevâba kâdir olamayub hâl ve şânınıza göre ahza ve te'dîb olunacağınız muhakkaktır ana göre bi'l-ittifâk infâz-ı emr-i celîlü's-şânıma sarf

Sayfa 8/b

Küll-i miknet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr iden fermân-ı vâcibu’l-ittibâ‘ ve lâzımu’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla ‘âmil olup hilâfindan hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerife i‘timâd kılasız tahrîren fî evâ’il-i Saferü’l-hayr lisene erba‘a ve tis’in ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fî 19 Safer sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye elmahrûse

V... bedel-i ağnâm-ı Celebkeşân kazâ-i mezkûrîn vâcib-i fî gurre-i M. Sene 1194 bermûcib-i defter-i hazine-i ‘âmire tâbi‘-i mukâta‘a-i kalem-i sol kol der-livâ-i Gelibolu

Kazâ-i Tekfûrdağ’ı ağnâm 1963 re’s

Maktûb-ı bende-i ağnâm-ı Celebkeşân karye-i mezbûre karye-i Sirt

10 re’s ağnâm

5 gurûş

50 akçe

[1]

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinu’l-fazâi’l-ve’l-keîâm Tekfûrdağ’ı ve Eynecik ve İpsala ve İnoz ve Ferecik ve Keşân ve Malkara ve Mekri ve Şehirköyü ve Kavak nâm-ı diğer Evreşe kazâlarının kâdıları zide fazluhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Rumilinin sol kol kalemi bedel-i ağnâm celebkeşân mukâta‘ası mülhakâtından Gelibolu sancâğında vâki‘ zikr olunan kazâların bin yüz doksan dört senesine mahsûb olmak üzere on üç bin yirmi altı buçuk re’s celebkeşân ağnâmıyla yirmi dokuz gurûş elli akçe maktû‘ malı olup ‘Osmân ve Es-seyyid Mehmed Emin zide mecduhumâ ile şürekâ-i sâ’iresinin ber-vech-i iştirâk mâlikâne ‘uhdelerine olmakla yedlerine verilen mühürkü ve nişanlı koyun mukâta‘ası defteri sûreti mucibince cem‘ ve tahsîl olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüb dahi sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere kazâ-i mezkûrun ahâlîlerinin üzerlerine edâsı lâzım gelen ol mikdâr re’s celebkeşân ağnâmlarının her bir re’sinden otuz altışar akçe miri ve sekizer akçe ‘âdet-i gulâmiye ve dörder akçe vech ma‘âş ki cem‘an kırk sekiz akçe olmak üzere mumâ-ileyhin taraflarından cem‘ine me’mûr olana edâ ve teslîm ettirdüb kimesneye taallül ve nizâ‘

ettirmeyesiz şöyle ki bazı kasabât ve kurâ ahâlileri tuğralı apnâm defterinde üzerlerine olan koyun bedellerinin vermemek için biz eşkinici ve köprücü ve çeltükücü ve bunun emsâli hıdmet mukâbelesinde mu‘âflarız diyü taallül ve nizâ‘ iderler ise ol vechle kimesneye ta‘allül ve nizâ ettirmeyüb bedel-i ağnâm celebkeşân malları cem‘ ve tahsîl ettirdesi ve kazâ-i mezkûrun ahâlilerinin ol mikdar re’s celebkeşân koyunlarının kerihtesi var ise hîn-i tevzî‘de re‘âya muvâcehesinde ma‘rifet-i şer‘le hesâb ve aslına zamm idüb emr u deftere kesr ve mumâ-ileyhin mâlikânesi mâlına noksan getirmeyesiz ve hîn-i tahsilde miri için alınan akçenin her yüz sekiz akçesinden bir esedî gurûş aldırıp ve eşrefi cedîd ve frengi altunu hazîne-i ‘âmirem alındığı vech üzere aldırılıp ve hâlisü’l-‘ayâr paranın kırkı bir gurûşa aldırılıp bir akçe ziyâde ve noksan alınmaya ve aldırmayasız kesr-i defterden ve fermânımdan ziyâde talebiyle zulm ve taaddiden begâyet ihtirâc ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren el-yevmü’s-sâbi ‘aşer min Zi’l-kade lisene selase ve tis’in ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fi 21 Saferü’l-hayr sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

Sayfa:9/a

İşbu bin yüz doksan dört senesine mahsûb olmak üzere medîne-i Rodoscuk kazâsının bin dokuz yüz altmış iki re’s ağnâm celebkeşânı ve kazâ-i mezbûre tâbi Sırt(Sart) karyesinin beş gurûş elli akçe mâl-ı maktû‘ı olup ağnâmının beher re’sinden cihete ma‘âş ve ‘âdet-i gulâmiye ve gurûş yüz sekiz gurûş hesâbı üzere cem‘an kırk sekizer akçe cem‘ ve tahsîl olunmak vech üzere kıdvetu’l-emâcid ‘Osmân Bey ve Es-seyyid Mehmed Emin ve şürekâi sâ‘irelerinin ber-vech-i mâlikâne ‘uhdelerinde olmağın yedlerine i‘tâ buyurulan fermân-ı cihân-metâ‘-i sultânî ve sûret-i defter-i hakânî taraflarından tahsîline me’mûr fahru’l-emâsil ve’l-akrân bâ‘is-i haza’d-defter Mehmed Emîn Ağa ibn-i Sâlih Ağa yediyle medîne-i Rodoscuk mahkemesine ve sol ve ba‘de’l-kıraat ve’t-tescil cümle a’yân ve eşrâf ve re‘âya vesâ’ir ahâli-i kazâ ittifâkıyla hesâb ve terkîm olunup kesr-i gurûş ve üç re’s kerihtesi ve evlâd-ı fâtihan üzerine olan on üç re’s dahi cem‘an on altı re’s ağnâm asla zamm ve sene-i mezbûre Muharremü’l-ahrâm guresinden beş ay temâmına değin ber-vech-i sinin-i sâbika te‘cîl ve imhâl olunmakla ba‘de temâmü’l-mehl mü‘ineti kendi üzerine olmak üzere gurûş yüz yirmi akçe hesâbınca elyevm mevcûd olan bin dokuz yüz kırk altı re’s ağnâmın beher re’sinden yalnız almış iki buçuk akçe tahsîl olunmak iktizâ

etmeğin tahsîli için mübâşir-i mumâ-ileyh yedine kibel-i şer‘-i hatırdan verilen defter-i müfredâtıdır ki ber-vech-i âti zikir olunur hurrîre fi’l-yevmi’s-sâlis ‘aşer min Saferü’l-hayr lisene erba‘a ve tis‘in ve mi’e ve elf

Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey 26 ağnâm	Mahalle-i El- hâc Mehmed 17 ağnâm	Mahalle-i Dudu Hâtûn 5 ağnâm	Mahalle-i Behrâm Re’is 17 ağnâm	Mahalle-i El- hâc Hürmüz 17 Ağnam
Mahalle-i Dizdârzâde 34 ağnâm	Mahalle-i Lebb-i Deryâ 4 Ağnâm	Mahalle-i Hoca Veli 20 ağnâm	Mahalle-i İbrahim Bey 15 ağnâm	Mahalle-i Yunus Bey 17 ağnâm
Mahalle-i Cennet Hatun 8 ağnâm	Mahalle-i Kara Katib 15 ağnâm	Mahalle-i El-hac İsa 26 ağnâm	Mahalle-i Cami ağnâm-i Vasat 3 ağnâm	Mahalle-i câmi‘-i atik 11 ağnâm
Mahalle-i Hoca Bayezid 25 ağnâm	Mahalle-i Hüseyin çavuş 11 ağnâm	Mahalle-i Nebizade 20 ağnâm	Mahalle-i İskender Çavuş 22 ağnâm	Mahalle-i El- hac Musa 7 ağnâm
Mahalle-i Canbaşazade 14 ağnâm	Mahalle-i Raziye Hatun 8 ağnâm	Han İbrahim paşa-yı Atik 16 ağnâm	Taife-i Attâran 5 ağnâm	Taife-i Abacıyan 10 ağnâm
Taife-i Mumcıyan 24 ağnâm	Taife-i Bezirciyan 15 ağnâm	Taife-i Beşir ve Goncıyan 7 ağnâm	Taife-i Kazgancıyan ve Kalaycıyan 7 ağnâm	Karye-i Sarı İsmail 17 ağnâm
Karye-i Çetme 10 ağnâm	Karye-i Timurlu 10 ağnâm	Karye-i Kara Hisarlu 15 ağnâm	Karye-i Hacı 10 ağnâm	Karye-i kılıçlı-ı kebir 25 ağnâm
Karye-i kılınclı-ı sağır 27 ağnâm	Karye-i Gazioğlu 17 ağnâm	Karye-i Benarlı-ı Kebir 25 ağnâm	Karye-i Benarlı-ı Sağır 8 ağnam	Karye-i Karca Murad-ı kebir 3 ağnam
Karye-i Karaca Murad-ı sağır 10 ağnam	Karye-i Kara evli(ölü)-i sağır 10 ağnâm	Karye-i Urunca 25 ağnam	Karye-i Köpekli 23 ağnâm	Karye-i kayı 12 ağnâm
Karye-i Müsellem 25 ağnâm	Karye-i Kara Halil 15 ağnâm	Karye-i Fahrioğlu 22 ağnâm	Karye-i Bıyık Ali 8 ağnâm	Karye-i Yazır 15 ağnâm
Karye—i Abşor 8 ağnâm	Karye-i Yayabaşı 4 ağnâm	Karye-i Receb 7 ağnâm	Karye-i Kadı 2 Ağnam	Karye-i Naib 15 ağnâm
Karye-i Oruc Beyli 15 Ağnâm	Karye-i Sekbanlı 10 ağnâm	Karye-i Nusretli 17 Ağnâm	Karye-i Doğancı 4 ağnâm	Karye-i Gündüzlü 6 Ağnâm
Karye-i Dere 10 ağnâm	Karye-i Köse İlyas 12 ağnâm	Karye-i İsmâ’illi 25 ağnâm	Karye-i Kulaguz(Klavuz)lu 10 ağnâm	Karye-i Yamalık 10 ağnâm
Karye-i Osmanlı 12 ağnâm	Karye-i Ahmed Kelş 10 ağnâm	Karye-i Husunlu(Hasunlu) 17 ağnâm		

Sayfa:9/b

Karye-i Gönceli 25 ağnâm	Karye-i Çanakçı 6 ağnâm	Karye-i Yağcı 15 Ağnâm	Karye-i Benados 70 ağnâm	Karye-i Kumbağı 17 ağnâm
Karye-i Cedîd 33 ağnâm	Karye-i Işıklar 26 ağnâm	Karye-i Sart maktû' 5 gurûş 50 akçe	Tâ'ife-i rumyân şehr-i bâ- cem'ihim 387 ağnâm	Tâ'ife-i Ermeniyân şehr-i bâ-cem'ihim 387 ağnâm
Tâ'ife-i Yahudiyan Şehr-i bâ-cem'ihim 28 ağnâm	cem'ân yekûn 1946 ağnâm Mâl-ı maktû' 5 guruş 5 akçe			

[1]

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağ'ı kazâsı nâ'ibi Mevlânâ [boşluk] zide 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tekfûrdağ'ı kasabasında Hasan Efendi mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden tüccârdan Nolenci El-hâc 'Osmân ibn-i Mehmed'in verâseti Ümmü veled-i câriyesi Hatice'den mütevellidler sulbi oğlu Mehmed Sâlih ile sulbiye sağıre kızı Fatıma'ya inhisârı tahakkukundan sonra zâtı ta'rîf-i şer' ile mu'arrefe olan müteveffâ-yı mezbûrun li-ebeveyn kız karındaşı Râbi'a nâm hâtun İstanbul'da meclis-i şer'-i enver de mu'arrefetü'z-zât Ümmü veled-i mezbûre Hatice muvâcehesinde terâfu'larına karındaşım müteveffâ-yı mezbûrun ferâşından hâsılân ve câriyesi mezbûre Hatice'den mütevellidân-ı sağırân-ı mezbûrân Mehmed Sâlih ve Fâtıma anaları mezbûre Hatice'nin bihakk'ul-hıdâne hücr ve terbiyesine ve kıbel-i şer'den mansûbe vasileri olup mezbûre Hatice nefsinin karındaşım müteveffâ-yı mezbûrun li-ebeveyn erkarındaşı olup kürre-i nühâs kazâsında sâkin Mustafa nâm kimesnenin kebîr oğlu işbu hâzır-ı bi'l-meclis 'Osmân'a Tekfûrdağ'ı ahâlisinin bir kıt'a mahzarları Nâtık olduğu üzere tervîc idüb lakin karındaşım müteveffâ-yı mezbûr El-hâc 'Osmân'ı ümmü veled-i mezbûre Hatice iki nefer kimesne ile ittifâk ve gice ile boğub ihlâk eyledikleri şâyi' olmakla mezbûre Hatice ve Satıdan 'azl olunup ve sağıran-ı mezbûran mezbûre Rabi'a teslîm olunmak matlûbumdur diyü da'va ve fi'l-hakika mahzar-ı mezkûr mezbûre Rabi'a Hatunun kelâmını musaddak olup lakin husûs-ı mezbûrun sıhhat ve hakikati bu tarafa gereği gibi ma'lûm olmayub mu'temedin 'aleyh mübâşir ma'rifetiyle tarafeyn mahalline irsâl ve mahallinde vücûh-ı ahâli-i belde ve ma'rîfet-i şer'le müteveffâ-yı mezbûrun gerek ber-minvâl-i muharrer katli maddesi husûsu gereği gibi tefîş ve tefehassu ve gerek emvâl ve eşyâsı zâhire ihrâc ve fi'l-hakika ümm-i veled-i mezbûre

Hatice'nin ber-minvâl-i muharrer hıyâneti zâhir oldukta vesâyetten 'azl ve ihrâc ve yerine cümlelerin mu'temed ve muhtârı emîn ve mu'temed bir kimesne vasi nasb olunup rüşd ve sedâdlarına değin emvâllerini hıfz ve sağırân-ı mezbûran dahi yedinden nez' olunup li-ecli't-terbiye 'ammeteleri mezbûre Râbi'aya teslîm olunmak bâbında sen ki mevlâna-yı mumâ-ileyhsin sanâ hitâben emr-i şerîfim sudûrunu Rumili kâdiaskeri olan a'lemu'l-ulemâ'i'l-mütebahhirin Es-seyyid İbrahim adâmallahu te'âla fazâ'iluhu i'lâm etmeğın mûcibince ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle mahallinde hakk ve 'adl üzere terâfu'-ı şer'i ve keyfiyyet 'arz ve i'lâm olunmak için tarafeyn mahalline ihzâr olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zamım enderun ağalarından kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân kahvecibaşı Halil zide kadruhu hükm-i şerifimle vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi sen ki mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin ta'yîn olunan mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifetiyle li-ecli't-terâfu' tarafeyn mahalline ihzâr ve irsâl olunmakla vusûlünde mevlâna-yı müşârun-ileyhin i'lâmı nâlık olduğı vechle kemâl-i hakk ve 'adl üzere terâfu'-ı şer' ve keyfiyeti 'ala vechu's-sihha

Sayfa:10/a

Der-'aliyyeme 'arz ve i'lâma mübâderet eyleyüb ehad-ı tarafeyni 'gadr ve himâye misüllü harekete tasaddiden mübâ'adet olunup mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasın şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın şöyle bilesin tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferu'l-hayr lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fî 23 Saferu'l-hayr sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye

El-mahrûse

[1]

Akzâ kuzâtî'l-Müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfî'u a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-Meliki'l-Mu'în Mevlâna Edirne kâdısı zidet fazâ'iluhu ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassı bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'd-dâ'im Edirne Bostancıbaşı (boşluk) dâme mecduhu tevkî-i refî-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân iltizâmcı Yusuf zide kadruhu divân-ı

hümâyûnuma ‘arz-ı hâl idüb İnoz ve Kava Mahallesi ve tevâbi‘ mukâta‘ası ber-vech-i emânet uhdesinde olup mukâta‘a-i mezbûrun urusu dâhilinde ahyolu tuzu ve berrani tuzu fûrûht olunmak memnû‘âttan iken bu esnâ da Edirne bakkâları ve civâr kazâlarına ahyolu tuzu ... bahâ ile ahz ve sarâhaten fûrûht etmeleriyle mîri mahzeninde mevcûd olan Tuz nâ-fûruht kaldığından her vechle mâl-ı miriye ‘özü ve noksan terettüb etmekle mâl-ı miriyi sıyâneten şûrût-ı kadîmisi üzere memlaha-i mezbûrun urusu dâhilinde ahyolu tuzu ve berrânı tuz fûrûht olunmamak üzere ve ideri dahi olur ise bulunduğu mahalde ahz ve li-ecli’t-te’dîb İnoz kal‘asına kal‘abend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘âyı ‘inâyet etmekle hazine-i ‘âmirem de mahfûz Avlonya mukâta‘ası defterlerine nazar olundukta senevi on dokuz yük yedi bin üç yüz doksan dokuz akçe malı ve zamân-ı zabtı Martı ibtidâsından olan ve saha-i memlaha-i İnoz ve Kavak ve Becek? İskele-i Gelibolu ve anbâr-ı Silivri ve beytu’l-mâl-ı ‘âmme ve hassa ve İpsala ve Keşan ve Malgara ve Ereğli ve Ağrıcan Gülacabâd ve re‘âyadan hâric-i ez-defter Sohunye? Ve Edirne ve Hayrabolu ve tevâbi‘i mukâta‘ası ber-vech-i mâlikane mutasarrıf olmak üzere vezirim İsmail Paşa adamallahu te‘âla iclâluhunun ‘uhdesinde olduğu mukayyed olup mukâta‘a-i mezbûrun urusu olan mahallere ve deryâdan gemi ile ve karadan ‘arabalar ile hafıyyeten tuz gelüb sattıkları ecelden miri tuzun fûrûhtuna mâni olduklarından gayrı ümenânın iltizâmlarına kesr-i terettüb etmekle mukâta‘anın urusu olan kazâlara tuz gemileri yanaşmayub ve aherin tuzu fûrûht olunmayub men‘i ile memnû‘ olmayanlar ele girdikde tuzu miri için girift ve kendisi İnoz Kal‘asına kal‘ab end olunmak üzere şûrûtu mahallinde mukayyed olduğu derkenâr olunmakla imdi şûrûtu mûcibince ‘amel olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüb dahi mukâta‘a-i mezbûr vezîr-i müşârun-ileyhin ‘uhdesine şûrûtu vech-i meşrûh üzere hazine-i ‘âmirem defterlerine mukayyed olmakla şûrût-ı merkûm mûcibince ‘amel olunup hilâf-ı şûrût bir ferde vaz‘ ve hareket

Sayfa:10/b

Ettirmeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’s-sâmin ‘aşer Zi’l-hicce lisene selase ve tis’in ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fi 25 Safer sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[Der-kenâr]

Mûcibince Edirne bostancıbaşısı mektûbu dahi vârid olmuştur
Mutâbıku'l-aslıhu'l-metâ' nemakahu'l-fakr ileyhe 'azze şanuhu
Hâfız 'alî el-müvellâ hilâfe bi-medîne-i Edirne el-mahrûse
Gufire leh

[1]

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağ'ı nâ'ibi Mevlânâ (boşluk) zide 'ilmuhu ve kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Tekfûrdağ'ı gümrüğü emîni (boşluk) ve sadr-ı a'zam çukadarlarından zahire sevkine me'mûriyyet ile halâ ol cânib de olan 'Osmân zide kadruhumâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bu esnâ da Tekfûrdağ'ı cânibinden vürûd iden mevsûku'l-kelm kimesnelerin ihbâr ve inhâları üzere dergâh-ı mu'allam kapucubaşılarında Edirne mübâya'acısı Beylizâde 'Ali dâme mecduhu tarafından irsâl olunan külliyyetlü dakîk Tekfûrdağ'ı iskelesinde meydânda kalub Deraliyyeme gönderilmediğinin sebebi su'âl olundukta sen ki mübâşir-i merkûmsun ol tarafta ikâmet ve nesf-i Tekfûrdağ'ı kazâlarından tevârüd iden zehâ'irin sevkine me'mûr olup Edirne tarafından vürûd iden dakîk-i mezkûr için me'mûrinin olmamak hasebiyle zikr olunan dakikin tevkîf olunduğunu a'yân ve ahâli haber verdiklerini takrîr ve inhâ idüb ancak zikr olunan dakikin bir sa'ât mukaddem Dersaadetime nakliçün bundan mukaddemce mü'ekked emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşken senin ol vechle beyhûde cevâb ile meks ve tevkîfin te'dîbini mûcib olmakla imdi vusûl-i emr-i şerîfimde evvel be evvel dakîk-i mezkûru tahmîl ve Dersaadetime irsâl ve tesyîr eylemek fermânım olmağın te'kid ve isti'câli hâvi işbu emr-i şerîfim ısdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde ber-minvâl-i meşrûh kapucubaşı-i mumâ-ileyh tarafından Dersaadetime nakl ve tesyîr için iskele-i mezbûre tevârüd iden dakîk-i mezbûr bu ana dek meydânda kalup nakli husûsunda rehâvet mugâyir-i rızâ-yı 'aliyyem olduğundan başka bundan akdemce mahsûsan emr-i şerîfim dahi ısdâr ve irsâl olunmuşken yine ol vechle ağmâz ve adem-i itâ'at ile me'mûriyyet iddi'âsında olduğun te'dîbini mûcib olup ancak bundan sonra kat'a te'hîr ve terâhi eylemeksizin 'alâ eyyin hâlin dakîk-i mezkûrun nakl ve tesyîrine ihtimâm ve hilâfından mücânebet-i tâmm eyleyesin ve siz ki nâ'ib ve gümrük emini mumâ-ileyhimâsız sizler dahi mukaddem ve bu def'a sâdır olan emr-i şerîflerim mûciblerince 'amel ve hareket ve dakîk-i mezkûrun bir an akdem nakl ve tesbîline ihtimâm ve dikkat ve hilâfından ihtirâz ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuştur

buyurdum ki hükm-i şerifimle (boşluk) vardıkta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr iden işbu emr-i şerîf-i celilü's-şân vâcibu'l-ımtisâl ve lâzımı'l-ittibâ'ımın mazmûnuyla 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren elyevmi's-sâbi' 'aşer min Safer lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Be-makâm-ı kostantiniyye el mahrûse

Vasale ve kayd fi 3 Rebiü'l-evvel sene 1194

Sayfa:11/a

[1]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Mahrûse-i İstanbul'da vâki' Cennet-mekân firdevs-i âşiyân merhûm ve mağfûrun leh Ebu'l-feth Sultân Mehmed Hân Gâzi tâbe serâh hazretlerinin câmi'-i şerîf ve türbe-i münîf ve mekteb-i latîf ve 'imâret-i 'âmire ve darü's-şifâ'-i ma'mûre ve medâris-i semâniyeleri evkâfı mukâta'alarından Rumili'de vâki' Rodoscuk nâm-ı diğerk Tekfûrdağ'ı ve tevâbi' mukâta'asının işbu bin yüz doksan dört senesi martı ibtidâsından Şubatı gâyetine varınca bir sene temâmına değin zabt eylemek üzere işbu dârende temessük kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'âli Mehmed Ağa zide kadruhu tâlib ve râgıb olup ve bedel-i iltizâm akçesin ber-vech-i peşin temâmen cânib-i vakf-ı şerîfe edâ ve teslim idüb mukâta'a-i mezbûr ağa-yı mumâ-ileyh Deruhde ve ilzâm olundu inşaallahu te'âla sene-i mezbûre de mukâta'a-i merkûmeden hâsıl olan a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı 'örfiye ve cürm ve cinâyet ve bâd-ı hevâ ve on bin akçeye varınca tapu-yı zemîn ve beytu'l-mâl-ı 'âmme ve hassa ve resm-i çift ve bennâk ve bive ve kaçkun ve kul ve câriye müjdegân ve mâl-ı mefkûd ve gâ'ib ve resm-i İспенçe-i gebrân ve bâc-ı pay-ı ağnâm ve resm-i şire ve bâc-ı hamr ve bid'at-ı hanâzir ve 'âdet-i destbâni ve resm-i ağıl ve otlak ve kışlâk ve yaylâk ve 'öşr-i kovan ve kevâre ve resm-i gerdek ve 'öşr-i besâtin ve bağât ve resm-i kantâr ve resm-i fuçı ve ihtisâb-ı ihzâriye ve öşr-i mâhi ve on bin akçeden ziyâde zuhûr iden ferâğ ve intikâlât ve rûsûmâtın mumâ (ileyh) tarafından ahz ve temessükâtların cânib-i vakf-ı şerife irsâl ve mütevellî-i vakf-ı şerîf mühürleyüb voyvoda-i mezkûr mühürlemek şartıyla vesâ'ir 'âidât ve müteveccihât ve mahsûlât ve rûsûmat cüz'i ve külli her ne ise sinîn-i sâbika da oluna geldiği minvâl üzere ahz u kabz ve cem' ve tahsîl eyleye ve mukâta'a-i mezbûr evkâf-ı selâtin-i 'izâmnda câri ve mer'î olan serbestiyyet şûrûtu mûcibince ez-kadîmü'l-eyyâm ve ilâ haza'l-ân mefrûzu'l-kalem ve

maktû‘u’l-kadem min külli’l-vücûh serbestiyyet olmakla kemâfi’s-sâbık serbestiyyet üzere zabt u rabt ve rûsûm-ı serbestiyyet üzere ahz u kabz idüb ol bâbda taraf-ı aherden hiç ferd mâni‘ ve dâfi‘ ve râfi‘ olmayub dahl ve taarruz kılmayalar

Tahrîren fi’t-târihi’l-mezbûr

Fi 6 Min Rebiü’l-evvel sene 1194

Hasan telhîs-i hazret-i sadr-ı ‘âli müteveli-i vakf

[2]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Mahrûse-i İstanbul’da vâki‘ Cennet-mekân firdevs-i âşiyân merhûm ve mağfûrun leh Ebu’l-feth Sultân Mehmed Hân Gâzi tâbe serâh hazretlerinin câmi‘-i şerîf ve türbe-i münîf ve mekteb-i latîf ve ‘imâret-i ‘âmire ve darü’s-sifâ‘-i ma‘mûre ve medâris-i semâniyeleri evkâfı mukâta‘alarından Vilâyet-i Rumili’de vâki‘ Benados ve tevâbi‘ mukâta‘asının işbu bin yüz doksan dört senesi martı ibtidâsından şubâtı gâyetine gelince zabt eylemek üzere işbu Darende temessük kıdvetu’l-emâcid ve’l-a‘yân ser-bevvâbin-i dergâh-ı ‘âli Mehmed Ağa zide kadruhu tâlib ve râgıb olup ve bedel-i iltizâm akçesin ber-vech-i peşin temâmen cânib-i vakf-ı şerîfe edâ ve teslim idüb mukâta‘a-i mezbûr ağa-yı mumâ-ileyh bi’l-hasbe’t-tevliye Deruhde ve ilzâm oludnu inşaallahu te‘âla sene-i mezbûre de mukâta‘a-i merkûmeden hâsıl olan a‘şâr-ı şer‘iyye ve rûsûm-ı örfiye ve cürm ve cinâyet ve bâd-ı hevâ ve ispence-i kebrân ve on bin akçeye varınca tapu-yı zemîn ve on bin akçeden ziyâde zuhûr iden ferâğ ve intikâlât ve rûsûmâtın ağâ-yı mumâ-ileyh tarafından ahz ve temessükâtların cânib-i vakf-ı şerife irsâl ve müteveli-i vakf-ı şerif mühürleyüb mültezim-i mukâta‘a mühürlememek şartıyla sâdır olan fermân-ı ‘âli mûcibince ‘amel itmek şartıyla beytu’l-mâl-ı ‘âmme ve hassa ve ‘öşr-i besâtin ve kevâre ve ‘adet-i ağnâm ve bid‘at-ı hanâzir ve bive ve kaçkun ve kul ve câriye müjdegânesi ve mal-ı gâ‘ib ve mal-ı mefkûd vesâ‘ir hukûk ve rûsûmât her ne ise ümenâ-i sâbıkun misüllü zabt idüb evkâf-ı şerîf selâtin-i ‘Îzâmdan olup mefrûzu’l-kalem ve maktû‘u’l-kadem min külli’l-vücûh serbestiyyet olmakla kemâfi’s-sâbık serbestiyyet üzere zabt u rabt ve rûsûm-ı serbestiyyet üzere ahz u kabz idüb ol bâbda taraf-ı aherden hiç ferd mâni‘ ve dâfi‘ ve râfi‘ olmayub dahl ve taarruz kılmayalar

Tahrîren fi’t-târihi’l-mezbûr

Fi 6 Min Rebiü’l-evvel sene 1194

Sayfa:11/b

Kıdvetu’n-nüvvâbi’l-müteşerri’în Tekfûrdağ’ı kazâsına nâ’ibü’ş-şer’ olan mevlânâ (boşluk) zide ‘ilmuhu tevkî’-i refî’i hümâyun vâsıl olıcak ma’lûm ola ki Tekfûrdağ’ı mütemekkinlerinden ‘Aleksandırı nâm zimmi südde-i sa’âdetime ‘arz-ı hâl idüb bunun kimesneye borcda kefâleti olmayub ve üzerine dahi şer’an bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil on seneden mütecâviz oğlu (boşluk) nâm zimmi dolandırıcı makûlesinden olmakla bunun haber ve agâhı olmadın ma’lûmu’l-esâmi kimesnelerden üç kise akçeden ziyâde akçe ahz u firâr iden mesfûrun dânilerine sen kefilisin diyü şâhid rûz-ı ikâmetiyle mesfûru ızrâr ve rahnedâr ve dâ’imâ tekdîr ve ta’cîz eylediklerinden başka elhâletü hazihi oğlu mesfûr Tekfûrdağ’ı sâkinlerinden kassâb Kara Hasan’a altı yüz ve Mehmed nâm kimesneye yüz ve Berber Hasan’ın kaynı Süleyman’a üç yüz ve Değirmenci Yani’ye iki yüz ve Modali ‘Aciz Penayut Damadı zimmiye dahi altı yüz ve iki nefer hatunlara dahi birbirleriyle yekdil olarak üç yüz kırk beş gurûş ki cem’an iki bin yüz kırk beş gurûş iddi’â ve sahte kefâlet temessükü tedârikiyle oğlun mesfûrun sen kefilisin diyü bunu tekdîr ve sen ki Mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin itmâ’ ile müdde’i-i mezkûrlara i’âne sûretiyle dahi mesfûre sen dahi gadre mutasaddi ve oğlu mesfûr Deraliyyemde ahz ve vaz’-ı zindân ve mesfûrun şerrinden eğerçi ber-vechle tahlîs-i geribân idüb lakin dânilerine bunu tekdîr dâ’iyyesine oldukların mukaddemce inhâ ve istid’â-yı ‘inâyet eyledikde ta’yîn olunan Çavuş mübâşeretiyle mahallinde hakk ve ‘adl üzere terâfu’-ı şer’ ve ihkâk-ı hakk olunmak içün işbu mâh-ı Saferinin evâ’ilinde sâdır olan emr-i şerîfim Ahmed Çavuş vesâletiyle mahalline vürûdu hilâlinde mübâşiri ile emr-i ‘âli kazâzede olduğun bildürüb mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince zâyî’inden müceddeden emr-i şerîfim ricâ ve defterhâne-i hümâyunumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma müracaat olundukta vech-i meşrûh üzere târih-i merkûm da emr-i ‘âli verildiği mukayyed olunmağın çavuş mübâşeretiyle mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki divân-ı hümâyum çavuşlarından mübâşir ta’yîn olunan kıdvetu’l-emâsîl ve’l-akrân Mustafa Çavuş zide kadruhu hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda mukaddemâ ve halâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince ‘amel dahi sen ki mevlâna-yı mumâ-ileyh ta’yîn olunan çavuş-ı merkûm mübâşiretiyle mukaddemâ bir def’a şer’le görölüp fasl olunmayan husûsların temâm-ı hakk üzere mukayyed olup göresin i’lâm

olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavîmle ‘amel idüb dahi madem ki bunun üzerine şühûd-ı ‘udûl ile şer‘an bir nesne sâbit ve zâhir olmaya mezkûrunun ber-vehc-i muharrer oğlunun zîmmi-i mesfûre kefilisin diyü zâhir olan ta‘cîz ve taaddilerin men‘ ve def‘ eyleyüb min-ba‘d-ı şer‘i şerîfe ve emr-i hümâyûnuna muhâlif kimesneye iş ettirmeyüb husûs-ı mezbûr için bir dahi emr-i şerifim varmalu eylemeysin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın tahrîren fi evâhir-i Saferu’l-hayr lisene erba‘a ve tis‘in ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fi 11 Rebiü’l-evvel sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye El-mahrûse

Sayfa:12/a

[1]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Merhûm ve mağfûr Sultân Selîm hân hazretlerinin câmi‘-i şerîfi mukâta‘alarından bâberât-ı şerîf-i ‘âlişân mutasarrıf olduğum Tekfûrdağ’ı kazâsında vâki‘ Sarnıc ve tevâbi‘ mukâta‘asını işbu bin yüz doksan dört senesi martı ibtidâsından şubâtı gâyetine değin bir sene kâmil zabt u rabt ve hâsılatını ahz u kabz etmek üzere tarafımdan iltizâmına tâlib râğıb olan ve kıdvetu’l-emâsil ve’l-akrân ‘İzzetlü hazînedâr İsmail Ağa ve Mehmed Emin Ağa zide kadruhuya der-uhde ve ilzâm ol dahi kabûl ve iltizâm etmekle bedel-i iltizâm olan mebâliğ-i ma‘lûmeyi bi’t-temâm tarafıma edâ ve teslîm etmekle zabtıçün işbu temessük tahrîr olunup yedlerine verildi gerekdir ki memhûr ma‘mûl temessüküm mûcibince sene-i mezbûre mahsûben mukâta‘a-i mezkûrdan hâsıl olan a‘şâr-ı şer‘iyye ve rûsûm-ı ‘örfiye ve resm-i bennâk ve resm-i ‘arûsane ve tapu-yı zemîn ve yaylâk ve ispençe ve rûsûmât-ı sâ’iresinden cüz’i ve külli her en ki hâsıl olur ise bi-mennihi te‘âla sînin-i sâbıkalar da ola geldiği vech üzere yerlü yerinden cem‘ ve tahsîl ve ber-mûcib-i şürût berât-ı ‘âli serbestiyyet üzere zabt idüb tarafımdan ve taraf-ı aherden ferd mâni‘ ve müzâhim olmayalar fi’t-tarihi’l-mezbûr

Vasale ve kayd fi 11 Rebi‘ü’l-evvel sene 1194

Musa silahşör-i hassa mutasarrıf-ı mukâta‘a-i mezbûr hâlâ

[2]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Tekfûrdağ'ı kazâsı nâ'ibi (boşluk) zide 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tekfûrdağ'ı kazâsı ahâlileri südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb belde-i mezbûre de mütemekkin müfti-i sâbık Seyyid Mustafa nâm kimesne ziyâde mürtekib olmakla kazâ-i mezbûr mahkemesinde 'ale'd-devâm kıyâm ve ahâlden bi-cürmleri gammaz ve cüz'i madde ile ithâm ve tecrîme mübâderet ve tekdîr eylemek mu'tâdı olup ve ihdâs-ı tezvîrât ile kazâ-i mezbûr derûnuna şikâk ve ihtilâf ilkâ ve ehl-i ırza şütüm-ı galiza ile şetm ve kesr-i 'ırz ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyır-ı rızâ-yı hümayun harekât nâ-bercâsına hadd ve nihâyet mefkûd ve mukaddemâ iki def' nefy olunmuşiken 'adem-i intibâh ile etvâr-ı sâbıkasında ısrâr ve celb-i irtişâyâ mebni umûr-ı kasaba-i mezbûre muhtell ve emn u rahat fetvâ meslûb ve münhal olduğun bildürüb merkûm Seyyid Mustafa'ya fîmâ ba'd mahkemeye varmamak ve bir türlü umûr-ı vilâyete karışmamak üzere tenbîh-i ekîd olunup eğer mütenebbih olmaz ise nefy ve iclâsı i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmeleriyle mumâ-ileyh fetvâdan mahcûr olmakla bundan böyle mahkemeye varmamak ve bir türlü umûr-ı vilâyete karışmamak üzere tenbîh ve eğer ısrâr ider ise iclâsı i'lâm olunmak babında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi sen ki mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin müfti-i mahcûr-ı merkûm bimâ ba'd mahkemeye varmamak ve bir türlü umûr-ı vilâyete karışmamak üzere gereği gibi tenbîh ve te'kîde mübâderet eyleyüb şöyle ki harekât-ı sâbıkasında ısrâr ile 'adem-i intibâhı zuhûr ider ise nefy ve iclâsını Dersaadetime 'arz ve i'lâma dikkat ve mazmûn-ı emr-i 'âlişânımla 'amel ve hareket eyleyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâhir-i şehri-i Saferu'l-hayr lisene erba' ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fi 12 Rebiü'l-evvel sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye El-mahrûse

Sayfa:12/b

[1]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'În Tekfûrdağ'ı kazâsı nâ'ibi Mevlânâ (boşluk) zide 'ilmuhu ve kıdvetu's-sekât ve'l-müstahfizîn İnoz Kal'ası dizdârı (boşluk) zide hıfzuhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tekfûrdağ'ı kazâsına tâbi' Binarlı nâm

karyesi sâkinlerinden Deli Ahmed ve Karaca Murad nâm karyenin imâmı Mollâ Ahmed nâm kimesneler öteden berü kendü hallerinde olmayub birbirleriyle ittifâk ve civâr kurâ da sâkin bazı servet ve yesârı olanlar hakkında hilâf-ı vâkı' i'lâm ile emr u ısdâr ve henk-ı ırz ve tekdîr ederler diyü hilâf-ı inhâ tahrîrât ile bâ-fermân-ı âli İnoz Kal'asına kal'a bend ettirdiklerinden mâ'adâ Receboğlu Mehmed nâm kimesne merkûm Ahmed'in kazâ-i emzbûre tâbi' Ortaköy nâm karye toprağında ebâ-an ceddin mutasarrıf olduğu mülk değirmen ve arsası bin yüz seksen (boşluk) senesinde fuzûlî zabt ve 'arsa-i mezbûr üzerine ağıl binâ eylediğinde zikr olunana rsa ve değirmen alıverilmek için mahallinde şer'le rü'yet olunmak üzere emr-i şerîfim sâdır olmuşiken infâz ve icrâ olunmayub gadr eylediklerin Fâtıma Hâtun ba-'arz-ı hâl inhâ ve cürmün 'afv ve kal'a-i mezbûreden itlâk olunmasın istid'â ve ta'yîn-i çavûş mübâşeretiyle merkûmân kal'adan itlâk ve diğer 'arz-ı hâle derkenâr olunan ağıl ve asiyab maddesi şer'le ve hakk ve 'adl üzere rü'yet ve fasl u hasm olunduktan sonra merkûman Ahmed ve Mehmed'in haklarında isnâd olunan keyfiyyet-i vâkı'a mutâbıkımdır yoksa 'ırza mebni müfteriyât kabilinden midir sen ki mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin ma'rifet-i şer'le tahkîk ve i'lâm eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki divân-ı hümayunum çavuşlarından mübâşir ta'yîn olunan kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân halil Çavuş zide kadruhu hükm-i şerifimle vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi sen ki dizdâr-ı merkûmsun merkûmânı kal'a-i merkûmeden itlâk ve sebilin tahliye ve sen ki Tekfûrdağ'ı nâ'ibi mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin ta'yîn olunan çavuş-ı merkûm mübâşireti ve ma'rifet-i şer'le mezbûr Receb oğlu ile bunları meclis-i şer'e ihzâr ve senedât-ı şer'iyyelerine bade'n-nazar sâlifü'z-zikr ağıl ve asiyab maddesini hakk ve 'adl üzere rü'yet ve fasl u hasm olunduktan sonra merkûman Ahmed ve Mehmed'in haklarında isnâd olunan keyfiyyet vâkı'a mutâbık mıdır yoksa 'ırza mebni müfteriyât kabilinden midir ma'rifet-i şer'le bade't-tahkîk vukû'ı ve sıhhati üzere Deraliyyeme 'Arz ve i'lâm eyleyüb mazmûn-ı emr-i şerifimle 'âmil olası şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrîren fi evâ'il-i şehr-i Rebiü'l-evvel sene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fi 29 min Rebiü'l-evvel sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye

El-mahrûse

[2]

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağ'ı kazâsı nâ'ibi Mevlâna (boşluk) zide 'ilmu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân zahire üzerine mukaddem me'mûr sadr-ı a'zam çukadarlarından (boşluk) ve bu def'a hassaten mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam çukadarı ve a'yân ve zâbitân-ı sâ'ire zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki darü's-saltanati's-seniyyemde sâkin 'İbâdullahın mâye-i teftîş ve tereffühleri olan zehâ'ir husûsu Devlet-i 'aliyyemin umûr-ı mu'tenâ bahâsından olup ve Tekfûrdağ'ı iskelesi kurb ve civâr da olmak hasebiyle zehâ'irin peyder pey vürûdu Tekfûrdağ'ı iskelesinden celbe menût olduğu muhtâc-ı beyân olmayub elhaletü hazîhi mevsim-i hatar deryâgüzâr ve sefâ'inin her cânibinden pey apeyh vürûdları hengâmı hulûl ve Asitane-i sa'âdetimde zahire de killet derkâr olmakla iskele-i mezbûreden vesâ'ir mahallerden 'aceleten zehâ'ir-i kesire isticlâbıyla def'-i müzâyaka-i 'ibâda ihtimâm-ı ehemm ve vâcib olduğuna binâ'en Tekfûrdağ'ı iskelesine zahireleri nakl oluna gelen kazâlar da mevcûd her ne mikdâr hinta ve dakîk vesâ'ir zehâ'ir var ise bilâ-tevakkufin velâ te'hîrin 'araba ve davarlara tahmîl ve az vakitte iskele-i mezbûreye me'mûlden efzûn-ı külli zehâ'ir tenziline ihtimâm ve dikkat ve gönderilen zehâ'irin mikdârını mübeyyen defterini irsâle mübâdret eylemeleri Edirne Bostancı başısına ve kuzât ve nüvvâba hitâben bu def'a ekîd ve şedîd başka emr-i münifimle tenbîh

Sayfa:13/a

Ve te'kîd olunmağla siz ki mevlânâ ve mübâşirler ve a'yân ve sâ'ir zâbitân-ı mûmâileyhimsiz emrim vusûlünde Tekfurdağı iskelesinde mevcûd ve der-mahzen bulunan her ne mikdâr hinta ve dakîk ve sâ'ir zahîre var ise anları ve bir taraftan dahi kazâlardan tevârüd eden zehâyiri kat'â eğlendirmeyip derhal amâde bulunan ve bir cânibden varan kapan sefâini rû'esâsına mukaddemâ vaz' olunan fiy'at-ı maktû'a ile fûruht ve sefâ'ine tahmîl ve teşhîn ve iskeleden tahrîk ve doğru Der'aliyyeme sevk ve tesbîl ile şu aralıkta iskele-i mezbûreden zehâyir-i kesire erişirmeye her biriniz şedd-i nitâk-ı gayret ve gönderilen zehâyirin mikdârını ve sefâin ashâbını defteriyle Der'aliyyeme i'lâma müsâre'at eylemeniz bâbında mahsûsen işbu emr-i şerîfim ıstâr ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân sadrazam çukadârlarından Mustafa zîde kadruhu ile irsâl olunmuştur imdi bu evânda Asitâne-i devlet-âşiyânemde zehâyirin killeti hasebiyle ibâdullah mübtelâ-yı müzâyaka oldukları bedîdâr ve el-hâlete

hazihi vakt-i rebî' hulûl ve tamâm mevsim-i deryâ duhûl edip bundan böyle ashâb-ı sefâ'in ve zehâyire gadr u illete mahal kalmadığı ve şu aralıkta Tekfurdağı iskelesinden kurbiyeti hasebiyle fevka'l-me'mûl icâleten zehâyir eriştirilmek ile Dersa'âdetimde zehâyirin teksîri ve tevfirî ehass-ı metâlib-i dâverânem idüğü ve bu husûsta cümleden bi'l-ittifak ikdâm ve ihtimâm matlûb-ı şâhânem olduğu ve ma'âzallahu te'âlâ evkât-ı sâ'ireye kıyâs ile bu emr-i hatîrde ednâ tekâsülü zâhir olanların illetleri bir vechile karîn-i isgâ olmayıp bilâ-emân hal ve şânına göre hakkından gelineceği ma'lûmunuz oldukta elyevm Tekfurdağı'nda her ne mikdâr mevcûd ve der-mahzen ve müdehhar hinta ve dakîk ve sâ'ir zehâyir var ise cümlesini derhal mevcûd bulunan kayıklara teşhîn ve bu taraftan dahi kazâlardan gelen zehâyiri varan kapan sefâ'ini rü'esâsına fiy'at-ı maktû'ası üzere fûruht ve gemilere tahmîl ve kat'â eğlendirilmeyip peyderpey doğru Der'aliyyeme sevk ve tesyîr-birle bu aralıkta iskele-i mezbûreden zehâyir-i kesîre eriştirmeye bezl-i vüs' ve ikdam ve ednâ tekasül ve iğmâz ve rehâvet vukû'uyla mazhar-ı ikâb-ı elîm olmaktan ve zehâyirin fiy'at-ı maktû'asından ziyâdeye alınıp verilmesine ruhsat ve cevâzdan ve kayıkların zehâire intizâren iskelede tevakkuflarından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet ve gönderilen zehâirin mikdârını ve sefâ'in ashâbını defteriyle i'lâma müsara'at eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye tehâşî ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timât kılasız tahrîren fî evâhir-i şehri Rebî'ülevvel li-sene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vusile ve kuyide fî 2 min Rebî'ülâhir sene 1194

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmiü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtas bi-mezid-i inayeti'l-meliki'd-dâim Edirne Bostancıbaşı () dâme mecdihu ve mefâhiri'l-kudât ve'l-hükkâm ma'âdini'l-fezâil ve'l-keâm Tekfurdağı iskelesinde zahireleri nakl olunagelen kazaların kudât ve nüvvâbı zide fazlühum ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zabitân zide kadrühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak m'alum ola ki dâru's-saltanatü's-seniyyemde sakın ibâdullahın mâye-i ta'ayyüş ve tereffühleri olan zehâ'ir husûsu devlet-i aliyyemin umûr-ı mu'tenâsından olup ve Tekfurdağı iskelesi kurb ve civârda olmak hasebiyle zehâir-i mezkûrenin külliyetli vürûdu dahi peyderpey iskele-i merkûmeden celbine manût olduğu muhtâc-ı beyân olmayıp ve el-hâlete hazihi mevsim-

i Hızır ve deryâ-güzâr ve bâ-avn-i Rabb-i müste‘ân sefâ’ının pey-â-pey vürûdları hengâmı hulûl ve Asitâne-i devlet-âşiyânımda zahîrede killet derkâr ve sen ki bostancıbaşı-i mûmâileyhsin senin ol havâli ve etrâfin ahvâline vukûf-ı tâmmın olmak mülâbesesiyle mücerred nakl-i zehâyire sâdikâne gayret ve ikdâm eylemek maslahatına mübtenî bostancıbaşılik uhde-i istikâmetine ihale ve tefvîz olunmuş iken bu aralıklarda iskele-i mezbûreden sefâ’ının inkıtâ’ı senin tekâsülünden neş’et ettiği bedîdâr olduğundan sana ve sâ’ire me’mûr-ı zehâ’ir sû-be-sû ahkâm-ı ekîdemde serî’an zehâ’ir isticlâbıyla def’-i müzâyaka-i ibâda ihtimâm ehemm ü evceb olmağla Tekfurdağı iskelesine merbût kazâlarda mevcûd bulunan hinta ve dakîk ve sâ’ir zehâ’iri emrim vusûlünde bilâ-tevakkuf ve lâ-te’hîr araba ve davarlara tahmîl ve peyderpey Tekfurdağı iskelesine serî’an küllî zehâ’ir tenzîlinin çâre ve ilâc ve râbıtasını bulup şu aralıkta Dersa’âdetime me’mûlden ziyâde zâhire yetiştirmeye şedd-i nitâk-ı gayret ve iskeleye ne mikdâr zahîre tenzîl olunduğunun ve kazâlarda mevcûd ve müdehhar olan zehâ’irin bi’t-teharrî mikdârına küllî vukûf ile defterleri Der’aliyyeme tesyîr ve i’lâma müsâra’at eylemek bâbında mahsûsen işbu emr-i şerîfim ıstâr ve sadrazam çukadârlarından Seyyid Mehmed ile irsâl olunmuştur imdi bu evânda Asitâne-i devlet-âşiyânemde zehâ’irin killeti hasebiyle ibâdullah mübtelâ-yı müzâyaka oldukları bedîdâr ve el-hâletü hazihi vakit hulûl ve tamâm mevsim-i deryâ duhûl edip bundan böyle iğdâra mahal kalmadığı ve şu aralıkta Tekfurdağı iskelesine fevka’l-me’mûl icâleten zehâ’ir eriştirilmek ile Dersa’âdetimde zehâ’irin teksîr ve tevfirî ne derecelerde muktezî idüğü ve bu husûsta cümlelizden bi’l-ittifâk ikdâm ü ihtimâm matlûb-ı şâhânem iken ma’âzallahu te‘âlâ evkât-ı sâ’ireye kıyâs ile bu emr-i hafîrde ednâ tekâsül ve rehâvetiniz takarrübüyle me’mûl üzere serî’an zehâ’ir vürûd eylememek lâzım gelirse sen ki bostancıbaşı-i mûmâileyhsin evvel emirde senin hakkından gelineceği ve sâ’ir tekâsülü zâhir olanların gadr ü illetleri bir vechile karîn-i ısgâ olmayıp mazhar-ı gazab-ı hüsrevânem olacağı ve kazâlardan ma’rifetinle tenzîl olunan ve elyevm mevcûd ve der-mahzen bulunan hinta ve dakîk ve sâ’ir zehâ’iri hemen kapan fiy’at-ı maktû’asıyla hâzır bulunan ve bir taraftan varan kapan sefâ’ını rû’esâsına fûruht olup icâleten gemilere tahmîl ve hamûlelerini tekmîl ve derhal i’âde eylemelerini mutazammın Tekfurdağı nâ’ibine ve zahîre üzerine mukaddemâ ve bu def’a me’mûr sadrazam çukadârlarına ve sâ’ir iktizâ edenlere hitâben ekîd ve şedîd başka emr-i münîfim tastîr olunduğu ma’lûmunuz oldukta zahîreleri Tekfurdağı iskelesine nakl olunagelen kazâlara ve kurâlara tarafından kâr-güzâr ve mu’temed âdemler ta’yîn ve

vücûh-ı sâ'ire ile ikdâm idüğü mevcûd bulunan bi'l-cümle zehâ'iri araba ve davarlara tahmîl ve icâleten iskele-i mezbûra indirdip az müddette küllî zehâ'ir tenzîlinin ilâc ve râbitasını bulup şu aralıkta zehâ'ir-i kesîre ib'âsına ve indirdiğin zehâ'irin mikdârını tasrîhle defterini i'lama müsâra'at eyleyerek birkaç gün zarfında Dersa'âdetime bilâ-fâsıla külliyyetli zehâ'ir ulaştırmaya ikdâm eyleyip mikdâr-ı zerre müsâmaha ve taksîrde ve kapan sefâ'inin buna intizâren iskelelerde te'hirlerini mûcib-i hâlât vukû'undan ve fîy'at-ı maktu'adan ziyâde alınıp verilmeye irâ'et-ı ruhsat-birle mazhar-ı ikâb-ı elim olmaktan gâyetü'l-gâye hazer ve mûcânebet ve siz ki mevlânâ-yı mûmâileyhimsiz bu emr-i hemde

Sayfa:14/a

Bostancıbaşı mûmâileyh ile bi'l-ittifâk hareket ederek kazâ ve kurâlarda bulunan zehâyirin cümlesini iskele-i mezbûreye indirmekte dâmen der-meyân-ı gayret ve hilâfî vaz' ve hareket irtikâbıyla mazhar-ı eşedd-i ikâb olmaktan hazer ve mûcânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki çukadâr-ı merkûm ile hükm-i şerîfim vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timât kılasız tahrîren fî evâhir-i Rebî'ülevvel li-sene erba'a ve tis'în ve mi'e ve elf

Vusile ve kuyide fî 11 min Rebî'ülâhir sene 1194

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Mefâhiri'l-kudât ve'l-hükkâm ma'âdini'l-fezâil ve'l-keîlâm Çekmece-i sagîr ve kebîr ve Silivri ve Çatalca ve Ereğli ve Burgaz ve Çorlu ve Karıştıran ve Kınıklı ve Tekfurdağı ve Gelibolu ve Malkara ve Keşan ve Uzunköprü ve Saray ve Vize ve Pınarhisarı ve sâ'ir ol havâlide vâkı' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlûhum ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrûhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lum ola ki dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşılardan olup hâlâ ser-kassâbân-ı hâssa el-Hac İsmail dâme mecdihu ma'rifetiyle Asitâne-i sa'âdetimde sarây-ı cedîd-i âmire ve sarây-ı atîk-i ma'mûre ve sarây-ı hümayûn-ı Galata ve sultan-ı izâm ve mu'ayyenât-ı sâ'ire ta'yînâtı için ez-kadîm rûz-ı Hızır duhûlünden mukaddem kuzu mübâya'ası için sayıcı nasb ve irsâl olunagelmekten nâşî işbu sene-i mübâreke için dahi sâbıkları misillü Çekmece-i sagîr ve kebîr ve Silivri ve Ereğli ve Burgaz ve Çorlu ve Karıştıran ve Kınıklı

ve sair bâlâda mezkûrû'l-esâmî kazâların havâlilerinde vâki' kurâ ve çiftlik ve kuzunun kesret ve cem'iyeti olan mahallerden râyici üzere nakden peşîn bahâsı ashâbına edâ olunarak mikdâr-ı kifâye kuzu mübâyâ'a ve cem' ve sayıcı ma'rifetiyle nakl ve mübâyâ'aları tekâmîl ve rûz-ı Hızır'dan mukaddem Asitâne-i sa'âdetime tesyîr ettirilmek için emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ ser-kassâbân-ı hâssa el-Hac İsmail dâme mecdihu inhâ ve istid'â eylemekten nâşî siz ki kudât ve nüvvâb-ı mûmâileyhim ve sâ'irlerisiz rûz-ı Hızır duhûlünde nefis-i nefis-i hümâyûnum ve mu'ayyenât-ı sâ'ire için iktizâ eden kuzunun mübâyâ'ası için mûmâileyh tarafından sayıcı nasb ve ta'yîn olup zikrolunan kazâlara tâbi' kurâ ve çiftlik ve kışlaklarda ba'zı muhtekir ve matrabaz tâ'ifeleri kendi cerr-i nef'leri için behere sene mîrî mübâyâ'asından mukaddem a'lâlarını mübâyâ'a ve ta'yînât-ı mîrîye lâyük kuzu kalmamağla o makûle muhtekir ve matrabaz tâ'ifeleri men' ve def' ve ta'yînât-ı mîrîye için kifâyet mikdârı kuzu mübâyâ'a olunmak üzere işbu emr-i celîlî'l-kadrim ıstâr ve () ile ırsâl olunmuştur imdi vusûlünde ber-minvâl-i muharrer zikr olunan kazâlara tâbi' kurâ ve çiftlik ve kışlaklarda bulunan o makûle matrabaz ve muhtekir tâ'ifeleri men' ve def' ve ta'yînât-ı mîrîye lâyük iktizâ eden kuzunun îcâb eden bahâları sayıcı yedinden an-nakd ashâbına edâ ve teslîm olunarak mikdâr-ı kifâye kuzu mübâyâ'a ve rûz-ı Hızır'dan mukaddem Asitâne-i sa'âdetime sevk ve tesyîr ettirmeye mezîd-i sa'y ü dikkat ve mübâyâ'aları tamâm olup Asitâne-i sa'âdetime gelir iken yol üzerinde olan âdet-i ağnâm tahsildârları ve kurâ zâbitleri ve iskele emînleri gerek bâc ve kışlak ve yaylak ve sıvâd ve derbent ve geçit akçesi talebiyle sayıcıyânı ve pazara giden ve çobanlarına hilâf-ı şer'-i şerif te'addî ve rencîde ettirmekten hazer ve mücânebet ve hilâf-ı emr-i alişânım vaz' ve hareketten be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr eden işbu emr-i şerîf-i celîlî's-şân-ı vâcibü'l-ımtisâl ve lâzimu'l-ittibâ'ımın mazmûnuyla âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timât kılasız tahrîren fî el-yevmi's-sâdis işrîn min şehr-i Rebî'ülevvel li-sene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vusile ve kuyide fî 12 min Rebî'ülâhir sene 1194

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Mefâhiri'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Çekmece ve Silivri ve Ereğili ve Tekfurdağı ve Gelibolu nâ'ibleri zîde ilmuhum ve mefâhiri'l-emâcid ve'l-a'yân yeniçeri zabitleri zîde mecdihum ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân serdarân ve sair zabitan ve a'yân-ı vilâyet zîde

kadrühüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taşradan Asitâne-i aliyyeme ev göçü gelmesi ve sahîh erbâb-ı mesâlih ile tavâ'if-i tüccârdan olanlardan ma'âdâsının bu taraflara mürûr ve ubûrlarına ruhsat verilmesi Asitâne-i devlet-âşyanımda nüfûs ve eşhâsın kesretiyle müzâhemeyi mûcib ve tekessür-i nüfûs dahi nice mehâziri müstevcib olduğundan bu husûslar bi'd-defa'at tenbîh-i ekîdden hâlî olunmayıp binâberîn bu emr-i ehemme ikdâm lâzime-i zimmet-i zâbitân ve hükkâm iken siz ki mevlânâ ve zâbitân-ı mûmâileyhimsiz adem-i ihtimâm ve tama'-ı hâminızdan nâşî bu esnâda mugâyir-i evâmir-i aliyyem bazı ev göçleri mürûr eyledikleri bi'l-müşâhade muhakkak olup bu keyfiyet iktizâ eden te'dîbiniz icrâsına mübâdereti icâb etmişti ancak fîmâ-ba'd o etraflardan ev göçlerinin ve bilâ-maslahatin Asitâne-i sa'âdetime gelmek murâd edenlerin kâ'inen mâ-kân mürûrlarına ruhsat ve cevâz gösterilmeyip derhal izleri üzere geri vilayetlerine i'âde ve ircâ'larına bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve mukaddemâ ve bu def'a sâdır olan evâmir-i şerîfeme mugâyir hareketten hazer ve mücânebet eylemeniz şartıyla ifâ-yı te'dîbinizden bu def'a iğmâz olunmağla tehdîden ve ikdâmen işbu emr-i şerifim ıstâr ve sadrazam tatarlarından hasseten mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yahya tatar zîde kadrühüm ile irsâl olunmuştur imdi bu husus mevâdd-ı âhara kıyas olunmayıp umûr-ı mu'tenâ-bahâdan olduğu ve bu babda ednâ tekasül ve rehâvet mürtekeb olanlara mûcib-i dâğ-ı nedâmet idüğü ma'lûmunuz oldukça dâhil-i hükûmetinizde olan memerr ü ma'berleri bir hoşça hıfz u sedd ü bende dikkat ve rûz u leyâl nezaret ederek ber-vech-i muharrer Asitâne-i aliyyeme gelmek irâdesinde olan ev göçü ve bilâ-maslahat olan eşhâsı berren ve bahren bu tarafa salıvermemek ve sefinelere almamak üzere iskelelere amedşüd eden sefine re'islerine ve zâbitlerine tenbîh ve te'kîde mübâderet ve erbâb-ı mesâlihten gelmek murâd edenler dahi sahîh erbâb-ı maslahattan olduğu gereği gibi mu'ayyen olduktan sonra bir veya iki neferden ziyâdesinin bu tarafa mürûrlarına izin ve ruhsat verilmeyip ol makûleleri kemâl-i ikdâm ve ihtimâm ederek bilâ-tevakkuf geri izleri üzere vilâyetleri cânibine i'âde ve irca'a bezl-i cehd ü miknet edesiz şöyle ki ba'd ez-in tama'-ı hâma teba'iyeten ve hâtıra ri'ayeten mürûrları memnû olan ev göçlerinin ve bilâ-maslahatin gelmek isteyenlerin bu cânibe gelmelerine sırren ve alenen ruhsat verilmek veyahut bu tarafta ahz olunmak lazım gelirse sebep olanlar için selâmet ve necât bir vechile mutasavver değildir ana göre mezîd-i basîret ve intibâh üzere hareket ve selâmet-i hâliniz lâzım ise ale'd-devâm mazmun-ı emr-i şerifimin

İnfâz ve icrâsına bi'l-ittifâk kemâl-i sa'y ü dikkat ve iğmâz ve rehâvetten be-gâyet tehâşî ve mübâ'adet eyleyip velâkin bu bahâne ile mürûr ve ubûr eden ulakla ve devlet-i aliyyem hademesine ve sahîh erbâb-ı mesâlihten olanlara ve Asitâne-i sa'âdetime emti'a getiren tüccâr tâ'ifesine ta'arruz olunmaktan ve husûs-ı mezbûru celb-i mâla vesîle ittihâzıyla ferd-i âferîdeden bir akçe ve bir habbe alınmaktan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından be-gâyet tehâşî ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timât kılasız tahrîren fî evâsıt-ı şehri Rebî'ülâhir li-sene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vusile ve kuyide fî 23 min Rebî'ülâhir sene 1194

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Mefâhiri'l-kudât ve'l-hükkâm ve ma'âdini'l-fezâil ve'l-keâm Silivri ve Silivri'den Tekfurdağı'na varınca vâkı' iskelelerin kudât ve nüvvâbı zîde fazluhum ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân sâ'ir zâbitân ve iş erleri zîde kadrûhum tevkî'-i refî'-i hümayûnum vâsıl olacak ma'lûm ola ki Asitâne-i devlet-âşyanemde [?] ibâdullahın eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc oldukları kömür ve hatab ve soğan ve peynir ve hinta ve nohut ve mercimek ve sâ'ir ecnâs-ı zehâ'irin ekseri ol havâliden vürûd edegeldiğinden muhtekir tâ'ifesinin men'-i küllî ile men' ve def'lerine ihtimâm olunarak eşyâ-yı merkûmenin peyderpey kesret üzere vürûduna mezîd-i i'tinâ ve dikkat olunması husûsu her bâr evâmîr-i münîfemle te'kîdden hâlî olunmadığına nazaran bu husûs ki ale'd-devâm ikdâm-ı lâzime-i zimmet-i zâbitân ve hükkâm iken hilâf-ı evâmîr-i aliyyem adem-i takayyüd ve ikdâm hasebiyle hilâf-ı rızâ-yı şâhânem muhtekir tâ'ifesi kömürü ol taraflarda mahzenlerinde ihfâ ve zehâyir-i merkûmeyi dahi vaktiyle ziyâde bahâya fûruht da'iyesiyle Asitâne-i sa'âdetime tesyîr etmeyip ol câniblerde tevkîf ve idhâr-ı mel'anete cesâret eyledikleri tahakkuk ve bu keyfiyet siz ki mevlânâ ve sâ'ir mûmâileyhimsiz muhtekir tâ'ifesine ruhsat ve te'dîbleri husûsunu Der'aliyyeme i'lâmda rehâvetinizden neş'et eylediği bâhir olmaktan nâşî o makûle haklarında muktezî olan te'dîbât sizin hakkınızda icrâ olunmak lâzım gelmişidi ancak fîmâ-ba'd ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareket ve hilâfından mübâ'adet eylemeniz şartıyla bu def'a dahi imhâl ve tenbîh ile iktifâ olunmağla sizi rakade-i gafletten ikâzen ve tenbîhen ve te'kîden hassaten işbu emr-i celilü's-şânım ıstâr

ve mübâşir ta'yîn olunan sadrazam çukadârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed ile ırsâl olunmuştur imdi bundan sonra bu makûle erbâb-ı ihtikârın men' ve def'leri husûsunda ve memnû' ve mündefi' olmayanların te'dîbleri i'lâmında ser-i mû müsâmaha ve rehâvet veyâhut tama'-ı hâma mebnî müsâ'ade ve ruhsatınız hasebiyle mahâll-i merkûmeden Asitâne-i aliyyeme peyderpey kesret üzere kömür ve hatab ve soğan ve peynir ve hinta ve şa'îr ve nohut ve mercimek ve zehâyir-i sâ'ire vürûd etmemek veyâhut me'mûlden noksan gelmek ol tarafta ihfâ olunduğu haber alınmak lâzım gelir ise bilâ-imhâl te'dîbiniz icrâsına mübâderet olunacağı muhakkak olduğu tahkîken ma'lûmunuz oldukta her kimin mahzeninde müddehir kömür bulunup ashâbı Der'aliyyeme tesyîrde muhâlefet ederse ta'yîn olunan mübâşir muvâcehesinde kayıklara tahmîl ve tesbîl ve hatab ve ecnâs-ı zehâyiri dahi kat'â tevakkuf ve te'hîr ettirmeksizin ale'l-ittisâl Der'aliyyeme ırsâl ve tesyîre mezîd-i sa'y ü gayret eyleyesiz şöyle ki sırren ve aleniyeten ihtikâra cesâret eder olur ise derhal ahz ve muhkem habs ve ism ü resimleriyle Der'aliyyeme i'lâma müsâra'at ve fermân-ı celîlü's-şânımın ale'd-devâm infâz ve icrâsında ednâ tekâsül ve rehâvetiniz vukû'uyla giriftâr-ı eşedd-i ikâb-ı şehriyârânem olmaktan nefsinizi tahlîse ikdâm ve dikkat ve kusûr ve rehâvetten be-gâyet hazer ü mucânebet eylemeniz bâbında ferman-i âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilâfindan be-gâyet hazer ve mucânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrîren fî evâsıt-ı şehriyârânem Rebî'ülâhir li-sene erba'a ve tis'în ve mi'e ve elf

Vusile ve kuyide fâ gurre-i Ca sene 1194

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bilfi'l mütevellîsi olduğum ceddîm veziriazam-ı esbak merhûm Piri Mehmed Paşa hazretlerinin Silivri kasabasında müceddeden binâ ve ihyâ buyurdıkları câmi'-i şerîf ve medrese-i münîfe ve imâret-i me'mûreleri evkâf mukâta'atından Tekfurdağı kazâsına tâbi' Kumbağı nâm mukâta'ası ve tevâbi'i ve Naib karyesi ve tevâbi'i ve mefrûzü'l-kalem ve maktu'ü'l-kıdem min-küllî'l-vücûh serbest olup işbu bin yüz doksan dört senesi Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince bir sene zabt u rabt ve ta'şîr etmek üzere iltizâmına tâlib ü râgıb olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mültezim-i sâbık izzetlü Ahmed Ağa zîde mecdihüya sene-i sâbıkı üzere yalnız bin üç yüz

yirmi kuruş bedel-i iltizâm ile ilzâm mûmâileyh dahi bedel-i iltizâm-ı mezkûre üzere ba'de'l-kabûl ve meblağ-ı merkûmu nakden ve peşinen cânib-i vakf-ı şerîfe edâ ve teslim edip istîfâsına mûta'allika de'âvîsinden vakf-ı şerîfin ve benim zimmetimi ibrâ etmeğin ben dahi hasbe't-tevliyye meblağ-ı mezkûru taraf-ı [vakf]-ı şerîf için tamâmen ve kâmilan ahz ü kabz edip emrile umûr-ı vakfa sarfıyla ba'de'l-istihlâk işbu zabt temessükü tahrîr ve ba'de't-temhîr ağa-yı mûmâileyhe i'tâ olunup gerektir ki sene-i mezkûrede mukâta'a-i mezkûre ve tevâbi'i karyede hâsıl olan a'şâr-ı şer'îyye ve rûsûmât-ı örfiyyesi ve cûrm-i cinâyet ve resm-i ispenç ve resm-i arûsâne ve tapu-yı zemîn ve resm-i değirmen ve resm-i bağât ve yâve ve kaçgun ve beytûlmal-i âmme ve hâssa ve mâl-ı gâ'ib ve mâl-ı mefkûd ve bâd-ı hevâsı ve sâ'ir müteveccihâtı ve düşen mahlûl tarlasının on bin akçeden ziyâdesi cânib-i vakfa ait ve râci' ve teslim etmek ve vedi'âtullah olan re'âyâ fukarâsını eyâdî-i zalemeden hız u hırâset edip hâsılı sinîn-i sâbıkadan beri sâ'ir mültezimîn ne vechile zabt u ta'sîr ve ahz u kabz edegeldiyse mûmâileyh dahi ber-minvâl-i muharrer bir sene tamâmına gelince serbestiyet vechi üzere zabt u rabt ve ahz u kabz ve ta'sîr edip taraf-ı âhârdan bir ehad mâni' olmaya

Vusile ve kuyide fî 4 min Cumâdelûlâ sene 1194

Bende el-fakir

Seyyid Saadeddin

Mütevellî-i vakıf

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm madeni'l-fazl ve'l-keîlâm Mevlana Hayrabolu kadısı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûre nâ'ibi mevlânâ es-Seyyid Mehmed Emin zîde ilmuhü dîvân-ı hümayûnuna arz gönderip mefhûmunda nefsi-i kasaba-i Hayrabolu ahâlîleri meclis-i şer'a varıp kasaba-i mezbûrenin fi'l-asıl cânib-i mîrîden mevzû' ve mu'ayyen menzili olmayıp ve hasbe'l-iktizâ kazâ-i mezkûre umûr-ı mühimme-i müsta'cile ile mürûr ve ubûr eden ulaklara bârgir istikrâ ve bilâ-tevakkuf savb-ı me'mûrelerine sevk ve tesyîr eylemekte kat'â kusûr ve tekâsülleri yoğiken birkaç seneden beri kurb u civarlarında vâkı' Tekfurdağı ve Cîsr-i Ergene menzîlcileri menzîleyn-i mezkûreynden süvâr olan ulakları birbirlerine îsâl eyleyip mârrû'z-zikr-i bahs ile ba'd-ez-in o makûle ulak tâ'ifesinin süvâr oldukları menzîl bârgirlerini tarik-i caddeden sevk ve menzilden menzile îsâl ettirilmek üzere emr-i şerîfim sudûru ricâsında olduklarını nâ'ib-i mûmâileyh i'lâm eylediği ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz mevkûfât defterlerine nazar olundukta zikrolunan Hayrabolu kazâsında cânib-i

mîrîden mevzû' mu'ayyen menzil kaydı bulunmadığı ve bu makûle mu'ayyen menzil olmayan mahallere umûr-ı müsta'cele ile ulak vâkî' oldukta yedlerinde olan menzil hükmü in'âm-ı

Sayfa:16/a

Ve gerek ücret bermu'tâd sa'at başına onar sağ akçe ücretleri ulak yedlerinden an-nakd verilmek şartıyla umûr-ı müsta'celenin te'hîrine bâ'is olmamak için ahâlî-i kazâdan tûvânâ menzil bârgirleri tedârik olunup verilmek ve umûr-ı mühimme ile me'mûr olan ulaklar cadde-i târik ile menzilden menzile bârgire süvâr olunup savb-ı me'mûrelerine irsal ve tesyîr ettirilip caddeden hâric kazâ ve kurâlara nüzûl ve bilâ-fermân menzil bârgiri mutâlebesiyle rencîde ve te'addî olunmamak için ber-mûceeb-i evâmîr-i şerîfem verilmediği derkenâr olunmağla derkenârı mûcibince emr-i şerîfim verilmek bâbında iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bilfi'il başderfterdârım el-Hâc es-Seyyid Mustafa dâme uluvvuhu telhîs etmekle imdî telhîs mûcibince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkta bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi mârrü'z-zikr Hayrabolu kazâsında cânib-i mîrîden mevzû' mu'ayyen menzil kaydı bulunmamağla ol makûle mu'ayyen menzil olmayan mahallere umûr-ı müsta'cele ile ulak vâkî' oldukta yedlerinde olan menzil hükmü gerek en'âm ve gerek ücret ber-mu'tâd sa'at başına onar sağ akçe ücretleri ulak yedlerinden verilmek şartıyla umûr-ı müsta'celenin te'hîrine bâ'is olmamak için ahâlî-i kazâdan tûvânâ menzil bârgirleri tedârik olunup verilmek ve umûr-ı mühimme ile me'mûr olan ulaklar cadde-i tarik ile menzilden menzile bârgire süvâr olunup savb-ı me'mûrelerine irsâl ve tesyîr ettirilip caddeden hâric kazâ ve kurâlara nüzûl ve bilâ-fermân menzil bârgiri mutâlebesiyle rencîde ve te'addî ettirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timât kılasın tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min-Rebî'ülâhir sene erba'a ve tis'în ve mi'e ve elf

Fî 5 min Cumâdelûlâ sene 1194

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerri'în Tekfurdağı nâ'ibi mevlânâ () zîde ilmuhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Tekfurdağı gümrüğü emîni () zîde kadrûhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki tersâne-i âmirem sahasında ve sâ'irede inşâ olunmak üzere olan donanma-yı hümâyûnum kalyonlarının esbâb-ı âhenîleri inşâsı ve sâ'ir mühimmât-ı mukteziyenin i'mâlleri lâzimesi için dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından

hâlâ Tatarpazarı voyvodası Ahmed dâme mecdihu ma'rifetiyle Tatarpazarı ve havâlisinden mübâya'ası tertîb olunan üç bin kantar âhen-i hâmdan mübâya'a ve Tekfurdağı iskelesine irsâl ve tesyîr ve iskele-i mezbûrede mevcûd ettirdiği âhen-i hâmin fiy'at-ı mîrîyye ile îcâb eden nuvel-ı sefînesi gümrük-i mezbûr mâlından i'tâ-birle serî'an ve âcilen sefâyine tahmîl ve Dersa'âdetime irsâl ve tesyîri umûr-ı mehâm-ı lâzimü'l-ihitimâmdan iken sen ki gümrük-i mezbûr emîni mûmâileyhsin kapıcıbaşı mûmâileyh tarafından iskele-i mezbûra nakl ve irsâl olunan âhen-i hâmin nuvel-i sefînesini vermemek[?] için Dersa'âdetime irsâl ve tesyîrinde müsâmaha ve kusûrun îhsâs ve istîmâ' olunmağla imdi işbu emr-i şerîfim tarafına vâsıl olduğu gibi bir gün ve bir sa'at te'hîr ve tevakkuf eylemeksizin iskele-i mezbûrda mevcûd olan ve bundan sonra vürûd edecek âhen-i mezkûrun der'akab sefînelerin tedârik ve fiy'at-ı mîrîyye ile îcâb eden nuvellerin uhdende olan gümrük-i mezbûr mâlından edâ ve teslîm eyleyerek tahmîl ve serî'an Asitâne-i sa'âdetim cânibine irsâl ve tesbîl ve mahalline teslîm ettirmeye ihtimâm ve dikkat eylemek fermân olmağın hassaten işbu emr-i alişânım ıstâr () ve ile irsâl olunmuştur. İmdi vusûlünde ber-minvâl-i muharrer kapıcıbaşı-i mûmâileyhin me'mûr-ı mübâya'ası olduğu âhen-i mezbûrdan mübâya'a ve iskele-i mezbûra irsâl ve mevcûd ettirdiği âhen-i mezbûrun serî'an ve âcilen Dersa'âdetime nakl ve tesyîr ve teslîmi lâzime-i umûrdan iken ancak nuvel-i sefînesinin i'tâsında beyhûde rehâvet ve [?] nâşî bu âna dek ba'is-i te'hîri olduğun îhsâs olunmağla bundan sonra bir gün ve bir sa'at te'hîr ve rehâvet eylemeksizin âhen-i hâm-ı mezkûrun iktizâ eden nuvel-i sefînelerin uhdende olan gümrük-i mezbûr mâlından tamâmen ve kâmilten edâ ve teslîm olunarak mevcûd bulunan sefâ'ini ma'rifet-i şer'le ahz ve tahmîl ve serî'an Dersa'âdetime irsâl ve tavsîl ve mahalline teslîme mezîd-i sa'y ü dikkat ve bundan sonra ihmâl ve müsâmaha ile imrâr-ı vaktten tehâşî ve mücânebet eyleyesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâileyhsin sen dahi âhen-i mezbûrun nakli lâzimesi için iktizâ eden sefîne ve kayıkların ahz ve îcâb eden nuvellerinin fiy'at-ı mîrîyye ile gümrük emîni merkûmun tarafından tamâmen i'tâ-birle Dersa'âdetime irsâlleri husûsuna ihtimâm ve dikkat ve mûcib-i emr-i şerîfimle amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyurdum ki işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'ât-makrûnuyla âmil olup hilâfından mücânebet eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timât kılasın tahrîren fî gurre-i Cumâdelûlâ li-sene erba'a ve tis'în ve mie ve elf

Vusile ve kuyide fî 14 min Ca 1194

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Kıdvatü'n-nüvvâb ve'l-müteşerri'în Tekfurdağı nâ'ibi mevlânâ () zîde ilmuhi ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân Tekfurdağı gümrüğü emîni ve yeniçeri zâbiti ve a'yân ve iş erleri zîde kadrûhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bi-tevfikihi Subhânehu ve te'âlâ işbu sene-i mübârekeke tersâne-i âmiremde ve mahall-i sâ'irede müceddeden inşâ olunmak üzere olan donanma-yı hümâyûnum kalyonlarının mühimmât-ı âhenîleri lâzimesi için bundan akdem Filibe ve Samakov ve Tatarpazarı câniblerinden dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından hâlâ Tatarpazarı voyvodası Ahmed dâme mecdihu ma'rifet ve mübâşeretiyile üç bin Samakovî kantar âhen-i hâmin mübâya'a ve cem' ve nakli tertib ve fermânım olup ve bu makûle cânib-i mîrî için mübâya'a olunan âhen-i hâmin Tekfurdağı iskelesine hîn-i nakl ve teslîminde resm-i gümrük ve resm-i kantar ve hammâliye ve resm-i bâc ve harc-ı iskele nâmı ve sâ'ir bahâne ile bir akçe ve bir habbe mutâlebesiyle ta'addî olmak mugâyir-i kavâ'id-i mer'iyeden olduğundan gayrı bilcümle hükkâm ve zâbitân ve a'yân ma'rifetleriyle iskelede mevcûd bulunan sefâ'ine vaz' ve tahmîl ve serî'an Asitâne-i sa'âdetime irsâl ve mahallerine teslîmi husûsuna ihtimâm lâzime-i zimmetleri iken kapucı-i mûmâileyh ma'rifetiyle mübâya'a ve iskele-i mezbûra nakl ettirilen âhen-i hâmdan o makûle rusûmât mutâlebe olduğundan başka nakli husûsuna dahi adem-i ihtimâm ile ukde-i te'hîri inhâ ve ihbâr olunmağla imdi siz ki nâ'ib ve gümrük emîni ve zâbit ve a'yân-ı mûmâileyhim ve sâ'irlerisiz âhen-i mezbûrun bu esnâda tersâne-i âmireme eşedd-i lüzûmu olduğundan gayrı bu makûle mübâya'ât-ı mîriyyenin ol vechile te'hîrine bâ'is olanların te'dîbleri icrâsı mühim ve muktezî olmağla ba'd ez-în âhen-i mezbûrdan bir habbe ve bir akçe rusûmât mutâlebe ettirilmeyip ve iskele-i mezbûrede mevcûd bulunan sefâ'inin bir kıt'asına ikişer yüz Smakovî kantar âhen-i hâm tahmîl ve ol vechile irsâl ve tesyîre cümleliz ale'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve ma'âzallahu te'âlâ hilâfî hareket ile ta'tîl-i maslaha-i mühimmeye bâ'is olmaktan ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz fermânım olmağın hassaten işbu emr-i alişânım ıstâr () ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde bâlâda bast u temhîd olduğuna üzere kapucıbaşı-i mûmâileyh ma'rifetiyle cânib-i mezkûrdan mübâya'a ve iskele-i mezbûreye nakl ve mevcûd ettirilen âhen-i hâmdan o makûle rusûmât nâmıyla kimesne tarafından bir akçe ve bir habbe mutâlebe ve ahz ettirilmekten mübâ'adet ve ederi olur ise men' ve def'e ihtimâm ve dikkat olunduktan sonra âhen-i mezbûrun tersâne-i âmiremde bu esnâda eşedd-i lüzûmundan nâşî iskele-i mezbûrede mevcûd bulunan sefâ'inin beher kıt'asına ma'rifet-i

şer' ve ma'rifetleriniz ile ikişer yüz Samakovî kantar âhen-i hâm tahmîl ve serî'an ve âcilen Dersa'âdetime irsâl ve tesyîre bezl-i vüs' ve kudret ve ihtimâm ve müsâmaha ve rehâvet ile ta'tîl-i umûra bâ'is hâlât-ı nâ-marziyyeden ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfîmle () vardıkta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i

Sayfa:17/a

İşbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûnuyla âmil olup hilâfıyla vaz' u hareketten ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timât kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' işrîn min Rebî'ülâhîr li-sene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vusile ve kuyide fi 14 min Ca 1194

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Bin yüz doksan üç senesi Cumâdelûlâsının on beşinci gününden doksan dört senesi Cumâdelûlâsının on birinci gününe gelince medîne-i Ruscuk kazası ahâlîleri taraflarından me'zûnen ve me'mûren Rum kethüdâsı Ligorî v. Panayut ve Ermeni kethüdâsı Arvatin v. Asvador nam zimmîlerin mu'tâd-ı kadîm-i belde üzere vâkı' olan umûr-ı mühimmeye ve taraf-ı devlet-i aliyyeden bâ-emr-i âlî vürûd eden mübâşirîne sicill-i mahfûzda mazbût müfredât defteri mantûkunca ceste ceste sarf eyledikleri yedi bin altı yüz elli buçuk gurus ve hâkim ve müfti-i sâbık azilleri ve Maktûl el-Hac Osman maddesinin tashîhi için bâ-emr-i âlî iki def'a gelen mübâşirlerin ve Asitâne-i aliyyeye giden ehl-i İslam ve re'âyâ mesârifleri ve temşiyet ve husûlü için Asitâne-i sa'âdette sarf eyledikleri yedi bin beş yüz seksen yedi gurus ve bu tarafta gerek husûs-ı mezkûr ve gerek zuhûr eden umûr-ı mühimme-i müteferrikaya sarf olunan üç bin üç yüz altmış altı buçuk gurus ve menzilci-i esbak Nişan Ermeni'nin ahâlî-i beldede olan alacağı bin altı yüz on gurus ve menzilci-i sâbık Esteban Ermeni'nin umûr-ı belde için kazâlara irsâl eylediği menzil bargirleri ücreti beş yüz gurus ve [?] ücreti yüz otuz gurus ve muhzırbaşı temessükü bedeli altmış gurus ve ikrâmiye-i mekkârıbaşı on gurus ve ber-vech-i mu'tâd harc-ı defter ve i'lâmât iki bin gurus ve Molla efendiye kırk gurus ve Kethüdâ Salih Ağa'ya yetmiş ve Yakub ve Mehmed Said'e onar ve vekilharc Mehmed Ağa'ya on beş ve etbâ'-ı kirâma elli gurus ve kahvecibaşıya on ve kalemiye-i defter üç yüz ve kaydiye yirmi ve ketebe efendilere on beş ve muhzırbaşıya on ve muhzır ağalara otuz beş ve küttâb odası firâşiyesi beş gurus ve

tahsildâriye yüz guruş min-haysi'l-mecmû' yirmi üç bin altı yüz guruş ki bi-hesâb-ı hurde yirmi sekiz yük otuz iki bin akçe bi'l-cümle a'yân ve eşrâf ve e'imme ve hutebâ ve mütevelliyân-ı evkâf ve re'âyâ ve sâ'ir ahâlî-i kazâ muvâcehelerinde hesâb ve terkîm ve mine'l-kadîm beyne'l-ahâlî mu'teber olan on altı sehme taksîm olundukta beher sehme yalnız bir yük yetmiş yedi bin akçe isabet eden yedi yük elli iki bin iki yüz elli akçe ve geçen sene getirilen sığircık suyu için mekteb sıbyânına ve hatm-i şerif tilâvet edenlere ve zebh olunan kurbana verilen altmış altı guruş ve medîne-i mezbûreye gelen sığircık suyu şeyhlerine verilen on altı guruş ve bu sene-i mübârekede sığircık suyu getirmeye giden Seyyid Osman Efendi'ye verilen seksen beş guruş cem'an yüz altmış yedi guruş ki bi-hesâb-ı hurde yalnız yirmi bin kırk akçe dahi ancak ehl-i İslâm hissesine zam olunup min-haysi'l-mecmû' yalnız yedi yük yetmiş iki bin iki yüz doksan akçe elyevm mevcûd olan seksen sekiz hâneye taksîm olundukta beher haneye yalnız sekiz bin yedi yüz yetmiş altı akçe isâbet etmekle tahsildâr ta'yîn olunan () yedine kıbel-i şer'-i hafîrden verilen müfredât defteridir ki ber-vech-i atî zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Cumâdelûlâ li-sene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf min hicretü men lehu'l-izz ve's-şeref

Mahallât-ı ehl-i İslâm

Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey		19746
Hâne-2	Rub'-1	
Mahalle-i el-Hac Mehmed		13164
Hâne-1.5		
Mahalle-i Dudu Hatun		15358
Hâne-1.5	Rub'-1	
Mahalle-i Behram Reis		21940
Hâne-2.5		
Mahalle-i el-Hac Hürmüz		26328
Hâne-3		
Mahalle-i Dizdarzade		2735
Sülüs-1		
Mahalle-i Hoca Veli		21940
Hâne-2.5		
Mahalle-i Lebiderya		6582
Hâne-0.5	Rub'-1	
Mahalle-i İbrahim Bey		24134
Hâne-2.5	Rub'-1	
Mahalle-i Yunus Bey		15358
Hâne-1.5	Rub-1	
Mahalle-i Cennet Hatun		7321
Hâne-0.5	sülüs-1	

Mahalle-i el-Hac Mehmed		13164
Hâne-1.5		
Mahalle-i Kara Katib		13164
Hâne-1.5		
Mahalle-i el-Hac İsa		32910
Hâne-3.5	Rub ^c -1	
Mahalle-i Cami-i vasat		10701
Hâne-1	Sülüs-1	
Mahalle-i Cami-i atik		17552
Hâne-2		
Mahalle-i Hoca Bayezid		21940
Hâne-2.5		
Mahalle-i Hüseyin Çavuş		13164
Hâne-1.5		
Mahalle-i Nebizade		13164
Hâne-1.5		
Mahalle-i İskender Çavuş		24134
Hâne-2.5	Rub-1	
Mahalle-i el-Hac Musa		8776
Hâne-1		
Mahalle-i Raziye Hatun		4388
Hâne-2		
Mahalle-i Canbeşezade		13164
Hâne-1.5		
Yekûn		
Hâne-39.5	Rub-1	

Kurâ-i Müselmânân

Karye-i Gazioğlu		8776
Hâne-1		
Karye-i Karaevli-i kebir		30717
Hâne-3.5		
Karye-i Hasunlu		8776
Hâne-1		
Karye-i Köse İlyas		4388
Hâne-0.5		
Karye-i Doğancı		2725
Sülüs-1		
Karye-i Kayı		36466
Hâne-3.5	Sülüs-2	
Karye-i Yerbasan		4388
Hâne-0.5		
Karye-i Gündüzlü		8776
Hâne-1		

Karye-i Köpekli Bey		4388
Hâne-0.5		
Karye-i Müsellem		13164
Hâne-1.5		
Karye-i Sarı İsmail		2194
Rub'-1		
Karye-i Osmanlı		17552
Hâne-2		
Karye-i Büyükpınarlı		13164
Hâne-1.5		
Karye-i Küçükpınarlı		4388
Hâne-0.5		
Karye-i Kara Halil		19746
Hâne-2	Rub'-1	
Karye-i Fahrioğlu		15358
Hâne-1.5	Rub-1	
Karye-i Ortaca		21940
Hâne-2.5		
Karye-i Karaca Murat		17552
Hâne-2		
Karye-i Ahmedikli		8776
Hane-1		
Karye-i Demirli		4388
Hâne-0.5		
Karye-i Hacı		2194
Rub-1		
Karye-i Bıyık Ali		2925
Sülüs-1		
Karye-i Sekbanlı		10970
Hâne-1	Rub-1	
Karye-i Güvençli		19746
Hâne-2	Rub-1	
Karye-i Oruçbeyli		10970
Hâne-1	Rub-1	
Karye-i Kılıçlı-i sagir		19746
Hâne-2	Rub-1	
Karye-i Kılıçlı-i kebir		2194
Rub-1		
Karye-i Abşur		8776
Hâne-1		
Karye-i Çanakçı		8776
Hane-1		
Karye-i Naib		8776
Hâne-1		
Karye-i Kadı		2194

Rub-1		
Karye-i Yazır		21940
Hâne-2.5		
Karye-i Karahisarlı		13164
Hâne-1.5		
Karye-i Yayabaşı		6582
Hâne-0.5	Rub´-1	
Karye-i Yağcı		8776
Hâne-1		
Karye-i Nusretli		8776
Hâne-1		
Karye-i Müslümanan-ı Banados		14626
Hane-1	Sülüs-2	
Yekûn		
Hâne-48	Rub-1	

Kurâ-i erba‘a-i kefere

Karye-i kafere-i Banados		74676
Hane-6.5	Rub´-1	
Karye-i kefere-i Işıklar		129981
Hâne-11.5		
Karye-i Kefere-i Cedit		71904
Hâne-16.5		
Karye-i kefere-i Kumbağı		77439
Hâne-1	Sülüs-2	
Sehm		2
Yekûn		
Hâne-32		

Tavâ’if-i selâse

Tâ’ife-i Rûmiyân-ı şehr bâ-cem‘ihim		575250
Sehm-3	Rub´-1	
Tâ’ife-i Ermeniyân-ı şehr bâ-cem‘ihim		1062000
Sehm-6		
Tâ’ife-i Yahûdiyân-ı şehr bâ-cem‘ihim		88500
Sehm-0.5		

Sayfa:18/a

[1]

Şeri‘at-me‘âb Tekfûrdağ’ı nâ’ibi efendi zide ‘ilmuhu kıdvetu’l-emâcid ve’l-a’yân Tekfûr Dağı mübâya‘acısı [boşluk] zide mecduhu ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân a’yân ve

zâbitân zide kadruhum ba‘de’s-selâm inhâ olunur ki Tekfûrdağ’ı iskelesinde zahire sevkine ta‘yîn olunan Çukadarımız ‘Osmân’ı ba‘zıları iğfâl ile ahâleden bazı kimesneler mevcûd ve der-anbâr olan zahirelerini tâ‘ife-i habbâzâne tevzi‘ bahânesiyle telef ve izâ‘at eyledikleri bu def‘a tarafımıza sahihen ihbâr olup sekene-i daru’s-saltananın tevsî‘-i dâ‘ire-i ma‘âşları zımnında etrâf ve havâleden Deraliyye’ye celb-i zehâ‘ir husûsu matlûb olmaktan nâşi ol bâbda peyder pey ahkâm-ı celile ile tenbih ve te’kid olunur iken hilâf-ı rızâ bu makûle hareket mütecâsir olanların tahkîk ve te’dîbleri lâzımeden olmakla husûs-ı merkûm vâki‘ midir değil midir ve vâki‘ olduğu sûrette çukadar-ı merkûmu iğfâl ile zehâ‘ir-i merkûmeyi telef ve izâ‘at edenler kimlerdir gereği gibi tecsîs ve taharri birle zâhire lede’l-ihrac ism ve resimleriyle Deraliyyeye tahrîr ve inhâya mübâderet ve fimâ-ba‘d bu makûle keyfiyyet vukû‘ bulmaması emrine ‘ale’d-devâm nezâret ederek ağmâz ve tekâsûlden begâyet tevakku ve mübâ‘adet eylemeniz için mektûb tahrîr ve tatarlarımızdan Mehmed bendeleri ile irsâl olunmuştur inşaallahu te‘âla vusûlünde ber-minvâl-i muharrer ‘amel ve hareket eyleyesiz ve’s-selâm

Vasale ve kayd fi 18 min C.a sene 1194

Silahdâr Es-seyyid Mehmed

[2]

İşbu bin yüz doksan dört senesi şehr-i Rebiü’l-ahirinin yirmi sekizinci pençşenbe günü vâki‘ olan rûz-ı hızırından doksan beş senesi rûz-ı hızırına değin medîne-i Rodoscuk kazâsından mürûr iden ulaklara ve ahâli-i kazâya muzâyaka ve zarûret vermemek üzere bâ‘isü’l-defter Kirasoglu Samil veled-i Maroka ve Moncid oğlu Bedros veled-i Mardirus nâm Ermeniler sicil-i mahfûz da mazbûtu’l-esâmi mu‘temed zimmiler kefâletleriyle bi-ittifâku’l-ahâli menzilci nasb ve ta‘yîn olup zeyl-i defter de mestûr taraf-ı devlet-i ‘aliyyeden müte‘ayyin kırk ‘aded ‘avârızhânelerinden havâle ve ifrâz olunan ma‘-tahsîldâriye dört yüz otuz dört gurûştan mâ‘adâ ahâli-i kazâ-i mezbûr taraflarından bi-tariku’l-imdâm i‘tâ olunan yalnız üç bin beş yüz gurûş ki bi-hesâb-ı hurda dört yük yirmi bin akçe bi’l-cümle a‘yân ve eşrâf ve re‘âya ve sâ‘ir ahâli-i kazâ muvâcehelerinde hesâb ve terkim ve mine’l-kadîm beyne’l-ahâli mu‘teber olan on altı sehime taksîm olundukta beher sehime yirmi altı bin iki yüz elli akçe isâbet idüb bi-hesâb merkûm mahallât ve kurâ-i ehl-i İslâm’ın dört ve bir rub‘ sehimlerine iktizâ iden bir yük on bir bin beş yüz altmış iki akçeden elyevm mevcûd olan doksan ve bir sülûshânelerinin her birine bin iki

yüz kırk akçe isâbet etmeğın li-ecli't-tahsil mesfûrân yedlerine kibel-i şer'-i ahtırdan verilen müfredât defteridir ki ber-vech-i âtik zıkr olunur hurrîre fî't-târihi'l-mezbûr li's-seneti'l-mekrûme

Mahallât-ı ehl-i İslâm

Mahalle-i bevvâb Mehmed Bey Hâne 2.5 3100	Mahalle-i El-hâc Mehmed Hâne 2 2480	Mahalle-i Dudu Hatun Hâne 1 Rub' 1 1550	Mahalle-i Behrâm Re'is Hâne 2	Mahalle-i el-hâc Hürmüz Hâne 2.5 Rub' 1
Mahalle-i Dizdârzâde Sülûs 1 414	Mahalle-i Lebb-i deryâ Yarım hâne 621	Mahalle-i Hoca Veli Mahalle-i Hoca Veli Hâne 3 3720	Mahalle-i İbrahim Bey Hâne 2.5 Rub' 1 3410	Mahalle-i Yunus Bey Hâne 1.5 rub' 1 2170
Mahalle-i Cennet Hatun Yarım hâne Rub' 1 1083	Mahalle-i Kara Katib Hâne 2 2480	Mahalle-i El-hâc İsa Hâne 3.5 Rub' 1 3650	Mahalle-i câmi'-i Vasat Hâne 1 Sülûs 1 1656	Mahalle-i câmi'-i Atik Hâne 2

[b]

Mahalle-i Hoca Bâyezid Hâne 3	Mahalle-i Hüseyin Çavuş Hâne 1.5 1860	Mahalle-i Nebizâde Hâne 2 2480	Mahalle-i İskender Çavuş Hâne 2.5 1 rub'	Mahalle-i El-hac Musa Hâne 1
Mahalle-i Raziye Hatun Yarım hâne 621	Mahalle-i Canbaşazade Hâne 1.5 1860	Yekün Hâne 41		

Kurâ-i Müslimânân

Karye-i Gâzioğlu Hâne 1 1240	Karye-i Karaevli-i kebîr Hâne 3.5 4340	Karye-i Husunlu(Hasunlu) Hâne 1 1240	Karye-i Köse İlyâs Yarım hâne 621	Karye-i Doğancı Sülûs 1 414
Karye-i Kayı Hâne 3.5 Sülûs 2 5168	Karye-i Yerbasan Yarım hâne 621	Karye-i Gündüzlü 1 hâne 1240	Karye-i Köpekli Yarım hâne 621	Karye-i Müsellim Hâne 1 1240
Karye-i Sırt Hâne 1.5 1860	Karye-i Narlı-ı Kebir 1.5 hâne 1 sülûs	Karye-i Narlı-ı sağır Yarım hâne 621	Karye-i Osmanlı Hâne 2 2480	Karye-i Sarı İsmail Rub' 1 310
Karye-i Kara Halil Hâne 2	Karye-i Fahrioğlu Hâne 1.5	Karye-i Urunca Hâne 2 rub' 1	Karye-i Karaca Murad-ı sağır Hane 2	Karye-i Ahmed Keli Hâne 1

2480	Rub 1 2170	2790	2480	1240
Karye-i Timurlu Yarım hâne 621	Karye-i Hacı Rub'1 310	Karye-i Bıyık Ali Sülüs 1 414	Karye-i Sekbanlu Hâne 1 Rub' 1 1550	Karye Göncülü Hâne 2.5 Ru'1 3410
Karye-i Oruç Beyli Hâne 1 Rub' 1 1550	Karye-i Kılıçlı- i sağır Hâne 2 Rub '1 2790	Karye-i Kılıçlı-i kebir Rub' 1 631	Karye-i Apşur Hâne 1 1240	Karye-i Çanakçı Hâne 1 1240
Karye-i nâ'ib Hâne 1 1240	Karye-i kâdı Rub '1 310	Karye-i Yazır Hâne 3 3720	Karye-i Kara Hisarlu Hâne 1.5 1860	Karye-i yayabaşı Yarım hâne 621
Karye-i Yağcı Hâne 1 1240	Karye-i Nusretli Hâne 1 1240	Karye-i Müslimânân Benados Hâne 1 Sülüs 2 2268	Yekün Hâne 49 Sülüs 1	Cem'an yekün Hâne 90 Sülüs 1

Kurâ-i erba'a kefere

Karye-i Kefere-i Benados Hâne 6.5 Rub' 1 11076	Karye-i kefere-i Işıklar Hâne 11.5 Rub'1 19279	Karye-i kefere-i cedid Hâne 6.5 10662	Karye-i kefere-i Kumbağı Hâne 7 11483	Yekün 42 Sehim 2 Cem'an yekün 42500

Tavâ'if-i selâse

Tâ'ife-i Rumyân-ı şehri bâ- cem'ihim Sehm 3 rub'1 13126	Tâ'ife-i Ermeniyan-ı şehri bâ- cem'ihim Sehm 6 157500	Tâ'ife-i Yahudyân-ı şehri- bâ-cem'ihim Yarım sehm 13126

Ber-mûcib-i defter-i mevkûfât-ı hakâni 'avârızhânesinden ifrâz ve taraf-ı devlet-i 'aliyyeden menzil içün ta'yîn ve havâle olunan kırk aded 'avârızhânesinden iktizâ iden meblağ defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur

Mâl- havâle-i menzil 'an-mâl-ı bedel-i nüzûl 51480

Ücret-i tahsildâriye 600 gurûş

cem'an yekün 52080

be-hesab 434 gurûş

Mahalle-i El-hâc Mehmed Hâne 3 3906	Mahalle-i Kara Kâtib Hâne 2.5 3255	Mahalle-i Nebizâde Hâne 4 5208	Mahalle-i İskender Çavuş Hâne 3.5 4557	Mahalle-i Hoca Bâyezid Hâne 4 5208
Mahalle-i cânbaşazade Hâne 3 3906	Tâ'ife-i Rumyan-ı Şehr Hâne 7.5 9765	Tâ'ife-i Ermeniyan-ı şehr bâ- cem'ihim Hâne 12.5 16275	Yekün 40 hâne	Cem'an yekün 52080
Be-hesâb 434				

Sayfa:19/a

[1]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Rodoscuk nâ'ibi mevlânâ (boşluk) zide 'ilmuhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa Deraliyyemden mübâşir ta'yîn olunan çukadar-ı sadr-ı a'zam Sâlih ve kazâ-i mezbûrun zâbitân ve a'yân ve iskele emîni vesâ'ir iş erleri zide kadruhum tevkî-i refî'i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tekfûrdağ'ı iskelesine merbût olan kazâlardan iskeleye peyder pey külliyyetlü zahire tenzîl ve iskeleden dahi kapan sefâ'inine tahmîl ile 'ale'l-ittisâl Deraliyyeme tesbile ve erbâb-ı ihtikârı men'-i külli ile men' ve def'i sa'y-ı cemîl olunmak husûsu Edirne Bostancıbaşısına ve siz ki mevlâna vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz size ve kazâhâ-i merkûme zâbitânına her bâr evâmîr-i münifemle tenbîh ve te'kîn olunmaktan hâli olunmayub ber-mûcib-i evâmîr-i 'aliyye tenzîl-i zehâ'ir de bostancıbaşı-i mumâ-ileyhin kusuru yoğiken ve Tekfûrdağ'ı iskelesi zehâ'ir ile mâla mal iken erbâb-ı ihtikâr-ı zehâ'irin kesretini görüb ze'amlarınca ziyâdece kargiriye eylemeleriçün mücerred-i tam'a ve mel'ânetlerinden nâşi kâh akçemiz yokdur cevâbı ve kâh 'alel-i vâhibe-i sâ'ire irâdiyla iskele-i merkûme de olan ve bir taraftan re'âya yedleriyle nüzûl eden zehâ'iri almaktan imtinâ' ve bu vechle ashâb-ı zehâ'ire cevru eziyyet eyledikleri ve re'âyâ dahi zehâ'iri getirmiş bulunduklarından mübtelâ-yı enduh ve hayret oldukları taraf-ı devlet-i 'aliyyemden taharriye me'mûr olanlarının inhâlarıyla reside-i sâmi'a-i mülûkânem olup bu keyfiyyet ba'dezin kazâlardan zehâ'irin 'adem-i nüzûlüne ve İstanbul'da kılletine sebep ve illet olacağı zâhir olduğuna binâ'en işbu emri muzırrı bilip ağmâz eylediniz ise rencbâran olan bu gûna gadr da müşterek olmanız zâhir ve eğer bilimeyüb muhterikler el altından bu habâseti etmişler ise haber almayub men' eylemeniz dahi cümnenize kabâhat olmakla imdi işbu emri 'âlişânım (boşluk) ile

vusûlünde ba‘de’l-yevm o misüllü tavr-ı mütekâsilânenen mücânebet ve iskele de olunan ve bir taraftan nüzûl iden zehâ’iri kat’a eğlendirmeyüb ve rençberlere cevri u gadr ettirmeyüb derhâl fiyatıyla bulunan ve varan kapan rû’esâsına bey’ ettirüb kâyıklara tahmîl ve peyderpey İstanbul’a sevk ve tesbîle bi’l-ittifâk dâmin-i dermeyân-ı gayret ve ashâb-ı zehâ’ire o misüllü cevri u eziyyet edenlerin men‘-i külli ile men‘ ve def‘lerine ve memnû‘ ve mündefi‘ olmayanların haklarından gelinmek için min-gayr-ı himâyetin ism ve şöhretleriyle ‘aceleten Deraliyyeme i‘lâmlarına ihtimâm ve ‘ale’d-devâm nezâret ve ikdâme derek fimâ-ba‘d bu misüllü hâlet vukû‘ı mesmû‘ olmamasına ve ‘âkıbet karine muncir olacağını her biriniz mülâhaza birle mumâ-ileyhsin sen dahi muktezâ-yı me’mûriyyetin üzere tahkîk-i madde ve ref‘-i mevâd muzırta idüb her husûsu sıhhati üzere Deraliyyeme bildirmeğe müsâra‘at ve akçeye tama‘ ve aherlere muvâfakat suretinde su-i hareketten tehâşi ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm hükm-i şerifimle vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu’l-ittibâ ve lâzımu’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘atmakrûnuyla ‘amel ve hareket ve hilâfından gâyetu’l-gâye tehâşi ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fi evâhir-i şehri Cemaziye’l-ulâ lisene erba‘a ve tis‘in ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fi 29 Min cemaziye’l-evvel sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

19/b

[1]

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinu’l-fazâ’il ve’l-keâm Çekcemeler ve Silivri ve Rodoscuk ve Gelibolu ve İnoz ve Mu‘ârız sevâhilinin kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân bu husûsa Deraliyyemden mübâşir ta’yîn olunan sadr-ı a‘zam çukadarlarından Sâlih ve Tekfûrdağında yeniçeri zâbiti vesâ’ir a‘yân ve zâbitân iskele ümenâsı zide kadruhum tevkî‘-i refi‘-i hümayun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Rumili cânibinden Anadolu tarafına gizlû ve âşikâra bir habbe zahire ve bir aded koyun nakl olunmamasına cümle tarafından dâ’imâ ve müstemirren ve leylen ve nehâren nezâret ve dikakt ve bu emri-i memnû‘a cesâret eden gerek mâl sahibi ve gerek gayrıden her kim olur ise olsun ahz u habs ve haklarından gelinmek için derhal Deraliyyeme bildirilmek vâhibe-i zimmet iken Silivri ve Ereğli vesâ’ir havâli-i mezbûre sevâhilinden Küçük

Akdeniz kayıklarına zehâ'ir ta'yîn ve Anadolu tarafına Gelibolu vesâ'ir geçid yerlerine koyun nakline cür'et olunduğu ve hâkim ve zâbitânâmına bulunan kimesneler dahi akçe alub ağmâz-ı ayn câniblerinden ihbâr olunup Akdeniz kayıklarına ve Anadolu cânibine zehâ'ir ve ağnâm bey' ve nakli habâsetinin zararı asitane-i 'aliyyeme tevârüd edecek zehâ'ir ve ağnâmın bâ'is-i killet ve nedreti olmakla cür'et edenler ve ruhsat virüb ağmâz eyleyenler hakklarında fimâ ba'd bâb-ı 'afv-ı mesdûd olup elbette ve elbette eşedd-i 'ukûbet ve cezâyâ giriftâr olcakları cümlelerin 'indinde meczûm ve âşikâr olmak ve şimdiye dek cesâretleri mütehakkık olanlar bilâ-setr ve ketm mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifeti ve cümle ittifâkıyla ahz u zâbitları habsinde ibkâ ve bilâ-tevakkuf ism ve resmleriyle deraliyyeme arz ve inhâ olunmak fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i ısdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur imdi bu vakte dek tarafınızdan verilen ruhsat elhâletü hazihi her birinizin giriftâr-i vehâmet olmasını icâb ve iktizâ etmişken ancak bu def'alık tenbih ve tahzîr ile iktifâ olunduğunu ağmâza haml etmeyüb ve hafî ve zâhir fermân-ı hümâyunuma mugâyir-i hareketleri bâhir olanlar için bundan böyle 'afv ve ağmâz-ı mutasavvır olmadığı evvelâ cümleye bildirmek ve işbu tenbihden sonra yine mütenebbih olmayanlar hâkim ve a'yân ve zâbitân hâsılı her kangi zümreden ve ne makûleden olur ise layıkına göre cezâsı verilmek husûsunda kat'a senin ve şüphe olmadığı ma'lûmunuz olarak hudûdunuz dâhillerinde olan sâhil ve iskeleleri ve kayık yanaşur geçid mahallerini gice ve gündüz muhâfaza eyleyerek eğer vilâyetleriniz ahâlilerinden ve eğer yabancidan Anadolu tarafına tarafına koyun nakl ve Akdeniz zikr kayıklarına zehâ'ir bey' eder zuhûr ider ise bilâ-su'âl ve cevâb ol makûle töhmeti zuhûr edenleri ahz u habs ve derhâl Deraliyyeme 'arz ve i'lâm ederek şimdiye dek vâki' olan cürm ve kusurunuzu harekâta ikdâm ve bu ana dek zikr olunan emr-i muzırca cür'eti 'indiniz de ma'lûm olanlar kazâlarınız da her kimler var ise anları mübâşir-i mumâ-ileyh haber virüb bilâ-tevakkufin zâbitları habsine teslim ve keyfiyyetlerini Deraliyyeme 'arz ve i'lâm eylemeğe ve fermân-ı hümâyunumu her bir mahkeme de sicillâta kayd ile min ba'd bu husûslar da müteyakkuzâne hareket ve muktezâ-yı emr-i hümâyunumu icrâyâ her biriniz sa'y-ı malâ kelâm eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vacibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olup hilâfından gâyetu'l-gâye tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-ı şerife

i'timâd kılasız tahrîren fî evâhir-i şehri-i Cemaziye'l-evvel lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fî 29 Min cemâziye'l-ulâ sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa:20/a

Şeri'at-ı şî'âr medîne-i Tekfûrdağ'ı kâdısı faziletli efendi hazretleri zide fazluhu ve kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân zâbitân ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir iş erleri zide kadruhum da'vât-ı hâlise ve teslimen vâfiye ithâfiyla inhâ olunur ki işbu sene-i mübâreke de memâlik-i mahrûsetu'l-mesâlik pâdişahaneden vürûd iden adamın asitane-i 'aliyye de kesreti ve ol vechle zehâ'irin killeti derkâr ve Asitane-i 'aliyye sekenesinin zehâ'ir husûsuna müzâyakaya duçar olmalarından nâşi mahrûse-i Edirne vesâ'ir Deraliyye tarikleri üzerinde vâki' kazâlardan bilâ maslahat kimesnenin Deraliyyeye güzârına ruhsat verilmemek bâbında bundan akdem tarafımıza hitâben şeref-rîz-i sudûr iden emri 'âlişânın 'aynı sûreti ihrâc ve kazâlarınıza neşr ve irsâl ve sicil-i mahfûza ba'de'l-kayd bu tarafta Deraliyyeye tariklerin tarafımızdan sedd u bend ve bilâ-maslahat ve iştikâ tarikiyle der-'adle gidecekleri kimesnelerin imrârlarına 'adem-i ruhsat ve gerüye vilâyetlerine 'avdet ettirmek nâşi bu hilâlde civâr kazâlardan iştirâ ve müfsid makûleleri ve sâlifü'l-beyân hilâf-ı inhâ birbirlerinden li-ecli'l-iştikâ kati vâfir kimesneler Tekfûrdağı iskelesinden sefinelere süvâr ve Deraliyyeye firâr etmeleriyle bu def'a dahi o makûle kimesnelerin gerek tarafımızdan ve gerek iskele-i mezbûreden ve gerek Deraliyye tariki üzerinde olan kazâlardan ferd-i vâfiridenin hilâf-i emri 'âli imrârlarına 'adem ve ruhsat ve eğer ber-takrîb deraliyyeye vürûd ederi olur ise mürûr eyledikleri kazâların a'yân ve zâbitân mazhar-ı eşedd ve 'akâb olunmak bâbında bu def'a dahi tarafımıza hitâben mü'ekked ve müşedded bir kıt'a emri 'âlişân şeref-sudûr etmeğin imdi keyfiyyet ber-minvâl-i muharrer ma'lûmlarınız oldukça iskele-i mezbûr eminleri tarafına ve zâbitân ve a'yân ve serdâr vesâ'ir iş erlerine taraf-ı şer'iden gereği gibi tenbih ve te'kîd birle o misüllü iştirâ müfsid makûleleri ve birbirlerinden li-ecli'l-iştikâ Deraliyyeye 'azimet üzere olanların fîmâ-ba'd bir ferdini gerek sefine ile bahren ve gerek berren imrârları husûsuna ruhsat verilmeyüb o makûle iskele-i mezbûre vürûd iden müslim ve re'âyâyı derhâl ahz ve li-ecli't-te'dîb sâ'ire mûcib-i kayd ve bend ile mahsûsan tarafımıza irsâl ve isâline her birleriniz mezîd-i sa'y ve dikkat ve 'iyâzen billahi te'âla o makûlelerin bir

neferini ber-takrîb-i firâr ve der'aliyyeye vürûd edecekleri istimâ' olunur ise mazhar-ı eşedd ve 'akâb ve pençe-i gadab-ı şahâneye giriftâr olunacağı emr-i bedîhi idüğü ma'lûmunuz oldukça zinhâr ve zinhâr bilâ-maslahat ve sâlifü'z-zikr bu misüllü vürûd iden iştirâ ve li-ecli'l-iştikâ müslim ve re'âyâ her kimler olur ise olsun bahren ve berren adem-i imrârlarına bezl-i miknet ve teşmîr-i sâk gayret ve mugâyir-i emri-i 'âli ağmâz ve tesâmühden mübâ'adet eylemeniz bâbında işbu mektûb tahrîr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur inşaallahu te'âla vusûlünde gerekdir ki ma'rifet-i şer'le ve cümlelerinizin ittifâk ve ittihâdıyla vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücânebet eyleyesiz ve's-selâm fi 7 C. Sene 1194

Vasele ve kayd fi 10 C. Sene 1194

El-hâc İbrahim ser-bevvâbin-i Edirne dergâh-ı 'âli

Sayfa:20/b

[1]

Mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân karşıdan ustası Ahmed ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki civâr-ı saltanat-ı seniyyemde vâki' Usturunca dağında haydûd ve eşkiyası zuhûr ve fukarâ-yı ra'iiyeti birer tarîkiyle ahz ve mâl ve eşyâların gasb eylediklerinden gayrı Terkos ve Çekmeceler ve Silivri ve Çorlu ve Ereğli ve Bergos ve Pınarhisârı ve Vize ve Sarây ve Midye ve Ahyolu ve Haseki nâhiyesi ve Samakoyçuk ve Tekfûrdağ'ı ve Hayrabolu nâm mahaller de ve havâlisinde geşt u güzâr ve anbâr sebili kasd-ı hasâr üzere oldukları mukaddemâ ba'de'l-inhâ mevâzı-ı mezbûrenin haydûd-ı eşkiyasından hıfz u hırâseti eşkiyâ-i mezbûrenin i'dâm ve izâleleri öteden berü şikârı ve Avcıbaşıl原因 ve otuz üç sekbân ortasının ve Çatalca ve Yapağı ve Karıştıran ve Ustalarının 'uhde ve ihtimâmlarına mufavvaz olan umûrdan ve fukarâ ve zu'âfanın ve ebnâ-i sebin keyd ü mazarrat haydûd ve eşkiyâdan vikâyhet ve sıyânet ile asâyış rahatları matlûb-ı mülûkânem olduğuna binâ'en herkese kendüye semt olan mahaller de haydûd eşkiyasından muhâfazasına ihtimâm ve dikkat ve o makûle geşt u güzâr üzere olan eşkiyâyı muhâbere ve ittifâk ve ittihâd eyleyerek cem'iiyetlerini tefrik ve perişân ve katl olunanların ser-maktû'larını ve habben ahz olunanları kayd u bendleriyle Deraliyyeme gönderilmek ve lakin kaziiye de medhali olmayanlara taarruz ve fukara-yı ra'iiyetten akçe almaktan ve nâ-hâkk yere bir ferd-i azer ve remiyyet eylemekten gâyetu'l-gâye ihtirâz ve mücânebet olunmak üzere

islâfına ve selefin Mehmed Ustaya yetmiş bir senesi evâsıt-ı şevvâlinde başka başka evâmîr-i şerîfem sâdır olup ancak ber-takrîb zâyî‘ olduğun selefin mezbûr ba‘de‘l-inhâ ve‘l-istid‘â mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âli mûcibince ‘amel olunmak için yüz yetmiş yediğ senesi evâsıt-ı cemâziye‘l-evvelinin dahi verilen emr-i şerîf zâyî‘ olduğun inhâ ve müceddeden emr-i ‘âlişânım sudûrunu istid‘â ve divân-ı hümâyunumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma müracaat olundukta vech-i meşrûh üzere emr-i ‘âli verildiği mestûr ve mukayyed ve dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ocağından avcıbaşı ta‘yîn olunanların Usturunca ve etrâfeyne vâki‘ balâ da mestûr mahallerin kühistanlarında zuhûr iden haydûd ve kuttâ‘-ı tarîk eşkiyâsını bi‘t-taharri ele getirip ahz u mahsûsen töhmetlerini mübeyyen i‘lâmlarıyla deraliyyeme irsâl birle te‘mîn-i bilâ da dikkat eylemeleriçün me‘mûriyetlerini muhtevi ocak mektûbu mûcibince ber-vech-i mu‘tâd emr-i şerîf yazıla geldiğine binâ‘en mukaddemâ Karıştıran ustasına verilen emr-i ‘âli dahi herkes semtlerinde olan mahalleri eşkiyâdan muhâfazasını mütezammın olmakla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf müceddeden emr-i şerîfim tahrîri bâbında iftihâru‘l-emâcid ve‘l-ekârim bi‘l-fi‘il re‘isü‘l-küttâbım olan Halil Hamid dâme mecduhu i‘lâm etmeğın i‘lâmı ve mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âli mûcibince ‘amel ve hareket olunmak fermânım olmağın imdi ber-minvâl-i muharrer mukaddemâ ve halâ fermânım olduğu üzere fukarâ ve zu‘afânın ve ebnâ-i sebilin keyd u mazarrat-ı eşkiyâdan vikâyet ve sıyânetleri ve beher hâl asâyiş-i istirahatları matlûb-ı mülûkânem olduğuna binâ‘en herkes kendüye semt olan mahaller de haydûd ve eşkiyâsından muhâfazasına ihtimâm ve dikkat ve o makûle geşt u güzâr üzere olan eşkiyânın bi‘l-muhâbere ittihâd ederek cem‘iyyetlerini tefrîk ve perişân ve katl olanların ser-maktû‘larını ve habben ahz olunanları kayd-ı bend ve i‘lâmlarıyla Deraliyyeme irsâle ve tesyire mübâderet eyleyüb lakin bu vesile ile töhmet-i merkûme ve kazıyye de ‘alâkası olmayanlara taarruz ve ta‘addiden ve fukarâ-yı ra‘iyyetten vesâ‘ir bir ferdden akçe alınmaktan vesâ‘ir nesne teklîf ve rencide etmekten gâyyetu‘l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda mukaddemâ ve halâ şeref-yafte-i sudûr iden fermân-ı vâcibu‘l-ittibâ‘ ve lâzımu‘l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla ‘amel ve hareket olup hilâfindan gayetu‘l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fi evâ‘il-i Cemaziye‘l-ahir lisene erba‘a ve tis‘in ve mi‘e ve elf

Vasale ve kayd fi 17 min Ramazan sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa:21/a

[1]

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî nüffize bi'l-'avni'r-rabbânî ve bi's-savbi's-samadânî hükmü oldur ki; İşbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkânî kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Sâdık halîfe ibn-i İsmâ'il zide kadruhu divân-ı hümâyunumma 'arz-ı hâl idüb Rodoscuk'da vâki' müteveffîye Cennet hâtun mescid-i şerîf evkâfı mahsûlünden olmak üzere vazife-i mu'ayyene ile mütevellisi olan pederi İsmâ'il bin Abdullah fevt olmakla mahlûlünden kendüye tevcîh olunup yedine berât-ı şerîf-i 'âlişân verilmek ricâsına istid'â-yı 'inâyet etmeğin hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhanem zuhûra getirip kendü 'arz-ı hâli ve bin yüz doksan üç senesi zi'l-kadesinin yirmi beşinci günü tarihiyle müverrah verilen ru'ûs-ı hümâyunum mûcibincec tevcîh idüb bu berât-ı hümâyunu verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyh Mehmed Sadık Halife ibn İsmail zide kadruhu varub müteveffâ-yı merkûm pederi yerine evkâf-ı mezbûrenin mütevellisi olup edâ-yı hıdmet eyledikten sonra bundan vazife-i mu'ayyene ile tevliyyet-i mezbûreye mutasarrıf olanlar ne vechle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahi ol vechle vazife-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alup mutasarrıf ola ol bâbda taraf-ı aherden hiç ferd mâni' olmayup işbu berât-ı 'âlişânıma mugâyir dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar tahrîren gurre-i zi'l-hicce lisene selase ve tis'in ve mi'e ve elf fi selh-i Cemaziye'l-ahir sene 1194 Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[2]

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyetü'l-meliki'd-dâ'im halâ Edirne Bostancıbaşı (boşluk) dâme mecduhu ve kıdvetu'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'adenu'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ zikrî âti kâtilin bulunduğu mahallin kâdızı zide fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki halâ havâss Mahmûd Pâşâ Kâdısı işbu sene-i mübâreke Cumâde'l-ahirinin selhi gicesi leylen hâbda iken oğlu İbrâhim ve yeğeni Bekir nâm kimesneler kâdi-i mumâ-ileyh katl ve bir nefer adamıyla firâr eylediği sen ki bostancıbaşı-i mumâ-ileyhsin bu def'a tevârüd iden tahrîratından müstebân olup kâtil-i merkûmdan bâ-yı vechin kân buludurulup ahz u

mahsûsan Deraliyyeme ihzâr olunması murâd-ı mülûkânem olmağın mahsûsan işbu emr-i ‘âlişânım ısdâr ve sadr-ı â‘zamım tatârından kıdvetu’l-emâsil ve’l-akrân ‘abdî zide kadruhu ile irsâl olunmuştur imdi bu makûle fazâhat ve babası katli misüllü töhmeti irtikâbına cesâret iden mel‘anet-pişenin elbette ve elbette buldurulup cezâsı verilmek muktezâ-yı ‘adâlet olduğundan madde-i merkûme de ednâ tekâsül ve rehâvet ve ber-vechle câ‘iz olmamakla ber-minvâl-i muharrer kâtil-i merkûmân ve adamı ne mahalde bulunur ise ahz ve mahsûsan ve ‘aceleten Deraliyyeme irsâl ve ihsâ da kemâl-i ikdâm ve dikkat ve kusûr ve rehâvetten tehâşi ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişân sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu’l-ittibâ ve lâzımu’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla ‘amel ve hareket ve hilâfindan begâyet tehâşi ve mücânebet eylesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsın tahrîren fî evâ’il-i şehr-i Recebu’l-ferd lisene erba‘a ve tis’in ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fi 8 Min Recebu’l-ferd sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa:21/b

[1]

Kıdvetu’n-nüvvâbi’l-müteşerri‘în Tekfûrdağ’ı kazâsı nâ‘ibi mevlâna (boşluk) zide ‘ilmuhu tevkî‘-i refi‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Enderûn-ı hümâyunum da kiler-i hassadan kıdvetu’l-emâsil ve’l-akrân Mehmed Emin zide kadruhu sūd-de-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb kazâ-i mezbûre tâbi‘-i Ortaköy nâm karye de vâki‘ mülk-i müşterâsı olup bâ-hüccet-i şer‘iyye mutasarrıf olduğu mülk arsa ve değirmeninde aherin medhali olmayub dahl olunmak icâb etmez iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Receboğlu Mehmed nâm kimesne yüz seksen senesinde zikr olunan değirmen ve arsayı hilâf-ı şer‘-i şerîf cebren fuzûli zabt eylediğinden sonra arsa-i mezbûre üzerine müceddeden ağıl binâ ihdâs idüb ‘gadr ve zulm sarîh eylediğın bundan akdem mumâ-ileyhin selefi Ahmed ve Sâfiye bâ-‘arz-ı hâl inhâ ve verilen fetvâ-yı şerîfe mûcibince merkûmun hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i fetvâ-yı münif müceddeden binâ ve ihdâs eylediği ağıl ve sâlifü’z-zikr değirmen ve arsa kendüye alıverilip icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak içün mahallinde şer‘le görülmek üzere doksan senesi evâ’il-i Zi’l-kaadesinde sâdır olan emr-i şerîfim mahallinde lede’l-vürûd ve terâfu‘larında mezbûr Mehmed

muhaddes ağıl binâsını ikrâr ve mezbûr Ahmed'in yedinde olan hüccet-i şer'iyenin mazmûnunu inkâr etmekle beyyinesi olmamağın yemîn teklîf olundukta tahlifden nükûl etmekle mûcibince ber-mantûk-ı fetvâ-yı şerîfe muhaddes ağılını men' ve derûnunda olan ağnâmını ihrâc etmek üzere mezbûr Mehmed'e ve kadîmi ağılını binâ ve karye-i mezbûre ağnâmını derûnuna idhâl etmek üzere mezbûr Ahmed'e tenbîh ve hükm olunduktan sonra zikr olunan değirmen irs-i şer'le bi-tariku'l-münâsaha mutasarrıflarına intikâl idüb bin seksen sehimden kırk sehim mezbûr Ahmed'e ve altmış sehim müvekkile-i mezbûre Sâfiye hâtûna intikâl ve isâbet eylediği şer'le mütehakkık ve husûs-ı mezbûru mezbûr Mehmed'in i'tirâfıyla merkûm Ahmed'in kırk sehim hissesinden keff-i yed ve mezbûr Ahmed'e teslîme ba'de't-tenbîh mezbûr medîne-i merkûme ahâlisinden Ahmed bin Hüseyin nâm kimesne zuhûr ve vekil-i merkûm muvâcehesinde mezbûre Sâfiye hâtun irs-i mezbûre de olan hissesini kırk sene mukaddem veâlideme bedel-i ma'lûme ile bey' idüb vâlidem müteveffiye oldukta bana irsen intikâl etmekle hisse-i mezbûre benim mülküm olmuştur diyü ba'de'd-da'va ve'l-inkâr isbât-ı beyyineden izhâr-ı 'acz etmekle bu sûrette müvekkile-i mezbûre yemîn iktizâ eyleyüb ve müvekkile-i mezbûre Sâfiye medîne-i merkûme de mevcûd olmamakla irs-i mezbûre mevkûfen merkûm Ahmed yedinde ibkâ olunduğunu nâtık rodoscuk nâ'ibinin vârid olan 'arzı bâ-fermân-ı 'âli şerh verildiği ecelden mezbûr Mehmed Emin 'arasa-i mezkûreyi Ahmed'den bâ-hüccet-i şer'iyeye iştirâ ve temlik idüb lakin mukaddemâ olunan i'lâm ve hükm-i şer'î üzere ağıl-ı mezkûru Receb oğlu Mehmed henüz hedm etmemekle ta'yîn olunan çavuş mübâşeretî ve ma'rifet-i şer'le mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcibince muhaddes ağıl hedm ve arsa-i mezkûre mutasarrıfının kadîmi ağılı inşâ ettirilmek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki divân-ı hümâyunum çavuşlarından mübâşir ta'yîn olunan kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Halil Çavuş zide kadruhu hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi sen ki mevlâna-yı mumâ-ileyhsin mumâ-ileyhin mülk-i müşterâsı olup mukaddemâ olunan i'lâm ve hükm-i şer' üzere ağıl-ı mezkûru mezbûr Receb oğlu Mehmed henüz hedm etmemekle ta'yîn olunan çavuş-ı merkûm mübâşireti ve ma'rifet-i şer'le dikkat ve bâ-yı hâlin ber-vech-i muharrer mezbûrun ihdâs eylediği ağıl hedm ve arsa-i mezkûr mutasarrıfı mumâ-ileyhin kadîmi ağılı inşâ ettirip mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasın şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi evâhir-i Cemaziye'l-ahir lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kaydiye fi 9 min Recebu'l-ferd sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa:22/a

[1]

Kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân hassa hasekilerinden Tekfûrdağ'ında sâkin haseki Ahmed Ağa zide mecduhu ba'de't-tahiyye ve't-teslim inhâ olunur ki Bostanyan-ı hassa ocâğı mütekâ'idlerinden ve neferâtından ve bağçe ustalarından fevt olanlarının tereke ve muhallefâtı ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûn-ı şer'le ocak tarafından tahrîr ve hâsıl olan beytu'l-malları ahz u kabz oluna gelmek mu'tâd-ı kadîm olmakla imdi ocağa müte'allik olan Tekfûrdağ'ı ve havâlisinde sâkin ve amed-i şüdd vukû'ında fevti vâki' olanlarının kalîl ve kesîr ve celîl ve hakîr tereke ve muhallefâtı her ne ise ber-mûcib-i sûret-i hatt-ı hümayûn mevhîbet-makrûn-ı şer'le tahrîr ve hâsıl olan rûsûmât ve beytu'l-mâl her ne ise ahz u kabz ve tarafımıza irsâl eylemeğe sa'y ve yine kazâ-i mezbûr ve havâlisinde ocağa müte'allik mütekâ'id ve neferâtın olup şer'an ahz u habs ve te'dîbi lâzım gelenlere icrâ olunacak te'dibâtı tarafından icrâ olunmak için tevkîl olunduğunun cihetten işbu mektûb fevt olanlarının tereke muhallefâtı tarafından şer'le tahrîr ve beytu'l-malları zabt ve mumza ve mahtûm defteriyle bilâ-noksân tarafımıza irsâl ve ol misüllü habsi ve te'dîbi lâzım gelenlerinin hakkında şer'an icrâ olunacak habs ve ta'zîrleri bâbında muktezâ-yı vech üzere icrâlarına bezl-i miknet ve kemâl-i dikkat ve hilâfıyla kimesneyi 'amel ve hareket ettirmekten begâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz ve's-selâm fî gurre-i S. Sene 1194

Vasale ve kaydiye fî 10 Recebü'l-ferd sene 1194

Mustafa ser-bostanyân-ı hassa

[1]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Cennet-mekân-ı Firdevs-i âşiyân merhûm ve mağfûrun leh Sultân Süleymân hân 'aleyhirrahmetihi ve'l-gufrân hazretlerinin mahmiyye-i İstanbul'da kâ'in câmi'-i şerîf ve medârisü'l-tayf evkâfî mukâta'alarından vilâyet-i Rumili'de perâkende yağcı ve tevâbi'i mukâta'ası işbu bin yüz doksan dört senesi martı ibtidâsından şubâtı gâyetine gelince 'uhde ve iltizâmımız da olup Tekfûrdağ'ı kazâsında olan Yenigölü(Yeniköyü) Karyesini işbu dârende-i temessük 'izzetlü sa'âdetlü El-hâc Süleyman Ağa zide kadruhuya peşin

altı yüz elli gurûşa der-uhde ve iltizâm olunup ol dahi iltizâm ve kabûl eyledikten sonra sâlifü’z-zikr sene-i mezkûr martı ibtidâsından şubâtı gâyetine gelince zabt u rabtına tarafımızdan izn verilmiştir gerekdir ki a’şâr-ı şer’iyye ve rûsûm-ı örfiye ve cürm-i cinâyet ve resm-i çift ve ‘arusane ve resm-i İспенçe ve tapu-yı zemîn ve beytu’l-mâl-ı ‘âmme ve hassa vesâ’ir cüz’i ve külli rûsûmâtını ahz u kabz idüb sinîn-i sâbıkalar da min vechle zabt olunagelirse zabt u rabt idüb sene-i mezkûr temâmına deĝin zabt u rabtına ağâ-yı mumâ-ileyhin kimesne mâni‘ olmamak için işbu zabt verildi tarafımızdan ve taraf-ı aherden vicâhen mine’l-vücûh kimesne mâni‘ ve müzâhim olmayalar vasale ve kaydiye fi 13 min Recebu’l-ferd sene 1194

El-hâc Nu‘mân mültezim-i mukâta‘a-i mezbûr

[2]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

İşbu bin yüz doksan dört senesinde bâ-berât-ı ‘âlişân ile mutasarrıf olduğum ze‘âmetim kurâlarından Tekfûrdağ’ı kazâsında ve İncik nâhiyesinde Timurlu nâm karye ve gayrıda olan hisselerimi yine Tekfûrdağ’ı sâkinlerinden ‘izzetlü Mustafa Ağaya sene-i sâbıkı üzere iltizâm idüb ol dahi bedel-i iltizâmını tarafımıza edâ ve teslim idüb ve biz dahi bedel-i iltizâmı temâmen ahz u kabz eylediğimiz ecelden yedine zabtıçün işbu temessük i’tâ olundu a’şârı şer’iyye ve rûsûmâtı ‘örfiye her ne ki hâsıl olur ise bir kimesne mâni‘ ve müdâhale eylemeye tarafımızdan ve tarafı aherden ferd-i vâhid bir kimesne mâni‘ olmaya ve’s-selâm

Fi 18 Min Recebu’l-ferd sene 1194

Bende-i İbiş Mutasarrıf-ı ze‘âmet-i mezbûr

Sayfa:22/b

[1]

İftihâru’l-emâcid ve’l-ekârim câmi‘u’l-mehâmid ve’l-mekârim ve’l-muhtassu bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’d-dâ’im halâ Edirne Bostancıbaşı Şa‘bânzâde El-hâc İbrâhim dâme mecduhu ve mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinu’l-fazâ’il ve’l-keîlâm zahireleri Tekfûrdağ’ı iskelesine nakl oluna gelen kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân Tekfûrdağ’ı iskelesinden Asitane-i ‘aliyyeme sevk ve zehâ’ire me’mûr hassa hasekilerimden Ahmed Haseki ve zikr olunan kazâların a’yân ve

zâbitân ve iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ol aki bihamdihi subhâne ve te'âla işbu sâl-i bereket-i istimâlde idrâk iden zehâ'ir-i cedidenin kesret ve bereketi derkâr ve asitane-i şevket-i âşiyânemde sâkin 'ibâdullahın akvât-ı ruşmerreleri husûsunda müzâyakadan vikâyeleri emrine ihtimâm olunam matlûb-ı mülûkânem idüğü vâreste-i kayd-ı eşkel ve bu husûsun istihsâli zımında Tekfûrdağ'ı iskelesinden Deraliyyeme zehâ'ir sevk ve tesbîli için beher sene iskele-i merkûmeye bir haseki mübâşir ta'yîn oluna geldiğinden geçen sene iskele-i mezbûreye ta'yîn olunan Ahmed hasekinin ceküngi-i gayret ve ihtimâmı İstanbul kâdısı akzâ kuzâtı'l-müslimin Mevlâna Mehmed Arif zidet fazâ'iluhudan istifsâr ve isti'lâmı hâvi sâdır olan fermân-ı 'âliye imtisâlen Kayak nâ'ibi ve re'isler kethüdâsı ve Tekfûrdağ'ı tüccârı meclis-i şer'e ihzâr ve Tekfûrdağ'ı iskelesine geçen sene zahire nakline me'mûriyyet ile halâ ol tarafta olan mumâ-ileyh Ahmed Hasekinin nakl ve sevk-i zehâ'ir de ihtimâmı ve gayreti var mıdır diyü erbâb-ı vukûfdan olan tüccâr-ı merkûmeden su'âl ve tefahhus olundukta tüccâr-ı merkûm dahi iskele-i mezbûreye zehâ'ir nakl ve tesyîri husûsunda sen ki Bostancıbaşı-i mumâ-ileyhsin senin sa'y ve ihtimâmın ve sevk-i zehâ'ir olunur kazâların ahâlileri ile ülfet ve ünsiyetin olduğundan eshel-i tarikini hârice çıkarmış olduğuna mebni husûs-ı mezbûr 'uhdene ihâle olundukta bi-'inâyetillahi te'âla iskele-i mezbûreye kesret üzere zehâ'ir nakli ve tesyîr olunacağı me'mûldür diyü haber verdiklerini mevlânâ-yı mumâ-ileyh i'lâm etmekle Tekfûrdağ'ı iskelesine nakli müretteb olan marrü'z-zikr kazâlar ahâlisi zahirelerini kat'a tevkîf ve te'hîr eylemeksizin ma'rifetin ve haseki-i merkûm mübâşiretiyle peyderpey iskele-i mezbûre nakl ve tenzîl ile sene-i sâbıkanın za'afından ziyâde Deraliyyeme sevk-i zehâ'ire ihtimâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerifim ısdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur imdi Tekfûrdağ'ı iskelesinden vakt ve zamânıyla vefret ve kesret üzere Deraliyyeme zehâ'ir nakli matlûb ve mevlânâ-yı mumâ-ileyhin i'lâmına nazaran kazâlardan iskele-i mezbûreye zehâ'ir tenziline ihtimâmın derkâr idüğü ma'lûm olduğuna binâberin iskele-i merkûmeye müretteb marrü'z-zikr kazâlar da mevcûd zehâ'ir ma'rifetin ve haseki-i mumâ-ileyh mübâşeret ve ikdâmıyla peyder pey iskele-i mezbûreye nakl ve tenzîl ve iskele de mevcûd ve bir taraftan Varna kapan sefâ'inine tahmil ve teşhîn ettirilerek işbu sene-i mübâreke de ba-'avn-i bâri sene-i sâbıkada gönderilen zehâ'irin za'afından efzûn der-devlet-i medârıma zehâ'ir-i külliye tesbil ve tesyîriyle meşkûru'l-hademe olmağla nessâr ve sa'y ve kudret ve ednâ tekâsül ve rehâvetten hazer ve mücânebet eyleyesin ve

sen ki mübâşir haseki-i mumâ-ileyhsin nakl-i zehâ'ir husûsunda senin dahi ikdâmın bedîdâr ve bu sene-i mübâreke de dahi gayret ve sadâkatin me'mûl olmaktan nâşi gerek kazâlardan nakl-i zehâ'ire ve gerek iskele-i mezbûreden Deraliyyeme sevk ve tesbil maddelerinde bostancıbaşı mumâ-ileyhin re'yine mütâba'at ve ittifâk ederek ihtimâm ve dikkat ve ednâ kusûr ve rehâvetin sebebiyle mazhar-ı gadab-ı hüsvânem olmaktan begâyet hazer ve mübâ'adet ve sen ki mevlânâ ve a'yân vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz kazâlarınız da mevcûd ve müdahhar olan zehâ'iri kat' ketm ve ihfâ ettirmeksizin iskele-i mezbûreye nakl ve tenzil husûsunda bostancıbaşı-i mumâ-ileyh kat'a ketm ve ihfâ ettirmeksizin iskele-i mezbûreye nakl ve tenzil husûsunda bostancıbaşı-i mumâ-ileyh ittifâk ve ittihâda dâmin-i dermeyân-ı gayret ve ednâ mertebbe ağmâs ve tekâsül irtikâbından gâyetu'l-gâye hazer ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr iden

Sayfa:23/a

Fermân vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîf-i itâ'at makrûnuyla 'âmil olup hilâfından gâyetu'l-gâye tehâşi ve mücânebet eyleyesin şöyle bilesin 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâsıt-ı şehri Recebü'loo-ferd sene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasalle ve kayd Fi 19 Recebu'l-ferd sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

[1]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağ'ı nâ'ibi Mevlâna (boşluk) zide 'ilmuhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Tekfûrdağ'ı iskelesinden Deraliyyeme zehâ'ir nakline me'mûr hassa hasekilerimden Ahmed Haseki ve a'yân ve zâbitân vesâ'ir zide kadruhum tevki'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki daru's-saltanatı's-seniyyemin akvât-ı yevmiyelerinden olan nân-ı 'azizin hass ve beyâz olması Tekfûrdağ'ı ve bahr-ı siyâhda vâki' iskelelerden tevârüd iden hintanın münakkah ve pak olmasına menût ve mütevakıf olup lakin bu esnâ da Tekfûrdağ'ı iskelesinde sefâ'ine hinta tahmîl olundukta ziyâde mağşûş olanları sefinelerin aşağısına ve andan a'lâsın üzerine ve dahi a'lâsın üzerine pâk ve münakkah olanlarını yüzleme ta'bîriyle dahi üzerine kat kat vaz' ve her

bir sefinenin humûlesi bu tarafta tevzî‘ olunur iken nizâ‘ ve mücâdeleden hâli olunmadığından başka nân-ı ‘azizin keresteleri bozuk ve levnî esmer olmasına bâ‘is olup mağşûşiyeti dahi minvâl-i muharrer üzere olduğu Tekfûrdağ’ı tüccârının şerikleri yedleriyle kasda mukarin olduğu bedîdâr olup lakin zikr olunan hinta doksan üç senesi mahsûlü olduğundan sene-i mezbûrenin müddeti karîn-i hitâm olmak hasebiyle iğmâz olunmuşidi bihamdihi subhâne ve te‘âla işbu sene-i mübâreke de cem‘-i emâkinde ecnâs-ı zehâ’irin kesret ve vefreti ve pak ve münakkıh olduğu âşikâr olmakla iskele-i merkûmeden gelecek hinta fimâ-ba‘d mağşûş ve memzûc olmayup pak olduğu halde sefinelere tahmîl ve Deraliyyeme tesbîl ve bundan sonra Tekfûrdağ’ı tüccârı fukara-yı ra‘iyyet vesâ’irden mübâya‘a eyledikleri i‘lâ hintâyı mağşûşen ve mümezzecen sefinelere tahmîl ve irsâl ederler ise sâ’ire ‘ibret için hakklarında iktizâ iden te’dîbât-ı lâyıkaları icrâ olunacağı köşelerine ilkâ olunmak için siz ki mevlânâ ve haseki vesâ’ir mumâ-ileyhimsiz size hitâben mü’ekked ve müşedded emr-i münifim sudûrunu halâ İstanbul kadısı akza kuzâtu’l-müslimin Mevlânâ Mehmed Arif zidet fazâ’iluhu ba-takrir inhâ etmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak fermânım tenbihen ve te’kîden mahsûsan işbu emr-i şerifim ısdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur imdi Tekfûrdağ’ı iskelesinden sefinelere mahlût ve memzûc hinta tahmîl olunmamak husûsları bi’d-defâ‘at cümleye tenbîh ve te’kîd olunur iken ber-minvâl-i muharrer bu gûna memzûc ve mağşûş hinta tevârüdü mutlaka sizin ağmâz ve müsâmahalarınızdan ve belki celb-i mâl tam‘ana meyl ve rağbetinziden neş‘et eylediği bedîdâr ve o makûle mağşûş ve mahlût hinta tahmîl olunmasına rızâ-yı dâverânem olmayub pâk ve sâfi munakkıh olarak ashâb-ı zehâ’irden mübâya‘a olunduğu hey‘et üzere sefinelere tahmîl ve peyder pey sevk ve tesbîl olunmak husûsuna ihtimâm ve dikkat-ı tâmm eylemeniz matlûb-ı mülûkânem idüğü ma‘lûmunuz oldukta fimâ-ba‘d o makûle pâk hintaya hâr ve hâşâk mezcine cesâret iden kapan tüccârı şürekâsı vesâ’irleri sefinelerine mahlûten ve mağşûşen zehâ’ir tahmil ettiren rû’esâ ve ashâb-ı sefâ’inin te’dîb ve küşmâl olunacaklarını gûş u hûşlarına ilkâ ederek men‘ ve def‘leri halâtına ihtimâm ve dikkat ve gönderilen zehâ’irin zîr ve balâsı numûnelerine tatbîk olunarak sefâ’ine tahmîl ve ol vechle sevk ve tesbîl emrine mezîd-i i‘tinâ ve nezâret ve bu tenbîhât-i şahânemden sonra dahi yine

Sayfa:23/b

Sonra dahi yine ol vechle memzûc hinta tahmîl ve tesbîline cesâret edenler her kim olur ise olsun muktezâ-yı te'dîbleri icrâ olunmak için ism ve şöhretleriyle Deraliyyeme 'arz ve i'lâma mübâderet ederek dâ'imâ bu emr-i vâcibu'l-i'tinâyâ tarafınızdan dikkat ve bezl ve say u kudret olunup şöyleki bu husûs da sizin dahi ağmâz-ı gûna hareket eylediğiniz mesmû' olmak lâzım gelir ise te'dîb ve küşmâl olunacaklarınız muhakkaktır ana göre 'amel ve hareket ve hilâfından ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olup hilâfından gâyetu'l-gâye tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi evâsıt-ı Recebu'l-ferd lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fi 21 Min Recebu'l-ferd sene-i 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

[1]

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağ'ı kazâsı nâ'ibi Mevlânâ (boşluk) zide 'ilmuhu ve kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Tekfûrdağ'ı iskelesinde zahire mübâşiri olan (boşluk) zide kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bu sene-i mübâreke de Cezâ'ir bahr-ı sefid de istilâ-yı cerâd sebebi ile hinta ve hubûbât hâsıl olamadığından sükkânının ahvâli diğer gün ve Molova Kazâsına tâbi' Kalonya serdârı kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân 'Abdurrahman zide kadruhu çiftliğinde tohumluk için kadr-ı kifâye hinta tedârikinde 'âciz olduğuna binâ'en Tekfûrdağ'ı iskelesinden iki yüz keyl İstanbuli hinta mübâya'a ve Kalonya'ya nakline müsâ'ade-i şahânem erzânı kılınmasını bi'l-fiil dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağâsı iftiharu'l-umerâ' ve'l-ekâbir Süleymân Ağâ dâme 'uluvvuhu iltimâs eylediği ecelden siz ki mevlânâ ve mübâşir-i mumâ-ileyhimâsız iskele-i mezbûreden sa'r-ı râyici ile ancak bir def'a yalnız iki yüz İstanbuli keyl hintayı serdâr-ı mumâ-ileyhin tarafından vürûd iden adamına mübâya'a ettirüb gönderdiği kayığa tahmîl olunduktan sonra ol mikdâr hintanın teslim ettirildiğini emr-i celilü's-şânımın zuhrına hüccet olarak sebt ve kayd temhîr ve Dersaadetime ba's ve tesyâra mübâderet eylemeniz bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur imdi keyfiyyet ma'lûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer yalnız iki yüz keyl İstanbuli hintayı serdâr-ı

mumâ-ileyhin adamına fakat bir def'a sa'r-ı râyici ile mübâya'a ve gönderdiği kayığa tahmîl ve Kalonyaya isâline 'adem-i mûmâna'at ve ol mikdâr hintânın verildiğini zuhr-ı fermâna hüccet ve temhîr ve emr-i şerîf-i mezkûru 'aynî ile memhûren Deraliyyeme i'âde ve isâle mübâderet ve bu bahâne ile iki yüz keylden ziyâde habbe-i vâhide verilmekten begâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükmi-i şerifimle vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr iden fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olup hilâfından begâyet tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi evâ'il-i Şa'bânu'l-mu'azzam lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kaydiye fi 15 Min şa'bânu'l-mu'azzam sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa: 24/a

[1]

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keâm Silivri ve Çorlu ve Çekmece-i Sağırdan Gelibolu'ya varınca sevâhilde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Yapağcı ustası [boşluk] ve sadr-ı a'zamım çukadarlarından bu husûsa hassaten mübâşir ta'yîn olunan Mehmed zide kadruhu ve a'yân ve zâbitân zide kadruhum tevkî'-İ refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Varani sefinelerine ve kayıklarına zinhâr ve zinhâar iskeleler ve limânlardan ve mazanne-i vürûd-ı sefâ'in olan mahallerden hafî ve celî bir habbe zahire verilmemesine ve leyl ve nehâr etrâf ve eknâfî tahassüs ve muhâfaza birle o makûle zehâ'ir ahzına gelen kayıklar mu'aheze ve re'isleri ve zahire fûrûht iden kimesneler habs ve keyfiyyetleri Dersaadet'ime i'lâm olunmasına ihtimâm ve dikkat olunmasını muhtevi bi'd-defâ'at evâmîr-i ekidem tasdîr ve cümleye tenbih ve te'kîd olunmuşken bu esnâ da silivri ve Çorlu etrâfından ve Bugarus ve Şehirköyü ve Ereğli iskeleleri havâlilerinden Çektirme ta'bîr olunur sefinelere hinta tahmîl ve hafîyyeten aher mahallere isâl olunduğu sahihan vâsıl-ı sem'-i dâverânem olup siz ki mevlânâ ve yapağcı ustası ve a'yân ve zâbitân-ı mumâ-ileyhimsiz bu keyfiyyet mücerred sizin havza-i hükûmetinizi muhârese de 'adem-i ikdâmınızdan ve ahkâm-ı münifeme münâfî Berrani? sefinelerine zehâ'ir i'tâsından ağmâz ve müsâ'adenizden neş'et etmekle müstehakk-ı tevbîh ve 'itâb olmuşsuzdur imdi

hükümetleriniz dâhilini mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle teftîş ve şenâ'at-ı merkûmeye cesâret edenler kimlerdir sirren ve 'alâniyeten taharri ve tahkîk ve her kimler ise bi'l-ittifâk ahz u habs de ibkâ ve muhkem haklarından gelinmek için ism ve resimleriyle derbâr-ı şevket-i karârım tahrîr ve iş'âra müsâra'at ve iskeleleri ve lahmı ve kayık yanaşması mümkün olan sâhilleri dâ'imâ hıfz u hırâset ve yedlerinde kapan nâ'ibinden tezkiresi olmaksızın zahire tahmîl iden sefineler haber alındığı sâ'at dâminleri zabt ve re'is-i tâ'ifesiyle deraliyyeme tesyâra bezl ve sa'y ve kudret eylemeniz bâbında mahsûsan işbu emr-i şerifim ısdâr ve mumâ-ileyh (boşluk) ile irsâl olunmuştur zahire husûsu mevâdd-ı uhrâya kıyâs olunmayub tahsîs kurb-i saltanat-ı seniyyemde hilâf-ı fermân-ı harekete ictisâr edenlerin mu'ahezelerinde ağmâz-ı 'afv olunacak tehimden? Olmadığı ve sen ki Yapağcı ustası mumâ-ileyhsin ol havâleden hârice bir habbe zahire verilmemek ve etrâfa nezâret ve muhâfaza eylemek maddeleri hasırın senden matlûb-ı hidivânem olduğuna binâ'en bundan sonra dahi zikr olunan mahallerden Varani sefâ'ine habbe-i vâhide verildiği haber alınmak lâzım gelir ise ibtidâ 'ibreten li's-sâ'irin sen eşedd-i 'akâb ile mu'âkab olacağın ve hükkâm ve a'yân ve zâbitân dahi haklarından gelineceği bi-ıştibâh idüğü ma'lûmunuz oldukta ana göre 'amel ve hareket ve kusûr ve terâhiden hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olup hilâfından gâyetu'l-gâye tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrîren fi evâ'il-i Şehr-i Şa'bânü'l-mu'azzam lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fi 21 min Şa'bân sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa: 24/b

[1]

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keâm Gelibolu ve Tekfûrdağ'ı vesâ'ir ol havâlide vâki' Deraliyyeme Soğan nakl oluna gelen iskele ve kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa Deraliyyemden hassaten mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zamım çukadarlarından 'Ali ve a'yân ve bi'l-cümle zâbitân zide kadruhum tevki'-i refi'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Asitane-

i ‘aliyyem iskelelerinde olan manav tâ’ifesi mübâya‘ası kendülere mahsûs olann envâ‘ meyve-i teri? bey‘ ü şîrâya kanâ‘at etmeyüb kâffe-i ‘ibâdullahın muhtâc oldukları soğanı ihtikâr ve idhâr etmeleri soğanın gıdâsına bâ‘is ve ‘ibâdullahın zarûret ve müzâyakalarına bâdi ve soğan bulunmadığı hengâmda ceste ceste âsitane-i sa‘âdetime getirip ziyâde bahâ ile bey‘ etmek için asitane-i ‘aliyye-i iskelelerinde olan manav tâ’ifesi külliyyetlü sermâye ile Gelibolu ve Yalakabâd ve Kazıklı ve Değirmen Deresi ve Başiskele ve Adapazarı ve ol havâliler de olup ahâlisinin soğan ticâretiyle me’lûf olan karyelere varub ashâbını itmâ‘ ve hâsıl eyledikleri soğanlarını mübâya‘a ve tedârik eyledikleri mahzen vaz‘ ve idhâr ve idhâr eyledikleri sahîhan ihbâr olunmakla bu misüllü ‘ibâdullahın muhtâc oldukları eşyâyı kendi ... nef‘leriçün idhâr iden muhtekir tâ’ifelerinin men‘ u def‘leri vesâ’ire ‘ibret için te’dîb ve küşmâlları lâzıme-i halden olmakla manav tâ’ifesinden olup havâli-i mezkûreye soğan cem‘ ve idhâr için Asitane de olan dükkân ve mahzenlerini birer kimesneye sipâriş idüb kendü muhtekirlik dâ‘iyyesiyle ol havâliye ‘azimet iden mezbûrlar mübâşir ma‘rifetiyle oldukları mahalde ahz ve âsitâne-i sa‘âdetime ihzâr ve metâ‘ı olmayan husûsun ihtikârına tasaddi eyledikleriçün ıslâhını vesâ’irlerine ‘ibreti mütezammın te’dîbât-ı meşrûha ile te’dîb olunmaları ve mahal-i mezkûre de cem‘ ve idhâr eyledikleri soğan sefinelere vaz‘ ve peyder pey Asitane-i ‘aliyyeme nakl ve tesyîr ve odun kapusu iskelesine gelüb bey‘ ü şîrâsıyla me’lûf olan tüccâr ile sâ’ir ‘ibâdullah alub def‘-i müzâyaka etmeleri bâbında ekîd ve şedîd evâmîr-i ‘aliyyem sudûrunu halâ İstanbul kadısı akzâ kuzâtı’l-müslimin mevlânâ Es-seyyid Mehmed zidet fazâ’iluhu tarafından ba-takrîr inhâ olunmakla vech-i meşrûh üzere ‘amel ve hareket olunmak fermân olmağın tenbihen ve te’kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur imdi siz ki mevlânâ vesâ’ir mumâ-ileyhimsiz elhâletü hazihi asitane-i ‘aliyyemde soğanın killeti muhtekir tâ’ifesinin ol vechle harekât-ı nâmarziye mücâsiretlerinden nâşi idüğü bi-ıştibâh ve mezbûrların men‘ ve def‘ ve icrâ-yı te’dîbleriyle ‘ibâdullahın soğan husûsunda def‘-i müzâyakaları halâtın istihsâli kat‘i matlûb-ı mülûkânem olduğu ma‘lûmunuz oldukta o makûle muhtekirlik dâ‘iyyesiyle ol havâliye ‘azimet iden mezbûrlar ta’yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle oldukları mahaller de ahz ve te’dîbât-ı meşrû‘aları icrâsıçün deraliyyem ihzâr ve irsâl olunarak mahal-i mezkûr da cem‘ ve idhâr eyledikleri soğanı bi’t-taharri ‘alâ eyyin hâlin zâhire ihrâc ve derhâl sefinelere vaz‘ ve teşhîn ve doğru olan kapusu iskelesine gelüb bey‘ ü şîrâsıyla me’lûf olan soğan tüccârı vesâ’ir ‘ibâdullahı fûrûht için Asitane-i sa‘âdetime nakl ve tesyire

bi'l-ittifâk ihtimâm ve ikdâm birle kudûm iden şehir-i Ramazanü'l-mübârek de soğan husûsuna def-i müzâyaka-i 'ibâda mezîd-i sa'y ve gayret ve o makûle muhtekir tâ'ifesini tam'a mebni himâye birle emr-i münifimin 'adem-i infâzına ve sen ki dâru'l-hilâfeti'l-'aliyyemin giriftâr-ı zarûret olmalarına bâdi hareketten ittikâ-i tâmm eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mumâ-ileyhsin sen dahi ber-vech-i muharrer 'amel ve hareket ve o makûle muhtekiri bulup cümle ittifâkıyla ahz u te'dîbleri icrâsıçün Deraliyyeme ihzâr ve irsâl ederek idhâr eyledikleri soğanı bâ-cem'ihim olduğu mahallerden ihrâc ve sefineler ile peyderpey

Sayfa: 25/a

Âsitâne-i 'aliyyeme irsâle nisâr-ı cehd u kudret ve mugâyir-i emr-i 'âli hareket vukû'ına irâ'et-i ruhsattan ve kusûrdan mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişân sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfindan begâyet hazer ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâsıt-ı şehir-i Şa'bânu'l-mu'azzam lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kaydiye fî 26 min Ş. Sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye

El-mahrûse

[1]

Şerî'ât-me'âb Tekfûrdağı nâ'ibi efendi zide 'ilmuhu ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân Tekfûrdağ'ı Yeniçeri zâbıtı olan Ser-Turnâyî 'Ömer Ağâ zide mecduhu bade's-sehm inhâ olunur ki bu hilâl de ol tarafta vefât iden [boşluk] ağanın zâhir de veled ve vârisi olmayub emvâl-i metrûkesi cânib-i beytu'l-mâla 'âid ve râci' olduğu ihbâr olunmağla müteveffâ-yı merkûmun nukûd ve eşyâ ve emlâkı ma'rifet-i şer' ve ma'rifetin ve ocaktan me'mûr çavuş mübâşiretiyle tahrîr ve beytu'l-mâl-ı müslimîn için cânib-i ocağa irsâle mübâderet etmeniz bâbında işbu mektûb tahrîr ve kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân [boş] çavuş zide kadruhu ile irsâl olunmuştur inşaallahu te'âla vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere 'amel ve müteveffâ-yı merkûmun nukûd ve eşyâ ve emlâk ve her nesi var ise bir hilâli ketm olunmayarak cümlesi hârice ihrâc ve tahrîr ve defteriyle cânib-i ocağa irsâle

mübâderet ve ketm ve ihfâ birle beytu'l-mâl-ı müslimine gadri mûcib halâtta tevakku ve mücânebet ve mûcib-i mektûb ile 'âmil olası tahrîren fî evâhir-i Şa'bânu'l-mu'azzam sene erba' ve tis'în ve mi'e ve elf

Süleymân Ağâ-yı

Yeniçeriyân-ı dergâh-ı 'âli

[2]

Şerâyi'-i şî'âr Tekfûrdağı ve Şehirköyü ve Gelibolu ve [boşluk] kâdılarını faziletli efendiler hazretleri zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân zikr-i âti husûsa tebdîlen ta'yîn olunan Uzun İbrahim Çukadar zide kadruhu ve 'avâkıb-ı hâlîsa ve teslimât-ı vâfiye tekâlifle inhâ olunur ki ez-kadîm barani sefâyine ve Anadolu yakalarına ve harbi kefare ve zahire fûrûhtu ba-hatt-ı hümâyun şevket-makrûn men'-i külli ile memnû' olduğundan mukaddemâ bi'd-defa'ât kazâlarınıza evâmîr-i 'aliyye ekîde ile tenbîh ve te'kîd olunmuşken zîr-i hükûmetiniz olan kazâların a'yân ve zâbâtân ve ashâb-ı çiftlik ve muhterikân tâ'îfeleri bir türlü mütenebbih olmayub gerek hâsıl olan ecnâs zehâ'irlerin ve gerek etrâf ve eknâfdan ziyâde bahâ ile külliyetli zahîre ahz ve ber-vech-i muharrer barani mahallere bey' ve fûrûht eyledikleri sahîhan ve tahkîkan tarafımıza ihbâr olunmağın o makûle men'-i külli ile memnû' olan mahallere zahire fûrûht iden kimleri olduğunu ism ve resimleriyle hafîyyeten tarafımıza ihbâr olunmak için bu def'a çukadar-ı merkûm tebdîlen ta'yîn ve irsâl olunmuştur imdi siz ki hükkâm-ı mumâ-ileyhsin keyfiyyet ma'lûmunuz oldukta bu husûs bu def'a evkât-ı sâ'ireye kıyâs olunmayub kazâlarınızdan o makûle kâr-ı mekrûha cesâret iden kimler olduğunu hafîyyeten tarafımıza tahrîre mübâderet ve illâ 'adem-i ihtimâm birle tarafımıza ihbâr da tesâmüm olunan ise kâr-ı mekrûh da müttefik olduğunuz nümâyan olup cerîde kuzâttan biriniz hakk olduğunuz başka diyâr-ı ahire dahi nefy ü iclâ olunacağınızı muhakkak bilüb ana göre mütebassırâne 'amel ve hareket ve sen ki çukadâr-ı merkûmsun tarafına tenbîh ve te'kîd olunduğu vechle o misüllü kâr-ı memnû'a cesâret edenleri sirren gereği gibi taharri ve tecessüs ve bâ-yi vech-i kân her kimler ise tashîs ve ism ve resimleriyle defter eylemeğe ihtimâm ve dikkat ve o misüllü mahal-i memnû'a zahire fûrûht eder iken kimesne haber alur isek der-'akab fûrûht ideni ve mübâya'a iden sefîne

Sayfa: 25/b

Re'islerini ahz u huzûr-ı şer' de zâbâtân habsine teslîm ve sefîneyi rabt ve tarafımıza 'aceleten i'lâm birle inhâ ve illâ o makûle kimesneleri ahz idüb ve yahud sahîlhan haber alub tam'a-ı hâma tabiyyet ve hâtıra ri'âyet bir le tarafımıza haber vermemek ihtimâlin olur ise mesmû'muz olduğu anda cezâ-yı ...(sîlik) icrâ olunacağını teyakkun bilüb sen dahi ana göre ihtimâm ve dikkat ve dâmen-i dermeyân gayret eyleyüb lakin bu bahâne ile kaziyye de 'alâkası olmayanlara garaz ve nefsâniyete mebni ifk ü iftirâdan hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında işbu mektûb tahrîr ve ve ve (boşluk:) ile irsâl olunmuştur inşaallahu te'âla vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet tehâşi ve mücânebet eyleyesiz ve's-selâm

Fi 19 Min Ş. Sene 1194

Vasele ve kaydiye fi 5 min Ramazanu'l-mübârek sene 1194

El-hâc Süleyman ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'âli

[1]

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keîlâm Tekfûr Dağ'ı mübâya'asına merbût olan kazâlardan Gelibolu havâlisinde vâki' kazâlar ve nevâhisinin kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân mübâya'acı ve zehâ'ir sevkine me'mûr haseki ve a'yân ve iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki rûz-ı kâsım hulûlünden evvel gerek mübâya'a hintası ve gerek hâric-i ez-mübâya zehâ'irin mecmû'ı iskeleye tenzîl ve sefâ'ine tahmîl ve şitâ duhûlünden mukaddem derbâr-ı 'adâlet karârıma sevk ve tesbîl olunmaları hâvi bundan akdemce mü'ekked evâmir-i münifem tasdîr ve tesyîr olunmuşken Gelibolu ve havâlisinde külliyhetlü zehâ'i mevcûd ve mübâya'acı tarafından menüz mutâlebe olunmadığından 'alâ hâlihâ kazâlar da kaldığı inhâ olunmaktan nâşi siz ki Mevlânâ ve mübâya'acı ve zahire mübâşiri vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz kazâhâ ve nevâhi-i merkûmenin mübâya'aya müretteb zehâ'irini seri'an Tekfûrdağ'ı iskelesine ve mübâya'adan fazla kalan zehâ'iri dahi fi'yât-ı maktû'asıyla zâhire ihrâc ve ez-kadîm merbût oldukları Tekfûrdağ'ı ve Şehrköy'ü iskelelerine tenzîl-i vücûd bulunan ve bir cânibden varan sefâ'in-i müste'cire ve kapan sefinelerine tahmîl ve derbâr-ı şevket-ı karârıma ba's ve tesyâra bi'l-ittifâk şitâb ve müsâra'at eylemeniz bâbında tenbîhen ve isti'câlen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı a'zamım çukadarlarından kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Es-seyyid Mehmed zide kadruhu

ile irsâl olunmuştur bu ana dek Gelibolu ve havâlisi kazâlarının mübâya‘a ve mübâya‘adan hâric zahireleri mutâlebe olunmaması siz ki mübâya‘acı ve zahire mübâşiri mumâ-ileyhimâsız mahzâ sizin kusûr ve terâhinizden neş‘et etmiş olmuş olmakla bundan sonra dahi zehâ‘ir-i merkûme birle yerinde cem‘ ve iskelelere bi-kusûr celb ve Deraliyyeme isâl de müsâmaha eylemek ihtimâliniz olur ise sizin ve a‘yân ve iş erlerinin bi-tevakkuf hakkınızdan gelineceği ve kazâha-i merkûmenin mübâya‘ası Tekfûr ve hâric-i ez mübâya‘a zahireleri dahi Tekfûrdağ‘ı ile Şehrköy iskelelerine tenzîl oluna geldiği tahkîk olunmuş olduğu ma‘lûmunuz oldukça ber-minvâl-i muharrer ba‘de zin ser-mû kusûr terk ve marrü‘z-zikr kazâların mübâya‘alarını Tekfûrdağ‘ına ve mübâya‘adan fazla zehâ‘irini dahi fiyât-ı maktû‘asıyla yine Tekfûrdağ‘ı ve Şehrköy iskelelerine kasımdan evvel tenzîl pey a pey Deraliyyeme sevk ve tesbile bi‘l-ittifâk

Sayfa:26/a

Bi‘l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve hilâfından tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu‘l-ittibâ‘ ve lâzımu‘l-intisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla ‘amel ve hareket eyleyüb hilâfından gâyetu‘l-gâye tehâşi ve mübâ‘adet eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren evâhir-i şehri-i Ramazanü‘l-mübârek lisene erba‘ ve tis‘în ve mi‘ete ve elf

Vasale ve kaydiye fi 7 min Şevval sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

[derkenâr]

mücibince mektûb-ı sadr-ı a‘zâm dahi sâdır olmuştur

[1]

Kıdvetü‘n-nüvvâbi‘l-müteşerri‘in Tekfûrdağ‘ı kazâsı nâ‘ibi Mevlânâ [boşluk] zide ‘ilmuhu ve kıdvetu‘l-emâsil ve‘l-akrân zahîre mübâşiri [boşluk] zide kadruhu tevkî‘-i refî‘-i hümayun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki iskelelerin cümlesinden Der-aliyyeme gelen zehâ‘ir begâyet pâk ve münakkah olup arpa ve çavdâr ve haşak ile memlû zahîre gönderilmemek üzere kuzât ve nüvvâb ve zahîre mübâşirlerine ve e‘imme ahkâm-ı celîlemlerle tenbîh ve te‘kîd olunmakta iken bu def‘a Tekfûrdağ‘ı iskelesinden tevârüd iden zehâ‘ir-i sefinelerinden mahsûs numûne getirilmeyüb nazar olundukta bir kıt‘a senin

humûlesi münakki ve ahirinin humûlesi için ve memzûc olduğu bi'l-mu'âyene nümâyan olmakla siz ki mevlânâ ve zahire mübâşiri mumâ-ileyhimâsız fimâ-ba'd iskele-i mezkûreden tahmîl olunan sefâ'ine yüklenilen zehâ'irin mecmû'ı pâk ve mutahhar olmak üzere teşhîn ve her gemiye vaz' olunan zahîrenin numûnelerini ahz ve bir zarfa vaz' ve temhîr ve sefine re'isine teslim ve Deraliyyeme getirip kapan nâ'ibi yediyle kapuya isâl eylemelerini te'kîd eylemeniz bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [boşluk] ile irsâl olunmuştur ba'dezin iskele-i mezbûrden bu misüllü mahlût ve anla gayr-ı sâlih zahire vürûd eylemek ihtimâli olur ise getiren re'isin gemisi tersâneye rabt ve kendisinin hakkından gelinceğinden mâ'adâ sizin mazhar-ı 'itâb olacağınız da şüphe olmadığı ma'lûmunuz oldukça mefâd-ı emr-i celîlü'ş-şânımı rü'esâ ve iktizâ edenlere kıraat ve zahire ihrâcına cür'et edenlerir zâbıtları ma'rifetleriyle te'dîb ve güşmâl ve siz dahi sefineler humûlelerine nezâret ve getirecekleri zehâ'iri munakkah tahmîl ve numûnelerini temhîr ve re'isleri yedlerine i'tâ ve Deraliyyeme isâle ve ba'dezin memzûc zahire ib'âsını tecvîz ile nefsinizi hâtıra uğratmamağa ihtimâm ve dikkat ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımı'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız tahrîren fî evâ'il-i şehri Şevvâlü'l-mükerrem lisene erba' ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kaydiye fî 13 Min Şevvalu'l-mükerrem sene 1194

Be-makâm-ı Kostaniyye el-mahrûse

Sayfa: 26/b

[1]

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Rodoscuk kazâsı nâ'ibi Mevlân [boşluk] zide 'ilmuhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Tekfûrdağı iskelesinde zahîre mübâşiri olan hassa hasekilerimden zide mecduhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân zâbitan ve iskele emîni [boşluk] zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kutb-ı dâ'ire-i İslâmiyye müşâbehesinde olup makarr-ı hilâfet-i mülûkânem olan Mahmiyye-i Kostantiniyye olan 'ibâdullahın teksîr-i ma'âşlarıçün etrâftan celb-i zehâ'ir husûsuna ikdâm ve ihtimâm-ı mülûkânem masrûf olduğu misüllü zahîre vürûd ede gelen

mahallerin hükkâm ve zâbitânıyla sâ'ir zehâ'ir husûsuna me'mûr olanlar taraflarından dahi tesyîr-i zehâ'ire ikdâm vâcibâtan olduğu zâhir olup ve el-hâletü hazihi Tekfûrdağ'ı iskelesinde külliyyetlü zehâ'ir mevcûd idüğü sahîhan ve tahkîkan inhâ ve ihbâr olunmakla siz ki mevlânâ ve mübâşir ve zâbitân ve iskele emîni mumâ-ileyhimsiz bu emr-i ehemde kat'a ağmâz ve tekâsülü tecvîz eylemeyüb 'ale'd-devâm kemâl-i dikkat ve ihtimâm iderek zehâ'ir-i mevcûdeyi iskele de bulunan ve bir taraftan varan sefâ'ine tahmîl ve fimâ ba'd kazâlardan Tekfûrdağ'ı iskelesine nüzûl edecek zehâ'ir mahlût ve müşevveş olmayub pâk ve munakkah olmak husûsuna dâmin-i dermeyân-ı gayret eylemeleri Edirne Bostancı başısına ve zehâ'iri Tekfûrdağına nüzûl ede gelen kazâların hükkâm ve zâbitânına hitâben mü'ekked ve müşir ve başka emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmakla bir taraftan nüzûl iden zehâ'iri dahi kat'a eğlendirmeyüb kezalik kapan sefâ'inine teşhîn ve'l-hâsıl gerek el-hâletü hazihi mevcûd olan ve gerek bundan sonra nüzûl iden zehâ'irden bir habbesi alıkonulmayub cümlesinin peyder pey sefineler ile Deraliyyeme sevk ve tesbiline bi'l-ittifâk ikdâm ve gayret eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve [boşluk] ile irsâl olunmuştur imdi zahire husûsu mevâd-ı uhraya kıyâs olunmayub umûr-ı mu'tenâ bahâdan olduğu ve bu bâbda ser mû ağmâz ve tekâsül câ'iz olmadığı yakînen ve tahkîken ma'lûmunuz oldukta sefinelerine tahmîl ve ba'de'l-yevm nüzûl iden zehâ'iri dahi min gayr-ı tevfiğin kezalik sefinelere teşhîn ve cümlesini 'ale'l-ittisâl Deraliyyeme sevk ve tesbîl ile infâz-ı emr-i münifime ikdâm ve gayret ve mikdâr-ı zerre terâhi ve tekâsül ve ser mû ağmâz ve tesâhül ile her biriniz mazhar-ı eşedd-i 'akâb olmaktan begâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki [boşluk] vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hilâfından begâyet tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem lisene erba' ve tis'în ve mi'e ve elf Fi 23 Min Şevvâllü'l-mükerrem sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

[derkenar]

Mûcibince mektûb-ı sadr-ı a'zami dahi sâdır olmuştur

[2]

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından halâ Edirne Bostâncıbaşı [boşluk] dâme mecdûhu ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keâm İnoz'dan berü Akdeniz'in Rumili sevâhilinde vâki' iskelelerin kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitan zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vasıl olıcak ma'lûm ola ki Burusa ve Tekfûrdâğ'ı ahâlilerinden bazı kimesneler Yergöğü cânibine varub Eflâk re'âyası ve söz sâhiblerine haberker tesyâr ve kabak tüccârının mübâya'a ve Deraliyyeme getirecekleri revgan-ı sâdenin her bir kantarını dörder gurûş ziyâde bahâ ile on sekiz gurûşa iştirâ ve mübâya'a edeceklerini beyân ve itmâ' ve bu tarîk ile memleket-i Eflâk'dan katî vâfir-i revgan ve ecnâs-ı zehâ'iri 'arabalara tahmîl ve Anadolu câniblerine nakle ibtidâr eyledikleri [derkenar]

Mûcibince mektûb-ı sadr-ı a'zamî ve Edirne Bostâncıbaşı dahi sâdır olmuştur

Sayfa: 27/a

Erbâb-ı vukûf ihbârlarıyla vâsıl-ı sem'-i şahânem olup bu makûlelerin aldıkları zehâ'ir la-muhaleten Edirne ve havâlisinden güzâr ve İnoz vesâ'ir iskelelere isâl olunacağı âşikâr olmağın siz ki Bostancıbaşı ve mevlânâ vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz mezbûrların memur olan yerlere husûsuna İnoz ve diğer iskelelere mu'temed adamlar ib'âs ve 'ale'd-devâm taharri ve Eflâk ve Tuna sâhillerinden 'arabalar ve hayvânât ile isticlâb eyledikleri revgan-ı sâde ve ecnâs zehâ'iri zabt ve bir dirhemini karşı yakaya imrâra cevâz vermeyüb gemilere tahmîl ve defteriyle Âsitane-i 'aliyyeme sevk ve tesbîl ve harekât-ı mezkûreye cesâret edenleri ahz u habs ve ahvâllerini ism ve resmleriyle i'lâma dikkat eylemeniz bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zamım çukadarlarından İsmail zide kadruhu ile irsâl olunmuştur Daru's-saltana-i seniyyem sekenesinin medâr-ı ta'ayyüşleri Eflâk ve Tuna sevâhilinin revgan ve zehâ'irine menût olup hilâf-ı rızâ zehâ'ir-i mezkûreyi kerân bahâ ile mübâya'a ve mahal-i ahire nakl vaz'ına ictisâr edenlerin men' ve te'dîbleri muktezi ve ma'âbir ve mesâlik-i mezkûrenin sedd u bendi sizden matlûb-ı hüsrevânem idüğü ma'lûmunuz oldukta ber-vech-i muharrer Edirne ve havâlisi memur ve sâlifü'l-beyân iskeleleri dâ'ima muhâfaza ve o makûle Eflâk ve Tuna'dan gelen revgan-ı sâde ve zehâ'iri zabt ve getirenleri habs ve keyfiyyetlerini i'lâm

ve zehâ'ir-i mezkûreyi Dersaadetime isâle mübâderet ve kusûr ve rehâvetten hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olup hilâfından gâyetu'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâhir-i Ramazanu'l-mübârek lisene erba'a ve tis'în ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fi 24 Min şevvali'l-mükerrem sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[1]

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Rodoscuk kazâsında nâ'ibü's-şer' olan mevlânâ [boşluk] zide 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Rodoscuk kasabasında vâki' müteveffâ Müderriszâde Abdullatîf Efendi binâ ve ihyâ eylediği câmi'-i şerîfin halâ ber-vech-i meşrûta berât-ı 'âlişânımla mü'ezzin ve türbesinde türbedâr olan Seyyid 'Alî zide şerefuhu südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb mü'ezzinliği ve türbedârlığı umûruna aherden bi-vech ve bilâ-berât ve bilâ-sened müdâhale olunmak icâb etmez iken Rodoscuk kasabası sâkinlerinden Karanfil oğlu Hasan nâm kimesne kendü hâlinde olmayub hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-berât ve bilâ-sened ve bi-gayr-ı hakk türbe-i mezkûrun kapusunun kilidini kırıp ve çerâğını olup türbedârlığı umûruna fuzûli müdâhale ve ta'addi eylediğin bildirüb bilâ-berât ve bilâ-sened türbedârlığı umûruna müdâhale ve ta'addi ettirmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecelden mahallinde şer'le görülmek emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi husûs-ı mezbûre temâm mukayyed ve berâtına nazar idüb göresin câmi'-i mezbûrun mü'ezzinliği ve türbe-i mezkûr türbedârlığı halâ berât-ı şerîfemle bunun üzerinde olup 'uhdesine lâzım gelen hizmetini edâ eder iken mezkûr hilâf-ı şer' ve bilâ-berât ve bilâ-sened mü'ezzinlik ve türbedârlığı umûruna müdâhale ve ta'addi eylediği vâki' ise ashâb-ı ağrâzdan olan mezkûre hilâf-ı şer' ve bilâ-berât ve bilâ-sened türbedâr ve mü'ezzinliği umûruna müdâhale ve taaddhi ettirmeyesin min-ba'd-ı şer'-i şerîfe ve berâtına ve emr-i hümâyunuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyüb husûs-ı mezbûriçün bir dahi emrim varmalu eylemeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasın tahrîren fî evâhir-i şehri Ramazanu'l-mübârek lisene erba' ve tis'în ve mi'e ve elf Vasale ve kayd fi 28 Min şevvâli'l-mükerrem sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye

El-mahrûse

Sayfa: 27/b

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağ'ı nâ'ibi Mevlâna (boşluk) zide ilmuhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân Tekfûrdağ'ı gümrüğü emîni (boşluk) ve yeniçeri zâbıtı ve a'yân ve iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki cebehâne-i 'âmirem ve tophâne ve tersâne-i ma'mûremde i'mâl ve inşâ olunmak üzere olan mühimmât-ı seferiye vâridât-ı harbiye lâzimesiçün bundan akdem Samako ve Tatarpazarı ve havâlisinden dergâh-ı mu'allam kapucubaşlarından halâ Tatarpazarı voyvodası Ahmed dâme mecduhu ma'rifetiyle mübâya'a ve Tekfûrdağ'ı iskelesine nakl ve andan dahi seri'an Asitane-i sa'âdetime irsâli fermânım olan ma'lûmu'l-mikdâr mîri âhen-i hâmin iskele-i mezbûreye hîn-i vürûdunda resm-i gümrüğü ve resm-i kantâr ve hammâliye ve resm-i bâc ve harc-ı iskele vesâ'ır bu makûle rûsûmât mutâlebesi memnû'âtan iken bu avânda iskele-i mezbûre naklv e idhâr olunan Samakovi bin kantâr mikdârı timûrdan resm-i kantâriye mutâlebesiyle Dersaadetime nakline mûmâna'at eyledikleri mübâya'acı-i mumâ-ileyh tarafından inhâ olunmakla imdî siz ki nâ'ib ve gümrükcü ve zâbıt-ı mumâ-ileyhim ve sâ'irlerisiz timûr-ı mezbûrdan ba'dezin o makûle resm-i kantâr ve resm-i gümrük ve hammâliye ve resm-i bâc ve iskele harcı ve rûsûmât-ı sâ'ire mutâlebesiyle taaddi ve rencide ve bir sa'ât meks ve tevkîf ettirmeyüb ta'addiye cesâret ederi olur ise ma'rifet-i şer' ve ma'rifetleriniz ile men' ve ref' ve timûr-ı mezbûru iskele-i mezbûr da mevcûd bulunan sefâyine der-'akab iki şer yüz samakovi tahmîl ve ol vechle seri'an tekmîl ve 'alâ cenâhu'l-isti'mâl Deraliyyeme sevk ve irsâl ve tesbîl ve mahalline teslim ettirdüb eğer bundan sonra dahi gerek resm-i mutâlebesi ve gerek ashâb-ı sefâyinden sefînesine tahmîl husûsunda ve ... diğeri ile naklî te'hîrine bâ'is-i harekete cesâret ideri olur ise te'dîb ve küşü için ism ve resmiyle Dersaadetime tahrîr ve inhâya mübâderet eylemeniz fermânım olmağın hassaten işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur imdî vusûlünde ber-minvâl-i meşrûh kapucubaşı-i mumâ-ileyh ma'rifetiyle mübâya'a ve nakli tertîb ve fermânım olan âhen-i mezbûr mîri mübâya'a âhen-i hâmindan olup balâda mezkûr rûsûmâta dâ'ır bir akçe ve bir habbe mutâlebesini mugâyir-i rızâ-yı 'aliyyem olmakla balâ da zikr u beyân olunduğu üzere iskele-i mezbûre nakl ve mevcûd ettirilen âhen-i hâmdan rûsûmât-ı mezkûreye dâ'ır bir akçe ve bir habbe

mutâlebe ve taaddi ettirilmeksizin der-‘akab mevcûd bulunan sefâ’ının beherine iki şer yüz Samakovi kantâr âhen-i hâm tahmîl ve seri‘ân Deraliyyeme irsâl ve tesbîl ve tesyîre ihtimâm ve dikkat ve eğer bundan sonra dahi resm-i kantâr ve rûsûmât-ı sâ’ire mutâlebesiyle taaddi ve nakline mûmâna‘at edenler her kim olur ise olsun te’dîb ve gûşmâliçün ism ve şöhetleriyle Dersaadetime tahrîr ve inhâya mübâderet ve ihmâl ve müsâmaha ile âhen-i mezbûrun te’hîr ve ta‘îlinden ittikâ ve mübâ‘adet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr iden işbu emr-i şerîf-i celilü’ş-şân vâcibu’l-ittibâ‘ımın mazmûnuyla ‘âmil olasız şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’r-râbi‘ ‘aşer min Şa‘bânu’l-mu‘azzam lisene erba‘a ve tis‘în ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fi 28 min Şevvâl sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye

El-mahrûse,

Sayfa: 28/a

[1]

Kıdvetü’n-nüvvâbi’l-müteşerri‘în Tekfûrdağ’ı nâ’ibi Mevlânâ (boşluk) zide ‘ilmuhu ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân Tekfûrdağ’ı iskelesinde zahîre mübâşiri (boşluk) vesâ’ir zâbitân zide kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Âsitâne-i devlet-i âşiyânım sükkânının emr-i taayyüşde zarûretten vikâyeleri kurb ve civâr da vâki‘ iskelelerden ‘ale’d-devâm kayıklar ve sefineler ile celb-i zehâ’ire menût olduğu ve Tekfûrdağ’ı iskelesi boğazdan içerüde olmak mülâsebesiyle mevsim-i şitâ da dahi zahîre celbi kâbil-i imkân idüğü mukarrer ve el-hâletü hazihi iskele-i merkûme de sağır ve kebîr kayık ve çekdirme elli kıt‘adan mütecâviz sefâ’in mevcûd olmakla bunlar ile Deraliyyeme katî vâfir zehâ’ir isticlâbı mümkün olacağı eğerçi tahakkuk olunup lakin sefâ’in-i merkûme rû’esâsından bazıları kasımdan sonra bahr da seyr-i sefine hâzırı müstelzimdir diyü kayık ve gemilerini kışlaya bağlamaları ihtimâlden ba’îd olmamağın siz ki mevlânâ ve zahîre mübâşiri ve zâbitân-ı mumâ-ileyhimsiz iskele-i merkûme de olan kayık ve çekleve ve çekdirme ve sağır ve kebîr sefinenin mecmû‘unu mart dokuzuna dek zinhâr ve zinhâr kışlaya bağlatmayub pey a pey derûnlarına zehâ’ir tahmîl ve derbâr-ı ‘adâlet-i karârıma sevk ve tesbîle ikdâm ve dikkat eylemeniz bâbında mahsûsan işbu emr-

i şerîfîm ısdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur Tekfûrdağ'ı İstanbul'a akreb olduğundan mahâl-i ba'îde misüllü sefâ'in ve kayıkların amed-i şüddlerinde su'ûbet olmadığı ecelden iskele-i merkûme de ne kadar kayık ve çekdirme ve süfün-i sağîre ve kebîresi var ise mart dokuzuna değin iskeleye rabt ettirmeyüb zehâ'ir ile mahmûlen Deraliyye tesyârları matlûb-ı hümâyunum idüğü ve rü'esâ ve ashâb-ı sefâ'inden emr-i celilü'l-kadrime muhâlefet edenler te'dîb ve güşmâl olacakları ma'lûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer mefâd-ı hükm-i münifimi cümlesine tefhîm ve infâz-ı mazmûnuna ihtimâm ve dikkat ve kusûr ve rehâvetten hazer ve mücânebet eylemeniz fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hilâfından hazer eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-evâhir-i şevveli'l-mükerrerem lisene erba'a ve tis'în ve mi'e ve elf

Vasale ve kaydiyhe fi 9 Min Zi'l-kade sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

[2]

İle iktifâ olunmayub 'akâb-ı mu'âmelesine giriftâr olacağınız bi-iştibâh idüğü ma'lûmunuz oldukta ber-minvâl-i muharrer madde-i merkûmeyye bi'l-ittifâk nezâret ve revgan bezir ve sisâm ve keten tohumu ve İslâmbol'a mahsûs ecnâs havâyicden bir dânesini mahal-i ahire verdirmeyüb cümlesini defteriyle Deraliyyeme ib'âsa mübâderet ve kusur ve rehâvetten begâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-ı makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından tevakkuf ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi evâ'il-i Şehr-i zi'l-kade sene erba'a ve tis'în ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fi 13 Zi'l-kade sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye

El-mahrûse

[1]

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Tekfûrdağ'ı kazâsı nâ'ibi mevlânâ (boşluk) zide 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Edirne sâkinlerinden Hâfız Mehmed nâm kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunun oğlu Monla Zekeriyâ dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde 'arzıyla mukayyed olup hilâf-ı şer'-i şerîf nâ-hemvâre hareketi yoğiken halâ Tekfûrdağ'ında sâkin sâbika Edirne Bostancı başısı Şa'bânzâde El-hâc İbrahim Bostancıbaşılığı vaktinde işbu sene-i mübâreke de oğlu merkûm hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayr-ı hakkın katl ve gadr-ı külli ve zulm-i sarîh eylediğin ve mezkûr ile mukâvemet emr-i 'asir ve ahvâli diğér gün olduğun ve bu bâbda da'vâsına muvâfık Şeyhü'l-İslâmdan fetevâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb mübâşir ma'rifetiyle fetevâ-yı şerîfe mûcibince şer'le görölüp icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â-yı merhamet etmeğin mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görölüp ihkâk-ı hakk olunmak için hakikatini i'lâm olunmak emrim olmuştur buyurdum ki bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zam çukadarlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin zide kadruhu hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbında sâdir olan emrim üzere 'amel dahi sen ki mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin ta'yîn olunan mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifetiyle husûs-ı mezbûru ma'rifet-i şer'le rü'yet ve ihkâk olunmak için hakikat-i hâli vukû'ı ve ciheti üzere Deraliyyeme 'arz ve i'lâm eyleyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasın şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâsıt-ı şevvâli'l-mükerrem lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fî 13 Min zi'l-kade sene 1194

Be-makâm-ı Kostantiniyye El-mahrûse

[2]

Kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denu'l-fazâ'il ve'l-keâm mevlânâ Tekfûrdağ'ı kâdısı zide fazluhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bostanyan-ı hassa hasekilerinden bu def'a Deraliyyemden husûs-ı âtiye mübâşir ta'yîn olunan El-hâc Hasan zide mecduhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki umûr-ı zehâ'ir mevâd-ı sâ'ireye kıyâs olunup Dâru's-saltana-i seniyyem sekenesinin emr-i ma'âşda Anadolu ve ahir mahallere naklinin men'ine menût olduğundan Bostanyan hasekilerinden Ahmed Haseki sâdık ve kârgüzâr ve müstakim ve mücerrebü'l-etvâr olmak mülâhazasıyla Tekfûrdağ'ı iskelesinin zahire

mübâşireti ‘uhdesinde ihâle ve me’mûr kılınmışidi haseki-i mezbûr kendü hâlinde durmayub mübâya’a umûruna dahi müdâhale ve hâcegân-ı divân-ı hümayunumdan

Sayfa:29/a

Tekfûrdağ’ı mübâya’acısı kıdvetu’l-emâcid ve’l-a’yân El-hâc Mustafa zide mecduhunun hakkında hilâf-ı inhâ iştika-yı mütezammın ‘arz ve mahzar tedârîki dâ’iyyesinde olduğundan fazla Akçe Kazanlık kazâsının üç bin yedi yüz elli keyl hisse-i mübâya’assını nakle mûmâna’at ve Zağra-i ‘atîk kazâsına tâbi’ Derbend Karyesinin yüz altmış beş keyl mübâya’asını dahi iskeleye celb ve mahzene vaz’a mâni’ olduğu ve Tekfûrdağı etrâfında mevcûd zehâ’ir-i vâfireyi Dersaadet’ime tesyîr ettirmeyüb habbâzane elli ve elli beş ve altmış paraya tevzî’ ve vaz’ ve hareketi mübâya’a ve zehâ’ir umûruna ilkâ-yı ihtilâl eylediği inhâ olunmağın mezbûr Ahmed Haseki zahîre mübâşiretinden ‘azl ve mübâşiret-i merkûme sen ki haseki-i mumâ-ileyhsin sana tefvîz olunmakla imdi der ‘adâlet-makarrımdan ve Tekfûrdağ’ına varub Edirne Bostancıbaşı ile bi’l-muhâbere kazâların zehâ’ini iskele-i mezbûreye isticlâb ve mevcûd olan ve bir taraftan varan sefâine tahmîl ve asitâne-i devlet-i aşiyâneme pey a pey sevk ve tesbile müsâra’at ve Tekfûrdağ’ı ve havâlisi sevâhilini ‘ale’-d-devâm tecessüs ve Barani ve Anadolu sefinelerine bir habbe zahire verilmemesine ve cesâret edenleri taharri ve ahz ve habs ve Deraliyyeme i’lâm ederek sâdikâne ve müstakîmâne ikmâl-i me’mûriyetine bezl-i kudret eylemek bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve yedîne i’tâ olunmuştur senden râsiti ve istikâmet me’mûl olduğuna binâ’en ikrarın beyninden intihâb ve bu maddeye me’mûl kılınmış olduğun hasebiyle sen dahi selefin misüllü taattul-i umûr-ı mübâya’ayî mûcib-i evzâ’a ve hilâf-ı rızâ etvâra ictisâr eylemek ihtimâlin olur ise bâb-ı ‘afv ve ‘ağmâs-ı mesdûd olduğu ma’lûmun oldukta ber-minvâl-i muharrer Edirne bostancıbaşı ile muhâbere ve ittifâk ve kazâların zahirelerini celb ve Deraliyyeme sefâ’in ile külli zehâ’ir ib’âs ve Tekfûrdağ’ı ve havâlisi sâhillerinde gemi ve kayık yanaşması mümkün olan yerleri muhâfaza ve Anadolu câniblerine habbe-i vâhide zahire vermeğe mücâseret edenler ele getirilip ahz u habs ve i’lâm olunmak dakîkalarına dâ’imâ ri’âyet ve sen ki mevlâna-yı mumâ-ileyhsin sen dahi emr-i zehâ’ir de haseki-i mumâ-ileyhe mu’âvenet ve münâfi-i tenbîhât-ı şahânem halât vukû’undan begâyet hazer ve mübâ’adet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda ber-vech-i meşrûh şeref-yâfte-i sudûr fermân-ı vâcibu’l-ittibâ’ ve lâzımu’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ’at-

makrûnuyla ‘amel ve hareket ve hilâfından ziyâde hazer ve mübâ‘adet eyleyesiz şöyle
bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsîz tahrîren fi‘l-evâ‘il-i şeh-r-i Zi‘l-hicce-ti’ş-şerife
lisene erba‘a ve tis‘în ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fi 23 Zi‘l-hicce sene 1194

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[1]

Kıdvetu’n-nüvvâbi‘l-müteşerri‘n Tekfûrdağ‘ı kazâsı nâ‘ibi mevlânâ (boşluk) ‘ilmuhu
tevkî‘-i refî‘-i hümayun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Dimitri nâm zimmi südde-i sa‘âdetime
‘arz-ı hâl idüb kazâ-i mezbûr mütemekkinelerinden vâlidesi (boşluk) nâm nasrâniye
hâlîke oldukta terekesi irs-i şer‘le bununla babası kazâ-i mezbûr da sâkin ‘Aleksandır nâm
zimmiye intikâl eyledikde vâlidesi mürd-i mesfûreden müntakil bin beş yüz gurûş vesâ‘ir
hakk-ı irsiyesini babası mesfûr bin yüz doksan (boşluk) senesinde zabt ve atrin babası
mesfûr dahi mürd olup terekesi irs-i şer‘le bununla yine kazâ-i mezbûre sâkinelerinden
üvey vâlidesi Aklice nâm nasrâniyeye intikâl etmişken mersûm Aklice hisse-i irsiyesini
ahz u kabza kanâ‘at etmeyüb gerek vâlidesinden ve gerek babası mürd-i mesfûrdan
muntakil hissesine isâbet iden beş bin gurûştan mütecâvir hakk-ı irsiyesin oğlu Yani nâm
zimmi ile yek dil olarak fuzûli zabt ve mu‘ayyen-i kesîresi olduğundan mukâvemet
iktidârı olmağın bildirip çavuş mübâşiretiyle mahallinde şer‘le görölüp babası

Sayfa:29/b

Ve vâlidesi mürd-i mesfûrlardan müntakil mersûmların fuzûli zabt eyledikleri hakk-ı
irsiyesi her ne ise temâmen tahsîl ve bi-kusûr kendüye alıverilip icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı
hakk olunmak bâbında hükm-i hümayunum ricâ eylediği ecelden çavuş mübâşeretiyle
mahallinde şer‘le rü‘yet ve ihkâk-ı hakk olunmak emrim olmuştur buyurdum ki divân-ı
hümayunum çavuşlarından mübâşir ta‘yîn olunan kıdvetu‘l-emâsil ve‘l-akrân Mustafa
Çavuş zide kadruhu hükm-i şerifimle vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere
‘amel dahi sen ki mevlâna-yı mumâ-ileyhsin ma‘rifetinin ve ta‘yîn olunan çavuş-ı mumâ-
ileyh mübâşeretiyle mesfûranı mahallinde meclis-i şer‘e ihzâr ve bununla terâfu‘-ı şer‘ ve
mukaddemâ bir def‘a şer‘le görölüp fasl olunmayan husûsların temâm-ı hakk ve ‘adl
üzere mukayyed olup göresin i‘lâm olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer‘-i
kavîmle ‘amel idüb dahi vech-i meşrûh üzere vâlidesi ve babası mürd-i mesfûrların fuzûli

zabt eyledikleri hakk-ı irsiyesi her ne ise ba'de's-sübût hükm idüb bi't-temâm tahsîl ve bi-kusur alıverüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk eylesin min ba'd şer'-i şerîfe ve emr-i 'âlişânıma muhâlif kimesneye iş ettirmeyüb bu husûs için tekrâr emr-i şerifim ısdâr ve irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i zi'l-hiccet-i ş-şerîfe lisene erba'a ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fi 17 Muharremu'l-harâm sene 1195

Be-makâm-ı kostantiniyye elmahrûse

[2]

.... hânehâ-i bedel-i nüzûl kazâ-i mezkûrîn der-livâ-i Gelibolu 'an-vâcib-i ber-mûceb-i defter-i hazine-i âmire

Kazâ-i Rodoscuk nâm-ı diğer Tekfûrdağı

Cem'an-ı yekûn

303.5 hâne

Yarım humus 1 rub 1 sülûs

Tahrîren fi 14 Z.a sene 1194

[3]

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keâm Şehirköyü ve Eyneçik ve Rodoscuk nâm-ı diğer Tekfûrdağı'ı kazâlarının kâdıları ve nâ'ibleri zide fazluhum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki hazine-i 'âmirem defterleri mûcibince Gelibolu sancâğında vâki' zikr olunan kazâların altı yüz otuz yedi buçuk ve bir sülûs ve bir rub' ve buçuk humus bedel-i nüzûl hâneleri olup Tavukcubaşı ocaklığı olmakla bin yüz doksan beş senesine mahsûb olmak üzere bedel-i nüzûlleri malı cem' ve tahsîl olunmak lâzım gelmeğın (boşluk) der-'uhde olunup yedîne mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti verilmekle imdi mûcibince cem' ve tahsîl ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüb dahi sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere livâ-i mezkûre de vâki' zikr olunan kazâların ol mikdar bedel-i nüzûl haneleirnin beher hanesinden altışar yüz akçe bedel-i nüzûlleri malı irsâl olunan mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti mûcibince yerlü yerinden cemî' ve tahsîl ve hassa tavukcubaşısı tarafına edâ ve teslîm ettirdüb hilâf-ı emr-i defter kimesneye taallül ve muhalefet ettirmeyesiz ve bundan mâ'adâ mübâşir-i

mezbûrun cihet-i ma‘âşîçün her bir bedel-i nüzûl hanelerinden otuz akçe vech-i ma‘âş aldirdub ve hîn-i tahsilde miriçün alınan akçenin her yüz on akçesinden bir esedi gurûş aldirdub ve mîriçün alınan akçeyi hazine-i ‘âmireme alındığı vech üzere aldirdub bundan ziyâde ve noksan alınmaya ve aldirmayasız kesr-i defterden ve naks-ı hânedan ve fermânımdan ziyâde mutâlebesiyle zulm ve taaddiden ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz ‘âlâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis ‘aşer min zi’l-kadeti’s-şerîfe lisene erba‘a ve tis‘în ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd

Fi 23 min Muharremu’l-harâm sene 1195

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa:30/a

Vakf-ı ‘an-vâcib-i hânehâ-i Makyan ve Kararihzâde bâ-mukâbele-i ‘avârız kaza-i mezkûrin der-livâ-i Gelibolu ber-mûcib-i defter-i hazîne-i ‘âmiरे

Kazâ-i Rodoscuk nâm-ı diğer Tekfûrdağı 2 hums 1 rub‘ 1 sülûs 303 hâne	Mâkiyân 9120 cenâh	Karârih 3039 cenâh

Tahrîren fi 14 min R.a sena 1194

[1]

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinu’l-fazâ’il ve’l-keâm Şehirköyü ve İncik ve Rodoscuk nâm-ı diğer Tekfûrdağı’ı kazâlarının kâdıları ve nâ’ibleri zide fazluhum tevki‘-i refi‘-i hümayun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki hazine-i ‘âmiरे defterleri mûcibince Gelibolu sancâğında vâki‘ zikr olunan kazâların altı yüz otuz yedi ve bir sülûs ve bir rub‘ ve iki hums ‘avârız hânesi olup ‘avârızları mukâbelesinde nefis-i nefis-i hümayunum içün matbah-ı ‘âmireme ‘aynı tavuk viregeldikleri mu‘tâd-ı kadîm olmakla bin yüz doksan beş senesine mahsûb olmak üzere cem‘ ve tahsîli lâzım gelmeğın (boşluk) der-uhde olunup yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle imdi mûcebince vakt ve zamânıyla cem‘ ve tahsîl ettirmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere ‘amel idüb dahi sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûr da vâki‘ zikr olunan kazâların ol mikdâr

‘avâriz hânelerinin her bir hânesinden otuzar cenâh tavuk ve onar cenâh piliçlerin irsâl olunan mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti mücebince vakt ve zamânıyla cem‘ ve tahsîl ve hassa tavukçubaşısı zide mecduhu tarafına teslîm ettirilip hilâf-ı emr ve defter kimesneye taallul ve ‘inâd ve muhâlefet ettirmeyesiz kesr-i defterden ve naks-ı hânedan ve fermânımdan ziyâde mütalebe zulm ve taaddi olunmaktan begâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fi‘l-yevmi’s-sâdis ‘aşer min Zi‘l-kade lisene erba‘ ve tis‘în ve mi‘e ve elf

Vasale ve kayd fi 23 min Muharremu’l-harâm sene 1195

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse m

[2]

İşbu bin yüz doksan beş senesine mahsûb olmak üzere medîne-i Rodoscuk kazâsının üç yüz üç buçuk ve bir rub‘ ve bir sülûs ve nısf hums bedel nüzûl hâneleri olup her bir hânedan gurûş yüz on akçe hesâbı üzere altı yüz akçe bedel-i nüzûl ve otuzar akçe vech-i ma‘âş cem‘ân altı yüz otuz akçe ve üç yüz üç ve bir rub‘ ve bir sülûs ve iki hums ‘avâriz-hânelerinin dahi her birinden otuzar cenâh tavuk ve onar cenâh piliç cem‘ ve tahsîl olunmak bâbında sâdır olan iki kıt‘a emr-i cihân metâ‘-ı sultânî ve nişânlu sûret-i defter-i hakânî fahru’l-emâsil ve’l-akrân hassa hasekilerinden bâ‘is-i hazâ‘l-defter Ekşi Hamzazâde Haseki Ahmed Ağa yediyle medîne-i mezbûre mahkemesine vusûl ve bade’l-kayd ve’l-kabûl cümle a‘yân ve eşrâf ve e‘imme ve hutebâ ve re‘âya vesâ‘ir ahâlî-i kazâ muvâcehelerinde kıraat ve tefhîm ve kerihtesi asla zamm(samm) ve kesr-i hâne ve mesârif-i mühimmesi ba‘de’l-hesâb ve’t-terkîm bi’l-ittifâk tevzî‘ ve taksîm olundukta elyevm mevcûd olan yalnız iki yüz seksen üç ve bir sülûs ve nısf hums hânelerinin her birine gurûş yüz yirmi akçe hesâbınca yalnız yedi yüz yetmiş dört akçe bedel-i nüzûl ve kırk üçer cenâh tavuk isâbet etmekle vakt ve zamânıyla tahsîl olunmak için mumâ-ileyh yedine kıbel-i şer‘-i kavîmden i‘tâ ve teslîm olunan müfredât defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur hurrire fi‘l-hâmis ve’l-ışrin min Muharremu’l-harâm lisene hamse ve tis‘în ve mi‘e ve elf

Mahalle-i ehl-i İslâm

Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey Hâne 3	Mahalle-i El-hâc Mehmed Hâne 2	Mahalle-i Dudu Hâtun Hâne Yarım	Mahalle-i Behram Reis Hâne 1.5 Rub‘1	Mahalle-i El-hâc Hürmüz Hâne 2.5

Mahalle-i Dizdârzâde Sülüs 1	Mahalle-i Leb-i Deryâ Hâne Yarım	Mahalle-i Hâce Veli Hâne 2.5 rub' 1	Mahalle-i İbrahim Bey Hâne 2.5	Mahalle-i Yunus Beyh Hâne 1.5 rub' 1
Mahalle-i cennet Hâtun Sülüs 1	Mahalle-i elhâc İsa Hâne 3.5 Rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Yarım hâne Sülüs 1	Mahalle-i Câmi-i Atik Hâne 1.5	Mahalle-i Hoca Bayezid Hâne 1.5

Sayfa:30/b

Mahalle-i Hüseyin Çavuş Hâne 1 rub' 1	Mahalle-i El-hâc Musa Hâne 1	Mahalle-i Râziye Hâtun Hâne 4.5	Yekün Hâne 32 rub' 1	

Kurâ-i Müslümânân

Karye-i Gâzi oğlu Hâne 1	Karye-i Büyük Kara Evli Hâne 3.5	Karye-i Husunlu 2 hâne	Karye-i Köse İlyas Hâne Yarım	Karye-i Doğancı 1 sülüs
Karye-i Kayı Hâne 4.5 rub'2	Karye-i Risan Hâne 1	Karye-i Gündüzlü Hâne 1	Karye-i Köpekli Hâne 1	Karye-i Müsellem Hâne 1 rub'1
Karye-i 'Osmânlı Hâne 3	Karye-i Büyük Benarlı Hâne 2 Yarım sülüs	Karye-i Küçük Benarlı Hâne 1	Karye-i Fahrioğlu Hâne 2	Karye-i Kara Halil Hâne 4
Karye-i Ortaca Hâne 2	Karye-i Küçük Karaca Murad Hâne 2	Karye-i Ahmed Keli? Hâne 2	Karye-i Timurlu Hâne 1.5	Karye-i Hacı Hâne 1.5
Karye-i Bıyık Ali Sülüs 1	Karye-i sekbânlı Hâne 1 Rub' 1	Karye-i Gönceli Hâne 3 Rub '1	Karye-i Büyük Kılıçlı Hâne 1	Karye-i Orucbey Hâne 1.5 Rub' 1
Karye-i küçük kılıçlı Hâne 1.5 Rub'1	Karye-i ... Hâne 1 Rub'1	Karye-i Çanakçı Hâne 1.5	Karye-i Naib Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 1
Karye-i Yazır Hâne 3	Karye-i Kara Hisarlı Hâne 3 Rub'1	Karye-i Yayabaşı Hâne 2	Karye-i Küçük Kara evli Yarım hâne	Karye-i Yağcı Hâne 1
Karye-i Nusretli Hâne 4	Karye-i Müslümanan Benarus Sülüs 2	Yekün Hâne 67 Rub'1 Yarım sülüs		

Karye-i Kefere-i Erba'a

Karye-i kefere-i Benarus Hâne 10.5 Rub'1	Karye-i Kefere Aşaklar Hâne 11.5 Rub'1	Karye-i Kefere-i Cedid Hâne 6.5	Karye-i Kefere Kumbağı Hâne 7	Yekün hâne 36

Tavâ'if-i Selase

Tâ'ife-i Rumyân Şehr-i gayr-ı ez menzil Hâne 36.5 Rub'1	Tâ'ife-i Ermeniyân şehr-i gayr-ı ez menzil Hâne 55.5 Rub'1 Sülüs 1	Tâ'ife-i Yahudiyân şehr-i bâ-cem'ihim Hâne 20		

Odahâ-i nefis-i Rodoscuk

Der-mahalle-i Canbâşzâde	Der-tasarruf-1 El-hâc Ahmed Oda 4 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 Yusuf Ağazade Oda 4 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 İsa odabaşı Oda 5 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 Hüseyin Ağazade Oda 4 1.5 rub Der-tasarruf-1
Der-mahalle-i El-hac Mehmed	Der-tasarruf-1 Sitlizâde Oda 7 Yarım hâne Yarım rub'	Der-Mahalle-i Câmi'-i 'Atîk	Der-tasarruf-1 Gedikzâde Oda 7 Rub'1	Der-mahalle-i Dizdârzâde
Der-tasarruf-1 Yusuf Ağazade Oda 5 Yarım hâne	Der-mahalle-i El-hâc Hürmüz	Der-tasarruf-1 El-hâc Musa Oda 2 Rub'1	Der-tasarruf-1 Aci Yako Oda 3 Rub' 1	Der-tasarruf-1 Hancam oğlu Avarım Oda 2 Sülûsan rub'
Tasarruf Yazıcıoğlu Abraham Oda 1 Sülûsan rub'	Yekün 6 oda Yarım hâne	Der-mahalle-i Behram Re'is	Der-tasarruf-1 Salti Yahudi Oda 2 Rub'1.5	Der-tasarruf-1 İbrahim Efendi Oda 5 Rub' 1
Der-tasarruf-1 El-hac Musa Oda 4 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 yusufağzade Oda 2 Rub' 1.5	Der-tasarruf-1 Derviş Hatûn Oda 2 Yarım hâne	Der-mahalle-i Baba Franci	Der- tasarruf ser-bevvâbin El-hac Ahmed Ağa Oda 17 Hâne 1.5 rub' 1

Der-tasarruf Yusuf Ağazade Oda 2 rub' 1.5	Der-tasarruf-1 Tanaş zimmi Oda 4 Yarım hâne	Dermahalle-i Baba Kostantin	Der-tasarruf-1 Halime bint-i Rıdvan Oda 6 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 Mehmed Beşe Oda 4 Yarım hâne
Mahalle-i Papa Yanaki	Der-tasarruf-1 Bayram Ağa Oda 5 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 Seyyid Ömer Çelebi Oda 3 Rub' 1	Der-mahalle-i Cedid	Der-tasarruf-1 El- hacc Ahmed Oda 5 Rub' 1
Der-tasarruf-1 Hüseyin Bey Oda 3 Rub' 1	Der-tasarruf-1 Müminzâde Oda 5 Rub' 1	Der-tasarruf-1 Bezirci Gazel ve Yorgarcı oğlu Bezirhâne 1 Yarım hâne		

Sayfa:31/a

Der-tasarruf-1 Yusuf Ağazâde Oda 5 rub' 1	Der-tasarruf-1 Aşık Ömer ...zâde Oda 14 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 Mustafa Ağa Oda 13 Hâne 1 Rub' 1
Der-tasarruf-1 Kürekçioğlu Oda 5 Rub' 1	Der-tasarruf-1 Hüseyin Ağazade Oda 15 Hâne 1.5	Der-tasarruf-1 İbrahim Beşe Oda 15 Yarım hâne
Der-tasarruf-1 Matrakçızade Oda 15 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 Süleyman Efendi Oda 3 Rub' 1	Der-tasarruf-1 El-hâcc Halil Oda 14 Hâne 1
Der-tasarruf-1 Elhâc Ahmed Efendi Oda 16 Hâne 1	Der-tasarruf-1 Yusuf Ağazade Oda 5 Yarım hâne	Der-tasarruf-1 El-hâc Ahmed Oda 2 Rub' 1
Der-tasarruf-1 El-hâc Mehmed Oda 2 Rub' 1	Tasarruf-1 Elhac Halil Ağa Oda 11 Hâne 1 Rub' 1	Tasarruf Debbâğzâde El-hâc Ahmed Oda 5 Rub' 2
Der-tasarruf Emine hatun Oda 24 Hâne 1 Rub' 1 Sülüs 1	Der-tasarruf-1 El-hac Ramazan Oda 7 Rub' 2.5	Der-tasarruf-1 Hayri Hatun Oda 7 Hums 1 hums-1 hums 2
Der-tasarruf-1 Mehmed Ağa Oda 4 hums-1 hums 4	Der-tasarruf-1 Agob Re'is Oda 3 hums-1 hums 3	Der-tasarruf-1 Derzi Asvador oda1 hums-1 hums 1
	Yekün 15 oda 3 hums	

Der-tasarruf Simon zimmi Oda 2 rub' 1	Der-tasarruf-ı Avanis zimmi Oda 3 Rub 1	cem'an yekün hâne 24 Sülüs 1 Hums 3
	Min haysu'l-mecmû' Hâne 283 Sülüs 6 Yarım hums	

[1]

şer'îât-ı şî'âr Kırkkilise ve Baba-yı 'Atîk ve Bergos ve Çorlu ve Silivri ve Ereğli ve Tekfûrdağ'ı kâdıları faziletlü efendiler hazretleri zide fazluhum ve kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân zâbitân ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir iş erleri zide kadruhum da'vât-ı hâlisâ ve teslimât-ı vâfiye ithâfiyla inhâ olunur ki bu hilâlde kazâlarınız derûnunda bir kaç nefer ma'lûmu'l-ism şurâ-yı eşkiyâları zuhûr ve kazâ ve kurâlarınız da ve tarîk-i cadde ve yemîn ve yesâr da ve Çorlu ve Silivri ve Türkmenli meyânelerinde leylen ve nehâren geşt ü güzâr ve fukâra ve zu'afâ ve ebnâ-i sebîle dest-i tasallut ve isâl-i hasâr ve katl-i nüfûs ve gasb ve emvâle ictisâr ve bu avânda Çorlu havâlilerinde bir kaç nefer kimesnelerin maktûlen bulundukların ve bu mevâdd-ı katle cesâret edenlerin kazâlarınız da istinâdları dahi olduğunu bu def'a taraf-ı devlet-i 'aliyyeden ba-tahrîr tarafımıza ihbâr ve bâ-yı vech-i gân bi't-taharri tahsîs ve her kimler olur ise olsun ahz ve ele getirilip haberini Deraliyyeye müsâra'at eylememiz istid'â olunmakla hassaten tarafımızdan kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) zide kadruhu mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağın imdi kazâlarınız da bu makûle kıtâ'-ı tarîk eşkiyâsı zuhûr ve katl-i nüfûsa ictisâr birle istinâdları olan kimesneler her kimler ise ism ve resimleriyle tarafımıza tahrîr ve inhâ eylemek lâzıme-i zimmetleriniz iken adem-i ihbârınız mahzan kemâl-i rehâvet ve ...(silik) ve istinâdları olan kimesnelerin hâtırına mürâ'beten yek dil olmazdan neş'et eder bir ma'nâ olduğu ru-nümâ ve melhûz gayr-ı ba'îd olmakla eşkiyâ-yı merkûmlar ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifeti ve cümle ittifâkıyla kazâlarınız ve kurâlarında ve mazanne olan mahaller de kemâl-i dikkat ve taharri birle sirren ve 'alenen tecessüs ve tefahhus ve her kimler ise haber alınıp her kangı mahaller de bulunurlar ise 'alâ eyyi hâlin ahz ve mübâşir-i mumâ-ileyhe teslîm ve tarafımıza irsâl ve isâline mezîd-i ihtimâm ve gayret ve eğer eşkiyâ-yı mezbûrların ahz ve ele getirilmesine 'adem-i mu'âvenet ve ednâ tekâsül ve rehâvet veya sâhib birle

Sayfa:31/b

ber-takrîb firâr ve gaybet ve zerre nüma hâtıra ve mürâ'at eylemeniz lâzım gelir ise 'alimallah-ı te'âla kazâlarınızın a'yân ve iş erleri Deraliyyeye tahrîr ve eşkiyâ-yı mezbûrların ahz ve ele getirilmesine bezl-i miknet ve hilâfı gûna hareketten tevakku ve mübâ'adet eylemeniz bâbında işbu mektûb tahrîr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur inşaallah te'âla vusûlünde gerekdir ki ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifeti ve cümle ittifâkıyla vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz ve's-selâm fi 17 Min muharremu'l-harâm sene 1195

El-hâc Süleyman

Sipâhiyan-ı Edirne ser-bevvâbyân-ı dergâh-ı 'âli halâ

Sahh

Verilen fermân derkenâr

Mezbûre Aişe müdde'âsını ber-vechle ityâna kâdire olunamayub ve müteveffıye-i merkûmeye vârise dahi olamadığından mezbûran 'Osman ve Zeliha üzerlerine şer'an bir nesne lâzım gelmemekle bi-vech-i şer'i mu'ârazadan men' olunduğunu nâtık Rodoscuk nâ'ibi Hafız Mustafa Efendinin 'arzının mefhûmu bâ-fermân-ı 'âli şerh verildi fi 8 Min Şevvâl sene 1194

[1]

Tekfûrdağ'ı kazâsı nâ'ibine hükm ki

Kazâ-i mezbûre sâkinelerinden 'Aişe nâm hâtun südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb yine kazâ-i mezbûre sâkinelerinden bunun hemşiresi Râbiş nâm hâtun bin yüz doksan (boşluk) senesinde müteveffıye oldukça mâlike olduğu bin gurûş kıymetlü mülk menzil ile bir aded altun küpe ve bir 'aded incü kuşak ve bir 'aded altun bilezik ve menzil-i mezbûr derûnunda mevcûd sâ'ir emvâl ve eşyâsı irs-i şer'le buna intikâl idüb ahz u kabz etmek murâd eyledikde aherden bir vechle dahl ve taarruz olunmak icâb etmez iken kazâ-i mezbûr sâkinelerinden sandalcı 'Osmân nâm kimesne ile Zelihâ nâm hatun birbirleriyle yek dil ve yekcihet olup ve hilâf-ı şer'-i şerîf mûrisi müteveffıye-i mezbûreden mütekallice sâlifü'z-zikr hakk-ı irsiyesin vermeyüb ve tagalluben olup ve gadr-ı külli ve zulm-i sarîh eylediklerin bildirip çavuş mübâşeretle şer'le görülüp mukaddemâ müteveffıye-i mezbûreden müntakıl-i mezkûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayr-ı hakk fuzûli ve tagalluben gasb eyledikleri sâlifü'z-zikr hakk-ı irsiyesi temâmen tahsîl kendüye

aliverilip icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin çavuş mübâşeretıyla mahallinde şer‘le görölmek için yazılmıştır

Fermân olunur

Fi Evâsıt-ı Ş. Sene 1194

Sahh

Mahallinde şer‘le görölüp madem ki merkûmanın üzerlerine şer‘an bir nesne sâbit olmaya bi-vech-i şer‘i müdâhalesi men‘i için kayd şüd

Fi 13 Min Z.a sene 1194

[2]

Mutâbıktır

Der-devlet-i mekîne ‘arz-ı dâ‘i-i kemîne budur ki husûs-ı âti‘l-beyânın mübâşir ma‘rifetiyle mahallinde istimâ‘ bâbında bu dâ‘ilerine hitâben sâdır olan emr-i ‘âlişân divân-ı hümâyûn şavuşlarından mübâşir ta‘yîn buyurulan Hayreddin Çavuş kulları medine-i Rodoscuk mahkemesine ba‘de‘l-vusûl ve‘l-imtisâl Aişe bint-i İbrahim nâm hâtun meclis-i şer‘-i hatır da mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle ihzâr-ı mahfil-i kazâ olunan kalyoncu ‘Osmân Beşe ibn-i Halil ile Zeliha bint-i Abdullah nâm hatun mahzarlarında takrîr-i kelâm idüb medîne-i mezbûre de vâki‘ El-hâc Hürmüz Mahallesi sâkinelerinden kız karındaşım Râbi‘a bint-i İbrahim nâm hâtun fevt ve verâseti ancak bana munhasıra olmuş iken mahalle-i mezbûre de vâki‘ bir bâb mülk menzili ile derûnunda mevcûd ma‘lûmu’n-nev‘ ve‘l-mikdâr eşyâsını mezbûran ‘Osmân beşe ve Zeliha hâtun fuzûlî zabt etmeleriyle taleb ederim diyü da‘vâya tasaddi eylediğinde mezbûrân dahi müteveffât-ı mezbûre Râbi‘a Hâtun hâl-i hayâtında işbu yedimiz de olan üç kıt‘a hüccet-i şer‘iyye nâtik olduğu üzere eşyâ-i ma‘lûmesini ve menzil-i mezbûrun ma‘lûmu‘l-mikdâr mahallini işbu merkûm ‘Osmân Beşeye ve ma‘lûmu‘l-mikdâr mahallini dahi mezbûre Zeliha hatuna semen-i ma‘lûm ve makbûza bey‘ ve teslîm ve eşyâ-i merkûme semenini techîz ve tekfîne sarf etmek üzere vasiyet etmeğin ba‘de vefâtihâ mezbûr ‘Osman beşe dahi ‘alâ mûcib-i vasiyetihâ sarf etmekle menzil-i merkûm ber-vech-i muharrer mülk mülk-i müşterâmız olmuştur diyü ref‘ ve üç kıt‘a mübâyâ‘a hücceti ibrâz ve müteveffât-ı mezbûrenin gâ‘ibde hayât ve memâtı nâ-ma‘lûm Mustafa nâm sadri oğlu olup mefkûd olmakla menzil-i mezbûrun

Bâkî ma'lûmu'l-mikdâr mahalli mefkûd-ı mezbûrun mülk-i mevrûsu olmakla halâ zevcesi mezbûre Zelihâ Hâtûn sâkinedir diyü redd-i cevâb eylediklerine mezbûre 'Aişe hâtun zikr olunan hüccetlerin mazmûnları iki def'a muvâcehesinde sâbit olmağın ve müteveffât-ı mezbûrenin temâmiyle mefkûd oğlu olduğunu tav'an ikrâr ve fevt olduğunu isbâta ibtidâr idüb ve bir tarîkiyle beyâna kâdire olamayub bu sûrette müteveffât-ı mezbûreye vârise dahi olamamağıyla merkûme 'Aişe hâtun bi-gayr-ı vech-ı şer'i mu'ârazadan men' olunup lakin mezbûre 'Aişe kemâl-i hoşnuttan mücânebe ve meskûte olmayub ve li-ecli't-tezvîr ve'l-takrîr tekrâr da'vâya tasaddi ve hilâf-ı şer'-i şerîf mezbûrân Osman Beşe ve Zelihâ Hâtun rencide ve taaddi ideceği emr-i bedîhi ve bir kaç mu'ârazadan men' olunmuşiken yine kâni'e ve memnû'a olmayub bu dâ'ileri huzûrunda dahi da'vâ ve müdde'âsı mahazz-ı tezvîr olduğu zâhir ve hüveydâ olmağın ba'de'l-yevm husûs-ı mezkûru da'vâya ve hilâf-ı vâki' tezvîr ile mezbûrânı tekdir ve ısdâra tasaddi ider ise bu makûle müzevver da'vâsı istimâ' olunmamak bâbında mezbûrân 'Osmân Beşe ve Zelihâ Hâtun yedlerine emr-i âlişân i'tâ ve ihsân buyurulmak ricâsıyla hakikat-i hâl bi'l-iltimâs pây-e-i serîr-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu bâki fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir hurrire fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-ısrîn min Ramazanu'l-mübârek lisene erba ve tis'in ve mi'e ve elf

El-'abdü'd-dâ'i li'd-devleti'l-'aliyyeti'l-'osmâniyye

Hâfız Mustafa el-müvellâ hilâfe bi-medîne-i Rodoscuk

[1]

Kıdvetü'l-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağı kazâsında nâ'ibü's-şer' olan [boşluk] Mevlânâ zide 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûr re'âyâ ve fukarâsı südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb re'âyâ-yı mezbûr ma'lûmu'l-esâmi on iki nefer cemâ'atbaşılarının zulmlerine tâb-ı illâ liyâkat olmamalarından nâşi Deraliyyeme gelüb ref'-i rik'aya mübâderet etmeleriyle da'vâ-yı hukûk ve muhâsebeleri ma'rifet-i şer'le rü'yet olunmak için Rumili kadı 'askerine ihâle olunup mübâşiret üzere iken mesfûrun cemâ'atbaşıları hıd'a ve hileye sülûk ile asıl muhâsebe defterlerini ketm ve kavli ... müceddeden defter tertîb ve tahrîr idüb fukarâya gadr-ı külliye cür'et üzere oldukların ve da'valarının fasl ve hasmı defter-i sahihaya mütevakkıf olduğun bildirüb on üç seneden berü re'âyâ ve fukarâdan alınan emvâlin müfredât defterlerinin sûretleri

Tekfûrdağ'ı mahkemesi sicillâtından ihrâc ve mumza ve mahtûm olarak sûret-i defâtir-i sahiha Deraliyyeme ırsâl ve isâl olunmak bâbında hükm-i hümâyunum ricâ eyledikleri ecelden da'vâ-yı mezbûrun fasl ve hasmı defâtir-i merkûme sûretlerinin sicil-i mahfûzdan ihrâc ve ırsâl olunmasına menût olduğuna binâ'en defâtir-i merkûmenin mumza ve mahtûm sûretleri Dersaadetime ırsâl olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrim mücebince 'amel dahi sen ki Mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin da'vâ-yı mezbûrun fasl ve hasmı beher hâl defâtir-i mezbûrenin sıhhati üzere ihrâc ile Der-aliyyeme ırsâline mütevakıf idüğü ma'lûmun oldukta defâtir-i mezbûrenin sahîhan sûretlerini Tekfûrdağ'ı mahkemesi sicillâtından ihrâc ve memhûren ve mumziyyen der-devlet-i âşiyâneme ırsâl ve isâle mübâderet ve hilâfından tehâşi ve mücânebet eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd kılasın tahrîren fi evâ'il-i şehri Saferu'l-hayr lisene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Vasale ve kayd fi 7 min Saferu'l-hayr sene 1195

Sayfa:32/b

[1]

Berây-ı der-kalyonhâ-i

lâzime-i tabh-ı beksimâd lâzime-i me'kûlât-ı levendât ve kapudân vesâ'iri mîri donânâmây-ı hümâyun der-evvel-i bahâr 'an-cânib-i bahr-ı Sefîd ta'yîn ve me'mûr şüddegan ve bi-ma'rife Bulgar oğlu beksimadci-i mirî der-Gelibolu tabh ve hâzır-ı âmde şüdde fermûde keyl hinta ber-mevcûd-ı iskele-i Tekfûrdağı'-i mübâya'a mîri dâde fermûde el-vâki der-sene-i 1195 ber-müceb-i defter-i tertîb ve telhîs ve fermân-ı 'âli fi 19 M. Sene 1195 ve bâ-fermân-ı şerîf

'an-cânib-i mevcûde iskele-i Tekfûrdağı mübâya'a mîridâde fermûde

7500 keyl hinta

Tahrîren fi 21 M. Sene 1195

[2]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağı nâ'ibi Mevlânâ (boşluk) zide 'ilmuhu ve kıdvetu'l-emâcid ve a'yân Tekfûrdağı mübâya'acısı Mustafa zide mecduhu tevkî'-i refî'-

i hümâyun vâsıl olıcak ola ki bi-tevfiki subhâne ve te‘âla evvel bahâr huceste-i asârda ihrâc olunacak donân-mâ-yı hümâyun kalyonlarının derûnlarında olan levendât ve zâbitân ve kapudânan ve mîri üsara me’kûlâtlarıçün iktizâ iden beksimâd(peksimed) şimdiden tertîb ve tabhından lâbüdd olduğunu halâ Deryâ kapûdânı vezîrim Gâzi Hasan Paşâ adamallahu te‘âla iclâluhu takrîri ile tahrîr ve inhâ etmekle Gelibolu’da miri beksimedcisi Bulgar oğulları ma‘rifetleriyle tabh ve hâzır ve âmâde ettirilmek üzere tertîb ve fermânım olan üç bin kantâr beksimâd içün iktizâ iden yedi bin beş yüz kile hinta tekfûrdağı iskelesine mevcûd mîri mübâya‘a hintasından verilmek fermânım olmağın imdi sen ki mübâya‘acı-i mûmâ-ileyhsin işbu emr-i ‘âlişânım vusûlünde ber-minvâl-i muharrer Gelibolu’da tabhı fermânım olan ol mikdâr peksimâd içün irsâl olunan memhûr ve mumza sûret-i defter de tahrîr olunduğu üzere iskele-i mezbûre de mevcûd olan mîri mübâya‘a hintasının pak ve a‘lâsından olmak şartıyla yedi bin beş yüz kile hinta ifrâz ve mesfûrların tarafından kabzına me’mûre teslim ve makbûzlarını müş‘ir yedinden memhûr temessük ahz ve hesâbına mahsûb içün işbu emr-i ‘âlişânım ile ma‘an hıfz idüb te’hîr ve tevakkufundan ziyâde hazer ve mücânebet eyleyesin ve sen ki nâ‘ib-i mumâ-ileyhsin sen dahi mûcib-i emr-i şerîfimle ‘amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle (boşluk) vârdıkta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr iden işbu emr-i şerîf-i celîlü’ş-şân vâcibü’l-ittibâ‘mın mazmûnuyla ‘âmil olup hilâfından ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılâsız tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-ışrin min muharremu’l-harâm lisene hamse ve tis’in ve mi’e ve elf

Vasale ve kayd fi 16 min Saferu’l-hayr sene 1195

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Mûcibince mektûb kapudan-ı Deryâ Gâzi Hasan Paşa dahi vârid olmuştur

[3]

İftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim câmi‘u’l-mehâdim ve’l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’d-dâ‘im halâ Edirne Bostancıbaşı (boşluk) dâme mecduhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki öteden beri Eflâk ve Boğdan’dan Şumnu ve Silistre ve Brevadi ve Hacıoğlu Pazarı ve İbrâ’il ve İsmail ve külli vesâ’ir etrâf ve havâilileri kazâlarına tevârüd iden hayvânât-selhaneler de zibh ve hâsıl olan revgân-ı sâde ve tavuk ve çerdiş yağları ve peynir ve basdırma ve şem‘-i revgan ile ‘asel ve şem‘-i asel vesâ’ir

bunlar emsâli zehâ'ir ve eşyânın bir vukiyyesi ihfâ ve mahal-i sâ'ireye nakl ve fûrûht misüllü halâta ictirâ olunmaksızın peyder pey asitâne-i devlet-i aşiyâneme sevk ve isrâ oluna gelmişken ve bu sene-i mübâreke de memleket-i Boğdan'dan mahal-i merkûmeye

Sayfa:33/a

Tevârüd iden hayvânâtın kesreti derkâr ve ecnâs ve mikdârı mazbût ve ma'lûm iken gelen zehâ'ir taharri ve kabândan istisâl olundukta bir mikdâr tavuk yağı gelüb ol dahi me'mûlden noksân olduğu ve mâ'adâ ecnâs-ı zehâ'ir merkûm tevârüd eylemediği ihbâr ve tahkîk olunup bu keyfiyyet bazı tama'kâr-ı mel'anet bişelerin tama' ve mel'anetlerine tab'iiyyet ile basdırma vesâ'ir balâda mestûr eşyâ ve zehâ'iri hafıyyeten Edirne vesâ'ir ol havâliye nakl ve diledikleri bahâya bey' ve fûrûhta ictisâlarından neş'et eylediği ve o misüllülerin bu gûna harekât nâ-bercâya cür'etleri dahi zâbitân ve hükkâmın ağmâz ve müsâ'adelerinden icâb ve iktizâ eylediği cây-ı iştibây olmamakla zikr olunan kazâhâ ve etrâf ve havâlilerinde bulunan ve bu esnâ da ve bundan böyle sel(sâl)hâneler de zibh olunan hayvânattan husûle gelen ecnâs-ı zehâ'ir ve eşyâ-yı mezkûreyi zinhâr ve zinhâr ferdâ ferîdeye ketm ve ihfâ ve bir vukiyyesini mahal-i ahire nakl ettirmeyüb cümlesini peyder pey Dersaadetime sevk ve tesyîre nisâr ve sa'y ve kudret ve ba'dezin o misüllülere ednâ ruhsat ve men'lerinde mikdâr-ı zerre rehâvet ve taksîrden mücânebet eylemeleri kazâha-i merkûmenin kuzât ve nüvvâb ve zâbitân ve a'yân ve iş erlerine hitâben te'kîd ve tehdîdi muhtevi diğer emr-i münifimle tenbih ve te'kîd olunmakla sen ki bostancıbaşı-ı mumâ-ileyhsin sen dahi havâli-i merkûmeden dâhil-i hükûmetin olan mahallere tevârüd iden ecnâs-ı zehâ'ir-i mezbûrden bir vukiyyesinin telef ve izâ'at ve ol tarafta bey' ve yahud ihfâ olunmasına vechen mine'l-vücûh ruhsat ve cevâz gösterilmeyerek mecmû'ını Deraliyyeme sevk ve tesbîl husûsuna ihtimâm ve dikkat-i tâm eylemek fermânım olmağın hassaten işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve (boşluk) ve ile ırsâl olunmuştur imdi darü's-saltanatı's-seniyyem sekenesinin encâs-ı zehâ'ir husûsuna zarûret ve muzâyakadan vikâyeleri aksâ-yı .. pâdişâhanem ve bu husûs mevâdd-ı sâ'ireye kıyâs olunmayub 'ibadullaha hidmeti olmak mülâsebesiyle gereği gibi ihtimâm ve dikkat hükkâm ve zâbitânın vazife-i zimmetleri idüğü vâreste-i kayd-i ifhâm olduğu cihetten ba'de'l-yevm tenbîh-i şahâneme mugâyir-i hâlet vukû' bulmak lâzım gelir ise yalnız mütecâsir olanların te'dîbleriyle iktifâ olunmayub ruhsat viren ve men'lerinde ağmâz ve tekâsül edenlerin dahi bi't-taharri tahkîk ile mazhar-ı eşedd-i 'akâb olacakları ma'lûmun oldukta sen dahi

bu husûs vâcibu'l-ihtimâm iktizâ idenlere gereği gibi tenbîh ve te'kîde mübâderet ve 'ale'd-devâm nezâret ve mikdâr-ı zerre müsâmaha ve taksîrden mücânebet ederek bundan böyle havâli-i merkûmeden dâhil-i hükûmetin olan mahallere tevârüd eden ecnâs-ı zehâ'ir-i merkûmeden bir vukiyyesini telef ve izâ'at ve mahal-i ahire nakl ve ihfâ ettirmeyüb o misüllü kâr-ı memnû'a mütecâsir icrâsına mübâderet ederek mecmû'ını 'ale'l-ittisâl doğru Dersaadetime sevk ve irsâle dâmin-i dermeyân-ı gayret ve tahsîl-i rızâ-yı dâverâneme müsâra'at eyleyüb edna kusûr ve rehâvet ile giriftâr eşnâ'-ı 'akâb olmaktan begâyet hazer ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki [boşluk] vusûl buldukta bu bâbda ber-vech-i meşrûh şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet hazer ve mücânebet eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi evâhir-i şehri-i Muharremu'l-harâm lisene hamse ve tis'în ve mi'e ve elf Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

Vasale ve kayd fi 18 Min saferu'l-hayr sene 1195,

Mûcibince mektûb sadr-ı a'zami ve Edirne Bostancıbaşı dahi vârid olmuştur

Sayfa:33/b

33b/1

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keîl Rumili'nin sol kolu yemîn ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân mahal-i mezbûrelerin yeniçeri zâbitları ve serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve ocak ihtiyârları zide kadruhum tevki'-i refi'-i hümayun vâsil olıcak ma'lûm olâki öteden beri memâlik-i mahrûsem de vâki' bi'l-cümle dergâh-ı ma'lûm yeniçerileri ve anlara tâbi' tavâ'if-i 'askeriyenin bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallefât ve metrûkâtları ba-hatt-ı hümayun şevket-makrûn-ı cânib-i beytu'l-mâla 'âid ve râci' olup aherden bir ferdin vaz'-ı yed eylemesi icâb etmez iken bir müddetten berü ve mahal-i mezkûreler de bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olan yeniçeri ve anlara tâbi' cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kol oğulları ve gilmânan-ı aceblerinin muhallefât ve metrûkâları vâz'u'l-yed olanlar zimmetlerinde mektûm kalub taraf-ı beytu'l-mâl için gönderilmediğinden beytu'l-mâl-ı müslimine 'özü olunduğu ocaktan halâ beytü'l-mâl emini olan (boşluk) zide kadruhu tarafından Deraliyyeme inhâ ve teftişi için emr-i şerifim sudûrunu istid'â eylediği ecelden siz ki Mevlânâ vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz taht-ı

kazâlarınızda mukaddem ve mu'ahhar bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olan tavâ'if-i mezkûrenin muhalledât ve metrûkâtı ma'rifetiniz ve ocaktan ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle sicilattan yoklanup gereği gibi teftîf ve tefahhus ve müfredât defterleri ihrâc ve vâzı'ul-yed her kimler ise ma'rifet-i şer'le anlardan temâmen ve kâmilan tahsîl ve mumzâ ve mahtûm kassâm defterleriyle mübâşire teslim ve taraf-ı beytu'l-mâla irsâl ve isâl olunmak bâbında işbu emr-i şerîfîm ısdâr ve (boşluk) ile irsâl olunmuştur vusûlünde vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr iden emr-i 'âli mücebince amel ve hareket ve beytu'l-mâl-i mezkûru vâzı'ul-yedler zimmetlerinden tahsîl ve mübâşire teslîm ve taraf-ı beytu'l-mâla irsâle mezîd-i dikkat eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mumâ-ileyhsin sen dahi mahal-i mezkûrları geşt u güzâr ve tefûş ve zuhûra gelen tavâ'if-i mezkûrenin metrûkâtların ahz ve mumza defterleriyle cânib-i beytû'l-mâla teslim eylemeğe mezîd-i dikkat ve bezl-i miknet eyleyüb hilâfından tehâşi ve mücânebet eyleyesiz diyü bi'l-fiil dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağâsı olan iftihârul-ümerâ ve'l-ekâbir Süleyman Ağa dâme 'uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl oldukça bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilul-kadrim ve ağâ-yı mumâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücibince 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâsıt-ı şehri-i Muharremu'l-harâm lisene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasale ve kayd fî 19 min saferu'l-hayr sene 1195

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Mücibince mektûb sadr-ı a'zamî ve Yeniçerileri ağâsı dahi vârid olmuştur

Sayfa:34/a

34a/1

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Rodoscuk kazâsında nâ'ibü's-şer' olan Mevlâna (boşluk) zide 'ilmuhu ve kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân hâcegân-ı divân-ı hümayyunumdan Tekfûrdağ'ı İskelesine tenzîl olunmak üzere mukaddemâ tertîb olunan mübâyâ'a zahiresine me'mûr (boşluk) ve müceddeden ve mu'ahharan tertîb kılınan mübâyâ'a zahiresine me'mûr-ı hassâ hasekilerimden (boşluk) zide mecdühûmâ ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân zâbitân ve a'yân-ı vilâyet zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayyun vâsıl olacak ma'lûm ola ki mukaddem ve mu'ahhar Tekfûrdağ'ı iskelesine tenzîl olunmak üzere

tertîb kılınan miri mübâya‘a zahiresinin tahsîl ve tesyîrinde mikdâr-ı zerre rehâvet ve tekâsül vukû‘una rızâ-yı mülûkânem ve elhâletü hazîhi ne vechle olduğunun bilinmesi matlûb-ı dâverânem olmakla siz ki mevlâna ve mübâşîrân vesâ‘ir mumâ-ileyhimsiz mübâya‘a-i kadîme tertibinden halâ Tekfûrda‘ı iskelesinde ne mikdar zahire vardır ve sonradan ‘inâyeten li‘l-‘ibâd müceddeden tertîb kılınan mübâya‘adan dahi iskeleye ne kadar zahire tevârüd ve amâde olunmuştur ve bir taraftan kazâlardan mübâya‘ası vürüd üzere midiri yohsa iskeleye naklinde tekâsül-i hâletleri var mıdır sıhhati üzere Deraliyye‘me i‘lâm ve inhâya ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr –i âlişânım ısdâr ve sadr-ı a‘zamım tatârlarından kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân Mehmed zide kadruhu ile irsâl olunmuştur imdi zahire husûsu mevâd-ı ‘uhrâya kıyâs olunmayub bu emr-i ehemmdede tekâsül ider var ise bilinüb hakkından gelinmek matlûb-ı hüsrevânem olduğu ma‘lûmunuz oldukta ber-vech-i meşrûh mübâya‘a-i kadîme tertîbâtından elyevm Tekfûrdağ‘ı iskelesinde mevcûd olan zahire ne mikdardır ve mu‘ahharan ‘inâyeten li‘n-nâs tertîb kılınan mübâya‘adan dahi iskeleye ne kadar zahire tenzîl ve amâde ettirilmiştir ve kazâlardan bir taraftan nüzûl üzere midir yohsa nakl-ı zahire de tekâsül-i hâletleri var mıdır mikdar-ı zerre hilâf ve durûğ tecvîz olunmayarak sıhhat ve hakikati üzere Deraliyyeme ‘aceleten i‘lâma ihtimâm ve dikkat ve bir taraftan ber-mûceb-i evâmîr-i şerife tahsîl ve tenzîl-i zehâ‘ire dâmen-i dermeyân gayret ve mikdâr-ı zerre rehâvet ve vâkı‘ın hilâfını tahrîre cesâret ile mazhar işbu ‘akâb-ı şahânem olmaktan begâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki (boşluk) vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü‘l-ittibâ‘ ve lâzımu‘l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla ‘amel ve hareket ve hilâfından begâyet tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsız tahrîren fî evâsıt-ı şehir-i Saferü‘l-hayr lisene hamse ve tis‘in ve mi‘e ve elf

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

Vasale ve kayd fi min 30 S. Sene 1195

34a/2

Kıdvetü‘n-nüvvâbi‘l-müteşerri‘în Rodoscuk kazâsında nâ‘ibü‘ş-şer‘ olan Mevlâna (boşluk) zide ‘ilmuhu ve mefâhîru‘l-emâsil ve‘l-akrân Tekfûrdağ‘ı iskelesinde zahire husûsuna ikdâma mübâşîr ta‘yîn olunan hassa hasekilerden [boşluk] haseki ve zâbitân ve

a'yân-ı vilâyet zide kadruhum tevkî'-i refî'-î hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki cevânib ve etrâftan zehâ'ir-i kesîre celbiyle darü'l-hilâfeti'l-'aliyyem sekenesinin emr-i ta'ayyüş de refâh ve rahatları esbâbının istihsâli ve ehîbbâtan olduğu derkâr ve eyyâm-ı şitâ da Tekfûrdağından kurbiyyet cihetiyle 'ibâdullahâ medâr ve lütfü olacak

Sayfa:34/b

Mertebe zehâ'ir tevârüd ede geldiği âşikâr iken bu esnâlar da Tekfûrdağından zehâ'ir kayıklarının killet üzere vürûdu iskelee de zahire bulunduğundan ise sen ki mübâşir haseki-i mumâ-ileyhsin senin vesâ'ir celb ve nakl-i zehâ'ire me'mûr olanların haklarından gelmek iktizâ idüb ve eğer iskele de hinta ve dakîk mevcûd ve bir taraftan dahi tevârüd üzere ise kayıklara tahmîl ve tesbîl olunmamak kimin revâhet ve su-i hareketinden iktizâ eylediği bilinmek için hakikati i'lâm olunmak ve ardı arası kesilmeyerek 'aceleten ve müsâra'aten hinta ve dakik humûlesiyle kayıkların kapan-ı dakika sevk ve tesyirleri husûsuna ihtimâm olunmak maddesine irâde-i kâtî'a-i mülûkânem taallük etmekle hassaten işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve sadr-ı a'zamım tatârlarından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân Mehmed zide kadruhu ile irsâl olunmuştur imdi zahire husûsuna ikdâm ve ihtimâm-ı mülûkânem ne dereceler de masrûf olduğu müstağni-i 'ani't-ta'rîf olmakla siz ki mevlânâ ve mübâşir vesâ'ir-i mumâ-ileyhimsiz ber-vech-i meşrûh iskele-i mezbûreden bu eyyâmda kayıkların kesret üzere gelmemesi iskele de zahirenin fıkdanından neş'et eylemediği halde sen ki mübâşir-i mumâ-ileyhsin senin vesâ'ir me'mûrların hakkızdan gelineceğini muhakkak bilüb ve eğer iskele de hinta ve dakîk mevcûd ve birt araftan dahi tevârüd üzere ise kayıklara tahmîl ve tesbîl olunmaması kimlerin rehâvetlerinden iktizâ eylediğini sıhhat ve hakîkati üzere 'aceleten Deraliyyeme i'lâm ve inhâya ikdâm ve bir taraftan kat'a fâsıla verilmeyerek kayıklara hinta ve dakîk tahmîl ve peyder pey kapana sevk ve tesbile bi'l-ittifâk dâmin-i dermeyân-ı gayret ve seru mu kusûr ve rehâvet eyleyeler eşedd-i 'akâb olmaktan nefsizini sıyânet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrîren fî evâsıt-ı saferü'l-hayr lisene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

Vasale ve kayd fi 20 Saferu'l-ahr sene 1195

34b/2

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i
'inâyeti'l-meliki'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından halâ Edirne
Bostancıbaşısı olup bu def'a bostancıbaşılık mezkûr kemâkan kendüye ibkâ olunan
Süleymân dâme mecduhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki
mumâ-ileyhsin maktûr olduğun gayret ve sadâkat ve kârgüzârı ve hamîyyet muktezâsınca
Edirne Bostancıbaşılığı muhavvel berü ahz ve te'dîb-i iştibâh ve te'mîn-i memleket
ve ittihâd husûslarında ve mevâd-ı sâ'ire zımnında sâdır olan evâmir-i şerifemin tenfiz ve
icrâlarında gayret ve ikdâmın bi'l-ihbâr ma'lûm ve bundan böyle dahi muktezâ-yı
me'mûriyyet ve sadâkatin üzere senden husûsât-ı merkûme de ve hidemât-ı sâ'ire-i
mühimme-i me'mûrelik ber-vech-i matlûb te'diye ve temşîyyetinde bezl ve sa'y ve iktidâr
edecek me'mûl-i zamir ilhâm-semir-i hüsrevânem olduğuna binâ'en
tıbk-ı asluhu'l-hatr
nemakahu'l-fakir ileyhu 'azze şânuhu
Recebzâde Mehmed Arif el-kâdî-i bi-mahrûse-i Edirne el-mahmiyye
Gufire lehümâ

Sayfa:35/a

[1]

Bu def'a 'avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânemden orta bostancıbaşılığı kemâgân sana ibkâ ve
takrîr kılınmağla fîmâ-ba'd dahi muktezâ-yı gayret ve hamîyetin üzere gereği gibi zabt u
rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i ahâli ve ra'îyyete ve def-i şürûr-ı erbâb-ı şekâvet
ve bi-tahsis Edirne havâlisinden Tekfûr dağı iskelesine nakl-i iktizâ iden zehâ'irin
yerlerinden ihrâc ve peyder pey iskele-i merkûmeye nakl ve tesbîli husûsâtına kemâl-i
sa'y ve bezl-i makderet eylemeniz fermânım olmağın te'kîd ve mürebbet ve ibkânı
muhtevi işbu emr-i şerifim ısdâr ve [boşluk] ile ırsâl olunmuştur imdi evâmir-i 'aliyyemle
'uhde-i liyâkatine ihâle ve ta'lik kılınan ahz u eşkiyâ ve def-i şürûr-ı erbâb-ı zulm ve ezâ
ve tanzîm-i memleket ve ittihâ husûsatında ve bi-tahsis nakl-i zehâ'ir madde-i
mühimmesinde sarf ve sa'y ve miket ve hidemât-ı merkûme ibrâzına gayret eylemek
şartıyla bostancıbaşılığı merkûm kemâgân 'uhdeninde mukarrer ve ibkâ kılındığı

ma'lûmun oldukda ba'dezin dahi muktezâ-yı me'mûriyetin üzere zabt u rabt-ı memleket ve def'-i erbâb-ı fesâd ve şekâvet ve me'mîn-i taraf-ı mesâlik maddelerinde evvelkiden ez yed-i sa'y ... ile fakr u zu'afânın tahsîl-i asâyîş ve râhatları husûsuna bezl-i makderet ederek taraf-ı şehriyâranem için isticlâb da'vât-ı hayriyeye mübâderet ve bundan böyle dahi muhavvel 'uhde-i ihtimâmın kılınan husûsatın ve bi-tahsîs Tekfûrdağına müretteb zehâ'irin peyder pey iskeleye sevk ve tesbîline ve hükümetin dâhilinde kimesnenin mâl ve cânına edna zarar ve güzend vukû' bulmaması halâtına bezl-i tâb ve miknet ve mugâyir-i rızâ-yı pâdişahanem bir ferde zulm ve taaddi vukû'yla mazhar-ı 'itâb olmaktan tehâşi ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki [boşluk] vusûl buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mübâ'adet eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi evâ'il-i şehri Saferu'l-hayr lisene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasl ve kaydiye fi 23 Min Saferu'l-hayr sene 1195

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[2]

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fazâ'il ve'l-keâm Silivri ve Silivri'den Tekfûrdağına varınca iskelelerin kuzât ve nüvvâbı zide fazluhum ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân sâ'ir zâbâtân ve iş erleri zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Âsitâne-i devlet-i âşiyânemde katre-i 'ibâdullahın eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc oldukları kömür ve hatab ve soğan ve peynir ve hinta ve nohud ve mercimek vesâ'ir ecnâs zehâ'irin ekseri ol havâliden vürûd idegeldiğinden muhtekir tâ'ifesinin men'i külli ile men' ve def'lerine ihtimâm olunarak eşyâ-yı merkûmenin peyder pey kesret üzere vürûduna mezîd-i i'tinâ ve dikkat olunması husûsu her bâr evâmîr-i münifemle te'kîdden hâli olmadığına nazaran bu husûslara 'ale'd-devâm-ı ikdâm lâzıme-i zimmet-i zâbâtân ve hükkâm ilen hilâf-ı evâmîr-i 'aliyyem 'adem-i takayyud ve ikdâm hasebiyle hilâf-ı rızâ-yı şahânem muhtekir tâ'ifesi kömürü ol taraflar da mahzenlere ihfâ ve zehâ'ir-i merkûmeyi dahi vaktiyle ziyâde bahâya fûrûht dâ'iyyesiyle Asitane-i sa'âdetime tesyîr etmeyüb ol cânibler de tevakkuf ve idhâr mel'anetine cesâret eyledikleri zâhir ve bu keyfiyet siz ki Mevlânâ vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz muhtekir tâ'ifesine ruhsat ve te'dîbleri husûsunu Deraliyye 'ilâmda rehâvetinizden neş'et eylediği bâhir olmaktan

nâşi o makûleler haklarında muktezi olan te'dîbât sizin hakkınız da icrâ olunmak lâzım gelmişidi ancak fimâ-ba'd ber-mûceb-i emr-i 'âli 'amel ve hareket ve hilâfından mübâ'adet eylemeniz şartıyla bu def'a dahi imhâl ve tenbîh ile iktifâ olunmağla sizi rakde-i gafletten ikâzen ve tenbîhen ve te'kiden hassaten işbu emr-i celîlü'ş-şânım ısdâr ve [boşluk] ile irsâl olunmuştur imdi bundan sonra bu makûle erbâb-ı ihtikârın men' u def'leri husûsuna ve memnû' ve mündefi' olmayanların te'dîbleri i'lâmında ser-mu müsâmaha ve rehâvet ve yahud tam'a-ı hâma mebni

Sayfa:35/b

müsâ'ade ve ruhsatınız hasebiyle mahal-i merkûmeden Asitane-i 'aliyyeme peyder pey kesret üzere kömür ve hatab ve soğan ve peynir ve hinta ve şa'ir ve nohud ve mercimek ve zehâ'ir-i sâ'ire vürûd etmemek ve yahud me'mûlden noksan gelmeksiz ol tarafda ihfâ olunduğu haber alınmak lâzım gelir ise bilâ-imhâl te'dîbiniz icrâsına mübâderet olunacağı muhakkak olduğu tahkîken ma'lûmunuz oldukda her kimin mahzeninde müdahhar kömür bulunup ashâbı Deraliyyeme tesyir de muhâlefet ider ise ta'yîn olunan mübâşir muvâcehesinde kayıkla tahmîl ve tesbîl ve hatab v ecnâs zehâ'iri dahi kat'a tevakkuf ve te'hîr ettirmeksizin 'ale'l-ittisâl Deraliyyeme irsâl ve tesyire mezîd-i sa'y ve gayret eylesiz şöyle sirren ve 'alâniyeten ihtikâra cesâret ider olur ise derhâl ahz u muhkem habs ve ism ve resimleriyle Deraliyyeme i'lâm müsâ'arat ve fermân-ı celîlü'ş-şânımın 'ale'd-devâm infâz ve icrâsında ednâ tekâsül ve rehâvetiniz vukû'uyla giriftâr-ı eşedd-i 'akâb-ı şehriyâranem olmaktan nefsinizi tahlise ikdâm ve kusûr ve rehâvetten begâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı a'zamım birûn ağalarından kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Selîm zide kadruhu hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye tehâşi ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâ'il-i şehri Saferu'l-hayr lisene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

vasl ve kayd fî 28 Min S. Sene 1195

be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[derkenar]

Mûcebince mektûb kâ'immakâm sadr-ı 'âli dahi vârid olmuştur

[1]

Mefâhîru'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Çekmeceler ve Silivri ve Ereğli ve Tekfûrdağ ve Gelibolu kazâların nâ'ibleri [boşluk] zide ilmuhum ve mefâhîru'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve a'yân vesâ'ir zâbitân zide kadruhum tevki'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taşradan Asitâne-i 'aliyyeme önücü gelmesi ve sahîh erbâb-ı mesâlih ile tavâ'if-i tüccârdan olanlardan mâ'adasının bu tarafa mürûr ve 'ubûruna ruhsat verilmesi Asitâne-i devlet-i 'âşiyânemde nüfûs ve eşhâsın kesretiyle müzâhemeyi mûcib ve tekessür-i nüfûs dahi niçe mahâziri müstevcib olduğundan bu husûslar bi'd-defa'ât tenbîh-i ekîdden hâli olunmayub binâberin bu emr-i eheme ikdâm-ı lâzîme-i zimmet zâbitân ve hükkâm iken siz ki Mevlâna vesâ'ir mumâ-ileyhimsiz 'adem-i ihtimâm ve tam'-ı hâminızdan nâşi bu esnâ da mugâyir-i evâmir-i 'aliyyeme mahâl-i merkûmeden ba'zı önücülerinin? Mürûruna irâ'et-i ruhsat olduğu bi'l-ihbâr ma'lûm olub bu keyfiyet iktizâ iden te'dîbiniz icrâsına mübâdereti icâb etmişidi ancak fimâ-ba'd ol taraflardan önücülerinin ve bilâ-maslahat asitâne-i sa'âdetime gelmek murâd edenlerin kâ'inen min kâne mürûrlarına ruhsat ve cevâz gösterilmeyüb derhâl izleri üzere girü vilâyetlerine i'âde ve ircâ'alarına bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve mukaddemâ bu def'a sâdır olan evâmir-i şerîfeme mugâyir hareketten hazer ve mücânebet eylemeniz şartıyla ifâ-yı te'dîbiniz bu def'a ağmâz olunmağla te'kîden ve ikdâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı a'zamım birûn ağâlarından kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Selim zide kadruhu ile irsâl olunmuştur imdi bu husûs mevâd-ı uhraya kıyâs olunmayub umûr-ı mu'tenâ bahâdan olduğu ve bu bâbda ednâ tekâsül ve rehâvet mürtekib olunanlara mûcib dâğ-ı nedâmet olacağı ma'lûmunuz oldukda dâhil-i hükûmetiniz de olan memerr ve ma'berleri bir hoşca hıfz ve sedd ü bende dikkat ve rûz ve leyâl nezâret ederek ber-vech-i muharrer Asitâne-i sa'âdetime gelmek irâdesinde olan önücü ve bilâ-maslahat gelen eşhâs sefinelere almamak ve bahren ve berren bu tarafa salıbermemek üzere iskelelere amed şud iden sefine re'islerine ve zâbitlarına muhkem tenbîh ve te'kîd mübâderet ve erbâb-ı mesâlihden gelmek murâd idenler dahi sahîh erbâb-ı maslahattan olduğu gereği gibi mu'ayyen olduktan sonra bir veyâ iki neferden ziyâdesinin mürûrlarına izin ve ruhsat verilmeyüb ol makûleleri kemâl-i ihtimâm ve ikdâm eyleyerek

Sayfa:36/a

Ve husûs-ı mezbûrun celb-i mâla vesile ittihâzıyla karar-ı âferideden bir akçe ve bir habbe almaktan gâyetu'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olup hilâfindan gâyetu'l-gâye tehâşi ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Saferü'l-hayr sene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasl ve kayd fî 27 Saferü'l-hayr

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

[derkenâr]

Mûcebince sadr-ı âsafî mektûbi dahi sâdır olmuştur

[1]

Tâbi'-i mukâta'a-i kalem-i sol kol der-livâ-i Gelibolu

Kazâ-i Tekfurdağı ağnâm 1962 re's

Maktû' bedel-i ağnâm celebkeşân

karye-i mezbûre ağnam 10 re's

karye-i Sırt 5 guruş 5 akçe

tahrîren f

5 R. Sene 1194

[2]

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinu'l-fezâ'il ve'l-keâm Tekfûrdağı ve Eynecik ve İbsâla ve İnoz ve Ferecik ve Keşân ve Malgara ve Mekri ve Şehrköy ve Kavâk nâm-ı Diğer Urşa kâdıları zide fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Rumili'nin sol kalemi bol? Ağnâm celebkeşân mukâta'ası mülhakâtından Gelibolu sancâğında vâki' zikr olunan kazâların bin yüz doksan beş senesine mahsûb olmak üzere on üç bin yirmi altı buçuk re's celebkeşân ağnâmıyla senevi yirmi dokuz gurûş elli akçe maktû' malı olup 'Osmân ve Es-seyyid Mehmed Emin ve İsmail zide mecduhum ile şürekâ-i sâ'iresinin ber-vech-i iştirâk mâlikâne-i 'uhdelerinde olmağla yedlerine verilen mühürlü ve nişanlı koyun mukâta'ası defteri sûreti mûcebince cem' ve tahsîl olunmak

fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle vârdıkda bu babda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüb dahi sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere kazâ-i mezkûrun ahâlilerinin üzerlerine edâsı lâzım gelen ol mikdâr re’s celebkeşân ağnâmlarının her bir re’sinden otuz altışar akçe miri ve sekizer akçe ‘âdet-i gulâmiye ve dörder akçe vech-i ma’âşına cem‘ân kırk sekiz akçe olmak üzere mumâ-ileyhin taraflarında cem‘ine me’mûr olanlara edâ ve teslim ettirdüb kimesneye taallul ve nizâ‘ ettirmeyesiz şöyle ki bazı kasabât ve kurâ ahâlileri tuğralı ağnâm defterinde üzerlerinde olan koyunun yedlerin vermemek için biz eşkinci ve köprücü ve çeltükcü ve bunun emsâli hizmet mukâbelesinde mu‘âfları diyü ta‘allul ve nizâ‘ ederler ise ol vechle kimesneye taallul ve nizâ‘ ettirmeyüb bedel-i ağnâm celebkeşân mallarını cem‘ ve tahsîl ettirdesiz ve kazâ-i mezkûrun ahâlilerinin olmikdar re’ celebkeşân koyunlarının kerih vâr ise hin tevzî‘de re‘âya muvâcehesinde ma‘rifet-i şer‘le hesâb ve aslına zamm idüb emr u deftere kesr ve mumâ-ileyhin mâlikânesi mâline noksân getirmeyesiz ve hin-i tahsilde miriçün alınan akçenin her yüz sekiz akçesinmden bir esedi gurûş aldırub ve eşrefi cedîd ve frengi altunu hazine-i ‘âmirem alındığı vech üzere aldırılıb hâlisu’l-‘ayâr paranın kırk bir gurûşa aldırıla bir akçe ziyâde ve noksan alınmaya ve aldirmayasız kesr-i defterden ve fermânımdan ziyâde talebiyle zulm ve ta‘addiden begâyet ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız [boşluk] tahriren fi’l-yevmi’l-hâmis zi’l-hicce lisene erba‘a ve tis’in ve mi’e ve elf

Vasl ve kaydiye fi 4 Rebi‘ü’l-evvel sene [1]195

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

Sayfa:36/b

[1]

Kıdvetu’n-nüvvâbi’l-müteşerri‘în Tekfûrdağı Kazâsı nâ’ibü’ş-şer‘ olan mevlânâ [zide] ilmuhu ve kıdvetu’l-emâcid ve’l-a’yân bu husûsa mübâşir ta’yîn olunan sadr-ı a‘zamım çukadârlarından Ahmed zide mecduhu tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Tekfûrdağı cânibinde mütekâ‘iden ikâmet üzere olan Süleyman Paşanın bu esnâ da bi-emrullahi te‘âla hulûl-i ecel-i mev‘ûduyla irtihâl-i dâr-ı bekâ eylediği haberi mütevârid olup lakin müteveffâ-yı müşârun-ileyh mukaddemâ dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağası olmak takribiyle beytu’l-mâl akçesinden ve ba‘dehu tûğ-ı hümâyunum câ’izesinden ve mevâdd-ı sâ’ireden cânib-i miriye düyûn-ı vefîresi olmaktan nâşi düyûn-ı mezkûresinin ifâsı zımnında kâffe-i muhallefâtının mahsûs mübâşir ma‘rifetiyle cânib-i miriden zabt ve

tahrîr ettirilmesine irâde-i ‘aliyyem taalluk eylediği cihetten sen ki mübâşir-i mumâ-ileyhsin husûs-ı mezbûre mübâşir ta‘yîn olunman ile işbu emr-i şerifimle cânib-i mezkûre vürûdunda müteveffâ-yı müşârun-ileyhin hanesinde ve mahal-i sâ‘ire de mevcûd olan nukûd ve emvâl ve eşyâ ve muhallefâtı her ne ise cânib-i miriçün zabt ve bir hal ki ve ketm ve ihfâ olunmamak ve hâric-i ez defter kalmamak şartıyla cümlesini ma‘rifet-i şer‘ ve mübâşeretinle tahrîr ve sebt-i defter ettirdüb memhûr ve mumza defterin seri‘an Dersaadetime irsâl ve haberi vürûduna müterakkiben sen ol tarafda meks ve ikâmet ve badehu ne vecle fermânım olur ise mûcib ve muktezâsı üzere ‘amel ve hareket eylemek fermânım olmağın hassaten işbu emr-i celilü’l-kadrim ısdâr ve yedine i‘tâ ve ol cânibe irsâl olunmuştur imdi müteveffâ-yı müşârun-ileyhin ber-minvâl-i meşrûh beytu’l-mâl akçesi ve tuğ câ‘izesi ve mevâdd-ı sâ‘ireden cânib-i miriye olan zimmet-i ma‘lûmesinin istifâsı zımnında emvâl ve eşyâ ve muhallefâtının taraf-ı miriden zabt ve tahrîr ve memhûr ve müfredât defterinin Deraliyyeme celbi mühim ve muktezi olmağla balâda tahrîr ve tenbih olunduğu üzere ol tarafda vusûlünde müşârun-ileyhin hanesinde ve mahal-i sâ‘ire de mevcûd emvâş ve eşyâ ve muhallefâtı her ne ise cümlesini ma‘rifet-i şer‘le taraf-ı miriçün zabt ve tahrîr ve sebt-i defter ettirdüb defter-i mezbûru seri‘an ve ‘âcilen Dersaadetime ib‘âs ve irsâl ve haberi vürûduna muntazıran sen ol tarafta tevakkuf ve arâm eyleyüb ba‘dehu ne vechle fermânım olur ise mûceb ve muktezâsı üzere ‘amel ve hareket ve ihmâl ve müsâmahadan ve mugâyir-i emr-i şerifim vaz‘ ve halâtтан tevakku ve mücânebet eylesesin ve sen ki kadı-ı mumâ-ileyhsin sen dahi müteveffâ-yı müşârun-ileyhin emvâl ve eşyâ ve muhallefâtının zabt ve tahrîr ve defterinin seri‘ân irsâline ihtimâm ve dikkat ve mûcib-i emr-i şerifimle ‘amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle [boşluk] vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerif-i celilü’ş-şân vâcibu’l-ittibâ‘ ve lâzımu’l-imtisâlimin mazmûn-ı münifi üzere ‘amel olup mugâyiri vaz‘ ve halattan tehâşi ve mübâ‘adet eylesesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis ‘aşer Saferu’l-hayr lisene hamse ve tis‘in ve mi’e ve elf

Vasl ve kaydiye fi 4 min Rebiü’l-evvel sene 1195

Be-makâm-ı kostantiniyye

[Der-kenar]

Mûcebince sadr-ı âsafî mektûbi dahi sâdır olmuştur

[1]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Tekfûrdağı kazâsına nâ'ibi's-şer' olan mevlânâ [boşluk] zide 'ilmuhu ve kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân sadr-ı a'zam çukadârlarından bu husûsa me'mûriyet ile halâ ol cânibde olan pehlivân Ahmed zide kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki mübâşir-i merkûmsun Tekfûrdağında mütekâ'idan ikâmet üzere iken vefât iden vezîr Süleymân Paşanın ma'rifet-i şer' ve mübâşeretinle cânib-i mîriden zabt ve tahrîr ve sülûs defter olunup Der-'aliyyeme irsâl ve takdîm olunan defteri mücebince muhâllefâtı ve eşyâsı lede't-tahmîn defter-i mezkûr da muharrer iki yüz elli gurûş nukûd-ı mevcûdesiyle ma'an mecmû'ı sekiz bin sekiz yüz seksen dokuz buçuk gurûşa bâliğ olup ancak müteveffâ-yı müşârun-ileyhin mahalline rûzmerre me'kûlâtı bahâsından ba'zı kimesnelere yüz kırk yedi gurûş ve halilesi Râbi'a nâm hatûnun cihet-i karzdan alacağı olan üç bin beş yüz gurûş ve mehr-i mü'eccelinden beş yüz gurûş ki cem'an dört bin gurûş deyni olduğundan gayrı bundan akdem seksen üç senesinde müteveffâ-yı müşârun-ileyhin dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağâlığı hilâlinden ordu-yı hümâyun Hân depesinde iken ordu-yı hümâyun hazinesinden istikrâz eylediği on bin gurûşun ilâ haza'l-ân teslîmi müyesser olmayub birken zimmetinde kalmağla muhallefât ve eşyâ-yı merkûme Deraliyyeme nakl ve cânib-i mîriden fûrûht ve hâsıl olan meblağ deyn-i mirisi mukâbili teslîm-i hazine-i 'âmirem olunduktan sonra gerek halilesi mezbûre ve gerek marrü'z-zikr yüz kırk yedi gurûş düyûn-ı sâ'ire ashâbı alacaklarını bernehc-i şer'i ba'de'l-isbât iktizâsına göre tanzîmi husûsu takrîr ile rikâb-ı hümâyun mülûkâneme lede'l-'arz müteveffâ-yı müşârun-ileyhde ziyâde emvâl me'mûl olmaz ise miri deyni elbette tahsîl ve tanzîm oluna diyü hatt-ı hümâyun şevket-makrûnum şeref-rîz-i sudûr etmekle mücebince emvâl ve eşyâ ve muhallefât-ı mezbûrenin Dersaadetim'e nakl ve isâli fermânım olmağın hassaten işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve [boşluk] ile irsâl olunmuştur imdi vusûlüne balâ da zikr u beyân olduğu üzere müteveffâ-yı müşârun-ileyhin mübâşeretinle zabt ve tahrîr olunan emvâl ve muhallefât-ı mezbûresi şeref-sudûr iden hatt-ı hümâyun şevket-makrûnum mücebince cânib-i miriye olan düyûn-ı mezkûresinin tahsîl ve ifâsıçûn Dersa'âdetime nakli mûcib ve muktezi idüğü ma'lûmûn oldukda bir hilâli(helali) terk ve te'hîr olunmaksızın ma'rifet-i şer' ve mübâşeretinle tekmîlen ahz u istishâb ve Dersaadetime seri'ân nakl ve isâl ve teslîmine ihtimâm ve

dikkat ve ihtimâm ve müsâmaha ile imrâr-ı vakitten mübâ‘adet eyleyesin ve sen ki nâ‘ib-i mumâ-ileyhsin sen dahi mûcib-i emr-i şerîfimle ‘amel ve hareket ve muhallelât-ı mezbûreden bir habbesi geriyü kalmaksızın cümlesini mübâşir-i merkûm ile Deraliyyeme isâl ve tesyire ihtimâm ve dikkat eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişânım ısdâr olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle [boşluk] vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i celilü’ş-şân vâcibu’l-ittibâ‘ ve lâzımu’l-ımtisâlimin mazmûn-ı münifî olarak ‘âmil olup hilâfından tevakku ve mübâ‘adet eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerife i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis ‘ışrin min saferu’l-hayr lisene hamse ve tis‘in ve mi’e ve elf

Vasl ve kayd fi 4 min Rebiü’l-evvel sene 1195

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[derkenar]

Mûcebince mektûb kâ‘immakâm sadr-ı ‘âli dahi vârid olmuştur

Sayfa:37/b

Kıdvetu’n-nüvvâbi’l-müteşerri‘în Tekfûrdağı Kazâsı nâ‘ibi mevlânâ [boşluk] zide ‘ilmuhu ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân a’yân ve zâbitân zide kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyun vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki siz ki mevlânâ vesâ‘ir mumâ-ileyhimsiz kazânız da ve muzâfâtı olan kasaba ve kurâda ve kâtil ve sârik-i katle müstehakk ve cezâyâ ehakk olan cûrm ve kabâhat-i galiza ashâbını lâıyk oldukları cezâ mazharı olarak izâle ve i‘dâm ve cevrlерinden ağmâz ve bedel-i katl ve cezâları olmak vechle tersâne-i ‘âmirende küreğe vaz‘ ve i‘mâl olunmak emr-i müstahsen olmağla bu makûle cûrm ve kabâhat ashâbını taraf-ı şer‘den i‘lâmları ve bulundukları mahalin zâbitân ve a’yânları ma‘rifetleriyle tersâne-i ‘âmireme irsâl ve teslîm ve vârid olan i‘lâmları mûciblerince küreğe vaz‘ olunanların isim ve resim ve vilâyetleri zindân-ı defterine kayd ve bilâ-emr-i ‘âli itlâk olunmamalarıçün divân-ı hümâyunumdan size hitâben emr-i şerîfim tahrîr ve tersâne-i ‘âmirem tarafına ‘ilm u haberi i‘tâ olunmak fermânım olunmağın mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [boşluk] ile irsâl olunmuştur imdi siz ki mevlâna ve a’yân ve zâbitân-ı mumâ-ileyhimsiz kazânız da ve muzâfâtı olan kasaba ve nevâhi ve kurâda kâtil ve sârik misüllü katle müstehakk ve cezâyâ ehakk cûrm ve kabâhat-ı ‘azîm ashâbını lâıyk oldukları cezâ mukâbili izâle ve i‘dâmdan ağmâz ile katleri bedeli tersâne-i ‘âmirende küreğe vaz‘ ve a‘mâl olunmak için esâmi ve şöhetlerini ve vilâyetlerini mübeyyen taraf-

ı şer‘den i‘lâmlarıyla o makûle cerâ‘im-i galiza ashâbını ma‘rifetiniz ile tersâne-i ma‘mûrem tarafına irsâl ve teslime bi‘l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve maddeyi celb-i emvâle vesile ittihâzıyla bi-cürm olan ehl-i ‘ırz makûlesine ‘izz ü töhmet ve isnâd-ı cürm ve kabâhat ile mugâyir-i rızâ-yı mülûkânem taarruz vukû‘ından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i celilü’ş-şân vâcibu’l-ittibâ‘ ve lâzımu’l-imtisâlimin mazmûn-ı münifi olarak ‘âmil olup hilâfından tevakku ve mübâ‘adet eyleyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerife i‘timâd kılasız tahrîren fi‘l-yevmi’l-hâmis ‘ışrin min saferu’l-hayr lisene hamse ve tis‘in ve mi’e ve elf

Vasl ve kaydiye fi 5 Min Rebiü’l-evvel sene 1195

Be-makâm-ı Kostantiniyye

[derkenar]

Mûcebince mektûb kâ‘immakâm sadr-ı ‘âli dahi vârid olmuştur

[2]

İşbu bin yüz doksan beş senesine mahsûb olmak üzere medîne-i Rodoscuk kazâsının bin dokuz yüz altmış iki re’s celeb-keşân ağnâmı ve kazâ-i mezbûre tâbi‘ Sırt karyesinin dahi beş gurûş elli akçe mal-ı maktû‘ı olup ağnâmın beher re’sinden cihet-i ma‘âş ve ‘âdet-i gulâmiye gurûş yüz sekiz akçe hesâbı üzere cem‘ ve tahsîl olunmak üzere kıdvetu’l-emâcid ‘Osmân Bey ve İsmail ve şürekâ-i sâ‘irelerinin ber-vech-i mâlikâne ‘uhdelerinde olmağla yedlerine verilen emr-i ‘âlişân fahru’l-emâsil ve’l-akrân Hüseyin Efendi yediyle medine-i mezbûre mahkemesine vusûl ve ba‘de’l-kayd ve’l-kabûl cümle a‘yân ve eşrâf ve re‘âyâ vesâ‘ir ahâli-i kazâ muvâcehelerinde hesâb ve terkîm ve kesr-i gurûş ve üç re’s kerihtesi ve evlâd-ı fâtihan üzerinde olan üç re’s ağnâm asla zam ve mesârifi ve ba‘de’r-rü’yet ve’..sene-i mezbûre Muharremu’l-harâmı gurrelerinden beş ay temâmına değin ber-vech-i sinin sâbika te‘cîl ve imhâl olunmağla ba‘de temâmü’l-mehl me‘uneti kendi üzerine

Sayfa:38/a

[1]

Olmak üzere gurûş yüz yirmi akçe hesâbınca elyevm mevcûd olan bin dokuz yüz kırk altı re’s ağnâmın beher re’sinden altmış iki buçuk akçe tahsîl olunmak iktizâ etmeğın

tahsîliçün kibel-i şer‘-ı hatırdan mumâ-ileyh yedine verilen defter-i müfredâtıdır ki ber-
vech-i âti zikr olunur hurre fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Rebi'ü'l-evvel lisene hamse
ve tis'in ve mi'e ve elf

Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey 26 ağnâm	Mahalle-i El-hâc Mehmed 17 Ağnâm	Mahalle-i Dûdu Hâtun 5 Ağnâm	Mahalle-i Behrâm Re'is 17 Ağnâm	Mahalle-i El-hâc Hürmüz 17 Ağnâm
Mahalle-i Dizdârzâde 34 Ağnâm	Mahalle-i Hocâ Velî 20 Ağnâm	Mahalle-i Leb-i deryâ 4 Ağnâm	Mahalle-i Câmî-i Vusta 3 Ağnâm	Mahalle-i İbrahim Bey 15 Ağnâm
Mahalle-i Yunus Bey 17 Ağnâm	Mahalle-i Cennet Hatûn 8 Ağnâm	Mahalle Kara Kâtib 15 Ağnâm	Mahalle-i El-hâc İsa 26 Ağnâm	Mahalle-i Câmî'-i 'Atîk 11 Ağnâm
Mahalle-i Hoca Bâyezid 25 Ağnâm	Mahalle-i Hüseyin Çavûş 11 Ağnâm	Mahalle-i Nebizâde 20 Ağnâm	Mahalle-i İskender Çavûş 22 Ağnâm	Mahalle-i El-hâc Musa 7 Ağnâm
Mahalle-i Râziye Hâtun 8 Ağnâm	Mahalle-i Cânbeşezâde 14 Ağnâm	Hân İbrâhim Paşa-yı 'Atîk 16 Ağnâm	Tâ'ife-i 'Attârân 5 Ağnâm	Tâ'ife-i 'Abacıyân 10 Ağnâm
Tâ'ife-i Mumcuyâ 24 Ağnâm	Tâ'ife-i Bezirciyân 15 Ağnâm	Tâ'ife-i Şirugancıyân 7 Ağnâm	Tâ'ife-i Kazgancıyân ve Kalâyıcıyân 7 Ağnâm	Karye-i Çetme 10 Ağnâm
Karye-i Sârî İsmail 17 Ağnâm	Karye-i Timurlu 10 Ağnâm	Karye-i Kara Hisârlı 15 Ağnâm	Karye-i Hacı 10 Ağnâm	Karye-i Kılıçlı Kebîr 25 Ağnâm
Karye-i Kılıçlı sağır 27 Ağnâm	Karye-i Banârlı-ı Kebîr 25 Ağnâm	Karye-i Banârlı-ı sağır 8 Ağnâm	Karye-i büyük Karaca murâd 3 Ağnâm	Karye-i küçük Karaca Murâd
Karye-i Küçük Kara Evli 10 Ağnâm	Karye-i Gâzi oğlu 17 Ağnâm	Karye-i Ortaca 25 Ağnâm	Karye-i Köpekli 23 Ağnâm	Karye-i Kayı 12 Ağnâm
Karye-i Müslim 25 Ağnâm	Karye-i Kara Halil 15 Ağnâm	Karye-i Fahrioğlu 22 Ağnâm	Karye-i Bıyık Ali 8 Ağnâm	Karye-i Yazır 15 Ağnâm
Karye-i Abşûr 8 Ağnâm	Karye-i Yayabaşı(Yaylabaşı) 4 Ağnâm	Karye-i Receb 7 Ağnâm	Karye-i Kâdız 2 Ağnâm	Karye-i nâ'ib 15 Ağnâm
Karye-i Oruc Beyli 15 Ağnâm	Karye-i Sekbanlı 10 Ağnâm	Karye-i Nusretli 17 Ağnâm	Karye-i Doğancı 4 Ağnâm	Karye-i Gündüzlü 6 Ağnâm
Karye-i Dere 10 Ağnâm	Karye-i Köse İlyâs 12 Ağnâm	Karye-i İsmaili 25 Ağnâm	Karye-i Klavuzlu 10 Ağnâm	Karye-i Yamalık? 10 Ağnâm

Karye-i 'Osmânlı 12 Ağnâm	Karye-i Ahmedikli 10 Ağnâm	Karye-i Hüsünlü 17 Ağnâm	Karye-i Günecli(Günclü) 25 Ağnâm	Karye-i Çanâkcı 6 Ağnâm
Karye-i Yağcı 15 Ağnâm	Karye-i maktû' karye-i Sırt 5 gurûş 50 akçe	Karye-i Banados 7 Ağnâm	Karye-i Kumbağı 17 Ağnâm	Karye-i Cedîd 33 Ağnâm
Karye-i Işıklar 26 Ağnâm	Tâ'ife-i Rumyan-ı Şehr 387 Ağnâm	Tâ'ife-i Ermeniyân-ı Şehr 387 Ağnâm	Tâ'ife-i Yahudiyân 28 Ağnâm	Cem'an yekün 1946 re's Ağnâm Maktû' 5 gurûş 50 akçe

Sayfa:38/b

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûr Dağı kazâsı nâ'ibi Mevlâna [boşluk] zide 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tunus ocâğı ahâlisinden 'Ali nâm kimesne ocak tarafından râhi ve 'azîmet ve be-kazâullahi te'âla Tekfûr Dağında deryâya düşüb ba'de'l-ihrac iki gün sonra fevt olup yanında mevcûd ocak mâlî olmak üzere dört yüz altı yüz ve ma'lûmu'l-mikdâr beyâz akçe vesâ'ir eşyâ 'âli hâle kaldığından Tekfûrdağı gümrükcüsü ve yeniçeri zâbiti câniblerinden ve tarafından zıkr olunan altun ve akçe ve eşyâyı beytu'l-mâldır diyü zabt ve bu makûle ocaklarının emvâl ve eşyâsı ocak vekîli tarafından zabt oluna geldiğin halâ kapudan-ı hümayun kapudanı kıdvetu'l-emâcid ve'l-a'yân [boşluk] zide mecduhu bâ-'arz-ı hâl inhâ ve tersâne-i 'âmirem tarafından ta'yîn olunan mübâşire teslîm ve ocak vekili tarafına irsâl olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediği ecelden balâ da mezkûr emvâl ve eşyâ tersâne-i 'âmirem tarafından ta'yîn olunan mübâşire ma'ifet-i şer'le teslîm ve Deraliyyeme tesyîr olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlâna-yı mumâ-ileyhsin ber-minvâl-i muharrer müteveffâ-yı merkûmun zabt olunan emvâl ve eşyâsı tersâne-i 'âmirem tarafından ta'yîn olunan mübâşir-i mumâ-ileyh ma'rifet-i şer'le bir helâli ketm ve ihfâ olunmaksızın bi't-temâm teslîm ve der-'aliyyeme irsâl ve tesbile mübâderet olunmak bâbında fermân-ı 'âlişnânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûş üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımı'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi evâ'il-i Rebiü'l-evvel sene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniye El-mahrûse

Vasl ve kayd fi 7 Rebiü'l-evveli

[derkenar]

Mûcebince mektûb kâ'immakâm sadr-ı 'âli dahi vârid olmuştur

[2]

Kıdvetu'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Rodoscuk nâ'ibi mevlânâ [boşluk] zide 'ilmuhu ve kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Bostanyân hassa hasekilerinden Tekfûr Dağında ikâmet üzere olup bu def'a husûs-ı âtiye mübâşir ta'yîn olunan Ekşioğlu Ahmed zide kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ol aki umûr-ı zehâ'ir mevâd-ı sâ'ireye kıyâs olunmayub dârü's-saltanat-ı seniyyem sen ki senin emr-i ma'âşda müzâyaka ve zarûretten sıyânetleri Tekfûrdağı vesâ'ir iskelelerden zahirenin Anadolu ve aher mahallere naklin men'ine menût olduğundan bu husûslara nezâret ve İstanbul'a zahire sevkine dikkat maddesi Bostânyân hasekilerinden El-hâc Hasan hasekinin 'uhdesine ihâle ve me'mûr kılınmışidi lakin haseki-i mumâ-ileyh bu esnâ da 'alîl ve sâhib-i ferâş ve idâre-i umûr zehâ'ire 'adîmü'l-iktidâr olduğu vârid olan i'lâm ve tahrîrattan müstebân ve yerine bir aherinin ta'yîni ile tesviye-i mihâm ihtimâm-ı vâcibâttan olduğu zâhir ve a'yân ve sen ki haseki-i mumâ-ileyhsin bu hizmet-i celîlenin 'uhdesinden gelmekle liyâkat ve ehliyetin nümâyan olduğuna binâ'en hidemât-ı mezkûre sana tefvîz olunmağla Edirne bostancıbaşısı ile bi'l-muhâbere kazâların zehâ'irini iskele-i mezbûreye isticlâb ve mevcûd olan bir taraftan varan kapan sefinelerine tahmîl ve asitâne-i devlet âşiyâneme peyâpey sevk ve tesbîle müsâra'at ve Tekfûrdağı ve havâli sevâhilini 'ale'd-devâm tecessüs ve Barani ve Anadolu sefinelerine bir habbe zahire verilmemesine ve cesâret edenleri taharri ve ahz u habs ve Deraliyyeme i'lâm ederek sâdıkâne ve müstekimâne ikmâl-i me'mûriyetine bezl-i kudret eylemek bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı a'zam sâhib-i 'ilmim kâ'immakâmı etibbâ'ından kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân 'Ali zide kadruhu ile irsâl olunmuştur imdi Tekfûrdağı civâr-ı saltanat-ı seniyyemde vâki' ve sayf ve şitâ da külli 'ân zahire nakli eshel ve zahire yatâğı mahal olduğuna ve bi'd-defa'ât sudûr iden evâmîr-i münîfem mazmûnlarına nazaran zahirenin ardı kesilmeyüb peyâpey külliyetlü zahîre ve dakîk vürûdu me'mûl iken bir müddetten berü killet

[derkenar]

Mûcebince mektûb kâ'immakâm sadr-ı 'âli dahi vârid olmuştur

[1]

[Derkenar]

Mûcebince mektûb kâ'immakâm-ı sadr-ı 'âli dahi sâdır olmuştur

Üzere vürûd eylesinin sebebi lede'l-istifsâr mübâya'acılar Tekfûrdağına merbût mübâya'adan ba'îd mahallerin mübâya'a zahiresini bedele kat'ı ve akçe ahz ve zahire taleb olundukca karîb mahaller de kabân(kapan) sefinelerine verilecek zahîreyi ahz u mübâya'a zahiresi yerine gönderdiklerinden neş'et eylediği ihbâr olunmaktan nâşi fimâ-ba'd bu misüllü hâlet tecvîz olunmayub ba'îd mahallerin mübâya'asından bedel-i ahzından mübâ'adet ve kapanluya verilecek zahîreye müdâhaleden mücânebet ve Tekfûrdağına merbût olan kazâlar da tohumluk ve medât-ı ta'ayyüşden mâ'adâ bulunan zahîre kimesneye ketm ü ihfâ ettirilmeksizin peyderpey İskeleye tenzîl ve kapân sefinelerine tahmîl ve mu'âkıben Deraliyye'me tesbîl ettirilmek husûsu bundan mukaddemce sâbık olacak Tekfûr Dağı mübâya'acılarına ve selefin haseki-i mumâ-ileyhe ve hükkâm ve zâbitana hitâben mü'ekked emr-i 'âlişânım ısdâr olunmuş olduğ ve senin akrânın beyninden intihâb ve maddeye me'mûl kılınmakdan maksûr ta'tîl 'umûr-ı mübâya'ayı mûcib evzâ'a ve hilâf-ı rızâ etvâra ictisâr eylemeyüb tenfîr(tenfiz)-i emr-i 'âlişânımda rûz ve leyâle sarf ve sa'y ve mecâl eylemek irâdesi idüğü ve hilâf-ı me'mûl hareketin zuhûr etmek ihtimâli olur ise pençe mu'aheze-i şahânemden tahlîs-i germiyân idemeyeceğin cezmân ve yakînen ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer Edirne Bostancı başısı ile muhâbere ve ittifâk ve kazâların tohumluk ve ma'âşdan mâ'adâ zahîrelerini celb ve Deraliyye kapan sefâ'ini ile külli zahîre ib'âs ve Tekfûrdağı ve havâlisi sâhillerinde gemi ve kayık yanaşması mümkün olan yerleri muhâfaza ve Anadolu câniblerine ve virâni sefinelere habbe-i vâhide zahîre verilmemek ve mücâseret edenler ele getirilip ahz u habs ve i'lâm olunmak dakikalarına dâ'imâ ri'âyet ve balâda hikâyeten mezkûr olan emr-i 'âlişânım dahi Barani mazmûn-ı münifinin icrâsına dâmen-i dermeyân gayret eylesin ve sen ki Mevlâna-yı mumâ-ileyhsin sen dahi emr-i zehâ'ir de haseki-i mumâ-ileyhe mu'âvenet ve mukaddem ve mu'ahhar sudûr iden evâmir-i celilemin tenfizine kemâl-i ikdâm ve dikkat ve münâfi tenbihât-ı şahânem halât vukû'ından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı

vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye tehâşi ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebiü'l-evvel lisene hamse ve tis'în ve mi'e ve elf

Fi 21 Rebi'ü'l-evvel sene 1195

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

[2]

[Derkenar]

Mûcebince mektûb kâ'immakâm-ı sadr-ı 'âli dahi sâdır olmuştur

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Rodoscuk nâ'ibi Mevlânâ [Boşluk] zide 'ilmuhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân Tekfûrdağı gümrükcüsü [boşluk] zide kadruhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Âsitane-i devlet-i âşiyâneme gelecek kahve mahal-i ahire nakl ve ihrâc olunmayub heyet-i mecmû'asıyla İstanbul'a isâl ve teksîrine sa'y-ı behemhâl olan kahvenin ekserini Tekfûrdağ'ı ve etrâfında vâki' sâ'ir iskele ve sevâhile ihrâc ve bey'e ictisâr eyledikleri sahîhen ve tahkîken inhâ ve ihbâr ve elhaletü hazîhi İstanbul'da kahvenin killet ve lüzûmu âşikâr olmakla siz ki Mevlâna ve Gümrükcü-i mumâ-ileyhimâsız o makûle İstanbul'a gelecek Kahveden ol tarafta ne miktar ihrâc olunmuş ise ve'l-hâsıl ne miktar mevcûd ve kahve var ise te'hîr ve tevkîf ve kimesneye ketm u ihfâ ettirilmeksizin derhâl kayıklara tahmîl ve seri'ân Asitane-i şevket-i âşiyâneme sevk ve tesbîle ihtimâm ve müsâra'at ve fimâ-ba'd İstanbul'a gelecek kahvenin ol taraflar da ihrâc ve bey'ine irâ'et-i ruhsat ile daru'l-hilâfeti's-seniyyemde

Sayfa:39/b

Kahvenin killet ve fikdânını mûcib olmaktan gâyetü'l-gâye tehâşi ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve kâ'immakâm tatârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân tatâr İbrahim zide kadruhu ile irsâl olunmuştur imdi İstanbul'da kahvenin killeti derkâr ve ol tarafda Mısır gemilerinin hilâf-ı rızâ ihrâc eyledikleri kahveden külliyetlü kahve olduğu aşikâr iken şeri'ân bu tarafa gönderilmek ve ba'de'l-yevm Mısır gemilerinden kahve ihrâcına ruhsat verilmek lâzım gelir ise vehâmet ve nedâmetin müşâhede edeceğiniz yakînen ma'lûmunuz oldukta ber-minvâl-i meşrûh mevcûd olan kahveyi bâ-yı vech-i kân zâhire ihrâc ve müsâra'aten bu tarafa isâle

bi'l-ittifâk kemâl-i ikdâm ve dikkat ve bundan böyle İstanbul'a gelecek kahvenin ol
tafta ihrâcını tecvîzden begâyet tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı
'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda ber-
vech-i meşrûh şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibu'l-ittibâ' ve lâzımu'l-ımtisâlimin
mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfindan begâyet hazer ve mücânebet
eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebiü'l-
ulâ lisene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

Vasl ve kaydiye fî 23 Rebi'ü'l-ülâ sene 1195

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[1]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Hameyn-i muhteremeyn evkâf-ı şerîfesi mülhakâtından merhûm ve mağfurun leh
Sultân Selîm hân tâbe serâh hazretlerinin evkâfı mukâta'âtından bâ-berât-ı şerîf-i 'âlişân
hassa silahşörlerinden sa'âdetlü Musa Ağa hazretlerinin ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf
oldukları sarnıc ve tevâbi' mukâta'ası işbu bin yüz doksan beş senesine mahsûben
temessükleri nâtik olduğu vech üzere iltizâmı eğerçe 'uhde-i 'âcizânemiz de olup
mukâta'a-i merkûmun tevâbi'-i livâ hakkıyla sene-i merkûme martı ibtidâsından Şubatı
gâyetine gelince bir sene-i kâmil zabt u rabt etmek üzere tarafımız da tâlib ve râgıb olan
kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'izzetlü Hazinedâr Mehmed Ağa zide kadruhuya ber-mûceb-
i sene-i sâbık der-uhde ve iltizâm olunup ağâ-yı mumâ-ileyh dahi ber-vech-i muharrer
iltizâm-ı mezbûru kabûl etmekle yedlerine işbu zabtnâme verilmiştir bimennihi te'âla
vusûlünde gerekdir ki ağâ-yı mumâ-ileyh varub sene-i merkûme mahsûben mukâta'a-i
mezbûru zabt u rabt idüb hâsıl olan a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûmât-ı 'örfiye ve bâd-ı hevâ ve
yâva ve kaçgun ve kul ve câriye müjdegânesi ve resm-i bennâk ve resm-i giyâh ve otlâk
ve yaylak ve kışlâk ve rûsûmât-ı sâ'ire ve tapu ve tapu-yı zemîn her ne ki hâsıl olur ise
ahz u kabz ve serbesit üzere zabt u rabt idüb mukâta'a-i merkûm ez-kadîm ne vechle zabt
oluna geldiyse ol dahi ol vechle zabt u rabt idüb şürût-ı serbestisi üzere taraf-ı aher de
ferd u mâni' ve müzâhim olmayalar ve's-selâm

Fî 23 Rebi'ü'l-evvel sene 1195

'Ali Gediklüyân

Dergâh-ı 'âli

[1]

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Tekfûrdağı kazâsı nâ'ibi Mevlâna [boşluk] zide 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümayun vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Avânis nâm zimmi südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüb bunun Tekfurdağı'ı kasabasında 'Araba meydânında 'Araboğlu değirmeni dimekle ma'rûf mutasarrıf olduğu vakf değirmeni derûnunda mevcûd beş re's bârgiri ve alât ve eşyâsını kasaba-i mezbûre mütemekkinlerinden Haçetur nâm zimmi bin yüz seksen iki senesinde hilâf-ı şer' ve bi-gayr-ı hakk fuzûli zabt ve bârgirlerin i'mâl ve gadr etmekle bu dahi bargirleriyle sâ'ir eşyâ ve i'mâl eylediği müddet ücret-i mislin almak istedikde bi-vech-i şer'î ta'allül sevdâsında olduğun mukaddemâ ba'de'l-inhâ ve'l-istid'â mahallinde şer'le görülmek için bin yüz doksan senesi evâhir-i Şevvâlinde emr-i şerîfim sâdır olmuşiken infâz ve icrâ olunmadığın bildirüb çavûş mübâşeretiyle ol bâbda hükm-i hümayum ricâ ve divân-ı hümayunumdan su'âl olundukda husûs-ı mezbûr esnâfa müte'allik mevâddan olmağla mahallinde şer'le rû'yet ve mesfûr Avânis zimmi inhâsı üzere zikr olunan değirmenin derûnunda mevcûd bârgir ve alât-ı sâ'iresine nizâm-ı belde üzere ba-temessük mutasarrıf olduğu sûrette mesfûr Haçedur zimmi sinîn-i merkûmeden değirmen-i mezbûru ne sened ile zabt ve i'mâş ve ne 'illete mebni zimmetinde müctemi' olan ecr-i mislini idâre muhâlefet ider mesfûr hâzır olduğu hade ma'rifet-i şer'le esnâf-ı merkûme kethüdâsından vesâ'ir Vukûfu olanlardan tefahhus ve su'âl ve ba'de't-tahakkuk Deraliyye'ye i'lâm olunmak üzere mahalli kâdısına hitâbene mr-i şerîf i'tâsı menût-ı re'y-i 'âli idüğü tahrîr ve divân-ı hümayunumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrer târih-i mezbûr da emr-i münifim verildiği mestûr ve mukayyed bulunduğuna binâ'en çavuş mübâşeretiyle mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki divân-ı hümayunum vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve halâ sâdır olan evâmir-i celilem müceblerince 'amel dahi sen ki mevlâna-yı mumâ-ileyhsin husûs-ı mezbûru çavûş mumâ-ileyh mübâşeretiyle mahallinde şer'le rû'yet ve mesfûr Avânis zimmi inhâsı üzere zikr olunan değirmenin derûnunda mevcûd bargir ve alât-ı sâ'iresine nizâm-ı belde üzere bâ-temessük mutasarrıf olduğu sûrette mesfûr Haçadur zimmi sinîn-i merkûmeden berü değirmen-i mezbûru ne sened ile zabt ve i'mâl ve ne 'illete mebni zimmetinde

müctemi‘ olan ecr-i mislini edâda muhâlefet ider mesfûr hâzır olduğu hâlet ma‘rifet-i şer‘ ve çavuş-ı mumâ-ileyh ma‘rifetiyle esnâf-ı merkûme kethüdâsından vesâ‘ır vukûfu olanlardan tefahhus ve su‘âl ve ba‘de’t-tahakkuk Deraliyyeme ‘arz ve i‘lâma mübâderet ve vâkı‘ın hilâfını tahrîrden mucânebet eylemeyüb mazmûn-ı emr-i şerifimle ‘âmil olasın şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın tahrîren evâ‘il-i şehir-i Rebi‘ü’l-evvel lisene hamse ve tis‘in ve mi’e ve elf

Vasş ve kaydiye fi 24 Rebi‘ü’l-evvel sene 1195

Be-makâm-ı kostantiniyye el-mahrûse

[2]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bi’l-fi‘il mütevellisi olduğum ceddım vezir-i a‘zam-ı esbak merhûm Pir Mehmed Paşa hazretlerinin Silivri Kasabasında müceddeden binâ ve ihyâ buyurdıkları câmi‘-i şerîf ve medrese-i münife ve ‘imâret-i ma‘mûreleri evkâf-ı seniyyeleri mukâta‘atından Rodoscuk kazâsına tâbi‘ Kumbağı nâm mukâta‘ası ve Nâ‘ib karyesi ve tevâbi‘i ma‘rûzü’l-kalem ve maktû‘u’l-kadem min külli’l-vücûh serbest olup işbu bin yüz doksan beş senesi martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince bir sene zabt u rabt ve ta‘şîr etmek üzere iltizâmına tâlib ve râgıb olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân ‘izzetlü Rifatlü ‘Osmân Ağa zide kadruhuya yalnız bin üç yüz gurûş bedel iltizâm ile iltizâm-ı mumâ-ileyh dahi bedel-i iltizâm mezkûre üzere ba‘de’l-kabûl meblağ-ı merkûmu nakden ve peşinen cânib-i vakf-ı şerife ba‘de’l-edâ ve istifâsına müte‘allika

Sayfa:40/b

de‘âvinden vakf-ı şerîfin ve benim zimmetimi ibrâ ve iskât etmeğın ben dahi meblağ-ı bedel-i mezkûru cânib-i vakf-ı şerîf için hasbe’t-tevliye ahz u kabz idüb emriyle umûr-ı vakf-ı şerîfe sarfıyla ba‘de’l-istihlâk zabtına müş‘ir işbu temessük tahrîr ve temhîr olunup yed-i mumâ-ileyhe i‘tâ olunup gerekdir ki sene-i mezkûre de mukâta‘a-i mezbûre ve tevâbi-i karye ve gayriden hâsıl olan a‘şâr-ı şer‘iyye ve rüsûmat-ı örfiye ve cürm-i cinâyeti ve resm-i ‘arustâne ve resm-i bağat? Ve tapu-yı zemîn ve resm-i ispençe ve beytû’l-mâl ve yâva ve kaçgun ve mâl-ı gâ‘ib ve mal-ı mefkûr ve bâd-ı hevâsı ve tayyâranı vesâ‘ır müteveccihânı ve düşen mahlûl tarlanın on bin akçesinden ziyâdesi cânib-i vakfa ‘âid ve râci‘ olmak vech üzere vediatullah olan ra‘iyyet-i vakf-ı şerif fetvâsını iyâdi-i

zalemeden hıfz ve hırâset ve zulm ve ta‘addiden ictinâb ederek bir sene temâmına gelince serbestiyet üzere zabt u rabt ve ta‘şîr ve ahz u kabz idüb hâsılı ma-takaddümden berü sâ‘ir mültezimân ne vechle zabt ve ta‘şîr ve ahz u kazb edegeldiyse mumâ-ileyh dahi ber-minvâl-i muharrer ahz u kabz ide zabtına taraf-ı aherden ehad mâni‘ olmaya

vasl ve kaydiye fî 3 Rebiü’l-ahir sene 1195

El-fakir Seyyid Saadeddin mütevellî-i vakf halâ

[1]

Mefâhiru’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinü’l-fazâ’il ve’l-keîlâm sevâhil-i bahr-ı Marmara’nın Anadolu ve Rumili taraflarından Boğazhisârlarına varınca vâki‘ olan kazâların kâdıları ve nâ‘ibleri zide fazluhum ve mefâhiru’l-emâsil ve’l-akrân iskele kethüdâları vesâ‘ir zâbitân zide kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki donanma-yı hümâyûnum sefâ‘ininin her bâr tedârik esbâb-ı lâzime ve tesviye ve tanzîm mühimmât-ı mukteziyesine ‘ale’l-devâm ihtimâm ve dikkat emr-i ehem ve vâcib ve husûsuyla Kalyoncu neferâtının kesret ve vefret üzere tedârik ve tertibine şürû‘ ve mübâderet vech-i enseb olmağla binâberin elhâletü hazihi Dersaatimin içerü ve taşra ta‘bîr olunur cemî‘ iskele ve fenerlere varınca Boğaziçi ve Üsküdar ve Kadıköy vesâ‘irler de yakın ve karib olan kayıklardan mâ‘adâ alargacı ta‘bîr olunan başı boş kayıkcı tâ‘ifesinin kesret vefretinden başka cümlesi sâ‘ir mahallerden tahrîr ve celb olunan neferâta nisbet ile umûr-ı bahriyeye aşinalık kesb etmiş olmalarıyla gerek mevcûd olan ‘atîk ve gerek hâric vilâyetlerden gelen kalyonculardan mâ‘adâ sefer ve hazırda tertîb olunacak neferâtın tekmiçiün gerek işbu sene-i mübâreke de ve gerek bundan sonra tertîbi iktizâ iden kalyoncu neferâtı lede’l-iktizâ halâ derya kapûdânı vezirim Gâzi Hasan Paşa adamallahu te‘âla iclaluhu tarafından ta‘yîn olunan kalyon ağası ve iskele kethüdâları ma‘rifetleri ve dergâh-ı mu‘âllâm yeniçerileri ağa dâme ‘uluvvuhu ile hassa bostancıbaşı dâme mecduhunun re‘y ve i‘ânetleriyle tahrîr ve tanzîm ve tetmim olunmak üzere tarîk-i ahseni vezir-i müşâr ve ağayân-ı mumâ-ileyhimden fermân-ı ‘âlişânımla lede’l-istilâm donanma-yı hümâyûnum kalyonlarının derûnlarında mevcûd olan takım ve levendanın gerek bedel mahlûl celb ve tahrîr olunan kalyoncu neferâtı çiftçi ve çoban makûlesi olup umûr-ı bahre aşinalıkları olmadıkları ecelden ber-vech-i muharrer civâr asitâne-i sa‘âdetim ve fenerlere varınca boğaz içinde vâki‘ iskele kayıkcılarından mâ‘adâ alargacı ta‘bîr olunur başı boş olanlar cümlesi lede’l-iktizâ kalyoncu olmak üzere

tersâne-i ‘âmirem tarafından ta’yîn olunan kimesne ve kethüdâları ma‘rifetleriyle tahrîr ve hîn-i iktizâ da mevcûdlarına kıyâs ile rub‘ı miktarı celb olunmak üzere tersâne-i ‘âmireme kayd ve zikr olunan donanma-yı hümâyûnum kalyonları fenn-i deryaya levendât ile tertîb ve tanzîm olunmak ve eğer tâ’ife-i merkûmeden yeniçeri

Sayfa:41/a

Ve bostancılık ve cebeci ve topçuluk da’vâsıyla tahrîre adem-i rağbet-birle muhâlefet ederi olur ise ocaklarım ağaları ma‘rifetleriyle tahrîr ve tanzîm ve yeniçeri serdârları dahi istishâb eylememek husûsu nizâm-ı mezkura derc[?] olunmak ve tâ’ife-i merkûmeden bi-ecli’l-behiy zuhûrunda veyahut müceddeden re’is ve kayıkçı nisâb olundukta kethüdâları tarafından esâmîleri verilmek ve ber-vech-i muharrer bu bâbda bostancı ve cebeci ve topçuluk iddi’âsında olanların men’i için taraflarından ikdâm ve madde-i merkûmenin devâm ve istikrârına ihtimâm ve dikkat olunmak üzere işbu nizâm-ı müstahsene ilâ mâşaallahu te’âlâ düstûru’l-amel tutulduğu sûrette her ne mikdâr sefâinin tertîb ve techîzi irâde olunur ise neferât husûsunda müzâyaka çekilmeyeceğinden gayri devlet-i aliyye-i ebedi’ d-devâmıma bir eser-i celîle olacağı nümâyân olduğuna binâ’en şimdiden tahrîrine mübâşeret ve serî’an tahrîr ve defterinin huzûr-ı aliyyeme arz ve takdîmi için evâmir-i şerîfem ıstârı lâzım geldiği taraf-ı müşârunileyhten i’lâm olunmağla husûs-ı mezbûr bâ-telhîs rikâb-ı hümâyûnuma lede’l-arz nizâm-ı mezbûrun tanzîmi husûsuna izn-i hümâyûnum olmuştur deyu mübârek hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum şeref-rîz-i sudûr ve ber-mûceb-i telhîs mahalline kayd ve iktizâsına göre evâmir-i aliyyem tahrîr olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmağın siz ki kudât ve nüvvâb-ı mûmâileyhim ve sâ’irlerisiz sizler dahi ber-vech-i muharrer kazânız iskelelerinde mevcûd çekleve ve çekdirme kayıklarının re’islerini isim ve şöhretleri ve tâ’ifelerinin mikdârlarıyla tahrîr ve hîn-i iktizâda kayıkları ve tâ’ifelerinin mikdârlarına kıyâsen tersâne-i âmirem tarafından defter ve tertîb olunduğu üzere re’isleri ma‘rifetleriyle neferât-ı matlûbenin irsâlleri için şimdiden tahrîrlerine mübâşeret ve serî’an tahrîr ve sebt-i defter ve tekml ettirilmesine ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i celîli’l-kadrim ıstâr ve () ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde bâlâda bast ve tafsîl olunduğu üzere neferât-ı merkûmenin vezîr-i müşârunileyh tarafından ta’yîn olunan () zîde mecdihu ma‘rifetiyle ber-mûceb-i şurût şimdiden tedârik ve tahrîrlerine mübâşeret olunmağla sizler dahi husûs-ı mezbûra bi’l-ihtimâm i’ânet ve muzâheret ve eğer tâ’ife-i merkûmeden kalyoncu

neferâtı tahrîr olunmağa muhâlefet ve beyhûde gadr ederi olur ise men' ve def'-birle bâlâda şart ve tensîs kılındığı vechile tahrîr ve tanzîm ettirilmesine bezl ve sa'y ü kudret ve mazmûn-ı emr-i şerîfim üzere amel ve harekete mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle () vardıkta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi birle âmil olup hilâfından hazer eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timât kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min Rebî'ülevvel li-sene hamse ve tis'in ve mi'e ve elf

Vusile ve kuyide fî 2 min Rebî'ülâhir 1195

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

SONUÇ

Bu çalışma, 1780-1781 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun Rodosçuk Bölgesi'ndeki toplumsal yapıyı ve günlük yaşamı, birincil kaynak olarak 1690 No'lu Rodosçuk Şer'iyye Sicilini kullanarak incelemektedir. Mahkeme başvurularının sıklığını ve nedenlerini vurgulayarak, dönemin yasal ve toplumsal uygulamalarına ilişkin içgörüler sunmaktadır. Araştırma, 18. yüzyılın toplumsal, kültürel ve ekonomik dinamiklerini anlamada Şer'iyye sicillerinin önemini vurgularken, aynı zamanda adli görevlilerin düzeni sağlamadaki rollerini de ele almaktadır. Genel olarak çalışma, bu dönemde imparatorluk içinde meydana gelen daha geniş dönüşümler ortasında, Osmanlı hukuk sisteminin ve Rodosçuk'taki yaşamın çok yönlü doğasının daha derin bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

1690 Rodosçuk Şer'iyye Sicili, günümüzde Tekirdağ ilinin bir parçası olan Rodosçuk'ta Osmanlı dönemindeki yerel yönetimi ve sosyal dinamikleri açıklayan önemli bir tarihi belge olarak hizmet vermektedir. Bu kayıt, tarımsal uygulamalar, ticaret ve yasal konular dahil olmak üzere çok çeşitli konuları kapsayarak, tarım ekonomisinin baskınlığını vurgularken aynı zamanda ticaretin büyümesini de kabul etmektedir. Belgeler, özellikle arazi anlaşmazlıkları ve aile hukuku gibi konularda Osmanlı hukukunun geleneksel sosyal normlarla bütünleşmesini ortaya koyarken, aynı zamanda hayırsever faaliyetlerin ve vakıfların kurulmasının sosyal ihtiyaçları karşılamadaki önemini vurgulamaktadır. Dahası, 16. yüzyılın ortalarından itibaren mahallelerde bir artışla işaretlenen Rodosçuk'un yerleşim yapısının evrimi, demografik büyümeyi ve ekonomik faaliyeti yansıtarak, Osmanlı İmparatorluğu içindeki yerel yönetimin ve toplum etkileşimlerinin karmaşıklıklarını vurgulamaktadır.

Osmanlı hukuk çerçevesi, özellikle evlilik ve miras gibi kişisel ve ailevi meselelerde İslam hukukunun entegrasyonu ile karakterize edilirken, aynı zamanda imparatorluğun karmaşık toplumsal yapısını yansıtan mülkiyet anlaşmazlıklarını da ele alıyordu. Şeriat hukuku ile devlet otoritesi arasındaki etkileşim, özellikle ceza davalarında belirgindi ve dini fermanlar ile padişahın gücü arasında bir denge gerektiriyordu. Kefalet davaları, hem Müslümanları hem de gayrimüslimleri kapsayan Rodosçuk Şer'iyye Sicilinin 1690 No'lu kapsayıcılığıyla kanıtlandığı gibi, güvenin teşvik edilmesinde ve kamu düzeninin sağlanmasında çok önemliydi. Dahası, özellikle borçlarla ilgili olan davaların çözümü, Osmanlı devletinin adalet ve alacaklı haklarının korunmasına olan bağlılığını

vurgulayan şariat ve idari düzenlemelerin bir kombinasyonunu içeriyordu ve aynı zamanda tahıl taşımacılığının yönetimi ve eşkıyalığa karşı koordineli çabalar yoluyla kamu düzenini ele alıyordu.

18. yüzyılda Rodosçuk bölgesi, çeşitli satıcılar arasında ticareti ve kültürel alışverişi kolaylaştıran hareketli haftalık pazarlarla karakterize edilen, Osmanlı İmparatorluğu içinde canlı bir ekonomik ve sosyal faaliyet merkezi olarak ortaya çıktı. Topluluk atmosferi, eğlendiriciler ve sokak sanatçıları tarafından zenginleştirilirken, dini toplantılar ve festivaller sosyal bağları ve kültürel kimliği teşvik etti; camiler ve toplum merkezleri bu etkinlikler için önemli konumlar olarak hizmet etti. Yerel ekonomi öncelikle tarımsaldı ve yalnızca yerel tüketimi karşılamakla kalmayıp aynı zamanda Rodosçuk'u daha geniş ekonomik ağlara entegre eden gelişmiş çiftçilik teknikleri ve temel ürünlerin yetiştirilmesiyle destekleniyordu. Ek olarak, loncalarda örgütlenmiş yetenekli zanaatkarların varlığı ve Osmanlı devleti tarafından uygulanan düzenleyici önlemler, bölgenin ekonomik manzarasının karmaşıklığını ve dinamizmini vurgulayarak, bu dönemde yaşamı tanımlayan sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerin karmaşık etkileşimini yansıtıyordu.

Osmanlı İmparatorluğu'nda, hammaddelerin yönetimi, özellikle tersaneler ve askeri altyapı ile ilgili olarak, ekonomik ve askeri gücünü sürdürmek için hayati önem taşıyordu. 1690 tarihli Rodosçuk Şer'iyye Sicili, o dönemin yasal ve idari çerçevelerini açıklayan, yerel yönetim altında ticaretin, malzeme tedarikinin ve ulaşımın karmaşık dinamiklerini ortaya koyan önemli bir tarihi belge görevi görüyor. Deniz ticareti, yerel tüccarların hem yerel refahın hem de devletin ekonomik çıkarlarının korunmasını sağlayan sıkı devlet düzenlemeleri altında faaliyet gösterdiği kıyı bölgelerinde özellikle hayati önem taşıyordu. Tarım sektörü, vergi toplama ve şariat ilkelerine uymaktan sorumlu yerel yöneticiler tarafından denetlenen iyi organize edilmiş bir gıda tedarik ve dağıtım sistemiyle geleneksel ve yenilikçi çiftçilik tekniklerinin bir karışımını sergiliyordu ve böylece çatışma zamanlarında ekonomik istikrarı ve kamu refahını korumada yerel ve merkezi otoriteler arasındaki ilişkiyi güçlendiriyordu.

Bu çalışmada 1780-1781 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun Rodosçuk bölgesindeki sosyal yapı, ekonomik faaliyetler ve hukuki uygulamalar ayrıntılı olarak incelenmektedir. 1690 Rodosçuk Şariat Sicili'ni ana kaynak olarak kullanarak dönemin sosyal, kültürel ve ekonomik dinamiklerine ışık tutuyor. Çalışma, Osmanlı hukukunun

özellikle mülkiyet anlaşmazlıkları ve aile meselelerindeki rolünü vurgularken aynı zamanda yerel yönetim ve sosyal bağların önemini de ortaya koyuyor. Tarımsal üretim ve ticaretin gelişmesi yerel ekonominin temelini oluştururken, sosyal yapının ve kültürel faaliyetlerin zenginliği de bölgenin dinamik yaşamını yansıtmaktadır. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde yaşanan daha geniş çaplı değişimler karşısında Rodosçuk'un sosyal yapısının ve hukuk sisteminin ne kadar kapsamlı olduğu giderek daha iyi anlaşılmaya başlandı.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

1541 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili. İSAM Kadı Sicilleri Kataloğu.

1608 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili. İSAM Kadı Sicilleri Kataloğu.

1690 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili. İSAM Kadı Sicilleri Kataloğu.

1751 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicili. İSAM Kadı Sicilleri Kataloğu.

Basılan Eserler

AKGÜNDÜZ, Ahmet. *Şer'iyye Sicilleri*, İstanbul:1989.

AKYILMAZ, Gül. *Siyasi Tarih*, Ankara: Seçkin Yayınları, 2015.

ARSLAN, İsmail. *Osmanlı İmparatorluğu'nda Müslümanlarla Gayri Müslimlerin Birlikte Yaşama Tecrübesine Anadolu'dan Bir Örnek: Balıkesir*, İstanbul:2004.

AYDIN, Mehmet Akif, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul: Beta Yayınları, 2012.

BARKEY, Karen. *Empire of Difference: The Ottomans in Comparative Perspective*. Cambridge:2008.

BAYINDIR, Abdülaziz. *İslam Muhâkeme Hukûku (Osmanlı Devri Uygulaması)*, İstanbul: Süleymaniye Vakfı Yayınları,2015.

CİN, Halil-AKGÜNDÜZ, Ahmet. *Türk Hukuk Tarihi: Kamu Hukuku I*, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1995.

ÇELİK, Sevgi. *Legal Pluralism in the Ottoman Empire: The Case of the Sharia Courts*. London:2019.

EKİNCİ, Ekrem Buğra, *Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk*, İstanbul: Arı Sanat Yayınevi, 2012.

EKİNCİ, Ekrem Buğra. *Osmanlı Mahkemeleri (Tanzimat ve Sonrası)*, İstanbul: 2004.

Emrah Maral, *Değişim Dönüşüm ve Buhran Döneminde Osmanlı Devleti 1789-1807*, Ankara: İksad Yayınları, 2023.

MİKES, Kelemen. *Türkiye Mektupları*, trc. Sadrettin Karatay, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014.

PAKALIN, Mehmet Zeki. *Osmanlı Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri*, Ankara:1998.

SAKİN, Orhan. *Osmanlı Arşiv Belgeleri Okuma Kılavuzu*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2017.

- SAYDAM, Abdullah. *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, Trabzon: Kemal Matbaacılık, 1995.
- SERT, Özlem. *Rodosçuk Osmanlılar Döneminde Esamesi Geçen İnsanların Kenti 1546-1553*, trc. Serkan Ercin, Tekirdağ: Süleyman Paşa Belediyesi Yayınları, 2017.
- SÜKUT, Cevat. *Osmanlı İmparatorluğu'nda Mahkeme Kayıtları*, İzmir:2003.
- ÜÇÖK, Coşkun-MUMCU, Ahmet-BOZKURT, Gülnihal. *Türk Hukuk Tarihi*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2017.
- ÜNAL, Mehmet Ali. *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta: Fakülte Kitabevi, 1997.
- YALÇIN, Hüseyin Cahit. *Osmanlı Hukukunda Şer'iyye Sicilleri*, İstanbul:2005.
- YILMAZÇELİK, İbrahim. *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır*, Ankara: TTK Yayınları, 1995.
- Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri**
- AKBULUT, Merve, *Rodosçuk'ta Sosyal ve Ekonomik Hayat: 17. Yüzyıl Başları (Şer'iyye Sicillerine Göre)*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2019.
- ARAS, Derya, *16. Yy. 1541 Nolu Rodosçuk (Tekirdağ) Şeriye Sicili Transkripsiyon ve Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, 2019.
- AYDIN, Fatih Baha, *Sir Dudley North'un Hayatı, İktisat Düşüncesi Ve 17. Yüzyıl Osmanlı Ticarî Hayatına Dair Gözlemleri*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2022.
- AYDIN, Zeynep, *Osmanlı Mahkeme Kayıtları ve Toplumsal Yapı: Rodosçuk Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2017.
- BOSTANCI, Necla, *1596 Numaralı Rodosçuk (Tekfurdağı) Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2010.
- CENGİZ, Emine, *1751 No'lu Rodosçuk (Tekirdağ) Şeriye Sicili Transkripsiyon ve Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, 2008.
- DEMİRTAŞ, Elif, *Rodosçuk Şer'iyye Sicilleri: Osmanlı Dönemi Hukuk ve Sosyal Yapısı Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2018.
- İSLAMI, Agron, *1579 Numaralı Rodosçuk (Tekfurdağı) Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2010.
- İBİCİÖĞLU, Şeyda, *1572 No'lu Tekirdağ (Rodosçuk) Şer'iyye Sicili Transkripsiyonu ve Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2016.
- KAYAR, Betül, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Hukuk Reformları*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2017.

- KELEŞ YILDIZ, Sema. *18. Yüzyılın İlk Yarısında Bursa'da Sosyal Ve İktisadi Hayat*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2019.
- KOÇAK, Serkan, *Osmanlı Döneminde Rodosçuk ve Çevresi: Mahkeme Kayıtları üzerine Bir Analiz*. Doktora Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, 2020.
- MUSLU, Ebru, *1647 Nr. Şer'iyye Sicilinin Işığında Lale Devri'nin İlk Yıllarında Tekirdağ (1721-1724)*. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, 2021.
- ÖZDEMİR, Mustafa, *275 Nolu Söke Şer'iyye Sicilinin (1-212 Arası Hükümler) Transkribi*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, 2009.
- ÖZKAN, Ayşe, *1587 Numaralı Rodoscuk (Tekfurdağı) Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2019.
- SARI, Furkan, *1599 Numaralı Rodoscuk Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2019.
- ŞAHİN, Adem Ali, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kadar Eğitim Sistemi, Yönetimi Ve Denetim*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, 2015.
- ŞAHİNER, Yakup, *Rodoscuk'ta Gayrimüslimler: 1640-1648 (Şer'iyye Sicilleirne Göre)*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2018.
- ŞENER, Fahri Yasin. *18. yy'da İstanbul'da Ticaret (İstanbul Ahkâm Defterlerine Göre)*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, 2019.
- ŞENYURT, Ali. *18. Ve 19. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Poliçe Kullanımı Ve Poliçeci Esnafı*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2016.
- YILDIRIM, Fatma, *Osmanlı Mahkeme Kayıtları üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2012.

Makaleler

- ABUZAR, Celil. "Dinin Toplumsal Yaşam Üzerindeki Etkisi", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 26, (Aralık 2011), 143-153.
- AKAR, Tuba. "Osmanlı Kentinde Ticari Mekânlar: Bedesten-Han-Arasta-Çarşı Mekânları Literatür Değerlendirmesi", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 7/13, (2009), 267-292.
- AKIN, Enver-ESGİCİ, Reşat. "Eski Çağda Tarım Aletleri", *Tarım Makinaları Bilimi Dergisi* 11/1, (2015), 33-37.
- AKKOYUN, Sevgi. "Şeriye Sicilleri Işığında Galata'da Borçlar Hukuku Ve Uygulamaları (17. Yüzyılın İkinci Yarısı)", *History Studies* 15/4, (Kasım 2023), 743-758.

- AKTEL, Meltem. “Tanzimat Fermanı’nın Toplumsal Yansıması”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3/3/, (1998), 177-184.
- AKYOL, Sevil. “Şer’iyye Sicilleri’nin Arşiv Belgeleri Arasında Osmanlı Sosyo-Ekonomi Tarihi Açısından Önemi”. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi* 6 (Temmuz 2021), 1127-1144.
- AKYÜZ, Yahya. “Osmanlı Döneminden Cumhuriyete Geçilirken Eğitim-Öğretim Alanında Yaşanan Dönüşümler”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* 1/2, (2011), 9-22.
- ARSLANTÜRK, H. Ahmet-BOZKURT, Fatih. “18. Yüzyılın İkinci Yarısına Dair Önemli Bir Osmanlı Tarihi: İbretnümâ-yı Devlet-i Câvîd”, *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi* 2/3, (2016), 155-194.
- ASLAN, Nâci. “Osmanlı Hukuku’nun Oluşumunda Fetva ve Kazâ Münasebeti”, *Dini Araştırmalar* 2/4, (Ağustos 1999), 85-100.
- ATEŞ, Hacer. “Kuzey Marmara’da Bir Liman Kentinde Ticaret: XVI. Yüzyılda Tekirdağ-Rodosçuk Limanı”, *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 3/6, (Temmuz-2013), 21-38.
- BAĞLI, Mazhar. “El Sanatı Değil, Akıl Zanaatı”, *Şehir ve Düşünce Dergisi* 19, (2022), 48-78.
- BASMACI, Devra. “Kültürel Mirasın Korunmasında Yerel Yönetimlerin Rolü: Beyoğlu Belediyesi Örneği”, *Aurum Mühendislik Sistemleri Ve Mimarlık Dergisi* 1-2, (2017), 77-90.
- BATMAZ, Eftal Şükrü. “Osmanlı Devleti’nde Kale Teşkilatına Genel Bir Bakış”, *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 7/7 (Ağustos 1996), 3-9.
- BATMAZ, Eftal. “İltizam Sisteminin XVIII. Yüzyıldaki Boyutları”, *Tarih Araştırmaları Dergisi* 18/29 (Mayıs 1996), 39-50..
- BAYARTAN, Mehmet. “Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar Ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler”. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları Dergisi* 10/1, (Aralık 2008), 157-175.
- BİRECİKLİ, İhsan Burak. “Medine-i Urfa Şer’iyye Sicillerine (204,205,218,225 No’lu) Göre Urfa Kazası’nda Vakıflar 1845-1899”. *Vakıflar Dergisi* 37/1 (Haziran 2012), 245-264.
- BOZATAY, Şenir Anbarlı-DEMİR, Konur Alp. “Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6/10 (Kasım 2013), 71-89.
- BULUT, Canberk-SAVAŞ YAVUZÇEHRE, Pınar. “Osmanlı İmparatorluğu’nda Sosyokültürel Yapısı İle Mahalle”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 48, (2022), 281-301.

- CIKAY, Nezif. “Osmanlı’da Cerime Uygulaması Ve İstismarı”, *MECMUA Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 6/12, (2021), 272-288.
- ÇAÇAN, Berna. “Osmanlı Devleti’nde Vergi Sistemi Ve Bir Çeşit Vergi Toplama Usulü Sistemi: Temettuat Defterleri”, *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)* 5/1, (2015), 9-18.
- ÇADIRCI, Musa. “Tanzimat’ın İlanı Sıralarında Osmanlı İmparatorluğunda Kadılık Kurumu ve 1838 Tarihli “Tarîk-i İlmiyye’ye Dâir Ceza Kanunnâmesi”, *Tarih Araştırmaları Dergisi* 14/25 (Ocak 1981), 139-161.
- ÇELİK, Şenol. “Türkiye’de Büyükbaş Hayvan Sayıları ve Nüfus Arasındaki Nedensellik İlişkisi”, *Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi* 5/1, (2015), 80-93.
- ÇİÇEK, Yeter. “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 11/1, (Nisan 2014), 53-64.
- ÇOLAK, Çağrı D.. “Osmanlı İmparatorluğu’ndaki İdari Reform Hareketleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 4/23, (Mart 2016), 397-416.
- ÇOLAK, Songül-Aydar, Metin. “Savaş ve Propaganda: 1683 Viyana Kuşatması Üzerine Bir Değerlendirme”, *Belleten* 84/301, (Aralık 2020), 1045-1096.
- DİNÇ, Emine Nurefşan. “Osmanlı’da Kadılar İçin Yapılan İmtihanlar ve 19. Yüzyıldan Bir İmtihan Örneği: Filibeli Halil Fevzi Efendi’nin Risale-i İmtihâniye fî Bâb-i Bey’i’l-fâsid mine’-d-Dürer’i”, *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9/2, (Aralık 2022), 339-388.
- DİNLER, Veysel. “Osmanlı Devleti’nin Klasik Dönem İdari Yapısı ve İşleyişi”, *Telakki Sosyal Bilimler Dergisi* 1/1, 11-44.
- DOĞANAY, Pınar. “Arşiv Belgeleri Işığında Rodoscuk’ta Demografik Yapı (1785-1839)”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 67, (Ocak 2021), 222-237.
- DOĞANAY, Pınar. “Osmanlı Toplumu’nda Aile: Rodoscuk Örneği (1785-1810)”, *Journal of Universal History Studies (JUHIS)* 3/2, (Aralık 2020), 318-335.
- DULUPÇU, Mehmet Ali-ÖZKUL, Gökhan-ÜNLÜ, Hidayet-SAYIN, Meral. “Yerel Yönetimlerin Vergilendirme Yetkisine İlişkin Değerlendirmeler”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20, (2014), 27-54.
- DUMRUL, Cüneyt-DUMRUL, Yasemin. “Osmanlı İmparatorluğu’nun Kapitalist Paternde Sanayileşmesinin Önündeki Engeller Üzerine Bir İnceleme”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 12/23, (Ağustos 2014), 146-170.
- DÜZBAKAR, Ömer. “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 4/5, (2003), 97-108.

- EKİN, Ümit. “17. Yüzyılın Son Çeyreğinde Rodosçuk Örneğinde Bir Osmanlı Mahkemesinin İş Yükü”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 55/1, (2015), 283-303.
- EKİN, Ümit. “17. Yüzyılın Sonlarında Rodosçuk Kazasında Kölelerin Toplumsal Statüsü”. *Tarih Araştırmaları Dergisi* 29/47 (Mayıs 2010), 23-37.
- EKİN, Ümit. “Rodosçuk Halkının Beslenme Kültürü Üzerine Bazı Gözlemler (1638-1730)”, *Akademik İncelemeler Dergisi* 12/1, (2017), 37-58.
- ELİBOL, Numan. “Osmanlı İmparatorluğu’nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 12/2, (2007), 135-160.
- ELİBOL, Numan.” XVIII. Yüzyıl Osmanlı Dış Ticaretiyle İlgili Bazı Değerlendirmeler”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6/1, (Haziran 2005), 61-76.
- ERCAN, Yavuz. “Osmanlı İmparatorluğu’nda Gayrimüslimlerin Ödedikleri Vergiler ve Bu Vergilerin Doğurduğu Sosyal Sonuçlar”, *BELLETEN* 55/213, (Ağustos 1991), 371-392.
- ERDOĞRU, M. Akif. “18.-19. Yüzyıl Osmanlı Panayırları Ve Hafta Pazarlarına Dair Belgeler-II”, *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 7/7, (Ağustos 1996), 339-384.
- ERGENÇ, Özer. "XVIII. Yüzyılda Osmanlı Sanayi ve Ticaret Hayatına İlişkin Bazı Bilgiler". *Belleten* 52/203, (1988), 501-534.
- ERGENÇ, Özer. “Osmanlı Şehirlerindeki Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerine Bazı Düşünceler”, *VIII. Türk Tarih Kongresi* 2, (1981), 1265-1274.
- ERGENÇ, Özer. “Osmanlı Şehrindeki ‘Mahalle’nin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, *Osmanlı Araştırmaları* 04/04 (Aralık 1984), 69-78.
- EROL, Yasemin Zahide. “Tanzimat’tan Sonra Osmanlı Devleti’nde Bir Vergi Tahsil Yöntemi Olarak Tahsildarlık Uygulaması”, *Tarih Araştırmaları Dergisi* 39/68, (Eylül 2020), 357-391.
- ERSÖZ, Mislina-BİNGÖL, Esra. “İktisatın Unutulmuş Çocuğu: Tarım Sektörü ve Tarımın Orta Doğu’daki Geleceği”, *Tarım Ekonomisi Dergisi* 28/1, (Haziran 2022), 123-139.
- ERTUĞRUL, Alidost. “XIX. Yüzyılda Osmanlı’da Ortaya Çıkan Farklı Yapı Tipleri”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 7/13, (2009), 293-312.
- ESİRGİN, Seda Örsten. “Aile Hukuku ve Mülkiyet İlişkileri Açısından Klasik Dönem Osmanlı Hukukunda Gayrimüslim Kadın”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65/3, (Eylül 2016), 893-936.

- EŞİYOK, B. Ali. “Osmanlı İmparatorluğu’nun Dünya Ekonomisine Eklemlenmesinde Bir Dönüm Noktası:1838 Serbest Ticaret Anlaşması”, *Mülkiye Dergisi* 34/266, (Şubat 2014), 67-108.
- FAROQHÎ, Suraiya. “İstanbul’un İaşesi ve Tekirdağ-Rodoscuk Limanı (16.-17. Yüzyıllar)”, *ODTÜ Gelişme Dergisi* 1979-1980 Özel Sayısı, (1981), 139-154.
- GEDİKLİ, Fethi. “Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 5 (Mayıs 2005), 187-214.
- GÖKTEPE, Kaya. “Osmanlı Döneminde Tekirdağ’da Yapılan Hayvancılığın İstanbul’un İaşesi İle Sanayii Ve Ticari Faaliyetlerdeki Rolü”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20/1, (Haziran 2018), 361-382.
- GÖLÇEK, Ali Gökhan-KÖKTAŞ, Altuğ Murat. “Endüstri Devrimi Ve Osmanlı İmparatorluğu: Askeri Fabrikalaşma Örneği”, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 9/4, (2016), 95-105.
- GÜLER, İbrahim. “XVIII. Yüzyılda Osmanlı Esnaf Ve Zanaatkârları Ve Sorunları Üzerine Gözlemler”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2, (Haziran 2000), 121-158.
- GÜNAY, Ünver. “XV. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Sosyo-Kültürel Yapı, Din Ve Değişme”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 14/1, (Ocak 2003), 21-48.
- GÜNEŞ, Gülcan Avşın. “Osmanlı Devleti’nin Gayrimüslimlere Bakışı ve Klasik Dönem Millet Sistemi”, *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi* 1/2, (2015), 1-30.
- HABİB, Habibullah. “1008 - 1009/1599 - 1600 Tarihli B-18 Numaralı Bursa Şer’iyye Sicilinde Yer Alan Vakfiyelerin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi”. *Kocaeli İlahiyat Dergisi* 4/2 (Aralık 2020), 467-496.
- İNCİ, İbrahim. “Tarihsel Süreç İçinde Türkiye’de Tarımsal Makine ve Ekipmanların Modernizasyonu 1948-1960”, *Mecmua* 13, (2022), 130-142.
- İSLAMOĞLU, Abdullah. “Osmanlı Devleti’nde Kadılık Kurumunun Tarihsel Gelişim Süreci”. *Adalet Dergisi* 62/63 (Aralık 2019), 67-84.
- KAŞIKÇI, Osman. “Osmanlı Devleti’nde Vezir-i Azam (Sadrazam)”, *Mehmet Akif Aydın’a Armağan* 21/2, (Ocak 2016), 111-114.
- KAYA, Perihan Hazel-KOCA, Mevlüt. “Osmanlı’dan Günümüze Vakıf Sisteminin Gelişimi”, *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 5/2, (2020), 146-160.
- KAYAN, Ahmet-MARDİNLİ, İsmail. “Kentleşme-Sosyal Değişme Ve Ekonomik Gelişme İlişkisinin Değerlendirilmesi”, *İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi* 4/4, (2020), 256-271.
- KAYAR, Betül. “Osmanlı Yargı Teşkilatında Naib”. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 1 (Şubat 2020), 189-234.

- KİRAZ, Ersel. “Osmanlı Devleti’nde Modern Dönüşüm Evrelerinin Kamu Üzerindeki Etkileri”, *Academic Review of Humanities and Social Sciences* 1/1, (2018), 1-16.
- KİREMİTÇİ, Orçun. “İdari Yaptırımlar Ve İdarenin Yaptırım Düzenleme Yetkisi”, *Ombudsman Akademik* 18, (Temmuz 2023), 213-250.
- KOÇAK, Burak. “Cumhuriyetin Kökenleri: On Dokuzuncu Yüzyılda Osmanlı Modernleşmesi”, *İmgelem* 3/5, (Aralık 2019), 207-238.
- KODAMAN, Bayram. “Osmanlı Devleti’nin Yükseliş ve Çöküş Sebeplerine Genel Bakış”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 16, (Aralık 2007), 1-24.
- KONAN, Belkıs. “Osmanlı Devleti’nde İdari Yargının Gelişiminde Şûra-Yı Devletin Rolü”, *Adalet Dergisi* 62/63, (Aralık 2019), 135-159.
- KOŞUM, Adnan. “Osmanlı Örfi Hukukunun İslam Hukukundaki Temelleri”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/17, (Haziran 2004), 145-160.
- KURDAŞ, M. Çağlar. “Osmanlı Modernleşme Sürecinde Aydınlar Ve Bürokrasinin Rolü”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 29/1, (Ocak 2019), 399-411.
- KURTARAN, Uğur. “XVII. Yüzyılda Osmanlık Devleti İle Avusturya Arasındaki Ticaret Antlaşmaları ve Yaşanan Değişimler (1718-1791)”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2/9, (Aralık 2016), 743-770.
- ORBAY, Kayhan. “Osmanlı İmparatorluğu’nda Tarımsal Üretkenlik Üzerine Tetkikat Ve Notlar”. *BELLETEN* 81/292, (Aralık 2017), 787-856.
- ÖZTÜRK, Mustafa. “Osmanlı Devleti’nde Hayvancılığın İktisadi Boyutu”, *BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 1/1, (Aralık 2019), 28-44.
- SANCAKTAR, Caner. “Osmanlı İmparatorluğu’nun Balkanlar’daki Kültürel Ve Demografik Mirası”, *Sosyal Bilimler Dergisi* 5/2, (Ekim 2012), 53-93.
- SARI, Furkan. “1599 Numaralı Rodoscuk/Tekirdağ Şer’iyye Sicilinin Tanıtımı”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, haz. Serdar Yavuz, (Eylül 2019), 251-259.
- SARICALAR, Şeyma. “Vergi Usul Kanunu Karşısında Defter-Beyan Sistemi’nin Değerlendirilmesi”, *YBHD* 5/2, 2020, 229–262.
- SIRIM, Veli. “Bir Finansman Kaynağı Olarak Vakıflar: Osmanlı Örneği”, *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi* 4/6, (2018), 22-36.
- ŞAHİN, Musa. “Sosyal Değişimde Vakıfların Rolü”, *Istanbul Journal of Sociological Studies* 21 (Eylül 2011), 231-247.

- ŞAHİNALP, Sait-GÜNAL, Veysi. “Osmanlı Şehircilik Kültüründe Çarşı Sisteminin Lokasyon ve Çarşı İçi Kademelenme Yönünden Mekânsal Analizi”, *Milli Folklor* 93, (2012), 149-168.
- ŞENSOY, Fatma. “Osmanlı İmparatorluğu’nda Mali Yönetim Denetim Ve Soruşturma, Bir Müsadere Örneği”, *The Journal of Accounting and Finance* 78, (Nisan 2018), 53-86.
- ŞENSOY, Fatma. “Osmanlı İmparatorluğu’nda Vakıfların Ekonomik Boyutları”, *Accounting and Financial History Research Journal* 10, (2016), 41-63.
- TEBER, Ömer Faruk. “Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer’iye Siciller”. *Erdem* 12/35 (Mayıs 2000), 537-554.
- TÜRKOĞLU, İrfan. “Osmanlı Devleti’nde Para Vakıflarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 18/2, (2013), 187-196.
- UZUN, Mustafa Cüneyt-AFŞAR, Bilge. “Osmanlı Ekonomisinin Temel Unsurlarının Ekonomik Yaklaşımlar Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi* 3, (Ekim 2019), 54-93.
- YERELİ, Ahmet vd., “Osmanlı İmparatorluğu’nda Ödeme Gücüne Göre Vergi Uygulamaları: 17. Yüzyıl İstanbul Kadı Sicilleri Üzerine Bir İnceleme”, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 8/1, (Şubat 2015), 209-221.
- YILDIRIM, Mustafa. “Ortaçağ’da Ticaret (Yollar, Şehirler ve Ürünler) Hakkında Bir Değerlendirme (Bizans-Avrupa-İslam Dünyası)”, *BŞEÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 7/2, (2022), 192-201.
- YILMAZ, Savaş. “XVI. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nde Eşkıyalık Bağlamında Bürokratik Kaos”, *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3/2, (Aralık 2019), 108-128.

Ansiklopedi Maddeleri

- AFYONCU, Erhan-AHISHALI, Recep. “Kâtip” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları, 2022, 25:53-55.
- AHISHALI, Recep. “Muhzır”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları, 2020, 31:85-86.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet. “İ’lâm”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 2000, 22:72-73.
- AKTAN, Hamza. “Miras” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 30: 143-145.

- APAYDIN, H. Yunus. “Kefalet” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 168-177. Ankara: TDV Yayınları, 2022.
- ATEŞ, Hacer. “Tekirdağ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 2011, 40:359-362.
- BARDAKOĞLU, Ali. “Vesâyet” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2013), 43: 66-70.
- EMECEN, Feridun. “Ağnam Resmi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1988, 1:478-479.
- GENÇ, Mehmet. “İltizam” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 22: 154-158.
- GÖYNÜÇ, Nejat . “Hâne”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1997, 15:552-553.
- GÜMÜŞÇÜ, Osman-KÜÇÜKAŞCI, Mustafa Sabri. “Karye”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları, 2019, EK-2:85-87.
- İLGÜREL, Mücteba, “Celâli İsyanları”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1993, 7:252-257.
- İLGÜREL, Mücteba. “Subaşı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 2009, 37:447-448.
- KALLEK, Cengiz. “İhtikâr” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 21: 560-565..
- KALLEK, Cengiz. “Narh” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32: 387-389.
- KÖPRÜLÜ, Orhan F.. “Çavuş”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1993, 8:236-238.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. “Narh” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32: 390-391.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.. “Berat”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1992, 5:472-473.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.. “Buyruldu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1992, 6:478-480.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.. “Ferman”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1995, 12:400-406.
- OĞUZ, Mustafa-AKGÜNDÜZ, Ahmet. “Hüccet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1998, 18:446-450.

ÖZCAN, Tahsin. “Muhallefât”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları, 2020, 30:405-406.

ÖZTÜRK, Said. “Kassam”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 2001, 24:579-582.

ŞAKİROĞLU, Mahmut H.. “Tercüman”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 2011, 40:490-492.

TUNCEL, Metin Tuncel. “Tekirdağ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 2011, 40:362-364.

UĞUR, Yunus. “Şer’iyye Sicilleri”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 39:8-11. Ankara: TDV Yayınları, 2010.

YEL, Ali Murat-KÜÇÜKAŞÇI, Mustafa Sabri. “Mahalle”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları, 2003, 27:323-326.

YURDAKUL, İlhami. “Mekteb-i Nüvvâb”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları, 2019, 2:240-241.

Web Siteleri

Türk Tarih Kurumu, “Evliya Çelebi (1611-1685)”, Erişim Tarihi: 12.11.2024, <http://www.ttk.gov.tr/tarihveegitim/evliya-celebi-1611-1685/>

EK

Ek 1: Transkripsiyon Özetleri

Sayfa No: 1/b

Belgenin Konusu: Kefalet

Tarihi: 5 Rebî'ulâhir 1194

Özet:

Ali Sinan Ağa'nın kefaletiyle, Pandurbaşı İbrahim, Hüseyin Çavuş Mahallesinden Ahmed oğlu, Şahbali Hasan, Nusretli Köyünden Ali oğlu, bahsedilen köyden Mehmed Ali oğlu, Kara Katip Mahallesinden Ahmed Salih oğlu, Hoca Bayezid Mahallesinden Şalgamcıoğlu Mustafa İsmail oğlu, Raziye Hatun Mahallesinden Ali Mehmed oğlu, Nebizade Mahallesinden Mehmed Musa oğlu, Kör Mehmed Ağa'nın kahvesinin sakini Boşnak İsmail Osman oğlu, Enfiyeci İstimat Mahzeninde ikamet eden Stanko ve Hristo zimmî (gayrimüslim) olan kişiler kefil olarak belirtilmiş olup, tümü Pandurbaşı İbrahim'in kefaletiyle teminat altına alınmıştır.

Sayfa No: 2

Belgenin Konusu: Esnaf Defteri ve Tüketim Fiyatları

Tarihi: 1194 (Hicri 1780), Zilkade ayının 8. günü, Kasım

Özet:

Bu belge, 1194 (Hicri 1780) yılı Zilkade ayının 8. günü, Rodoscuk şehrinde esnaf, ağa ve halkın ittifakıyla oluşturulan esnaf defterini kaydeder. Defterde, çeşitli hizmet ve malzeme masrafları, ücretler ve alışveriş fiyatları yer alır. Toplamda 18,590 guruşluk bir tutar kaydedilmiş olup, çeşitli kişi ve gruplara yapılan ödeme ve harcamalar detaylandırılmıştır. Bu harcamalar arasında mektup götürünlere kira ücreti, Asitâne'ye gidenlere ücretler, Hüseyin Ağa ve diğer efendilere verilen harçlıklar, kiracılara verilen ücretler ve benzeri masraflar bulunmaktadır. Ayrıca, esnaf gruplarına ait malzeme fiyatları da detaylı olarak belirtilmiştir. Ekmekçi grubunda, özgün ekmek ve Fransız ekmeği fiyatları 3 guruş, un çeşitlerinin fiyatları ise 10 guruştan başlamaktadır. Kasaplar grubunda et fiyatları 16-28 guruş arasında değişmektedir. Bakkallar grubunda ise yağ, peynir ve pirinç gibi temel gıda maddelerinin fiyatları yer almaktadır. Mumcular, leblebiciler ve helvacıların gruplarına ait ürünlerin de fiyatları kaydedilmiştir. Ayrıca, pamukçular, çörekçiler ve diğer grupların malzemeleri ile ilgili fiyatlandırmalar da

yapılmıştır. Belge, dönemin ticaret hayatına ve esnaf faaliyetlerine dair ayrıntılı bir ekonomik tablo sunmaktadır.

Sayfa No: 3/A

Belgenin Konusu: Esnaf Fiyatları - Kebapçılar, Tahıl Satıcıları, Nalbantlar ve Demirciler Grubu

Tarihi: Belirtilmemiş

Özet:

Bu belge, Rodoscuk şehrindeki çeşitli esnaf gruplarının mal ve hizmet fiyatlarını kaydeden bir defterin parçasıdır. Kebapçılar grubunda, koyun eti kebabı, sığır eti kebabı, köfte kebabı ve ciğer kebabının fiyatları belirlenmiş olup, 30 dirhem için 30 guruş olarak fiyatlandırılmıştır. Ayrıca, üzüm hoşafı ve siyah üzüm hoşafı gibi içecekler de kaydedilmiş olup, 100 dirhem için 1 guruş fiyat belirtilmiştir. Tahıl satıcıları grubunda, yemlik tahıl ve saman fiyatları kaydedilmiştir; 1 kıyye saman 2 guruş, 1 kıyye kömür 4 guruş, 1 kıyye odun ise 1 guruş olarak fiyatlandırılmıştır. Nalbantlar grubunda, at, katır, merkep ve kara sığır nalı gibi malzemelerin fiyatları yer almakta olup, fiyatlar 36 guruştan 120 guruşa kadar değişmektedir. Ayrıca, demirciler grubunun ürün fiyatları da belirtilmiştir; örneğin, frengi çeliği 1 kıyye 81 guruş, bosna çeliği 60 guruş, çeşitli kayık çivileri ise 36 guruştan başlayarak fiyatlandırılmıştır. Bu defterde, her esnaf grubunun hizmet ve malzeme fiyatları ayrıntılı bir şekilde kaydedilmiştir, böylece dönemin ticaret hayatına dair bir ekonomik tablo ortaya konulmaktadır.

Sayfa No: 3/B-1

Belgenin Konusu: Hâfız Mehmed ve Mustafa'nın Alacak Davası

Tarihi: 1194 (Hicri 1780), Muharrem ayının ortaları

Yer: Konstantiniyye (İstanbul)

Özet:

Bu belge, Rodoscuk (Tekfûrdağı) kazası nâ'ibinin yazdığı bir yazıya dayanmaktadır. Yazıda, Hâfız Mehmed ve Mustafa isimli kişilerin durumu hakkında bilgi verilmiştir. Bu kişiler, Tekfûrdağı sakinlerinden Karakulan-ı Esbak'tan Mehmed Ağa'nın mirasçılaridir. Mehmed Ağa, 1180 (1766) yılında toplamda 20.000 guruş alacaklı olup, bu alacağın 7.500 guruşunu Hacı Ömer Ağa'ya iki kez teslim etmiştir. Geriye kalan 12.500 guruş ise Hacı Ömer'in vefatından sonra bu kişilere kalmıştır. Hükümet, bu miktarın şariat kurallarına uygun bir şekilde talep eden mirasçılara verilmesini emretmiştir. Bunun

üzerine, nâ'ib, sadrazamın belirlediği kişilerle görüşerek, şer'i kurallara uygun şekilde alacağın tahsil edilmesi için bir ferman çıkarmıştır. Şer'i yolla çözülemeyen meselelerin kayda geçirilip, çözülmesi gerektiği belirtilmiş, hukuka aykırı hiçbir davranışa izin verilmeyeceği vurgulanmıştır. Fermanın sonunda, bu konuda hareket ederken şer'i işaretlere dayanarak işlem yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 3/B-2

Belgenin Konusu: Edirne Bostancıbaşı'sı tarafından Mevlânâ'ya gönderilen Emir Mektubu

Tarihi: 1193 (Hicri 1779)

Özet:

Bu belge, Edirne Bostancıbaşı'sı tarafından yazılmış bir emir mektubudur. Mektupta, Edirne kadısı Mevlânâ hakkında verilen bir emir yer almaktadır. Mektubun başında, Edirne Bostancıbaşı'sının, yüksek makama ve üstün niteliklere sahip Mevlânâ'yı övdüğü belirtilmiştir. Ardından, Mirzâ Mehmed adlı bir kişinin Edirne'ye bağlı Sart Köyü'ne seyahat ettiği ve burada, 1193 (1779) yılında bir grup kişinin zorla malları ve eşyaları aldığını bildirdiği anlatılmaktadır. Ayrıca, bu kişiler, hizmetçiyi de alıkoymuşlardır. Mirzâ Mehmed, bu durum karşısında hakların tesisi mümkün olmadığını belirttiği için, Edirne Bostancıbaşı'sı, Mevlânâ'ya bu olaya dair gerekli tedbirleri almasını ve hakları ihkâk etmesini emretmiştir. Bostancıbaşı, olayda zorla alınan malların sahiplerine iade edilmesi gerektiğini ve bu işlemlerin kayıt altına alınarak bildirilmesi için yüksek bir ferman çıkardığını bildirmiştir.

Sayfa No: 4/A-1

Belgenin Konusu: Edirne Bostancıbaşı'sı'na Yönelik Emir

Tarihi: 1194 (Hicri 1780), Muharrem ayının başları

Yer: Konstantiniyye (İstanbul)

Özet:

Bu belge, Edirne Bostancıbaşı'sı'na yönelik bir emir içerir. Mektubun başında, yüksek makam tarafından verilen emirlerin doğrultusunda, Bostancıbaşı'na bulundukları yerde gerekli tedbirleri alması ve mahkemeye ilişkin gereken işlemleri sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, daha önce şeriat ile incelenip çözülemeyen meselelerin tüm hak ve adaletle kaydedilerek yeniden incelenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Zorla alınan mallar ve eşyalar hakkında işlem yapılması, hakların ihkâk edilmesi ve bunların belgeleriyle

birlikte kayıt altına alınarak ilgili makamlara iletilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu konuda istismar yapılmaması gerektiği ve mazlumların haklarının ihlâl edilmemesi için dikkat edilmesi gerektiği söylenmiştir. Son olarak, emirlerin gereği olarak doğru ve adil bir şekilde hareket edilmesinin önemine vurgu yapılmıştır.

Sayfa No: 4/A-2

Belgenin Konusu: Tekfûr Dağı Nâibi ile İlgili Emirler

Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu belge, Tekfûr Dağı nâibi Mevlâna [boşluk] ve ilgili diğer yetkililere yönelik verilen bir dizi emri içerir. Mektubun başında, Tekfûr Dağı gümrüğü emîni ve sadr-ı a‘zam kethüdası Selîm ile diğer yetkililere yönelik emirler verildiği belirtilmiştir. Edirne ve çevresindeki kazalardan yapılan alışverişlerle ilgili olarak, 92 yıl önce yapılan bir işlem gereği, 17.500 kile unun Tekfûr Dağı’na taşınması emredilmiştir. Bu unların 15.000 kilesinin arabalarla nakledilmesi, geri kalan kısmının ise birkaç gün içinde gönderilmesi istenmiştir.

Edirne kadısının yazdığı belge doğrultusunda, Tekfûr Dağı iskelesine gönderilen unların, hiçbir engelle karşılaşmadan Deraliyyem’e teslim edilmesi gerektiği bildirilmiştir. Mübâya‘acıya, bu emir doğrultusunda Tekfûr Dağı iskelesine giderek unları arabadan boşaltması, gümrük emîni ve diğer yetkililerle birlikte tartarak gerekli şartlarla teslim edilmesini sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, unların zamanında ve eksiksiz teslim edilmesi için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği vurgulanmıştır. Bu emirler doğrultusunda, gönderilen unların zamanında ve eksiksiz teslim edilmesi için aksaklıklara meydan verilmeden tüm işlemlerin gerçekleştirilmesi gerektiği bildirilmiştir.

Sayfa No: 4/B-1

Belgenin Konusu: Un Gönderimi ve Emirler

Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu belge, Tekfûr Dağı nâibi ve diğer yetkililere yönelik bir emir içermektedir. Belgenin amacı, 17.500 kile unun belirtilen şekilde taşınması ve teslim edilmesidir. Emir, herhangi bir gecikme olmaksızın unların taşınmasını ve teslim edilmesini sağlamak için gerekli tüm tedbirlerin alınmasını istemektedir.

Metinde, Mevlâna (nâip), gümrük emîni ve diğer yetkililer, Tekfûr Dağı iskelesinde herhangi bir aksama olmaksızın, yüklerin doğru bir şekilde boşaltılıp tartılarak Deraliyyem'e taşınmasını sağlamaktan sorumlu tutulmuştur. Gemi hazırlığı, unların arabadan boşaltılması, tartılması ve gemilere yüklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, bu sürecin Asitâne'ye zamanında ve eksiksiz gönderilmesi için hızlı ve dikkatli olunması gerektiği vurgulanmıştır. Bu emir, unların taşınması ve teslim edilmesi konusunda her türlü aksaklığın önlenmesi gerektiğini, belirlenen prosedürün dikkatlice uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır. Gerekli önlemler alınıp, zaman kaybı yaşanmadan süreç tamamlanmalıdır.

Sayfa No: 4/B-2

Belgenin Konusu: Tekfûrdağı kazasında un gönderimi ve emirler

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûrdağı kazasında nâ'ibü's-şer' olan Mevlâna, yeniçeri serdarı ve diğer yetkililerle birlikte, Tekfûrdağı iskelesindeki tüm un ve tahılın yüksek şanımın bulunduğu Asitâne'ye taşınması için gerekli işlemlerin yapılmasını sağlar. Edirne gümrük emini El-hâc Ali'ye gönderilen yüksek emir doğrultusunda, Tekfûrdağı iskelesinde 52 kayık olduğu bildirilmiştir. Bunlardan 11 kayık, kötü hava şartları nedeniyle Ereğli limanına yönelmişken, 13 kayık da limanda beklemektedir. Yüklerin zamanında ve güvenli bir şekilde taşınabilmesi için hava koşullarının düzelmesi beklenmiş, gümrük yetkililerine gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Mevlâna ve diğer yetkililer, yüklerin zamanında taşınması için gerekli önlemleri almalıdır.

Sayfa No: 5/A-1

Belgenin Konusu: Tekfûrdağı iskelesinde tahıl taşımacılığına dair emirler

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûrdağı iskelesindeki tahıl taşıyan gemilerin beklemesi ve durması için herhangi bir onay verilmediği, bu durumun halkın tahıl ihtiyacını olumsuz etkileyeceği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, gerekli önlemler alınması gerektiği ifade edilmiştir. Tekfûrdağı iskelesinde daha önce hazırlanan 52 kayıktan 13'ünün hızla yola çıkıp, yüklerini boşaltarak Asitâne'ye göndermesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak, kayıkların durdurulması ve bekletilmesi durumunda yalnızca az miktarda tahıl gönderileceği ve bu

durumun ciddi sorunlara yol açacağı ifade edilmiştir. Bu sebeple, belirtilen emirler doğrultusunda hareket edilmesi gerektiği ve herhangi bir mazeret ileri sürülmemesi gerektiği vurgulanmış, yüksek şanın emirlerine sadık kalınarak, tahıl taşımacılığı sürecinde dikkatli olunması istenmiştir.

Sayfa No: 5/A-2

Belgenin Konusu: Tekfûrdağı ve çevresindeki olaylar hakkında emirler

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûrdağı'ndaki kâdılar ve diğer yetkililere hitaben yazılan bu mektup, Tekfûrdağı ve çevresindeki önemli olayları içermektedir. Mektubun başında, Rodoscuk'tan yola çıkan Mehmed Mirzâ'nın Sırt Köyü'ne vardığında eşkiyaların saldırısına uğraması ve mallarının gasp edilmesi olayı anlatılmaktadır. Bu olayda bir kölenin de alıkonulduğu, gasp edilen malların ve eşyaların bulunduğu bildirilmiştir. Olayın çözülmesi için hukuki işlemler yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Mektubun devamında, Sart Köyü'nün Edirne kazasına bağlı olduğu ve Mehmed Mirzâ ile arkadaşı Halîl'in Tekfûrdağı'ndan yola çıkarak Gündüzlü köyüne vardıklarında arabacıyla tartıştıkları, bu tartışmanın çatışmaya dönüşerek her iki kişinin de yaralanmasına ve mallarının gasp edilmesine neden olduğu belirtilmiştir. Bu olayın çözülmesi için gerekli önlemlerin alınması gerektiği, ilgili işlemlerin yapılması için yetkililerin dikkatli olması gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 5/B

Belgenin Konusu: Olayların İlerleyişi ve Gereken Önlemler

Belgenin Tarihi: 1 S. (1194)

Özet:

Bu belgede, Sart Köyü'nde yaşayan Bodur Osman ve Zurnacı oğlu adlı kişilerin yakalanıp teslim edilmesi için gerekli emirler verilmiştir. Mektup, bu kişilerin yakalanıp getirilmesi konusunda büyük bir dikkat ve özen gösterilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu kişilerin yakalanmaması durumunda herhangi bir mazeret kabul edilmeyecektir. Mektubun içeriğine uygun şekilde hareket edilmesi ve gerekli çabanın gösterilmesi gerektiği belirtilmiş, bu talimatlar doğrultusunda hareket edilmesi istenmiştir. Belge, Edirne Bostancıbaşı El-hâc İbrahim tarafından imzalanmış ve Dergâh-ı Âlî'nin kapıcılarına hitaben yazılmıştır.

Sayfa No: 5/B-1

Belgenin Konusu: Gelibolu Bölgesindeki Rodoscuk Kazası İçin Hane ve Vergi Kaydı

Belgenin Tarihi: 1194

Özet:

Bu belge, Gelibolu livasındaki Rodoscuk kazası (Tekfûrdağı) ile ilgili hane ve vergi kayıtlarının düzenlendiğini belirtmektedir. Belgeye göre, Rodoscuk kazasında toplamda 303.5 hane bulunmaktadır ve bu haneler üzerinden 1 rub‘ (yarım humus) ve 1 sülüs (vergi) alınması öngörülmüştür. Vergi kayıtları, hazine defterlerine uygun olarak kaydedilmiştir.

Sayfa No: 5/B-2

Belgenin Konusu: Şehirköyü , Gülbazarı ve Rodoscuk (Tekfûrdağı) Kazalarının Vergi ve Hane Kayıtları

Belgenin Tarihi: 1194

Özet:

Bu belge, Şehirköyü , Gülbazarı ve Rodoscuk (Tekfûrdağı) kazalarının vergi ve hane kayıtlarına dair detaylar sunmaktadır. Gelibolu sancaklarında yer alan bu kazalarda toplamda 637.5 hane bulunmaktadır. Her hane için 6 yüz akçe vergi tahsil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, her hane için 30 akçe maaş tahsil edilecek ve her 110 akçede bir esedi gurûş alınacaktır. Tahsilat, mühürlü ve nişanlı defterler aracılığıyla yapılacak ve bu tutarın Tavukcubaşı ocağına teslim edilmesi istenmiştir. Belge, vergi tahsilatında dikkatli olunması gerektiğini ve zulme karşı önlem alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sayfa No: 6/A-1

Belgenin Konusu: Şehirköyü , Eynecik ve Rodoscuk (Tekfûrdağı) Kazalarının Vergi ve Hane Kayıtları

Belgenin Tarihi: 1194

Özet:

Bu belge, Gelibolu sancaklarındaki Şehirköyü , Eynecik ve Rodoscuk (Tekfûrdağı) kazalarının 1194 yılına ait vergi ve hane kayıtlarını içermektedir. Söz konusu kazaların toplamda **303 hâne** olduğu, bu hanelerin vergi yükünün 2 humus, 1 rub‘ ve 1 sülüs olarak belirlendiği belirtilmiştir. Her yıl, bu kazalardan hazineye tavuk verilmesi geleneği olduğu ifade edilmiştir.

Özellikle 1194 yılı için her hane başına 30 tavuk ve 10 piliç toplanarak hazineye teslim edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Vergilerin toplanması için mühürlü ve nişanlı defterler kullanılacak ve verilen emirler doğrultusunda işlem yapılacaktır.

Belgenin sonunda, herhangi bir yanlışlık veya eksiklik yaşanmaması için dikkatli olunması gerektiği, zulme karşı gerekli önlemlerin alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 6/A-2

Belgenin Konusu: İnoz Kalesi ve Eşkîyalar Hakkında

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu belge, Edirne Bostancıbaşı El-hâc İbrâhim ve İnoz Kalesi komutanı tarafından sunulan önemli bir rapordur. Belgenin içeriği, Tekfûrdağı kazasına bağlı Benarlı köyünden Deli Ahmed ve köy imamı Molla Ahmed hakkında bilgiler içermektedir. İki şahıs, uzun süredir eşkıyalarla bağlantılı oldukları ve haksız kazanç sağlamak amacıyla suç işledikleri için ciddi sorunlar yaratmışlardır.

Bu kişiler, zengin köylülerle iş birliği yaparak çevre köylerdeki halkı rahatsız etmiş ve bir dizi zarara sebep olmuştur. Bunun üzerine, yerel otoritelerden gerekli tedbirlerin alınması ve suçluların adalet önüne çıkarılması istenmiştir. Ayrıca, köylülerin güvenliğini sağlamak amacıyla, suçluların İnoz Kalesi'ne gönderilmesi talep edilmiştir.

Sayfa No: 6/B

Belgenin Konusu: İnoz Kalesi'ne İlgili Emir

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu belge, İnoz Kalesi komutanına gönderilen bir emirle ilgilidir. Emirde, İnoz Kalesi'ne gönderilecek kal'abendlerin (güvenlik görevlilerinin) atanması ve kalenin güvenliğini sağlamak için yapılması gerekenler belirtilmiştir. Köylülerin güvenliği ve eşkıyaların zararlarından korunması amacıyla, iki eşkıya İnoz Kalesi'ne gönderilmesi talep edilmiştir. Komutana, bu eşkıyaların kaleye kapatılması ve firar etmeleri için gerekli tedbirlerin alınması emredilmiştir. Ayrıca, durumun derhal bildirilmesi ve emirlerin eksiksiz şekilde yerine getirilmesi istenmiştir. Komutanın, verilen emir doğrultusunda hareket etmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sayfa No: 6/B-1

Belgenin Konusu: Tekfûrdağı Kazası ile İlgili Emir

Belgenin Tarihi: 1194, 26. Tarih

Özet:

Bu belge, Tekfûrdağı kazasından hümâyun donanması için gerekli olan malzemelerin tedarik edilmesiyle ilgili bir emri içeriyor. Gelibolu'dan malzeme nakli yapılacak ve Bulgaroğlu Peksimâdcı'nın yönlendirmesiyle, belirli miktarda malzeme tedarik edilmesi istenmiştir.

Malzeme miktarı, Tekfûrdağı kazasından alınacak olan 150 dakik (ölçü birimi) olarak belirlenmiştir. Bu emir, 1194 yılına ait resmi defter ve belgelerle kayda geçirilmiştir ve tedarik sürecinin dikkatle izlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sayfa No: 6/B-2

Belgenin Konusu: Tekfûrdağı Kazası ile İlgili Emir

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu belge, Tekfûrdağı nâibi ve diğer yetkililere yönelik bir gıda maddesi tedarik emrini içermektedir. Emir, padişahın talimatlarına dayanarak, Beyaz Deniz'in korunması için gereken malzemelerin tedarik edilmesi amacını taşır. Hümâyun donanması için gerekli olan yiyecek maddeleri arasında peksimad (bir tür un) yer almaktadır.

Bu yıl, tersanede bulunan mevcut peksimad ile birlikte, Gelibolu'dan Bulgar oğulları tarafından temin edilip hazırlanacak olan 2000 kantar peksimad belirtilmiştir. Her bir yükün taşıma maliyeti 135 akçe olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Tekfûrdağı kazasından alınacak 150 keyl dakik peksimadın Gelibolu'ya nakledilmesi ve Peksimadçı'ya teslim edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Emirde, yerel yöneticilerin bu süreci denetleyerek, gıda maddelerinin düzenli bir şekilde teslim edilmesi için gerekli önlemleri almaları gerektiği vurgulanmaktadır.

Sayfa No: 7/A-1

Belgenin Konusu: Peksimad İhtiyaçları ve Nakil Emri

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu belge, peksimad malzemesinin nakli ve teslimatıyla ilgili bir acil emir içermektedir. Belge, Gelibolu'ya gönderilmesi gereken peksimadın belirli bir süre içinde ve gecikme

olmadan teslim edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Kazadan mübâyâğa ile gönderilecek peksimadın ruhsat olmaksızın, derhal nakledilip teslim edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Emir, padişahın iradesiyle zorunlu olduğu ifade edilerek, herhangi bir gecikme veya ihmal durumunda ciddi müeyyideler ile karşılaşılabilceği uyarısında bulunulmuştur. Bu nedenle, yerel yöneticilerin ve sorumluların emirleri tam olarak ve tereddütsüz yerine getirmeleri beklenmektedir.

Sayfa No: 7/A-2

Belgenin Konusu: Rodoscuk Kazası Bedel-i Nüzul ve Tahsil Emri

Belgenin Tarihi: 1194 yılı

Özet:

Bu belge, Rodoscuk kazası için belirlenen bedel-i nüzul ve ma's tahsilatına dair önemli bilgiler içermektedir. Rodoscuk kazasında toplamda 303,5 hâne bulunmaktadır ve her bir hânenen şu miktarların tahsil edilmesi gerekmektedir:

- 600 akçe bedel-i nüzul
- 30 akçe ma's (maaş)
- 30 cenah tavuk
- 10 cenah piliç

Tahsilatın zamanında ve eksiksiz yapılması için belirtilen miktarlar, tahrir sonrası tüm a'yân (önde gelen kişiler), eşrâf (soylular), e'imme (din adamları) ve re'ayâ (halk) arasında tefhim edilerek (bildirilerek) yapılacaktır.

Bugün itibarıyla, iki yüz seksen üç hâne için 774 akçe bedel-i nüzul ve 43 cenah tavuk tahsil edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, belirli mahalleler ve köyler için tahsilatın ayrıntıları da verilmiştir. Örneğin, Mahalle-i Bevvâb için 3 hâne, Mahalle-i Hüseyin Çavuş için 1 hâne ve Karye-i Gâzi oğlu için 1 hâne tahsil edilecektir.

Emrin yerine getirilmesi için, belirtilen miktarların eksiksiz bir şekilde toplanması ve ilgili yerlere teslim edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Sayfa: 7/B

Konu: Karye-i Osmanlı ve Karyelerle İlgili Hâne Kayıtları

Tarih: 1194 (Hicri)

Özet:

Rodoscuk kazasındaki çeşitli karyelerde yer alan hânelerle ilgili detaylı vergi ve hane

kayıtları belirtilmiştir. Toplamda 99.5 hâne olarak kaydedilen karyelerdeki vergi miktarları ve hane başına düşen akçe, tavuk ve piliç tahsilatlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Bu karyelerden bazıları Müslümanlara, bazıları ise gayrimüslimlere ait olup, her karyenin vergi yükümlülükleri farklıdır. Ayrıca, çeşitli mahalleler ve der-tasarruf bölgeleri de kaydedilmiştir. Verilen emirler doğrultusunda tahsilatların düzenli yapılması ve her bir karye için belirlenen miktarların zamanında toplanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sayfa: 8/A-1

Konu: Rodoscuk ve Çevresindeki Der-Tasarruf Bölgeleri Hânesi ve Vergi Kayıtları

Tarih: 1194

Özet:

Bu belge, Rodoscuk kazasında yer alan bazı mahalleler ve köyler ile bu bölgelerdeki vergi tahsilatı ve tasarruf düzenlemelerine dair bilgileri içermektedir. Belgede, farklı mahalle ve köylerdeki haneler ile bunların vergi yükümlülüklerine dair ayrıntılı kayıtlar yer almaktadır. Her bir mahalleye dair belirli miktarlarda hane ve oda tahsisi yapılmış ve bu tahsisin nasıl yapılacağına dair emirler verilmiştir. Bununla birlikte, her mahalle ve köy için belirtilen vergi türleri ve miktarları, genel bir düzen içinde toplanıp dağıtılmalıdır. Özellikle, her bir mahalledeki hane sayıları, her bir hane için tahsil edilmesi gereken vergi miktarları ve bu vergi yükümlülüklerinin zamanında yerine getirilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Ayrıca, bazı özel odalar ve tasarruf yerleri de belirtilmiş olup, bu yerlerdeki vergiler ve diğer yükümlülükler de belirli bir düzende toplanmalıdır. Bu düzenlemeler, Rodoscuk kazasında bulunan yerel otoriteler tarafından titizlikle uygulanmalıdır.

Kaydedilen Mahalleler ve Köyler:

Belgede, Rodoscuk kazasına bağlı çeşitli mahalleler ve köyler yer almakta olup, her birinin vergi yükümlülükleri ve hane sayıları detaylı bir şekilde sıralanmıştır. Bu yerler arasında, *Matraccızâde*, *Süleymân Efendi*, *El-hac Halil* gibi isimler öne çıkmaktadır. Her bir der-tasarruf bölgesine dair yerel yönetici ve yetkililer de belirtilmiştir.

Sayfa: 8/A-2

Konu: Tekfûrdağı İskeleyi ve Zahir Tahsili Emri

Tarih: 1194

Özet:

Bu belge, Tekfûrdağı iskelesindeki gıda maddelerinin (zahire) toplanması ve İstanbul'a sevk edilmesi için ilgili yetkililere verilmiş olan emirleri içermektedir. İskelenin çevresindeki bölgelere ait gıda maddelerinin azalma durumu, İstanbul'daki ihtiyaçları karşılamak için acil bir şekilde toparlanmalarını gerektirmektedir. Emir, yetkililere bu gıda maddelerinin kaybolmaması ve zamanında sevk edilmesi için azami dikkat göstermeleri gerektiğini hatırlatmaktadır. Ayrıca, halkın gıda ihtiyacının karşılanması için bu sürecin önemine vurgu yapılmakta ve her türlü gecikme veya ihmalin ciddi sonuçlara yol açabileceği belirtilmektedir. Yetkililere, gıda maddelerinin doğru şekilde muhafaza edilmesi ve taşınmasının zamanında yapılması için gereken tedbirlerin alınması talep edilmektedir.

Sayfa: 8/B-1

Konu: Tekfûrdağı Ağnam ve Tahsilat Emri

Tarih: 1194, Safer ayı

Özet:

Bu belge, Tekfûrdağı kazasında yapılacak ağnam (hayvan) tahsilatına dair verilmiş bir emir içermektedir. 1963 re's (baş) ağnamın tahsil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, Celebkeşân karyesinden 10 re's ağnam, 5 gurûş ve 50 akçe gibi diğer maddelerin de tahsil edilmesi istenmektedir. Yazıda, belirtilen miktarın zamanında ve eksiksiz şekilde toplanması gerektiği vurgulanmakta; ilgili makamların bu emre uymaları ve gerekli tahsilatları yapmaları istenmektedir. Aksi takdirde, emirlerin ihlali ve buna bağlı cezai sorumluluklar gündeme gelebileceği konusunda uyarılar bulunmaktadır. Tahsilatın, 1194 yılı içinde ve Safer ayının başları itibariyle tamamlanması gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa: 8/B-2

Konu: Tekfûrdağı ve Diğer Kazalarda Ağnam Tahsilatı

Tarih: 1194

Özet:

Bu yazı, Tekfûrdağı ve çevresindeki kazaların kâdılarından istenen ağnam tahsilatına ilişkin emirler içermektedir. Eynecik, İpsala, İnoz, Ferecik, Keşân, Malkara, Mekri, Şehirköyü ve Kavak gibi bölgelerdeki mülklerden 13,026.5 re's celebkeşân ağnamın tahsil edilmesi gerekmektedir. Her bir ağnamdan 36 akçe miri, 8 akçe 'âdet-i gulâmiye ve 4 akçe vech ma'âş alınması öngörülmektedir.

Yazıda, ilgili makamların emirleri dikkatle uygulamaları, tahsilatın düzgün ve güvenli şekilde yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, köylülerden gelebilecek itirazlar dikkate alınarak, işlem sırasında herhangi bir nizâ çıkmaması için özen gösterilmesi istenmektedir. Mali işlemler açısından, her yüz sekiz akçeden bir gurûş alınarak, eksik ya da fazla talep edilmemesi gerektiği belirtilmektedir. Son olarak, devlet otoritesine zarar vermemek ve prosedürlere uygun hareket etmek gerektiği hatırlatılmaktadır.

Sayfa: 9/A-1

Konu: Rodoscuk Kazasında Ağnam Tahsilatı

Tarih: 1194 (1780)

Özet:

Bu yazı, Rodoscuk kazasında yapılması gereken ağnam tahsilatına ilişkin emirler içermektedir. Kazada toplamda 1,962 re's çelebkeşân ağnam bulunmakta ve her bir ağnam için 38 akçe tahsil edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu miktar, ma'âş ve 'âdet-i gulâmiye dahil olmak üzere hesaplanmıştır.

Tahsilatı yapmakla görevlendirilen yetkililer Osman Bey ve Mehmed Emin Ağa'dır. Tahsilatın düzgün ve güvenli bir şekilde yapılması, gecikmelerin önlenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır. Ayrıca, tahsilat işlemleri sırasında a'yân, eşrâf ve re'âyâ ile mutabakat sağlanarak detaylı defterler tutulmalı ve işlem sonrasında her bir tahsilat kaydedilmelidir.

Yazıda, mahalle ve köylerin ağnam miktarları da tek tek belirtilmiştir. Çelebkeşân ağnamları, mahallelerden, köylere kadar her yerden toplanacak şekilde listelenmiş ve toplamda 1,946 ağnamın tahsil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa: 9/A-2

Konu: Tekfûrdağ'ı Kazasında Vefat Eden Tüccarın Mirası Üzerine

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu metin, Tekfûrdağ'ı kazasında vefat eden tüccar Nolenci El-hâc 'Osmân'ın mirasıyla ilgili bir hukuki durumu ele almaktadır. Nolenci El-hâc 'Osmân'ın mirası, eşi Ümmü veled-i câriye Hatice ve çocukları Mehmed Sâlih ile Fatıma'ya kalmıştır. Mirasın paylaşımı konusunda aile içinde anlaşmazlıklar ve hukuki sorunlar ortaya çıkmıştır.

Hatice, mirasın yönetimi için adil bir vasi atanmasını talep etmektedir. Mirasın düzgün yönetimi için yerel yöneticilerin ve din adamlarının devreye girmesi gerektiği

vurgulanmış, İstanbul'daki meclis-i şer'ın de bu meseleyle ilgilenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Vasi atanması ve tarafların beyanlarının toplanması, yasal sürecin düzgün işlemesi için önem taşımaktadır. Sonuç olarak, yerel yönetim bu hukuki meseleye adil bir çözüm bulmalı ve mirasçılarının haklarını korumak için gereken tedbirleri almalıdır.

Sayfa: 10/A-1

Konu: Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Resmi Yazışma ve Emirlerin İfadesi

Tarih: 23 Safer 1194 (Hicri Takvim), İstanbul

Özet:

Bu yazı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde resmi yazışmaların nasıl yapıldığını ve emirlerin nasıl iletildiğini göstermektedir. Metinde, bir emir ya da talimatın yerine getirilmesi için gerekli önlemlerin alınması gerektiği vurgulanır. "Mazmûn-ı emr-i şerîfimle 'âmil olasın" ifadesiyle, emirlerin yerine getirilmesinin zorunluluğu hatırlatılmaktadır. Ayrıca "Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın" gibi ifadeler, verilen emirlerin ciddiyetini ve önemini belirtir. Yazı, dönemin resmi dilini yansıtarak, yazılı belgelerdeki bürokratik üslubun nasıl kullanıldığını ortaya koyar.

Sayfa: 10/A-2

Konu: Rodoscuk Kazasında Mülk Gelirleri ve Mirasın Paylaşımı

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu yazı, Rodoscuk kazasında bulunan bazı mülklerin gelirlerinin hesaplanması ve bunların paylaşılması süreci hakkında bilgi verir. Yerel yönetimlerin, hanelerin kiralardan ve diğer gelirlerden elde edilen miktarları toplayarak, bunları ilgili kişilere dağıtması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, mülklerin gelirleri, önceki tüccarların ailelerine ait varlıkların paylaşımını içermekte olup, mirasçılara gerekli bilgilerin verilmesi amaçlanmıştır. Yazıda, yerel halkın talepleri ve şikayetleri de yer almakta, adaletli bir şekilde hareket edilmesi ve hak kaybına yol açılmaması gerektiği ifade edilmektedir. Bu süreçte yerel yönetimlerin dikkatli ve adil bir şekilde hareket etmeleri gerektiği belirtilmektedir.

Sayfa: 10/B-1

Konu: Hakkın İhlali ve Edirne Bostancıbaşı Mektubu

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu yazıda, ihtiyaç durumunda kimseye karşı hakkın ihlal edilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yazar, bu uyarıyı şerif alâmetine dayanarak ilettiğini belirtir. Yazının tarihi, 1393 yılı Zilhicce ayının 15. günü olup İstanbul'da kaleme alınmıştır. Ayrıca, Edirne Bostancıbaşı'ndan bir mektubun ulaştığı ve gerçek durumu bildirdiği ifade edilmiştir. Metnin sonunda, Edirne'de görev yapan Hâfız Ali'ye rahmet dilekleri de yer almaktadır.

Sayfa: 10/B-2

Konu: Tekfûrdağ'ı Gümrüğü ve Malzeme Sevk Edilmesi

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu yazı, Tekfûrdağ'ı kazasında görevli olan nâib ve gümrük emini hakkında bir uyarıyı içermektedir. Edirne'den gönderilen bazı malzemelerin Tekfûrdağ'ı iskelesinde bekletilmesi ve bu malzemelerin İstanbul'a sevk edilmesinin gecikmesi eleştirilmektedir. Yüksek makamdan gelen emir doğrultusunda, malzemelerin zamanında sevk edilmesi gerektiği vurgulanmakta ve gecikme durumu emir ihlali olarak değerlendirilmektedir. Yazının sonunda, ilgili yetkililere, daha önce verilen emirler doğrultusunda hareket etmeleri ve malzemeleri bir an önce sevk etmeleri gerektiği belirtilmektedir. Yazının tarihi, 1194 yılı Rebiü'l-evvel ayının 3. günü, İstanbul'dadır.

Sayfa: 11/A-1

Konu: Rodoscuk ve Tekfûrdağ Vakfının Yönetimi ve Gelirleri

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu yazı, İstanbul'da bulunan Ebu'l-Feth Sultan Mehmed Han Gazi'nin vakfına ait olan Rodoscuk (Tekfûrdağ) ve bağlı mukataa arazilerinin 1194 yılı Mart ayının başından itibaren bir yıl süreyle kontrol edilmesi ve yönetilmesiyle ilgili bir düzenlemeyi içermektedir. Vakfın gelirlerinin, hukuki harcamalar, geleneksel vergiler ve diğer masraflar ile birlikte on bin akçeye kadar ulaşacağı belirtilmektedir. Mukataa yönetimi için gerekli belgeler ve düzenlemeler, önceki yıllarda olduğu gibi uygulanacak ve bu süreçte herhangi bir engel veya müdahale olmaksızın, taraflardan hiç kimsenin müdahale etmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yazının tarihi, 1194 yılı Rebiü'l-evvel ayının 6. günü olup, Hasan adlı yüksek makam sahibi mütevelli tarafından kaleme alınmıştır.

Sayfa: 11/A-2

Konu: Benados Mukataası ve Vakfın Yönetimi

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu yazı, İstanbul'daki Ebu'l-Feth Sultan Mehmed Han Gazi'nin vakfına ait Benados ve bağlı mukataa arazilerinin 1194 yılı Mart ayı başından itibaren bir yıl süreyle yönetilmesi ile ilgili düzenlemeleri açıklamaktadır. Yazıda, vakfın gelirlerinin, hukuki harcamalar, vergiler ve diğer masraflarla birlikte on bin akçeye kadar ulaşacağı belirtilmektedir. Vakfın ödemelerinin tam olarak peşin yapılacağı ve mukataa yönetiminin Deruhde'de gerçekleştirileceği ifade edilmektedir. Mukataa yönetimi için gerekli belgeler, şartlar ve vergi düzenlemeleri önceki yıllardaki uygulamalara uygun olarak alınacak ve kontrol edilecektir. Yazının sonunda, saltanat vakıflarının serbestlik şartları gereği, herhangi bir engel veya müdahaleye izin verilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yazının tarihi 1194 yılı Rebiü'l-evvel ayının 6. günü olup, vakfın mütevellisi Hasan tarafından kaleme alınmıştır.

Sayfa: 11/B

Konu: Tekfûrdağ'ı Kazasında Zimmi Aleksandır'ın Durumu ve Alacaklılar

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu yazı, Tekfûrdağ'ı kazasında yaşayan Aleksandır isimli bir zimmînin, şeriatla ilgili bir durumunun bulunmadığı ve kimseye borç garantisi vermediğiyle ilgilidir. Ancak, Aleksandır'ın oğlu, on yıl önce dolandırıcılık yaparak üç kese akçeden fazla para almış ve alacaklılar bu durumu şikâyet etmiştir. Alacaklılar arasında Kassab Kara Hasan (600 akçe), Mehmed (100 akçe), Berber Hasan'ın kayını Süleyman (300 akçe), Değirmenci Yani (200 akçe), Modali 'Aciz Penayut Damat (600 akçe) ve iki kadın (345 akçe) yer almaktadır. Toplamda 2,145 akçelik bir alacak söz konusudur.

Mevlânâ (boşluk), davacıların taleplerine yardım etmiş ancak aynı zamanda kendisi de bu durumdan zarar görmüştür. Bu mesele, Safer ayının başlarında verdiği bir emirle ele alınmış ve bu emir, Ahmed Çavuş aracılığıyla yerine getirilmiştir. Yazıda, bu emirlerin uygulanmasını sağlamak için Mustafa Çavuş'un atandığı belirtilmiştir. Eğer Mustafa Çavuş gerekli adımları atmazsa, başka tedbirler alınacağı ifade edilmiştir.

Son olarak, yazıda, şeriata aykırı bir durumun oluşmaması ve meseleye doğru şekilde yaklaşılması için gereken önlemlerin alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Yazının tarihi, 1194 yılı Rebiü'l-evvel ayının 11. günü olup, İstanbul'dan kaleme alınmıştır.

Sayfa:12/A-1

Konu: Tekfûrdağ'ı Kazasında Sarnıç ve Çevresindeki Mülklerin Yönetimi

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu yazı, Sultan Selim Han'ın cami vakfına bağlı olarak Tekfûrdağ'ı kazasında yer alan Sarnıç ve çevresindeki mülklerin 1194 yılı Mart ayından Şubat sonuna kadar bir yıl boyunca yönetilmesi ve gelirlerinin toplanması talebini içeriyor. Kıdemli hazinedar İsmail Ağa ve Mehmed Emin Ağa, kendilerine düşen yükümlülükleri yerine getirerek belirlenen meblağı ödemekle sorumludurlar. Mülklerden elde edilecek gelirler ve vergiler geçen yıl olduğu gibi toplanacak ve şer'i kurallara uygun bir şekilde yönetilecektir. Yazının sonunda, mülk yönetimi hala Musa tarafından yapılmaktadır.

Sayfa:12/A-2

Konu: Seyyid Mustafa'nın Suçları ve Disiplin Cezası

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûrdağ kazası halkı, daha önce görev yapan müftü Seyyid Mustafa'nın fazladan suç işlediğini bildirerek padişaha dilekçe sunmuşlardır. Seyyid Mustafa, mahkemelerde iftira atmak, halkı suçlamak ve tutuklama uygulamakta, ayrıca kazanın iç işlerine karışarak bölünmelere, ahlaka aykırı davranışlara neden olmaktadır. Daha önce iki kez sürgün edilmiş olmasına rağmen bu tutumuna devam etmektedir. Halkın huzurunu bozduğu için, Seyyid Mustafa'ya mahkemelere katılmaması ve vilayet işlerine karışmaması gerektiği kesin bir şekilde bildirilmiş, aksi takdirde tekrar sürgün edilmesi ve cezalandırılması öngörülmüştür. Padişahın fermanı ile bu durum duyurulmuş ve uyarılar yapılmıştır.

Sayfa No: 12/B-1

Belgenin Konusu: Hukuki İhtilaflar ve Mülk İade Talebi

Belgenin Tarihi: 29 Rebiü'l-evvel 1194 / Konstantiniyye

Özet:

Tekfûrdağ kazası naibi Mevlânâ ve İnoz Kalesi dizdârının gözetiminde, Binarlı köyü sakinleri Deli Ahmed ve köy imamı Mollâ Ahmed arasında süregelen bir anlaşmazlık

olduğu bildirilmiştir. Bu anlaşmazlık, bazı zenginler hakkında asılsız suçlamalarda bulunulmasına ve yasalara aykırı davranışlara yol açmıştır. İnoz Kalesi'ne mahkeme kararıyla müdahale edilmiştir. Ayrıca, Ortaköy köyünde 1180 yılında işgal edilen bir değirmen ve arazi ile ilgili olarak, Receboğlu Mehmed'in mülkünün hukuki incelemesi talep edilmiştir. Fâtıma Hâtun, söz konusu mülkün kendisine iade edilmesini talep etmiştir. Mahkeme, Ahmed ve Mehmed hakkındaki iddiaların doğruluğunu araştırmak ve adaletin sağlanması için gerekli belgelerin ve tanıkların mahkemeye sunulması emrini vermiştir.

Sayfa No: 12/B-2

Belgenin Konusu: Tekfûrdağ İskeleyi ve Malzeme Akışı

Belgenin Tarihi: Belirtilmemiş, ancak Tekfûrdağ ile ilgili detaylar içermektedir.

Özet:

Tekfûrdağ kazası naibi Mevlâna ve yüksek makamların katılımıyla, Tekfûrdağ iskelesinin durumu hakkında bilgi verilmiştir. Padişahın fermanı gereği, özellikle bu dönemde iskelenin işleyişi ve malzeme akışı önemli hale gelmiştir. Tekfûrdağ iskeleyi, civar bölgelerden gelen malzeme akışının yoğun olduğu bir merkez olarak belirlenmiştir. Bu dönemde, deniz yoluyla ve kara yolu ile malzeme akışının hızla sağlanması gerektiği vurgulanmış, iskelenin işleyişi ve gıda maddelerinin acilen tedarik edilmesi istenmiştir. Ayrıca, gıda maddelerinin yüklenmesi ve iskeleye zamanında ulaşması için özel tedbirler alınması gerektiği belirtilmiştir. Edirne Bostancıbaşı ve diğer yetkililere, malzeme akışının düzenli bir şekilde izlenmesi için emir verilmiştir.

Sayfa No: 13/A

Belgenin Konusu: Tekfûrdağ İskeleyi Malzeme Akışı ve Taşıma Emirleri

Belgenin Tarihi: 1194 yılı, Rebî'ul-evvel ayının sonları, Konstantiniyye

Özet:

Tekfûrdağ kazası naibi Mevlâna ve diğer yetkililerle birlikte, Tekfûrdağ iskelesindeki malzeme ve ürünlerin taşınması ve akışının düzenlenmesi konusunda özel bir emir verilmiştir. Bu dönemde, özellikle kışa girerken, halkın ürün eksikliği nedeniyle zor duruma düşmemesi için gereken önlemler alınmalıdır. Tekfûrdağ iskeleyine ulaşan tüm ürünlerin hızlı bir şekilde kayıklara yüklenmesi ve pazara sevk edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Malzeme akışındaki gecikmelerin engellenmesi ve gönderilen ürünlerin miktarının dikkatle kaydedilmesi önemlidir.

Edirne Bostancıbaşı ve diğer yetkililere, malzeme taşınmasının düzenli bir şekilde yapılması için emir verilmiştir. Tekfûrdağ iskelesinden gelen malzemelerin en kısa sürede Dersaâdet'e (İstanbul) ulaştırılması gerektiği belirtilmiş ve bu sürecin takip edilmesi istenmiştir. Ayrıca, iskelenin malzeme akışındaki kesintilerin, dikkatsizlikten kaynaklandığı ifade edilmiştir. Bu nedenle, yüklemelerin gecikmemesi ve malzemelerin hızla taşınması için gereken tüm önlemler alınmalıdır.

Emrin gereği, malzeme taşınmasında ihmal gösterenlerin durumunun affedilmeyeceği ve bu süreçte hassasiyetle hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Malzeme akışını sağlayan araçların düzenli bir şekilde kaydedilmesi ve tüm taşımaların hızlıca tamamlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 14/A

Belgenin Konusu: Yerel Yönetimler ve Malzeme Taşımacılığına İlişkin Emirler

Belgenin Tarihi: Rebî'ul-evvel ayı, 1194 (1780) yılı, Konstantiniyye (İstanbul)

Özet:

Bu belgenin içeriğinde, Tekfûrdağ ve çevresindeki kazaların yöneticilerine yönelik çeşitli emirler bulunmaktadır. Bostancıbaşı ve diğer yerel yöneticilere, kazalardaki malzemelerin düzgün şekilde taşınması ve iskelenin aşağısına indirilmesi konusunda büyük dikkat göstermeleri gerektiği bildirilmiştir. İhmal durumunda ciddi cezaların uygulanacağı belirtilmiş ve şer'i hükümlere uygun hareket edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, malzeme taşıma ve yönetimle ilgili devletin menfaatine uygun hareket edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Tekfûrdağ, Çekmece-i Sagir, Çekmece-i Kebir, Silivri, Ereğli, Burgaz, Çorlu, Karıştıran, Kınıklı gibi yerlerde kuzu alım satımı için düzenlemeler yapılmış ve bu alım satımların Hızır Günü'nden önce tamamlanması için gerekli talimatlar verilmiştir. Yerel yöneticilerin ve tüccarların, bu düzenlemelere uygun hareket etmeleri ve yasadışı davranışlardan kaçınmaları beklenmiştir. Yerleşim yerlerinde nüfus yoğunluğu ve sorunların önlenmesi için göçmenlerin geçişlerinin sıkı bir şekilde denetlenmesi talimatı verilmiştir. Devletin emrine aykırı hareket edenlere karşı yaptırımlar uygulanacağı belirtilmiş ve Asitâne-i Saadet (İstanbul) dışında yerleşim yerlerine izinsiz göçmen kabul edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Göçmenlerin geri iade edilmesi ve sadece dikkatle seçilenlerin geçişine izin verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu emirlerin yerine getirilmesi, devletin düzeni ve güvenliği açısından

büyük önem taşımaktadır. Herhangi bir ihmal ya da hata, ciddi sonuçlara yol açacaktır. Yöneticilere, sorumluluklarının gereği gibi yerine getirilmesi gerektiği hatırlatılmıştır.

Sayfa No: 15/A

Belgenin Konusu: Malzeme Taşımacılığı, Vakıf Yönetimi ve Yerel Yöneticilerle İlgili Emirler

Belgenin Tarihi: Rebî'ülâhir ayı, 1194 (1780) yılı, Konstantiniyye (İstanbul)

Özet:

Bu belgede, çeşitli yerel yönetim ve malzeme taşımacılığına ilişkin emirler, vakıf yönetimi ile ilgili düzenlemeler ve yerel yöneticilere verilen talimatlar yer almaktadır. İlk olarak, **malzeme taşımacılığı** konusunda dikkatli olunması gerektiği belirtilmiş ve herhangi bir yanlış hareketin devletin çıkarlarına zarar verebileceği vurgulanmıştır. Asitâne-i Saadet'e (İstanbul) mal getiren tüccar gruplarına müdahale edilmemeli, bu süreçte herhangi bir miktar mal veya para alınmamalıdır. Bu emir, tüm yöneticilere bildirilen önemli bir uyarıdır.

İkinci olarak, **Silivri ve Tekfurdağı iskeleleri** üzerindeki kadılara ve mütevellilere yönelik, buralardan gelen gıda maddelerinin zamanında İstanbul'a ulaşması için ciddi önlemler alınması gerektiği bildirilmiştir. Özellikle kömür, odun, soğan, peynir, hinta, nohut gibi maddelerin taşınmasındaki ihtikâr (stokçuluk) faaliyetlerinin engellenmesi istenmiştir. Eğer bu emirler yerine getirilmezse, sorumlu kişiler hakkında ağır cezalar uygulanacağı belirtilmiştir.

Vakıf Yönetimi hakkında ise, Seyyid Saadeddin'in mütevellisi olduğu vakfın gelirleri ve yönetimiyle ilgili önemli bilgiler bulunmaktadır. Vakfın gelirleri, Tekfurdağı kazasına bağlı bazı bölgelerdeki mukataa ve köylerden toplanacak vergiler ve diğer mükellefiyetlerle ilişkilidir. Bu yıl için belirli bir bedelle vakıf gelirleri toplanacak ve ödemeler peşin olarak yapılacaktır. Vakfın mülkiyeti, haksız yere alınmasına karşı korunacak ve kayıtlarda düzenlemeler yapılacaktır. Vakfın yönetimi, önceki yıllardaki uygulamalarla uyumlu olarak devam edecektir.

Son olarak, **Hayrabolu kadısı ve Tekfurdağı nâibinin** yazışmalarında, Hayrabolu kasabasının halkının şer'i meclislerde bulunması gerektiği belirtilmiş ve acil işler için ulakların menzil kaydının yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu konuda, düzenlemelerin eksik olmaması gerektiği vurgulanmış, menzil kaydının oluşturulması için emir verilmiştir.

Tüm bu emirlerin uygulanması, devletin düzeni ve güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır. Aksi takdirde, belirtilen yaptırımlar ve cezalar devreye girecektir.

Sayfa No: 16/A

Belgenin Konusu: Ulak Taşıma Düzenlemeleri, Tekfurdağı Gümrüğü ve Devlet Donanması için Malzeme Taşımacılığı

Belgenin Tarihi: 14 Cemaziyelâhir, 1194 (1780) yılı, Konstantiniyye (İstanbul)

Özet:

Bu belgede, ulak taşıma düzenlemeleri ve Tekfurdağı gümrüğüne ilişkin talimatlar yer almaktadır. İlk olarak, ulak taşımacılığı ile ilgili olarak, acil işler için güçlü menzil taşıyıcılarının sağlanması gerektiği belirtilmiş, ulakların menzilden menzile sorunsuz bir şekilde hareket etmeleri sağlanacak şekilde düzenlemeler yapılacağı vurgulanmıştır. Acil işler için ulakların geçişleri sırasında, her iki taraf için de belirli bir ücret olan on sağ akçe ödenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu düzenlemeler, ilgili yöneticilere şer’i bir emir olarak bildirilmiştir ve herhangi bir emir olmadan menzil talepleri yapılmaması gerektiği hatırlatılmıştır.

Tekfurdağı gümrüğü ve donanma malzeme taşımacılığı konusunda ise, Tekfurdağı nâibi ve gümrük emînine, devlet donanmasının inşaatı için gerekli malzemelerin temini ve hızlı bir şekilde taşınması talimatı verilmiştir. Özellikle Tatarpazarı voyvodası Ahmed’in bilgisiyle, 3000 kantar inşaat malzemesi alınması ve bu malzemelerin Tekfurdağı iskelesine gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu malzemelerin gümrükten hızlı yüklenip, herhangi bir gecikmeye mahal vermeksizin İstanbul’a (Dersa’adet) ulaştırılması istenmiştir.

Kapıcıbaşı ve gümrük emîni, bu süreçte gösterdikleri ihmalkârlıktan kaçınmalı ve emirlerin titizlikle uygulanması sağlanmalıdır. Gümrük emîni, taşımacılık ve diğer lojistik işlemleri düzgün bir şekilde yerine getirmeli, malzemelerin zamanında ve doğru şekilde İstanbul’a gönderilmesini sağlamalıdır. Bu emirlerin uygulanması, devletin menfaatine uygun olarak en hızlı şekilde yerine getirilmelidir.

Emirler doğrultusunda herhangi bir gecikmeye izin verilmemesi gerektiği tekrar vurgulanmış, tüm yetkililere önemli bir hatırlatma yapılmıştır.

Sayfa No: 17/A

Belgenin Konusu: Devlete ait Harcamalar, Mahalle ve Köylerin Hesapları, Müslüman

ve Gayrimüslim Toplamlar için Paylar

Belgenin Tarihi: 20 Rebiülâhir, 1194 (1780) yılı, Konstantiniyye (İstanbul)

Özet:

Bu belge, devlet harcamaları ve toplumlar arasındaki pay dağılımını detaylandırmaktadır. Belgeye göre, Ruscuk kazası halkı tarafından yapılan harcamalar, toplamda 7650,5 gurus tutarında ve başka devlet işleriyle ilgili harcamalar için de 7587 gurus ödenmiştir. Ayrıca, çeşitli kamu hizmetlerine yönelik başka masraflar da yapılmış ve bu harcamaların toplamı 23600 gurusu bulmuştur. Belgeye göre, devletin çeşitli hizmetlerine yönelik yapılan bu harcamalar, mahallere ve köylere adil bir şekilde dağıtılacaktır. Örneğin, **sığircık suyu** getiren Seyyid Osman Efendi'ye 85 gurus verilmiş, bu da toplamda 20040 akçe olarak hesaplanmıştır. Bu ödemeler, **İslam toplumunun** paylarına ayrılacak şekilde belirlenmiştir.

Mahalle ve köyler arasındaki paylar ayrıntılı olarak hesaplanmış ve her bir hâneye düşen miktar belirlenmiştir. Buna göre, **39.5 hâne** Müslüman mahallelerine, **48 hâne** Müslüman köylerine, **32 hâne** ise gayrimüslim köylerine ayrılmıştır. Ayrıca, **gayrimüslim topluluklar** için de belirli paylar ayrılmış ve her birine özel pay miktarları belirlenmiştir. Özellikle Rum, Ermeni ve Yahudi topluluklarına ayrılan paylar toplamda 1.778.750 akçeyi bulmaktadır.

Belgede, yapılan harcamaların kayıtlara uygun bir şekilde yapılması gerektiği ve bu harcamaların adil bir şekilde halka dağıtılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, yerel yöneticilerin bu harcamaları doğru ve zamanında yerine getirmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa No: 18/A-1

Belgenin Konusu: Borç davası

Belgenin Tarihi: 25 Z.H. 1167 / 13.10.1754

Özet:

Manisa'da Göktaslı Mahallesi'nden **Davacı El-hâcc Hasan, İbrahim** adlı Yahudi'nin kendisine 93 gurus 30 pare borcunu ödemediği iddiasıyla dava açar. Mahkemede davalı **İbrahim** adlı Yahudi, borcunun 43 gurusunu ödediğini savunur ancak bu iddiasına herhangi bir delil sunamaz. **Davacı El-hâcc Hasan, İbrahim** adlı Yahudi'nin 93 gurus 30 pare borcundan yalnızca 43 gurusunun ödenmediğini iddia eder. Bu iddia üzerine **yemin** teklif

edilir. **Davacı Hasan, yemin ederek** davayı kazanır ve mahkeme, **İbrahim** adlı Yahudi'nin borcunun tamamını ödemesi gerektiği yönünde karar verir.

Sayfa No: 18/A-2

Belgenin Konusu: Mali rapor ve vergi tahsilatı

Belgenin Tarihi: 1194 yılı (1780) Rebû'l-âhir ayının yirmi sekizinci günü

Özet:

Bu rapor, 1194 yılı Rebû'l-âhir ayının 28'inde gerçekleşen mali işlemleri ve vergi tahsilatını konu alır. Rodoscuk kazasında, devletin belirlediği kırk vergi dairesinden toplanan toplam meblağ 434 gurus olup, halk tarafından yapılan ek katkılarla bu miktar 3,500 gurus daha artmıştır. Bu katkılar toplamda 20,000 akçeye denk gelmektedir. Hesaplamalar sonucu, bu meblağ on altı hisseye bölünmüş ve her hisseye 26,250 akçe düşmüştür. İslam halkının yerleşim yerlerine yapılan bölüştürme ile her haneye 1,240 akçe verilmiştir. Ayrıca, çeşitli mahalleler ve köylerde toplanan vergi miktarları da raporda belirtilmiştir. Vergi tahsilatı toplamda 52,080 akçe olarak gerçekleşmiş, bu meblağ mahallelere ve köylere adil bir şekilde dağıtılmıştır. Rapor, devletin vergi toplama ve dağıtma süreçlerinin nasıl işlediğini, yerel halkın katkılarını ve vergi paylarını ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Sayfa No: 19/A-1

Belgenin Konusu: Borç Davası

Belgenin Tarihi: 25 Z.H. 1167 / 13.10.1754

Özet:

Manisa'da Göktaslı mahallesinden davacı El-hâcc Hasan, İbrahim adlı Yahudi'nin kendisine 93 gurus 30 pare borcunu ödemediği iddiasıyla dava açmıştır. Mahkemede, davalı İbrahim, borcunun 43 gurusunu ödediğini ancak iddiasına dair herhangi bir şahit sunamayacağını beyan etmiştir. Davacı El-hâcc Hasan, İbrahim'ın 93 gurus 30 pare borcunun 43 gurusunu ödemediği iddiasını desteklemek için yemin teklif etmiştir. Davacı Hasan'ın yemini ile dava sonuçlanmış ve mahkeme, İbrahim'ın 93 gurus 30 pare borcunu ödemesi gerektiğine karar vermiştir.

Sayfa No: 19/B-1

Belgenin Konusu: Gıda Malzemeleri ve Koyun Nakli Yasağı

Belgenin Tarihi: (Belirtilmemiş)

Özet:

Rodoscuk, Silivri, Gelibolu, İnoz ve Mu'arız sahillerindeki hâkimler ve yöneticilere, bu belgenin içeriği hakkında bilgi verilmesi istenmiştir. Deraliye'den atanan çukadar Sâlih ve diğer yetkililerin, Anadolu'ya gıda malzemeleri ve koyun naklini engellemek için sürekli ve dikkatli bir şekilde görev yapmaları gerektiği belirtilmiştir. Gizli veya açık şekilde bu nakillerin gerçekleştirilmesi yasaktır. Yasağı ihlal eden herkesin derhal yakalanarak haklarının kısıtlanması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, Silivri ve Ereğli gibi bölgelerden Anadolu'ya malzeme taşımaya cüret edenlerin cezalandırılacağı vurgulanmıştır. Daha önce verilen ruhsatların geçerli olmadığı ve bundan sonra yasağı ihlal edenlerin affedilmeyeceği belirtilmiştir. Herkesin kendi bölgesindeki sahil ve iskeleleri koruması, yasağı ihlal edenlerin hemen bildirilmesi ve gereğinin yapılması emredilmiştir. Bu emirlerin ihlali durumunda, ihlali gerçekleştiren kişilerin ciddi cezalarla karşılaşacakları ifade edilmiştir ve tüm yetkililerden durumu ciddiyetle takip etmeleri istenmiştir.

Sayfa No: 20/A

Belgenin Konusu: Deraliyyeye Geçiş Yasağı ve Tedbirler

Belgenin Tarihi: 7 C. 1194 / Vesile ve kayıt: 10 C. 1194

Özet:

Şeriatın şiarı olarak, Tekfûrdağ kâdısı faziletli efendi hazretleri tarafından iletilen bir emirle, memâlik-i mahrûsetu'l-mesâlik (padişahın hâkim olduğu topraklar) üzerinden gelenlerin yüksek makama (asitaneye) gelişlerinin arttığı belirtilmiştir. Edirne ve Deraliye ile ilgili yaşanan sorunlar nedeniyle, daha önce verilen emir doğrultusunda, Deraliye'ye geçiş için kimseye ruhsat verilmeyecek ve bu karar sicillere kaydedilecektir. Tekfûrdağı iskelesinden Deraliye'ye kaçışların engellenmesi için gerekli tedbirler alınacaktır. Yasadışı geçişlere yeltenen kişilerin, geldikleri bölgelerdeki yetkililer tarafından ağır şekilde karşılanacağı ve cezalandırılacağı ifade edilmiştir. Bu tedbirlerin amacı, müslümanların ve halkın bahri ve karadan geçişlerine ruhsat verilmemesidir. İlgili yetkililere, iskelelerdeki iş sahiplerine ve diğer sorumlulara gerekli uyarılar yapılacak ve bu yasaklara sıkı bir şekilde riayet edilmesi istenmiştir. Eğer yasağı ihlal eden kişiler tekrar Deraliye'ye ulaşmaya çalışırlarsa, ağır bir şekilde cezalandırılacaklardır.

Sayfa No: 20/B

Belgenin Konusu: Eşkîya ve Haydutlara Karşı Güvenlik Önlemleri

Belgenin Tarihi: Ramazan 17, 1194

Özet:

Değerli efendiler ve ustalar, vilayet yetkilileri ve iş sahipleri tarafından bildirilen bu belge, yüksek bir emirin onayıyla hazırlanmıştır. Usturumca Dağı'nda haydutlar ve eşkıyaların ortaya çıkması, halkın mal ve eşyalarını gasp etmeleri ile ilgili bir durumun gündeme geldiği belirtilmektedir. Terkos, Çekmeceler, Silivri, Çorlu, Ereğli, Bergos, Pınarhisar, Vize, Saray, Midye, Ahyolu, Haseki, Samakoyçuk, Tekfûrdağ ve Hayrabolu gibi bölgelerde eşkıyaların halkın güvenliğini tehdit ettiği ifade edilmiştir.

Bu tehdidin ortadan kaldırılması amacıyla, haydutların etkisiz hale getirilmesi ve yok edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu kapsamda, halkın korunması için gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerektiği, her yerleşim yerinde dikkatli olunması, eşkıyaların etkisinin azaltılması ve bu durumların kayıt altına alınarak Deraliye'ye iletilmesi istenmiştir. Ayrıca, eşkıyaların halktan para alma girişimlerine karşı çıkılması ve masum insanlara zarar verilmemesi gerektiği belirtilmiştir. 71 yıl önce verilen benzer emirlerin hatırlatılarak, aynı şekilde hareket edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Devlet otoritesinin sağlanması ve halkın huzurunun korunması için herkesin dikkatli olması, eşkıyalarla mücadeleye katkıda bulunması ve emirlerin eksiksiz yerine getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu hususlara dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa No: 21/A-1

Belgenin Konusu: Cennet Hâtun'un Vakıf Geliri ve Mehmed Sâdık Halife'nin

Atanması

Belgenin Tarihi: 3 Cemaziye'l-ahir 1194

Özet:

Yüce padişahın yüksek nişanı ve tuğrasının bulunduğu bu berat, Mehmed Sâdık Halife İbn İsmâil tarafından sunulmuştur. Berat, Rodoscuk'ta vefat eden Cennet Hâtun'un cami evkafından elde edilen gelirle ilgili olarak, kendisine belirli bir görev için atanmasına dair bir emir içermektedir. Mehmed Sâdık Halife, vefat eden babası İsmâil bin Abdullah'ın yerine, bu görevi üstlenmek için padişahın berat-ı şerif verilmesi talebinde bulunmuştur. 25 Zî'l-kades 1193 tarihinde, padişahın emri doğrultusunda, kendisine bu berat verilmiştir.

Beratin içeriğinde, Mehmed Sâdık Halife'nin, vefat eden babasının yerine evkafın yönetimini üstleneceği ve bu görevle ilgili olarak atanacağı belirtilmiştir. Ayrıca, başkalarının bu berata ve verilen göreve müdahale etmeyecekleri, şerif işaretine güvenilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Belge, Kostantiniyye (İstanbul) şehrinde düzenlenmiş ve tarih olarak 3 Cemaziye'l-ahir 1194 belirtilmiştir.

Sayfa No: 21/A-2

Belgenin Konusu: Mahmûd Paşa Kâdısı'nın Katledilmesi ve Katilin Takibi

Belgenin Tarihi: 4 Receb 1194

Özet:

Yüce padişahın yüksek nişanı ile bildirilen bu emir, Edirne Bostancıbaşı tarafından iletilmiştir. Cumâde'l-ahir ayının selhi gecesinde, Mahmûd Paşa Kâdısı'nın oğlu İbrâhim ve yeğeni Bekir, kâdiyi katlederek bir adamlarıyla birlikte kaçmışlardır. Bostancıbaşı, olaydan haberdar olduktan sonra, katilin ve beraberindeki kişilerin izini sürmüş ve bu bilgi Deraliye'ye ulaşması için hazırlanmıştır.

Padişahın yüksek emriyle, adaletin sağlanması amacıyla, katil ve adamlarının derhal tespit edilip yakalanması istenmiştir. Suçluların yakalanması ve gereken cezanın verilmesi için herhangi bir gevşeklik veya ihmâl olmamalıdır. Bu emir, adaletin tecelli etmesi için verilmiş olup, olayın önlenmesi ve suçluların cezalandırılması gerektiği vurgulanmıştır.

Belge, 4 Receb 1194 tarihinde, Kostantiniyye (İstanbul) şehrinde kaleme alınmıştır.

Sayfa No: 21/B

Belgenin Konusu: Ortaköy Mülkü ve Hukuki Süreçler

Belgenin Tarihi: 4 Receb 1194

Özet:

Tekfûrdağ kazası naibinin bilgisi doğrultusunda, Enderûn-ı Hümâyûn'dan gelen bir yazıya ilişkin olarak, Mehmed Emin tarafından bildirilen durumla ilgili olarak, Ortaköy köyünde bulunan bir mülkün hukuki meseleleri ele alınmıştır. Bu mülk, resmi belgelerle tasarruf edilmektedir ve bu tasarrufa müdahale edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Ancak, köy sakinlerinden Receboğlu Mehmed'in, 180 yıl önce belirtilen değirmeni ve arsayı şer'î hükümlere aykırı olarak zorla ele geçirdiği ve üzerine bir hayvan ağılı inşa

ettiği belirtilmiştir. Bu durum, daha önceki padişah emirleri doğrultusunda hukuki sürece tabidir.

Receboğlu Mehmed'in inşa ettiği ağıl, 90 yıl önceki padişah emri ile yasadışı bir şekilde yapılmış olup, bu durumun düzeltilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Mehmed, kendisiyle ilgili belgeleri inkar etmekte ve bu nedenle mahkemeye sevk edilmiştir. Şer'î hüküm gereği, arazinin gerçek sahibinin kim olduğu tespit edilecektir.

Mülkün eski sahipleri ile yapılan müzakereler sonucunda, hisselerin nasıl dağıtılacağı konusunda bir çözüm aranacaktır. Sâfiye Hatun, 40 yıl önce miras yoluyla aldığı hisselerle ilgili olarak, mülk üzerindeki hakkını reddetmekte ve miras süreci durdurulmuştur. Bu sebeple, Tekfûrdağ kazasında, Receboğlu Mehmed'in inşa ettiği ağıl ve ilgili mülk üzerindeki hukuki süreçler devam etmektedir. Mülkün eski sahibiyle ilgili yasal belgeler yerel mahkemeye sunularak, süreç belirlenen tarihlerde sonuçlandırılacaktır.

Sayfa No: 22/A

Belgenin Konusu: Bostancı Ocağı Emeklileri ve Miras İşlemleri

Belgenin Tarihi: 10 Receb 1194

Özet:

Tekfûrdağ'ında yaşayan Haseki Ahmed Ağa'ya hitaben yazılan bu belgede, Bostancı Ocağı'nın emekli olanları ve neferlerinin vefat edenlerin mirasları ve bıraktıkları varlıkları ile ilgili işlemler yapılması gerektiği belirtilmektedir. Padişahın emri doğrultusunda, şer'î kurallara uygun bir şekilde bu işlemlerin gerçekleştirilmesi istenmiştir.

Tekfûrdağ'ı ve çevresinde, vefat edenlerin kalıntıları ve mirasları tahrir edilip düzenlenen beytû'l-malların alınarak ilgili yerlere gönderilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, kazada yaşayan emekli ve diğer neferlerden, şer'an alınması gereken varlıklar hakkında gerekli tedbirlerin alınacağı ve işlemlerin yerine getirileceği bildirilmiştir.

Vefat edenlerin bırakmış olduğu miraslar ve diğer varlıklar, şer'î kurallara uygun olarak tahrir edilecek, beytû'l-mallar düzenli bir şekilde muhafaza edilecek ve kayıtlara geçirilecektir. Ayrıca, tutuklama ve cezalandırma gerektiren durumlarda, gerekli yasal işlemlerin eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesi ve kimseye haksızlık yapılmaması gerektiği vurgulanmıştır.

Belge, 10 Receb 1194 tarihinde Mustafa tarafından, Bostancı Ocağı adına kaleme alınmıştır.

Sayfa No: 22/A-1

Belgenin Konusu: Sultan Süleyman Han'ın Ruhuna Vakıf Gelirleri ve Yeniköy

Taahhüdü

Belgenin Tarihi: 13 Receb 1194

Özet:

Cennet mekan Sultan Süleyman Han'ın ruhu için İstanbul'daki cami ve eğitim kurumları vakfından elde edilen gelirler ile Rumeli eyaletindeki perakende yağcılar ve ilgili gelirler, 1194 yılı Mart ayı başından Şubat ayı sonuna kadar yükümlülük ve taahhüt altına alınmıştır. Tekfûrdağ'ı kazasında bulunan Yeniköy, saygıdeğer El-hâc Süleyman Ağa'ya peşin olarak altı yüz elli kuruşa taahhüt edilmiştir. Bu taahhüt, belirtilen tarihlerde kontrol altına alınması için onaylanmıştır.

Belgede, şer'î kurallar ve örfî düzenlemeler çerçevesinde suçlar, çiftçilik resmi, düğün resmi, tapu işlemleri, kamu ve özel mülklerle ilgili tüm gelirlerin alınması ve kaydedilmesi gerektiği belirtilmiştir. Önceki yıllardan itibaren bu tür kayıtların tutulması sağlanmış olup, bu yıl boyunca da bu kayıtların tutulmasına engel olunmaması için düzenleme yapılmıştır. Belirtilen hususlar doğrultusunda, taraflardan herhangi bir engel veya zorlama olmaması gerektiği vurgulanmıştır.

Belge, 13 Receb 1194 tarihinde El-hâc Nu'mân tarafından yazılmış ve bu mukataanın yükümlüsü olarak ifade edilmiştir.

Sayfa No: 22/A-2

Belgenin Konusu: Timurlu Köyü ve Mülkler Üzerine Taahhüt ve Yönetim İşlemleri

Belgenin Tarihi: 18 Receb 1194

Özet:

1194 yılında, Tekfûrdağ'ı kazasında ve İncik nahiyesinde bulunan Timurlu köyü ve diğer mülklerin yönetimiyle ilgili olarak, saygıdeğer Mustafa Ağa'ya taahhüt verilmiştir. Önceki yılda olduğu gibi, Mustafa Ağa bu taahhüt bedelini ödeyip teslim etmiştir. Taahhüt bedelinin tamamı alınıp kaydedildiği için bu belge düzenlenmiştir.

Şer'î kurallar ve örfî düzenlemeler çerçevesinde, herhangi bir müdahale olmaksızın işlemlerin gerçekleştirileceği, tarafımdan ya da diğer taraftan engel olunmayacağı belirtilmiştir. Bu belge, mülklerin yönetimiyle ilgili düzenlemelerin güvence altına alındığını ifade etmektedir.

Sayfa No: 22/B

Belgenin Konusu: Yenigözü (Yeniköy) Köyü ve Nakil İşlemleri ile İlgili

Yükümlölükler

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş - ancak 1194 yılı Mart ayı başı]

Özet:

Cennet mekan Sultan Süleyman Han'ın merhametiyle, İstanbul'daki camii ve vakıflarından elde edilen gelirler, 1194 yılının Mart ayının başından itibaren Tekfûrdağ'ı kazasında bulunan Yenigözü (Yeniköy) köyü için saygıdeğer El-hâc Süleyman Ağa'ya peşin olarak 650 gurus taahhüt edilmiştir. Bu taahhüt, belirtilen tarih aralığında gerekli izinlerle kabul edilmiştir.

Tekfûrdağ'ındaki hasekiler ve özellikle Ahmed Haseki'nin, geçen yılki gayretleri ve dikkatleri ile İstanbul kâdısının, Mevlâna Mehmed Arif'in, işin yürütölmesi için verdiği talimatlar doğrultusunda, Tekfûrdağ'ı iskelesine gelen zahirelerin durumu detaylı bir şekilde incelenmiştir. Geçen yılki nakil işlemlerinin bu yıl da aynı düzenle devam edeceği ve tüccarların belirlenen yükümlölükleri yerine getirmesi gerektiği bildirilmiştir.

Her yıl iskelenin düzenli olarak denetlenmesi için bir haseki atanması ve yükümlölüklerin eksiksiz yerine getirilmesi sağlanacaktır. Bu yıl, geçen yıla göre daha fazla zahire gönderileceği ve tüccarların dikkatli ve özverili olması gerektiği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak, nakil işlemlerinin düzenli ve verimli bir şekilde yürütölmesi için gerekli tedbirlerin alınması talimatı verilmiştir. Bu düzenlemeler, devletin ve halkın menfaatleri doğrultusunda uygulanacaktır.

Belge, Tekfûrdağ'ı iskelesinde nakil işlemlerinin düzenli bir şekilde yürütölmesini sağlamak için yazılmıştır.

Sayfa No: 23/A

Belgenin Konusu: Hinta Nakli ve Kalite Kontrolü ile İlgili Emir

Belgenin Tarihi: 1194 yılı, Receb ayının ortaları

Özet:

Bu ferman, Tekfûrdağ'ı iskelesinden Deraliyyeme yapılacak hinta nakliyle ilgili önemli bir düzenlemeyi içermektedir. Hinta, özellikle kaliteli ve saf olmalı, herhangi bir kirlenmeye veya karışmaya uğramamalıdır. Ferman, Tekfûrdağ'ı iskelesine ve Karadeniz'deki diğer iskelelere hinta taşıyan gemilerde, taşınan ürünlerin kalitesine dair titiz bir denetim yapılmasını ve bu kaliteye uygun davranılmasını emretmektedir.

Özellikle, geçen yılın mahsulü olan ve kirlenmiş hinta ile ilgili sıkıntılara dikkat çekilmiştir. Bu tür kirli ve karışık hintaların taşınması ve gemilere yüklenmesi kesinlikle yasaktır. Eğer tüccarlar bu durumu ihlal ederlerse, gerekli tedbirlerin alınacağı ve bu durumun diğer tüccarlara örnek teşkil edeceği belirtilmiştir.

Bu emir, İstanbul kadısı Mevlâna Mehmed Arif tarafından, tüm hasekiler ve tüccarlara dikkatle iletilmek üzere düzenlenmiştir. Hinta naklinde kaliteye özen gösterilmesi ve kirli ürünlerin taşınmaması gerektiği vurgulanmıştır. Ferman, yalnızca ürünlerin kalitesini artırmayı değil, aynı zamanda halkın sağlığını ve devletin menfaatlerini de korumayı amaçlamaktadır.

Bu emir, Tekfûrdağ'ı iskelesindeki tüccarların ve ilgili kişilerin dikkatli olmasını, kaliteli ve temiz ürünlerin taşınmasını sağlamak amacıyla verilmiştir. Kirli ürünlerin yüklenmesi ve taşınması halinde, gerekli yaptırımlar uygulanacaktır.

Sayfa No: 23/B

Belgenin Konusu: Hinta Yükleme ve Dağıtımına Dair Disiplin Tedbirleri

Belgenin Tarihi: 1194 yılı Şaban ayının başları / İstanbul

Özet:

Tekfûrdağ'ı iskelesinden karışık hinta yüklenmesine cesaret eden tüccarların ve ilgili kişilerin isimlerinin ve unvanlarının Deraliyyeme bildirileceği, bu konuda gerekli disiplin tedbirlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. Ayrıca, Cezayir'deki Beyaz Deniz'teki istilâ nedeniyle hinta ve hububat üretiminde yaşanan aksaklıklar nedeniyle, Tekfûrdağ'ı iskelesinden, yalnızca bir kez olmak üzere, 200 keyl İstanbuli hinta satışı ve Kalonya serdarına gönderilmesi emri verilmiştir. Bu yardıma dair belirli kurallar ve miktar sınırları belirlenmiş olup, 200 keyl hinta dışındaki yüklemelerin yapılmaması gerektiği vurgulanmıştır. Herhangi bir yanlışlık durumunda, disiplin uygulanacağı belirtilmiştir.

Sayfa No: 24/A

Belgenin Konusu: Zahire Dağıtımı ve Güvenlik Tedbirleri

Belgenin Tarihi: 1194 yılı Şaban ayının 21. günü / İstanbul

Özet:

Silivri, Çorlu ve Çekmece-i Sağır sahillerindeki kazaların kuzât ve nâibleri ile belirli kadrolara yönelik olarak, iskelelerden ve limanlardan zahire verilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu çerçevede, kayıklardan gelen zahirelerin dikkatlice denetlenmesi, kaptanların ve satıcıların sıkı güvenlik denetimine tabi tutulması gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca, Varani sefinelerine ve diğer kayıklara zahire verilmesi durumunda ciddi tedbirler alınacağı, kayıkların yanaşabileceği yerlerin sürekli korunacağı ifade edilmiştir. Emrin gereği olarak, bu durumun hükümetin güvenliğini tehdit eden bir eksiklik olmayacak şekilde denetlenmesi gerektiği belirtilmiş ve yerel yönetimlerin bu konuda hassasiyet göstermeleri istenmiştir.

Sayfa No: 24/B

Belgenin Konusu: Soğan Ticaretinin Denetlenmesi ve İhtikâr Faaliyetlerinin Önlenmesi

Belgenin Tarihi: 1194 yılı Şaban ayının 21. günü / İstanbul

Özet:

Gelibolu ve Tekfûrdağ gibi yerlerdeki kazaların kuzât ve nâibleri ile birlikte, Deraliyyemden özel olarak atanan sadr-ı a'zam Ali ve diğer kadrolara yüksek refah sağlanacağı bildirilmiştir. Asitane-i Aliyyem iskelelerinde manavların soğan ticareti ile halkın ihtiyaçlarını etkileyen karaborsa faaliyetlerine girmeleri ve buğday fiyatlarını etkilemeleri nedeniyle denetim ve tedbir alınması gerektiği vurgulanmıştır. Özellikle, Gelibolu, Yalakabâd, Kazıklı, Değirmen Deresi, Başiskele ve Adapazarı gibi bölgelerde soğan ticaretinin düzenlenmesi, dükkân ve mahzenlerin düzenli denetimi için emir verilmiştir. Bu tür yasadışı faaliyetlerin sona erdirilmesi amacıyla hükümetin ilgili tedbirleri alacağı ifade edilmiştir.

Sayfa No: 25/A-1

Belgenin Konusu: Yeniçeri Zâbıtı Ser-Turnâyî Ömer Ağa'nın Mirası ve Devlet Hazinesine Devri

Belgenin Tarihi: 1194 yılı Şaban ayının 26. günü / İstanbul

Özet:

Tekfûrdağı nâibi Efendi, Yeniçeri zâbıtı Ser-Turnâyî Ömer Ağa'nın vefatının ardından, ölen kişinin mirasçısı olmadığı ve bu sebeple tüm mallarının devlet hazinesine devredileceği bildirilmiştir. Ömer Ağa'ya ait nakit, eşyalar ve mülklerin, ilgili memurlar tarafından düzenlenip, Müslüman hazinesine devredilmesi için gerekli işlemlerin yapılması istenmiştir. Bu emir, 1194 yılı Şaban ayının sonlarına doğru verilmiştir.

Sayfa No: 25/A-2

Belgenin Konusu: Zahire Satışı Yasakları ve Denetim

Belgenin Tarihi: 1194 yılı Şaban ayı / İstanbul

Özet:

Tekfûrdağı, Şehirköyü ve Gelibolu kadıları hakkında bilgi verilmiştir. Bu yıl, Anadolu yakalarında düşmanla yapılan savaşlar nedeniyle zahire satışları tamamen yasaklanmıştır. Ancak, önceki emirler doğrultusunda, bazı bölgelerde yetkililer ve çiftlik sahipleri bu yasakları dikkate almamış, yüksek fiyatlarla zahire alımı yapılmıştır. Bu durumdan haberdar olunması gereken yerlerden, zahire satışı yapanların isimleri ve resimleriyle bildirilmesi istenmiştir. Aksi takdirde, yasakları ihlal edenler tespit edilip gerekli önlemler alınacaktır. Hükümetin, yasaklı satışları engellemek için dikkatli olmalı ve yasaklı bölgelerde zahire satışı yapanların kimliklerini gizlice araştırmalıdır.

Sayfa No: 25B-1

Belgenin Konusu: Tutukluların Adli Makamlara Teslimi ve Geminin Bildirilmesi

Belgenin Tarihi: 19 Şaban 1194 / 5 Ramazan 1194

Özet:

Zabıtalardan tutukluları adli makamlara teslim etmesi ve gemiyi bağlayıp hemen bildirmeleri gerektiği bildirilmiştir. Aksi takdirde, tutukluların tarafımıza bildirilmemesi durumunda cezai yaptırımlar uygulanacağına dikkat çekilmiştir. Ancak, mahkeme ile ilgisi olmayan kişilere haksız yere suçlamalardan kaçınılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu yazı, gerekli önlemlerin alınması ve dikkatli davranılması için yazılmıştır.

Sayfa No: 25/B-2

Belgenin Konusu: Zahire Sevkiyatı ve İskelelere Yüklenmesi

Belgenin Tarihi: (Belirtilmemiş)

Özet:

Gelibolu ve çevresindeki kazalardaki mübâya'acılar ve tüccarlara, belirlenen süre içinde zahireleri Tekfûr Dağı iskelesine indirme ve gemilere yükleme zorunluluğu getirilmiştir. İlgili emirler doğrultusunda, zahirelerin eksiksiz şekilde iskelelere taşınması ve Deraliyyem'e sevk edilmesi istenmektedir. Ayrıca, kazalarda bulunan zahirelerin hızlı bir şekilde Tekfûr Dağı ve Şehrköy iskelelerine taşınması gerektiği vurgulanmıştır. Bu emir, yüksek otoriteler tarafından verilmiş olup, herhangi bir aksaklık durumunda kusurlardan sorumlu olunacağı belirtilmiştir.

Sayfa No: 26/A

Belgenin Konusu: Zahire Gönderimi ve Kontrol Prosedürleri

Belgenin Tarihi: 1194 yılının 4. ayının 13. günü, Konstantiniye

Özet:

Tekfûrdağ'ı kazası naibi Mevlânâ'ya ve diğer yetkililere, Deraliyyeme'ye gönderilen zahirelerin tamamen temiz ve güvenilir olmasına yönelik kesin emir verilmiştir. Arpa, çavdar ve saman gibi ürünlerin gönderilmemesi gerektiği belirtilmiş ve bu hususa dikkat edilmesi istenmiştir. Gemilerden yük örneklerinin alınması, bu örneklerin zarfa konulup gemi kaptanına teslim edilmesi ve Deraliyyeme'ye ulaştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, kötü niyetli ürünlerin gemilerle gelmesi halinde geminin tersaneye bağlanacağı ve gerekli tedbirlerin alınacağı belirtilmiştir. Yetkililer tarafından zahire ihracatının denetlenmesi, gemi yüklerinin incelenmesi ve örneklerin alınması için gereken özenin gösterilmesi istenmiştir.

Sayfa No: 26/B-1

Belgenin Konusu: Zahire Gönderimi ve Güvenliği

Belgenin Tarihi: 1194 yılının 4. ayının 23. günü, Konstantiniye

Özet:

Rodoscuk kazası naibi Mevlânâ ve diğer ilgili yetkililere, Tekfûrdağı iskelesinden gönderilecek zahirelerin (arpa, çavdar ve saman gibi) tamamen temiz ve güvenilir bir şekilde sevk edilmesi için uyarı yapılmıştır. Bu zahirelerin düzgün bir şekilde işlenip, işleme sonrası güvenli bir şekilde Deraliyyeme'ye ulaştırılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, Tekfûrdağ'ı iskelesinden gelen zahirelerin tamamının arındırılmış olması gerektiği vurgulanmış ve bu sürecin titizlikle denetlenmesi istenmiştir. Edirne Bostancı başı ve Tekfûrdağı yöneticilerine de durumun ciddiyeti aktarılmıştır. Mektupta, emirlerin ciddiyetle uygulanması gerektiği ve herhangi bir dikkatsizliğin kabul edilemeyeceği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 26/B-2

Belgenin Konusu: Akdeniz İskelesindeki Mülteci Geçişleri ve Tütün Ticareti

Belgenin Tarihi: 1194 yılı, 4. ayının 30. günü

Özet:

Edirne Bostancıbaşısı'na hitaben yazılmış bu mektupta, Akdeniz'in Rumeli sahillerindeki bazı iskelelerden mültecilerin Yergöğü tarafına geçtikleri ve Eflâk bölgesinden önemli miktarda tütün ve diğer ürünlerin Anadolu'ya taşındığı bildirilmektedir. Tütün tüccarlarının, Deraliyyeme'ye getirecekleri her kantar tütün için fiyatı artırarak on sekiz kuruşa satın alacaklarını belirttikleri ifade edilmiştir. Bu durum, tütün ve diğer ürünlerin

bölgeden taşınmaya başlandığının bir göstergesidir. Edirne Bostancıbaşı ve ilgili zabıtalara bu durumu dikkatle izlemeleri ve gerekli önlemleri almaları gerektiği vurgulanmıştır. Mektubun sonunda, bu talimatların sadr-ı a'zam tarafından da onaylandığı belirtilmiştir.

Sayfa No: 27/A

Belgenin Konusu: Zehâ'ır Gönderimi ve Yasaklı Müdahalelere Karşı Alınacak Önlemler

Belgenin Tarihi: 1194 yılı, 5. ayının 3. günü

Özet:

Bu mektup, Edirne Bostancıbaşı ve Rodoscuk kazası Mevlânâ'sına hitaben yazılmıştır. İlk kısımda, Edirne ve çevresinden alınan zahirelerin (yiyecek ve diğer malzemeler) İnoz ve diğer iskelelere gönderileceği belirtilerek, bölgelerde güvenilir şahıslar aracılığıyla gerekli önlemlerin alınması talimatı verilmiştir. Eflâk ve Tuna sahillerinden gelen malların izlenmesi, taşınması ve sevk edilmesi gerektiği vurgulanmış, herhangi bir yasadışı işlemde suçluların yakalanması ve rapor edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

İkinci kısmında, Rodoscuk kazasında Müderrisâde Abdullatîf Efendi'nin inşa ettiği camiinin müezzinlik ve türbedarlık görevlerine yönelik şer'î kurallara aykırı müdahaleler hakkında ciddi bir ihbar alındığı bildirilmiştir. Bu tür müdahalelere karşı önlem alınması gerektiği ve mevcut düzenin korunması için azami titizlik gösterilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Mektubun sonunda, bu emirlerin sadr-ı a'zam tarafından onaylandığı ifade edilmiştir.

Sayfa No: 27/B

Belgenin Konusu: Tekfûrdağı Gümrüğü ve Sefer Malzemeleri Taşınması

Belgenin Tarihi: 4 Şaban 1194 / Konstantiniyye

Özet:

Bu mektup, Tekfûrdağı nâibi Mevlânâ'ya ve burada görevli olan yeniçeri zabıtı ile diğer yetkililere hitaben yazılmıştır. Mektubun ana konusu, Tekfûrdağı gümrüğünün güvenliği ve burada yapılan sefer malzemelerinin taşınmasıyla ilgilidir. Malzemelerin, özellikle Samako ve Tatarpazarı çevresinden gönderilecek olanlar, Tekfûrdağı iskelesine sevk edilecektir. Bu malzemelerin güvenli bir şekilde ve hızla Asitane-i Sa'adetime ulaştırılması talimatı verilmiştir.

Mektupta, gümrük işlemleri ve kantar ücretlerinin düzenli bir şekilde ödenmesi gerektiği ve herhangi bir aksama durumunda yasal tedbirler alınacağı belirtilmiştir. Ayrıca, malzemenin iskelenin gümrük işlemine tabi tutulduğu sırada tüm harçların ödenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Gümrükçüler ve zabıtalara, iki yüz kantar yükün belirtilen kurallar çerçevesinde Derali'ye ulaştırılmasını sağlamaları gerektiği ifade edilmiştir.

Bu emirlerin yüksek iradeye dayandığı, resmi harçların ödenmesi ve taşınma işlemleri konusunda aksaklık yaşanmaması için gereken önlemlerin alınması gerektiği belirtilmiş, aksi durumda ilgili kişilerin isimleriyle birlikte bildirileceği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 28/A-1

Belgenin Konusu: Tekfûrdağı İskeleyi ve Malzeme Taşınması

Belgenin Tarihi: 9 Zilkade 1194 / Konstantiniyye

Özet:

Bu mektup, Tekfûrdağı nâibi Mevlânâ ve malzeme gönderiminden sorumlu zabıtalara yönelik yazılmıştır. Mektupta, Tekfûrdağı iskelesinin, özellikle kış mevsiminde malzeme taşıma kapasitesinin artırılmasına yönelik bir emir verilmektedir. İskelenin boğazdan iç kısımda bulunması nedeniyle, kış mevsiminde de kayıklar ve gemilerle malzeme taşınması planlanmaktadır.

Belirtilen tarihe kadar, 9 Mart'a kadar, Tekfûrdağı iskelesindeki kayıkların ve gemilerin kışlanmaması gerektiği, her bir gemi ve kayığın sürekli olarak iç bölgelere malzeme taşıyıp Derali'ye sevk edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu talimatı ihlal edenler hakkında cezai işlem yapılacağı vurgulanmıştır. Ayrıca, emirlerin titizlikle uygulanması, herhangi bir ihmale yer verilmemesi için gereken tüm önlemlerin alınması istenmiştir.

Emir:

- 9 Mart'a kadar iskeledeki kayık ve gemiler kışlamamalı.
- Sürekli malzeme taşıma işlemi yapılmalı ve Derali'ye gönderilmelidir.
- Talimata uymayanlar cezalandırılacaktır.

Sayfa No: 28/A-2

Belgenin Konusu: Derali'ye Malzeme Sevkıyatı ve İslâmbol'a Özel Eşyaların

Gönderimi

Belgenin Tarihi: 13 Zilkade 1194 / Konstantiniyye

Özet:

Bu mektup, belirli eşyaların doğru bir şekilde sevk edilmesine dair bir emir içermektedir.

Pamuk, bez, susam ve keten tohumu gibi İslâmbol'a özel eşyaların başka bir yere verilmeden tamamının Derali'ye gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu işlemler için dikkatli olunması gerektiği ve gecikme ya da ihmal durumunda gerekli tedbirlerin alınacağı uyarısı yapılmıştır.

Emir:

- İslâmbol'a özel eşyaların (pamuk, bez, susam, keten tohumu vb.) Derali'ye gönderilmesi sağlanmalıdır.
- Bu emirlerin zamanında ve eksiksiz şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir.
- Harekete geçilmemesi veya emirlerin yerine getirilmemesi durumunda cezai önlemler alınacaktır.

Sayfa No: 28/B-1

Belgenin Konusu: Adaletin Sağlanması ve Hukuka Aykırı Eylem

Belgenin Tarihi: 13 Zilkade 1194

Özet:

Tekfûrdağ'ı kazasının nâibi Mevlâna'nın bilgisi ve diğer nitelikleriyle yüksek hümâyun yazısının onayına sunulması gerektiği belirtilmektedir. Edirne'den Hâfız Mehmed adlı bir kişi, oğlunun Monla Zekeriyâ olarak bilinen şahsiyetin şer'î kurallara aykırı davranışlarını dile getirmiştir. Ayrıca, Edirne Bostancıbaşılığı yapmış Şa'bânzâde El-hâc İbrahim'in oğlu, hukuka aykırı bir katliam gerçekleştirmiştir. Bu duruma karşılık, Şeyhülislam'dan alınan fetva gereği, önlemlerin alınması gerektiği ve adaletin sağlanması için gereken talimatların verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Mübaşir Hüseyin'in, emri yerine getirmek için gerekli adımları atması ve durumun adaletle incelenmesi istenmiştir. Bu emir, İstanbul'da yazılmıştır.

Sayfa No: 28/B-2

Belgenin Konusu: Malzeme Taşımacılığı ve Görev Aksaklıkları

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûrdağ'ı kâdısı, fazileti ve bilgisiyle tanınan Mevlâna, Derali'den mübaşir olarak tayin edilen El-hâc Hasan'ın, yüksek hümâyun yazısının onayına ulaşacağı bilgisini vermektedir. Malzeme taşımacılığı konusunda, Dâru's-saltana'nın sakinlerinin Anadolu ve diğer bölgelere taşınmasının engellenmesi gerektiği belirtilmiş ve bu bağlamda, Bostancı hasekilerinden Ahmed Haseki'nin, Tekfûrdağ'ı iskelesinin malzeme

gönderiminden sorumlu kılındığı duyurulmuştur. Ancak, Ahmed Haseki'nin görevini tam anlamıyla yerine getirmediği ve malzeme alımına müdahale ettiği, bunun yanı sıra divân-ı hümayun üyeleriyle iletişim kurduğu bildirilmiştir.

Sayfa No: 29/A-1

Belgenin Konusu: Görev Aksaklıkları ve Azil Kararı

Belgenin Tarihi: 23 Zilhicce 1194

Özet:

Tekfûrdağ'ı mübaşiri El-hâc Mustafa hakkında, hilâfı ihtiva eden bir dilekçe sunduğu ve çeşitli aksaklıklara sebep olduğu bildirilmiştir. Bu aksaklıklar arasında, Akça Kazanlık kazasında bulunan üç bin yedi yüz elli keyil malzemenin nakline engel olması, Zağra-i 'atîk kazasına bağlı Derbend Köyü'nün yüz altmış beş keyil malzeme alımını zorlaştırması, Tekfûrdağ'ı çevresindeki malzemenin Dersaadet'e taşınmasını engellemesi ve burada malzeme dağıtımında sorunlar çıkarması yer almaktadır. Bu sebeplerle, Ahmed Haseki'nin görevinden azledilmesine ve Tekfûrdağ'ındaki görevlerin yeniden düzenlenmesine karar verilmiştir. Mevlâna olarak, adaletin tecellisi için gerekli önlemleri alması ve malzeme taşımacılığına ilişkin düzenlemeleri sağlamak üzere, Edirne Bostancıbaşı ile iletişime geçilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, malzeme taşınmasını engellemeye çalışanları tespit edip tutuklama işlemlerinin yapılması talep edilmiştir.

Sayfa No: 29/A-2

Belgenin Konusu: Miras İtirazı ve İlgili Hukuki İşlem

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûrdağ kazası nâibi tarafından bildirilen bir vakada, Dimitri adında bir zimmi, annesi (boşluk) adlı Hristiyan kadının üzerinden miras meselesini gündeme getirmiştir. Dimitri'nin annesi, babası Aleksandır adında bir zimmiye ait mirasla ilgili olarak 1500 guruş almış ve babasının vefatından sonra miras hakkı, üvey annesi Aklice adındaki Hristiyan kadına intikal etmiştir. Ancak, Aklice'nin miras hakkı kabul edilmemiştir. Mirasın toplam değeri 5000 guruştan fazla olup, Dimitri ve oğlu Yani, miras hakkı konusunda itiraz etme hakkına sahiptir. Bu durum, mübâşir çavuş aracılığıyla mahallinde şer'î hükümle görüşülerek netleştirilecektir.

Sayfa No: 29/B-1

Belgenin Konusu: Miras Hakkı ve Şer‘î İşlem

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Annesi ve babası ölen kişilerin fuzûli olarak ele geçirdikleri miras haklarının eksiksiz bir şekilde toplanması ve şer‘î hüküm doğrultusunda yerine getirilmesi için bir hümâyun emri verilmiştir. Çavuş Mustafa, hümâyun divanı tarafından görevlendirilerek mahallinde şer‘î meclise sunulmasını sağlamalı ve önceki meselelerin adalet çerçevesinde düzenlenmesini temin etmelidir. Miras hakkı, şer‘î hüküm ve hümâyun emrine uygun şekilde toplanmalı ve hiç kimseye hak verilmeden doğru şekilde işlenmelidir.

Sayfa No: 29/B-2

Belgenin Konusu: Hazine Defteri ve Kayıtlar

Belgenin Tarihi: 14 Zilkade 1194

Özet:

Tekfûrdağ (Rodoscuk) kazası, Gelibolu livasında toplam 303,5 hane ve yarım humus olarak kaydedilmiştir. Bu kayıt, 14 Zilkade 1194 tarihinde hazine defterine tahrir edilmiştir.

Sayfa No: 29/B-3

Belgenin Konusu: Hane Tahsilatı ve Vergi Düzenlemeleri

Belgenin Tarihi: 14 Zilkade 1195

Özet:

Şehrköy, Eynecik ve Tekfûrdağı (Rodoscuk) kazalarının kadıları ve nâipleri, Gelibolu sancaklarında toplam 637,5 hane ve bir sülüs, bir rub‘ hanelik humus bedelini tahsil etmekle yükümlüdür. Tavukcubaşı ocaklığına bağlı bu hanelerin tahsilatı için her bir haneden 600 akçe alınacak ve bu tutar Tavukcubaşı'na teslim edilecektir. Ayrıca, her hane için 30 akçe maaş alınacak ve belirli oranlarda mirç akçeleri tahsil edilecektir. Herhangi bir zulüm ve aşırılıktan kaçınılması gerektiği vurgulanmıştır.

Sayfa No: 30/A-1

Belgenin Konusu: Vergi Tahsilatı ve Tavuk Temini

Belgenin Tarihi: 23 Muharrem 1195

Özet:

Şehrköy, İnecek ve Tekfûrdağı (Rodoscuk) kazalarının kadıları ve nâipleri, Gelibolu

sancaklarında yer alan bu kazaların toplam 637 hane ve bir sülüs, iki humus vergi yükümlülüğünü bildirmiştir. Bu haneler için, her bir haneden otuz cenah tavuk ve on cenah piliçin düzenli olarak toplanıp matbah-ı ‘âmireye teslim edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, tahsilat sırasında zulüm ve haksızlıktan kaçınılması, şer’î kurallara uyulması gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa No: 30/A-2

Belgenin Konusu: Vergi Tahsilatı ve Tavuk Temini

Belgenin Tarihi: 25 Muharrem 1195

Özet:

Rodoscuk kazasında, toplamda 303,5 hane, bir rub, bir sülüs ve yarım humus vergi yükümlülüğü bulunan hanelerin her birinden yüz on akçe tahsil edilecek ve toplamda altı yüz akçe nüzül bedeli elde edilecektir. Ayrıca, her bir 'avâriz hane' için otuz cenah tavuk ve on cenah piliç temin edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Belgenin, hassa hasekilerinden Ekşi Hamzazâde Haseki Ahmed Ağa tarafından mahkemeye iletildiği ve tüm a‘yân, eşrâf, imamlar ve halk önünde okunarak anlaşılmasının ardından hesapların yapıldığı ifade edilmiştir.

Mevcut 283 hane için toplamda yedi yüz yetmiş dört akçe bedel nüzül ve kırk üçer cenah tavuk belirlenmiştir. Ayrıca, belirli mahallelerden alınacak miktarlar aşağıda listelenmiştir:

Mahalleler ve Haneler:

- Mahalle-i Ehl-i İslâm: 3 Hâne
- Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey: 2 Hâne
- Mahalle-i El-hâc Mehmed: ½ Hâne
- Mahalle-i Behram Reis: 1.5 Hâne, 1 Rub‘
- Mahalle-i El-hâc Hürmüz: 2.5 Hâne
- Mahalle-i Dizdârzâde: 1 Sülüs
- Mahalle-i Leb-i Deryâ: ½ Hâne
- Mahalle-i Hâce Veli: 2.5 Hâne, 1 Rub‘
- Mahalle-i İbrahim Bey: 2.5 Hâne
- Mahalle-i Yunus Beyh: 1.5 Hâne, 1 Rub‘
- Mahalle-i Cennet Hâtun: 1 Sülüs
- Mahalle-i El-hâc İsa: 3.5 Hâne, 1 Rub‘

- Mahalle-i Câmî‘-i Vasat: ½ Hâne, 1 Sülüs
- Mahalle-i Câmî-i Atik: 1.5 Hâne
- Mahalle-i Hoca Bayezid: 1.5 Hâne

Sayfa No: 30/B

Belgenin Konusu: Karyeler ve Mahalleler

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu belge, Tekfûrdağı (Rodoscuk) kazasında bulunan mahalleler, köyler (karye), ve odaların isimleri ile bunlara ait hane sayıları, rub‘ ve sülüs oranları hakkında detaylı bilgiler içermektedir. Ayrıca, çeşitli mahallerin ve köylerin tasarruf sahiplerinin ve odalarının tespiti yapılmıştır.

Sayfa No: 31/A-1

Konusu: Der-tasarruflar ve Hane Bilgileri

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bu belge, Tekfûrdağı (Rodoscuk) kazasında bulunan der-tasarruflar, odalar ve bunlara ait hane sayıları, rub‘ ve hums oranları hakkında detaylı bilgiler içermektedir. Ayrıca, çeşitli tasarruf sahiplerinin odaları ve bunlara ait hesaplamalar sunulmuştur.

Sayfa No: 31/A-2

Konusu: Eşkıya Harekâtı ve Güvenlik Önlemleri

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Şeriat hükümleri gereği, Kırkkilise, Baba-yı ‘Atık, Bergos, Çorlu, Silivri, Ereğli ve Tekfûrdağ kazalarının kadıları ve diğer yetkililerine yönelik gönderilen bir talimat belgesidir. Belge, özellikle Çorlu, Silivri ve Türkmenli bölgelerinde faaliyet gösteren bir grup eşkıyanın oluşturduğu güvenlik tehdidini konu almaktadır. Bu eşkıyaların, zayıf, yoksul ve seyahat edenlere saldırarak can ve mal kaybına neden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Çorlu çevresinde birkaç cinayet işlendiği ve bu olayların önceki eylemlerle bağlantılı olduğu ifade edilmiştir. Devletin tarafına ulaşan bilgilere dayanarak, yerel yönetimlerden gerekli tedbirlerin alınması ve eşkıyaların yakalanarak Deraliyyeye bildirilmesi talep edilmektedir. Bilgi akışının sağlanmaması, sorumluluk ihlali olarak değerlendirilmiş ve güvenliğin sağlanması için sıkı önlemler alınması istenmiştir.

Sayfa No: 31/B

Konusu: Eşkîyaların Yakalanması ve Güvenlik Önlemleri

Tarihi: 17 Muharremu'l-harâm, sene 1195

Özet:

Kazaların önde gelen yetkililerine yönelik bir talimat belgesidir. Belge, eşkıyaların yakalanmasına yönelik ciddi önlemler alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle, eşkıyaların kaçış ve gizlenme durumlarıyla karşılaşıldığında, bu durumlara karşı dikkatli olunması ve titiz davranılması gerektiği ifade edilmiştir. Kazaların yetkililerinin, eşkıyaların yakalanması için gereken çabayı göstermeleri ve yanlış hareketlerden kaçınmaları gerektiği belirtilmiştir. Şeriatın gerekliliklerine ve yerel yönetimlerin görevlerine uygun hareket edilmesi gerektiği vurgulanmış, bu konuda dikkatli ve temkinli olunması gerektiği ifade edilmiştir.

Ek Bilgi:

Aişe'nin davasının, yasal olarak talep edilebilecek bir durumu olmadığı, Osman ve Zeliha hakkında ise şeriat açısından herhangi bir gereklilik bulunmadığı belirtilmiştir. Bu değerlendirme, Rodoscuk nâibi Hafız Mustafa Efendi'nin sunumu doğrultusunda 8 Şevvâl 1194 tarihinde yapılmıştır.

Sayfa No: 31/B-1

Konusu: Miras Hakkı İhlali ve Şer'î Karar

Tarihi: 1194 yılı Şevval ayının ortaları

Özet:

Tekfûrdağ'ı kazası nâ'ibine, Aişe isimli kadın, 1190 yılında vefat eden kız kardeşi Râbiş'in mirasının kendisine geçmesi gerektiğini belirtmiştir. Râbiş'in mülkü arasında bin guruş değerindeki mülk, bir altın küpe, bir inci kuşak ve bir altın bilezik bulunmaktadır. Ancak, sandalcı Osman ve Zeliha, Aişe'nin bu mirası almasına engel olmuş ve haklarını ihlal etmiştir. Bu durumun zulüm ve haksızlık oluşturduğu ifade edilmiştir. Konu, çavuş mübâşiretiyle şer'î olarak ele alınmış ve Aişe'nin miras hakkının tam olarak teslim edilmesi için gerekli emirler verilmiştir.

Sayfa No: 31/B-2

Konusu: Miras İadesi ve Hukuki Başvuru

Tarihi: [Belirtilmemiş, ancak tarihsel bağlamdan önceki yıl]

Özet:

Aişe bint-i İbrahim, Rodoscuk mahkemesine başvuruda bulunarak, kız kardeşi Râbi‘a bint-i İbrahim’in vefatının ardından, miras hakkını ihlal eden Osman Beşe oğlu Halil ve Zeliha bint-i Abdullah’a karşı dava açmıştır. Aişe, Râbi‘a’nın mahallede bulunan mülkü ve içindeki eşyaların haksız bir şekilde Osman ve Zeliha tarafından alındığını belirtmektedir. Aişe, bu mülk ve eşyaların kendisine iade edilmesini talep etmektedir.

Osman Beşe ve Zeliha, vefat eden Râbi‘a’nın hayatında, mülk ve eşyalarla ilgili olarak üç belgede haklarını açıklamışlardır. Râbi‘a’nın ölümünden sonra, Osman Beşe’nin mirasın yönetimiyle ilgili beyanları bulunmaktadır. Aişe ayrıca, Râbi‘a’nın vasiyeti gereği mülk ve eşyaların doğru şekilde aktarılması için gerekli işlemlerin yapılmasını istemektedir. Vefat eden Râbi‘a’nın oğlu Mustafa’nın kaybolmuş olduğu ve mülkün durumu hakkında belirsizlik olduğu da dile getirilmiştir.

Sayfa No: 32/A-1

Konusu: Miras Davası ve Mahkeme Kararı

Tarihi: 1290, Ramazan ayının 20. Günü

Özet:

Rodoscuk’taki mahkemede, Aişe Hâtun’un mirasçı olarak geçerli bir hakkı olmadığı belirtilmiştir. Aişe, merhum Râbi‘a’nın evlilikten kalan mülklerinin, halen Zelihâ Hâtun tarafından kullanıldığını iddia etmiştir. Aişe, bu mülklerin ve eşyaların geçerliliğinin iki kez doğrulandığını ve merhumun kaybolan oğlunun vefat ettiğini beyan etmiştir.

Ancak, Aişe’nin bu mülkler ve eşyalar üzerinde yasal bir hakkı bulunmadığı için, karşı taraf olan Osman Beşe ve Zelihâ Hâtun’a karşı dava açması engellenmiştir. Aişe, buna rağmen hoşnutsuzluğunu ifade ederek, karşı tarafın rencide olacağı endişesiyle davayı sürdürmeye çalışmıştır. Dava sürecinde, Aişe’nin iddialarının geçerli olmadığı anlaşılmıştır.

Eğer Osman Beşe ve Zelihâ Hâtun, Aişe’nin iddialarına karşı bir tepki gösterirlerse, mahkeme bu durumu dikkate alacak ve konunun üst mercilere iletilmesi talep edilecektir.

Sayfa No: 32/A-2

Konusu: Mahkeme ve Hüküm Kararı

Tarihi: 7 Saferu’l-Hayr, Sene 1195

Özet:

Tekfûrdağ’ı kazasında nâ’ibü’ş-şer‘ olan Mevlânâ’ya gönderilen bu yazıda, kazadaki

fukarâ ve re'âyanın başvurusu üzerine, re'âyâ tarafından şikâyet edilen on iki cemâ'atbaşlarının zulüm ve haksızlıklarına dair hukuki sürecin başlatıldığı bildirilmiştir. Cemâ'atbaşları, hıd'a ve hile ile muhâsebe defterlerini saklamış ve fukarâyâ zulmetmişlerdir. Yapılan inceleme sonucu, bu kişilerin defterleri tahrif ettikleri ve yıllarca halktan haksız bir şekilde emvâl aldıkları anlaşılmıştır.

Bunun üzerine, ilgili defterlerin Tekfûrdağ'ı mahkemesi sicillerinden çıkarılması ve doğru belgelerin Deraliyyeye iletilmesi gerektiği belirtilmiştir. Hükmü veren kişi, şer'î hükümler doğrultusunda hareket edilmesi gerektiğini ve yanlış hareket edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, bu belgelerin ve kararların İstanbul'a iletilmesi için emir verilmiştir.

Sayfa No: 32/B-1

Konusu: Tekfûrdağı İskeleye Tahıl İhtiyacı

Tarihi: 21 Mayıs 1195

Özet:

Tekfûrdağı iskelesindeki mevcut ihtiyaçlar için gerekli tahıl miktarı belirlenmiş olup, bu miktar 1195 yılına ait kayıtlara göre Sefîd Denizi'nden yola çıkan donanmanın ihtiyaçlarına göre hesaplanmıştır. Bulgar oğlu olan beksimadcı, Gelibolu'da tahılın hazırlanmasından sorumlu tutulmuştur. 21 Mayıs 1195 tarihinde, 7500 keyil hinta tahılın teslim edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa No: 32/B-2

Konusu: Tekfûrdağı İskeleye için Tahıl ve İhtiyaç Hazırlığı

Tarihi: 23 Muharrem 1195

Özet:

Tekfûrdağı nâ'ibine, hümayun emri gereği, önümüzdeki baharda kullanılacak donanma için gereken beksimâd (tahıl) ve diğer ihtiyaçların hazırlanması talimatı verilmiştir. Gâzi Hasan Paşa'nın önerisiyle, Gelibolu'daki Bulgar oğlu beksimadcılar aracılığıyla 7500 kile hinta tahılın Tekfûrdağı iskelesine teslim edilmesi sağlanacaktır. Bu emir doğrultusunda hareket edilmesi ve belirtilen miktar ile ilgili her türlü belgenin düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa No: 32/B-3

Konusu: Edirne Bostancıbaşı'nın Temin Ettiği Ürünler

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Edirne Bostancıbaşı'nın kraliyet ilgisiyle, Eflâk ve Boğdan'dan gelen çeşitli malzemeler düzenli olarak temin edilmektedir. Bu malzemeler arasında hayvanlar, kesimden elde edilen et, tavuk, yağlar, peynir, basdırma, bal ve mum gibi ürünler yer almaktadır. Bu ürünler doğrudan saraya ulaştırılmakta ve başka yerlere sevk edilmeden kullanılmaktadır. Bu yıl da Boğdan'dan gerekli malzemelerin temini devam etmektedir.

Sayfa No: 33/A

Konusu: Edirne Bostancıbaşı'na Verilen Emirler

Tarihi: Muharrem ayının sonları, 1195 yılı

Özet:

Edirne Bostancıbaşı'na, hükümdarın sürekli ilgisiyle, Boğdan ve çevresinden gelen ürünlerle ilgili bir dizi talimat verilmiştir. Şumnu, Silistre, Brevadi, Hacıoğlu Pazarı, İbrâil, İsmail ve diğer kasabalardan kesilen hayvanlar ve elde edilen ürünler, bu yıl yine merkeze (Dersaadet) gönderilmiştir. Ancak, bazı ürünlerin eksik olduğu ve bazılarının hiç gönderilmediği tespit edilmiştir. Bu durum, özellikle bazı kişilerin hile ve oyunlarına yol açmıştır.

Edirne ve çevresindeki yerlerde ürünlerin serbest fiyatla satılması ve yayılmasından kaynaklanan sorunlar ortaya çıkmıştır. Kesilen hayvanlardan elde edilen ürünlerin gizlenmesi ve kayıpların engellenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, ürünlerin zamanında devlet merkezine ulaştırılması için gereken çaba ve özen gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bostancıbaşı'na, bu ürünlerin taşınmasına dair herhangi bir ihmali engellemesi, kayıpların yaşanmaması için dikkatli olması talimatı verilmiştir. Ayrıca, kurallara uymayanların cezalandırılacağı ifade edilmiştir.

Sayfa No: 33/B-1

Konusu: Edirne Bostancıbaşı'na Verilen Emir

Tarihi: Muharrem ayının ortaları, 1195 yılı

Özet:

Edirne Bostancıbaşı'na, yeniçeriler ve diğer askeri grupların miraslarıyla ilgili önemli bir talimat verilmiştir. Devletin yüksek iradesiyle, Rumeli'nin çeşitli kazalarında görev yapan yeniçeri subayları, serdarları, vilayet yetkilileri ve iş insanlarının yeni düzenlemelere tabi olacağı belirtilmiştir. Yeniçerilerin, cebecilerin ve diğer askeri

grupların mirasçı bırakmadan ölmeleri nedeniyle bu kişilerin mirasları ve hakları devlete geçmiştir.

Devlet hazinesine gönderilmesi gereken ürünlerin eksik kalması ve bu durumun hazineyi zarara uğratması nedeniyle, mirasları olmayan ölümler hakkında düzenlemeler yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Hazine amirine bildirilmeyen eksikliklerin sorun oluşturduğu belirtilmiş ve bu durumun önlenmesi için ocakların mirasları ve bırakılan eşyalarla ilgili bilgi toplaması gerektiği ifade edilmiştir.

Bostancıbaşı'na, belirtilen grupların kaynaklarının kaydını tutması ve her türlü eksiklikte gerekli tedbirleri alması talimatı verilmiştir. Ayrıca, herhangi bir kayıp veya gizleme durumunda sert önlemler alınacağı bildirilmiştir.

Sayfa No: 34/A-1

Konusu: Rodoscuk Kazası Şerif Nâibi Mevlânâ'ya Verilen Emir

Tarihi: Safer ayının ortaları, 1195 yılı

Özet:

Rodoscuk Kazası Şerif Nâibi Mevlânâ'ya, Tekfûrdağı İskelesi'ne nakledilecek malzemelerle ilgili olarak bir emir gönderilmiştir. Devlet-i Aliyye'nin yüksek iradesine bağlı olarak, yeni ve önceden düzenlenmiş olan malzemelerin taşınmasında herhangi bir eksiklik veya gecikme olmaması gerektiği vurgulanmıştır. Tekfûrdağı İskelesi'nde mevcut malzeme miktarının doğru bir şekilde tespit edilmesi ve sonradan gönderilen malzemelerin miktarının belirlenmesi istenmiştir.

Kazalardan gönderilen malzemelerde herhangi bir gecikme veya eksiklik olup olmadığının kontrol edilmesi, dikkat ve titizlikle yapılması gerektiği hatırlatılmaktadır. Bu emir, ilgili otoritelerle işbirliği yapılarak yerine getirilmelidir.

Sayfa No: 34/A-2

Konusu: Rodoscuk Kazası Şerif Nâibi Mevlânâ'ya Verilen Emir

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Rodoscuk Kazası Şerif Nâibi Mevlânâ'ya, Tekfûrdağı İskelesi'nde doğrudan görevli olarak atanan özel görevliler ve bölge ileri gelenleri hakkında bir durum bildirilmiştir. Devletin yüksek iradesine bağlı olarak, bölgeden ve çevresinden bol miktarda malzeme toplanmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu malzemelerin İstanbul'da yaşayan halkın refahı için büyük öneme sahip olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca, kış mevsiminde Tekfûrdağı'nın yakınlığı nedeniyle, bu yardımların sağlanmasının daha verimli olacağı ifade edilmiştir.

Sayfa No: 34/B-1

Konusu: Tekfûrdağı İskeleyi ile İlgili Bildirim

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûrdağı'ndan malzeme akışının düzenli olduğu, ancak bu dönemde kayıkların sayısının azaldığı belirtilmiştir. İlgili özel görevli mübaşirden, malzeme toplama ve taşıma işlemlerinin hızla ve dikkatlice yapılması istenmiştir. Eğer iskelenin yakınında un ve unlu mamuller mevcutsa ve hala geliyorsa, bu ürünlerin kayıklara yüklenmemesi için sorumlu kişi belirlenmelidir.

Herhangi bir sorumsuzluk veya tembellik durumunda, sorumluların tespiti ve gerekli önlemlerin alınması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, bu emirlerin yerine getirilmesi için titizlikle hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa No: 34/B-2

Konusu: Bostancıbaşına Hitap

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Edirne Bostancıbaşı Süleyman'ın himayesi altında, görevlerinizi yerine getirmeniz gerektiği belirtilmiştir. Edirne Bostancıbaşı olarak güvenliği sağlamak ve devletin bütünlüğünü korumak için gerekli gayreti göstermeniz beklenmektedir. Ayrıca, verilen emirlerin uygulanması ve icrası konusunda dikkatli olmanız gerektiği ifade edilmiştir.

Sorumluluklarınızdan kaçınmamanız, gayret ve sadâkatle işlerinizi yürütmeniz gerektiği vurgulanmıştır. Görevlerinizi yerine getirirken azim ve kararlılıkla hareket etmeniz önemlidir.

Sayfa No: 35/A-1

Konusu: Bostancıbaşılık Görevi Üzerine

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bostancıbaşılık görevine atanmanızla birlikte, halkın güvenliğini korumak, huzursuzluk yaratanların etkilerini bertaraf etmek ve memleketin düzenini sağlamak için gayret ve özveri ile çalışmanız gerektiği bildirilmiştir. Edirne çevresinden Tekfûr Dağı iskelesine

taşınacak malzemelerin düzenli bir şekilde iskeleye nakledilmesi için azami gayret göstermeniz istenmiştir.

Zararlı unsurlara karşı mücadele etmeniz ve halkın huzurunu sağlamak için sürekli dikkatli olmanız gerektiği belirtilmiştir. Verilen emirleri yerine getirirken her türlü zulme karşı tedbir almanız ve devletin düzenine zarar verecek durumları önlemeniz gerektiği vurgulanmıştır.

Sayfa No: 35/A-2

Konusu: Mahkeme ve Yönetici Faziletleri Üzerine

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Silivri'den Tekfûrdağı'na ulaşan malzeme temininde, kömür, odun, soğan, peynir, un, nohut ve mercimek gibi ürünlerin yerel kaynaklardan temin edilmesi gerektiği bildirilmiştir. Stokçuluğun yasaklanması ve bu konuda gereken önlemlerin alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Malzeme temininde herhangi bir aksaklık olmaması için sürekli özen gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir. Eğer stokçuluk yapılıyorsa, bunun önlenmesi ve malzeme temininde art niyetin oluşmaması için tedbirlerin alınması istenmiştir. Memurlar ve yöneticiler arasında aksaklık olmaması için gereken dikkat ve hassasiyetin gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 35/B-1

Konusu: Malzeme Temini ve Önlemler Üzerine

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Devletin ihtiyaç duyduğu malzemelerin düzenli bir şekilde temin edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Kömür, odun, soğan, peynir, un, nohut, mercimek ve diğer malzemelerin depolardan temin edilmesi için gereken titizlik ve düzenin sağlanması istenmiştir. Eğer depolarda malzeme eksikliği tespit edilirse, derhal tedbirler alınması gerektiği bildirilmiştir.

Depolarında fazla kömür bulunduranlar ve bu durumu yetkililere bildirmeyen kişiler hakkında işlem yapılacağı, malzemelerin taşınmasında gecikme veya stokçuluk yapılması durumunda ise cezai işlemler uygulanacağı belirtilmiştir. İhmalkârlık ya da gevşeklik

durumunun ciddi sonuçlara yol açabileceği, bu sebeple her türlü önlemin alınarak emirlerin yerine getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 35/B-2

Konusu: Bölge Temsilcileri ve Malzeme Taşımacılığı Üzerine

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Çekmece, Silivri, Ereğli, Tekfûrdağ ve Gelibolu kazalarının temsilcileri ile yeniçeri komutanları ve diğer yetkililer hakkında bilgilendirme yapılmaktadır. Devletin başkentine gelen malzeme ve tüccarların geçişi, nüfus yoğunluğu nedeniyle zorluklar yaratmaktadır. Bu sebeple, bu yörelerden gelen malzeme ve kişilerle ilgili olarak uygun olmayanların geri gönderilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Ruhsat verilmemesi ve herhangi bir ihmal ya da gevşeklik durumunda ciddi sonuçlar doğuracağı hatırlatılmaktadır. Devletin güvenliğini sağlamak amacıyla, belirtilen önlemlerin hassasiyetle uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 36/A

Konusu: Mala İlişkin Emirler ve Önlemler

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Malzeme temini süreci ile ilgili olarak, haksız kazançtan kaçınılması gerektiği vurgulanmaktadır. Şariat hükümleri doğrultusunda yapılacak uygulamalara dikkat edilmesi ve belirtilen kurallara titizlikle uyulması emredilmektedir. Herhangi bir ihmal veya yanlış hareket, ciddi sonuçlar doğurabilir. Bu konularla ilgili resmi yazışmalar ve emirlerin tarafınıza ulaştığı belirtilmiştir.

Sayfa No: 36/A-1

Konusu: Gelibolu Bölgesine Ait Hayvan Kayıtları

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Gelibolu bölgesine ait Tekfûrdağı kazası için bir belge bulunmaktadır. Bu belge, karye (köy) bazında hayvan sürülerinin sayılarını ve değerlerini göstermektedir. "Ağnâm" terimi büyükbaş hayvanları ifade etmekte olup, belirtilen rakamlar her köydeki hayvan sayısını ve değerini yansıtmaktadır.

Sayfa No: 36/A-2

Konusu: Kadıların ve Hakimlerin Nitelikleri

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Rumeli'nin çeşitli bölgelerinde görev yapan kadılar, Tekfûr Dağı, Eynecik, İbsala, İnoz, Ferecik, Keşan, Malgara, Mekri, Şehrköy ve Kavak (Urşa) gibi yerlerdeki kadıların, Hümâyûn'un onayı ile tevzii yapılacaktır. Gelibolu sancağında yer alan kazaların 1095 yılına ait toplam gelir miktarı 13,026.5 re's (baş), yıllık 29 kuruş ve 50 akçe olarak tahsil edilmiştir. Osman, Mehmed Emin ve İsmail, mülklerinde bu gelirden pay sahibi olarak, kendilerine verilen koyun muafiyeti defterine göre tahsilat yapacaklardır. Kazaların sakinlerinin borçları, her baştan 36 akçe miri, 8 akçe köle vergisi ve 4 akçe harç olmak üzere toplam 48 akçe olarak belirlenmiştir. Koyunlarını vermemek için bahaneler öne süren köy ve kasaba halkı üzerine gerekli önlemler alınarak, tahsilat sürecinin sorunsuz işlemesi sağlanacaktır. Ayrıca, her 108 akçeden 1 kuruş harç olarak kesilecektir. Hazineye alınacak paralar, belirlenen şartlarla toplanacak ve adaletin sağlanması için gereken tedbirler alınacaktır. Tahrir işlemleri belirli tarihlerde yapılacak ve bu işlemler kanıtlayan belgeler düzenlenecektir.

Sayfa No: 36/B

Konusu: Vefat Eden Süleyman Paşa'nın Mal Varlığının Kaydı ve Yönetimi

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûr Dağı Kazası'nın şer'î vekili olan Mevlânâ'ya, Sadrazam Ahmed'in tavsiyesiyle, Tekfûr Dağı'nda bulunan Süleyman Paşa'nın vefat ettiği bildirilmiştir. Süleyman Paşa'nın, daha önce Yeniçeri Ağası olarak görev yaptığı ve emri ilahî ile vefat ettiği belirtilmektedir. Bu durumun ardından, Süleyman Paşa'ya ait olan beytülmal gelirleri, Hümâyûn'un bağışları ve borçların düzenli bir şekilde kaydedilmesi ve tahsil edilmesi gerekmektedir. Mevlânâ'nın, bu atama ile belirlenen mübâşir olarak, vefat eden kişinin evindeki nakit, mal ve eşyaların kaydedilmesi, gizli tutulması ve defterlerden çıkarılmaması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, bu belgelerin hızla İstanbul'a gönderilmesi ve gerekirse emirlere uygun olarak hareket edilmesi istenmektedir.

Emirlerin kesinlikle takip edilmesi ve belirtilen prosedürlere uygun olarak hareket edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Sayfa No: 37/A

Konusu: Vefat Eden Süleyman Paşa'nın Mirası ve Borçları

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûr Dağı Kazası'nın şer'î vekili olan Mevlânâ'ya, Süleyman Paşa'nın vefatının ardından, pehlivan Ahmed'in Tekfûr Dağı'nda ikamet eden ve vefat eden Süleyman Paşa'nın mirasının kaydını sağlaması emredilmiştir. Süleyman Paşa'nın eşyalarının kaydedildiği defterde, 250 kuruş nakit ve toplamda 8,889.5 kuruş bulunduğu belirtilmiştir. Ancak, vefat eden kişinin evinde 4,000 kuruşluk borç bulunmakta, bu borçların 147 kuruşu yiyecek alacakları, 3,500 kuruşu Râbi'a adlı kadının alacağı ve 500 kuruşu önceden ödenmesi gereken borçlardan oluşmaktadır. Ayrıca, 83 yıl önce Süleyman Paşa, Hümâyûn ordusuna bağlı olduğu dönemde hazineye 10,000 kuruş borç almış ve bu borç henüz ödenmemiştir. Tüm bu borçlar ve mal varlıkları tespit edilip kaydedilecektir. Mükelleflerin eşyaları hızla İstanbul'a gönderilecek ve gerektiğinde hazineye teslim edilecektir. Resmi belgeler düzenlenerek işlemler yapılacaktır.

Sayfa No: 37//B-1

Konusu: Suçluların Cezalandırılması ve Hukuki İşlemler

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûr Dağı Kazası'nın şer'î vekili Mevlânâ'ya, kazada ve çevresindeki kasaba ve köylerde işlenen ağır suçlar ve kabahatlerle ilgili olarak, suçluların adalet önünde hesap vermeleri için gerekli tedbirlerin alınması emri verilmiştir. Suçlulara idam ve kürek cezası uygulanacağı, cezaların tersane emriyle gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Suçluların isimleri, fotoğrafları ve ikamet yerleri resmi kayıtlara geçirilip İstanbul'daki tersaneye gönderilecektir. Suçluların teslim edilmesi ve cezaların uygulanması için gereken adımlar atılmalıdır. Kraliyet otoritesine saygı göstererek, cezaların uygulanmasında dikkatli olunması gerektiği vurgulanmıştır.

Sayfa No: 37/B-2

Konusu: Rodoscuk Kasabası ve Sırt Köyü Koyunları ve Mal Miktarları

Tarihi: Muharrem ayı, 1195 yılı

Özet:

Bu belge, 1195 yılına ait olup, Rodoscuk kasabasının 1962 koyun sayısını ve bu kasabaya bağlı Sırt köyünün mal miktarını belirtmektedir. Koyunların her biri için 108 kuruşluk bir değer belirlenmiş ve geçim ile köle masrafları için toplanarak tahsil edilmesi gerekmektedir. Malın sahipleri Osman Bey, İsmail ve diğer ortakları olup, Hüseyin Efendi'nin gönderdiği emir doğrultusunda kasaba mahkemesinde kayıt ve kabul işlemleri yapılacaktır. Şehir halkı, eşraf ve ileri gelenler hesapları kontrol edecek, kesirler ve sayımlar düzenlenecektir. Ayrıca, fâtiplerin çocukları üzerindeki üç koyunun harcamaları göz önünde bulundurularak herhangi bir zam yapılmayacaktır. Muharrem ayının 5. gününden itibaren, geçmişteki uzatmalar dikkate alınarak gerekli işlemler tamamlanacaktır.

Sayfa No: 38/A

Konusu: Koyunların Tahsilatı ve Dağılımı

Tarihi: Rebiü'l-evvel ayı, 1195 yılı

Özet:

Bugün itibarıyla, toplamda 1946 koyunun her birinden 62.5 kuruş tahsil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu tahsilat, şer'î hükümler çerçevesinde yapılacak olup, ilgili kişilere ait detaylı kayıt defterlerine dayanmaktadır. İlgili koyun ve mal dağılımı şu şekilde yapılacaktır:

- **Mahalleler:** Mahalle-i Bevvâb Mehmed Bey, Mahalle-i El-hâc Mehmed, Mahalle-i Dûdu Hâtun, Mahalle-i Behrâm Re'is, Mahalle-i Hocâ Velî, Mahalle-i Câmi-i Vusta, Mahalle-i Hoca Bâyezid, Mahalle-i El-hâc İsa, Mahalle-i İskender Çavûş, ve diğer mahalleler.
- **Karyeler:** Karye-i Çetme, Karye-i Sârî İsmail, Karye-i Timurlu, Karye-i Kara Hisârlı, Karye-i Gâzi oğlu, Karye-i Ortaca, Karye-i Köpekli, ve diğer köyler.
- **Toplam Koyun Sayısı:** 1946 re's (koyun).
- **Tahsilat Miktarı:** Her bir koyundan 62.5 kuruş.

Ayrıca, belirli karyelerde (özellikle **Karye-i Sırt** gibi) 5 gurûş ve 50 akçe tahsil edileceği belirtilmiştir. Tüm işlemler, şer'î hükümler doğrultusunda ve kayıtlara dayalı olarak düzenlenecek ve tamamlanacaktır.

Sayfa No: 38/B-1

Belgenin Konusu: Ali'nin Vefatı ve Eşyalarının Teslimi

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûr Dağı kazası nâibi Mevlâna, Tunus ocaklarından Ali adında bir kişinin tayin edildiğini belirtmiştir. Ali, Tekfûr Dağı'nda deryaya düşüp iki gün sonra vefat etmiştir. Yanında dört yüz altı yüz beyaz akçe ve çeşitli eşyalar bulunmuştur. Tekfûr Dağı gümrükçüsü ve yeniçeri zabiti, bu altın, akçe ve eşyayı beytü'l-mal olarak kaydetmiştir. Ocak vekili ise ocaklarının mal ve eşyalarını kayda geçirmiştir. Hükümet emriyle, bu eşyaların tersaneye teslim edilmesi gerektiği ve teslimatın helâl şekilde yapılması vurgulanmıştır. Mektupta, bu fermanın gereğinin yerine getirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa No: 38/B-2

Belgenin Konusu: Ekşioğlu Ahmed'in Ataması ve Malzeme Taşınması

Tarih: [Belirtilmemiş]

Özet:

Rodoscuk nâibi Mevlâna, Tekfûr Dağı'nda ikamet eden Ekşioğlu Ahmed'in, hükümetin belirlediği kadroda görev alacağını bildirmiştir. Bu süreçte, Anadolu ve diğer bölgelere mal taşınmasının engellenmesi gerektiği vurgulanmıştır. El-hâc Hasan, bu görevi üstlenmişti fakat sağlık sorunları nedeniyle yeterince görevini yerine getirememektedir. Bu yüzden başka birinin atanması gerektiği ifade edilmiştir.

Edirne bostancıbaşı ile irtibat kurularak mevcut malzemenin iskeleye sevk edilmesi için emir verilmesi istenmiştir. Ayrıca, Tekfûr Dağı ve çevresinin düzenli izlenmesi, malzeme verilmemesi ve gerektiğinde sorumluların gözaltına alınması gibi önlemler de alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu tedbirler, malzeme akışının düzenlenmesi ve devletin çıkarlarının korunması amacıyla oldukça önemlidir.

Sayfa No: 39-A-1

Belgenin Konusu: Tekfûr Dağı'na Bağlı Yerlerden Malzeme Alımının Düzenlenmesi

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûr Dağı'na bağlı yerlerden malzeme alımının düzenlenmesi ve yönetimi hakkında önemli bilgiler verilmektedir. Uzak yerlerden gelen mal talep ve akçelerinin, yakın

yerlerden gelenlerle değiştirilmesi gerektiği vurgulanarak, malzeme akışının düzenlenmesi ve kayıpların önlenmesi amaçlanmaktadır. Tekfr Dağı çevresindeki tarım ve geçim kaynaklarının korunması gerektiği belirtilmekte, bu kaynakların gizli bir şekilde aktarılmasına izin verilmemelidir.

El-hâc Hasan’dan, Edirne bostancıbaşı ile irtibat kurarak malzeme naklini sağlaması ve Tekfr Dağı çevresindeki ulaşım noktalarının korunması için gerekli önlemleri alması istenmektedir. Ayrıca, herhangi bir malzeme verilmesi durumunda sorumluların gözaltına alınması gerektiği ifade edilmektedir. Emirlerin etkin bir şekilde uygulanması ve yönetim tarafından belirlenen kurallara uyulması son derece önemlidir.

Ek olarak, geçmişte benzer sorunlarla karşılaşmamak için bu emirlerin dikkatlice takip edilmesi gerektiği ve gerektiğinde önlemlerin alınması gerektiği ifade edilmiştir. Hkmetin çıkarlarının korunması ve gerekli tedbirlerin alınması için büyük bir titizlikle hareket edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Sayfa No: 39/A-2

Belgenin Konusu: Kahve Nakli ve İstanbul’a Gönderimi Hakkında

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

zet:

Rodoscuk nâibi Mevlâna ve Tekfr Dağı gmrksnn, hümâyun tarafından belirlenen kadroların önemine dikkat çekilmektedir. İstanbul’a gelecek kahve naklinin önemi vurgulanarak, kahve ihracatının büyük kısmının Tekfr Dağı ve çevresindeki iskelelerden yapıldığı belirtilmektedir. İstanbul’da kahve talebinin arttığı ve bu nedenle gereken önlemlerin alınması gerektiği ifade edilmektedir.

Mektupta, İstanbul’a gönderilen kahve miktarı, mevcut kahve stoğu ve bu bilgilerin gizlenmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Kahvenin derhal kayıklara yüklenip hızla İstanbul’a gönderilmesi gerektiği önemle belirtilmiştir. Ayrıca, İstanbul’a gelecek kahvenin ihracatı ve satışı için ruhsat alınmasının gerektiği ifade edilmektedir. Bu süreçte, devletin çıkarlarının korunması ve kahve akışının düzenli bir şekilde sağlanması için dikkatli olunması gerektiği talep edilmektedir.

Sayfa No: 39/B-1

Belgenin Konusu: İstanbul’daki Kahve Eksikliği ve Kaybının nlenmesi

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

İstanbul'daki kahve eksikliği ve kaybının önlenmesi için acil tedbirler alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, Mevlâna ve İbrahim'in kahve ihracatıyla ilgili belirli görevlerde bulunacakları belirtilmektedir. İstanbul'daki kahve azalışı, Mısır gemilerinin izinsiz kahve ihraç ettiği gerçeğiyle birleşince, bu durumun önlenmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Mektupta, Mısır gemilerinden gelen kahvenin uygun izinler alınmadan gönderilmesine karşı dikkatli olunması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, mevcut kahvenin uygun bir şekilde ihracının sağlanması ve İstanbul'a gönderilmesi gerektiği belirtilmektedir. İstanbul'a gelecek kahve konusunda ruhsat verilmeden önce titizlikle hareket edilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Sonuç olarak, bu emirlerin yerine getirilmesi ve devletin çıkarlarının korunması amacıyla gerekli önlemlerin alınması gerektiği önemle belirtilmiştir. Hükümetin talimatlarının yerine getirilmesine ilişkin bir ferman da çıkarılmıştır.

Sayfa No: 39/B-2

Belgenin Konusu: Haremeyn Vakıflarının Durumu ve Yönetimi

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Haremeyn-i muhteremeyn'e ait vakıfların durumu ve yönetimi ele alınmaktadır. Merhum Sultân Selîm Han'a ait vakıflardan, sa'âdetlü Musa Ağa'nın yönettiği sarnıç ve ilgili mülkler, 1195 yılı itibarıyla kullanılmak üzere tahsis edilmiştir. Mektupta, bu yıl itibarıyla sarnıcın ve diğer mülklerin doğru bir şekilde kaydedilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Mektubun ana noktalarından biri, bu mülklerin yönetimi ve gelirleri üzerindeki hakların, Hazinedar Mehmed Ağa tarafından talep edilmesidir. Belirli bir tarihten itibaren, bu mülklerin gelirlerinin ve harcamalarının kaydını tutmak amacıyla bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Ayrıca, gerekli belgelerin ve kayıtların daha önceki yıllardaki uygulamalara benzer şekilde titizlikle tutulması gerektiği ifade edilmektedir.

Mektupta ayrıca, arazinin durumu, çeşitli hizmetler ve diğer malzeme ile gelirlerle ilgili bilgilerin doğru bir şekilde kaydedilmesi gerektiği belirtilmektedir. Her türlü gelir ve giderin, örfi ve şer'i yükümlülüklerin de dikkate alınarak düzgün bir şekilde düzenlenmesi önemle vurgulanmaktadır.

Son olarak, bu işlemlerin her iki tarafın haklarına zarar vermeden ve karışıklığa yol açmadan gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Mektup, ilgili mülklerin kaydının ve yönetiminin dikkatli bir şekilde yapılması konusunda kesin bir talimat içermektedir.

Sayfa No: 40/A-1

Belgenin Konusu: Vakıf Değirmeni Durumu ve Hukuki İnceleme

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Tekfûrdağı kazası nâibi Mevlâna'nın, Avânis adlı bir zimmiden gelen talebi dile getirilmiştir. Avânis, 'Araba Meydanı'ndaki 'Araboğlu Değirmeni' adlı vakıf değirmeninin durumunu bildirmek üzere başvuruda bulunmuştur. Değirmenin içinde beş adet re's (bargir) ve diğer malzemeler bulunmaktadır. Ancak, bu malzemelerin 1182 yılında haksız yere ve hukuka aykırı bir şekilde zabt edildiği ifade edilmektedir.

Mektupta, bahsi geçen değirmenle ilgili yapılan işlemlerin 1190 yılında hukuka aykırı bir şekilde gerçekleştiği ve bununla ilgili olarak gerekli hukuki adımların atılmadığı belirtilmektedir. Bu nedenle, ilgili birimler bu meseleyi araştırmak üzere harekete geçmelidir.

Devlet otoriteleri, hukuka aykırı durumları göz önünde bulundurarak bu malzemelerin doğru bir şekilde kaydedilmesi ve gerektiğinde hukuka uygun bir biçimde geri verilmesi talimatını vermiştir. Mektubun sonunda, hukuki düzenlemelerin ve belgelerin titizlikle gözden geçirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Bu mektup, devletin vakıf malzemeleri üzerindeki kontrolünü ve hukuki meseleleri nasıl ele aldığını göstermektedir. İlgili makamların, hukuka aykırı durumları tespit etmek ve gerekli düzeltmeleri yapmak için dikkatli olmaları gerektiği belirtilmektedir.

Sayfa No: 40/A-2

Belgenin Konusu: Merhum Pir Mehmed Paşa'nın Vakıf Mülklerinin Yönetimi

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Merhum Pir Mehmed Paşa'nın Silivri'de inşa ettirdiği cami, medrese ve diğer yapılar üzerine olan vakıf mülklerinin yönetiminden sorumlu olduğu belirtilmektedir. Rodoscuk kazasına bağlı Kumbağı mukataası ile ilgili olarak, 1195 yılının Mart ayından itibaren bu mülklerin yönetimi için bir yıl süresince izleme ve düzenleme yapılması talep edilmektedir.

Kumbağı mukataası için, Rifatlı Osman Ağa'nın 1300 kuruş karşılığında bir iltizamda bulunduğu ve bu bedelin kabul edilmesinin ardından, ilgili vakfa ödenmesi gereken miktarın zamanında ödeneceği ifade edilmektedir.

Sayfa No: 40//B-1

Belgenin Konusu: Vakfın Gelirleri ve Yönetimi Hakkında

Belgenin Tarihi: 3 Rebiü'l-Ahir, 1195 (Miladi: 1781)

Özet:

Vakfın gelirlerinin yönetimi ve müteveli olarak sorumlulukların iptal edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Seyyid Saadeddin, vakfın çıkarları doğrultusunda gerekli miktarın alınması ve harcamaların yapılması hususunda emre uygun olarak yükümlü olduğunu ifade etmektedir.

Bu yıl içinde mülk ve köyün gelirleri ile ilgili tarımsal ürünler, yerel vergiler, suçlar ve diğer mülklerle ilgili detaylı bir kayıt tutulması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, mevcut gayrimenkul ve diğer mülklerin vakfa ait gelirleri ile ilgili gerekli düzenlemelerin yapılması ve düşen tarla gelirlerinin vakfa aktarılması gerektiği belirtilmektedir.

Vakfın çıkarlarını korumak amacıyla, zulüm ve haksızlıklara karşı durmak ve bir yıl içinde düzenli bir yönetim sağlamak gerektiği ifade edilmektedir. Son olarak, geçmişteki uygulamalara dayanarak gerekli kayıtların tutulması ve engellerin ortadan kaldırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Vakfın yönetimi için gereken tüm düzenlemelerin yapılması ve çıkarların korunması amacıyla dikkatli bir yönetim sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Sayfa No: 40//B-2

Belgenin Konusu: Donanma Seferine Hazırlık ve Kalyoncu Askerlerin Düzenlenmesi

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Marmara Denizi'nin Anadolu ve Rumeli kıyılarında yer alan Boğaziçi'ne kadar uzanan bölgelerin kadıları ve yardımcıları, iskele kethüdarları ve diğer yetkililerle birlikte, padişahın yüksek buyruğuna uygun olarak donanmanın seferlerine hazırlık yapmakla yükümlüdür. Donanmanın her seferde gerekli olan malzeme ve düzenlemelerin sağlanması öncelikli ve zorunlu bir görevdir.

Kalyoncu askerlerin düzenlenmesi ve görevlendirilmesi için gerekli hazırlıkların yapılması gerekmektedir. Boğaziçi, Üsküdar, Kadıköy ve diğer yerlerdeki iskeleler ve

fenerler vasıtasıyla denizci askerlerin sayısının artması sağlanmaktadır. Geçmişteki kalyonculardan gelenler ve bu yıl içinde düzenlenecek askerlerle ilgili olarak, kalyoncu askerlerin organizasyonu önemlidir.

Derya kaptanı Gazi Hasan Paşa'nın görevlendirdiği kalyon ağası ve iskele kethüdalarının bilgileri doğrultusunda, donanmanın içindeki askerlerin ve denizcilerin düzgün bir şekilde düzenlenmesi amacıyla gerekli tüm düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca, denizle ilgili işleri bilmeyenlerin etkilenmemesi ve başıboş kayıkçıların kontrol altına alınması gerektiği ifade edilmektedir.

Donanmanın kalyonlarının içindeki askerlerin, mevcut durumlarına göre düzenlenmesi ve gerekirse yeni askerler alınması amacıyla tersaneden gelen talimatlarla gerekli kayıtların yapılması ve organizasyonların sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sayfa No: 41

Belgenin Konusu: Bostancı, Cebeci ve Topçuluk Düzenlemeleri

Belgenin Tarihi: [Belirtilmemiş]

Özet:

Bostancılık, cebecilik ve topçuluk iddialarında bulunanların itirazlarına rağmen, ocakların ağaları tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği belirtilmektedir. Yeniçeri komutanlarının da bu düzenlemeye katılması önemlidir. Kalyoncu askerlerinin kayıkları ve diğer gemilerin durumu hakkında isimlerin verilmesi ve bostancı, cebeci ve topçu olarak çalışanların engellenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu düzenlemelere uyulması halinde, deniz seferi için gerekli tüm hazırlıkların yapılacağı vurgulanmaktadır. Devletin varlığını sürdürebilmesi için bu düzenlemelerin yapılması zorunludur. Bu nedenle, gereken belgelerin hazırlanması ve defterlerin yüksek makama sunulması için emir verilmiştir. Ayrıca, bostancı, cebeci ve topçuluk iddialarında bulunanların göz önünde bulundurulması ve kayıkların ile tayfaların durumlarının kaydedilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

İhtiyaç halinde, tersane tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması ve denizle ilgili işlerin düzenlenmesi önemlidir. Eğer bu düzenlemelere itiraz edilirse, belirtilen şartlar doğrultusunda tahrir ve düzenlemeye devam edileceği bildirilmektedir. Yüksek emirler doğrultusunda, gerekli adımların atılması önemlidir. Kalyoncu askerlerinin kayıtlarının yapılmasına yönelik engel çıkması durumunda, önceden belirlenen koşullar çerçevesinde

harekete geçileceği ve belirtilen tarihte gerekli işlemlerin yapılması için emirler verilmiştir.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Melek ARSLAN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Fen-Edebiyat
Bölümü	Tarih
Makale ve Bildiriler	
1. Arslan, M., “1690 Numaralı Rodosçuk (Tekirdağ) Şer’iyye Sicilinin Tanıtımı”, <i>Journal of International Eastern European Studies/Uluslararası Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi</i>, 7/1 (Haziran 2025), 1-23.	